

Frumvarp til fjárlaga

fyrir árið 2019.

(Lagt fyrir Alþingi á 149. löggjafarþingi 2018–2019.)

Efnisyfirlit

Lagagreinar og athugasemdir

	Bls.
A-hluti Fjárreiður ríkissjóðs og ríkisstofnana	
1. gr. Fjárstreymi ríkissjóðs	3
2. gr. Sjóðstreymi ríkissjóðs	4
3. gr. Fjárheimildir málefnasviða.....	5
4. gr. Fjárheimildir málefnasviða og málaflokka.....	7
Ýmis ákvæði	
5. gr. Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir.....	12
6. gr. Heimildir	14
Sundurliðanir	
1. Tekjur A-hluta ríkissjóðs	19
2. Fjárheimildir málefnasviða eftir málaflokkum og ráðuneytum.....	24
Athugasemdir	
Inngangur	73
1. Áherslur og forgangsmál.....	76
2. Efnahagshorfur	84
3. Markmið í ríkisfjármálum	93
4. Tekjur A-hluta ríkissjóðs	105
5. Gjöld A-hluta ríkissjóðs	122
6. Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta.....	158
7. Efnahagur, lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir	161

Þingskjal 1

8. Heimildir	171
9. Fjárhagsáhætta ríkissjóðs	175
10. Yfirlit yfir lagabreytingar.....	180
Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka	185
Töfluviðauki.....	439

ODDI

ISSN 1607-811X

A-hluti Fjárstreymi ríkissjóðs

1. gr.

Árið 2019 er gert ráð fyrir að fjárreiður ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein, sbr. sundurliðun 1 og 2.

Rekstrargrunnur	m.kr.
Heildartekjur	891.661,7
Skatttekjur	699.961,7
Skattar á tekjur og hagnað	312.800,0
Skattar á launagreiðslur og vinnuafll	8.929,0
Eignarskattar	6.224,0
Skattar á vöru og þjónustu	351.350,0
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	2.915,7
Aðrir skattar	17.743,0
Tryggingagjöld	100.786,0
Fjárframlög	5.546,5
Aðrar tekjur	85.367,5
Eignatekjur	45.807,2
þ.a. vaxtatekjur	11.206,4
þ.a. arðgreiðslur	27.450,0
Sala á vöru og þjónustu	33.514,8
Ýmsar tekjur	6.045,5
Heildargjöld	862.693,2
Rekstrarútgjöld	829.590,9
Laun	206.452,3
Kaup á vöru og þjónustu	121.627,2
Afskriftir	31.811,2
Vaxtagjöld	59.442,5
Framleiðslustyrkir	35.928,0
Fjárframlög	304.220,6
Félagslegar tilfærslur til heimila	22.052,0
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	48.057,1
Rekstrarjöfnuður	62.070,8
Hrein fjárfesting í efnislegum eignum	33.102,3
Fjárfesting í efnislegum eignum	64.913,5
Afskriftir (-)	-31.811,2
Heildarjöfnuður	28.968,5
Frumjöfnuður	77.204,6
Peningalegar eignir, hreyfingar	-21.586,0
Sjóður og bankareikningar, nettó	9.282,0
Lánveitingar	3.500,0
Hlutfé og stofnfjárframlög	600,0
Viðskiptakröfur	-34.968,0
Skuldir, hreyfingar	-50.554,5
Lántökur	-19.000,0
Lífeyrisskuldbindingar	-13.132,4
Viðskiptaskuldir	-18.422,1

A-hluti Sjóðstreymi ríkissjóðs

2. gr.

Árið 2019 er áætlað að sjóðstreymi ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein.

m.kr.

Rekstrarhreyfingar

Innheimta	891.683,6
Skatttekjur	683.690,7
Tryggingagjöld	99.669,0
Fjárframlög	5.546,5
Stöðugleikaframlög	19.500,0
Aðrar tekjur	83.277,4
Greiðslur.....	831.335,9
Rekstrarframlög	417.410,9
Rekstrartilfærslur	341.277,8
Fjármagnskostnaður	51.287,0
Fjármagnstilfærslur	21.360,2
Handbært fé frá rekstri	60.347,7
Fjárfestingarhreyfingar	
Fjárfestingarframlög	-42.817,6
Sala fasteigna, jarða og réttinda	560,0
Veitt löng lán	-7.000,0
Innheimtar afborganir af veittum lánnum	3.500,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-600,0
Framlag til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	-7.000,0
Óreglulegt fjárstreymi vegna félaga í ríkiseigu	8.800,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-44.557,6
Hreinn lánsfjárjöfnuður	15.790,1
Fjármögnunarhreyfingar	
Tekin langtímalán	40.000,0
Afborganir af teknum langtímalánum	-59.000,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals.....	-19.000,0
Breyting á handbæru fé	-3.209,9

A-hluti

Fjárheimildir málefna sviða

3. gr.

Árið 2019 er gert ráð fyrir að fjárheimildir fyrir heildargjöldum, rekstrartekjur og framlag úr ríkissjóði fyrir málefna svið A-hluta ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkissjóði
01 Alþingi og eftirlitstofnanir þess	4.811,9	108,7		700,0	5.620,6	-140,4	5.480,2
02 Dómsstólar	3.215,0				3.215,0	-1,2	3.213,8
03 Æðsta stjórnýsla	2.235,2	41,4		200,0	2.476,6		2.476,6
04 Utanríkismál	8.507,8	8.196,5			16.704,3	-414,8	16.289,5
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	21.994,3	939,9		1.359,9	24.294,1	-9.825,0	14.469,1
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál	3.896,9	0,3			3.897,2	-1.090,9	2.806,3
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	2.183,9	1.172,0	10.388,8	18,0	13.762,7	-1.316,3	12.446,4
08 Sveitarfélög og byggðamál	80,8	22.715,4			22.796,2		22.796,2
09 Almanna- og réttaröryggi	27.331,1	355,3	18,5	2.220,7	29.925,6	-2.480,3	27.445,3
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	11.074,5	3.493,5			14.568,0	-348,5	14.219,5
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	13.485,3	3.681,7	1.515,8	24.950,3	43.633,1	-1.812,8	41.820,3
12 Landbúnaður	2.113,3	14.446,2			16.559,5	-535,2	16.024,3
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	5.749,9	348,3	260,0		6.358,2	-1.804,9	4.553,3
14 Ferðaþjónusta	770,2	969,2	595,4		2.334,8	-38,2	2.296,6
15 Orkumál	738,6	3.415,6			4.154,2	-226,0	3.928,2
16 Markaðsefirlit, neytendamál og stj. sýsla atv. mála	4.457,3	205,2			4.662,5	-244,2	4.418,3
17 Umhverfismál	12.892,7	5.078,8	1.092,2	445,5	19.509,2	-3.697,7	15.811,5
18 Menning, listir, iþróttá- og æskulýðsmál	8.452,0	5.379,9	608,6	90,4	14.530,9	-1.604,8	12.926,1
19 Fjölmíðlun	4.700,9				4.700,9		4.700,9
20 Framhaldsskólastig	30.109,5	2.150,7	186,4	123,8	32.570,4	-1.297,0	31.273,4

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tillfærslur	Fjármagns- tillfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkissjóði
21 Háskólastig.....	35.778,9	9.325,0		1.585,0	46.688,9	-9.141,6	37.547,3
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menntamála.....	3.701,1	1.625,0			5.326,1	-657,6	4.668,5
23 Sjúkrahúsþjónusta.....	89.538,9	2.742,2		9.844,8	102.125,9	-8.044,4	94.081,5
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa.....	28.975,5	23.719,1		31,1	52.725,7	-1.730,0	50.995,7
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta.....	47.441,8	895,0	2.291,6	695,1	51.323,5	-2.599,1	48.724,4
26 Lyf og lækningavörur.....	10.021,2	14.050,8			24.072,0		24.072,0
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks.....	294,3	69.359,7			69.654,0		69.654,0
28 Málefni aldraðra.....	3,5	81.196,6			81.200,1	-2,1	81.198,0
29 Fjölskyldumál.....	4.616,8	32.179,7		225,0	37.021,5	-130,0	36.891,5
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi.....	4.273,2	19.845,8			24.119,0	-1.647,7	22.471,3
31 Húsnæðisstuðningur.....	140,7	9.625,5	3.736,8		13.503,0		14.169,1
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála.....	8.729,9	795,7			9.525,6	-1.778,6	7.747,0
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar.....	89.242,6			110,0	89.352,6		73.359,4
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstaðfanir.....	7.353,9	20.975,1		308,0	28.637,0	-340,0	10.541,0
Samtals	498.913,4	359.033,8	20.694,1	42.907,6	921.548,9	-52.949,3	835.516,5
Aðlaganir gagnvart GFS-staðli					-58.855,7	14.312,3	
þar af aðlögun vegna rekstrartekna					-14.312,3	14.312,3	
þar af vegna tapaðra krafna					-90,0		
þar af vegna framsettingar lífeyrisskuldbindinga					-26.697,4		
þar af v/afskrifa skattkrafna					-17.756,0		
Samtals skv. GFS-staðli					862.693,2	-38.637,0	835.516,5

A-hluti

Fjárheimildir málefnasviða og málaflokka

4. gr.

Árið 2019 er gert ráð fyrir að framlög úr ríkissjóði og fjárheimildir fyrir heildargjöldum, án rekstrartekna, sundurliðaðar efiir málefnasviðum, málaflokkum og ráðuneytum verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Æðsta sjórn ríkisins	Forsætisráðuneyti	Mennta- og menningisráðuneyti	Utánríkisráðuneyti	Aiv. vegna- og nýsköpunaráðuneyti	Dómsmála- og velferðaráðuneyti	Vaxtagjöld ríkissjóðs	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Samgöngu- og sveitarstjórnuneyti	Umvæfingis- og auðlindaráðuneyti	Vaxtagjöld ríkissjóðs	Heildarframlag úr ríkissjóði
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	5.620,6											5.620,6
01.10 Alþingi	4.540,5											4.540,5
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis	1.080,1											1.080,1
02 Dómsstólar	245,0				2.970,0							3.215,0
02.10 Hæstiréttur	245,0				196,1							441,1
02.20 Héraðsdómsstólar					1.733,2							1.733,2
02.30 Landsréttur					703,8							703,8
02.40 Dómsstólalásjan					336,9							336,9
03 Æðsta stjórnvíska	996,2	1.480,4										2.476,6
03.10 Embætti forseta Íslands	360,6											360,6
03.20 Ríkissjórn	635,6											635,6
03.30 Forsætisráðuneyti		1.480,4										1.480,4
04 Utánríkisráðuneyti												
04.10 Utánríkisráðuneyti og stjórnvíska utánríkisráðuneyti					16.704,3							16.704,3
04.20 Utánríkisráðuneyti					6.026,0							6.026,0
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál					796,0							796,0
04.40 Þróunarsamvinna					2.178,1							2.178,1
04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðisamstarfs					5.918,9							5.918,9
					1.785,3							1.785,3
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla								24.294,1				24.294,1
05.10 Skattar og innheimta								8.389,4				8.389,4
05.20 Eignaumsýsla ríkisins								6.665,6				6.665,6
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins								4.690,6				4.690,6
05.40 Stjórnvíska ríkissjóðs								4.548,5				4.548,5
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál		1.584,6							88,9	1.885,8	337,9	3.897,2
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál		1.584,6						88,9	1.885,8	337,9		3.897,2

Rekstrágrunnur, m. kr.	Æðsta stjórn ríkisins	Forsætisráðuneytið	Mennta- og mennamála- ráðuneytið	Utanríkis- ráðuneytið	Atv.vega- og nyskópunar- ráðuneytið	Dómsmála- ráðuneytið	Velferðar- ráðuneytið	Fjármála- og efnahags- ráðuneytið	Samgöngu- og svettasífi- ráðuneytið	Umbverfis- og auðlinda- ráðuneytið	Vaxtagjöld ríkisgjófs	Heildar- fjárhæild	Framlag úr ríkisgjófi
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar			5.633,1		8.129,6							13.762,7	12.446,4
07.10 Vísindi og samkeppnisþjófir i rannsóknunum			5.633,1		2.717,1							8.350,2	8.160,5
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar					5.412,5							5.412,5	4.285,9
08 Sveitarfélög og byggðamál									22.577,7	218,5		22.796,2	22.796,2
08.10 Framlög til sveitarfélaga									20.567,4	218,5		20.785,9	20.785,9
08.20 Byggðamál									2.010,3			2.010,3	2.010,3
09 Almanna- og réttaröryggi		332,8				29.592,8						29.925,6	27.445,3
09.10 Löggesla						17.096,7						17.096,7	15.706,1
09.20 Landhelgi						6.747,1						6.747,1	6.258,2
09.30 Ákæturvald og réttarvarsla		332,8				1.339,8						1.672,6	1.652,1
09.40 Réttarstöð og bætir						2.264,6						2.264,6	1.816,9
09.50 Fullnustumál						2.144,6						2.144,6	2.012,0
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála						14.568,0						14.568,0	14.219,5
10.10 Persónuvernd						293,3						293,3	290,0
10.20 Trúmál						6.560,5						6.560,5	6.419,1
10.30 Sýslumenn						2.988,0						2.988,0	2.898,7
10.40 Stjórnýsla dómsmálaráðuneytis						1.091,4						1.091,4	979,0
10.50 Útlendingamál						3.634,8						3.634,8	3.632,7
11 Samgöngu- og fjarskiptamál									43.633,1			43.633,1	41.820,3
11.10 Samgöngur									41.375,9			41.375,9	39.705,3
11.20 Fjarskipti									1.409,3			1.409,3	1.331,5
11.30 Stjórnýsla samgönguráðuneytis									847,9			847,9	783,5
12 Landbúnaður					16.559,5							16.559,5	16.024,3
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála					16.378,3							16.378,3	15.843,1
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun i landbúnaðarmálum					181,2							181,2	181,2
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					6.358,2							6.358,2	4.553,3
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis					1.274,4							1.274,4	1.162,1
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun i sjávarútvegi					5.083,8							5.083,8	3.391,2
14 Ferðaþjónusta					2.334,8							2.334,8	2.296,6
14.10 Ferðaþjónusta					2.334,8							2.334,8	2.296,6
15 Orkuskipti					4.154,2							4.154,2	3.928,2
15.10 Stjórnun og þróun orkuskipti					4.154,2							4.154,2	3.928,2
16 Markaðseftirlit, neytendamál og sjálfstjórn atv. mála					2.291,3							4.662,5	4.418,3
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál					762,8							3.134,0	3.056,3
16.20 Stjórnýsla atvinnamála og nýsköpunar					1.528,5							1.528,5	1.362,0

Rekstrargrunnur, m. kr.	Aðsta- sjóm ríkisins	Forsætis- ráðuneyti	Mennta- og mála- ráðuneyti	Utanríkis- ráðuneyti	Atv.vega- og nyskópunar- ráðuneyti	Dómsmála- ráðuneyti	Velferðar- ráðuneyti	Fjármála- og efnahags- ráðuneyti	Samgöngu- og sviatarstj- ráðuneyti	Umbverfis- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxtagjöld ríkisþjóðs	Heildar- frjáheimild	Framlag úr ríkisþjóð
17 Umhverfismál								19.509,2		19.509,2		19.509,2	15.811,5
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla								5.503,7		5.503,7		5.503,7	3.870,0
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands								3.423,9		3.423,9		3.423,9	1.812,7
17.30 Meðhöndlun úrgangs								4.879,0		4.879,0		4.879,0	4.810,0
17.40 Varnir vegna náttúruvá								1.107,0		1.107,0		1.107,0	1.107,0
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála								4.595,6		4.595,6		4.595,6	4.211,8
18 Menning, listir, þróttar- og eskulýðsmál			14.530,9									14.530,9	12.926,1
18.10 Sahnámál			4.146,4									4.146,4	3.536,1
18.20 Menningarstofnanir			5.178,5									5.178,5	4.243,8
18.30 Menningarsjóðir			3.977,1									3.977,1	3.917,3
18.40 Þróttar- og eskulýðsmál			1.228,9									1.228,9	1.228,9
19 Fjölmöðun			4.700,9									4.700,9	4.700,9
19.10 Fjölmöðun			4.700,9									4.700,9	4.700,9
20 Framhaldskólastig			32.570,4									32.570,4	31.273,4
20.10 Framhaldsskólar			31.123,6									31.123,6	29.826,6
20.20 Tönlisstarfæðsla			555,5									555,5	555,5
20.30 Vinnustaðanám og styrkir			242,6									242,6	242,6
20.40 Jöfnun námskostnaðar			648,7									648,7	648,7
21 Háskólastig			46.508,6		180,3							46.688,9	37.547,3
21.10 Háskólar			34.591,9									34.591,9	26.765,3
21.20 Rannsóknastarfermi á háskólastigi			3.668,9		180,3							3.849,2	2.534,2
21.30 Stöðvingur við námsmenn			8.247,8									8.247,8	8.247,8
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menna mála			5.326,1									5.326,1	4.668,5
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig			276,5									276,5	276,5
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun öflokkuð á skólastig			1.981,4									1.981,4	1.887,4
22.30 Stjórnsýsla mennta- og menningarmála			3.068,2									3.068,2	2.504,6
23 Sjúkrahúsbjónusta						102.125,9						102.125,9	94.081,5
23.10 Sérhæfð sjúkrahúsbjónusta			89.799,6									89.799,6	83.070,7
23.20 Almenn sjúkrahúsbjónusta			9.894,8									9.894,8	8.579,3
23.30 Erlend sjúkrahúsbjónusta			2.431,5									2.431,5	2.431,5
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa						52.725,7						52.725,7	50.995,7
24.10 Heilsugæsla			26.668,7									26.668,7	25.170,0
24.20 Sfertraðþjónusta og hjúkrun			17.760,9									17.760,9	17.760,9
24.30 Sjúkraþjálfun, þölpjálun og tölþjálfun			5.514,2									5.514,2	5.282,9
24.40 Sjúkraflutningar			2.781,9									2.781,9	2.781,9

Rekstrangnumur, m.kr.	Æðsta sjóm ríkisins	Forsætisráðuneyti	Mennita- og mennmála- ráðuneyti	Utankrísisráðuneyti	Atv.vega- og nýsköpunar- ráðuneyti	Dómsmála- ráðuneyti	Velferðar- ráðuneyti	Fjármála- og efnahags- ráðuneyti	Samgöngu- og sveitastjórnuneyti	Umbverfis- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxtægjöld ríkissjóðs	Iteldar- fjárhemild ríkissjóði	Framlag úr ríkissjóði
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta							51.323,5					51.323,5	48.724,4
25.10 Hjúkrunar- og dvalarymi							45.853,4					45.853,4	43.254,3
25.20 Endurhæfingarpjónusta							5.470,1					5.470,1	5.470,1
26 Lyf og heilbrigðisvörur							24.072,0					24.072,0	24.072,0
26.10 Lyf							19.072,4					19.072,4	19.072,4
26.30 Hjálpartæki							4.999,6					4.999,6	4.999,6
27 Órorka og málefni fatlaðs fólks							64.750,0	4.904,0				69.654,0	69.654,0
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir							47.623,8					47.623,8	47.623,8
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka							16.344,7					16.344,7	16.344,7
27.30 Málefni fatlaðs fólks							610,3					610,3	610,3
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)							171,2					171,2	171,2
27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða								4.904,0				4.904,0	4.904,0
28 Málefni aldraðra							81.200,1					81.200,1	81.198,0
28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra							74.303,6					74.303,6	74.303,6
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun							6.870,8					6.870,8	6.870,8
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.							25,7					25,7	23,6
29 Fjölskyldumál		78,8					24.541,2	12.100,0	301,5			37.021,5	36.891,5
29.10 Barnabætur								12.100,0				12.100,0	12.100,0
29.20 Faðingarlof							13.817,8					13.817,8	13.817,8
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur							443,1					443,1	443,1
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn							7.150,0		301,5			7.530,3	7.465,3
29.50 Bætur til eftirlifanda							520,7					520,7	520,7
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa							1.962,9					1.962,9	1.897,9
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna							646,7					646,7	646,7
30 Vinnuarkabur og atvinnuleysi							24.119,0					24.119,0	22.471,3
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi							22.744,1					22.744,1	21.609,4
30.20 Vinnuarkabur							1.374,9					1.374,9	861,9
31 Húsnæðisstuðningur							10.103,0	3.400,0				13.503,0	14.169,1
31.10 Húsnæðisstuðningur							10.103,0	3.400,0				13.503,0	14.169,1
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála							9.525,6					9.525,6	7.747,0
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og efling							3.223,6					3.223,6	2.303,5
32.20 Jafnréttismál							253,7					253,7	230,8
32.30 Stjórnsýsla velferðarmála							6.048,3					6.048,3	5.212,7

Ýmis ákvæði
Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir

5. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilað að taka lán, endurlána, veita ríkisábyrgðir og fleira eftir því sem kveðið er á um í ákvæðum þessarar greinar:

1. Að taka lán allt að 45.000 m.kr., eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, og ráðstafa því í samræmi við ákvæði þessara laga.
2. Að endurlána allt að 7.000 m.kr. til Lána sjóðs íslenskra námsmanna.
3. Að veita eftirtöldum aðilum, sem heimildir hafa til lántöku í sérlögum, heimild til að nýta þær á árinu 2018 með þeim takmörkunum sem tilgreindar eru í liðum 3.1 og 3.2, sbr. 5. tl. 16. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál:
 - 3.1 Landsvirkjun, allt að 31.800 m.kr., sbr. 9. gr. laga nr. 42/1983, um Landsvirkjun, með síðari breytingum.
 - 3.2 Byggðastofnun, allt að 2.500 m.kr., sbr. 15. gr. laga nr. 106/1999, um Byggðastofnun, með síðari breytingum.
4. Að taka lán allt að 55.863 m.kr. til fjármögnunar á eigin fé Seðlabanka Íslands verði eftir því kallað á grundvelli heimildar í 3. mgr. 34. gr. laga nr. 36/2001, um Seðlabanka Íslands.
5. Að taka lán allt að 100.000 m.kr. eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, til viðbótar lántöku samkvæmt lið 1 hér að framan, í því skyni að efla gjaldeyrisforða eða endurfjármagna eldri lán, verði það talið hagkvæmt. Heimilt er að endurlána Seðlabanka Íslands lán sem tekin eru til að styrkja gjaldeyrisforðann.
6. Ýmis ákvæði.
 - 6.1 Erlendar fjárhæðir skulu miðast við kaupgengi íslensku krónunnar samkvæmt gengisskráningu Seðlabanka Íslands á staðfestingardeggi fjárlaga.
 - 6.2 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gefa út að nýju viðbót inn í eldri flokka ríkisbréfa og spariskírteina ríkissjóðs sem ekki eru komnir á gjalddaga. Skilmálar og kjör hlutdeildarskírteina (ríkisbréfa og spariskírteina) slíkra viðbóta við eldri flokka skulu vera hin sömu og að breyttu breytanda, þ.e. útgáfudagur, fyrsti vaxtadagur, vextir, verðtryggingarákvæði, gjalddagi og þess háttar.
 - 6.3 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gefa út vaxtaskiptasamninga í því skyni að stýra vaxtaáhættu ríkissjóðs, fyrir allt að 50.000 m.kr.
 - 6.4 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, getur heimilað þeim aðilum sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum:
 - a. að taka lán í því skyni að endurgreiða fyrir gjalddaga eftirstöðvar eldri lána þegar hagstæðari kjör eru talin bjóðast;

- b. að stofna til skulda- og vaxtaskipta og nýta aðra möguleika sem bjóðast á markaði til þess að tryggja viðkomandi aðila gegn verulegum vaxta- eða gengisbreytingum;
 - c. að taka ný lán til endurgreiðslu skammtímalána sem tekin eru á grundvelli heimilda í lið 3, að hluta eða öllu leyti, án þess að lánessamningur um þau falli úr gildi, enda sé ekki dregið á slíka lánessamninga að nýju nema lagaheimild liggi fyrir.
- 6.5 Hyggist aðilar, sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum, nýta sér heimildir skv. lið 3 eða 6.4 skulu þeir gæta ákvæða 2. mgr. 5. gr. laga nr. 43/1990, um Lánasýslu ríkisins.

Heimildir

6. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra er heimilt:

Eftirgjöf gjalda

- 1.1 Að fella niður eða endurgreiða virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðipjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsóknar Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar.
- 1.2 Að heimila endurgreiðslu virðisaukaskatts af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn.

Sala húsnæðis

- 2.1 Að semja við bæjaryfirvöld á Seyðisfirði um ráðstöfun fasteignarinnar við Hafnargötu 11, Seyðisfirði.
- 2.2 Að selja húseignir ríkisins við Borgartún 5 og 7, Reykjavík, og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.3 Að selja húsnæði dómstóla, lögreglu- og sýslumannsembætta og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.4 Að leigja húseignina Skólavörðustíg 9, Reykjavík.
- 2.5 Að selja óhentugar eða óhagkvæmar húseignir utanríkisþjónustunnar erlendis og verja hluta söluverðs til að kaupa eða leigja hentugra húsnæði.
- 2.6 Að selja fyrrum fasteign Landhelgisgæslunnar við Seljaveg í Reykjavík.
- 2.7 Að selja á markaði eða ganga til samninga við hlutaðeigandi sveitarfélög um ráðstöfun á fyrrum flugstöðvum á Hólmavík, Siglufirði og Norðfirði.
- 2.8 Að selja Rauðarárstíg 10, Reykjavík, og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.9 Að selja Helluhraun 17, Mývatni.
- 2.10 Að selja Hverfisgötu 113, Reykjavík, og kaupa eða leigja hentugra húsnæði fyrir lögregluna á höfuðborgarsvæðinu og Ríkislögreglustjóra.
- 2.11 Að selja Tollhúsið við Tryggvagötu 19 í Reykjavík og kaupa eða leigja hentugra húsnæði fyrir starfsemi ríkisins sem nú er í húsinu.
- 2.12 Að selja eignarhlut ríkisins í húsnæði er hýsir heilsugæsluna á Akureyri að Hafnarstræti 99–101, Akureyri, og nýta andvirði sölnunnar til að kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir heilsugæslustöðina.
- 2.13 Að heimila Jarðasjóði að selja gamalt íbúðarhús á jörðinni Miðgördum í Grímsey, Akureyri, á leigulóð.
- 2.14 Að selja húsið Stóra Kollabæ í Fljótshlíð á leigulóð.
- 2.15 Að selja íbúðarhúsið að Hofi 1, Hólum í Hjaltadal, Skagafirði.
- 2.16 Að selja Hjallaveg 28, Reykjavík.
- 2.17 Að selja Laugarásveg 31, Reykjavík.
- 2.18 Að selja eyðibýli og húsarústir sem henta vel til uppgerðar á leigulóð.
- 2.19 Að selja Austurveg 28, Árborg.

Sala eignarhluta í húsnæði

- 3.1 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteignum grunnskóla sem ekki eru lengur notaðar til skólalahalds og verja andvirðinu til endurbóta á skólahúsnæði í eigu ríkisins.

- 3.2 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteignum framhalds- og sérskóla sem ekki eru lengur notaðar sem slíkar, og þykja ekki henta til skólahalds, og verja andvirðinu til endurbóta á skólahúsnæði í eigu ríkisins.
- 3.3 Að selja eignarhlut ríkisins í íbúðarhúsnæði heilbrigðisstofnana og ráðstafa andvirðinu til kaupa eða leigu á öðru hentugra húsnæði ef þurfa þykir í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 3.4 Að selja eignarhlut ríkisins í Suðurgötu 44, Hafnarfirði.
- 3.5 Að selja hlut ríkisins í fasteigninni Bildshöfða 16, Reykjavík.
- 3.6 Að selja hluta ríkissjóðs í skrifstofuhúsi fyrrum sementsverksmiðju að Mánabraut, Akranesi.
- 3.7 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteigninni Eyrarvegur 8, Flateyri, og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir heilsugæslusel.
- 3.8 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteigninni Höfðastígur 15 og 17, Bolungarvík, og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir heilsugæslusel.
- 3.9 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteigninni Miðstræti 19, Bolungarvík.
- 3.10 Að selja eignarhlut ríkisins í Brautarholti 6, Reykjavík.
- 3.11 Að selja eignarhlut ríkisins í Miðtúni 10, Seyðisfirði.
- 3.12 Að selja Austurstræti 19, Reykjavík, og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir Héraðsdóm Reykjavíkur.
- 3.13 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteigninni Bleiksárhlíð 56, Eskifirði.
- 3.14 Að selja eignarhlut ríkisins í Laugavegi 114, 116 og 118, Reykjavík.
- 3.15 Að selja Hvassaleiti 30 og verja andvirðinu til kaupa á hentugri íbúð fyrir stofnun Árna Magnússonar.
- 3.16 Að selja hlut ríkisins í Bjarnabraut 8, Borgarbyggð.

Sala lóða og jarða

- 4.1 Að selja landspildur ríkisins við Flekkuvík.
- 4.2 Að selja hluta af landsvæðum ríkisins við Litla-Hraun.
- 4.3 Að selja eða leigja jarðirnar Gunnólfsvík I og II, Langanesbyggð.
- 4.4 Að selja land ríkisins á Keldum, á Keldnaholti og við Úlfarsá, Reykjavík.
- 4.5 Að selja eða leigja landspildur ríkisins við Grindavík.
- 4.6 Að heimila Jarðasjóði að selja jörðina Nýrækt í sveitarfélaginu Skagafirði.
- 4.7 Að heimila Jarðasjóði að selja jörðina Bakkakot 1 í Skaftárhreppi.
- 4.8 Að heimila Jarðasjóði að selja jörðina Þverárdal í Húnavatnshreppi.
- 4.9 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jarðir sem ekki eru nýttar til ábúðar í því skyni að koma þeim í ábúð eða nýta þær á annan hátt.
- 4.10 Að heimila Jarðasjóði að selja jörðina Þjótanda í Flóahreppi.
- 4.11 Að heimila Jarðasjóði að selja jörðina Hraunbæ í Skaftárhreppi.
- 4.12 Að selja landspildu sem áður tilheyrði jörðinni Bárustöðum í Borgarbyggð til núverandi ábúenda hennar.
- 4.13 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Unaós-Heyskálar, Fljótsdalshéraði.
- 4.14 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Efri-Ey 2 í Skaftárhreppi.
- 4.15 Að heimila Jarðasjóði að selja íbúðarhús á leigulóð á jörðinni Sveinatúni, Grímsey, Akureyri.
- 4.16 Að heimila Jarðasjóði að selja íbúðarhús á leigulóð á jörðinni Langekru, Rangarþingi ytra.

- 4.17 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Tjörn 1, Húnaþingi vestra.
- 4.18 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Kvígsstaði, Borgarbyggð.
- 4.19 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Brekku 3, Mýrdalshreppi.
- 4.20 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Sælingsdal, Dalasýslu.
- 4.21 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Bakkakot 2, Skaftárhreppi.
- 4.22 Að selja eignarhlut ríkisins í lóð að Frakkastíg 23, Reykjavík.
- 4.23 Að selja sumarhúsaloðir, íbúðarloðir og spildur í eigu ríkisins sem leigðar hafa verið til langs tíma, til leigjenda á grundvelli óháðs verðmats, enda liggja ekki sérstakir almannahagsmunir að baki eignarhaldi ríkisins.

Kaup og sala hlutabréfa

- 5.1 Að selja eignarhlut ríkisins í Íslandsbanka hf.
- 5.2 Að selja eignarhlut ríkisins í Landsbankanum hf. umfram 70% hlut ríkisins af heildarhlutafé bankans.
- 5.3 Að selja eignarhlut ríkisins í Sparisjóði Austurlands hf.
- 5.4 Að selja hlut ríkisins í Farice ehf. að uppfylltum skilyrðum um samskiptaöryggi og afnám ríkisábyrgðar á skuldum félagsins eða auka hlut ríkisins í félaginu verði það talið nauðsynlegt til að tryggja framangreinda hagsmuni ríkisins.
- 5.5 Að nýta samningsbundinn rétt til innlausnar eða kaupa á hlutum í fjármálafyrirtækjum sem að hluta eru í eigu ríkisins.
- 5.6 Að ganga til samninga við Landsvirkjun um yfirtöku ríkisins á 7,9% eignarhlut félagsins í Neyðarlínunni.

Kaup og leiga fasteigna

- 6.1 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir aðalskrifstofur ráðuneyta.
- 6.2 Að ganga til samninga við Reykjavíkurborg um lóð undir flugstöð sem fyrirhugað er að reisa við Reykjavíkflugvöll.
- 6.3 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir hjúkrunarrými aldraðra í samræmi við áform um fjölgun slíkra rýma.
- 6.4 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir heilsugæslustöðvar og sjúkrahús á höfuðborgarsvæðinu.
- 6.5 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir hverfisstöðvar lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu.
- 6.6 Að kaupa sendiherrabústað í New York.
- 6.7 Að kaupa sumarhústaði í Þjóðgarðinum á Þingvöllum og jarðir í næsta nágrenni hans.
- 6.8 Að leigja viðbótaraðstöðu fyrir Heilbrigðisstofnun Austurlands á Egilsstöðum.
- 6.9 Að taka á leigu viðbótarhúsnæði fyrir framhaldsskóla og háskóla í tengslum við sameiningar, breytingar eða hagræðingu á starfseminni.
- 6.10 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir þjónustustofnanir fatlaðra.
- 6.11 Að kaupa að tillögu Þjóðminjasafns Íslands húsnæði með mikið minjasögulegt gildi til varðveislu í húsasafni stofnunarinnar.
- 6.12 Að leigja út húsnæði ríkisins á Hvanneyri sem Landbúnaðarháskóli Íslands nýtir ekki.
- 6.13 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir sjúkrabifreiðar Heilbrigðisstofnunar Vesturlands á Akranesi.
- 6.14 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir sjúkrabifreiðar Heilbrigðisstofnunar Norðurlands.

- 6.15 Að kaupa 3,3 ha. landsvæði við Dimmuborgir.
- 6.16 Að taka á leigu fasteignir fyrir búsetuúrræði á vegum Útlendingastofnunar.
- 6.17 Að ganga til samninga við Seltjarnarnesbæ um kaup ríkisins á Safnatröð 5, Seltjarnarnesi.
- 6.18 Að kaupa eða leigja dvalaraðstöðu fyrir landverði í þjóðgörðum og á öðrum náttúruverndarsvæðum.
- 6.19 Að kaupa eða leigja skrifstofu- eða atvinnuhúsnæði vegna þarfa einstakra ríkisstofnana verði það talið nauðsynlegt til að stuðla að bættri nýtingu og auknu hagræði í rekstri ríkisins.
- 6.20 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir Póst og fjarskiptastofnun.

Ýmsar heimildir

- 7.1 Að selja, leigja eða ráðstafa með öðrum hætti fasteignum og landsvæðum á varnarsvæðum á Keflavíkurflugvelli sem koma á í borgaraleg not.
- 7.2 Að heimila sjúkrahúsum og Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins að taka þátt í eða eiga samstarf við fyrirtæki sem vinna að vísindarannsóknum og þróun nýjunga á sviði heilbrigðismála og læknisfræði. Samningar sem fela í sér fjárskuldbindingar skulu lagðir fyrir ráðherra heilbrigðismála og fjármála til staðfestingar.
- 7.3 Að afsala, í samráði við utanríkisráðuneyti, flugbrautakerfi, tengdu akbrautakerfi og flughlöðum, á Keflavíkurflugvelli til Isavia ohf. enda verði þjóðréttarlegar skuldbindingar Íslands vegna varnar- og öryggismála tryggðar sem og varnar- og öryggishagsmunir landsins. Hafa skal samráð við fjárlaganefnd og utanríkismálanefnd Alþingis áður en heimildin er nýtt.
- 7.4 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og í Lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga vegna starfsemi sjálfseignarstofnana og félagasamtaka sem kostuð eru af ríkissjóði.
- 7.5 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins, Lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga og lífeyrissjóðum sveitarfélaga vegna samreksturs ríkis og sveitarfélaga.
- 7.6 Að leggja Seðlabanka Íslands til allt að 54.576 m.kr. í eigið fé, verði eftir því kallað á grundvelli sérstakrar heimildar í lögum nr. 36/2001 um Seðlabanka Íslands.
- 7.7 Að veita Ríkiseignum heimild til að segja upp leigusamningum tiltekinna ríkisaðila um húsnæði í eigu ríkisins með það að markmiði að færa innra leiguverð ríkisins nær leiguverði sambærilegra eigna á sama markaðssvæði og eftir atvikum að undirbúa breytingar á fjárheimildum vegna þessa.
- 7.8 Að greiða kostnað vegna nauðsynlegra breytinga á húsnæði þegar stofnanir á vegum ríkisins eru í hagræðingarskyni færðar milli fasteigna í eigu ríkisins og/eða fasteigna sem ríkið hefur tekið á langtímaleigu.
- 7.9 Að ganga til samninga við Reykjavíkurborg um lóðir, lóðarréttindi, landssvæði og fasteignir á grundvelli viljayfirlýsingar fjármála- og efnahagsráðherra og borgarstjórans í Reykjavík, dags. hinn 2. júní 2017, um að vinna sameiginlega að þróun og skipulagningu á lóðum og löndum í Reykjavík sem eru í eigu eða umráðum ríkisins.
- 7.10 Að ganga á grundvelli útboðs til samninga um vottunarþjónustu fyrir framleiðslu, útgáfu og staðfestingu á rafrænum skilríkjum, til allt að tíu ára.
- 7.11 Að ganga til samninga við fyrrum gefendur lóðar og fasteigna Krísuvíkurkirkju og vinafélags Krísuvíkurkirkju um ráðstöfun lóðar og fasteigna endurbyggðrar kirkju.

- 7.12 Að selja Maggini fiðlu Sinfóníuhljómsveitar Íslands og verja andvirðinu til kaupa á öðru hentugra hljóðfæri.
- 7.13 Að þiggja Bókhöðuna í Flatey að gjöf frá sveitarstjórn Reykhólahrepps til varðveislu í húsasafni Þjóðminjasafns Íslands.

m.kr.

Rekstrar-
grunnurGreiðslu-
grunnur

Sundurliðun 1

Tekjur A-hluta**I Skatttekjur****111 Skattar á tekjur og hagnað**

111.1.0	Tekjuskattur einstaklinga og staðgreiðsla	195.400,0	186.200,0
111.2.1	Tekjuskattur, lögaðilar	75.500,0	74.000,0
111.2.2	Sérstakur fjársýsluskattur	3.900,0	3.900,0
	Skattar á tekjur og hagnað, lögaðilar	79.400,0	77.900,0
111.3	Fjármagnstekjuskattur	38.000,0	35.500,0
	Skattar á tekjur og hagnað	312.800,0	299.600,0

112 Skattar á launagreiðslur og vinnuafli

112.1	Markaðsgjald	804,0	796,0
112.6	Gjald til jöfn. og lækk. á örorkubyrði lífeyrissj.	4.855,0	4.904,0
112.7	Fjársýsluskattur, almennur	3.270,0	3.250,0
	Skattar á launagreiðslur og vinnuafli	8.929,0	8.950,0

113 Eignarskattar

113.3.1	Erfðafjárskattur	5.100,0	5.000,0
113.5.1	Skipulagsgjald	372,0	372,0
113.6.5	Brunabótamatsgjald	212,0	212,0
113.6.6	Fasteignamatsgjald	540,0	540,0
	Eignarsk., reglubundnir, ótaldir annars staðar	752,0	752,0
	Eignarskattar	6.224,0	6.124,0

114 Skattar á vöru og þjónustu

114.1.1	Virðisaukaskattur	255.300,0	252.500,0
114.1.4.1	Stimpilgjald	5.150,0	5.150,0
	Almennir skattar á vöru og þjónustu	260.450,0	257.650,0
114.2.1	Vörugjald af ökutækjum	8.950,0	8.950,0
114.2.2.1	Vörugjald af bensíni, almennt	5.100,0	5.100,0
114.2.2.2	Sérstakt vörugjald af blýlausu bensíni	8.100,0	8.100,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
114.2.2.4	Kolefnisgjald	5.920,0	5.920,0
114.2.2.6	Olúgjald	12.100,0	12.100,0
114.2.3.1	Áfengisgjald	19.750,0	19.750,0
114.2.3.10	Tóbaksgjald	5.850,0	5.850,0
114.2.4.1	Skilagjald og umsýslubókun á einnota umbúðir . . .	2.930,0	2.930,0
114.2.4.5	Úrvinnslugjald	1.880,0	1.880,0
114.2.5.5	Flutningsjöfnunargjald á olíuvörur	380,0	380,0
114.2.5.6	Jöfnunargjald vegna dreifingar raforku	983,3	983,3
114.2.7	Vörugjöld, eftirlitsgjöld	82,5	82,5
114.2.8	Vörugjöld af rafmagni og heitu vatni	467,0	467,0
114.2.9	Ýmis vörugjöld	14,0	14,0
	Vörugjöld	72.506,8	72.506,8
114.4.1	Eftirlitsgjald Fjármálaeftirlitsins	2.330,0	2.330,0
114.4.2	Ofanflóðasjóðsgjald	2.556,0	2.556,0
114.4.3	Byggingaröryggisgjald	520,0	520,0
114.4.9	Gistináttaskattur	1.335,0	1.335,0
	Sértækir þjónustuskattar	6.741,0	6.741,0
114.5.1.6	Kílómetragjald af ökutækjum	1.200,0	1.200,0
114.5.1.7	Bifreiðagjald	7.700,0	7.700,0
114.5.2	Neyslu- og leyfisskattar, aðrir en á bifreiðar	908,2	907,2
114.5.2.1.0	Leyfi fyrir atvinnustarfsemi og tengd leyfi	66,9	66,9
114.5.2.1.1	Skráningargjöld fyrirtækja	1.020,6	1.020,6
114.5.2.1.2	Eftirlitsgjöld á fyrirtæki	286,2	285,2
114.5.2.1.2.8	Lyfjaeftirlitsgjald	114,0	114,0
114.5.2.1.2.2	Leyfis- og árgjöld Póst- og fjarskiptastofnunar	188,3	188,3
114.5.2.1.2.2	Umferðaröryggisgjald	168,0	168,0
	Neyslu- og leyfisskattar	11.652,2	11.650,2
	Skattar á vöru og þjónustu	351.350,0	348.548,0
115	Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti		
115.1	Tollar og önnur aðflutningsgjöld	2.915,7	2.915,7
116	Aðrir skattar		
116.1	Aðrir skattar á atvinnurekstur	668,4	668,4
116.1.6	Gjald á bankastarfsemi	9.650,0	9.650,0
116.1.7	Gjald á lánastofnanir til umboðsmanns skuldara	284,6	284,6
	Aðrir skattar á atvinnurekstur	10.603,0	10.603,0
116.2.81	Gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra	2.540,0	2.480,0
116.2.82	Gjald vegna Ríkisútvarpsins ohf.	4.600,0	4.470,0
	Ýmsir skattar, ekki á atv.rekstur eða skattar ótilgr. a.s.	7.140,0	6.950,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
	Aðrir skattar	17.743,0	17.553,0
	Skatttekjur, samtals	699.961,7	683.690,7

II Tryggingagjöld

121 Tryggingagjöld vegna almannatrygginga

121.2.1.1	Tryggingagjald, almennt, hluti lífeyristrygginga	67.539,0	66.758,0
121.2.1.6	Tryggingagjald, almennt, hluti Fæðingarorlofssjóðs .	10.457,0	10.351,0
121.2.2.1	Hluti Atvinnuleysistrygg.sjóðs í atv.trygg.gjaldi	21.718,0	21.499,0
121.2.3.71	Ábyrgðargjald vegna launa	804,0	796,0
	Tryggingagjöld v. alm.trygginga, lögaðilar	100.518,0	99.404,0
121.3.0	Hluti Trygg.sj. sjálfst. starf. einstakl. í atv.trygg.gjaldi	69,0	68,0
121.8.1	Slysatryggingagjald vegna sjómanna	199,0	197,0
	Tryggingagjöld vegna almannatrygginga	100.786,0	99.669,0
	Tryggingagjöld, samtals	100.786,0	99.669,0

III Fjárframlög

132 Fjárframlög frá alþjóðastofnunum

132.1	Fjárframlög frá alþjóðastofn., rekstrarframlög	2.897,4	2.897,4
132.2	Fjárframlög frá alþj.stofn., fjárfestingarframl.	194,1	194,1
	Fjárframlög frá alþjóðastofnunum	3.091,5	3.091,5

133 Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum

133.1	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.framl.	251,5	251,5
133.1.1	Hluti sveitarfélaga í innheimtukostnaði	1.150,0	1.150,0
133.1.7	Viðbótarframl. sveitarfél. v. líf.skuldbind. grunnsk.kenn.	255,0	255,0
133.1.20	Fjárframlög frá hinu opinbera, rekstrarframlög	777,6	777,6
	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.framl. .	2.434,1	2.434,1
133.2	Fjárframl. f. öðrum opinb. aðilum, fjárfest.framl.	20,9	20,9
	Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum	2.455,0	2.455,0
	Fjárframlög, samtals	5.546,5	5.546,5

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
IV	Aðrar tekjur		
141	Eignatekjur		
141.1.0.1	Vextir af skammtímakröfum	2.233,6	2.233,6
141.1.0.2	Vaxtatekjur af endurlánnum ríkissjóðs	2.888,0	1.771,9
141.1.0.3	Verðbótapáttur vaxtatekna vegna GFS-reikningsskila	143,0	143,0
141.1.2.1	Dráttarvextir af sköttum á tekjur og hagnað	5.400,0	4.900,0
141.1.3.1	Vaxtatekjur stofn. sem færast h. ríkissj. skv. GFS-reikningsskil.	541,8	541,8
	Vaxtatekjur	11.206,4	9.590,3
141.2.1	Arðgreiðslur frá erlendum aðilum	50,0	50,0
141.2.2	Arðgreiðslur frá innlendum aðilum	25.820,0	34.620,0
	Arðgreiðslur	25.870,0	34.670,0
141.3	Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja	1.580,0	1.580,0
141.5	Leigutekjur	150,8	150,8
141.5.20	Veiðigjald fyrir veiðiheimildir	7.000,0	7.000,0
	Leigutekjur	7.150,8	7.150,8
	Eignatekjur	45.807,2	52.991,1
142	Sala á vöru og þjónustu		
142.2.1.1.1	Ríkisábyrgðargjald og áhættugjald v. ríkisábyrgða . .	494,0	643,0
142.2.1.2	Innritunargjöld í háskóla og framhaldsskóla	1.278,5	1.278,5
142.2.1.4	Prófgjöld	52,0	52,0
142.2.1.5	Vottorðsgjöld	140,5	140,5
142.2.1.6	Aðgangur að skrá	554,9	554,9
142.2.1.7	Eftirlitsgjöld	1.709,6	1.709,6
142.2.1.8	Neyslu- og leyfisgjöld, ýmis	1.582,1	1.559,1
142.2.1.8.8	Vegabréf	410,0	410,0
142.2.1.8.9	Ökuskírteini	123,0	123,0
142.2.1.8.10	Þinglýsingar	757,0	757,0
142.2.2.1	Dómsmálagj. og gjöld fyrir embættisverk sýslum. . .	900,0	900,0
	Neyslu- og leyfisgjöld	8.001,6	8.127,6
142.3.1.0	Þjónusta	14.915,0	14.915,0
142.3.2	Vörusala	4.901,1	4.901,1
142.3.3	Ýmsar tekjur	5.697,1	5.697,1
	Tilfall. sala stofn. ekki í mark.tengdri starfs.	25.513,2	25.513,2
	Sala á vöru og þjónustu	33.514,8	33.640,8

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
143	Sektir og skaðabætur		
143.0	Sektir og skaðabætur ríkisaðila í A-hluta	32,5	32,5
143.1	Lögreglustjórasetkir og dómsektir	60,0	60,0
143.1.1	Lögreglustjórasetkir	990,0	990,0
143.1.2	Dómsektir	840,0	840,0
	Lögreglustjórasetkir og dómsektir	1.890,0	1.890,0
143.2	Sektir af skatttekjum	470,0	430,0
143.2.1	Skattsektir	100,0	100,0
	Sektir af skatttekjum	570,0	530,0
	Sektir og skaðabætur	2.492,5	2.452,5
144	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir)		
144.1.2.0	Frjálsar tilfærsl. aðrar en styrkir, rekst.framl.	1.295,9	1.295,9
144.2	Frj. tilfærsl. aðrar en styrkir, fjárfest.framl.	112,7	112,7
144.2.4	Stöðugleikaframl. frá slitabúum til umsýslu hjá SÍ . . .	0,0	19.500,0
	Frj. tilfærsl. aðrar en styrkir, fjárfest.framl.	112,7	19.612,7
	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir)	1.408,6	20.908,6
145	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur		
145.0	Ýmsar tekjur og óskilgr. tekj., ríkisaðilar í A-hl.	239,4	239,4
145.1.2.1	Innborganir í Ábyrgðasjóð launa úr gjaldþrotabúum .	45,0	45,0
	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur.	284,4	284,4
147	Sala eigna		
147.1	Sala fasteigna	440,0	440,0
147.3	Sala jarðeigna Jarðasjóðs	120,0	120,0
147.4	Sala á heimildum til losunar gróðurhúsalofttegunda .	1.300,0	1.300,0
	Sala eigna	1.860,0	1.860,0
	Aðrar tekjur, samtals.	85.367,5	112.137,4
	Heildartekjur samtals	891.661,7	901.043,6

Sundurliðun 2

Fjárheimildir málefнасviða eftir málaflokkum og ráðuneytum**01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess****01.10 Alþingi***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	3.731,8
Rekstrartilfærslur	108,7
Fjárfestingarframlög	700,0
Heildargjöld	4.540,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-37,2
Framlag úr ríkissjóði	4.503,3

01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis*00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	1.080,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-103,2
Framlag úr ríkissjóði	976,9

01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess, heildargjöld	5.620,6
Rekstrartekjur	-140,4
Greitt úr ríkissjóði	5.480,2

02 Dómstólar**02.10 Hæstiréttur***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	245,0
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	245,0
---------------------------------	-------

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	196,1
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	196,1
---------------------------------	-------

02.20 Héraðsdómstólar*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.733,2
---------------------------	---------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1,2
--------------------------	------

Framlag úr ríkissjóði	1.732,0
---------------------------------	---------

02.30 Landsréttur*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	703,8
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	703,8
---------------------------------	-------

02.40 Dómstólasýslan*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög 336,9

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði 336,9

02 Dómstólar, heildargjöld 3.215,0**Rekstrartekjur -1,2****Greitt úr ríkissjóði 3.213,8**

03 Æðsta stjórnarsýsla**03.10 Embætti forseta Íslands***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	360,6
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	360,6
---------------------------------	-------

03.20 Ríkisstjórn*00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	635,6
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	635,6
---------------------------------	-------

03.30 Forsætisráðuneyti*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.239,0
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	41,4
------------------------------	------

Fjárfestingarframlög	200,0
--------------------------------	-------

Heildargjöld	1.480,4
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	1.480,4
---------------------------------	---------

03 Æðsta stjórnarsýsla, heildargjöld	2.476,6
---	----------------

Rekstrartekjur	0,0
---------------------------------	------------

Greitt úr ríkissjóði	2.476,6
---------------------------------------	----------------

04 Utanríkismál**04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála***03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.944,0
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	82,0
------------------------------	------

Heildargjöld	6.026,0
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-155,1
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	5.870,9
---------------------------------	---------

04.20 Utanríkisviðskipti*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	796,0
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	796,0
---------------------------------	-------

04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrarframlög	572,8
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	1.605,3
------------------------------	---------

Heildargjöld	2.178,1
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-115,4
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	2.062,7
---------------------------------	---------

04.40 Þróunarsamvinna*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.991,0
Rekstrartilfærslur	3.927,9
Heildargjöld	5.918,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-144,3
Framlag úr ríkissjóði	5.774,6

04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	1.785,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.785,3

04 Utanríkismál, heildargjöld	16.704,3
Rekstrartekjur	-414,8
Greitt úr ríkissjóði	16.289,5

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla**05.10 Skattar og innheimta***09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	8.388,0
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	1,4
------------------------------	-----

Heildargjöld	8.389,4
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1.064,2
--------------------------	----------

Framlag úr ríkissjóði	7.325,2
---------------------------------	---------

05.20 Eignaumsýsla ríkisins*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.391,2
---------------------------	---------

Fjárfestingarframlög	1.274,4
--------------------------------	---------

Heildargjöld	6.665,6
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-5.869,1
--------------------------	----------

Framlag úr ríkissjóði	796,5
---------------------------------	-------

05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.605,1
---------------------------	---------

Fjárfestingarframlög	85,5
--------------------------------	------

Heildargjöld	4.690,6
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-2.324,9
--------------------------	----------

Framlag úr ríkissjóði	2.365,7
---------------------------------	---------

05.40 Stjórnarsýsla ríkisfjármála*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög 3.610,0

Rekstrartilfærslur 938,5

Heildargjöld 4.548,5

Fjármögnun:

Rekstrartekjur -566,8

Framlag úr ríkissjóði 3.981,7

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla, heildargjöld 24.294,1**Rekstrartekjur -9.825,0****Greitt úr ríkissjóði 14.469,1**

06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál**06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál***01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.584,3
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	0,3
------------------------------	-----

Heildargjöld	1.584,6
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-149,4
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	1.435,2
---------------------------------	---------

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	88,9
---------------------------	------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	88,9
---------------------------------	------

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	1.885,8
---------------------------	---------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-931,2
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	954,6
---------------------------------	-------

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrarframlög	337,9
---------------------------	-------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-10,3
--------------------------	-------

Framlag úr ríkissjóði	327,6
---------------------------------	-------

06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál, heildargjöld	3.897,2
---	----------------

Rekstrartekjur	-1.090,9
---------------------------------	-----------------

Greitt úr ríkissjóði	2.806,3
---------------------------------------	----------------

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar**07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	120,1
Rekstrartilfærslur	35,0
Fjárfestingarframlög	18,0
Fjármagnstilfærslur	5.460,0
Heildargjöld	5.633,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-156,3
Framlag úr ríkissjóði	5.476,8

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	123,3
Fjármagnstilfærslur	2.593,8
Heildargjöld	2.717,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-33,4
Framlag úr ríkissjóði	2.683,7

07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.940,5
Rekstrartilfærslur	1.137,0
Fjármagnstilfærslur	2.335,0
Heildargjöld	5.412,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.126,6
Framlag úr ríkissjóði	4.285,9

	m.kr.
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar, heildargjöld	13.762,7
Rekstrartekjur	-1.316,3
Greitt úr ríkissjóði	12.446,4

08 Sveitarfélög og byggðamál**08.10 Framlög til sveitarfélaga***10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	20.567,4
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	20.567,4
---------------------------------	----------

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	218,5
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	218,5
---------------------------------	-------

08.20 Byggðamál*10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti*

Rekstrarframlög	80,8
---------------------------	------

Rekstrartilfærslur	1.929,5
------------------------------	---------

Heildargjöld	2.010,3
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	2.010,3
---------------------------------	---------

08 Sveitarfélög og byggðamál, heildargjöld	22.796,2
---	-----------------

Rekstrartekjur	0,0
---------------------------------	------------

Greitt úr ríkissjóði	22.796,2
---------------------------------------	-----------------

09 Almanna- og réttaröryggi**09.10 Löggæsla***06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	16.636,8
Rekstrartilfærslur	249,2
Fjárfestingarframlög	210,7
Heildargjöld	17.096,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.390,6
Framlag úr ríkissjóði	15.706,1

09.20 Landhelgi*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.728,6
Fjárfestingarframlög	2.000,0
Fjármagnstilfærslur	18,5
Heildargjöld	6.747,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-488,9
Framlag úr ríkissjóði	6.258,2

09.30 Ákærvald og réttarvarsla*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	332,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-19,0
Framlag úr ríkissjóði	313,8

m.kr.

<i>06 Dómsmálaráðuneyti</i>	
Rekstrarframlög	1.339,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1,5
Framlag úr ríkissjóði	1.338,3

09.40 Réttaraðstoð og bætur

<i>06 Dómsmálaráðuneyti</i>	
Rekstrarframlög	2.162,2
Rekstrartilfærslur	102,4
Heildargjöld	2.264,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-447,7
Framlag úr ríkissjóði	1.816,9

09.50 Fullnustumál

<i>06 Dómsmálaráðuneyti</i>	
Rekstrarframlög	2.130,9
Rekstrartilfærslur	3,7
Fjárfestingarframlög	10,0
Heildargjöld	2.144,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-132,6
Framlag úr ríkissjóði	2.012,0

09 Almanna- og réttaröryggi, heildargjöld	29.925,6
Rekstrartekjur	-2.480,3
Greitt úr ríkissjóði	27.445,3

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnslá dómssála**10.10 Persónuvernd***06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	293,3
---------------------------	-------

Fjármögnun:	
-------------	--

Rekstrartekjur	-3,3
--------------------------	------

Framlag úr ríkissjóði	290,0
---------------------------------	-------

10.20 Trúmál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.164,4
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	3.396,1
------------------------------	---------

Heildargjöld	6.560,5
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:	
-------------	--

Rekstrartekjur	-141,4
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	6.419,1
---------------------------------	---------

10.30 Sýslumenn*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.988,0
---------------------------	---------

Fjármögnun:	
-------------	--

Rekstrartekjur	-89,3
--------------------------	-------

Framlag úr ríkissjóði	2.898,7
---------------------------------	---------

10.40 Stjórnslá dómssálaráðuneytis*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	994,0
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	97,4
------------------------------	------

Heildargjöld	1.091,4
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:	
-------------	--

Rekstrartekjur	-112,4
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	979,0
---------------------------------	-------

10.50 Útlendingamál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög 3.634,8

Fjármögnun:

Rekstrartekjur -2,1

Framlag úr ríkissjóði 3.632,7

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála, heildargjöld 14.568,0**Rekstrartekjur -348,5****Greitt úr ríkissjóði 14.219,5**

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

11.10 Samgöngur

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	11.869,9
Rekstrartilfærslur	3.534,9
Fjárfestingarframlög	24.950,3
Fjármagnstilfærslur	1.020,8
Heildargjöld	41.375,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.670,6
Framlag úr ríkissjóði	39.705,3

11.20 Fjarskipti

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	866,6
Rekstrartilfærslur	47,7
Fjármagnstilfærslur	495,0
Heildargjöld	1.409,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-77,8
Framlag úr ríkissjóði	1.331,5

11.30 Stjórnsýsla samgönguráðuneytis

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	748,8
Rekstrartilfærslur	99,1
Heildargjöld	847,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-64,4
Framlag úr ríkissjóði	783,5

	m.kr.
11 Samgöngu- og fjarskiptamál, heildargjöld	43.633,1
Rekstrartekjur	-1.812,8
Greitt úr ríkissjóði	41.820,3

12 Landbúnaður**12.10 Stjórnun landbúnaðarmála***04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.996,2
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	14.382,1
------------------------------	----------

Heildargjöld	16.378,3
-------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-535,2
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	15.843,1
---------------------------------	----------

12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	117,1
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	64,1
------------------------------	------

Heildargjöld	181,2
-------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	181,2
---------------------------------	-------

12 Landbúnaður, heildargjöld	16.559,5
---	-----------------

Rekstrartekjur	-535,2
---------------------------------	---------------

Greitt úr ríkissjóði	16.024,3
---------------------------------------	-----------------

13 Sjávarútvegur og fiskeldi**13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis***04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.107,6
Rekstrartilfærslur	166,8
Heildargjöld	1.274,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-112,3
Framlag úr ríkissjóði	1.162,1

13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.642,3
Rekstrartilfærslur	181,5
Fjármagnstilfærslur	260,0
Heildargjöld	5.083,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.692,6
Framlag úr ríkissjóði	3.391,2

13 Sjávarútvegur og fiskeldi, heildargjöld	6.358,2
Rekstrartekjur	-1.804,9
Greitt úr ríkissjóði	4.553,3

14 Ferðaþjónusta**14.10 Ferðaþjónusta***04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	770,2
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	969,2
------------------------------	-------

Fjármagnstilfærslur	595,4
-------------------------------	-------

Heildargjöld	2.334,8
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-38,2
--------------------------	-------

Framlag úr ríkissjóði	2.296,6
---------------------------------	---------

14 Ferðaþjónusta, heildargjöld	2.334,8
---	----------------

Rekstrartekjur	-38,2
---------------------------------	--------------

Greitt úr ríkissjóði	2.296,6
---------------------------------------	----------------

15 Orkumál**15.10 Stjórnun og þróun orkumála***04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög 738,6

Rekstrartilfærslur 3.415,6

Heildargjöld 4.154,2

Fjármögnun:

Rekstrartekjur -226,0

Framlag úr ríkissjóði 3.928,2

15 Orkumál, heildargjöld 4.154,2**Rekstrartekjur -226,0****Greitt úr ríkissjóði 3.928,2**

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála**16.10 Markaðseftirlit og neytendamál***04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	751,7
Rekstrartilfærslur	11,1
Heildargjöld	762,8

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-36,5
Framlag úr ríkissjóði	726,3

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	2.371,2
---------------------------	---------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-41,2
Framlag úr ríkissjóði	2.330,0

16.20 Stjórnssýsla atvinnumála og nýsköpunar*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.334,4
Rekstrartilfærslur	194,1
Heildargjöld	1.528,5

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-166,5
Framlag úr ríkissjóði	1.362,0

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála, heildargjöld	4.662,5
Rekstrartekjur	-244,2
Greitt úr ríkissjóði	4.418,3

17 Umhverfismál**17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla***14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.737,9
Rekstrartilfærslur	1.335,1
Fjárfestingarframlög	430,7
Heildargjöld	5.503,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.633,7
Framlag úr ríkissjóði	3.870,0

17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.241,6
Rekstrartilfærslur	182,3
Heildargjöld	3.423,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.611,2
Framlag úr ríkissjóði	1.812,7

17.30 Meðhöndlun úrgangs*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.949,0
Rekstrartilfærslur	2.930,0
Heildargjöld	4.879,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-69,0
Framlag úr ríkissjóði	4.810,0

17.40 Varnir vegna náttúruvá*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Fjárfestingarframlög	14,8
Fjármagnstilfærslur	1.092,2
Heildargjöld	1.107,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.107,0

17.50 Stjórnarsýsla umhverfismála*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.964,2
Rekstrartilfærslur	631,4
Heildargjöld	4.595,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-383,8
Framlag úr ríkissjóði	4.211,8

17 Umhverfismál, heildargjöld	19.509,2
Rekstrartekjur	-3.697,7
Greitt úr ríkissjóði	15.811,5

18 Menning, listir, íþróttá- og æskulýðsmál**18.10 Safnamál***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.524,8
Rekstrartilfærslur	287,4
Fjárfestingarframlög	47,6
Fjármagnstilfærslur	286,6
Heildargjöld	4.146,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-610,3
Framlag úr ríkissjóði	3.536,1

18.20 Menningarstofnanir*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.832,8
Rekstrartilfærslur	315,3
Fjárfestingarframlög	25,3
Fjármagnstilfærslur	5,1
Heildargjöld	5.178,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-934,7
Framlag úr ríkissjóði	4.243,8

18.30 Menningarsjóðir*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	61,5
Rekstrartilfærslur	3.600,5
Fjárfestingarframlög	17,5
Fjármagnstilfærslur	297,6
Heildargjöld	3.977,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-59,8
Framlag úr ríkissjóði	3.917,3

18.40 Íþróttá- og æskulýðsmál*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	32,9
---------------------------	------

Rekstrartilfærslur	1.176,7
------------------------------	---------

Fjármagnstilfærslur	19,3
-------------------------------	------

Heildargjöld	1.228,9
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	1.228,9
---------------------------------	---------

18 Menning, listir, íþróttá- og æskulýðsmál, heildargjöld	14.530,9
--	-----------------

Rekstrartekjur	-1.604,8
---------------------------------	-----------------

Greitt úr ríkissjóði	12.926,1
---------------------------------------	-----------------

19 Fjölmiðlun**19.10 Fjölmiðlun***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög 4.700,9

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði 4.700,9

19 Fjölmiðlun, heildargjöld 4.700,9**Rekstrartekjur 0,0****Greitt úr ríkissjóði 4.700,9**

20 Framhaldsskólastig**20.10 Framhaldsskólar***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	30.109,5
Rekstrartilfærslur	703,9
Fjárfestingarframlög	123,8
Fjármagnstilfærslur	186,4
Heildargjöld	31.123,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.297,0
Framlag úr ríkissjóði	29.826,6

20.20 Tónlistarfræðsla*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	555,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	555,5

20.30 Vinnustaðanám og styrkir*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	242,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	242,6

20.40 Jöfnun námskostnaðar*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	648,7
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	648,7

	m.kr.
20 Framhaldsskólastig, heildargjöld	32.570,4
Rekstrartekjur	-1.297,0
Greitt úr ríkissjóði	31.273,4

21 Háskólastig**21.10 Háskólar***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	32.667,0
Rekstrartilfærslur	339,9
Fjárfestingarframlög	1.585,0
Heildargjöld	34.591,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-7.826,6
Framlag úr ríkissjóði	26.765,3

21.20 Rannsóknastarfsemi á háskólastigi*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.931,6
Rekstrartilfærslur	737,3
Heildargjöld	3.668,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.315,0
Framlag úr ríkissjóði	2.353,9

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	180,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	180,3

21.30 Stuðningur við námsmenn*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur 8.247,8

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði 8.247,8

21 Háskólastig, heildargjöld 46.688,9**Rekstrartekjur -9.141,6****Greitt úr ríkissjóði 37.547,3**

22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menn.mála**22.10 Leikskóla- og grunnskólastig***02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	103,1
Rekstrartilfærslur	173,4
Heildargjöld	276,5

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	276,5
---------------------------------	-------

22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	579,9
Rekstrartilfærslur	1.401,5
Heildargjöld	1.981,4

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-94,0
Framlag úr ríkissjóði	1.887,4

22.30 Stjórnarsýsla mennta- og menningarmála*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.018,1
Rekstrartilfærslur	50,1
Heildargjöld	3.068,2

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-563,6
Framlag úr ríkissjóði	2.504,6

22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menn.mála, heildargjöld . .	5.326,1
Rekstrartekjur	-657,6
Greitt úr ríkissjóði	4.668,5

23 Sjúkrahúspjónusta**23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	79.909,3
Rekstrartilfærslur	310,7
Fjárfestingarframlög	9.579,6
Heildargjöld	89.799,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-6.728,9
Framlag úr ríkissjóði	83.070,7

23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	9.629,6
Fjárfestingarframlög	265,2
Heildargjöld	9.894,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.315,5
Framlag úr ríkissjóði	8.579,3

23.30 Erlend sjúkrahúspjónusta*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	2.431,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.431,5

23 Sjúkrahúspjónusta, heildargjöld	102.125,9
Rekstrartekjur	-8.044,4
Greitt úr ríkissjóði	94.081,5

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

24.10 Heilsugæsla

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	26.624,9
Rekstrartilfærslur	12,7
Fjárfestingarframlög	31,1
Heildargjöld	26.668,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.498,7
Framlag úr ríkissjóði	25.170,0

24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	11,7
Rekstrartilfærslur	17.749,2
Heildargjöld	17.760,9
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	17.760,9

24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	420,1
Rekstrartilfærslur	5.094,1
Heildargjöld	5.514,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-231,3
Framlag úr ríkissjóði	5.282,9

24.40 Sjúkraflutningar*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög 1.918,8

Rekstrartilfærslur 863,1

Heildargjöld 2.781,9

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði 2.781,9

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa, heildargjöld 52.725,7**Rekstrartekjur -1.730,0****Greitt úr ríkissjóði 50.995,7**

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta**25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	41.971,7
Rekstrartilfærslur	895,0
Fjárfestingarframlög	695,1
Fjármagnstilfærslur	2.291,6
Heildargjöld	45.853,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.599,1
Framlag úr ríkissjóði	43.254,3

25.20 Endurhæfingarþjónusta*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.470,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	5.470,1

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta, heildargjöld	51.323,5
Rekstrartekjur	-2.599,1
Greitt úr ríkissjóði	48.724,4

26 Lyf og lækningavörur**26.10 Lyf***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	10.021,2
---------------------------	----------

Rekstrartilfærslur	9.051,2
------------------------------	---------

Heildargjöld	19.072,4
-------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	19.072,4
---------------------------------	----------

26.30 Hjálpartæki*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	4.999,6
------------------------------	---------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	4.999,6
---------------------------------	---------

26 Lyf og lækningavörur, heildargjöld	24.072,0
--	-----------------

Rekstrartekjur	0,0
---------------------------------	------------

Greitt úr ríkissjóði	24.072,0
---------------------------------------	-----------------

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks**27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	47.623,8
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	47.623,8
---------------------------------	----------

27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	16.344,7
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	16.344,7
---------------------------------	----------

27.30 Málefni fatlaðs fólks*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	294,3
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	316,0
------------------------------	-------

Heildargjöld	610,3
-------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	610,3
---------------------------------	-------

27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	171,2
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	171,2
---------------------------------	-------

27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur..... 4.904,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði..... 4.904,0

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks, heildargjöld..... 69.654,0**Rekstrartekjur..... 0,0****Greitt úr ríkissjóði..... 69.654,0**

28 Málefni aldraðra**28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	74.303,6
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	74.303,6
---------------------------------	----------

28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	6.870,8
------------------------------	---------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	6.870,8
---------------------------------	---------

28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	3,5
---------------------------	-----

Rekstrartilfærslur	22,2
------------------------------	------

Heildargjöld	25,7
-------------------------------	-------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-2,1
--------------------------	------

Framlag úr ríkissjóði	23,6
---------------------------------	------

28 Málefni aldraðra, heildargjöld	81.200,1
--	-----------------

Rekstrartekjur	-2,1
--------------------------	------

Greitt úr ríkissjóði	81.198,0
--------------------------------	----------

29 Fjölskyldumál**29.10 Barnabætur***09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	12.100,0
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	12.100,0
---------------------------------	----------

29.20 Fæðingarorlof*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	138,7
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	13.679,1
------------------------------	----------

Heildargjöld	13.817,8
-------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	13.817,8
---------------------------------	----------

29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	443,1
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	443,1
---------------------------------	-------

29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	78,8
---------------------------	------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	78,8
---------------------------------	------

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	3.690,8
Rekstrartilfærslur	3.234,2
Fjárfestingarframlög	225,0
Heildargjöld	7.150,0

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-65,0
Framlag úr ríkissjóði	7.085,0

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrartilfærslur	301,5
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	301,5
---------------------------------	-------

29.50 Bætur til eftirlifenda*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	520,7
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	520,7
---------------------------------	-------

29.60 Bætur vegna veikinda og slysa*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	75,5
Rekstrartilfærslur	1.887,4
Heildargjöld	1.962,9

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-65,0
Framlag úr ríkissjóði	1.897,9

29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	633,0
Rekstrartilfærslur	13,7
Heildargjöld	646,7
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	646,7

29 Fjölskyldumál, heildargjöld	37.021,5
Rekstrartekjur	-130,0
Greitt úr ríkissjóði	36.891,5

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi**30.10 Vinnumál og atvinnuleysi***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.988,8
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	19.755,3
------------------------------	----------

Heildargjöld	22.744,1
-------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1.134,7
--------------------------	----------

Framlag úr ríkissjóði	21.609,4
---------------------------------	----------

30.20 Vinnumarkaður*08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.284,4
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	90,5
------------------------------	------

Heildargjöld	1.374,9
-------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-513,0
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	861,9
---------------------------------	-------

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi, heildargjöld	24.119,0
---	-----------------

Rekstrartekjur	-1.647,7
---------------------------------	-----------------

Greitt úr ríkissjóði	22.471,3
---------------------------------------	-----------------

31 Húsnæðisstuðningur**31.10 Húsnæðisstuðningur***08 Velferðarráðuneyti*

Rekstrarframlög	140,7
Rekstrartilfærslur	6.225,5
Fjármagnstilfærslur	3.736,8
Heildargjöld	10.103,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	10.769,1
Viðskiptahreyfingar	-666,1

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	3.400,0
------------------------------	---------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	3.400,0
---------------------------------	---------

31 Húsnæðisstuðningur, heildargjöld	13.503,0
Rekstrartekjur	0,0
Greitt úr ríkissjóði	14.169,1
Viðskiptahreyfingar	-666,1

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála

32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	2.947,3
Rekstrartilfærslur	276,3
Heildargjöld	3.223,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-920,1
Framlag úr ríkissjóði	2.303,5

32.20 Jafnréttismál

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	144,4
Rekstrartilfærslur	109,3
Heildargjöld	253,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-22,9
Framlag úr ríkissjóði	230,8

32.30 Stjórnsýsla velferðarmála

08 Velferðarráðuneyti

Rekstrarframlög	5.638,2
Rekstrartilfærslur	410,1
Heildargjöld	6.048,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-835,6
Framlag úr ríkissjóði	5.212,7

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála, heildargjöld	9.525,6
Rekstrartekjur	-1.778,6
Greitt úr ríkissjóði	7.747,0

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi**33.10 Fjármagnskostnaður***19 Vaxtagjöld ríkissjóðs*

Rekstrarframlög	46.625,2
---------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	51.287,0
---------------------------------	----------

Viðskiptahreyfingar	-4.661,8
-------------------------------	----------

33.20 Ríkisábyrgðir*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Fjárfestingarframlög	110,0
--------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	20,0
---------------------------------	------

Viðskiptahreyfingar	90,0
-------------------------------	------

33.30 Lífeyrisskuldbindingar*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	42.617,4
---------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	22.052,4
---------------------------------	----------

Viðskiptahreyfingar	20.565,0
-------------------------------	----------

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi, heildargjöld	89.352,6
--	-----------------

Rekstrartekjur	0,0
---------------------------------	------------

Greitt úr ríkissjóði	73.359,4
---------------------------------------	-----------------

Viðskiptahreyfingar	15.993,2
--------------------------------------	-----------------

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir**34.10 Almennur varasjóður***09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	7.353,9
---------------------------	---------

Rekstrartilfærslur	3.046,1
------------------------------	---------

Heildargjöld	10.400,0
-------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-340,0
--------------------------	--------

Framlag úr ríkissjóði	10.060,0
---------------------------------	----------

34.20 Sértækar fjárráðstafanir*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	173,0
------------------------------	-------

Fjárfestingarframlög	308,0
--------------------------------	-------

Heildargjöld	481,0
-------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	481,0
---------------------------------	-------

34.30 Afskriftir skattkrafna*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	17.756,0
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	0,0
---------------------------------	-----

Viðskiptahreyfingar	17.756,0
-------------------------------	----------

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir, heildargjöld	28.637,0
---	-----------------

Rekstrartekjur	-340,0
---------------------------------	---------------

Greitt úr ríkissjóði	10.541,0
---------------------------------------	-----------------

Viðskiptahreyfingar	17.756,0
--------------------------------------	-----------------

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Inngangur

Samkvæmt 42. gr. stjórnarskrárinnar ber að leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Alþingi þegar það kemur saman og í þingskaparlögum er kveðið á um að frumvarpið skuli lagt fram á fyrsta fundi þingsins sem er annar þriðjudagur í september.

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal frumvarp til fjárlaga sett fram á grundvelli þingsályktunar um fjármálaáætlun og skal það að efni til vera í samræmi við markmið hennar, sbr. 5. og 14. gr. laganna. Það fjárlagafrumvarp sem hér er lagt fram er í samræmi við þá fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023 sem Alþingi samþykkti í júní sl.

Um meginefni fjárlagafrumvarpsins er fjallað í fjárlaganefnd Alþingis. Fjallað er um nauðsynlegar lagabreytingar vegna tekjuhliðar fjárlaga og breytingar á almennum lögum sem tengjast afgreiðslu fjárlaga á annan hátt í öðrum nefndum Alþingis og eru framan- greind frumvörp jafnan afgreidd eigi síðar en í desember.

Í frumvarpinu og fylgiriti þess byggjast samanburðartölur fyrir árið 2017 á bráða- birgðauppgjöri Fjárskýlu ríkisins frá því í ágúst. Endanlegur ríkisreikningur liggur ekki fyrir og því gætu þessar samanburðartölur í einhverjum tilvikum tekið minniháttar breytingum þegar endanlegt uppgjör ársins 2017 liggur fyrir. Í þessu samhengi er rétt að geta þess að um er að ræða fyrsta ríkisreikning sem gerður er á grundvelli laga um opinber fjármál og þar sem alþjóðlegur reikningsskilastaðall fyrir opinbera aðila (IPSAS) er tekinn upp og inn- leiddur hjá ríkissjóði. Innleiðing staðalsins hefur umtalsverð áhrif á uppgjör bæði hjá ríkis- sjóði og einstökum ríkisaðilum s.s. hvað varðar framsetningu og innihald efnahags- reiknings. Unnið er að því að laga reikningsskil ríkisins að kröfum IPSAS-staðalsins samkvæmt þriggja ára innleiðingaráætlun og er þess að vænta að framsetning fjárlaga og ríkisreiknings muni taka breytingum í kjölfarið.

Efnisskipan frumvarps til fjárlaga

Í frumvarpinu eru alls sex lagagreinar ásamt tveimur nánari sundurliðunum, sem jafn- fram hafa lagalegt gildi, fyrir tekju- og útgjaldahlið frumvarpsins.

Efni lagaákvæðanna er sem hér segir:

- Í 1. gr. er birt fjárstreymisýfirlit yfir meginflokkun tekna og hagræna skiptingu útgjaldaþátta ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni samkvæmt svonefndum GFS-hagskýrslu- staðli frá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum (e. Government Finance Statistics) sem sýnir efna- hagsleg áhrif ríkisfjármála á aðra geira hagkerfisins. Þá er sett fram hvaða breytingar á peningalegum eignum og skuldum felast í heildarafkomu fjárlagaársins.

- Í 2. gr. er yfirlit yfir sjóðstreymi ríkissjóðs. Niðurstaða rekstrar- og fjárfestinga-hreyfinga er hreinn lánsfjárjöfnuður sem þykir gefa góða mynd af skammtímaáhrifum ríkisfjármálanna á efnahagslífið.
- Í 3. gr. er yfirlit yfir skiptingu fjárheimilda A-hluta ríkissjóðs til málefnasviða greindar í rekstur, rekstrartilfærslur, fjármagnstilfærslur og fjárfestingu. Þar eru líka sýndar áætlaðar rekstrartekjur og áætluð heildargjöld fyrir hvert málefnasvið.
- Í 4. gr. er yfirlit yfir fjárheimildir A-hluta ríkissjóðs til málefnasviða og málaflokka sundurgreindum eftir ráðuneytum. Með þessu er ábyrgðarsvið og hlutdeild hvers ráðuneytis innan málefnasviðs skýr en útgjöld á einstökum málefnasviðum geta fallið undir fleiri en eitt ráðuneyti.
- Í 5. gr. er greint frá heimildum fjármála- og efnahagsráðherra til töku nýrra lána og veitingu lána og ríkisábyrgða.
- Í 6. gr. er kveðið á um heimildir fjármála- og efnahagsráðherra til samningsgerða og fjárráðstafana svo sem að kaupa og selja eignir.

Efni sundurliðananna er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga í 1. gr. fjárlagafrumvarpsins.
- Nánari sundurliðun á útgjöldum í 3. gr. og 4. gr. frumvarpsins eftir málefnasviðum, málaflokkum og ráðuneytum með hagrænni skiptingu.

Í athugasemdum á eftir lagagreinum er ítarleg umfjöllun um einstaka þætti frumvarpsins sem skiptist þannig:

- Í fyrsta kafla er fjallað framvindu efnahags- og ríkisfjármála ásamt áherslum og úrlausnarefnum sem eru framundan.
- Í öðrum kafla er fjallað um efnahagshorfur og forsendur stefnumörkunar um ríkisfjármálin.
- Í þriðja kafla er gerð grein fyrir markmiðum í ríkisfjármálum, helstu niðurstöðum frumvarpsins og framvindu fjármálareglna.
- Í fjórða kafla er fjallað um tekjuöflun, þróun tekna, skattastefnu og skattstyrki.
- Í fimmta kafla er umfjöllun um gjaldahlið A-hluta frumvarpsins í heild þar sem meðal annars er greint frá verðlagsforsendum gjaldahliðar, endurmati útgjalda á yfirstandandi ári og meginbreytingum á útgjaldahlið fyrir næsta fjárlagaár.
- Í sjötta kafla er fjallað um fjárreiður ríkisaðila í B-hluta og gerð grein fyrir áætlun um rekstrarafkomu, arðgreiðslur, fjárfestingar, lántökur og lánveitingar.
- Í sjöunda kafla er umfjöllun um efnahag, lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir.

- Í áttunda kafla eru skýringar á heimildum í frumvarpinu til sammingsgerðar og fjárráðstafana.
- Í níunda kafla er gerð grein fyrir ríkisábyrgðum og áhættuskuldbindingum sem geta varðað fjárhag ríkissjóðs.
- Í tíunda kafla er yfirlit yfir lagabreytingar sem nauðsynlegar eru til að áætlanir um gjöld og öflun tekna sem fram koma í frumvarpinu nái fram að ganga.
- Loks eru birtar greinargerðir ráðuneyta þar sem fjallað er um skiptingu fjárheimilda eftir málefnasviðum og málaflokkum, breytingar fjárheimilda fyrir næsta fjárlagaár og markmið og helstu aðgerðir málaflokka fyrir næsta ár.

Innihald fylgirits með fjárlagafrumvarpi

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal leggja fram fylgirit með frumvarpi til fjárlaga sem sýnir sundurliðun á tekjum ríkissjóðs og skiptingu á fjárheimildum til málaflokka í fjárveitingar til ríkisaðila í A-hluta, annarra verkefna og í varasjóði málaflokka. Efni fylgiritsins er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga í 1. gr.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir hagrænni skiptingu.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir ráðuneytum og málaflokkum.
- Yfirlit fjárveitinga eftir stofnunum og verkefnum.
- Forsendur fjárveitinga samkvæmt reiknilikönnum.
- Yfirlit yfir skuldbindandi þjónustu- og styrktarsamninga.

Áréttað skal að í fylgiriti eru birtar áætlanir um fjárveitingar til stofnana og verkefna til næstu þriggja ára og að slíkar áætlanir eru ekki skuldbindandi fyrir Alþingi, sem fer með fjárveitingavaldið, fyrir hin síðari ár tímabilsins

Loks er vakin er athygli á því að allt efni fjárlagafrumvarpsins, bæði talnayfirlit og greinargerðir, er birt á vef fjármála- og efnahagsráðuneytisins um leið og frumvarpið hefur verið lagt fram á Alþingi.

1 Áherslur og forgangsmál

Efnahagslíf undanfarinna ára hefur einkennst af þróttmiklum vexti. Þar hefur uppgangur ferðaþjónustu skipt sköpum og ýmis afleidd starfsemi notið góðs af fjölgun ferðamanna. Hefðbundnari atvinnugreinar hafa einnig stutt við vöxtinn og einnig hefur hátækni- og hugverkadrifinn iðnaður verið að skipa sér stærri sess í landsframleiðslunni. Nú eru hins vegar komnar fram á sjónarsviðið ýmsar vísbendingar um að hámarkinu hafi verið náð í vaxtaraða þessarar uppsveiflu. Það þarf ekki að þýða að framundan sé samdráttur heldur að dragi úr vexti og að þjóðarbúskapurinn fái tækifæri til að leita nýs jafnvægis.

Þrátt fyrir að staða ríkissjóðs sé sterk og viðnámsþróttur ríkisfjármálanna hafi aukist í kjölfar markvissrar skuldalækkunar og vaxtar þjóðartekna, er ljóst að útgjaldavöxturinn til framtíðar getur ekki orðið eins mikill og hann hefur verið undanfarin ár. Ekki má missa sjónar á því að afkoma ríkissjóðs er næm fyrir gangi atvinnulífsins. Vaxtargreinarnar búa við krefjandi samkeppniskeyrði, m.a. sökum þess að raungengi krónunnar er með hæsta móti, og skjótt geta veður skipast í lofti, jafnvel með þeim hætti að samdráttur í einni atvinnugrein geti haft mikil og snögg áhrif á efnahag landsins.

Því skiptir miklu að fjármálastefna hins opinbera einkennist af varfærni og festu og til mikils að vinna að gera það sem hægt er til að styrkja félagslegan og efnahagslegan stöðugleika. Í því sambandi má nefna að endurskoðun á ramma peningastjórnar er á dagskrá ríkisstjórnar og búið hefur verið í haginn fyrir framtíðina með endurfjármögnun og uppgeriðslu skulda. Einnig hefur stjórnin lagt áherslu á að eiga samráð við aðila vinnumarkaðar, enda mun niðurstaða kjarasamninga skipta sköpum fyrir þróun efnahagsmála næstu árin.

Gott atvinnuástand, hækkingu eignaverð og miklar launahækkningar hafa bætt fjárhagsstöðu flestra heimila verulega, þar sem verðbólga hefur verið lítil og kaupmáttur þar af leiðandi aukist. Lífskjör hafa aldrei verið betri á Íslandi, eins og kemur fram í nýútkominni skýrslu um stöðu efnahagsmála í aðdraganda kjarasamninga. Þar segir einnig að bætt skuldastaða gagnvart útlöndum og öflug ferðaþjónusta geti skapað enn betri lífskjör til framtíðar, því að ef vel er haldið á spilunum þurfi raungengi ekki að lækka verulega eins og gerðist árið 2008. Launahækkningar og herra lífeyrisframlag atvinnurekenda hefur hins vegar skert samkeppnisstöðu atvinnulífsins og nú er svo komið að verðlag hér á landi er orðið herra en í Sviss og um 20% herra en í Noregi. Það er því ljóst að svigrúm til launahækkana mótast af þessu og nauðsynlegt að samkeppnisgreinarnar leiði launaþróun næstu ára. Lykillinn að aukinni samkeppnishæfni er ekki í gegnum lægra gengi og þar með lakari kaupmátt almennings, heldur er verkefnið að bæta samkeppnishæfni með meiri framleiðni og öflugri verðmætasköpun.

Hið opinbera getur lagt lóð á vogarskálarnar til þess að stuðla að efnahagslegum og félagslegum stöðugleika sem stutt getur við sátt á vinnumarkaði. Ríkisstjórnin hefur þegar

tekið mikilvæg skref í þessa átt með yfirlýsingu sinni í febrúar 2018 og aðgerðum í kjölfarið sem hafa snúið m.a. að hækkun greiðslna úr Ábyrgðasjóði launa, greiðslna í fæðingarorlofi, og atvinnuleysistryggingum. Frekari skref í þessa átt eru tekin í fjárlagafrumvarpinu. Þannig er gert ráð fyrir lækkuð tryggingagjalds og sérstakri hækkun barnabóta og persónuafsláttar.

Hægir á vexti

Gert er ráð fyrir að hagkerfið vaxi um nærri 3% í ár eftir 3,6% hagvöxt árið 2017 og 7,5% árið 2016. Spár benda til rúmlega 2,5% vaxtar á ári næstu árin, ef engin óvænt áföll verða, sem er talið vera nærri langtímaavaxtargetu hagkerfisins. Horfur eru á að vöxturinn verði fyrst og fremst drifinn áfram af einkaneyslu og fjárfestingu. Framlag utanríkisviðskipta verður lítillaga neikvætt á næstu árum og viðskiptajöfnuður dregst saman, án þess þó að snúast í halla. Búast má við að ferðamönnum fjölgi minna en verið hefur og má leiða að því líkur að þar hafi sterkt gengi krónunnar og óvissa um áhrif Brexit á Bretlandsmarkaði haft einhverv áhrif.

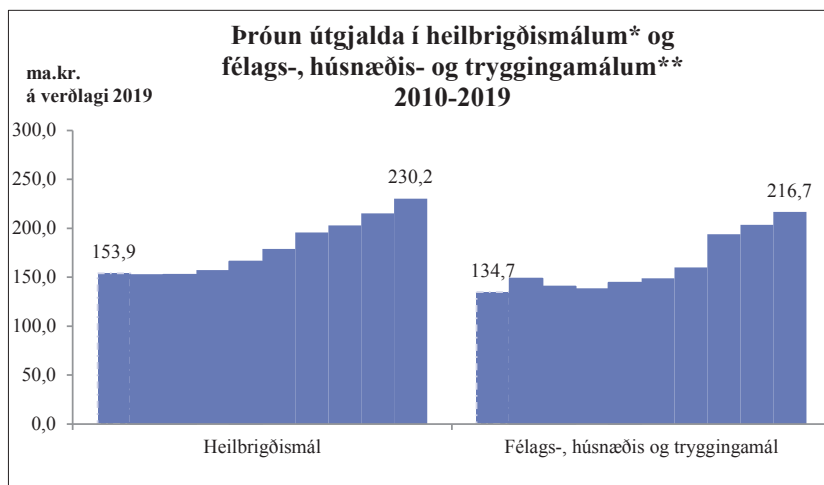
Þrátt fyrir að hægist á vexti er hann enn umtalsverður og talsvert meiri en flest þróuð hagkerfi í Evrópu geta vænst. Staða efnahagsmála telst góð á flesta kvarða mælt eins og endurspeglast í mati lánshæfisfyrirtækjanna á ríkissjóði. Lánshæfiseinkunn Íslands hefur hækkað jafnt og þétt síðustu ár og er nú metin í A flokki hjá helstu lánshæfismatsfyrirtækjum, eða A/A-1 og A hjá S&P Global og Fitch, með stöðugum horfum, en A3 með jákvæðum horfum hjá Moody's. Stöðugar horfur merkja að jafnlílegt er að einkunn geti hækkað eða lækkað. Þannig telur Fitch að áframhaldandi lækkuð skulda hins opinbera og áframhaldandi bati ytri stöðu þjóðarbúsins geti leitt til hækkunar, ásamt meiri getu til þess að mæta ytri áföllum. Núverandi einkunn grundvallast á háum þjóðartekjum, sterkum stofnunum, góðum lífskjörum og viðskiptaumhverfi. Veikleikarnir felast í möguleikum á ofhitnun hagkerfisins í formi víxlverkunar verðlags og launa og mögulegs verðbólguþröskots með tilheyrandi afleiðingum fyrir efnahagsreikninga heimila og fyrirtækja, en slíkar aðstæður myndu leiða til lægri lánshæfiseinkunnar og verri fjármögnunarkjara fyrir ríkissjóð. Eins gæti mikið útflæði fjármagns leitt til ytra ójafnvægis og þrýstings á gengi krónunnar.

Jákvæð afkoma þrátt fyrir vaxandi útgjöld

Fjárlagafrumvarp fyrir árið 2018 var lagt fram og afgreitt við óvenjulegar aðstæður undir lok síðasta árs. Í því voru stigin fyrstu skrefin til að tryggja framgang stefnu ríkisstjórnarinnar, en fjárhagslegar útlínur hennar eru vandlega útfærðar í fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023. Fjárlagafrumvarp og tekjufrumvörp fyrir árið 2019 marka frekari skref, meðal annars með auknum framlögum til áherslumála ríkisstjórnarinnar og fyrstu áföngum í breytingum á samspili tekjuskatts- og bótakerfa. Alls aukast heildargjöld ríkissjóðs milli ára um 7% að nafnvirði, eða um ríflega 55 ma.kr., en á móti er gert ráð fyrir að

heildartekjur ríkissjóðs aukist um tæplega 52 ma.kr. Er ljóst að þetta er við efri mörk mögulegs útgjaldavaxtar. Við þeim vexti þarf að bregðast með reglulegu endurmati á útgjöldum til þess að unnt sé að tryggja sem besta ráðstöfun fjármuna, líkt og fjallað er um síðar í þessum kafla.

Samkvæmt fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2019 verður afgangur af rekstri ríkissjóðs 1% af VLF, eða sem nemur 29 ma.kr., sem er í samræmi við afkomumarkmið fjármála-stefnunnar og fjármálaáætlunarinnar, en rekstur ríkissjóðs hefur verið jákvæður síðustu ár þrátt fyrir verulegan vöxt útgjalda, sérstaklega til heilbrigðismála og félags-, trygginga- og húsnæðismála.

* Málefna svið 23-26

** Málefna svið 27-32

Framlög til heilbrigðismála verða aukin að nafnvirði um 7% á árinu 2019, eða um tæplega 15 ma.kr., og framlög til félags-, húsnæðis- og tryggingamála um 13,3 ma. kr. sem jafngildir 6% hækkun að nafnvirði. Sú aukning skýrist að stórum hluta af 4 ma.kr. framlagi vegna áformaðra kerfisbreytinga í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja. Auk þess aukast útgjöldin um 2,3 ma.kr. vegna hækkunar á atvinnuleysisbótum frá og með 1. maí sl. þannig að þær nemi 90% af lágmarks atvinnutekjum. Þá eru framlög til samgöngu- og fjarskiptamála aukin um 9% á árinu 2019 en framlög til málaflokksins verða ríflega 43,6 ma.kr.

Aukin fjárfesting hins opinbera

Áætlað er að fjárfesting hins opinbera aukist um 15% milli árána 2017 og 2018 og gert er ráð fyrir að heildarfjárfesting, þ.e. hins opinbera, atvinnuvega- og íbúðafjárfesting, verði í heildina stöðug og yfir tuttugu ára meðaltali árin 2018-2023. Í fjárlögum ársins 2019 má sjá að áfram er lögð áhersla á fjárfestingar í innviðum og ber þar hæst aukinn kraft í

uppbyggingu nýs Landspítala við Hringbraut, en til hennar verður varið 7,2 ma. kr., auk þess sem átak í uppbyggingu á vegakerfinu heldur áfram líkt og kveðið er á um í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar. Af öðrum stærri fjárfestingarverkefnum má nefna fyrstu framlög til kaupa á nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna, sem gert er ráð fyrir að verði afhentar árið 2022 auk uppbyggingar Húss íslenskunnar.

Mikil lækkun skulda

Einskiptis og tímabundnar tekjur ríkissjóðs, eins og arðgreiðslur og stöðugleikaframlög, hafa verið nýttar til að lækka skuldir og greiða inn á lífeyrisskuldbindingar, sem bætir sjálfbærni ríkisfjármálanna til langs tíma litið. Þannig hafa heildarskuldir lækkað um 658 ma.kr. á sex árum og hlutfall þeirra af landsframleiðslu lækkað úr 86%, þegar það var hæst árið 2011, í 31% í lok þessa árs. Frá miðju ári 2017 til miðs árs 2018 lækkuðu skuldir ríkissjóðs um 88 ma.kr. en það samsvarar því að skuldir hafi lækkað um 10 milljónir á klukkustund. Vegna þessara aðgerða er útlit fyrir að hrein vaxtagjöld verði um 26 milljörðum lægri árið 2019 en árið 2011. Enn fara þó um 40 ma.kr. á ári í vaxtagjöld sem sýnir mikilvægi þess að haldið sé áfram á sömu braut.

Aðgerðir í skattamálum og vinnumarkaður

Fyrir liggur að á komandi vetri losna fjölmargir kjarasamningar. Ríkisstjórnin hefur lagt ríka áherslu á samtal og samvinnu við aðila vinnumarkaðarins enda ljóst að niðurstaða samninga mun hafa mikil áhrif á efnahagssumhverfið. Hluti af þessu samtali hefur snúist um hlutverk ríkisins í kjaraviðræðum og hefur þá einkum verið horft til samspils skattkerfis og bótakerfa, auk húsnæðismála. Ljóst er að svigrúm til launahækkana er takmarkað enda hefur launaþróun undanfarinna ára verið hröð og hækkanir launa komnar að mörkum þess sem viðuráðanlegt er talið. Áherslur kjaraviðræðna munu því snúast að nokkru leyti um aðra þætti en launalið samninga. Í ljósi þessa og þess að í stjórnarsáttmála er skýrt kveðið á um vilja til að lækka álögur er samhliða frumvarpi til fjárlaga lagt til að gripið verði til aðgerða sem miða að því að liðka fyrir samningum á vinnumarkaði.

Í febrúar sl. lýsti ríkisstjórnin því yfir að í tengslum við endurskoðun kjarasamninga á almennum markaði yrði hafin endurskoðun á tekjuskattkerfinu með áherslu á lækkun skattbyrði og mögulegar breytingar á fyrirkomulagi persónuafsláttar og samspili við bótakerfi sem ætlað er að styðja við tekjulægri hópa (lágtekjur og lægri millitekjur). Þessar áherslur komu fram í fjármálaáætlun árána 2019–2023, en í henni var gert ráð fyrir að álögur lækkuðu sem svarar til eins prósentustigs í lægra þrepi tekjuskatts.

Vinna við endurskoðunina er vel á veg komin og þegar hefur verið gerð áfangaskýrsla. Framvinda þessarar vinnu og tímasetning endanlegra tillagna ræðst meðal annars af framhaldinu í samráði ríkisstjórnarinnar við aðila vinnumarkaðarins í aðdraganda kjarasamninga.

Til að ná settum markmiðum um að skattkerfisbreytingar þjóni sérstaklega hagsmunum hinna tekjulægrir er lagt til að **persónuafsláttur** hækki um 1 prósentustig umfram lögbundna 12 mánaða hækkun vísitölu neysluverðs á árinu 2019. Jafnframt er gert ráð fyrir því að **hækkun þrepamarka efra skattþreps** verði miðuð við vísitölu neysluverðs, en tenging marka efra þrepsins við vísitölu launa skapar ákveðið ósamræmi þar sem persónuafslátturinn og þar með skattleysismörkin fylgja vísitölu neysluverðs. Við því er nú brugðist með því að festa mörk efra þrepsins við vísitölu verðlags. Við þetta verður jafnræði milli ólíkra tekjuhópa gagnvart skattkerfinu meira. Nettóáhrif þessara breytinga yrðu að heildaráðstöfunartekjur einstaklinga hækkuðu um 1,7 ma.kr. á næsta ári.

Samhliða hækkun persónuafsláttar og tengingu þrepmarka efra skattþreps við vísitölu neysluverðs verða **barnabætur** hækkaðar verulega, eða sem svarar til 1,6 ma.kr. frá fjármálaáætlun. Það felur í sér 16% hækkun milli áranna 2018 og 2019. Samsvarandi hækkun á vaxtabótum nemur um 13%. Auk hækkunar fjárhæða og viðmiðunarmarkna skerðingar barnabóta er í fjárlögum gert ráð fyrir nýju þrepi skerðingar á barnabótum sem er ætlað að tryggja að áhrif hækkana í barnabótakerfinu skili sér fyrst og fremst til lágtekju- og lægri millitekjuhópa.

Í tengslum við framlagningu fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019 er lagt til að **tryggingagjald** lækki í ársbyrjun 2019 um 0,25 prósentustig og aftur um 0,25 prósentustig í ársbyrjun 2020. Áhrifin af þessum tveimur skrefum nema um 9,3% lækkun á gjaldinu. Er aðgerðinni ætlað að stuðla að jafnvægi á vinnumarkaði og því að launahækkanir á næsta ári leiði síður til verðbólgu.

Með breytingum á samspili skatta og bóta einstaklinga, sem og tryggingagjaldi eru álögur lækkaðar á launþega og launagreiðendur og tryggt að ráðstöfunartekjur aukist. Háir skattar á launþega eru líklegir til þess að kalla á kröfur um hærri laun og háir skattar á launagreiðendur draga úr getu þeirra til að greiða hærri laun. Samningar um kaup og kjör ákvarða hvernig þessum byrðum er deilt, en með þessu inngripi stjórnvalda er með ótvíræðum hætti verið að draga úr álögum á launþega og launagreiðendur og liðka fyrir kjarasamningum.

Húsnæðisstuðningur

Skipaður hefur verið hópur á vegum félags- og jafnréttismálaráðherra til að vinna að húsnæðisstefnu stjórnvalda. Tillögur hópsins eiga að geta orðið grunnur að þingsályktunartillögu ráðherra í samræmi við breytingar sem gerðar voru á lögum um húsnæðismál í vor. Þingsályktun um stefnumótun á sviði húsnæðismála skal fjalla um þau stuðningsverkefni sem ætlað er að tryggja landsmönnum öruggt húsnæði, en meðal annars segir í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar að stefnt skuli að því að lækka þröskuldinn inn á húsnæðismarkaðinn fyrir ungt fólk og tekjulága.

Húsnæðisstuðningur er veittur eftir nokkrum ólíkum leiðum. Á gjaldahlið er í dag veittur stuðningur í formi húsnæðisbóta, stofnframlaga til byggingar almennra íbúða og

vaxtabóta, en á tekjuhlið er stuðningur í formi skattastyrkja vegna almenns séreignar-sparnaðarúrræðis og stuðnings til fyrstu kaupa, auk undanþágu leigutekna frá skatti, afsláttar á stimpilgjöldum vegna fyrstu kaupa og endurgreiðslu á VSK til byggjenda vegna sölu og leigu íbúðarhúsnæðis og til fasteignaeigenda vegna viðhaldsvinnu. Samantekið var veittur húsnæðisstuðningur ríkisins með þessum úrræðum ríflega 24,5 ma.kr. í fjárlögum 2018, en alls er gert ráð fyrir að stuðningur vegna húsnæðis aukist um ríflega 900 m. kr. í fjárlögum ársins 2019 og verði um 25,4 ma.kr.

Betri rekstur

Mikilvægt er að opinber þjónusta bæði sé veitt með sem skilvirkustum hætti enda stendur hún undir um fimmtungi af framleiðslu í hagkerfinu og tekur til um fjórðungs starfa. Á síðustu árum hefur verið unnið að verkefnum sem snúa að bættum ríkisrekstri. Þar er lögð áhersla á ráðdeild í opinberum fjármálum, betri þjónustu við almenning og tímasett markmið. Ein leið til að ná slíkum markmiðum er aukið samstarf og samrekstur stofnana ríkisins, t.d. með sameiginlegri stoðþjónustu og innkaupum, markvissri umsýslu eigna ríkisins og með því að nýta stafræna tækni til fulls.

Góður árangur hefur náðst við að bæta innkaupastefnu ríkisins og nýta innkaupastyrk þess til að ná hagkvæmari samningum við birgja. Sem dæmi má nefna að á þessu ári var gerður heildstæður hugbúnaðarsamningur við Microsoft sem sparar árlega um 200 m.kr. Áður gerðu stofnanir og ráðuneyti sína eigin samninga og fækkar þeim með þessu úr 104 í tvo.

Árið 2018 hóf ríkið að birta tilkynningar stafrænt. Í maí var nýr og endurbættur álagningarseðill einstaklinga frá ríkisskattstjóra birtur með þeim hætti og í júlí fengu 205 þúsund einstaklingar og 60 þúsund lögaðilar rafræna tilkynningu um bifreiðagjöld í pósthólf sitt á Ísland.is. Reiknað er með að árlegur sparnaður af því að hætta alfarið að senda bréfpóst á vegum ríkisins geti numið um 500 m.kr.

Þinglýsingar verða gerðar stafrænar á næstu mánuðum, en árlega er yfir 120 þúsund skjölum þinglýst hjá sýslumannsembættunum. Með stafrænum þinglýsingum verður ferlið nær sjálfvirk, biðtími styttest úr vikum í sekúndubrot og unnt verður að auka hraða og skilvirkni í viðskiptum. Reikna má með að árlegur sparnaður hins opinbera vegna stafrænna þinglýsinga geti numið um 240 m.kr. og er þá ótalinn fjárhagslegur ávinningur fyrirtækja og einstaklinga.

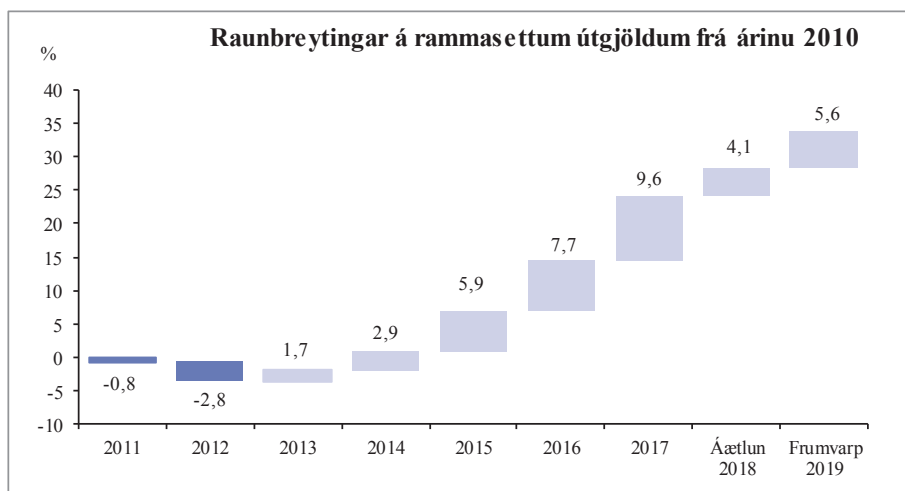
Frekari uppbygging stafrænnar þjónustu er meðal áherslumála ríkisstjórnarinnar á þessu kjörtímabili. Verkefnastofa um stafrænt Ísland leiðir vinnuna og verður á árinu 2019 lögð áhersla á að auka framboð af stafrænni þjónustu, styrkja stafræna innviði og samstarf stofnana.

Endurmat útgjalda

Eftir samdrátt árána eftir hrun fjármálakerfisins reyndist nauðsynlegt að verja verulega auknum fjármunum til nánast allra málefna sviða ríkisins. Vöxtur ríkisútgjalda getur þó ekki verið markmið í sjálfu sér. Mikilvægt er að nýta fjármagn sem best þannig að starfsemin skili sem mestum árangri og gæðum fyrir sem minnst fjármagn. Í því skyni hyggst fjármála- og efnahagsráðuneytið innleiða aðferðafræði í opinberum fjármálum sem kennd er við endurmat útgjalda.

Endurmat útgjalda felst í kerfisbundinni greiningu á grunnútgjöldum tiltekinna verkefna eða málaflokka og hvað hefur valdið þróun þeirra útgjalda. Niðurstöður matsins gera stjórnvöldum eftir atvikum kleift að lækka grunnútgjöld og bæta ráðstöfun fjármuna ríkisins. Endurmat útgjalda getur því reynst mikilvægt verkfæri fyrir stjórnvöld til að forgangsraða takmörkuðum fjármunum til mikilvægra verkefna sem skila ávinningi fyrir samfélagið.

Reynsla annarra ríkja sýnir að hagræða má um 2–3% af heildarútgjöldum eftir eina umferð af endurmati útgjalda, en dæmi eru um að lönd hafi náð fram töluvert meiri hagræðingu yfir nokkurra ára tímabil með slíku endurmati.

Endurskoðun á lífeyrismálum

Starfsemi lífeyrissjóða hefur vaxandi þýðingu fyrir íslenskt samfélag, og það í mörgu tilliti. Uppbygging lífeyrissjóðanna er til merkis um forsjálni aðila vinnumarkaðarins og kemur öllum til góða. Samtals greiddu sjóðirnir um 130 ma.kr. í lífeyri í fyrra, þ.m.t. maka- og örorkulífeyri, og þær greiðslur munu fara hækkandi eftir því sem lífeyrisþegum, sem byggt hafa upp aukin réttindi, fjölgar á komandi árum.

Í efnahagslegu tilliti hefur lífeyrissjóðunum vaxið ásmegin og umsvif þeirra í fjárfestingum og á verðbréfa- og lánamörkuðum eru mikil, sem sjá má m.a. í aukningu á verð-

trygðum fasteignalánnum til sjóðfélaga síðustu árin á hagstæðari kjörum en áður hafa boðist. Erlendar fjárfestingar hafa einnig vaxið hratt, sérstaklega eftir afnám fjármagnshafa, bæði í nafnfjárhæðum og sem hlutfall af heildareignum sjóðanna.

Þessi vöxtur og breytt starfsumhverfi lífeyrissjóðanna kallar á að stjórnvöld, aðilar vinnumarkaðarins og eftir atvikum aðrir hagsmunahópar efni til samtals um endurskoðun á löggjöf um starfsemi lífeyrissjóða og skyldutryggingu lífeyrisréttinda. Hér skiptir einnig máli að uppbygging réttinda í bæði almennum og opinberum sjóðum byggist nú, eftir breytingar á lífeyrismálum hjá hinu opinbera sem gerðar voru í árslok 2016, á sambærilegum grunni og lágmarksiðgjald hefur verið hækkað. Markmið slíkrar endurskoðunar yrði að tryggja einfaldari og heildstæðari umgjörð um starfsemina og uppbyggingu lífeyrisréttinda, að tryggja stöðu og rétt sjóðfélaga og ávöxtun framlaga þeirra til skemmri og lengri tíma, og varðveita um leið almennan stuðning við sjóðssöfnunarfyrirkomulagið. Leggja verður áherslu á að tryggja öryggi og heilbriggt aðhald með starfsemi sjóðanna og jafnræði sjóðfélaga.

Stöðugleiki og betri lífskjör

Undanfarin ár hafa einkennst af góðu atvinnuástandi, lítilli verðbólgu, miklum hagvexti og ört batnandi lífskjörum. Kaupmáttur hefur aukist um 25% á síðustu fjórum árum og er til mikils að vinna að verja hann með áherslu á stöðugleika og skynsamlega launaþróun sem drifin verður áfram af samkeppnisgreinunum með aukinni framleiðni og verðmætasköpun.

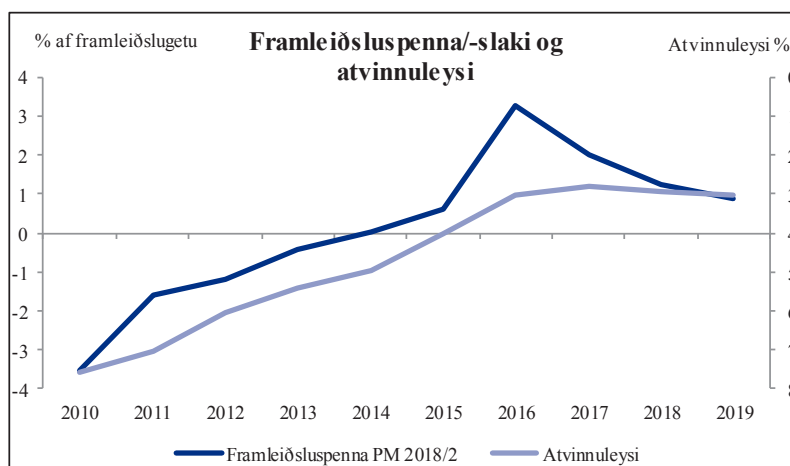
Efnahagsuppbygging síðustu ára hefur skilað miklum árangri. Afgangur af viðskiptajöfnuði og af afkomu hins opinbera endurspeglast í auknum þjóðhagslegum sparnaði, sem var tæp 26% af VLF árið 2017, eða um 7% yfir sögulegu meðaltali. Erlend staða þjóðarbúsins varð jákvæð í lok árs 2016 í fyrsta sinn síðan mælingar hófust og hefur farið batnandi. Fleiri söguleg met hafa fallið því að ríkið fékk betri lánskjör í erlendri útgáfu í desember 2017 en það hefur nokkru sinni áður fengið. Skuldahlutfall ríkisins hefur á fáum árum farið úr rúmlega 85% af landsframleiðslu í um 30% og afkoma ríkissjóðs hefur verið jákvæð hin síðari ár.

Auk þess sem skuldir ríkissjóð hafa verið lækkaðar hafa háar fjárhæðir verið greiddar inn á lífeyrisskuldbindingar, en þessar aðgerðir auka sjálfbærni ríkisfjármálanna til langs tíma lítið og koma í veg fyrir að núlifandi kynslóðir taki út lífskjör á kostnað þeirra sem á eftir koma. Áformuð stofnun Þjóðarsjóðs með lagasetningu á á þessu þingi, sem ætlað er að safna upp arði af orkuauðlindum sem eins konar varúðarsjóður til að mæta stórum og ófyrirséðum áföllum, getur stutt við þessa stefnu um sjálfbærni opinberra fjármála sem og skynsamlega ráðstöfun arðs af sameiginlegum auðlindum þjóðarinnar.

Mikilvægt er nú, þegar gera má ráð fyrir að í sljákki eftir mikinn vöxt síðustu ára, að áfram sé tryggt festa og varfærni í stjórn opinberra fjármála.

2 Efnahagshorfur

Árangursrík losun fjármagnshafta og uppgjör föllnu bankanna, styrk stjórn ríkisfjármála, uppgangur ferðaþjónustunnar og stórbætt viðskiptakjör hafa lagt grunninn að því langvarandi hagvaxtarskeiði sem íslenska hagkerfið er enn í. Þessi uppgangur hefur leitt til þess að gengi krónunnar hefur styrkst, tekjur aukist og störfum fjölgað. Í gegnum þetta mikla þensluskeið hefur verðbólga haldist tiltölulega lág og stöðug vegna styrkingar krónunnar, lágrar alþjóðlegrar verðbólgu, aðflutnings vinnuafls og aukins trúverðugleika peningastefnunnar. Örar launahækkanir hafa því skilað mikilli kaupmáttaraukningu sem leitt hefur til aukinnar innlendrar eftirspurnar. Þrátt fyrir mikinn eftirspurnarvöxt hefur sparnaður heimila aukist og þjóðhagslegur sparnaður er hár. Vaxandi efnahagsumsvif hafa ekki verið skuldadrifin og afgangur hefur verið á viðskiptum við útlönd þrátt fyrir að raungengi sé hátt í sögulegu samhengi. Af þessu leiðir að svigrúm hagkerfisins til að takast á við óvænta niðursveiflu eða efnahagsleg áföll hefur sjaldan verið meira. Enn ríkir þó nokkur spenna í hagkerfinu og víða má sjá hættumerki í alþjóðahagkerfinu. Því er mikilvægt að fjármálastefna hins opinbera einkennist af varfærni og stuðli að stöðugleika.

Heimild: Seðlabanki Íslands

Í þessum kafla er farið yfir horfur efnahagsmála eins og þær birtast í þjóðhagsspá Hagstofu Íslands frá 1. júní sl. Sú spá liggur til grundvallar fjárlagafrumvarpi ársins 2019 nema annað sé tekið fram. Sérstaklega verður litið til þeirra þátta sem hafa breyst frá síðustu spá sem birtist í febrúar og byggt var á við gerð fjármálaáætlunar fyrir árin 2019–2023 sl. vor. Þá er farið yfir efnahagslegar áherslur stjórnvalda sem birtast í fjárlagafrumvarpinu og tíundaðir helstu óvissuþættir sem leitt gætu til annarrar framvindu efnahagsmála

en spá Hagstofu gerir ráð fyrir. Fyrir fyllri umfjöllun um hagstjórnarmarkmið ríkisstjórnarinnar og helstu viðfangsefni næstu fimm ára er vísað í áður nefnda fjármálaáætlun.

Efnahagshorfur

Efnahagshorfur samkvæmt júnispá Hagstofunnar eru í meginatriðum svipaðar þeim sem birtust í febrúarspá stofnunarinnar.

Þjóðhagsyfirlit 2018 til 2021, spá Hagstofunnar birt 1. júní 2018

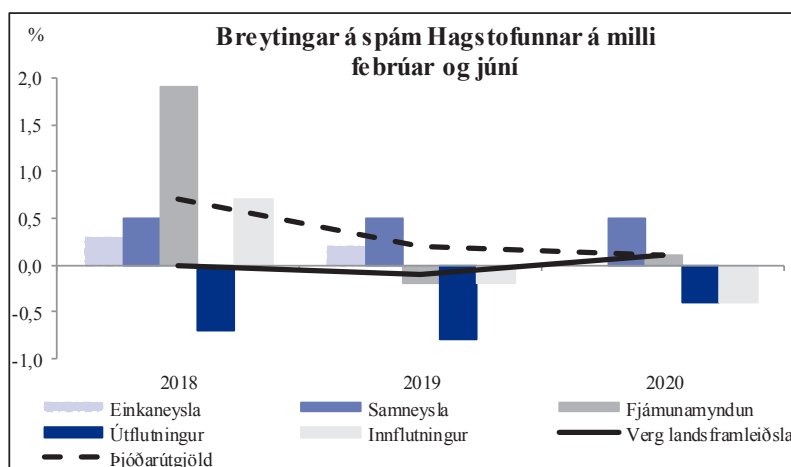
Breytingar, % nema annað sé tekið fram	2018	2019	2020	2021
Einkaneysla	5,3	3,9	3,1	2,9
Samneysla	2,5	2,1	1,9	1,7
Fjármunamyndun	3,2	4,9	3,6	1,7
Atvinnuvegafjárfesting	-1,9	3,1	1,7	-0,1
Íbúðarhúsnæði	20,9	12,4	8,2	5,4
Opinber fjárfesting	14,7	3,6	5,8	4,3
Útflutningur	3,4	2,7	2,6	2,6
Innflutningur	6,4	5,1	3,0	2,4
Verg landsframleiðsla	2,9	2,7	2,7	2,5
Þjóðarútgjöld	4,2	3,8	2,9	2,4
Vöru- og þjónustujöfnuður, % af VLF	2,7	1,9	1,7	1,8
Viðskiptajöfnuður, % af VLF	1,8	1,5	1,3	1,2
Neysluverðsvísitala	2,7	2,9	2,7	2,6
Gengisvísitala	0,0	0,3	0,0	0,0
Raugengi	0,7	0,7	0,6	0,6
Atvinnuleysi	2,9	3,3	3,7	3,9
Launavísitala	5,9	6,0	4,4	4,3
Verð útflutts áls	10,8	-1,9	1,0	1,2
Oliuverð	25,0	-4,1	0,1	0,6

Helstu breytingar sem snúa að undirliðum hagvaxtar árið 2018 eru eftirfarandi:

- Gögn um kortaveltu á fyrstu fjórum mánuðum ársins ásamt niðurstöðum kannana um væntingar neytenda á árinu benda til áframhaldandi vaxtar einkaneyslu. Spá um vöxt einkaneyslu er því hækkuð um 0,3 prósentustig 2018 og 0,2 prósentustig 2019.
- Gert er ráð fyrir nokkuð meiri fjárfestingu í öllum undirliðum fjármunamyndunar árið 2018 en væntingar til ársins 2019 eru nánast óbreyttar.
- Reiknað er með minni vexti útflutnings en áður sakir minni vaxtar í ferðaþjónustu en væntingar stóðu til. Má gera ráð fyrir að það stafi m.a. af sterku gengi krónunnar og óvissu vegna Brexit á Bretlandsmarkaði. Útflutningur sjávarafurða hefur vaxið mikið á fyrstu mánuðum ársins 2018¹ og vegið á móti áhrifum minni vaxtar í ferðaþjónustu

¹ Vegna grunnáhrifa af verkfalli sjómanna í upphafi árs 2017.

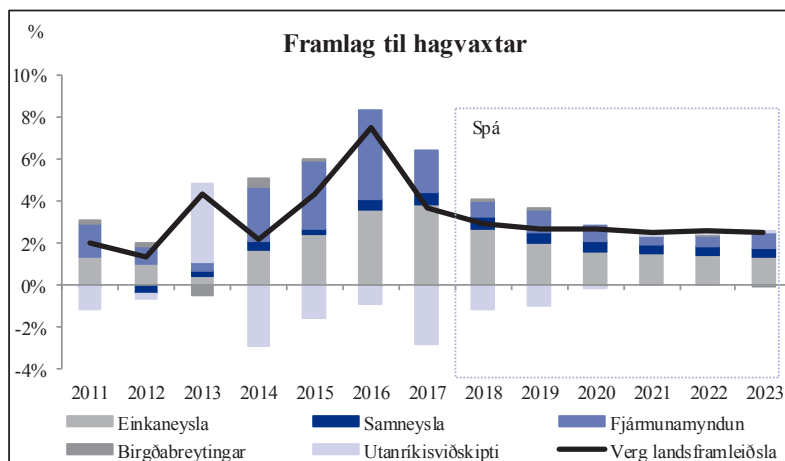
- Útlit er fyrir meiri vöxt innflutnings en áður. Vöruinnflutningur í upphafi árs 2018 hefur aukist nokkuð og þá er einnig útlit fyrir nokkurn vöxt þjónustuinnflutnings vegna ferðalaga Íslendinga erlendis.
- Horfur eru á minni viðskiptaafgangi en áður enda eru bæði neysla og fjárfesting endurskoðuð upp á við þrátt fyrir að útlit sé fyrir óverulegar breytingar á vergri landsframleiðslu (VLF).
- Hagstofan gerir einnig ráð fyrir að útflutningsverðmæti sjávarafurða aukist um 8,8% á árinu 2018, m.a. vegna grunnáhrifa verkfalls sjómanna í ársbyrjun síðasta árs. Að auki má gera ráð fyrir að heildaraflamark verði aukið á næsta fiskveiðiári í takt við ráðgjöf Hafrannsóknarstofnunar.

Hagvöxtur á síðasta ári nam 3,6% samkvæmt niðurstöðum þjóðhagsreikninga en í febrúarspá Hagstofunnar var reiknað með 3,8% vexti. Horfur eru á hægari vexti næstu árin samanborið við síðastliðin þrjú ár og að hann verði fyrst og fremst drifinn áfram af einkaneyslu og fjárfestingu. Framlag **utanríkisviðskipta** verður lítillaga neikvætt á næstu árum og viðskiptajöfnuður dregst saman á spátímanum, án þess þó að snúast í halla.

Horfur eru á að kröftugur vöxtur **einkaneyslu** haldi áfram í ár en að hann dvíni nokkuð þegar hægir á umsvifum í hagkerfinu. Ör vöxtur einkaneyslu undanfarin ár hefur verið drifinn áfram af miklum vexti ráðstöfunartekna og hafa heimilin nýtt uppsveifluna til niðurgreiðslu skulda auk þess sem eignir heimilanna hafa aukist mikið með hækkandi húsnæðisverði. Í sögulegu samhengi er skuldahlutfall heimilanna nú lágt og það gæti gefið þeim svigrúm til að fjármagna aukna einkaneyslu með skuldsetningu. Umgjörð bæði neytenda- og fasteignalána hefur þó verið styrkt frá því að einkaneysla var síðast drifin áfram af aukinni skuldsetningu og það ætti að hamla hröðum skuldsettum vexti einkaneyslu. Auk þess hefur hlutfall heimila sem eru í leiguhúsnæði hækkað á

undanförnum árum. Nú er um fjórðungur heimila í þeim sporum að geta ekki gengið á eða veðsett eigið fé í húsnæði.

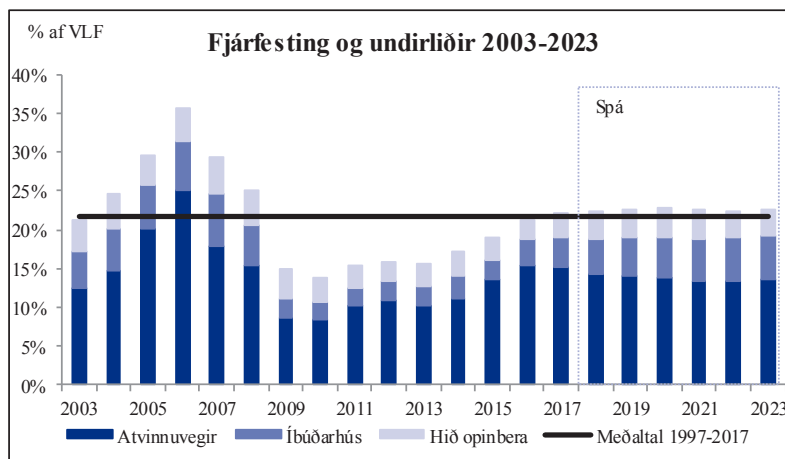

Heimild: Hagstofa Íslands

Hagstofan spáir því að **atvinnuvegafjárfesting** dragist saman um 1,9% í ár, en í febrúar var reiknað með 4,3% samdrætti. Samdráttinn má að mestu rekja til minni fjárfestingar í fiskveiðiskipum, sem var nokkuð mikil árið 2017. Stórum fjárfestingarverkefnum í stóriðju og orkuöflun þeim tengd lýkur einnig að mestu á fyrri hluta ársins. Undirliggjandi atvinnuvegafjárfesting, þ.e. atvinnuvegafjárfesting án skipa, flugvéla og stóriðju, eykst milli ára þar sem m.a. er enn nokkur gangur í fjárfestingum í tengslum við hótélbyggingar, auk þess sem stækkun Keflavíkurflugvallar heldur áfram á árinu.

Búið er við áframhaldandi vexti **íbúðafjárfestingar** á næstu árum en að hægja taki á vextinum eftir því sem þrýstingur á húsnæðismarkaði minnkar og hægir á hækkun húsnæðisverðs með auknu framboði og hægari vexti raunlauna.

Áætlað er að **fjárfestingar hins opinbera aukist** um 15% í ár. Gert er ráð fyrir að framlög ríkissjóðs og sveitarfélaga til vaxtarins verði álíka mikil. Fjárhagsáætlanir sveitarfélaga gefa til kynna að fjárfesting þeirra sé á breiðum grunni, en m.a. má nefna byggingu skóla- og tómsundahúsnæðis og gatnagerð. Í samræmi við fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar er gert ráð fyrir að sérstakt átak í samgönguframkvæmdum sem hófst á þessu ári haldi áfram árið 2019. Meðal stærri framkvæmda má nefna Dýrafjarðargöng, Dettifossveg, Grindavíkurveg og Vesturlandsveg um Kjalarnes. Þá er gert ráð fyrir að framkvæmdir hefjist við byggingu meðferðarkjarna nýs Landspítala við Hringbraut á fyrri hluta árs 2019.

Heimild: Hagstofa Íslands.

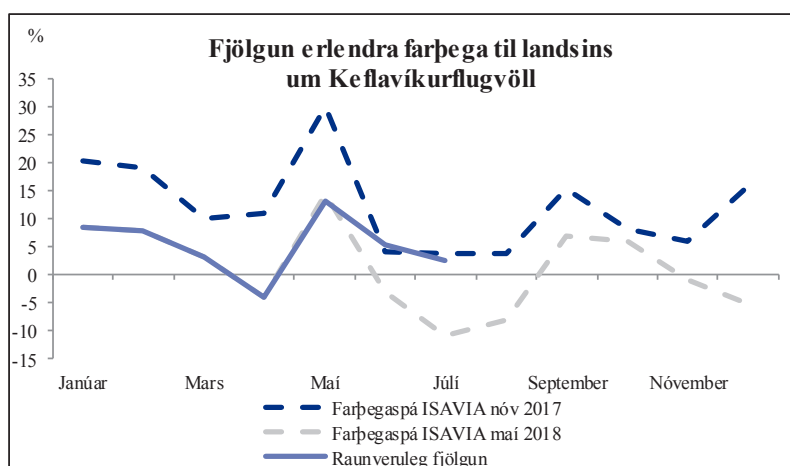
Afgangur hefur verið á **vöru- og þjónustujöfnuði** samfellt frá árinu 2009, en hann nam 4,1% í fyrra. Útlit er fyrir áframhaldandi afgang, þó nokkuð minni en verið hefur og gerir spáin ráð fyrir 2,7% afgangi í ár og 1,9% árið 2019. Spáin hljóðar upp á nokkuð minni vöxt útflutnings en áður, sem aðallega má rekja til minni vaxtar í ferðaþjónustu. Á hinn bóginn er útlit fyrir meiri aukningu útfluttra sjávarafurða en áður var gert ráð fyrir. Vöruinnflutningur hefur aukist nokkuð það sem af er ári og einnig er talsverður innflutningur á skipum og flugvélum. Horfur eru á nokkrum vexti þjónustuinnflutnings vegna ferðalaga Íslendinga erlendis, en fyrstu fjóra mánuði ársins jókst velta kreditkorta erlendis á föstu gengi um tæplega fjórðung m.v. sama tímabil fyrra árs. Á heildina litið hefur framlag utanríkisviðskipta til hagvaxtar verið neikvætt og reiknað er með að svo verði áfram næstu ár. Þó er búist við að minni innlend eftirspurn á tímabilinu dragi úr vexti innflutnings á sama tíma og sterkt raungengi heldur aftur af aukningu útflutnings.

Staða efnahagsmála – Helstu breytingar frá fjármálaáætlun 2019–2023

Bráðabirgðatölur þjóðhagsreikninga fyrir fyrsta ársfjórðung ársins 2018, sem birtir voru viku eftir birtingu þjóðhagsspár, sýna að hagvöxtur á fjórðungnum nam 6,6% miðað við sama tíma árið áður. Vöxturinn var nokkuð umfram væntingar, sem má m.a. rekja til þess að íbúðafjárfesting jókst um 38% og vöruútflutningur um 17,5%, en það var meira en reiknað hafði verið með.

Verulega hefur hægt á vexti **ferðaþjónustunnar** á fyrri hluta ársins og nam vöxtur þjónustuútflutnings á fyrsta ársfjórðungi aðeins 3,5%. Í nóvember 2017 birti ISAVIA farþegaspá fyrir árið 2018 sem gerði ráð fyrir að erlendum farþegum til landsins um Keflavíkurflugvöll myndi fjölga um 10,9%. Fjöldi erlendra farþega á fyrstu fjórum mánuðum ársins var töluvert minni en spáin hafði gert ráð fyrir og í maí uppfærði ISAVIA farþegaspána. Ný spá gerir ráð fyrir umtalsvert minni vexti í fjölda erlendra farþega til

landsins, eða 2,6% í stað 10,9% áður. Sú spá hefur þó ekki gengið eftir því fjölgun erlendra farþega í júní og júlí var að meðaltali 4% sem er í takt við farþegaspá ISAVIA frá því í nóvember. Neysla erlendra ferðamanna hefur verið nokkuð stöðug undanfarið hálf tít en árið 2017 dró verulega úr neyslu þeirra í krónum vegna gengisáhrifa. Samsetning þeirra ferðamanna sem hingað sækja hefur einnig breyst hratt á undanförunum misserum. Á fyrstu sjö mánuðum ársins fjölgaði bandarískum ferðamönnum um 15% frá sama tíma árið áður og eru þeir nú orðnir 28% allra þeirra sem sækja landið heim. Á sama tíma fækkaði ferðamönnum frá Þýskandi um 12%, Bretlandi og Kanada um 7% og Kína um 6%. Meðalferðamaður virðist einnig staldra styttra við en áður sem dregur úr líkum á því að þeir leiti í lengri ferðir út fyrir Suðvesturlandið og stærstu ferðamannastaði á Suðurlandi.

Heimild: ISAVIA og Ferðamálastofa.

Árshækkun **fasteignaverðs** hefur haldið áfram að hjaðna á undanförunum mánuðum og nam raunhækkunin, raunvirt með vísitölu neysliverðs án húsnæðis, 4,8% í júlí, en mest var árshækkunin 28,1% í júlí 2017. Verulegur skortur hefur verið á framboði íbúða á undanförunum árum. Lítið var byggt í kjölfar hrunsins en auk þess hefur útleiga til ferðamanna og mikil fjölgun erlendra starfsmanna haft veruleg áhrif á fasteignamarkaðinn. Nýleg rannsókn sýnir að skammtímaleiga ferðamanna á þátt í 15% af hækkun húsnæðisverðs undanfarinna ára en þáttur fólksfjölgunar er tvöfalt stærri. Breytt þjóðfélagsmynstur leiðir einnig til þess að færri einstaklingar eru nú á hverju heimili en áður.

Veruleg umskipti hafa orðið frá árinu 2014 og er mikill kraftur nú í byggingu íbúðarhúsnæðis. Hagstofan telur að byrjað hafi verið á 2836 íbúðum árið 2017, sem er nærri jafnmikið og samanlagt árin 2015 og 2016. Samtök iðnaðarins (SI) gera ráð fyrir að fullbúnum íbúðum á höfuðborgarsvæðinu fjölgi um ríflega 6700 árin 2018–2020. Er það meiri aukning en árin 2005–2007 þegar fjölgun fullbúinna íbúða á höfuðborgarsvæðinu náði

síðast hámarki. Fullgerðum íbúðum fjölgar um 1600 í nágrannasveitarfélögum höfuðborgarsvæðisins og um 650 á Norðurlandi skv. spá SI. Hátt hlutfall nýrra íbúða á undanförunum árum hefur verið í tiltölulega stóru fjölbýli, þ.e. með 13 íbúðum eða fleiri. Mikill meirihluti íbúða í byggingu er í fjölbýli samkvæmt talningum Samtaka iðnaðarins en lítið er aftur á móti byggt af einbýlishúsum.

Líkt og fram kom að ofan hefur **útflutningur sjávarafurða** verið mikill í upphafi árs og um miðjan júní birti Hafrannsóknastofnun tillögur um hámarksafla fyrir fiskveiðiárið 2018/2019. Stofnunin leggur til að aflamark þorskveiða verði aukið um 3% á næsta fiskveiðiári, aflamark ýsu verði aukið um 40% og aflamark ufsa um 30%. Enn fremur segir stofnunin að hrygningarstofn þorsksins hafi stækkað á undanförunum árum, aðallega vegna minnkandi sóknar, og hafi ekki verið stærri í hálfra öld. Að sama skapi er hrygningarstofn ufsa metinn í sögulegu hámarki og ágæt nýliðun hefur verið í ýsu frá 2016 miðað við árin á undan. Talið er að ný ráðgjöf Hafrannsóknastofnunar geti leitt til aukinna útflutningsverðmæta eða sem nemur 8 ma.kr. Það svarar til u.þ.b. 4% aukningar í útflutningsverðmætum. Ekki var gert ráð fyrir þessari aukningu í júnispánni. Stofnunin hefur enn ekki veitt ráðgjöf um hámarksafla helstu uppsjávartegunda. Sú ráðgjöf er væntanleg síðar í haust.

Efnahagslegar áherslur stjórnvalda í frumvarpi til fjárlaga 2019

Meginviðfangsefni hagstjórnar á næstu misserum felst í því að varðveita þann mikla efnahagslega árangur sem náðst hefur á undanförunum árum. Allar líkur benda til þess að tekið sé að hægja á hagkerfinu eftir mikinn vöxt undanfarinna ára. Þrátt fyrir það er spáð áframhaldandi vexti sem er vel umfram það sem flest önnur þróuð hagkerfi Evrópu geta vænst. Mikilvægt er því að hið opinbera ásamt aðilum vinnumarkaðarins vinni markvisst að því að treysta og viðhalda stöðugleika og skapa forsendur fyrir áframhaldandi hagvexti, m.a. með bættri framleiðni og aukinni fjölbreytni í atvinnulífinu.

Miklar launahækkanir undanfarinna ára, gott atvinnuástand og hækkandi eignaverð hafa leitt til bættrar fjárhagsstöðu langflestra heimila þar sem verðbólga hefur verið mun minni en óttast var. Launahækkanirnar ásamt herra lífeyrisframlagi atvinnurekenda hafa hins vegar dregið verulega úr samkeppnisstöðu þjóðarbúsins. Raungengið er hátt í sögulegu samhengi og verðlag er herra en í Sviss og um 20% herra en í Noregi. Ljóst er að samkeppnisgreinar geta ekki að öðru óbreyttu staðið undir miklum launahækkunum næstu árin. Mikilvægt er því að samkeppnisgreinarnar og þanþol þeirra leiði launaþróun næstu árin. Að öðrum kosti er hætt við gengislækkun, verðbólgu og jafnvel auknu atvinnuleysi.

Þrátt fyrir að ekki sé svigrúm til að halda áfram á braut þeirra miklu launahækkana sem einkennt hafa hagkerfið undanfarin ár getur hið opinbera lagt sín lóð á vogaskálarnar til þess að stuðla að efnahagslegum og félagslegum stöðugleika með öðrum hætti sem stutt getur við sátt á vinnumarkaði. Ríkisstjórnin hefur þegar tekið mikilvæg skref í þessa átt með yfirlýsingu sinni í febrúar 2018 og aðgerðum í kjölfarið sem hafa m.a. snúið að

hækkun greiðslna úr Ábyrgðasjóði launa, atvinnuleysistrygginga og greiðslna í fæðingarorlofi. Frekari skref í þessa átt eru tekin í fjárlagafrumvarpinu. Þannig er gert ráð fyrir lækkun tryggingagjalds og sérstakri hækkun barnabóta og persónuafsláttar.

Fjárlagafrumvarpið gerir ráð fyrir að rammasett útgjöld, þ.e. útgjöld að frádregnum tilteknum óreglulegum liðum sem að öðru jöfnu falla ekki nema að litlu leyti undir ákvarðanatöku stjórnvalda, aukist um liðlega 5% að raungildi. Útgjaldaaukningin á rætur að rekja til uppsafnaðrar fjárfestingarþarfar og ákalls um styrkingu velferðarþjónustu og innviða í kjölfar strangs útgjaldaaðhalds á árunum eftir fall fjármálakerfisins. Þannig er í fjárlagafrumvarpinu lögð sérstök áhersla á fjárfestingu í samgöngumannvirkjum sem er að nokkrum hluta fjármögnuð með óreglulegum arðgreiðslum frá fjármálafyrirtækjum í eigu ríkisins, umfram þær arðgreiðslur sem áður var reiknað með. Þá hefst bygging nýs meðferðarkjarna auk annarra bygginga Landspítalans árið 2019. Enn fremur er lögð áhersla á að útgjaldastefnan tryggi velferðarþjónustu á breiðum grunni og stuðli að félagslegum stöðugleika.

Áfram er þó gætt að **niðurgreiðslu skulda** til að draga úr fjármagnskostnaði og skapa svigrúm fyrir ríkissjóð til að bregðast við samdrætti eða áföllum sem kunna að dynja yfir fyrirvaralítið. Þannig hefur ríkissjóður það sem af er ári haldið áfram uppkaupum sínum á eigin bréfum í flokknum RIKH18, sem gefinn var út til að fjármagna eiginfjárframlög og víkjandi lán til fjármálastofnana sem komið var á fót í stað föllnu viðskiptabankanna, en bréfin eru á gjalddaga í október. Í febrúar seldi ríkissjóður 13% hlut sinn í Arion banka fyrir 23,4 ma.kr. til Kaupskila ehf. (dótturfélags Kaupþings ehf.) á grundvelli kaupréttar hins síðarnefnda á hlutnum. Tekjur ríkissjóðs vegna sölu og skráningar bankans hafa verið nýttar til niðurgreiðslu skulda.

Efnahagslegir óvissuþættir

Niðurstöður kjarasamninga eru ekki eini óvissuþátturinn sem hagkerfið og ríkisfjármálin standa frammi fyrir. Eftir mikinn og langvarandi hagvöxt undanfarinna ára virðast flestir óvissuþættir nú fremur til þess fallnir að hafa neikvæð áhrif á framvindu efnahagsmála.

Niðurstöður sumarkönnunar Gallup meðal stjórnenda 400 stærstu fyrirtækja landsins sýna að 40% stjórnenda telja að aðstæður í atvinnulífinu versni á næstu sex mánuðum en aðeins 7% telja að þær batni. Væntingar stjórnenda um aðstæður eftir 6 mánuði eru áberandi lakari í sjávarútvegi, fjármálaþjónustu og ferðaþjónustu en öðrum atvinnugreinum.

Sterkt gengi krónunnar og hækkandi olíuverð gera samkeppnisgreinum erfitt fyrir, ekki síst í ferðaþjónustu þar sem alþjóðleg samkeppni er mjög mikil. Áföll í ferðaþjónustu geta haft neikvæð áhrif á hagkerfið í ljósi þess hversu umfangsmikil greinin er orðin, en árið 2017 stóð hún á bak við tæplega 9% af VLF. Verulegur samdráttur í ferðaþjónustu myndi leiða til lækkunar krónunnar, minni hagvaxtar til skamms tíma og aukins atvinnuleysis með tekjutapi og kostnaði fyrir ríkissjóð miðað við núgildandi spá. Endanleg áhrif eru þó óljós

Því m.a. má telja líklegt að erlent vinnuafli leiti til annarra landa eftir vinnu í einhverjum mæli og að samkeppnishæfni þjóðarbúsins muni batna með betra rekstrarumhverfi fyrir aðrar útflutningsgreinar með lægra raungengi. Hækkandi vextir í Bandaríkjunum með áföllum í skuldsettum nýmarkaðsríkjum og þróun á vettvangi alþjóðastjórn mála, þar sem vaxandi áhersla er lögð á verndarstefnu og viðskiptastríð valda einnig töluverðri óvissu.

Niðurlag

Kröftugur vöxtur ferðaþjónustunnar og jákvæð þróun viðskiptakjara hafa verið helstu drifkraftar hagvaxtar undanfarin ár. Nú er útlit fyrir að hægi á vexti efnahagssumsvifa á sama tíma og vöxtur í fjölda ferðamanna hefur minnkað eins og reiknað var með. Þrátt fyrir að ferðaþjónustan verði að öllum líkindum áfram ein af meginstöðum íslensks efnahagslífs þá mun framlag greinarinnar til hagvaxtar minnka á næstu árum. Þess vegna er mikilvægt að stuðla að bættri stöðu íslenskra atvinnugreina í erlendri samkeppni, sérstaklega þeirra sem reiða sig ekki á takmarkaðar náttúruauðlindir.

Þrátt fyrir hægari vöxt ferðaþjónustunnar eru efnahagshorfur almennt góðar. Greiningaraðilar eru sammála um að hagkerfið haldi áfram að vaxa á næstu árum, þó talsvert hægar en undanfarin ár. Bráðabirgðatölur þjóðhagsreikninga fyrir fyrsta ársfjórðung 2018 gefa góð fyrirheit um áframhaldandi vöxt hagkerfisins og ástand fiskistofna gefur einnig tilefni til bjartsýni. Þá er þjóðhagslegur sparnaður hár og skuldahlutföll lág þannig að viðnámsþróttur hagkerfisins gagnvart óvæntum áföllum er allnokkur.

Mikilvægt er að nýta hagvaxtarskeiðið til þess að styrkja viðnámsþróttinn enn frekar. Ísland er sem fyrr lítið og opið auðlindadrifið hagkerfi sem býr við miklar sveiflur. Það er mjög mikilvægt að ríkissjóður skapi sér enn betra sér svigrúm til að takast á við áföll, sem ofangreindir óvissuþættir gætu leitt til, líkt og gert hefur verið með niðurgreiðslu skulda undanfarin ár. Á sama tíma gefst tækifæri til þess að styðja frekar við innviðauppbýggingu sem setið hefur á hakanum frá árinu 2008 og stutt getur við hagvöxt til framtíðar.

3 Markmið í ríkisfjármálum

Fjármála- og efnahagsráðherra lagði fyrir Alþingi í desember 2018 þingsályktunartillögu um fjármálastefnu ríkisstjórnarinnar fyrir árin 2018–2022 sem samþykkt var í mars sl. Í fjármálastefnunni er meðal annars fjallað ítarlega um markmið og horfur í ríkisfjármálum og stefnumarkandi áhersluþætti til næstu ára. Á grunni fjármálastefnunnar lagði ráðherra fram þingsályktunartillögu um fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023 í apríl sl. og var hún samþykkt á Alþingi í júní sl. Hún felur í sér nánari útfærslu á markmiðum í fjármálastefnunni og nánari stefnumörkun um þróun tekna, gjalda og efnahags opinberra aðila, auk tillagna að skiptingu á útgjöldum ríkissjóðs til næstu fimm ára niður á málefnasvið. Fjármálaáætlunin er lögð til grundvallar fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2019.

Í þessum kafla er fjallað um þessi markmið og horfur í stuttu máli og helstu niðurstöður frumvarpsins um afkomu ríkissjóðs á árinu 2019, þ.e. þess árs sem fjárlögin taka til, í samhengi við helstu stefnumið fjármálaáætlunar 2019–2023 og fjármálareglur laga um opinber fjármál. Að öðru leyti er fjallað nánar um efnahagshorfur, tekju- og útgjaldahlið frumvarpsins og skuldaþróun í öðrum köflum greinargerðar frumvarpsins og vísað er til umfjöllunar þar.

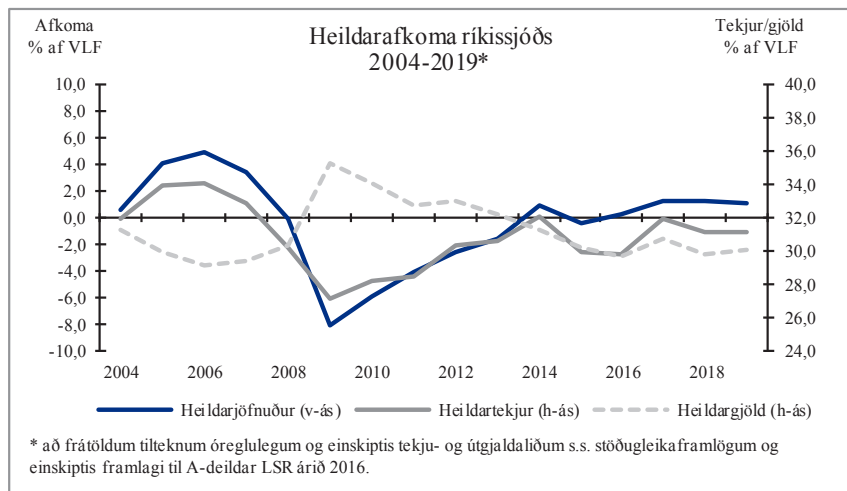
3.1 Markmið og horfur í ríkisfjármálum

Fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023 gerir ráð fyrir að afkoma ríkissjóðs og hins opinbera verði áfram jákvæð og í henni er lögð áhersla á ábyrgð og festu í opinberri starfsemi. Markmið stjórnvalda er að varðveita þann efnahagslega árangur og stöðugleika sem náðst hefur á síðustu áru samhliða því að treysta samfélagslega innviði. Haldið verður áfram að auka sjálfbærni ríkisfjármála með niðurgreiðslu skulda og forgreiðslum á ófjármögnum lifeyrisskuldbindingum. Á grundvelli fyrirbyggjandi efnahagshorfa voru eftirfarandi stefnumið sett í fjármálaáætluninni:

- Afgangur af heildarafkomu ríkissjóðs verði ekki minni en 1% af VLF árið 2019 og að jafnaði ekki minni en 0,8–0,9 af VLF á árunum 2020–2023.
- Frumtekjur vaxi um 3,5–4,5% að nafnvirði á tímabilinu 2019–2023 (meðtalin áhrif af áætluðum auknum arðgreiðslum fjármálafyrirtækja). Tekjufærð áhrif verði jákvæð um 22 ma.kr. árin 2019–2021, en neikvæð um 7,4 ma.kr. árin 2022–2023.
- Vöxtur frumgjalda verði áþekkur vexti VLF yfir tímabilið en þó nokkuð meiri árin 2019–2021 þegar reiknað er með tímabundinni aukningu í fjárfestingarstigi ríkisins vegna innviðauppbyggingar, einkum í samgönguframkvæmdum.
- Heildarskuldir ríkissjóðs skv. skuldareglu verði komnar undir a.m.k. 25% af VLF í árslok 2019.

- Fjárfestingar ríkissjóðs sem hlutfall af VLF aukist á árunum 2019–2021 og verði að jafnaði 2,5% af VLF samanborið við 2,1% af VLF árið 2018. Gert er ráð fyrir að á þeim árum falli til og verði tekjufærðir 22 ma.kr. í umframarðgreiðslur úr fjármálafyrirtækjum sem ekki verða nýttir til niðurgreiðslu skulda heldur til uppbyggingar innviða og þá helst samgöngumannvirkja.

Á allra síðustu árum hefur tekist að ná jafnvægi í ríkisfjármálum eftir mikinn halla árin eftir fall viðskiptabankanna haustið 2008. Tekjur og gjöld hafa aukist samhliða auknum hagvexti, en ríkissjóður hefur skilað tekjuafgangi frá árinu 2014 miðað við framsetningu þjóðhagsreikninga, með undantekningu árið 2015 þegar halli á rekstri ríkissjóðs var óverulegur.

Stjórnvöld hafa nýtt betri greiðsluafkomu ríkissjóðs til þess að greiða niður skuldir en þyngst hafa þó vegið einskisþis og tímabundnar tekjur sem hafa fallið ríkissjóði í skaut á undanförunum árum. Þannig hefur náðst sá árangur á aðeins sex árum að heildarskuldir ríkissjóðs hafa lækkað um 658 ma.kr. og farið úr 86% sem hlutfall af vergri landsframleiðslu, þegar það varð hæst árið 2011, í 31% eins og áætlað er að þær verði í árslok 2018. Með þessum aðgerðum er búið í haginn fyrir framtíðina, meðal annars með minni vaxtaskuldbindingum sem gerir stjórnvöldum kleift að veita aukin framlög til að styrkja velferðarþjónustu og samfélagslega innviði. Þá gera áætlanir enn fremur ráð fyrir að greiða árlega 7 ma.kr. inn á ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins en þær námu samtals 619 ma.kr. í árslok 2017. Þessi skuldbindingar hafa hækkað verulega á síðastliðnum árum í kjölfar mikilla launahækkana en með forgreiðslunum er gert ráð fyrir að unnt verði að koma í veg fyrir að B-deildin fari nokkru sinni í þrot. Með framangreindum ráðstöfunum er aukið á sjálfbærni ríkisfjármála til lengri tíma sem er eitt meginmarkmið laga um opinber fjármál.

Í þessu sambandi er vakin athygli á því að fyrirhuguð er stofnun Þjóðarsjóðs, sem ætlunin er að fjármagna með væntanlegum nýjum tekjum af orkuauðlindum og orkuvinnslu á vegum hins opinbera, einkum arðgreiðslum eða afnotagjöldum frá Landsvirkjun. Er sjóðnum ætlað að safna upp og ávaxta fé til að milda veruleg fjárhagsleg áföll á ríkissjóð sem orðið geta vegna ófyrirséðra atburða. Ekki er þó talið tímabært að taka fjárreiður Þjóðarsjóðs og tengdra verkefna inn í talnabálk fjárlagafrumvarpsins, enda á málið eftir að fara í gegnum pólitískt samráð og í framhaldi af því tekur við umfjöllun Alþingis. Í öðru lagi á fjármála- og efnahagsráðuneytið eftir að ganga frá og kynna opinberlega í samráði við stjórn Landsvirkjunar þá arðgreiðslustefnu til langs tíma lítið fyrir félagið sem fjármögnun þessara verkefna mun byggjast á að mestu leyti. Í þriðja lagi er þess ekki að vænta að framlög til sjóðsins á grunni tekna af auknum arðgreiðslum frá Landsvirkjun geti hafist í teljandi mæli fyrr en í fyrsta lagi árið 2020. Þá mun taka nokkurn tíma að ákvarða og undirbúa sérverkefni við uppbyggingu hjúkrunarrýma og stuðning við nýsköpun sem ætlunin er að fjármagna tímabundið með hluta þessara tekna í samræmi við yfirlýsta stjórnarstefnu. Er stefnt að því að ítarlegri stefnumörkun varðandi uppbyggingu Þjóðarsjóðs og ráðstöfun arðgreiðslna verði kynnt í þeirri fjármálaáætlun sem lögð verður fram á næsta ári.

Þrátt fyrir að staða ríkisfjármála sé um margt ágæt um þessar mundir eru margvíslegar áskoranir og úrlausnarefni framundan. Líkt og fjallað er um í kaflanum hér að framan eru efnahagshorfur almennt góðar. Engu að síður er farið að hægja á hagkerfinu eftir mikinn vöxt undanfarin ár og má rekja það m.a. til hægari vaxtar í ferðaþjónustunni sem hefur verið einn helsti drifkraftur hagvaxtar undanfarin ár. Í lok þessa árs verða kjarasamningar á almennum vinnumarkaði lausir og þá verða m.a. kjarasamningar við flest stéttarfélög opinberra starfsmanna lausir í lok mars á næsta ári. Framundan eru samningaviðræður milli aðila vinnumarkaðarins, en miðað við stöðu hagkerfisins er ekki svigrúm til verulegra nafnlaunahækkana. Mikilvægt er að í komandi kjarasamningum verði leitast við að viðhalda þeim efnahagslega stöðugleika sem náðst hefur og eru stjórnvöld reiðubúin að leggja sitt af mörkum til að slík niðurstaða náist, eins og fram kemur í ýmsum ráðstöfunum bæði í fjárlögum ársins 2018 og í þessu fjárlagafrumvarpi fyrir næsta ár.

Afgangur á heildarafkomu ríkissjóðs samkvæmt frumvarpinu er um 1% af VLF eða nálægt 29 ma.kr. Sú afkoma er alveg við lágmark fjármálastefnunnar og má lítið út af bregða til að afkomumarkmið frumvarpsins og gildandi fjármálaáætlunar raskist. Ísland er lítið hagkerfi og sveiflukennt. Tekjur ríkissjóðs byggja að miklu leyti á nokkrum megin-skattstofnum eins og virðisaukaskatti, tekjuskatti einstaklinga og tryggingagjaldi, og geta tekjurnar því tekið snögga dýfu ef slaki kemur á efnahagslífið á meðan útgjöld eru að miklu leyti tregbreytileg til skamms tíma. Það er því mikilvægt að stjórnvöld sýni staðfestu og aðhald til að vega á móti hefðbundinni eftirspurnarþenslu og stýri útgjöldum þannig að tekjur standi undir þeim. Í þessu sambandi er einnig ástæða til að benda á umfjöllun um óvissar og ófyrirséðar áhættuskuldbindingar ríkissjóðs í kafla 9.

Afkomuhorfur ársins 2018

Með setningu fjárlaga 2018 var gert ráð fyrir að frumjöfnuður ríkissjóðs yrði 91,2 ma.kr., sem svarar til 3,3% af VLF, en að vaxtjöfnuður ríkissjóðs yrði neikvæður um 58,3 ma.kr. eða 2,1% af VLF. Það fól í sér að heildarafgangur á rekstri ríkissjóðs yrði jákvæður um 32,9 ma.kr. eða sem nemur 1,2% af VLF. Við undirbúning og vinnslu fjárlagafrumvarpsins 2019 hefur farið fram endurmat á tekju- og útgjaldahorfum yfirstandandi árs og vísað er til umfjöllunar um það endurmat í köflum 4.2 og 5.4 í greinargerð frumvarpsins.

Líkt og þar kemur fram er gert ráð fyrir að bæði tekjur og gjöld yfirstandandi árs verði lítillaga lægri en gildandi fjárlög gera ráð fyrir, gjöldin lækka þó meira en tekjur sem leiðir til þess að afkoman verður örlítið betri en fjárlög gerðu ráð fyrir. Áætlað er að útgjöld ríkissjóðs verði 1,3 ma.kr. lægri en fjárlög gerðu ráð fyrir. Þó að heildarniðurstaðan feli í sér óverulegt frávik frá fjárlögum er þó nokkur innbyrðis breyting á útgjaldaliðum. Þannig er áætlað að laun, kaup á vöru og þjónustu, og tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög og fjárfesting verði ríflega 4 ma.kr. hærri en reiknað hafði verið með í fjárlögum. Á hinn bóginn er gert ráð fyrir að vaxtagjöld lækki um 3,4 ma.kr. og að fjárframlög og félagslegar tilfærslur til heimila verði samanlagt 2,1 ma.kr. lægri. Þar er einkum um að ræða lægri útgjöld en áætluð voru vegna greiðslna til ellilífeyrisþega og vegna vaxta- og barnabóta. Á tekjuhlíð ríkissjóðs er áætlað að heildartekjur ríkissjóðs verði 0,5 ma.kr. lægri en í fjárlögum. Þótt frávikkið frá fjárlögum sé óverulegt er nokkuð um innbyrðis breytingar. Þannig er áætlað að tekjur af tekjuskatti, virðisaukaskatti og veiðigjöldum verði um 8 ma.kr. lægri en gert var ráð fyrir en á móti vega 6,5 ma.kr. í hærri arðgreiðslum og tæplega 1 ma.kr. hærri tryggingagjöld.

Samanlagt er gert ráð fyrir að frumjöfnuður ríkissjóðs dragist saman um 2,2 ma.kr. en á móti batnar vaxtjöfnuðurinn um tæplega 3 ma.kr. Gangi þetta eftir er því gert ráð fyrir að heildarafkoma ríkissjóðs batni lítillaga frá gildandi fjárlögum og verði jákvæð um 33,6 ma.kr. sem svarar til 1,2% af VLF.

Þjóðhagsgrunnur	Fjárlög 2018	ma.kr.		% af VLF		
		Áætlun 2018	br.	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	br.
Frumtekjur	827,2	827,1	-0,1	30,3	30,6	0,3
Frumgjöld	736,1	738,2	2,1	27,0	27,3	0,4
Frumjöfnuður	91,2	88,9	-2,2	3,3	3,3	0,0
Vaxtatekjur	12,9	12,4	-0,5	0,5	0,5	0,0
Vaxtagjöld	71,2	67,8	-3,4	2,6	2,5	-0,1
Vaxtjöfnuður	-58,3	-55,4	2,9	-2,1	-2,1	0,1
Heildartekjur	840,1	839,6	-0,5	30,8	31,1	0,3
Heildargjöld	807,3	806,0	-1,3	29,6	29,8	0,3
Heildarjöfnuður	32,9	33,6	0,7	1,2	1,2	0,0

Afkoma ársins 2019

Stefnumið fjármálaáætlunar gera ráð fyrir að heildarafkoma ríkissjóðs verði að lágmarki jákvæð um 1% af VLF árið 2019. Jafnframt er þar gert ráð fyrir að á tekjuhlið verði dregið úr skattbyrði á tímabilinu samhliða vexti frumtekna um 3,5-4,5% að nafnvirði. Á gjaldahlið áætlunarinnar er stefnt að því að vöxtur frumgjalda verði áþekkur vexti VLF yfir tímabilið og að fjárfesting ríkissjóðs sem hlutfall af VLF aukist á árunum 2019-2021 og verði að jafnaði 2,5% af VLF samanborið við 2,1% af VLF árið 2018.

Útfærsla fjárlagfrumvarpsins fyrir árið 2019 byggir á þessum stefnumiðum fjármálaáætlunarinnar. Við útfærslu á talnahluta þess voru afkomuhorfur fyrir ríkissjóð endurskoðaðar með hliðsjón af breytingum á efnahagsforsendum, endurskoðun á tekjuáætlun, lánsfjármálum, útfærslu ráðuneyta á útgjaldarömmum málefnasviða og endanlegri niðurstöðu í launa- og verðlagsreikningi fyrir komandi fjárlagaár.

Í frumvarpi til fjárlaga 2019 er gert ráð fyrir að frumjöfnuður verði jákvæður um 77,2 ma.kr. samanborið við 91,2 ma.kr. í fjárlögum 2018. Sem hlutfall af VLF lækkar frumjöfnuður úr 3,3% í 2,7%. Gert er ráð fyrir ýmsum ráðstöfunum á tekju- og gjaldahlið sem hafa áhrif bæði til hækkunar og lækkunar frumgjalda.

Frumtekjur eru áætlaðar 880,5 ma.kr. og hækka um 53,2 ma.kr. frá fjárlögum 2018. Auk uppfærslu tekjuáætlunar miðað við efnahagsforsendur og útkomu ársins 2018 er gert ráð fyrir ýmsum skattabreytingum. Má þar nefna að til hækkunar tekna er gert ráð fyrir að hækkun krónutölugjalda, sem ná m.a. til vörugjalda á áfengi, tóbaki og eldsneyti auk gjalds í Framkvæmdasjóð aldraðra og útvarpsgjald, skili ríkissjóði 1,8 ma.kr. Gert er ráð fyrir að afnám afsláttar af vörugjaldi bílaleiga hækki tekjur ríkissjóðs um 1,3 ma.kr. og að almennt úrræði séreignasparnaðar til afborgana á húsnæðislánum heimila sem gert er ráð fyrir að falli brott um mitt næsta ár skili 1,1 ma.kr. í hærri tekjur. Til lækkunar tekna vegur þyngst lækkun tryggingagjalds um 0,25 prósentustig í ársbyrjun 2019 en áætluð tekjuáhrif vegna þessa nema 4 ma.kr. Einnig er gert ráð fyrir hækkun persónuafsláttar um 1 prósentustig umfram lögbundna 12 mánaða hækkun vísitölu neysliverðs sem leiðir til 1,7 ma.kr. tekjulækkunar frá fyrra ári. Ítarlegri umfjöllun um tekjuáætlun og skattabreytingar er í kafla 4.3 í greinargerð með frumvarpinu.

Í fjárlagafrumvarpinu er gert ráð fyrir að frumgjöld verði 803,3 ma.kr. samanborið við 736,1 ma.kr. í fjárlögum ársins 2018. Að undanskildum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum hækka frumgjöldin um 42,9 ma.kr. Þar vegur þyngst hækkun útgjalda bótaflokka og tryggingarliða um tæpa 9 ma.kr. Einnig er gert ráð fyrir auknum fjárheimildum til fjárfestinga í efnislegum eignum sem nema samtals tæplega 8 ma.kr. Má þar nefna aukin framlög vegna framkvæmda við nýjan Landspítala, auknar fjárfestingar í vegakerfinu og framlög til kaupa á nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna. Þá er í frumvarpinu gert ráð fyrir 4 ma.kr. auknum framlögum vegna fyrirhugaðra kerfisbreytinga í almanntryggingum til að bæta kjör öryrkja.

Samkvæmt frumvarpinu batnar vaxtajöfnuður um 10,0 ma.kr. milli ára. Breytingin felst að mestu leyti í lækkun vaxtagjalda um 11,7 ma.kr. Þar af lækka gjaldfærð vaxtagjöld ríkissjóðs um 10,4 ma.kr. en reiknuð vaxtagjöld á ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar lækka um 1,3 ma.kr. frá áætlun fjárlaga 2018.

Að meðtöldum breytingum á vaxtajöfnuðinum er áætlað að heildarafkoma ríkissjóðs verði jákvæð um 29 ma.kr. sem svarar til 1% af VLF og er í samræmi við þá fjármálastefnu sem Alþingi samþykkti í mars sl.

Þjóðhagsgrunnur	Fjárlög 2018	ma.kr.		Fjárlög 2018	% af VLF	
		Frumvarp 2019	br.		Frumvarp 2019	br.
Frumtekjur	827,2	880,5	53,2	28,9	30,7	1,8
Frumgjöld	736,1	803,3	67,2	25,7	28,0	2,3
Frumjöfnuður	91,2	77,2	-14,0	3,2	2,7	-0,5
Vaxtatekjur	12,9	11,2	-1,7	0,5	0,4	-0,1
Vaxtagjöld	71,2	59,4	-11,7	2,5	2,1	-0,4
Vaxtajöfnuður	-58,3	-48,2	10,0	-2,0	-1,7	0,4
Heildartekjur	840,1	891,7	51,6	29,4	31,1	1,7
Heildargjöld	807,3	862,7	55,4	28,2	30,1	1,8
Heildarjöfnuður	32,8	29,0	-3,8	1,1	1,0	-0,1

Breytingar frá fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023

Í köflunum hér að framan er fjallað um endurmetnar afkomuhorfur fyrir yfirstandandi ár og samanburð á afkomuhorfum frumvarpsins við gildandi fjárlög. Í þessum hluta er fjallað um helstu breytingar sem hafa orðið frá því fjármálaáætlunin fyrir árin 2019–2023 var samþykkt á Alþingi í byrjun júní.

Útfærsla fjárlagafrumvarpsins á tekju- og útgjaldahlið fyrir árið 2019 er í aðalatriðum í samræmi við þau afkomumarkmið og stefnumið sem sett voru í áætluninni sl. vor þótt einhverjar innbyrðis breytingar hafa orðið í veltu frum- og vaxtjafnaðar í tengslum við endurmat áætlana svo sem með hliðsjón af uppfærðum efnahagshorfum og nánari útfærslu á fyrirhuguðum skattaráðstöfunum sem fjallað var um í fjármálaáætluninni.

Samanborið við fjármálaáætlun versnar frumjöfnuður ríkissjóðs í frumvarpinu um 1,6 ma.kr. og nemur hann ríflega 77 ma.kr. í stað tæpra 79 ma.kr. Á mælikvarða VLF nemur lækkunin 0,1%. Líkt og fram kemur í köflum 4.4 og 5.5 í greinargerð frumvarpsins er gert ráð fyrir hækkun bæði tekna og gjalda frá forsendum fjármálaáætlunar.

Frumgjöld hækka þó meira en frumtekjur og felst hækkun þeirra helst í því að verðlagsreikningur fjárlaga var um 1,9 ma.kr. hærri en gert var ráð fyrir í áætluninni. Einnig er um að ræða tæknilegar breytingar frá forsendum fjármálaáætlunar, svo sem leiðréttingu á veltu málefna sviða til samræmis við aukningu rekstrartekna stofnana, samtals 2,1 ma.kr. en þær tekjur koma einnig fram á tekjuhlið ríkissjóðs og hafa því ekki áhrif á afkomuna.

Helstu breytingar frá forsendum fjármálaáætlunar á tekjuhlið felast í breyttri útfærslu á skattaaðgerðum fyrir árið 2019. Í fjármálaáætluninni var gengið út frá breytingum á tekju-skattskerfinu sem gert var ráð fyrir að myndu lækka tekjur um 3,5 ma.kr. á næsta ári. Tillaga að nánari útfærslu þeirra breytinga felur í sér að persónuafsláttur verði hækkaður um 1 prósentustig umfram lögbundna 12 mánaða hækkun vísitölu neysliverðs á árinu 2019. Sú útfærsla leiðir til 1,7 ma.kr. lækkunar tekna í stað 3,5 ma.kr. Samhliða verði barnabætur hækkaðar verulega, eða sem svarar til 1,6 ma.kr. frá fjármálaáætlun. Það felur í sér 16% hækkun milli áronna 2018 og 2019. Einnig vegur til lækkunar tekna, samanborið við fjármálaáætlun, að skattkerfisbreytingar fela í sér í krónum talið minni lækkun tryggingagjalds en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun, auknar tekjur af aðgerðum gegn skattsvikum ásamt endurmati annarra tekna, samtals 2,1 ma.kr. Endurmat skattstofna leiðir hins vegar til lækkunar um 0,6 ma.kr.

Á móti lakari frumjöfnuði er gert ráð fyrir 2 ma.kr. hagstæðari vaxtajöfnuði en gert var ráð fyrir í fjármálaáætluninni. Þar er einkum um að ræða lækkun á reiknuðum vöxtum vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga. Umfang þeirra fyrir árið 2017 reyndist vera talsvert lægra en forsendur fjármálaáætlunarinnar gerðu ráð fyrir sem leiðir aftur til lækkunar á reiknuðum vaxtagjöldum frá því sem áður var áætlað. Auk þess er gert ráð fyrir lækkun vaxtatekna og vaxtagjalda vegna breyttrar framsetningar á vaxtatekjum sjóða í A-hluta ríkissjóðs til samræmis við ákvæði laga um opinber fjármál.

Að meðtöldum bata í vaxtajöfnuðinum er áætlað að heildarafkoma ríkissjóðs verði jákvæð um 29 ma.kr. og batni um 0,4 ma.kr. frá fjármálaáætlun og verði 1% af VLF og er sú þróun í samræmi við samþykktu fjármálastefnu og fjármálaáætlun.

Þjóðhagsgrunnur	Fjármála- áætlun 2019	ma.kr.		% af VLF		
		Frumvarp 2019	br.	Fjármála- áætlun 2019	Frumvarp 2019	br.
Frumtekjur	878,0	880,5	2,5	30,7	30,7	0,0
Frumgjöld	799,2	803,3	4,1	27,9	28,0	0,1
Frumjöfnuður	78,8	77,2	-1,6	2,8	2,7	-0,1
Vaxtatekjur	12,8	11,2	-1,6	0,4	0,4	-0,1
Vaxtagjöld	63,0	59,4	-3,6	2,2	2,1	-0,1
Vaxtajöfnuður	-50,2	-48,2	2,0	-1,8	-1,7	0,1
Heildartekjur	890,8	891,7	0,9	31,1	31,1	-0,1
Heildargjöld	862,2	862,7	0,5	30,1	30,1	-0,1
Heildarjöfnuður	28,6	29,0	0,4	1,0	1,0	0,0

3.2 Fjármálareglur – framvinda

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skulu markmið fjármálastefnu og fjármálaáætlunar sem Alþingi samþykkir um afkomu og efnahag hins opinbera, þ.e. fyrir A-hluta

ríkissjóðs og A-hluta sveitarfélaga, samræmast tölulegum skilyrðum eða fjármálareglum. Þær reglur eru reistar á grunnildum laganna um *sjálfbærni, varfærni, stöðugleika, festu og gagnsæi*. Fjármálareglurnar eru þrjúþættar og eru eftirfarandi:

1. Að heildarjöfnuður hins opinbera yfir fimm ára tímabil skuli ávallt vera jákvæður og árlegur halli ávallt undir 2,5% af landsframleiðslu (**Afkomuregla**).
2. Að heildarskuldir, að frátöldum lífeyrisskuldbindingum og viðskiptaskuldum og að frádregnum sjóðum og bankainnstæðum, séu lægri en nemur 30% af vergri landsframleiðslu (**Skuldaregla**).
3. Sé skuldahlutfallið skv. 2. tölulið hærra en 30% skal sá hluti sem umfram er lækka að meðaltali á hverju þriggja ára tímabili um a.m.k. 5% (1/20) á hverju ári (**Skuldalækkunarregla**).

Afkomuregla. Eins og fram kemur hér að framan nær afkomureglan yfir fimm ára tímabil og er upphafsár tímabilsins 2018. Líkt og kemur fram í umfjölluninni í kafla 3.1 hér að framan er áætluð afkoma yfirstandandi árs að mestu í takt við það sem gert hafði verið ráð fyrir í fjárlögum en áætlaður afgangur á heildarjöfnuði nemur 33,6 ma.kr. í stað 32,9 ma.kr. Hlutfallið af VLF er óbreytt eða 1,2%. Samkvæmt Hagstofunni var afkoma sveitarfélaga á þjóðhagsgrunni á fyrsta ársfjórðungi þessa árs lítillaga neikvæð eða sem nemur 1,2 ma.kr. Við vinnslu fjármálaáætlunarinnar var reiknað með að afkoma ársins yrði lítillaga jákvæð á yfirstandandi ári og að jafnaði 0,2% af VLF á árunum 2018-2022. En gangi áætlanir um afkomu ríkissjóðs eftir og afkoma sveitarfélaga versni hlutfallslega ekki meira en fram kemur á fyrsta ársfjórðungi, mun afkoma hins opinbera uppfylla skilyrði afkomureglunnar fyrir árið 2018.

Þá er áætlað að afgangur á heildarjöfnuði ríkissjóðs verði um 29 ma.kr. sem svarar til 1,0% af VLF á árinu 2019. Að teknu tilliti til afkomu ríkissjóðs og sveitarfélaga í fjármálaáætluninni verður afkoma hins opinbera jákvæð um 1,2% af VLF að meðaltali yfir fimm ára tímabil og uppfyllir hún því að óbreyttu skilyrði afkomureglunnar.

Skuldaregla og skuldalækkunarregla. Samkvæmt fjármálastefnu fyrir árin 2018-2022 var mörkuð stefna um að skuldir hins opinbera verði komnar undir 30% af VLF í árslok 2020 og niður fyrir 25% af VLF í árslok 2022. Í gildandi fjármálaáætlun er gert ráð fyrir að skuldahlutfallið verði komið undir 30% af VLF í lok árs 2019 eða einu ári fyrir en gert var ráð fyrir í stefnunni.

Í fjárlögum 2018 var gert ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs samkvæmt skuldareglu myndu nema 27% af VLF í árslok 2018. Niðurgreiðslur skulda hafa verið hraðari á yfirstandandi ári en gert hafði verið ráð fyrir í fjárlögum eða 68 ma.kr. í stað 46 ma.kr. Það felur í sér að skuldir ríkissjóðs samkvæmt skuldareglunni verða 23,5% af VLF í árslok 2018. Að teknu tilliti til áætlana um skuldir sveitarfélaga er gert ráð fyrir að heildarskuldir hins opinbera verði um 30% af VLF í árslok 2018. Frá og með árinu 2019 hægir á niðurgreiðslu skulda en á árinu er stefnt að því að greiða stóra gjalddaga með því að nýta hluta stöðuleikaframlaga

og gerir frumvarpið ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs skv. skuldareglu muni nema um 22% af VLF í árslok 2019. Að teknu tilliti til áætlana sveitarfélaga sem lágu fyrir við gerð fjármálaáætlunar 2019–2023 er gert ráð fyrir að skuldahlutfall hins opinbera verði því um 28% í árslok 2019. Þessar áætlanir eru í takt við fyrrgreind markmið fjármálaáætlunar og gangi þær eftir verður skilyrðum skuldareglunnar þar með mætt í árslok 2019.

3.3 Framsetning og uppgjör ríkisfjármála

Lög nr. 123/2015 um opinber fjármál kveða meðal annars á um að framsetning ríkisfjármála og reikningsskil skuli byggð á alþjóðlegum stöðlum. Er það umtalsverð breyting frá eldri lögum nr. 88/1997 um fjárreiður ríkisins, sem kváðu á um að fylgja skyldi ákvæðum laga um ársreikninga, þó með frávikum. Um þær breytingar var fjallað sérstaklega í fjárlagafrumvarpi síðasta árs og verður það ekki endurtekið hér.

Nýju lögín kveða á um að reikningsskil fyrir ríkissjóð í heild skuli byggð á alþjóðlegum reikningsskilastaðli um opinber fjármál, IPSAS (e. *International Public Sector Accounting Standard*). Hins vegar skuli reikningsskil einstakra ríkisaðila í A-hluta vera í samræmi við ákvæði laga um ársreikninga. Þá er kveðið á um að framsetning og flokkun upplýsinga um fjármál A-hluta ríkissjóðs skuli vera samkvæmt alþjóðlegum hagskýrslustaðli, svokölluðum GFS-staðli (e. *Government Finance Statistics Manual*).

Í 1. gr. fjárlaga er fjárstreymisýfirlit sem sett er fram samkvæmt GFS-staðlinum með upplýsingum um meginstærðir ríkisfjármálanna. Þar er sett fram sundurliðuð áætlun á tekjum og gjöldum A-hluta ríkissjóðs eftir hagrænni flokkun ásamt breytingum á eignum og skuldum. Er þar um samstæðuupplýsingar að ræða þar sem tekið hefur verið tillit til innbyrðis viðskipta og tilfærslna milli ríkisaðila innan A-hlutans. Yfirlitið veitir góða sýn á áhrif ríkisfjármálanna í efnahagslegu tilliti, svo sem á eftirspurn, framleiðslu og tekju-dreifingu. Aðrar greinar fjárlaga sem varða fjármál A-hluta ríkissjóðs eru byggðar á reikningsskilaaðferðum í samræmi við IPSAS. Ríkisreikningur skal gerður upp samkvæmt IPSAS-staðlinum en þar ber jafnframt að sýna tengingu á milli niðurstaðna reikningsskilanna við ofangreint fjárstreymisýfirlit A-hluta ríkissjóðs samkvæmt GFS-staðlinum.

Hér á eftir er gerð stutt grein fyrir samhenginu og helstu frávikum á milli framsetningar ríkisfjármálanna samkvæmt GFS- og IPSAS-stöðlunum.

Samhengi framsetningar á ríkisfjármálum samkvæmt IPSAS og GFS

Báðum stöðlunum er ætlað að tryggja samkvæmni og alþjóðlega samanburðarhæfni en áherslur þeirra eru ólíkar. IPSAS hentar vel til að meta fjárhagslega afkomu og stöðu viðkomandi rekstraraðila, skerpa á ábyrgð stjórnenda og auka gagnsæi við ákvarðanatöku. GFS setur fjármálin í efnahagslegt samhengi sem auðveldar að meta áhrif opinberrar fjármálastefnu á hagkerfið og ólíka valkosti við ákvarðanatöku í opinberum fjármálum. Þrátt fyrir ólíka nálgun staðlanna er aðferðafræðilegur munur á milli þeirra tiltölulega lítill enda hefur mikið verið gert á undanförunum árum til að samræma þá. Í aðalatriðum er

efnahagsreikningur sem byggður er á stöðlunum tveimur hinn sami en frávik felast í því hvernig farið er með tilteknar færslur á hreyfingum innan ársins. Almennt færast allar hreyfingar um rekstrarreikninginn samkvæmt IPSAS nema um hreinar færslur innan efnahags sé að ræða, eins og t.d. kaup á eign með reiðufé. Samkvæmt GFS er farið eins með hreinar efnahagsfærslur en í vissum tilvikum færast aðrar hreyfingar um endurmatsreikning, sem er utan rekstrarreiknings, yfir á efnahagsreikninginn. Staðlarnir gefa því mismunandi rekstrarafkomu en hrein eign samkvæmt efnahagsreikningi er hin sama.

Mikilvæg frávik eru í framsetningu ríkissfjármálanna samkvæmt stöðlunum en þau eru í grófum dráttum tvíþætt:

1. **Afskriftir skattkrafna** eru færðar meðal gjalda samkvæmt IPSAS en samkvæmt GFS eru þær teknar út úr gjaldahliðinni og látnar koma til lækkunar á viðeigandi sköttum í tekjuhliðinni.
2. **Hreyfingar innan ársins.** Í vissum tilvikum er ólík færslumeðferð á hreyfingum innan ársins, sem færast um rekstrarreikninginn samkvæmt IPSAS en færast utan hans um endurmatsreikning yfir á efnahag samkvæmt GFS. Rekstrarafkoman samkvæmt stöðlunum er því ólík. Helstu liðir sem hér um ræðir eru:
 - a. Allar breytingar á gengi, t.d. vegna áhrifa gengisbreytinga á bankareikninga, veitt og tekin lán eða erlent stofnfé, færast um rekstrarreikning samkvæmt IPSAS en um endurmatsreikning yfir á efnahag samkvæmt GFS.
 - b. Allar hreyfingar á lífeyrisskuldbindingum færast almennt um rekstrarreikninginn samkvæmt IPSAS, svo sem breytingar vegna áhrifa af ávinnslu nýrra réttinda á árinu, launabreytinga og breytinga á tryggingafræðilegum forsendum. Samkvæmt GFS takmarkast gjaldfærsla á rekstrarreikning við ávinnslu nýrra réttinda á árinu og reiknaðan vaxtakostnað af útistandandi lífeyrisskuldbindingum. Aðrar breytingar á lífeyrisskuldbindingum, svo sem vegna launabreytinga, breytinga á ávöxtunarprósentu, lífslíkum eða lífeyrisaldri, færast um endurmat yfir á efnahag og hafa þar með ekki áhrif á rekstrarafkomuna. Af þessu leiðir að gjaldfærsla lífeyrisskuldbindinga í rekstrarreikningi samkvæmt IPSAS er ávallt hærri en samkvæmt GFS.
 - c. Við mat á eignarhlutum í félögum og stofnunum í árslok er almennt gert ráð fyrir að beitt sé hlutdeildaraðferð. Í henni felst að bókfærð eign ríkissjóðs í fyrirtækjum og stofnunum miðast við hlutdeild í eigin fé samkvæmt ársreikningi viðkomandi aðila. Samræmi er milli staðlanna að þessu leyti en þó er ólík færslumeðferð á hreyfingum innan ársins með tilliti til þess hvað færast um rekstrarreikning eða endurmatsreikning yfir á efnahag. IPSAS-staðallinn gerir almennt kröfu um að öll breyting sem tengist afkomu ársins hjá viðkomandi aðila færast í hlutfalli við eignaraðild ríkissjóðs um rekstrarreikninginn. GFS-staðallinn gerir hins vegar ráð fyrir að útborgaður arður til ríkissjóðs færast um rekstrarreikninginn og þá eingöngu sá hluti arðgreiðslunnar sem rekja má til hagnaðar af reglubundinni

starfsemi hjá viðkomandi aðila. Aðrar hreyfingar á bókfærðri eignarhlutdeild færast um endurmatsreikning yfir á efnahag svo sem óreglubundinn hagnaður og matsbreytingar, og hafa þar með ekki áhrif á rekstrarafkomuna.

Meðfylgjandi yfirlit sýnir yfirfærslu tekna og gjalda frá GFS- yfir í IPSAS-framsetningu.

	Frumvarp 2019
Rekstrargrunnur, m.kr.	
Heildartekjur samkvæmt GFS-staðli	891.662
Rekstrargjöld samkvæmt GFS-staðli	829.591
Rekstrarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	62.071
Fastafjárútgjöld	33.102
Heildargjöld samkvæmt GFS-staðli	862.693
Heildarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	28.968
Aðlaganir á tekjuhlið	45.068
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	17.756
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu ²	14.312
Mismunur á tekjufærðum hagnaði félaga skv. IPSAS og GFS ³	13.000
Gengishagnaður af bankareikningum, veittum lánum og erlendu stofnfé ⁴	0
Aðlaganir á gjadahlið	58.856
Aðlögun vegna tapaðra krafna	90
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá gjaldahlið í upplýsingum um samstæðu ²	14.312
Lífeyrisskuldbindingar - s.s.launabreytingar, og aðrar forsendubreytingar	26.697
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	17.756
Heildartekjur samkvæmt IPSAS-staðli	936.730
Heildarfjárheimild samkvæmt IPSAS-staðli	921.549
Áætlaður heildarjöfnuður samkvæmt IPSAS-staðli	15.181

¹ Samkvæmt IPSAS eru afskriftir skattkrafna færðar meðal gjalda í rekstrarreikningi. Samkvæmt GFS eru þær hins vegar látnar koma til lækkunar á tekjum ríkissjóðs af viðkomandi sköttum.

² Í samstæðureikningi og í fjárstreymisyfirliti samkvæmt GFS er leiðrétt fyrir innbyrðis viðskiptum en hér er þeim bætt við til að sýna heildarfjárheimild eins og hún birtist í lagagreinum 3 og 4 í frumvarpinu.

³ Í frumvarpi til fjárlaga er gert ráð fyrir að munur á arðgreiðslum fjármálafyrirtækja skv. GFS-staðalinum og IPSAS reikningsskilum nemi 13.000 m.kr. Hér er ekki gert ráð fyrir breytingum sem tengjast afkomu ársins hjá öðrum félögum í ríkiseigu.

⁴ Í frumvarpi til fjárlaga er ekki spáð fyrir um þróun á gengi gjaldmiðla. Því er ekki gert ráð fyrir gengishagnaði/-tapi af bankareikningum, veittum lánum eða erlendu stofnfé.

Vakin er athygli á að gildistaka laga nr. 123/2015, um opinber fjármál, hefur áhrif á reikningsskil, bæði hjá ríkissjóði og einstökum ríkisaðilum í A-hluta. Breytingar verða bæði á framsetningu og innihaldi efnahagsreikninga hjá þeim, sérstaklega er varðar meðferð varanlegra rekstrarfjármuna sem í stað þess að gjaldfærast við kaup verða nú

eignfærðir. Á móti eignfærslunni færast eignamyndunarframlag í skuldahlið sem fyrirframgreitt framlag. Yfir líftíma eignarinnar er hún síðan afskrifuð árlega og á móti þeirri gjaldfærslu er jafnan tekjufærður sambærilegur hluti af eignarmyndunarframlaginu. Í árlegum reikningsskilum fyrir þessar eignir er því lögð áhersla á að jafna saman gjöldum og tekjum í rekstrarreikningi og eignum og skuldum í efnahagsreikningi yfir líftíma viðkomandi eignar.

Unnið er að því að þróa áætlanir og reikningsskil ríkisins að kröfum GFS- og IPSAS-staðlanna samkvæmt þriggja ára innleiðingaráætlun. Innleiðingin hefur nokkur áhrif á framsetningu fjárlaga sem fjallað er nánar um í kafla 5.1 í greinargerð frumvarpsins.

4 Tekjur A-hluta ríkissjóðs

Í þessum kafla er gerð grein fyrir tekjuáætlun ríkissjóðs árið 2019, helstu forsendum hennar og niðurstöðum. Þar skipta bæði bráðabirgðauppgjör ársins 2017 og uppfærð tekjuáætlun ársins 2018 miklu máli og því er nauðsynlegt að gera þeim einnig skil. Þá er jafnframt fjallað um helstu breytingar sem orðið hafa á tekjuáætlun frá fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar fyrir árin 2019–2023 sem samþykkt var á Alþingi í júní sl. Að lokum er greint frá áætluðum skattastyrkjum fyrir fjárlagaárið.

Með lögum um opinber fjármál sem tóku gildi 2017 voru innleiddar veigamiklar breytingar á framsetningu tekjuáætlunar sem fólust einkum í breytttri meðferð á afskriftum skattkrafna, sértekjum stofnana og fjármagnstekjuskatti ríkissjóðs. Til viðbótar við það eru arðgreiðslur nú bókfærðar í fyrsta sinn í samræmi við GFS-framsetningu sem er liður í innleiðingu laganna. Því er áætlun ársins 2019 fyrir arðstekjur ríkissjóðs ekki samanburðarhæf við áætlun fyrri ára.

4.1 Tekjuuppgjör 2017

Endanlegt uppgjör ríkisreiknings fyrir næstliðið ár, sem alla jafna liggur fyrir í júní-mánuði, hefur enn ekki verið birt. Það má rekja til þess að uppgjórið er nú í fyrsta skipti unnið samkvæmt breyttum reikningsskilum ríkisins eftir að lög um opinber fjármál tóku gildi. Í ljósi þess er nú stuðst við óbirt bráðabirgðatekjuuppgjör frá Fjársýslu ríkisins fyrir árið 2017 við gerð tekjuáætlana 2018 og 2019, en uppgjör fyrra árs hefur einna helst áhrif á áætlanir tekjuskatta og annarra skatta sem eru að einhverju leyti eftirágreiddir og sama á við um afskriftir skattkrafna.

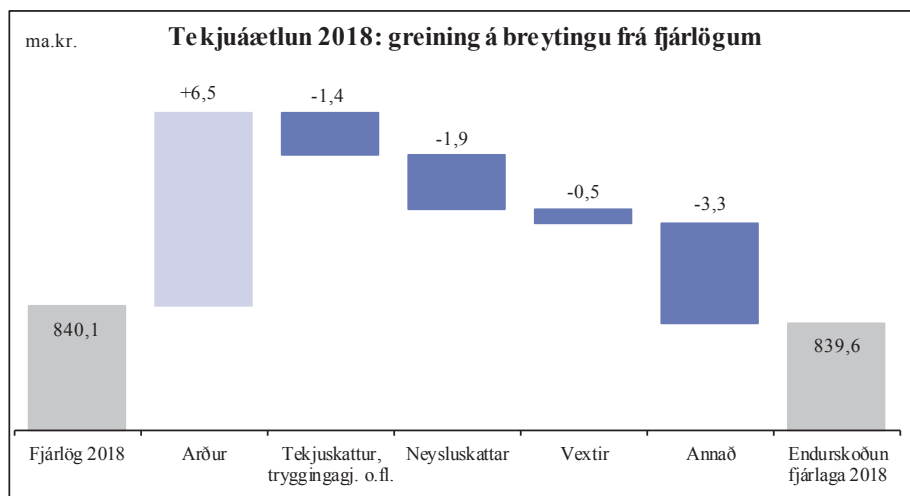
Samkvæmt bráðabirgðauppgjöri er jákvætt frávík frá fjárukalögum 2017 fyrir skatttekjur og tryggingagjöld sem liggur að mestu leyti í tekjusköttum og virðisaukaskatti. Vísendingar er að finna í bráðabirgðauppgjörinu um að kröftugur vöxtur í efnahagslífinu 2017 hafi skilað sér í auknum skatttekjum þar sem skatttekjur og tryggingagjöld aukast sem hlutfall af VLF milli ára. Áréttá skal að um er að ræða bráðabirgðaniðurstöður sem verða endurskoðaðar þegar ríkisreikningur liggur fyrir í haust.

4.2. Endurmetin tekjuáætlun 2018

Helstu forsendur og niðurstöður. Framvinda efnahagsmála á yfirstandandi ári hefur verið ívið hægari en þær forsendur sem tekjuáætlun fjárlaga var byggð á í desember sl. Horfur eru á minni hagvexti en fyrir séð var en hann fer úr 3,1% í 2,9%. Aðrar grundvallarforsendur tekjuáætlunar eru nokkuð áþekkar forsendum fjárlaga. Vöxtur einkaneyslu er óbreyttur í 5,3%, en neysla erlendis hefur þó aukist á kostnað innlendrar neyslu. Áhrif þess birtast í minni tekjum af virðisaukaskatti og öðrum neyslusköttum. Verðbólga stefnir í 3%

milli ára í endurmetinni spá Hagstofunnar en var áður 2,9%. Þá er gert ráð fyrir heldur minni launahækkunum en við gerð fjárlaga. Áhrif þess eru til lækkunar á áætluðum tekjum af tekjuskatti einstaklinga á yfirstandandi ári. Endurskoðuð þjóðhagsspá Hagstofunnar frá í júní, bráðabirgðauppgjör Fjársýslunnar fyrir árið 2017 og upplýsingar um innheimtu einstakra skattstofna það sem af er ári eru grundvallarforsendur fyrir endurmati á tekjuáætlun fjárlaga á yfirstandandi ári.

Í fjárlögum ársins 2018 voru áætlaðar heildartekjur ríkissjóðs 840,1 ma.kr. Við endurskoðun áætlunarinnar er sú fjárhæð lækkuð um 0,5 ma.kr., eða í 839,6 ma.kr. Þar af eru skatttekjur og tryggingagjöld 754,5 ma.kr. sem er 3,3 ma.kr. lækkun frá fjárlögum. Að baki þessum breytingum eru mismunandi ástæður sem fjallað verður um hér á eftir. Þá er áætlun um arðgreiðslur hækkuð um 6,5 ma.kr. vegna aukinna arðgreiðslna frá Landsbanka og Íslandsbanka. Sú aukning hefur hins vegar ekki varanleg áhrif á tekjuáætlun til framtíðar.

Einstakir tekjustofnar. Hér á eftir er farið nánar yfir helstu forsendur að baki endurmati á áætluðum tekjum fyrir helstu tekjustofna á árinu 2018.

Skattar á tekjur og hagnað. Við endurmat lækka áætlaðar tekjur af sköttum á tekjur og hagnað um 2,8 ma.kr. frá tekjuáætlun fjárlaga þegar á heildina er litið.

Áætlað er að tekjur af tekjuskatti einstaklinga verði minni en í tekjuáætlun fjárlaga sem nemur 2,2 ma.kr. eða 1,2%. Þar segja til sín grunnáhrif frá uppgjöri fyrra árs, sem er um 2,5 ma.kr. lægra en áætlað var. Þá voru áhrif af millifærslu tekna milli skattþrepa í tilvikum hjóna og sambúðarfólks mun meiri við álagningu ársins 2018 en áður hafði verið áætlað. Munar þar nálægt 0,5 ma.kr. Á móti þessum neikvæðu þáttum vegur að innheimt staðgreiðsla hefur verið umfram áætlun.

Áætlaðar tekjur af tekjuskatti lögaðila lækka um 0,6 ma.kr. frá fjárlögum vegna lítilla lakari efnahagsforsendna en gert var ráð fyrir í lok síðasta árs. Þar af lækkar

sérstakur fjársýsluskattur um 0,1 ma.kr. Áætlun um tekjuskatt lögaðila verður endurskoðuð í lok september þegar álagning opinberra gjalda á lögaðila vegna rekstrar næstliðins árs liggur fyrir.

Áætlaðar tekjur af fjármagnstekjuskatti eru óbreyttar frá áætlun fjárlaga, 36,9 ma.kr. Samkvæmt skattframtölum jukust fjármagnstekjur einstaklinga á árinu 2017 um 22% milli ára og nema eftirágreiddir liðir vegna söluhagnaðar og leigutekna 12 ma.kr. sem er nokkru meira en búist var við. Sú fjárhæð kemur til innheimtu á tímabilinu frá júní til desember í ár. Frá síðustu áramótum hefur gilt 22% skatthlutfall við staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts. Fjármagnstekjuskattur af stöðugleikaframlögum sem kemur til ráðstöfunar hjá ríkissjóði og mótbókast á reikningi stöðugleikaframlaga er áætlaður 2,8 ma.kr. á árinu. Innheimta fjármagnstekjuskatts er 10% umfram áætlun á fyrstu sjö mánuðum ársins en óvissuþættir eru margir á síðari hluta ársins. Reikna má með í ljósi reynslu tveggja síðustu ára að um 80% tekna ársins hafi þegar skilað sér á fyrstu 7 mánuðunum. Það veltur þó á uppgjöri við lögaðila og endurgreiðslu til þeirra vegna fyrra árs sem fara mun fram í kjölfar álagningar opinberra gjalda í september nk. á tekjur síðasta árs. Þannig hefur endurgreiðsla til lögaðila oft samsvarað $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{2}$ af allri staðgreiðslu ársins. Í september mun liggja fyrir hve há fjárhæð kemur til endurgreiðslu í ár af þessum óreglulega stofni og því er nokkur óvissa um hverjar endanlegar tekjur verða.

Skattar á laun og vinnuafll. Undir þennan flokk skatta falla fjársýsluskattur, sem lagður er á fjármálafyrirtæki og tryggingafélög, markaðsgjald og gjald til jöfnunar og lækkunar á örorkubyrði lífeyrissjóða. Áætlaðar tekjur hans hækka um 90 m.kr. frá fjárlögum. Þar af hækkar fjársýsluskattur um 50 m.kr. sem skýrist m.a. af hærri tekjugrunni og þar með meiri tekjum á árinu 2017 en gert hafði verið ráð fyrir.

Eignarskattar. Áætlaðar tekjur af eignarsköttum hækka um 0,4 ma.kr. Er hækkunin að öllu leyti til komin vegna meiri tekna af erfðafjárskatti það sem af er ári. Aðrir eignarskattar breytast ekkert.

Skattar á vöru og þjónustu. Við endurmatið nú lækka áætlaðar tekjur af sköttum á vöru og þjónustu um samtals 2,5 ma.kr. frá tekjuáætlun fjárlaga. Breytingar einstakra tekjustofna hreyfast þó í báðar áttir, þ.e. bæði til hækkunar og lækkunar.

Einkaneysla hefur aukist á svipuðum hraða á þessu ári og spáð var í nóvember sl. og byggt var á í áætlun fjárlaga 2018. Innheimtar tekjur af VSK á árinu hafa þó verið nokkuð undir áætlun allt frá ársbyrjun og er líklegra skýringa þess að leita í þróun ferðalaga bæði inn og út úr landi sem og neyslu ferðalanga. Enn fremur er stofn VSK næmur fyrir þróun verðlags og gengis. Þrátt fyrir að verðbólga á árinu hafi verið áþekk og spáð var er einkaneysla 2018 nú áætluð 0,6% lægri fjárhæð í krónum talið en í forsendum fjárlaga. Jafnvel þótt varlega hafi verið spáð um neyslu erlendra ferðamanna í tekjuáætlun fjárlaga hafa birst æ skýrari merki um að neysla hvers ferðamanns að jafnaði dragist saman. Þannig er fjöldi gistinátta á skráðum gististöðum nær óbreyttur frá fyrra ári. Erlendum ferðamönnum fjölgaði um 5% á fyrstu sjö mánuðum ársins miðað við fyrra ár samkvæmt birtri tölfraði

þar um, en hún gefur einungis vísbendingu um fjölgun raunverulegra ferðamanna meðal brottfararfarþega. Líklegt er því að neysla ferðamanna aukist ekki lengur mun hraðar en önnur neysla innanlands, en lauslega má áætla að 1% aukning neyslu ferðamanna leiði til a.m.k. 300 m.kr. VSK-tekna. Að sama skapi draga vaxandi ferðalög Íslendinga til útlanda, sem jukust um 11% milli ára á fyrstu sjö mánuðum ársins, niður VSK-tekjur ríkissjóðs því að tekjum er ráðstafað til neyslu erlendis í stað innanlands. Einnig hafa mörg heimili endurnýjað bifreið á árinu en vaxandi fjöldi þeirra nýtir að hluta eða öllu leyti rafmagn sem orkugjafa og nýtir því VSK-ívilnunar. Að þessu samanlögðu er nú talið að tekjur af VSK verði 1,7 ma.kr. lægri á árinu 2018 en áætlað var í fjárlögum.

Við endurmat á stimpilgjaldi lækka tekjur um rúmlega 0,2 ma.kr. frá fjárlögum á grundvelli gagna um innheimtu þess til loka júní.

Áætlaðar tekjur af bensíngjaldi lækka um 500 m.kr. frá fjárlögum en á móti hækka áætlaðar tekjur af olíugjaldi um 400 m.kr., sem endurspeglar innheimtuþróun á fyrri hluta yfirstandandi árs. Þá hækka tekjur af áfengisgjaldi um 200 m.kr. en tekjur af tóbaksgjaldi lækka um 350 m.kr. vegna samdráttar í sölu tóbaks. Aðrir skattar á vöru og þjónustu breytast óverulega frá fjárlögum.

Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti. Tekjur af tollum hækka um 650 m.kr. frá fjárlögum. Hækkunina má rekja til þess að við gerð fjárlaga var miðað við að samningur Íslands og ESB um viðskipti með landbúnaðarafurðir tæki gildi í byrjun árs 2018 en hann tók ekki gildi fyrr en 1. maí sl.

Aðrir skattar. Áætlaðar tekjur í þessum flokki skatta nema 16,9 ma.kr. og eru þær nánast óbreyttar frá fjárlögum. Sérstakur skattur á fjármálastarfsemi (bankaskattur) er stærstur og nemur 9,1 ma.kr. á árinu. Hinir svokölluðu nefnskattar, þ.e. gjald í Framkvæmda-sjóð aldraðra og útvarpsgjald, nema aftur á móti 6,8 ma.kr.

Tryggingagjald. Tryggingagjald er innheimt í staðgreiðslu og skilar ríkissjóði nær 8 ma.kr. í hverjum mánuði. Þótt síðustu tvö ár hafi reynst minni samsvörun en áður á milli þróunar tryggingagjalds í staðgreiðslu og hagvísu um laun og vinnuafleiftirspurn er innheimta þess á fyrri hluta ársins meiri en reiknað var með og þar með marktæk vísbending um að tekjur ársins verði meiri en áætlað var í fjárlögum. Líklegt má telja að vöxtur launastofnsins á síðari hluta ársins verði hægari en á þeim fyrri og á grundvelli þess hækkar áætlun ársins aðeins um 0,9 ma.kr.

Aðrar tekjur. Aðrar tekjur ríkissjóðs en skattar og tryggingagjöld, sem þegar hefur verið fjallað um, eru fjárframlög og loks tekjur sem skiptast í eignatekjur, sölu á vöru og þjónustu og ýmsar tekjur. Fjárframlög samanstanda af hefðbundnum liðum, alls 5,1 ma.kr. sem að meirihluta eru sértekjur stofnana, og taka þau óverulegum breytingum frá fjárlögum við endurmatið. Stærstu liðir eignatekna eru tekjur af vöxtum og arði auk veiðigjalds. Endurmetin áætlun gerir ráð fyrir að tekjufærðar vaxtatekjur nemi 12,4 ma.kr. sem er eilítið lægra en í fjárlögum 2018, þar af eru vaxtatekjur stofnana 1,9 ma.kr.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Endurmetin áætlun 2018	Áætlun 2019		Breyting		% af VLF	
		Fjármála- áætlun	Fjárlaga- frumvarp	2018–2019	2019	2018	2019
Skatttekjur	657.152	699.551	699.962	42.810	411	24,3%	24,4%
Skattar á tekjur og hagnað	292.600	309.900	312.800	20.200	2.900	10,8%	10,9%
þ.a. tekjuskattur einstaklinga	179.000	190.400	195.400	16.400	5.000	6,6%	6,8%
Skattar á launagr. og vinnuafll	8.400	8.889	8.929	529	40	0,3%	0,3%
Eignarskattar	5.810	6.172	6.224	414	52	0,2%	0,2%
Skattar á vöru og þjónustu	330.843	354.162	351.350	20.507	-2.812	12,2%	12,2%
þ.a. VSK	239.500	257.300	255.300	15.800	-2.000	8,9%	8,9%
Tollar og aðflutningsgjöld	2.622	2.923	2.916	294	-8	0,1%	0,1%
Aðrir skattar	16.877	17.505	17.743	866	238	0,6%	0,6%
Tryggingagjöld	97.362	99.515	100.786	3.424	1.271	3,6%	3,5%
Fjárframlög	5.117	5.401	5.547	430	145	0,2%	0,2%
Aðrar tekjur	79.956	86.278	85.368	5.412	-911	3,0%	3,0%
Eignatekjur	44.841	48.136	45.807	966	-2.329	1,7%	1,6%
Vaxtatekjur	12.440	12.776	11.206	-1.234	-1.570	0,5%	0,4%
Arður og hluti af tekjum ríkisft. ...	25.250	28.189	27.450	2.200	-739	0,9%	1,0%
Veidigjald	7.000	7.000	7.000	0	0	0,3%	0,2%
Aðrar eignatekjur	151	171	151	0	-20	0,0%	0,0%
Sala á vöru og þjónustu	30.581	32.242	33.515	2.934	1.273	1,1%	1,2%
Ýmsar tekjur	4.535	5.900	6.046	1.511	146	0,2%	0,2%
Heildartekjur ríkissjóðs	839.587	890.745	891.662	52.075	917	31,1%	31,1%

Arður af eignarhlutum ríkissjóðs og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja nemur alls 25,3 ma.kr. (sjá töflu á bls. 118). Sérstök athygli er vakin á því að fjárhæðir arðs á rekstrargrunni eru nú settar fram samkvæmt GFS-aðferð og eru ekki sambærilegar við fjárhæðir sem áður hafa birst sem hluti af tekjuáætlun fjárlaga. Endurmetnar fjárhæðir á greiðslugrunni 2018 eru hins vegar sambærilegar við fjárhæðir fjárlaga 2018. Greiðslugrunnur fjárlaga er sjóðstreymisgrunnur og hafa fjárhæðir fjárlaga fram til þessa einvörðungu verið á þeim grunni. Þegar GFS-aðferð er beitt miðast tekjufærð fjárhæð arðgreiðslu við útgreiddan arð en þó að hámarki sem nemur hlutdeild í hagnaði af reglulegri starfsemi. Arðgreiðslur frá bæði Landsbankanum og Íslandsbanka á árinu 2018 eru hærri en áætlaður hagnaður af reglulegri starfsemi og því færast lægri fjárhæð á rekstrargrunni í tekjuáætlun en sem nemur útgreiddum arði. Samanlagður útgreiddur arður frá bönkunum tveimur á þessu ári er 37,7 ma.kr. en þar af er aðeins 21,0 ma.kr. tekjufærður. GFS-aðferðin hefur ekki áhrif á tekjufærslu arðgreiðslna frá öðrum félögum á yfirstandandi fjárlagaári.

Mikil umræða hefur verið um framtíðargjaldtöku á sjávarútvegi í ljósi verri afkomu í greininni og hafa ýmsar tillögur verið ræddar. Til skoðunar er að færa viðmiðunarár gjaldtöku nær í tíma en nú er, eins og áform voru uppi um fyrr á þessu ári og af þeim sökum er þeirri fjárhæð sem gert er ráð fyrir í formi veiðigjalda í fjármálaáætlun haldið óbreyttri í fjárlögum 2019, eða 7 ma.kr.

Aðrar tekjur en hér hafa þegar verið nefndar breytast óverulega við endurmat fjárlaga-áætlunar. Sala á vöru og þjónustu nemur 30,6 ma.kr. í endurmetinni áætlun en aðeins um fjórðungur þess eru tekjur ríkissjóðs, að öðru leyti er um að ræða sértekjur stofnana sem jafnframt færast á útgjaldahlíð fjárlaga. Loks eru ýmsir tekjuliðir, þar á meðal sektir og tekjur af sölu fastafjármuna, áætlaðir 4,5 ma.kr.

Sjá má yfirlit um tekjuáætlun fyrir árin 2018 og 2019 í töflunni hér að framan. Í töflu 3 í viðauka er birt nánari sundurliðun á tekjuáætlun 2018 og 2019. Sundurliðun 1 sem er á bls. 19 í fyrri hluta frumvarpsins birtir nákvæma sundurliðun á tekjum ársins 2019.

4.3 Tekjuáætlun 2019

Efnahagsforsendur. Tekjuáætlun ársins 2019 byggist að grunni til á uppfærðri tekjuáætlun ársins 2018 og þjóðhagsspá Hagstofunnar frá því í júní um almennar efnahagsforsendur fyrir næsta ár. Gert er ráð fyrir áframhaldandi vexti einkaneyslu eða 3,9%, á næsta ári og 3,8% vexti þjóðarútgjalda en hægari vexti VLF samanborið við þrjú síðustu ár, eða 2,7%. Þá er gert ráð fyrir að nafnlaun hækki um 6% á næsta ári og vinnuafleiftirspurn um 1,4%. Talið er að verðbólgan verði yfir verðból gumarkmiði Seðlabanka Íslands, eða 2,9%, og kaupmáttur ráðstöfunartekna á mann vaxi um 2,7%. Nánar er fjallað um framvindu efnahagsmála og þjóðhagsspána í 2. kafla frumvarpsins.

Uppbygging og skilvirkni skattkerfisins. Stjórnarsáttmáli ríkisstjórnarinnar spannar nokkuð vítt svið þegar kemur að áherslum hennar í skattamálum, bæði gagnvart heimilum og fyrirtækjum. Varðandi næsta ár er megináherslan lögð á breytingar á þeim skattstofnum, þ.e. tekjuskatti einstaklinga og tryggingagjaldi, sem eru í beinu samhengi við þann forgang sem gefa þarf markmiðinu um sátt á vinnumarkaði. Einnig eru stigin mikilvæg skref í þágu loftslagsmála, bæði með afnámi afsláttar til bílaleiga og sérstakri hækkun á kolefnisgjaldi. Stærri skref verða tekin síðar á kjörtímabilinu í sömu átt eins og fjallað er nánar um hér að eftir.

Endurskoðun á tekjuskattkerfi einstaklinga og bótakerfunum tveimur (barnabótum og vaxtabótum), sem eru óaðskiljanlegur hluti þess, er bæði tímabær og þörf. Ísland er í hópi þeirra OECD-ríkja þar sem tekjuskattar á einstaklinga vega einna þyngst í skattkerfinu, eða um þriðjung, sem er meira en í Finnlandi, Noregi og Svíþjóð. Útsvarið vegur þar af rúman helming. Margir og mismunandi þættir hafa ráðið þessari þróun, t.d. óvenju hröð kaupmáttarþróun launa hérlendis síðustu árin umfram það sem sést í nágrannalöndunum, auk þess sem önnur ríki hafa verið að draga meðvitað úr tekjuskattlagningu einstaklinga og fyrirtækja á undanförunum árum ef marka má rannsóknir OECD.

Aform um niðurfellingu VSK af bókum hafa verið lögð á hilluna, en í staðinn er lagt til að tekinn verði upp beinn stuðningur við bókaútgefendur til að mæta því meginmarkmiði að efla íslenska tungu. Helsta ástæða þess er að nauðsyn ber til að viðhalda skilvirkni gildandi VSK-kerfis sem jókst til muna í kjölfar þeirra breytinga sem samþykktar voru og komu til framkvæmda á árunum 2015 og 2016. Það liggur í hlutarins eðli að minna bil milli

skatthlutfalla og hærra neðra þrep eiga að skila meiri skilvirkni. Innkoma ferðaþjónustunnar í VSK-kerfið 2016 hefur haft sömu áhrif. Sé til að mynda litið aftur til ársins 2014, fyrir umræddar kerfisbreytingar, þá hafa tekjur af VSK sem hlutfall af VLF aukist um tæpt prósentustig á aðeins fjórum árum, sem reiknast 24 ma.kr. á yfirstandandi ári. VSK er neysluskattur og er því lagður á ráðstöfun einstaklinga og fjölskyldna á tekjum gagnstætt ýmsum öðrum sköttum, svo sem tekjuskatti einstaklinga, sem lagðir eru á tekjurnar sjálfar. Að því leyti sem neysla landsmanna í heild er stöðugri en tekjur (laun, fjármagnstekjur, hagnaður fyrirtækja) er VSK talinn tryggari tekjustofn, sem er kostur frá sjónarhóli ríkisfjármála. Hann er einnig talinn hafa minni neikvæð áhrif á hagvöxt en tekjuskattar, og eru þeir eiginleikar sterkari eftir því sem frávik eru færri og veigaminni frá grunngerð kerfisins, sem í tilviki VSK er frávik frá 24% almennu grunnþrepi.

Að lokum er rétt að nefna að stækkun deilihagkerfisins, aukin notkun vefmiðla og hvers konar rafrænnar þjónustu, sem skapar óvissu um skattlagningarstað og skattgreiðanda, er ákveðin ógn við skilvirkni skattkerfa. Það íslenska hefur ekki farið varhluta af þeirri þróun fremur en nágrannalöndin. Nýleg erlend rannsókn bendir til að umfang þess héraðs mælist meira en annars staðar en ekki hefur verið lagt sérstakt mat á áhrif þessa á tekjur ríkissjóðs. Algeng birtingarmynd er til dæmis í breyttu ráðningarfyrirkomulagi starfsfólks og má gera ráð fyrir að laun sem fólk fær fyrir unnin störf birtist ekki sem skattstofn í staðgreiðslu eða við álagningu á sama hátt og áður. Breytt umhverfi skapar nýjar áskoranir á öllum sviðum, líka hjá skattfyrirvöldum, og við þeim þarf að bregðast. Jákvæð nálgun, eins og fræðsla, hvatning og þróun á aðgengilegu efni og leiðbeiningum fyrir einstaklinga og fyrirtæki, er ein leið sem vert væri að skoða nánar með það að markmiði að efla skil á réttum upplýsingum til skattfyrivalda og um leið skilvirkni skattkerfisins almennt.

Skattabreytingar. Ýmsar skattabreytingar setja svip sinn á tekjuáætlun ríkissjóðs fyrir næsta ár. Það á bæði við um breytingar sem hafa nú þegar verið lögfestar og fyrirhugaðar breytingar sem gert er ráð fyrir að taki gildi í ársbyrjun 2019. Nú þegar hefur verið lögfest að afnema afslátt bílaleiga af vörugjöldum við kaup á ökutækjum. Í ársbyrjun 2019 munu bílaleigur því greiða sambærilegt vörugjald og greitt er af fólksbifreiðum almennt. Áætlað er að tekjur af vörugjöldum verði um 1,3 ma.kr. meiri en ella á árinu 2019 vegna afnáms afsláttarins, að teknu tilliti til minna umfangs nýskráðra bílaleigubifreiða en undanfarin ár. Þá er rétt að benda á að almennt úrræði um úttekt iðgjalda, sem greidd eru í séreignarlífeyrissjóð, til að kaupa íbúð eða greiða niður lán, fellur niður um mitt næsta ár. Við það er líklegt að það dragi úr greiðslum í slíka sjóði á síðari hluta ársins. Það þýðir að tekjuskattstofninn hækkar vegna minni frádráttar lífeyrисиðgjalda. Við það fást viðbótartekjur af tekjuskatti einstaklinga sem taldar eru geta numið 1,1 ma.kr. Stuðningur vegna kaupa á fyrstu íbúð helst hins vegar óbreyttur.

Í febrúar sl. lýsti ríkisstjórnin því yfir í tengslum við endurskoðun kjarasamninga á almennum markaði að hafin yrði endurskoðun á tekjuskattkerfinu með áherslu á lækkun skattbyrði og mögulegar breytingar á fyrirkomulagi persónuafsláttar og samspili við bóta-

kerfi sem ætlað er að styðja við tekjulægri hópa (lágtekjur og lægri millitekjur). Einnig kom fram í yfirlýsingunni að þessi vinna yrði unnin í samstarfi við samtök launþega. Jafnframt segir að ætlunin sé að ljúka þessari vinnu á haustmánuðum 2018 áður en fjárlög ársins 2019 verði afgreidd. Vinna við endurskoðunina er þegar hafin og fyrir liggur áfangaskýrsla varðandi hana. Endanlegar tillögur munu hins vegar ekki liggja fyrir fyrr en síðar á árinu, mögulega í október, en framvindan ræðst einnig af samráði ríkisstjórnarinnar við aðila vinnumarkaðarins í aðdraganda kjarasamninga. Í fjármálaáætlun er miðað við að þær breytingar sem endurskoðunin leiðir af sér geti jafngilt eins prósentustigs lækkun á neðra þrepi tekjuskatts sem nú er 22,5%, þegar horft er framhjá 14,44% útsvari í staðgreiðslu. Sú aðgerð svarar til um 14 ma.kr. lækkunar á skattbyrði fjölskyldna á ársgrundvelli þegar hún er að fullu komin til framkvæmda á kjörtímabilinu. Í fjármálaáætluninni var gengið út frá því að lækkunin tæki gildi í fjórum jöfnum áföngum á árunum 2019–2022. Á þeim grunni voru áætluð áhrif á tekjuskatt einstaklinga á næsta ári metin 3,5 ma.kr. til lækkunar. Nú liggur fyrir tillaga um útfærslu í fyrsta áfanga aðgerðarinnar á árinu 2019. Hún er sú að persónuafsláttur hækki um 1 prósentustigi umfram lögbundna 12 mánaða hækkun vísitölu neysliverðs og jafnframt er gert ráð fyrir því að hækkun þrepamarka efra skattþreps verði miðuð við vísitölu neysliverðs. Nettóáhrif þessara breytinga eru að tekjuskattur einstaklinga skilar 1,7 ma.kr. lægri tekjum á næsta ári. Samhliða verða barnabætur hækkaðar verulega, eða sem svarar til 1,6 ma.kr. frá fjármálaáætlun. Það felur í sér 17,5% hækkun milli árána 2018 og 2019. Samsvarandi hækkun á vaxtabótum nemur um 13%. Breytingar vegna barnabóta og vaxtabóta koma fram í útgjöldum ríkissjóðs. Nánar er fjallað um þessar breytingar í sérstöku frumvarpi sem lagt er fram samhliða fjárlagafrumvarpinu.

Þá eru uppi áform um að lækka tryggingagjald í ársbyrjun 2019 um 0,25 prósentustig og aftur um 0,25 prósentustig í ársbyrjun 2020. Tillögu þess efnis er bæði að finna í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar og fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023. Lækkuninni er ætlað að stuðla að jafnvægi á vinnumarkaði og að launahækkanir á næsta ári leiði síður til verðbólgu. Gert er ráð fyrir að tekjuáhrif af aðgerðinni séu neikvæð um 4 ma.kr. fyrir ríkissjóð á árinu 2019.

Í stjórnarsáttmálanum og í fjármálaáætlun 2019–2023 var lýst yfir þeim áformum að afnema VSK af bókum. Við undirbúning lagabreytingarinnar voru markmið hennar nánar greind og meðal annars leitað annarra leiða en þeirrar að taka upp núllþrep í VSK fyrir bókaútgáfu sem dregið hefði úr skilvirkni VSK-kerfisins, auk þess að flækja það. Niðurstaðan er sú að í stað þess að afnema VSK verði tekinn upp sérstakur stuðningur við útgefendur bóka á íslensku. Frumvarp þess efnis er lagt fram samhliða fjárlagafrumvarpinu. Með hliðsjón af þeim markmiðum sem um ræðir ætti hin breytta útfærsla að skila engu síðri árangri með minni tilkostnaði fyrir ríkissjóð. Áhrif núllþrepsins á ríkissjóð sem voru áætluð 800 m.kr. eru enn færð á tekjuhlið frumvarpsins en gert er ráð fyrir að hluti þeirra verði færður yfir á gjaldahlið sem beinn stuðningur í meðförum Alþingis.

Þá er fyrirhugað að hækka kolefnisgjald um 10% í ársbyrjun 2019 í því skyni að stuðla að samdrætti koltvísyringslosunar í andrúmsloftið. Áformin eru talin auka tekjur ríkissjóðs um 550 m.kr. að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

Krónutölugjöld eru hækkuð um 2,5% í samræmi við verðból gumarkmið Seðlabanka Íslands þrátt fyrir að almennar verðlagshækkunarir á árinu 2018 séu áætlaðar 3%. Hækkunin nær til vörugjalda á áfengi, tóbak og eldsneyti ásamt bifreiða- og kílómetragjaldi. Þá er gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra og útvarpsgjald einnig hækkað um 2,5%. Verðlagsuppfærslan skilar ríkissjóði samtals 1,8 ma.kr. tekjuauka að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

Til upplýsinga munu breytingar á eldsneytissköttum leiða til þess að bensínverð á lítra hækkar um 3,3 kr. og olíuverð á lítra hækkar um 3,1 kr. vegna fyrrnefndra aðgerða sé þeim velt að fullu út í verðlagið. Það svarar til 1,5% hækkunar á útsöluverði bensíns m.v. 220 kr. á lítra í dag. Áhrifin á vísitölu neysluverðs eru metin 0,05% til hækkunar.

Tekjuáhrif skattabreytinga á ríkissjóð 2019, ma.kr. ¹	Frumvarp
Lögfestar breytingar	
Afnám afsláttar af vörugjaldi bílaleiga	1,3
Almennt úrræði séreignarsparnaðar fellur brott um mitt ár	1,1
Samtals	2,4
Ólögfestar breytingar	
Lækkun tryggingagjalds um 0,25%-stig	-4,0
Viðbótarhækkun persónuafsláttar og minni hækkun þrepamarka tekjuskatts einstaklinga	-1,7
Stuðningur við bókaútgáfu á íslensku	-0,8
Hækkun kolefnisgjalds um 10%	0,6
Hækkun aukatekna	0,5
Aðgerðir gegn skattsvikum	1,0
Samtals	-4,45
Lögfestar og ólögfestar breytingar samtals	-2,05

1. Fjárhæðir tákna áhrif hverrar kerfisbreytingar í samanburði við óbreytt kerfi á árinu 2019. Fjárhæðir eru með hliðaráhrifum á VSK.

Þá er rétt að geta um frumvarp, sem lagt er fram samhliða fjárlagafrumvarpinu þar sem kveðið er á um verðlagsuppfærslu á aukatekjum ríkissjóðs. Til þeirra teljast dómsmálagjöld, gjald vegna þinglýsinga og fleiri tegundir gjalda, svo sem fyrir atvinnuleyfi, skráningar o.fl. Í flestum tilvikum hafa þessi gjöld ekki hækkað síðan árið 2010 en frá þeim tíma hefur vísitala neysluverðs hækkað um nær 30% og launavísitalan yfir 70%. Tekjuáhrif verðuppfærslunnar nú eru áætluð um 500 m.kr. á næsta ári sem ekki var gert ráð fyrir í fjármálaáætlun.

Haldið verður áfram að efla skatteftirlit með skilvirkari lagareglum sem skapa skattfyrirvöldum ný tæki og meira svigrúm í baráttunni gegn skattundanskotum og skattsvikum. Þar er m.a. verið að vísa til markvissari og skýrari reglna um milliverðlagningu og þunna eiginfjármögnun, en einnig CFC-reglna og virkari upplýsingagjafar milli landa. Erfitt er að

leggja nákvæmt mat á ávinning af hertum aðgerðum á þessu sviði á skattskil, en í forsendum tekjuáætlunar fyrir árið 2019 er miðað við að sú fjárhæð sé 1 ma.kr. sem endurspeglast bæði í launasköttum og veltusköttum.

Einstakir tekjustofnar. Hér á eftir er fjallað nánar um helstu forsendur að baki tekjuáætlun 2019 fyrir helstu tekjustofna.

Skattar á tekjur og hagnað. Áætlað er að skattar á tekjur og hagnað verði samtals 312,8 ma.kr. árið 2019. Gert er ráð fyrir að nafnlaun hækki um 6% frá 2018 til 2019 og vinnuafllseftirspurn um 1,4% í samræmi við þjóðhagsspá Hagstofunnar. Jafnframt að persónuafsláttur fyrir næsta ár hækki um 4% en þar af eru 3 prósentustig vegna spár um tólf mánaða hækkun á vísitölu neysluverðs við árslok og 1 prósentustig vegna aðgerða stjórnvalda til lækkunar skattbyrði lág- og millitekjuhópa. Aukin millifærsla tekna milli skattþrepa í tilviki hjóna og sambýlisfólks, eins og áður var fjallað um, lækkar tekjuskatt einstaklinga á árinu 2018 en þau áhrif koma einnig fram á árinu 2019 að óbreyttu. Áætlað er að tekjuskattur einstaklinga skili 195,4 ma.kr. árið 2019, sem er 5 ma.kr. meira en reiknað var með í fjármálaáætlun. Í þeirri tölu er gert ráð fyrir 1,7 ma.kr. lækkun vegna fyrsta áfanga heildarendurskoðunar tekjuskatts, sem lýst var hér að framan. Þá koma einnig til lækkunar á tekjuskatti ríkissjóðs áhrif af úrræði til stuðnings kaupum á fyrstu fasteign en nýting þess hefur farið ört vaxandi á fyrri helmingi ársins. Á móti vegur að almenna úrræðið til nýtingar séreignarsparnaðar til íbúðarkaupar og niðurgreiðslu lána fellur brott um mitt ár 2019. Vegna þess má vænta að það dragi úr uppsöfnun séreignarsparnaðar á síðari hluta ársins með tilheyrandi hækkun tekna ríkissjóðs vegna minni frádráttar frá tekjuskattstofni einstaklinga. Eins og fram hefur komið getur sú hækkun numið 1,1 ma.kr. Í ljósi umræðunnar um lítið svigrúm til launahækkana í komandi kjarasamningum ber þó að skoða þessa áætlun með ákveðnum fyrirvara, en hún byggist alfarið á forsendum þjóðhagsspár Hagstofunnar frá í júní um launaþróun og vinnumarkað fyrir komandi ár þar sem nafnlaun eru talin hækka um 6% frá árinu 2018.

Áætlaðar tekjur af tekjuskatti lögaðila eru 79,4 ma.kr. sem er lítilsháttar lækkun frá fjármálaáætlun og kemur hún til vegna lækkunar á sérstökum fjársýsluskatti. Gert er ráð fyrir að hann skili um 3,9 ma.kr. í tekjur í stað 4 ma.kr. í fyrri áætlun. Áætlun um tekjuskatt lögaðila verður að venju endurskoðuð þegar álagning opinberra gjalda á lögaðila vegna rekstrarársins 2017 liggur fyrir í lok september nk.

Tekjur ríkisins af fjármagnstekjuskatti 2019 eru annars vegar af leigutekjum og söluhagnaði ársins 2018 og hins vegar staðgreiðsluskyldum fjármagnstekjum ársins 2019; vöxtum og arði. Vaxtatekjur vógu aðeins um fimmtung í fjármagnstekjum heimila á árinu 2017 sem er hið minnsta í áratug. Innlán heimila jukust þó um 11% á sl. ári en bankavextir hafa verið lágir. Spáð er svipuðu vaxtastigi á næsta ári en hægt gæti á vexti innistæðna í takt við hægari hagvöxt. Framtaldar leigutekjur einstaklinga hafa aukist um að jafnaði 13% sl. þrjú ár en 50% þeirra eru undanþegin skattlagningu. Ekki er búist við mikilli viðbót af þeim tekjustofni á næsta ári. Afkoma fyrirtækja og aðrir þættir sem ráða mestu um tekjur

einstaklinga af arði og söluhagnaði er eins og ávallt stærsti óvissuliðurinn í áætlun um fjármagnstekjuskatt. Sem dæmi fækkaði í hópi einstaklinga sem töldu fram tekjur af arði og söluhagnaði vegna tekjuársins 2017 samkvæmt skattframtölum, þrátt fyrir verulega hækkun tekna af þessum sömu liðum sem sýnir glögggt hversu sveiflukennndur þessi skattstofn getur verið. Frítekjumark vaxtatekna var hækkað í 150 þús.kr. við álagninguna 2018 en hvorki er gert ráð fyrir frekari breytingum á frítekjumarkinu né að breytingar á öðrum reglum um fjármagnstekjuskattinn hafi áhrif á tekjur á næsta ári. Þegar allt er lagt saman er reiknað með að tekjur af fjármagnstekjuskatti nemi 38 ma.kr. í tekjuáætlun 2019 sem er 2 ma.kr. lækkun frá fjármálaáætlun.

Skattar á laun og vinnuafll. Tekjur í þessum flokki skatta eru áætlaðar 8,9 ma.kr. sem er óbreytt frá fjármálaáætlun. Þar af er gert ráð fyrir að almennur fjársýsluskattur nemi tæplega 3,3 ma.kr. og að markaðsgjald og hluti lífeyrissjóða í tryggingagjaldi vegna jöfnunar örorkubyrði verði rúmlega 5,6 ma.kr. Síðarnefndu tveir liðirnir eru lagðir á tryggingagjaldsstofninn og þróast því í takt við hann.

Eignarskattar. Gert er ráð fyrir að tekjur af eignarsköttum verði 6,2 ma.kr. á komandi ári sem er lítilsháttar hækkun frá fjármálaáætlun. Stærsti liðurinn þar er erfðafjárskattur og er áætlað að tekjur af honum skili ríkissjóði um 5,1 ma.kr. Gert er ráð fyrir að tekjur af öðrum liðum, sem eru skipulagsgjald, brunabótamatsgjald og fasteignamatsgjald, nemi 1,1 ma.kr.

Skattar á vöru og þjónustu. Áætlað er að skattar á vöru og þjónustu nemi samtals 351,4 ma.kr. árið 2019 sem er nokkru lægri fjárhæð en í fjármálaáætlun. Munar þar 2,8 ma.kr. og veга minni tekjur af VSK þar þyngst.

Helstu efnahagslegu forsendur áætlunar um tekjur af VSK eru þróun einkaneyslu með hliðsjón af undirþáttum hennar og verðlagsþróun, auk sérstaks tillits til þróunar í neyslu ferðamanna, bæði Íslendinga erlendis og útlendinga hérlendis. Ferðalög hafa orðið æ stærri þáttur í neyslu íbúa tekjuhærri þjóða heims og sala vöru og þjónustu til ferðamanna jafnframt stærri hluti af veltu innlendra fyrirtækja. Þetta raskar nokkuð hefðbundnu sambandi milli einkaneyslu heimila og VSK-tekna ríkissjóðs og því fá spár um ferðalög aukið vægi í forsendum um VSK og aðra neysluskatta. Af sértækum aðgerðum sem áhrif hafa á VSK má nefna tekjuauka vegna aðgerða gegn skattundanskotum auk hliðaráhrifa á VSK vegna hækkunar kolefnisgjalds. Áform um aukinn stuðning ríkisins við útgáfu bóka á íslensku koma fram sem 0,8 ma.kr. lækkun á VSK í fjárlagafrumvarpinu eins og í fjármálaáætlun vorsins, en í því frumvarpi sem lagt er fram nú varðandi umræddan stuðning er lagt til að hann verði í því formi að greitt sé tiltekið hlutfall af kostnaði stuðningshæfrar bókaútgáfu. Með þeirri breytingu er stuðlað að því að vernda grunnreglur VSK-kerfisins og skilvirkni í allri framkvæmd þessa mikilvæga skattstofns samhliða því meginmarkmiði að vernda íslenska tungu. Með þessu móti skilar stuðningurinn sér mun betur til íslenskra aðila sem heyja mikla samkeppni bæði við erlend fyrirtæki og nýja rafræna miðla. Að teknu tilliti til þessara þátta er reiknað með að tekjur af VSK verði 255,3 ma.kr. á næsta ári, eða 2 ma.kr.

minni en í fjármálaáætlun. Sem hlutfall af einkaneyslu lækka VSK-tekjurnar lítillega frá fyrra ári en verða svipað hlutfall af VLF og á árinu 2018.

Áætlaðar tekjur af stimpilgjaldi eru tæplega 5,2 ma.kr. sem er lítilsháttar hækkun frá fjármálaáætlun. Þess má geta að mikið hefur verið um kaup á fyrstu íbúðum það sem af er ári, en kaupendur þeirra íbúða greiða helmingi lægra stimpilgjald en aðrir.

Vörugjöld af ökutækjum eru talin geta skilað tæplega 9 ma.kr. á næsta ári. Þetta er umtalsverð hækkun frá fyrra ári sem fyrst og fremst má rekja til afnáms afsláttar sem bíla-leigur hafa notið af vörugjöldum. Áætlaðar tekjur af eldsneytisgjöldum eru samanlagt 31,2 ma.kr. og lækka lítillega frá fjármálaáætlun. Þar af eru áætlaðar tekjur af bensíngjaldi um 13,2 ma.kr. og olíugjaldi um 12,1 ma.kr., en gert er ráð fyrir að bensín- og olíugjald hækki um 2,5% í ársbyrjun líkt og önnur krónutölugjöld. Þá er gert ráð fyrir lítilsháttar sölu-aukningu á bæði bensín og olíu vegna sístækkandi bílaflota. Aukningin er þó minni en ella, bæði vegna vaxandi hlutdeildar umhverfsvænna bifreiða og 10% hækkunar kolefnisgjalds. Tekjur af kolefnisgjaldi eru áætlaðar 5,9 ma.kr. árið 2019. Eins og fram hefur komið er gert ráð fyrir 10% hækkun á kolefnisgjaldi sem áætlað er að skili ríkissjóði 550 m.kr. viðbótar-tekjum að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

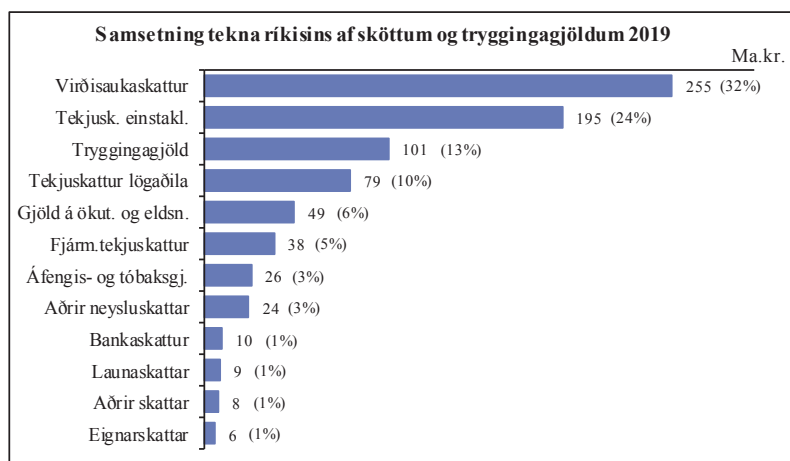
Áætlaðar tekjur af áfengi og tóbaki eru samanlagt 25,6 ma.kr. árið 2019. Þar af eru áætlaðar tekjur af áfengisgjaldi 19,8 ma.kr. og tekjur af tóbaki 5,9 ma.kr. Dregið hefur úr tóbakssölu á yfirstandandi ári og innheimtan á fyrri helmingi árs er undir áætlun fjárlaga. Gert er ráð fyrir frekari samdrætti í sölu tóbaks á næsta ári en aukningu í sölu áfengis. Þá er lagt til að áfengis- og tóbaksgjald hækki um 2,5% í ársbyrjun 2019 líkt og önnur krónu-tölugjöld.

Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti. Áætlaðar tekjur af tollum eru 2,9 ma.kr. og eru að mestu óbreyttar frá fjármálaáætlun. Rétt er að nefna að frá ársbyrjun 2017 eru tollar aðeins lagðir á nokkrar tegundir matvara.

Aðrir skattar. Heildartekjur af öðrum sköttum eru áætlaðar um 17,7 ma.kr. Þar af eru áætlaðar tekjur af sérstökum skatti á fjármálafyrirtæki (bankaskatti) 9,7 ma.kr. og eru þær óbreyttar frá fjármálaáætlun. Aðrir liðir eru gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra samtals 2,5 ma.kr., gjald vegna Ríkisútvarpsins samtals 4,6 ma.kr., og ýmsir skattar á atvinnurekstur, samtals 1 ma.kr.

Tryggingagjald. Tryggingagjald er lagt á öll laun og greiðslur sem meta ber til launa, þar með talið mótframlag launagreiðanda í lífeyrissjóð og er því góður mælikvarði á launa-stofn landsmanna. Á næsta ári mun hægja talsvert á vexti vinnuafleifurspurnar, eða niður í rúmlega 1% vöxt samanborið við 2% á yfirstandandi ári. Þá munu nafnlaun hækka að jafnaði um 6% milli áranna 2018 og 2019 samkvæmt þjóðhagsspánni. Einnig er reiknað með að sérstakar aðgerðir gegn skattundanskotum hafi áhrif til hækkunar á framtöldum launum í staðgreiðslu á næsta ári. Miðað við þessar forsendur hækkar tryggingagjalds-stofninn um 7,5% á næsta ári og verður 1.625 ma.kr. Þessu til viðbótar er tekið tillit til þess að fyrirhugað er að almennt tryggingagjald lækki um 0,25 prósentustig í ársbyrjun, eins og

greint er frá í umfjöllun um skattkerfisbreytingar ársins 2019 hér framar. Samkvæmt því munu tryggingagjöld skila ríkissjóði 100,8 ma.kr. á komandi ári sem er 1,3 ma.kr. hærri fjárhæð en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun.

Aðrar tekjur. Aðrar tekjur ríkissjóðs en skattar og tryggingagjöld sem hér hefur verið fjallað um, eru ýmiss konar fjárframlög og loks tekjur sem skiptast í eignatekjur, sölu á vöru og þjónustu og ýmsar tekjur. Fjárframlög samanstanda af hefðbundnum liðum, alls 5,5 ma.kr. sem skiptast í megindráttum í þrjá liði, þ.e. framlög frá alþjóðastofnunum, sértekjur stofnana og hlutur sveitarfélaga í innheimtukostnaði.

Eignatekjur ríkissjóðs eru áætlaðar alls 45,8 ma.kr. Þar af eru arðgreiðslur 27,5 ma.kr., vaxtatekjur 11,2 ma.kr. og veiðigjald 7,0 ma.kr. Vaxtatekjur ríkissjóðs samanstanda fyrst og fremst af vöxtum af veittum lánum og innstæðum í Seðlabanka Íslands. Forsendur vaxtatekjuáætlunar byggjast á þróun stýrivaxta, verðbólgu og gengis í þjóðhagsspánni. Ekki er gert ráð fyrir miklum breytingum á árinu 2019 og eru vaxtatekjur áætlaðar 11,2 ma.kr. Vaxtatekjur af veittum lánum lækka á milli ára, einkum vegna uppgreiðslu á skuldabréfi Kaupþings. Á móti þeirri lækkun er gert ráð fyrir að dráttarvextir af skatttekjum hækki í takt við áætlaðar eftirstöðvar skattkrafna og sömuleiðis vaxtatekjur af innstæðum ríkissjóðs í Seðlabanka Íslands.

Arðgreiðslur frá félögum í eigu ríkissjóðs eru að stærstum hluta vegna eignarhalds í Landsbankanum og Íslandsbanka. Sérstök athygli er vakin á breyttri aðferð og framsetningu sem nú miðast við GFS-staðalinn í fyrsta sinn í fjárlagafrumvarpi, en fjárhæðir fjármálaáætlunarinnar sl. voru settar fram með sama hætti. Tekjufærð fjárhæð á rekstrargrunni miðast nú við þá fjárhæð sem er lægri af tveimur: hlutdeild í hagnaði af reglulegri starfsemi eða útgreiddan arð. Tekjufærsla á greiðslugrunni miðast hins vegar við sjóðstreymi eins og verið hefur. Sjá nánar í umfjöllun um endurmetnar arðgreiðslur ársins 2018 í kafla 4.2 hér framar og yfirlit í töflunni hér á eftir. Eins og kynnt var í fjármálaáætluninni er miðað við

að ríkissjóður taki við sérstökum viðbótararðgreiðslum frá bönkunum tveimur á fjögurra ára tímabili frá 2018 til 2021 og nemur áætluð viðbótargreiðsla samtals 8 ma.kr. á árinu 2019. Útgreiddur arður í tilviki beggja bankanna myndi þannig nema hærri fjárhæð en áætluðum hagnaði af reglulegri starfsemi, og yrðu því aðeins 22,3 ma.kr. af 31,1 ma.kr. útgreiddum arði færðir í tekjuáætlun á rekstrargrunni. Þá er gert ráð fyrir að arðgreiðsla frá Landsvirkjun hækki úr 1,5 ma.kr. í 3,0 ma.kr. milli ára.

Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja (m.kr.)	Áætlun 2018		Frumvarp 2019	
	Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur	Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
<i>Arður</i>				
Viðskiptabankar	21.000	37.745	22.300	31.100
Íslandsbanki hf.	8.800	13.000	9.700	13.100
Landsbankinn hf.	12.200	24.745	12.600	18.000
Landsvirkjun	1.500	1.500	3.000	3.000
Aðrir	570	570	570	570
Arður alls	23.070	39.815	25.870	34.670
<i>Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja</i>				
ÁTVR	1.000	1.000	1.000	1.000
Framlag Happraættis HÍ til Háskóla Íslands	1.180	1.180	580	580
Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls	2.180	2.180	1.580	1.580
Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls	25.250	41.995	27.450	36.250

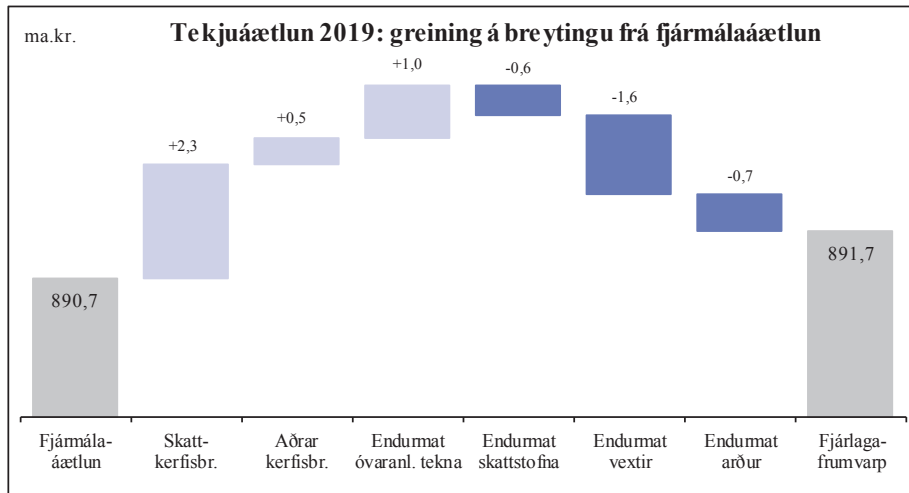
Teikjur af arði frá félögum eru settar fram samkvæmt GFS-staðlinum. Á rekstrargrunni er arðgreiðsla tekjufærð að því marki sem hún er ekki umfram hlutdeild ríkisins í áætluðum hagnaði af reglulegri starfsemi félags. Á greiðslugrunni er arðgreiðslan færð til fulls, óháð hagnaði félags.

Unnið er að frumvarpi til laga um veiðigjöld í atvinnu- og nýsköpunarráðuneytinu, sem áætlað er að verði lagt fram í haust. Í tekjuáætluninni sem hér er kynnt er gert ráð fyrir að tekjur af veiðigjaldi nemi 7 ma.kr. en sú tala verður endurmetin þegar nýtt frumvarp um veiðigjöld lítur dagsins ljós.

Aðrar tekjur en hér hafa þegar verið nefndar eru einkum sala á vöru og þjónustu sem nemur 33,5 ma.kr. en aðeins um fjórðungur þeirrar fjárhæðar rennur beint í ríkissjóð. Þrír fjórðu eru sértekjur stofnana sem jafnframt færast á útgjaldahlið fjárlaga. Loks eru ýmsir tekjuliðir, þar á meðal sektir, tilfærslur og tekjur af sölu fastafjármuna, áætlaðir 6 ma.kr. á árinu 2019. Þar af er búist við að ríkissjóður fái í fyrsta sinn tekjur af sölu losunarheimilda í ETS-kerfinu sem nemi 1,3 ma.kr. og er þá miðað við að seld verði liðlega 70% af heimildum í eigu Íslands í ársbyrjun 2019. Tekið skal fram að enn er óvíst hvort koma muni til slíkrar sölu á næsta ári.

4.4 Samantekt á breytingum á tekjuáætlun ársins 2019 frá fjármálaáætlun

Í tekjuáætlun fyrir fjárlagafrumvarp ársins 2019, sem fjallað hefur verið um hér að framan, er gert ráð fyrir 891,7 ma.kr. í heildartekjur, sem er um 1 ma.kr. hærrí tekjur en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun sem var lögð fram í apríl sl. Þrátt fyrir að heildartekjur séu í ágætu samræmi við fjármálaáætlun er um að ræða breytingar á einstökum skattstofnum og viðbótaraðgerðir. Á meðfylgjandi mynd eru breytingar frá fjármálaáætlun samandregnar eftir því hvers eðlis þær eru.

Endurmat skattstofna leiddi til 0,6 ma.kr. lækkunar á tekjum frá fjármálaáætlun sem stafar af breyttum efnahagsforsendum yfirstandandi árs og næsta árs, líkt og fjallað var um hér að framan. Endurmat annarra tekna svarar til alls 1,3 ma.kr. lækkunar frá fjármálaáætlun, en hana má í flestum tilvikum rekja til sértekna stofnana sem jafnframt eru bókaðar á gjaldahlíð. Breytingar á þeim hafa því ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs. Helstu ástæður breytinga á sértekjum frá fjármálaáætlun eru annars vegar nýjar upplýsingar um einstaka liði frá stofnunum og hins vegar 1,4 ma.kr. brottfall vaxtatekna fimm sjóða af inneign þeirra hjá ríkissjóði í samræmi við ákvæði laga um opinber fjármál um færslu vaxtatekna. Færsla sértekna stofnana á tekjuhlið hófst árið 2017 sem liður í innleiðingu GFS-staðals samkvæmt lögum um opinber fjármál.

Í fjármálaáætlun voru kynnt áform um nokkrar skattkerfisbreytingar á árinu 2019. Þar á meðal var lækkun tryggingagjalds um 0,25 prósentustig, fyrsti áfangi í breytingu á tekjuskattkerfi einstaklinga, afnám virðisaukaskatts á bækur, hækkun kolefnisgjalds um 10% og frekari aðgerðir gegn skattsvikum. Þessi áform hafa tekið eftirfarandi breytingum í fjárlagafrumvarpi 2019: minni lækkun tekjuskatts samhliða hækkun barnabóta, eins og áður var fjallað um, jafnframt því sem 0,5 ma.kr. bætast við vegna verðuppfærslu ýmissa aukatekna ríkissjóðs. Þá er gert ráð fyrir auknum tekjum af aðgerðum gegn skattsvikum,

sbr. tillögur í frumvörpum sem lögð verða fram á haustþingi. Samanlagt hafa þessar breytingar frá fjármálaáætlun jákvæð áhrif á tekjur ríkissjóðs sem nemur 2,8 ma.kr.

4.5 Skattastyrkir

Áætlun um skattastyrki fyrir komandi ár er nú birt í fjárlagafrumvarpi í þriðja sinn í samræmi við ákvæði laga um opinber fjármál. Niðurstaða þeirrar áætlunar er að þeir nemi 103,7 ma.kr. á árinu 2019. Áætlað umfang skattastyrkja 2019 samsvarar tæplega 13% af heildarskatttekjum og tryggingagjöldum og 3,6% af VLF. Samsvarandi endurmetnar tölur fyrir árið 2018 eru áþekkar þeim hlutföllum. Í töflunni hér á eftir má sjá hvernig skattastyrkir skiptast eftir tegundum ívilnana, tegundum skatta og málefnasviðum. Litið er til þess hvaða markmið er að baki skattastyrknum í hverju tilviki og út frá því er hann tengdur við tiltekið málefnasvið. Fjárheimildir fyrir útgjöldum ríkisins skiptast eftir 34 málefnasviðum eftir því hvaða stefnumáli og markmiði þær tilheyra, og með því að flokka skattastyrkina á hliðstæðan hátt er lögð áhersla á að hið sama gildir um þá.

Lög um opinber fjármál gera bæði kröfu um skattastyrkjaáætlun með fjárlagafrumvarpi og sundurliðað yfirlit í ríkisreikningi. Þessum yfirlitum er ætlað að bæta úr þeim ágalla að vitneskja um skattastyrki liggi ekki fyrir, jafnframt því að auka gagnsæi og skýrleika ríkisfjármálanna. Sé unnt að ná tilteknu markmiði með mismunandi leiðum þannig að velja megi á milli fjárveitingaleiðar eða skattastyrkjaleiðar, þá er mikilvægt að fyrir liggi greining beggja leiða með fullnægjandi hætti áður en til ákvörðunar kemur. Verði skattastyrkjaleiðin fyrir valinu og stuðningnum þannig velt gegnum skattkerfið þarf sérstaklega að meta viðbrögð við skattastyrknum gegnum atferli og ákvarðanir heimila og fyrirtækja á gildistíma hans, og þar með heildaráhrifunum fyrir einkageirann og ríkið til að átta sig á hvort upprunaleg markmið hans hafi náðst með þeim markvissa hætti sem til stóð. Í Kanada eru reglulega birtar áhugaverðar og greinargóðar upplýsingar um skattastyrki, þ.m.t. fjölda þeirra aðila sem nýtur hvers skattastyrks.

Það er alþekktur ókostur við skattastyrki að sjaldan er unnt að beina þeim markvisst að undirliggjandi markmiði. Þó má nefna nýlegt dæmi um markvissan skattastyrk hérlendis en það var sú ákvörðun að greiða sérstakan persónuafslátt vegna höfuðstólsleiðréttingarinnar. Markmið hans var að jafna stöðu rétthafa höfuðstólsleiðréttingarinnar, annars vegar þeirra sem áttu skuldir sem lækkuðu við leiðréttinguna og hins vegar þeirra sem ekki áttu lengur skuldir en áttu þær á viðmiðunartímabilinu, en sá hópur fékk útgreiðanlegan sérstakan persónuafslátt í staðinn. Sú leið hentaði vel til að koma ívilnuninni til skila til þeirra einstaklinga sem áttu rétt á henni. Engir aðrir nutu hennar samhliða og hann nýttist því nákvæmlega þeim hópi sem ætlað var. Þess má geta að hann var greiddur í síðasta sinn í álagningunni í þessu ári og er því fallinn brott úr skattastyrkjaáætlun ársins 2019.

Það eru skýrir hagsmunir ríkisins og landsmanna allra að tekjuöflunarkerfið sé búið þeim eiginleikum að vera einfalt og skilvirkt. Þess vegna þarf jafngóða ástæðu fyrir frávikum frá grunngerð skattkerfisins eins og fyrir útgjöldum af hálfu ríkisins. Þegar ný

verkefni í starfsemi ríkisins eru innleidd fer fram greining á markmiðum, leiðum, kostnaði, árangursmælikvörðum og fleiri atriðum með hagkvæmni og skilvirkni að leiðarljósi í samræmi við ákvæði laga um opinber fjármál. Hið sama þarf að gilda ef innleiða á nýjan skattastyrk sem á einföldu máli er skilgreindur sem frávik frá grunngerð skattkerfisins.

Skattastyrkir 2019 (áætlaðar fjárhæðir í m.kr.)

Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund ívilnunar		Skattastyrkir flokkaðir eftir málefnasviði	
Undanþága frá skattskyldu	14.222	7. Nýsköpun, rannsóknir og markaðsmál	55
Frádráttur (e. allowance)	7.035	8. Sveitarfélög og byggðamál	9
Frádráttarheimild (e. deduction)	7.527	9. Almanna- og réttaröryggi	207
Lægri skattprósenta	74.907	11. Samgöngu- og fjarskiptamál	1.748
Afsláttur af reiknuðum skatti (e. credit)	0	14. Ferðaþjónusta	26.996
Frestun skattgreiðslu	0	15. Orku- og eldsneytismál	49
Alls	103.691	17. Umhverfismál	3.263
		18. Menning og listir	2.436
Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund skatts		20. Framhaldsskólastig	1.615
Tekjuskattur einstaklinga	6.672	21. Háskólastig	441
Tekjuskattur lögaðila	1.038	23. Sjúkrahúsþjónusta	128
Fjármagnstekjuskattur	3.482	27. Öroroka og málefni fatlaðs fólks	642
Eignarskattar	450	29. Fjölskyldumál	41.874
VSK	86.366	30. Vinnumál og atvinnuleysi	438
Vörugjöld og aðrir neysluskattar	5.683	31. Húsnæðisstuðningur	11.948
Alls	103.691	Tæknileg/framkvæmdaleg ástæða	5.624
		Vantar flokkun	6.219
Alls, % af VLF	3,6%	Alls	103.691

Eins og fram kemur í töflunni hér á undan veða skattastyrkir í VSK-kerfinu þvingst eða 83% af heild þegar horft er á flokkun þeirra eftir tegundum skatta. Enn fremur hefur vægi þessa þáttar aukist milli ára. Að baki þessum fjárhæðum liggur mat á tekjutapi ríkissjóðs af vöru og þjónustu í lægra þrepi VSK. Þegar horft er á málefnasviðin sjást áhrifin af 11% VSK-þrepinu einkum á tveimur sviðum, þ.e. ferðaþjónustu og fjölskyldumálum. Lægri VSK á matvöru og ýmsar nauðsynjar skýrir fyrst og fremst þessa háu fjárhæð á síðarnefnda sviðinu. Hér þarf að minna á að áætlanir um skattastyrki vegna neðra þreps VSK eru óhjákvæmilega bundnar talsverðri óvissu þar sem tölfræði um veltu miðast við atvinnugreinar en ekki einstakar tegundir vöru og þjónustu. Samanburður við nágrannaríki bendir þó til þess að skattastyrkir vegna neðri þrepa VSK í því yfirliti sem hér er birt séu ekki ólíkir því sem gerist annars staðar.

5 Gjöld A-hluta ríkissjóðs

Í þessum kafla er fjallað um áætluð heildargjöld A-hluta ríkissjóðs árið 2019, helstu áherslumál á útgjaldahlið frumvarpsins og skiptingu útgjalda hagrænt eftir málefnasviðum og málaflokkum. Fyrst er farið yfir hvernig framsetningu gjaldahliðar A-hluta ríkissjóðs er háttað í frumvarpinu og því næst er gerð grein fyrir verðlagsforsendum gjaldahliðarinnar ásamt því að farið er yfir niðurstöður um gjöld ársins 2017. Jafnframt er kynnt endurskoðuð áætlun um útgjöld ríkissjóðs á yfirstandandi ári og helstu breytingar sem horfur eru á að verði á þeim frá gildandi fjárlögum. Síðan er farið yfir meginbreytingar á gjaldahliðinni árið 2019, samkvæmt frumvarpinu, eftir helstu útgjaldatílefnum, hagrænni skiptingu og einstökum málefnasviðum. Þá er umfjöllun um bættan ríkisrekstur, kynjaða fjárlagagerð og skuldbindingar vegna þjónustu- og styrktarsamninga, auk þess sem farið er yfir reglur um varasjóði og millifærslur fjárveitinga.

5.1 Reikningshaldsleg framsetning gjaldahliðar

Í lögum nr. 123/2015, um opinber fjármál, er mælt fyrir um að frumvarp til fjárlaga skuli sett fram á rekstrargrunni. Samkvæmt lögnum eru fjárheimildir flokkaðar eftir útgjöldum til málefnasviða og málaflokka, en nánari skipting fjárheimilda málaflokka í fjárveitingar til ríkisaðila og verkefna í A-hluta er hins vegar birt í sérstöku fylgiriti með frumvarpinu. Flokkun fjárheimilda eftir málefnasviðum og málaflokkum styður við markmið frumvarpsins um heildstæðari stefnumörkun í opinberum fjármálum, en með þeirri framsetningu er Alþingi gert betur kleift að meta stefnu stjórnvalda í ríkisfjármálum í efnahagslegu samhengi, ásamt því að meta skiptingu útgjaldanna, stefnu og forgangs röðun eftir málefnasviðum og málaflokkum.

Við sundurliðun og flokkun gjalda í **1. gr. frumvarpsins** er stuðst við framsetningu ríkisfjármála á þjóðhagsgrunni samkvæmt svonefndum GFS-hagskýrslustaðli. Í **2. gr. er áætlun um sjóðstreymi ríkissjóðs** með yfirliti um innheimtar tekjur og greidd rekstrargjöld, fjárfestingarhreyfingar og lánahreyfingar og breytingu á handbæru fé. Framsetning á fjárheimildum frumvarpsins í 3. og 4. gr. þess, ásamt sundurliðun 2, er gerð á rekstrargrunni samkvæmt svonefndum IPSAS-reikningsskilastaðli. Þessi tvíþætta framsetning er í samræmi við ákvæði laga um opinber fjármál um reikningsskil en frekari skýringar á henni er að finna í sérstöku undirkafla í kafla 3.3. í greinargerð frumvarpsins.

Nánar tiltekið er í **3. gr. frumvarpsins** birt yfirlit um fjárheimildir fyrir 34 málefnasvið A-hluta ríkissjóðs. Fjárheimildirnar eru greindar niður eftir hagrænni skiptingu útgjalda A-hlutans í rekstrarframlög, rekstrartilfærslur, fjármagnstílfærslur og fjárfestingarframlög. Tilfærsluframlögin renna til rekstrar og fjárfestinga annarra aðila en fjárfestingarframlögin eru til eignamyndunar hjá ríkisaðilum í A-hluta. Líkt og fjallað er

um í kafla 3.3. færast eignamyndunarframlag í skuldahlið sem fyrirframgreitt framlag á móti eignfærslu varanlegra rekstrarfjármuna. Í yfirlitinu er einnig sýnt hvernig fjárheimildum er mætt með fjármögnun af rekstrartekjum ríkisaðila og framlögum úr ríkissjóði.

Í 4. gr. frumvarpsins er birt yfirlit um fjárheimildir málefna sviða og mála flokka, sundurliðaðar eftir ráðuneytum. Markmið greinarinnar er að draga fram heildarfjárheimild hvers málefna sviðs og mála flokks og þau ráðuneyti sem ábyrgð bera á viðkomandi mála flokki. Vakin er athygli á því að samkvæmt forsetaúrskurði nr. 85/2017, um skiptingu starfa ráðherra, fara tveir ráðherrar með málefni sem heyra undir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og tveir ráðherrar með málefni sem heyra undir velferðarráðuneyti. Sú verkaskipting hefur ekki áhrif á skiptingu fjárheimilda milli ráðuneyta í frumvarpinu.

Í sundurliðun 2 er sýnd skipting á fjárheimildum málefna sviða eftir mála flokkum og ráðuneytum ásamt upplýsingum um fjármögnun útgjalda með rekstrartekjum, framlagi úr ríkissjóði eða af efnahagsliðum. Nánari skipting fjárheimilda í fjárveitingar til ríkisaðila og verkefna og í varasjóði mála flokka er sett fram í fylgiriti með frumvarpinu. Í fylgiritinu er yfirlit um fjárveitingar til einstakra ríkisaðila og verkefna á rekstrargrunni og fjármögnun þeirra með rekstrartekjum ríkisaðila eða beinu framlagi úr ríkissjóði. Er sú framsetning gerð skv. IPSAS-reikningsskilastaðlinum á sama hátt og á við um 3. og 4. gr. frumvarpsins og sundurliðun 2.

Vakin er athygli á því að samkvæmt 51. gr. laga um opinber fjármál skal færa allar tekjur ríkissjóðs í yfirlit um tekjur ríkissjóðs í heild, en í reikninga einstakra ríkisaðila í A-hluta færast einungis rekstrartekjur þeirra. Í athugasemdum við greinina segir að þær skatttekjur sem hingað til hafa verið markaðar tilteknum stofnunum færast nú eingöngu hjá ríkissjóði. Einnig kemur þar fram að gert sé ráð fyrir að tekjustofn sé tengdur mála flokki í heild sinni en ekki einstökum aðilum sem annast framkvæmd innan hans. Því beri að láta tekjurnar af honum renna í ríkissjóð, en það sé hlutverk Alþingis að ákveða með fjárheimildum í fjárlögum hverju sinni hversu miklu skuli ráðstafað til viðkomandi mála flokks. Til samræmis við þetta hefur viðkomandi lagaákvæðum um markaðar tekjur sem áður voru færðar í bókhaldi stofnana eða fjárlagaliða verið breytt með lögum nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur.

Heildarfjárheimildir á rekstrargrunni samkvæmt framsetningu IPSAS-staðalsins sbr. 3. gr., eru áætlaðar 921,5 ma.kr. en heildargjöld samkvæmt GFS-framsetningu sbr. 1. gr. eru 862,7 ma.kr. Í töflunni hér á eftir má sjá hvaða viðbætur og aðlaganir eru gerðar á gjaldahliðinni samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum til að setja útgjöldin fram samkvæmt GFS-hagskýrslustaðlinum.

Rekstrargrunnur	m.kr.
Heildargjöld skv. GFS-staðli.....	862.693
Aðlaganir á gjaldahlið	58.856
Aðlögun vegna tapaðra krafna	90
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá gjaldahlið í upplýsingum um samstæðu	14.312
Lífeyrisskuldbindingar - s.s.launabreytingar,og aðrar forsendubreytingar	26.697
Aðlögun vegna afskrifta skattkrafna sem eru nettaðar út á tekjuhlið skv. GFS	17.756
Heildarfjárheimild samkvæmt IPSAS-staðli.....	921.549

Breytt framsetning fjárlaga vegna breyttrar reikningsskilaaðferðar

Unnið er að því að þróa reikningsskil ríkisins að kröfum IPSAS-staðalsins samkvæmt þriggja ára innleiðingaráætlun. Innleiðingin hefur nokkur áhrif á framsetningu fjárlaga sem að hluta er gerð skil með aðlögun á framsetningu í þessu fjárlagafrumvarpi. Er þar um að ræða framsetningu á lífeyrisskuldbindingum og afskriftum skattkrafna. Önnur fyrirhuguð breyting á framsetningu fjárlaga felst í innleiðingu á ígildi markaðsleigu hjá stofnunum í ríkiseigu sem ráðgert er að komi til framkvæmda á árinu 2019. Þau áform voru kynnt í fjármálaáætluninni sl. vor en ekki náðist að ljúka endanlegri útfærslu fyrir fjárlagafrumvarpið.

Í frumvarpi til fjárlaga 2019 eru gerðar breytingar á framsetningu fjárheimilda skv. 3. og 4. gr. frumvarpsins, frá því sem var í fjárlögum 2017 og 2018. Þær hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs skv. GFS. Frá gildistöku laga nr. 123/2015 um opinber fjármál hefur verið unnið að því að skilgreina áhrif þeirra á framsetningu áætlana og reikningsskila auk þess að greina þann mun sem er á framsetningu samkvæmt GFS- og IPSAS-stöðlunum. Niðurstaða þeirrar vinnu leiðir annars vegar til breytinga á meðferð lífeyrisskuldbindinga frá og með ríkisreikningi ársins 2017 til samræmis við kröfu IPSAS-staðalsins, sem ekki var ljós fyrir afgreiðslu fjárlaga árána 2017 og 2018. Samkvæmt IPSAS skulu allar hreyfingar á lífeyrisskuldbindingum færast um rekstrarreikninginn. Það á t.d. við um breytingar vegna áhrifa af ávinnslu nýrra réttinda á árinu, launabreytinga og breytinga á tryggingafræðilegum forsendum. Fjárheimildir vegna lífeyrisskuldbindinga hækka töluvert vegna breyttrar framsetningar og þá einkum vegna áhrifa launabreytinga sem færast nú yfir á gjaldahlið rekstrarreiknings. Í fjárlagafrumvarpinu hækka fjárheimildir um 20,6 ma.kr. vegna þessa.

Hins vegar leiðir niðurstaða vinnu við samræmingu áætlana og reikningsskila til þess að breyta þarf framsetningu afskrifaðra skattkrafna í frumvarpinu. Í fjárlögum 2017 og 2018 var gert ráð fyrir þessum liðum með nettófærslu á tekjuhlið bæði í fjárstreymisyfirliti til samræmis við GFS-framsetningu og í öðrum greinum sem byggðar eru á reikningsskila-aðferðum í samræmi við IPSAS. Samkvæmt IPSAS ber að gjaldfæra afskriftir skattkrafna þar sem verið er að færa niður útistandandi skattkröfur frá fyrri árum, þ.e. álagða óinnheimta skatta sem hafa verið tekjufærðir árin á undan. Í þessu frumvarpi er framsetning

afskrifaðra skattkrafna í samræmi við IPSAS-reikningskil og þær færðar um gjaldahliðina. Þannig er 17,8 ma.kr. heimild veitt til afskrifta skattkrafna.

Í kafla 3.3 er fjallað um breytingar á framsetningu og innihaldi efnahagsreiknings hjá ríkisaðilum í A-hluta hvað varðar meðferð varanlegra rekstrarfjármuna. Til samræmis við það sem þar kemur fram er unnið að breytingum á umsýslu fasteigna ríkissjóðs. Breytingin felst í upptöku markaðsleigu hjá stofnunum ríkisins en markmiðið með breyttum reikningskilum ríkissjóðs er ekki síst að sýna raunverulegan kostnað af því að framleiða opinbera þjónustu. Húsnæðiskostnað ríkisins þarf að sýna með samræmdum hætti, óháð því hvort starfsemin er rekin í eigin húsnæði ríkisins eða í leiguhúsnæði á einkamarkaði. Hingað til hefur leiga í eigin húsnæði ríkisins verið tiltölulega lág miðað við sambærilegt húsnæði í einkaeigu. Breytt reikningsskil gera kröfu til að þetta misræmi sé leiðrétt þannig að allar stofnanir ríkisins greiði leigu sem endurspeglir raunverulegan kostnað ríkisins af því húsnæði sem nýtt er undir starfseminum. Undanfarið ár hefur fjármála- og efnahagsráðuneytið, ásamt stofnunum á vegum ráðuneytisins, unnið að mótun tillagna um þær aðferðir sem lagt er til að notaðar verði við mat á fasteignum. Þeirri vinnu er ekki lokið en stefnt er að því að endanleg útfærsla sé tiltæk fyrir afgreiðslu fjárlaga. Frekari umfjöllun um fyrirhugaðar breytingar á umsýslu fasteigna er að finna á bls. 125 í fjármálaáætlun 2019–2023.

5.2 Verðlagsforsendur útgjaldahliðar

Í fjárlagafrumvarpi 2019 eru fjárheimildir og útgjöld málefnasviða og málaflokka sett fram á áætluðu verðlagi ársins 2019. Verðlagsbreytingar milli áráanna 2018 og 2019 taka meðal annars mið af þjóðhagsspa Hagstofu Íslands og áætlun um breytingu á gengi helstu gjaldmiðla samanborið við síðustu fjárlög. Þá byggja breytingar á fjárheimildum vegna launa á varfænum forsendum um áætlaðar launahækkningar á árinu 2019 í kjarasamningum við stéttarfélag ríkisstarfsmanna sem verða lausir á næsta ári.

Samtals nema launa-, verðlags- og gengisbreytingar á fjárheimildum málefnasviða og málaflokka í fjárlagafrumvarpinu 25,3 ma.kr. líkt og sjá má í meðfylgjandi töflu. Eftirfarandi er nánari umfjöllun um tilefni breytinganna.

Launaforsendur. Launahækkun fjárheimilda innan málefnasviða og málaflokka í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2019 er tvíþætt.

Annars vegar er um að ræða endurmat á launaforsendum fjárlaga 2018 sem taka mið af fyrirliggjandi kjarasamningum við starfsmenn ríkisins. Við gerð fjárlaga 2018 voru launahækkningar yfirstandandi árs metnar sem 2,1% vegin meðalhækkun launa frá fyrra ári, en flestir samningar tóku gildi 1. júní. Á ársgrundvelli er áætlað að það svari til 3,1% hækkunar launa. Eins og fram kemur í meðfylgjandi töflu er í frumvarpinu 2019 áætlað að heildarútgjöld ríkissjóðs hækki um 4,1 ma.kr. vegna endurmats á launaforsendum frá fjárlögum 2018. Til viðbótar 2,5 ma.kr. hækkun, sem er vegna uppfærslu launahækkana 2018 á ársgrundvelli eru meðtalin áhrif nokkurra samninga sem ekki lágu fyrir við afgreiðslu fjárlaga 2018.

Rekstrargrunnur	Útgjöld ma.kr.
Launaforsendur	
Endurmat á launaforsendum fjárlaga 2018	4,1
Þ.a. vegna samninga sem ekki lágu fyrir við afgreiðslu fjárlaga 2018	1,6
Þ.a. vegna áhrifa á ársgrundvelli frá og með árinu 2019	2,5
Áætlaðar launahækkunar 2019	9,9
Sérbókunar í kjarsamningum árána 2017 og 2018	0,1
Atvinnuleysisbætur og bætur almannatrygginga	5,6
Almennar verðlagsforsendur	5,1
Gengisforsendur	0,5
Samtals launa-, verðlags- og gengisbreytingar í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2019	25,3

Hins vegar eru reiknuð inn áhrif af spá um launahækkunar á árinu 2019. Við mat á áætluðum launahækkunum er venjulega stuðst við mat Kjara- og mannauðssýslu ríkisins á fyrirbyggjandi kjarasamningum um launahækkunar fyrir stéttarfélög ríkisstarfsmanna. Nær allir kjarasamningar ríkisstarfsmanna eru lausir frá og með 1. apríl á næsta ári. Sama á við um samninga á almennum markaði, en samningar t.d. ASÍ-félaga eru lausir frá áramótum. Það er því ljóst að umsvif nýrra kjarasamninga sem taka gildi á næsta ári ná til nær allra launþega í landinu. Í ljósi þessa og einnig því að hægt hefur á hagkerfinu er í frumvarpinu gengið út frá því að samningar ríkisstarfsmanna skili 0,5% kaupmáttaraukningu sem svarar til 3,4% launahækkunar. Með þessum forsendum er gætt varfærni og reynt að stuðla að því að efnahagslífið haldi jafnvægi. Það er í samræmi við þá stefnumörkun í opinberum fjármálum sem fram kemur í lögum um opinber fjármál. Miðað er við að kjarasamningarnir taki gildi 1. apríl 2019 og með tilliti til þess nemur vegin meðallaunahækkun ársins 2019 3,1%.

Beinn launakostnaður ríkisins ásamt launalið í aðkeyptri þjónustu, t.d. vegna þjónustusamninga, nemur um 30% af heildargjöldum ríkisins. Samanlagt er áætlað að framangreindar launabreytingar auki brúttólaunakostnað ríkisins um ríflega 14,1 ma.kr. á næsta ári. Þar af eru 4,1 ma.kr. vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018, og þá nema áhrif af áætluðum launahækkunum ársins 2019 um 9,9 ma.kr. Loks er gert ráð fyrir að útgjöld vegna nokkurra sérbókana í kjarasamningum árána 2015–2016 nemi 0,1 ma.kr.

Atvinnuleysisbætur og bætur almannatrygginga. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að prósentuhækkun bóta almannatrygginga, þ.e. elli- og örorkulífeyris ásamt bóta samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, verði 3,4% frá og með 1. janúar 2019. Hækkun bóttanna tekur mið af spá Hagstofu Íslands um þróun vísitölu neysliverðs að viðbætti 0,5% kaupmáttaraukningu. Það er sama forsenda og gildir um launahækkunar í frumvarpinu að því frátöldu að laun hækka 1. apríl 2019 en bótahækkunar munu eiga sér stað fyrr eða um áramótin, frá og með 1. janúar 2019. Framangreindar forsendur eru í samræmi við 69. gr. almannatryggingalaga þar sem kveðið er á um að bæturnar skuli breytast árlega og hækkun bóttanna

taki mið af launaþróun en hækki þó aldrei minna en verðlag samkvæmt vísitölu neysluverðs. Líkt og venja hefur verið er gert ráð fyrir að sama prósentuhækkun, þ.e. 3,4% hækkun, verði á atvinnuleysisbótum frá og með 1. janúar 2019.

Áætlað er að kostnaður ríkissjóðs við hækkun bótafjárhæða nemi 5,6 ma.kr. en þar af eru 5 ma.kr. vegna hækkunar á bótum almannatrygginga.

Almennar verðlagsforsendur. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir 2,9% hækkun annarra rekstrargjalda en launa milli árána 2018 og 2019 en algengt er að þau nemi 20-30% af rekstrarveltu stofnana. Hækkunin er í samræmi við þjóðhagsspá Hagstofunnar frá 1. júní sl.

Gengið er út frá því, eins og undanfarin ár, að sama hækkun eigi yfirleitt við um rekstrartekjur stofnana. Í þeim tilvikum þar sem stofnun er fjármögnuð að verulegum hluta eða að fullu með rekstrartekjum hefur hins vegar lengi verið gengið út frá því í verðlagsreikningi fjárlaga að rekstrartekjur hækki í takt við launakostnað í samræmi við vægi hans í veltunni enda algengt að um sé að ræða útselda þjónustu. Þessar forsendur miða að því að hjá stofnunum sem fjármagna verulegan hluta rekstrarútgjalda sinna með rekstrartekjum verði hlutfall tekjuöflunar af veltu það sama eftir verðlagsreikning og það var fyrir hann.

Gert er ráð fyrir að breytingar á almennum verðlagsforsendum fyrir árið 2019 hækki útgjöld um samtals 5,1 ma.kr.

Gengisforsendur. Í forsendum fjárlagafrumvarps hefur ekki tíðkast að spá fyrir um þróun á gengi gjaldmiðla heldur hefur undanfarin ár verið miðað við meðalgengi mánuðinn áður en talnabálki frumvarpsins er lokað. Í frumvarpinu fyrir árið 2019 miðast gengisforsendurnar við meðalgengi júlímánaðar 2018 en það er áþekkt meðalgengi fyrir fyrstu sex mánuði ársins. Í forsendum fjárlagafrumvarpsins fyrir árið 2019 hefur gengi íslensku krónunnar tekið nokkrum breytingum frá forsendum fjárlaga 2018. Þannig er gengisvísitalan 1,4% hærri, gengi dollars hefur hækkað um 2,1%, gengi breska pundsins um 1,7% og gengi evru gagnvart krónunni hefur hækkað um 1,6%.

Þessar breytingar á gengi gjaldmiðla leiða samtals til liðlega 0,5 ma.kr. brúttóhækkunar á fjárheimildum málefna sviða og málaflokka í frumvarpinu í þeim tilvikum þar sem tiltekin útgjöld eru beintengd við gjaldmiðla. Það á t.d. við um stóran hluta útgjalda í utanríkismálum og lyfjakostnaði.

5.3 Útgjöld ársins 2017

Í þessum kafla er fjallað stuttlega um samanburð, skv. IPSAS reikningsskilastaðlinum, á útgjöldum og fjárfestingum á síðasta ári við fjárheimildir samkvæmt fjárlögum og fjárukaalögum og að teknu tilliti til millifærslna fjárheimilda innan ársins. Í þessum samanburði er ekki tekið tillit til yfirfærðra fjárheimilda frá fyrra ári.

Líkt og kemur fram í inngangskafli frumvarpsins liggur endanlegur ríkisreikningur fyrir árið 2017 ekki fyrir. Af þeim sökum er í umfjölluninni hér byggt á bráðabirgða-uppgjöri Fjársýslu ríkisins frá því í ágúst og gætu fjárhæðir tekið minni háttar breytingum í einhverjum tilvikum þegar endanlegt uppgjör ársins 2017 liggur fyrir.

Þá er vakin athygli á því að samkvæmt lögum um opinber fjármál hefur orðið breyting á meðferð fjárfestinga frá fyrri reikningsskilum. Þannig eru fjárfestingar nú eignfærðar í efnahagsreikningi og afskrifaðar í samræmi við endingartíma í stað þess að vera gjaldfærðar eins og áður var. Í samanburðinum í þessum kafla eru afskriftir ársins á hinn bóginn undanskildar en fjárfestingum bætt við í staðinn til að gefa raunhæfari samanburð við fjárheimildir ársins, vegna þess að í fjárlögum eru veitt fjárfestingarframlög til nýrra fjárfestinga en ekki eru veittar sérstakar heimildir fyrir afskriftum stofnana.

Heildarútgjöld ríkissjóðs árið 2017 að meðtöldum fjárfestingum ársins eru áætluð 844,2 ma.kr. Fjárlög og fjáráukalög ársins gerðu á hinn bóginn ráð fyrir að útgjöldin á árinu yrðu 789,8 ma.kr. Útkoma ársins 2017 stefnir því í að verða 54,4 ma.kr. umfram fyrri áætlun eða sem nemur um 6,9% af heildargjöldum. Þar vegast á ýmis tilefni til hækkunar og lækkunar en í töflunni hér á eftir er yfirlit yfir nokkur helstu frávik frá útkomuspánni, bæði frávik sem eru umfram áætlun og undir áætlun.

Þyngst vega til hækkunar framsetningabreytingar frá fjárlögum ársins 2017 upp á samtals 50,1 ma.kr. Þar er annars vegar um að ræða útgjöld vegna lífeyrisskuldbindinga ríkissjóðs sem eru tæpum 40 ma.kr. umfram áætlun fjárlaga ársins. Ástæða fráviksins er fyrst og fremst breyting á reikningsskilastaðli ríkisreiknings en nú er gerð krafa um að gjaldfæra breytingar á framtíðarskuldbindingum B-deildar og tilgreina hverjar greiðslur þyrftu að vera til að sjóðurinn væri fjármagnaður að fullu en ekki aðeins vegna launabreytinga innan ársins. Við þessa útreikninga er miðað við 2% vexti á ófjármagnaða lífeyrisskuldbindingu A-hluta ríkissjóðs. Einnig koma til auknar skuldbindingar vegna endurmats á lífslíkum í tryggingafræðilegu mati og launahækkana umfram forsendur í uppgjöri ríkisreiknings. Hins vegar er um að ræða gjaldfærslu á rekstrargrunni vegna afskrifaðra skattakrafna sem samtals nemur 10,2 ma.kr. Breyting á framsetningu lífeyrisskuldbindinga og afskrifaðra skattakrafna er liður í samræmingu á áætlunum og reikningsskilum ríkissjóðs eins og þau munu birtast í ríkisreikningi fyrir árið 2017. Nánar er fjallað um breytta framsetningu í kafla 5.1 í frumvarpinu.

Að frátöldum áhrifum af framsetningarbreytingum nemur fráviknið frá áætlun ársins 4,2 ma.kr. Önnur frávik eru minni og skýrast mörg þeirra af bæði útgjöldum og rekstrartekjum stofnana sem reyndust vera umfram áætlanir. Má þar til dæmis nefna málaflokkinn *Sérhæfð sjúkrahúsbjónusta* þar sem nokkrir þættir, svo sem sérverkefni, rannsóknarstyrkir og gjafafé, geta haft þessi áhrif, en einnig málaflokkinn *Heilsugæsla* þar sem fjárveitingar til heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu ákvarðast í sérstöku reiknilíkani og greiðast af sérstökum fjárlagalið.

Af þeim frávikum sem reyndust undir áætlun má í fyrsta lagi nefna almennan varasjóð fjárlaga en óráðstöfuð framlög úr honum reyndust vera um 6 ma.kr. í árslok. Í öðru lagi reyndist málaflokkurinn *Hjúkrunar- og dvalarrými* vera 3,5 ma.kr. undir áætlun en ástæða þess er fyrst og fremst tafir sem orðið hafa í byggingu og opnun nýrra hjúkrunarrýma. Í

þriðja lagi reyndust barnabætur vera 1,2 ma.kr. undir áætlun og loks voru ýmsir mála-flokkar almannatrygginga samanlagt um 0,7 ma.kr. undir áætlun.

Vaxtagjöld ársins reyndust vera rúmum 3 m.kr. umfram áætlun og að þeim meðtöldum er áætlað að útgjöld og fjárfestingar á árinu 2017 verði 54,3 ma.kr yfir áætlun fjárlaga.

	Útgjöld m.kr.
Helstu frávik frá útkomuáætlun fyrir árið 2017	
Heildarútgjöld skv. útkomuáætlun fyrir árið 2017 ¹	789.807
Heildarútgjöld skv. ríkisreikningi fyrir árið 2017 ²	844.161
Mismunur	54.354
Óreglulegir liðir - frávik vegna breyttrar reiknishaldslegrar framsetningar	50.115
Lífeyrisskuldbindingar	39.925
Afskriftir skattkrafna	10.190
Önnur frávik í frumgjöldum frá áætlun	1.202
Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun: Sjúkraþjálfunarliður sjúkratrygginga	990
Almannatryggingar: Nokkrir málaflokkar	-719
Barnabætur	-1.181
Hjúkrunar og dvalarrými: Tafir á framkvæmdaráætlun	-3.456
Almennur varasjóður: Óráðstöfuð framlög í árslok	-6.006
Önnur frávik, einkum útgjöld sem eru fjármögnuð með auknum rekstrartekjum stofnana	11.574
Samtals frávik frumgjalda frá áætlun	51.317
Vaxtagjöld umfram áætlun	3.037
Samtals heildargjöld umfram áætlun	54.354

¹ Fjárlög 2017 og Fjárukaálög 2017 auk millifærslna milli fjárlagaliða

² Fjárhæðir byggja á bráðabirgðauppgjöri Fjársýslu ríkisins í ágúst. Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikning

5.4 Endurmetin útgjöld yfirstandandi árs

Útgjöld málefna sviða og málaflokka ríkissjóðs fyrir árið 2018 hafa verið endurmetin í ljósi breyttra forsendna og þróunar efnahagsmála á árinu. Við gerð endurmatsins er tekið mið af rauntölum reikningshaldsins fyrstu sex mánuði ársins, áhættumati vegna framkvæmdar fjárlaga ársins 2018, auk áætlana um þróun útgjalda til áramóta. Leitast er við að leggja mat á öll útgjöld sem horfur eru á að falli til á árinu, án tillits til þess hvenær eða hvort fjárheimildir hafa verið veittar til þeirra. Hafa þarf þann fyrirvara á að við endurmat útgjalda er enn óvissa um framvindu ýmissa þátta og framgang mála við framkvæmd fjárlaga á seinni hluta árs.

Leitast er við að hafa matið eins raunhæft og mögulegt er en jafnframt er gert ráð fyrir að ráðuneytin geri viðeigandi ráðstafanir vegna framkvæmdar fjárlaga til að taka á rekstrarhalla og bregðast við frávikum innan sinna málefna sviða og málaflokka. Þannig er heimilt að breyta skiptingu fjárveitinga innan málaflokks með millifærslum, auk þess sem nýta skal varasjóði málaflokka til að mæta frávikum í rekstri ríkisaðila og verkefna. Auk þess er gert ráð fyrir að almenni varasjóðurinn verði nýttur, þar sem það á við, á móti útgjöldum sem

uppfylli skilyrði sjóðsins um að þau séu tímabundin, ófyrirsjáanleg, óhjákvæmileg og ekki sé unnt að bregðast við þeim með öðrum hætti innan útgjaldaramma viðkomandi mála-flokks, eins og vikið var að hér á undan. Varðandi mögulega ráðstöfun úr almenna vara-sjóðnum á yfirstandandi ári eru það tvö mál sem þar skal helst nefna. Annars vegar kann að verða varið allt að 4 ma.kr. framlagi til brýnna og nauðsynlegra vegaframkvæmda á þessu ári en endanlegt umfang ræðst m.a. af framgangi viðkomandi verkefna. Hins vegar er gert ráð fyrir að veita þurfi um 2 ma.kr. aukið framlag vegna endurmats á launaforsendum fjár-laga 2018.

Endurmat útgjalda gerir ráð fyrir að heildarútgjöld ríkissjóðs á þjóðhagsreikninga-grunni nemi um 806 ma.kr. á árinu 2018 og lækki um 1,3 ma.kr. frá áætlun, eða sem nemur 0,1%. Að frátöldum vaxtagjöldum er áætlað að frávikið nemi 5,5 ma.kr. til hækkunar, eða 0,3%. Heildarútgjöld samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum eru hins vegar áætluð 860,4 ma.kr. og aukast um 40,2 ma.kr. Þar vega þyngst uppgjörsbreytingar í tengslum við samræmingu reikningsskila og áætlana sem ekki lágu fyrir við setningu fjárlaga 2018. Annars vegar er um að ræða breytingar á uppgjöri á lífeyrisskuldbindingum en þær breytingar fela í sér að auka þarf fjárheimildir um samtals um 20,2 ma.kr. frá gildandi fjár-lögum. Samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum skulu allar hreyfingar á lífeyrisskuldbindingum færast um rekstrarreikning en hingað til hefur gjaldfærsla lífeyrisskuldbindinga í fjárlögum byggt á áætlun um greiðslur ríkissjóðs vegna fjölgunar lífeyrisþega og hækkana á lífeyri þeirra sem farnir eru á eftirlaun. Hins vegar er um að ræða breytta framsetningu vegna afskrifta skattkrafna sem nemur 18,2 ma.kr. Gert er ráð fyrir að þær verði færðar til gjalda á gjaldahlið en í fjárlögum 2018 var gert ráð fyrir að færa þær til lækkunar tekna á tekjuhlið ríkissjóðs, bæði í fjárstreymisýfirliti til samræmis við GFS-framsetningu og í öðrum greinum sem byggðar eru á reikningsskilaaðferðum í samræmi við IPSAS-reiknings-skilastaðalinn í stað þess að gjaldfæra þær á gjaldahlið ríkissjóðs. Nánar er fjallað um þessar breytingar og muninn á milli IPSAS-reikningsskilastaðalsins og GFS-þjóðhags-reikningsstaðalsins í kafla 5.1 í greinargerð frumvarpsins. Framangreindar breytingar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni.

Að frátöldum breytingum vegna breyttrar reikningshaldslegrar framsetningar er áætlað að útgjaldaskuldbindingar málefnasviða og málaflokka aukist samtals um 5,1 ma.kr. Í fyrsta lagi er um að ræða aukin útgjöld vegna greiddra lífeyrisskuldbindinga innan ársins vegna fjölgunar lífeyrisþega og launahækkana. Þessar greiðslur koma til viðbótar auknum fjár-heimildum í tengslum við breytta reikningshaldslega framsetningu eins og rakið var hér að framan. Í öðru lagi er gert ráð fyrir 1.000 m.kr. auknum útgjöldum Vegagerðarinnar vegna vetrarþjónustu á fyrri hluta ársins. Í þriðja lagi er gert ráð fyrir að útgjöld ríkissjóðs vegna dómskrafna verði 700 m.kr. hærri en áætlanir höfðu gert ráð fyrir. Þar vega þyngst dóms-mál vegna innflutningskvóta á landbúnaðarvörum sem innflutningsaðilar hafa höfðað gegn ríkissjóði. Í fjórða lagi er gert ráð fyrir að endurmetin útgjöld Fæðingarorlofsjóðs og greiðslur til foreldra utan vinnumarkaðar nemi samtals 985 m.kr. umfram fjárlög yfir-

standandi árs. Skýrist það af lengri orlofstöku foreldra og hærri greiðslum per greiddan dag. Á móti hafa greiðslur til foreldra utan vinnumarkaðar dregist saman. Í fimmta lagi er gert ráð fyrir að framlög til sérhæfðrar sjúkráhusþjónustu verði um 600 m.kr. umfram áætlanir. Í sjötta lagi vegna 375 m.kr. umframútgjalda hjá sjúkratryggingum sem einkum má rekja til aukinnar eftirspurnar eftir sjúkraþjálfun og hjálpartækjum.

Rekstrargrunnur	Útgjöld m.kr.
Heildargjöld í fjárlögum 2018 - GFS	807.251
Aðlaganir á útgjaldahlíð gagnvart IPSAS staðli	13.036
Heildargjöld í fjárlögum 2018 - IPSAS	820.287
<i>Auknar fjárheimildir (IPSAS) vegna breyttrar reikningshaldslegrar framsetningar:</i>	38.418,0
þar af lífeyrisskuldbindingar	20.209,0
þar af afskriftir skattkrafna	18.209,0
<i>Breytingar á útgjaldaskuldbindingum:</i>	5.133
Lífeyrisskuldbindingar: Endurmat útgjalda s.s. vegna launahækkana og fjölgun lífeyrisþega	3.000
Samgöngur: Kostnaðar við vetrarþjónustu	1.000
Fæðingarorlof: Endurmat á útgjöldum	985
Dómkröfur: Greiðslur vegna dómsmála	700
Sérhæfð sjúkráhusþjónusta	600
Sjúkratryggingar (nokkrir málafl.): Einkum þjálfun og greiðsluþátttaka (hækkun), lyf (lækkun)	375
Fjölskyldumál: Endurmat barnabóta	-250
Húsnæðisstuðningur: Endurmat vaxtabóta	-1.000
Almannatryggingar (nokkrir málafl.); Endurmat útgjalda vegna elli- og örorkulífeyrisgreiðslna	-2.000
Aðrar breytingar málaflokka	1.723
<i>Endurskoðuð áætlun um vaxtagjöld ársins</i>	-3.393
Áætluð heildargjöld 2018 - IPSAS	860.445
Aðlaganir á útgjaldahlíð gagnvart GFS staðli	-54.454
Áætluð heildargjöld 2018 - GFS	805.991

Á móti vegur helst til lækkunar að gert er ráð fyrir að barnabætur verði um 250 m.kr. lægri en gert var ráð fyrir í fjárlögum, en á undanförunum árum hafa tekjur barnafólks hækkað umfram viðmiðunartekjur í barnabótakerfinu. Einnig er áætlað að húsnæðisstuðningur lækki um 1.000 m.kr. vegna lægri vaxtabóta til heimilanna sem skýrist af meginhluta til af bættri eiginfjárstöðu heimila og lækkun vaxta á fasteignalánum. Þá er gert ráð fyrir að greiðslur almannatrygginga til elli- og örorkulífeyrisþega verði um 2.000 m.kr. undir áætlun fjárlaga. Aðrar breytinga nema samtals 1.723 m.kr. til hækkunar.

Endurskoðuð áætlun um vaxtagjöld ríkissjóðs gerir ráð fyrir að þau lækki um 3,4 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2018. Þar vegast á ýmis tilefni, bæði til hækkunar og lækkunar innan ársins. Vaxtagjöld af innlendum lánum lækka um 4,3 ma.kr. Þar af lækkar vextir

vegna skuldabréfs sem gefið var út til þess að endurfjármagna viðskiptabankana um 1,6 ma.kr. en bréfið var greitt hraðar upp en áætlanir stóðu til og vextir því lægri en áætlanir gáfu til kynna. Aðra lækkun vaxtagreiðslna af innlendum ríkisbréfum má rekja til lægra vaxtastigs. Vaxtagjöld af erlendum lánnum haldast nánast óbreytt og aðrir vextir hækka um 0,8 ma.kr.

5.5 Umfjöllun um meginbreytingar gjaldahliðar 2019

Í þessum kafla er fjallað um helstu útgjaldabreytingar fjárlagafrumvarpsins samanborið við fjárlög fyrir árið 2018 og útgjaldaramma fjármálaáætlunar fyrir árið 2019. Hér er fjallað um breytingarnar út frá hagrænni skiptingu fjárheimilda, þ.e. rekstrarframlögum, rekstrartilfærslum, fjármagnstilfærslum og fjárfestingarframlögum. Í undirköflum er fjallað um útgjaldabreytingar frumvarpsins með eftirfarandi hætti:

- í kafla 5.5.1 er fjallað um útgjaldabreytingar eftir helstu tilefnum;
- í kafla 5.5.2 er fjallað um hagræn áhrif útgjaldabreytinganna á þjóðhagsgrunni;
- í kafla 5.5.3 er fjallað um útgjaldabreytingar eftir málefnasviðum;
- í kafla 5.5.4 er fjallað um breytingar sem orðið hafa á útgjöldum málefnasviða frá þeim útgjaldaramma sem ákveðinn var í fjármálaáætluninni sem samþykkt var í júní.

Taflan hér á eftir sýnir breytingar á fjárheimildum á raunvirði milli fjárlaga ársins 2018 og fjárlagafrumvarpsins 2019. Undanskildar eru launa-, gengis- og verðlagsbreytingar í tölum fyrir árið 2019.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2018	Frumvarp 2019 ¹	Breyting m.kr.	Breyting %
Rekstrarframlög	378.887	392.986	14.099	3,7
Rekstrartilfærslur	281.261	295.994	14.733	5,2
Fjármagnstilfærslur	19.102	20.650	1.548	8,1
Fjárfestingarframlög	34.609	42.774	8.166	23,6
Rammasett útgjöld	713.858	752.404	38.546	5,4
Vaxtagjöld	57.082	46.625	-10.457	-18,3
Aðrir liðir utan rammasettra útgjalda	49.347	97.246	47.899	97,1
Heildargjöld	820.287	896.276	75.989	9,3
Rekstrartekjur	51.143	51.249	106	0,2
Framlag úr ríkissjóði	771.791	811.943	40.152	5,2
Viðskiptahreyfingar	-2.647	33.083	35.730	-
Samtals fjármögnun	820.287	896.276	75.989	9,3

¹ Án verðlagshækkana

Heildarútgjöld ríkissjóðs árið 2019 eru áætluð um 921,6 ma.kr. að meðtöldum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum, en þær nema 25,3 ma.kr., líkt og fjallað er um í kafla 5.2. Að þeim frátöldum hækka heildarútgjöld ríkissjóðs um tæplega 76 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2018, eða sem nemur 9,3%. Sú breyting skýrist að umtalsverðum hluta af breyttri

framsetningu og aukningu í óreglulegum liðum sem að öllu jöfnu falla ekki nema að litlu leyti undir ákvarðanatöku stjórnvalda svo sem lífeyrisskuldbindingar og afskriftir skattkrafna. Nánar er fjallað um þessar breytingar í töflu í kafla 5.1 um framsetningu gjaldahlíðar, en samtals aukast útgjöld vegna liða utan ramma um 47,9 ma.kr.

Að undanskildum vaxtagjöldum og öðrum liðum utan ramma aukast rammasett útgjöld¹ ríkissjóðs um 38,5 ma.kr., eða sem nemur 5,4% raunvaxtaraukningu milli ára. Áætlað er að **rekstrarframlög** ríkisins hækki um 14,1 ma.kr að raunvirði á milli ára eða sem nemur 3,7%. Þar má nefna í fyrsta lagi að gert er ráð fyrir að framlög til sjúkrahúsaþjónustu hækki um 2,5 ma.kr. sem skýrist fyrst og fremst af vaxandi eftirspurn í veittri þjónustu vegna íbúafjölgunar og hækkanði lífaldurs þjóðarinnar. Auk þess er gert ráð fyrir auknum framlögum til eflingar á göngudeildarþjónustu Landspítalans og mönnunar spítalans. Í öðru lagi er gert ráð fyrir 1,6 ma.kr. hækkun sem að stærstum hluta skýrist af auknum framlögum til reksturs nýrra hjúkrunnarrýma. Í þriðja lagi hækka framlög til heilsugæslunnar um samtals 1,5 ma.kr. en þar munar mest um aukin framlög til eflingar geðheilbrigðisþjónustu og almennri heilsugæslu um allt land. Í fjórða lagi er gert ráð fyrir um 1,1 ma.kr. hækkun til löggæslumála sem að miklu leyti skýrist af aðgerðum til að mæta athugasemdum Schengen-úttektar á stjórnun- og vörslu landamæra. Í fimmta lagi er gert ráð fyrir að framlög til náttúruverndar,- skógræktar og landgræðslu hækki um ríflega 1 ma.kr.

Rekstrartilfærslur aukast að raunvirði um 14,7 ma.kr., eða sem svarar til 5,2% á milli ára. Þar munar mest um aukningu í almannatryggingum og í málefnum aldra og öryrkja en raunaukning milli ára nemur 7,9 ma.kr. Þar vegur þyngst annars vegar 4 ma.kr. hækkun vegna áforma um kerfisbreytingar í almannatryggingum með það að markmiði að bæta kjör öryrkja og hins vegar fjölgun bótaþega milli ára sem nemur ríflega 2 ma.kr. Þá er gert ráð fyrir samtals 2,2 ma.kr. framlagi vegna fæðingarorlofsgreiðslna sem skýrist einkum af hækkun á hámarksgreiðslum til foreldra í fæðingarorlofi en einnig af kostnaði vegna herra mótframlags í lífeyrissjóði. Að lokum má nefna 1,6 ma.kr. viðbótarhækkun til barnabóta, frá því sem gert var ráð fyrir í forsendum fjármálaáætlunar, vegna sérstakra skattaáðgerða í aðdraganda kjarasamningsviðræðna.

Fjármagnstilfærslur hækka um 1,5 ma.kr. á milli ára eða 8,1% að raunvirði. Þar munar mest um rúmlega 800 m.kr. hækkun á framlagi til rammaáætlana ESB um menntun, rannsóknir og tækniþróun. Þá er gert ráð fyrir 800 m.kr. hækkun á heimild vegna stofnframlaga til byggingar og kaupa á félagslegu leiguhúsnæði auk þess sem gert er ráð fyrir 700 m.kr. framlagi vegna byggingar nýrra hjúkrunarheimila. Á móti vega ýmsir smærri liðir til lækkunar þannig að samtals nemur hækkun fjármagnstilfærslna um 1,5 ma.kr. eins og áður segir.

¹ Með rammasettum útgjöldum er átt við frumútgjöld að frádregnum liðum sem falla utan útgjaldarammans svo sem lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysisbætur og jöfnunarsjóð sveitarfélaga.

Loks aukast **fjárfestingarframlög** um 8,2 ma.kr. eða um 23,6% að raunvirði á milli ára. Skýrist sú hækkun fyrst og fremst af tæplega 4,5 ma.kr. til uppbyggingar nýs Landspítala við Hringbraut en samtals er gert ráð fyrir 7,2 ma.kr. til verkefnisins á næsta ári. Auk þess hækka framlög til framkvæmda á vegakerfinu um samtals 3,8 ma.kr. sem að stærstum hluta skýrist af sértöku átaki í samgöngumálum á árunum 2019–2021 sem fjármagnað verði með tímabundnum umframaraðgreiðslum fjármálafyrirtækja. Samtals munu framlög til samgönguframkvæmda nema 23,5 ma.kr. á árinu 2019. Þá er gert ráð fyrir um 1,9 ma.kr. framlagi til kaupa á þremur nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna. Áætluð heildarfjárfesting vegna þeirra kaupa nemur um 14 ma.kr. sem gert hefur verið ráð fyrir í fjármálaáætlun 2019–2023 og er áætlað að þyrlurnar verði afhentar á árinu 2022.

Fjármögnun heildargjalda ríkissjóðs skiptist þannig að gert er ráð fyrir að **rekstrartekjur ríkissjóðs** aukist um 106 m.kr. á milli ára, eða um 0,2% á föstu verðlagi, og muni nema um 51,2 ma.kr. á árinu 2019. Skýrist breytingin fyrst og fremst af endurmati á rekstrartekjum ríkisaðila. Framangreindar breytingar þýða að **framlag úr ríkissjóði** hækkar úr 771,8 ma.kr. í 811,9 ma.kr., eða um 40,2 ma.kr., en að teknu tilliti til viðskiptahreyfinga er gert ráð fyrir að fjármögnunin hækki um 76 ma.kr.

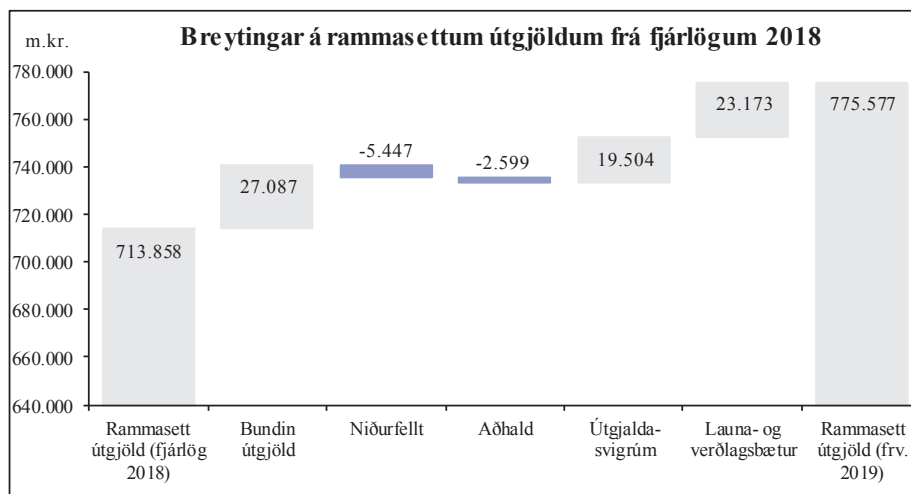
5.5.1 Útgjaldabreytingar 2019 – eftir helstu tilefnum

Heildarútgjöld ríkissjóðs hækka um tæplega 101 ma.kr. á milli ára og er áætlað að þau verði 922 ma.kr. á árinu 2019. Frumvarpið gerir ráð fyrir að vaxtagjöld ríkissjóðs verði um 46,6 ma.kr. og lækki um 10,5 ma.kr. frá gildandi fjárlögum, en nánar er fjallað um þær breytingar í greinargerð málaflokks 33.10 í frumvarpinu. Að undanskildum vaxtagjöldum og óreglulegum liðum eru rammasett útgjöld áætluð 775,6 ma.kr. árið 2019 og aukast um 61,7 ma.kr. frá núgildandi fjárlögum, eða sem nemur 8,7% að nafnvirði. Að frátöldum launa- og verðlagshækkunum nemur hækkunin 5,4% að raungildi. Myndin hér á eftir sýnir breytingu á rammasettum útgjöldum frá fjárlögum 2018 eftir helstu tilefnum.

Bundnar útgjaldaskuldbindingar. Hækkun á rammasettum útgjöldum ríkissjóðs milli ára skýrist af stórum hluta af breytingum á útgjaldaskuldbindingum, þ.e. vegna hagrænna og kerfislægra breytinga svo sem fjölgunar aldraðra, eða breytinga sem eru bundnar í lögum, samningum eða með ákvörðunum ríkisstjórnar. Samtals hækka slíkar útgjaldaskuldbindingar um 27,1 ma.kr. frá fjárlögum 2018 og vegast þar á ýmis útgjalda-tilefni, bæði til lækkunar og hækkunar.

Til hækkunar útgjalda má nefna í fyrsta lagi 6,5 ma.kr. til sérhæfðrar sjúkrahúsjónustu en þar vega þyngst framlög vegna framkvæmda við nýjan Landspítala. Í öðru lagi reiknaðan raunvöxt í almannatryggingum sem nemur 3,6 ma.kr. Í þriðja lagi aukna fjárveitingu til hjúkrunar- og dvalarrýma vegna byggingar og reksturs hjúkrunarheimila, samtals rúmir 1,9 ma.kr. Í fjórða lagi útgjöld vegna almanna- og réttaröryggis sem hækka um 1,9 ma.kr. vegna áforma um kaup á nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna. Í fimmta lagi aukin framlög til Fæðingarorlofsjóðs sem nema um 1,8 ma.kr. en það skýrist helst af

áformum um hækkun greiðslna. Í sjötta lagi hækka barnabætur um 1,6 ma.kr. vegna breyttra skattaaðgerða. Að lokum hækka framlög til sjúkratrygginga um 1,4 ma.kr vegna reiknaðs raunvaxtar og framlög til málaflokksins *Háskólar* um 1,1 ma.kr. en þar vegur þyngst framlag vegna byggingar Húss íslenskra fræða.

Samtals nemur aukning vegna þessa um 19,9 ma.kr., eða um 73% af hækkun útgjaldaskuldbindinga frá fjárlögum yfirstandandi árs.

Rekstrargrunnur	Útgjöld m.kr.
Breytingar á útgjaldaskuldbindingum	
Sérhæfð sjúkráhusþjónusta: Meðal annars fjárfestingar og reiknaður raunvöxtur	6.495
Þar af vegna byggingar nýs Landspítala við Hringbraut	4.449
Almannatryggingar (nokkrir málaflokkar): Reiknaður raunvöxtur	3.596
Hjúkrunar- og dvalarrými: Meðal annars bygging og rekstur nýrra hjúkrunarheimila	1.914
Landhelgi: Kaup á nýjum þylum fyrir Landhelgisgæsluna	1.900
Fæðingarorlofsjódur: Meðal annars hækkun hámarksgreiðslna	1.840
Barnabætur: Meðal annars breytt útfærsla skattaaðgerða	1.572
Sjúkratryggingar (nokkrir málaflokkar): Reiknaður raunvöxtur	1.442
Háskólar: Framlag til Húss íslenskra fræða	1.101
Samgöngur: Meðal annars framlag til Vestmannaeyjaferju	-421
Önnur bundin útgjöld	7.648
Samtals breytingar á útgjaldaskuldbindingum	27.087

Á móti auknum útgjaldaskuldbindingum lækka ýmis útgjöld og má þar helst nefna framlög til málaflokksins *Samgöngur* um 421 m.kr. en þar vegur þyngst framlag til Vestmannaeyjaferju sem lækkar um 1,4 ma.kr. þar sem verið er að ljúka smíði skipsins.

Niðurfelld tímabundin framlög. Niðurfelld fjárframlög vegna ýmissa tímabundinna verkefna nema alls 5,5 ma.kr. í frumvarpinu. Þar munar í fyrsta lagi mest um tímabundið 755 m.kr. framlag til vegamála. Í öðru lagi tímabundna fjárveitingu til að stytta biðlista eftir skurðaðgerðum fyrir samtals um 840 m.kr. Og í þriðja lagi 590 m.kr. framlag til byggingar Húss íslenskunnar.

Aðhaldsráðstafanir. Í fjármálaáætluninni var gert ráð fyrir tilteknu aðhaldsmarkmiði sem yrði hluti af útgjaldaramma málefnasviðanna en ráðuneyti ákvörðuðu með hvaða hætti markmiðinu yrði mætt í fjárlagafrumvarpinu. Útfærsla ráðuneyta á aðhaldsráðstöfunum á einstökum málefnasviðum felur í sér samtals 2,6 ma.kr. lækkun og innan málefnasviða og málaflokka var útfærslan með þeim hætti að aðhaldsráðstöfunum var almennt dreift nokkuð jafnt á einstakar stofnanir og verkefni. Nánar er fjallað um útfærslu ráðuneytanna á aðhaldsráðstöfunum í köflum um einstök málefnasvið.

Ný og aukin framlög. Til viðbótar við auknar útgjaldaskuldbindingar ríkissjóðs er í frumvarpinu gert ráð fyrir samanlagt um 19,5 ma.kr. í ný og aukin framlög til ýmissa verkefna innan málefnasviða og málaflokka ráðuneyta. Þar má helst nefna í fyrsta lagi að gert er ráð fyrir ríflega 5,5 ma.kr. auknum framlögum til samgöngumála sem skýrist fyrst og fremst af sérstöku átaki í samgöngumálum á árunum 2019–2021 sem fjármagnað verður með tímabundnum umframardgreiðslum fjármála fyrirtækja líkt og boðað var í gildandi fjármálaáætlun. Þá má nefna 4 ma.kr. framlag vegna áforma um kerfisbreytingar í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja. Auk þess er gert ráð fyrir 2,3 ma.kr. framlagi til hækkunar atvinnuleysisbóta í 90% af lágmarks dagvinnutekjum ásamt auknum framlögum til ýmissa verkefna á sviði heilbrigðismála fyrir tæpa 4 ma.kr. og á sviði umhverfismála fyrir um 1,3 ma.kr.

Launa-, verðlags- og gengisbreytingar. Önnur stærsta útgjaldabreyting ríkissjóðs er vegna launa-, verðlags- og gengisbreytinga, bæði þeirra breytinga sem stafa af endurmati á verðlagsforsendum yfirstandandi árs og eins þeirra sem áætlað er að falli til á næsta ári. Samtals nema þessar breytingar 23,2 ma.kr. eða tæpum 38% af heildarbreytingum ramma-settra gjalda milli ára. Gætir hér einkum áætlaðra áhrifa af hækkun kjarasamninga og hækkunum bóta almannatrygginga og atvinnuleysisbóta. Nánar er fjallað um verðlagsforsendur frumvarpsins í kafla 5.2.

5.5.2 Útgjaldabreytingar eftir hagrænni skiptingu

Í umfjölluninni hér á undan var greint frá útgjaldabreytingum á komandi ári eftir helstu tilefnum samkvæmt frumvarpinu. Þær breytingar eru settar fram á grundvelli alþjóðlegs reikningsskilastaðals um opinber fjármál, svokallaðs IPSAS-staðals, og eru í samræmi við fjárheimildir málefnasviða og málaflokka sem birtar eru í 3. og 4. gr. frumvarpsins. Í þessum kafla eru útgjöld ríkissjóðs hins vegar flokkuð eftir hagrænni skiptingu á þjóðhagsgrunni samkvæmt svonefndum GFS-staðli. Sú framsetning varpar betra ljósi á efnahagslegáhrif ríkisfjármála svo sem á eftirspurn og framleiðslu, og auðveldar mat á

efnahagslegum áhrifum opinberrar fjármálastefnu, og birtist sú framsetning í 1. gr. frumvarpsins.

Samkvæmt GFS-framsetningunni er heildarútgjöldum skipt í rekstrarútgjöld og í fasta-fjárútgjöld, þ.e. fjárfestingu í efnislegum eignum umfram áætlaðar afskriftir. Rekstrarútgjöld eru nánar sundurgreind með eftirfarandi hætti:

- Laun.
- Kaup á vöru og þjónustu.
- Afskriftir (færast sem rekstrargjöld en koma einnig til frádráttar á móti fjárfestingum).
- Vaxtagjöld (til viðbótar vaxtagjöldum af lánnum ríkissjóðs færast hér einnig verðbætur og reiknuð vaxtagjöld á ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar).
- Framleiðslustyrkir, einkum styrkir til búvöruframleiðslu og styrkir til nýsköpunar-fyrirtækja.
- Fjárframlög, sem að stærstum hluta eru til almannatrygginga (s.s. lífeyristryggingar, félagslegar bætur og sjúkratryggingar) en einnig til sveitarfélaga og erlendra stjórnvalda.
- Félagslegar tilfærslur til heimila s.s. barnabætur og vaxtabætur.
- Önnur tilfærsluútgjöld, s.s. LÍN, jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða o.fl.

Munurinn á fjárhæðum útgjalda milli IPSAS- og GFS-framsetninganna er 58,8 ma.kr., þar sem IPSAS er hærri, sem skýrist af eftirfarandi atriðum, en nánar er fjallað um muninn á milli þessara framsetninga í fyrsta kafla frumvarpsins:

- Útgjöld skv. GFS-framsetningunni eru lækkuð sem nemur áætluðum innbyrðis viðskiptum milli A-hluta aðila þannig að ekki komi til tvítalningar útgjalda við mat á hagrænum áhrifum útgjalda ríkissjóðs.
- Útgjöld skv. GFS-framsetningunni eru lækkuð vegna mismunandi framsetningar á útgjöldum vegna lífeyrisskuldbindinga.
- Útgjöld skv. GFS-framsetningunni eru hækkuð vegna reiknaðra vaxtagjalda á fjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar.

Heildarútgjöld ríkissjóðs árið 2019 samkvæmt GFS-framsetningu eru áætluð 862,7 ma.kr. borið saman við 807,3 ma.kr. í fjárlögum 2018, á verðlagi hvors árs fyrir sig. Aukning útgjalda milli ára nemur því 55,4 ma.kr. sem svarar til 6,9% aukningar á nafnvirði. Að teknu tilliti til launa- og verðlagshækkana nemur raunaukning útgjalda um 31 ma.kr., eða sem nemur 3,8%.

Rekstrarútgjöld ríkissjóðs aukast um 34,2 ma.kr. milli ára að nafnvirði eða sem nemur 4,3%. Þar vegur þyngst hækkun fjárframlaga um 27,6 ma.kr. Skýrist það helst af eftirtöldum tilefnum. Í fyrsta lagi nema launa- og verðlagsbætur um 9,8 ma.kr. Í öðru lagi aukast útgjöld bótaflokka og tryggingarliða um tæpa 9 ma.kr. vegna hagrænna þátta svo sem öldrunar, fjölgunar bótaþega og íbúaþróunar og fjölda atvinnulausra. Í þriðja lagi

aukast fjárframlögin um 4 ma.kr. vegna áformaðra kerfisbreytinga í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja. Um er að ræða fyrri áfanga breytinganna og mun seinni áfanginn koma til framkvæmda árið eftir. Í fjórða lagi aukast þau um 2,3 ma.kr. vegna hækkunar á atvinnuleysisbótum í 90% af lágmarks atvinnutekjum en hækkunin tók gildi 1. maí síðastliðinn. Í fimmta lagi aukast framlög til sjúkratrygginga um 0,5 ma.kr. vegna fjárveitingar sem ætlað er að draga úr kostnaðarhlutdeild aldraðra og öryrkja í tannlæknaþjónustu.

Þjóðhagsgrunnur, ma.kr. á verðlagi hvers árs	Fjárlög 2018	Frumvarp 2019	Breyting ma.kr.	Breyting %
Heildargjöld	807,3	862,7	55,4	6,9
Rekstrarútgjöld	795,4	829,6	34,2	4,3
Laun	200,0	206,5	6,4	3,2
Kaup á vöru og þjónustu	115,3	121,6	6,3	5,5
Afskriftir	30,9	31,8	0,9	2,8
Vaxtagjöld	71,2	59,4	-11,7	-16,5
Framleiðslustyrkir	35,5	35,9	0,4	1,2
Fjárframlög	276,6	304,2	27,6	10,0
Félagslegar tilfærslur til heimila	21,1	22,1	0,9	4,3
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	44,7	48,1	3,4	7,6
Fastafjárútgjöld	11,9	33,1	21,2	179,2
Fjárfesting í efnislegum eignum	42,8	64,9	22,1	51,7
Afskriftir (-)	-30,9	-31,8	-0,9	2,8

Hækkun launakostnaðar frá gildandi fjárlögum nemur 6,4 ma.kr. Meginhluti þeirrar aukningar skýrist af launahækkunum, þar sem annars vegar er um að ræða áhrif launahækkana á árinu 2018 á ársgrundvelli fyrir árið 2019 og áhrif áætlaðra launahækkana á árinu 2019. Nánar er fjallað um forsendur launabreytinga í kafla 5.2.

Vaxtagjöld ríkissjóðs lækka um rúma 11,7 ma.kr. Gjaldfærð vaxtagjöld ríkissjóðs lækka um 10,4 ma.kr., en þar munar mest um innlendar vaxtagreiðslur þar sem stór flokkur ríkisbréfa er á gjalddaga í febrúar 2019 og skuldabréfaflokk sem gefinn var út til þess að fjármagna viðskiptabankana og greiddur verður upp í október 2018. Vaxtagreiðslur af erlendum lánnum og aðrir vextir lækka lítillega.

Félagslegar tilfærslur til heimila eru áætlaðar 22,1 ma.kr. á næsta ári samkvæmt frumvarpinu og hækka um 0,9 ma.kr. frá fyrra ári.

Fastafjárútgjöld, þ.e. áætluð fjárfesting umfram afskriftir, aukast um 21,2 ma.kr. milli ára. Gert er ráð fyrir að fjárfestingar í efnislegum eignum aukist um 22,1 ma.kr. en þar munar mest um framkvæmdir við nýjan Landspítala, auknar fjárfestingar í vegakerfinu og kaup á nýjum þylum fyrir Landhelgisgæsluna. Afskriftir lækka um tæplega 0,9 ma.kr. en nánar er fjallað um helstu breytingar á fjárfestingum í kafla 5.5.1.

5.5.3 Útgjaldabreytingar eftir málefnasviðum

Í þessum kafla eru borin saman útgjöld málefnasviða í fjárlögum ársins 2018 annars vegar og hins vegar í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2019 skv. IPSAS reikningsskilastaðlinum. Launa-, gengis- og verðlagshækkanir ársins 2019, samtals 25,3 ma.kr., eru undanskildar í töflunni til að sýna breytingar að raunvirði. Jafnframt er í útgjaldatölum málefnasviða búið að undanskilja tiltekna óreglulega liði sem að öðru jöfnu falla ekki undir ákvarðanatöku stjórnvalda svo sem vaxtagjöld og lífeyrisskuldbindingar. Í þessari umfjöllun er einvörðungu fjallað um helstu útgjaldabreytingar frá fjárlögum 2018 en vísað er í nánari umfjöllun um útgjaldabreytingar einstakra málefnasviða og málaflokka í greinargerð viðkomandi málefnasviða.

Útgjöld aukast mest til félags-, húsnæðis- og tryggingarmála² og nemur hækkunin alls um 13,3 ma.kr. Sú aukning skýrist að stærstum hluta af 4 ma.kr. framlagi vegna áformaðra kerfisbreytinga í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja. Auk þess aukast útgjöldin um 2,3 ma.kr. vegna hækkunar á atvinnuleysisbótum frá og með 1. maí sl. þannig að þær nemi 90% af lágmarks atvinnutekjum. Sú hækkun hefur þegar komið til framkvæmda á þessu ári og er til samræmis við yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar frá því í febrúar sl. um aðgerðir í þágu félagslegs stöðuleika í tilefni af mati á kjarasamningum á almennum vinnumarkaði. Þá hækka framlög um 2,1 ma.kr. til að mæta fjölgun ellilífeyrisþega og gert er ráð fyrir 1,7 ma.kr. hækkun í samræmi við spár Hagstofu Íslands um þróun atvinnuleysis. Að lokum má nefna 1,6 ma.kr. viðbótarhækkun til barnabóta, frá því sem gert var ráð fyrir í forsendum fjármálaáætlunar, vegna sérstakra skattaaðgerða í aðdraganda kjarasamningsviðræðna.

Útgjöld aukast næstmest til heilbrigðismála³ eða um alls 12,6 ma.kr. Þar vegur þyngst tæplega 4,5 ma.kr. hækkun framlags til uppbyggingar á nýjum Landspítala í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar en samtals eru áætluð framlög til uppbyggingar nýs Landspítala 7,2 ma.kr. á árinu 2019. Að lokum aukast útgjöld til mennta- og menningarmála⁴ um 1,1 ma.kr.

Þegar hlutfallsleg raunaukning útgjalda er skoðuð hækka útgjöld til málefnasviðsins *Almanna- og réttaröryggi* mest, eða um 14%. Það skýrist að stærstum hluta af 1,9 ma.kr. framlagi til kaupa á nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna. Alls er gert ráð fyrir að keyptar verði þrjár þyrlur en áætlað kaupverð hverrar þyrlu er 4,7 ma.kr. og heildarfjárfesting því upp á ríflega 14 ma.kr. sem búið er að gera ráð fyrir í fjármálaáætlun 2019–2023. Reiknað er með að útboðsgögn liggi fyrir í árslok 2018 og að fyrsta þyrlan verði afhent í ársbyrjun 2022, önnur þyrlan sex mánuðum síðar og sú síðasta í lok árs 2022. Útgjöld til málefnasviðsins *Samgöngu- og fjarskiptamál* hækka um 10,6% sem skýrist fyrst og fremst af sérstöku átaki í samgöngumálum á árunum 2019–2021 sem fjármagnað verður með umframardgreiðslum fjármálafyrirtækja líkt og boðað var í gildandi fjármálaáætlun. Þá

² Til félags- húsnæðis- og tryggingarmála heyrá málefnasvið 27-32.

³ Til heilbrigðismála heyrá málefnasvið 23-26.

⁴ Til mennta- og menningarmála heyrá málefnasvið 18-22.

aukast útgjöld til málefnasviðsins *Umhverfismál* um 8,8%. Skýrist það fyrst og fremst af hækkun framlags til uppbyggingar innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum auk aðgerða til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Samtals er gert ráð fyrir um 550 m.kr. hækkun vegna þessara mála.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2018	Frumvarp ¹ 2019	Breyting m.kr.	Breyting %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	5.902	5.448	-454	-7,7
02 Dómstólar	3.144	3.107	-37	-1,2
03 Æðsta stjórnýsla	2.351	2.411	59	2,5
04 Utanríkismál	14.961	16.186	1.225	8,2
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	22.257	23.524	1.266	5,7
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál	3.941	3.759	-182	-4,6
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	13.590	13.654	64	0,5
08 Sveitarfélög og byggðamál	2.113	2.215	103	4,9
09 Almanna- og réttaröryggi	25.118	28.629	3.512	14,0
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	14.262	14.086	-177	-1,2
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	39.079	43.213	4.134	10,6
12 Landbúnaður	16.085	16.051	-34	-0,2
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	6.749	6.085	-665	-9,8
14 Ferðaþjónusta	2.131	2.314	183	8,6
15 Orkumál	4.060	4.054	-6	-0,2
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.ýssla atv.mála	4.623	4.601	-22	-0,5
17 Umhverfismál	17.454	18.982	1.527	8,8
18 Menning, listir, íþrótt- og æskulýðsmál	13.988	14.099	111	0,8
19 Fjölmíðlun	4.165	4.699	534	12,8
20 Framhaldsskólastig	31.589	31.573	-16	-0,1
21 Háskólastig	44.455	45.160	705	1,6
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menn.mála	5.406	5.168	-237	-4,4
23 Sjúkrahúspjónusta	91.840	98.670	6.830	7,4
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	48.095	51.032	2.937	6,1
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	46.837	48.558	1.721	3,7
26 Lyf og lækningavörur	22.509	23.618	1.109	4,9
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks	61.877	67.543	5.666	9,2
28 Málefni aldraðra	76.249	78.531	2.282	3,0
29 Fjölskyldumál	32.093	36.667	4.574	14,3
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	5.366	5.671	306	5,7
31 Húsnæðisstuðningur	13.393	13.499	106	0,8
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	8.859	9.222	363	4,1
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	0	0	0	0
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	9.321	10.380	1.059	11,4
Rammasett útgjöld²	713.858	752.404	38.546	5,4
Vaxtagjöld	57.082	46.625	-10.457	-18,3
Aðrir liðir utan rammasettra útgjalda málefnasviða	49.347	97.246	47.900	97,1
Heildargjöld	820.287	896.276	75.989	9,3

¹ Án verðlagshækkana

² Með rammasettum útgjöldum er átt við frumútgjöld að fráregnum liðum sem falla utan útgjaldarammans s.s. lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysisbætur og jöfnunarsjóð sveitarfélaga.

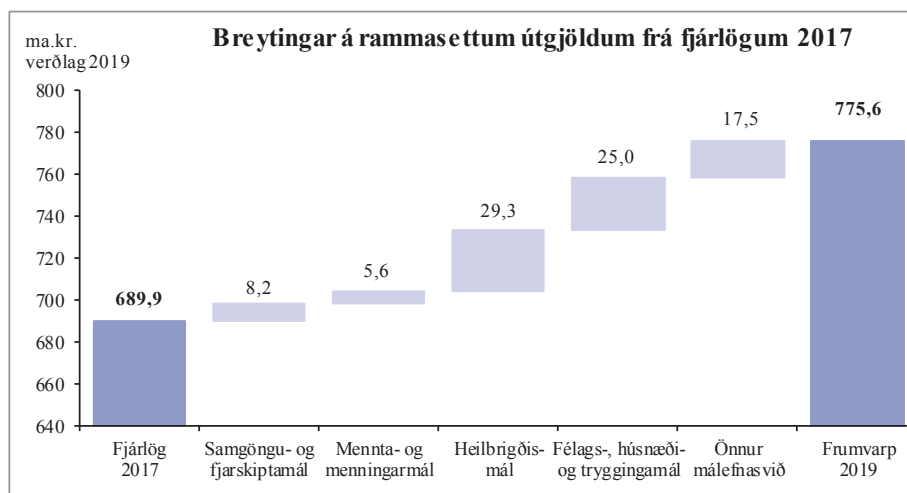
Raunlækkun útgjalda er mest á málefнасviðinu Sjávarútvegur og fiskeldi eða alls um 665 m.kr. sem skýrist fyrst og fremst af leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með rekstrartekjum. Næstmesta lækkunin er á málefнасviðinu Alþingi og eftirlitsstofnanir þess eða alls 454 m.kr. Þar munar mest um 250 m.kr. lækkun á framlagi til 1. áfanga nýrrar skrifstofubyggingar Alþingis í samræmi við verk- og kostnaðaráætlun auk þess sem 200 m.kr. tímabundið framlag fellur niður vegna hátiðahalda í tilefni aldarafmælis sjálfstæðis og fullveldis Íslands.

Samanlagt er í frumvarpinu gert ráð fyrir að rammasett útgjöld hækki um 38,5 ma.kr. milli ára. sem svarar til 5,4% útgjaldahækkunar að raungildi.

Að teknu tilliti til vaxtagjalda og annarra liða utan ramma er gert ráð fyrir að heildargjöld hækki um 76 ma.kr. eða 37,4 ma.kr. umfram hækkun rammasettra útgjalda. Samkvæmt því hækka heildargjöldin um 9,3% að raungildi. Annars vegar er gert ráð fyrir að vaxtagjöld ríkissjóðs lækki um 10,5 ma.kr. frá gildandi fjárlögum. Hins vegar er gert ráð fyrir að aðrir liðir utan rammasettra útgjalda málefnasviða hækki um samtals 47,9 ma.kr. Sú hækkun skýrist fyrst og fremst af framlögum til að samræma áætlun fjárlaga að reikningskilum ríkisreiknings, og þar með IPSAS reikningsskilastaðli, í samræmi við innleiðingu laga um opinber fjármál. Nánar er fjallað um þessar breytingar í kafla 5.1 í frumvarpinu.

Breyting rammasettra útgjalda 2017–2019

Þegar horft er til breytinga á fjárheimildum málefnasviða fyrir árið 2019 er mikilvægt að hafa í huga að þær koma til viðbótar við hækkunir sem gerðar voru í fjárlögum 2018, en þar komu áherslumál ríkisstjórnarinnar fyrst fram þegar útgjöld voru stóraukin frá fjárlögum fyrra árs. Í meðfylgjandi töflu má sjá breytingar á rammasettum útgjöldum milli fjárlaga 2017 og fjárlagafrumvarps 2019, eftir helstu málefnasviðum, á föstu verðlagi 2019.

Samtals hefur umfang rammasettra útgjalda aukist um 85,7 ma.kr. að raunvirði á þessum tveimur árum eða sem nemur ríflega 12% raunvexti. Þannig hafa útgjöld til heilbrigðismála aukist um 29,3 ma.kr., eða sem svarar til 14,6% hækkunar. Þar á eftir koma félags- og húsnæðis- og tryggingarmál en útgjöld til þeirra hafa aukist um 25 ma.kr., eða 13%. Útgjöld til samgöngu- og fjarskiptamála hafa vaxið um 8,2 ma.kr., eða 23,2%, og þá hafa útgjöld til mennta- og menningarmála aukist um 5,6 ma.kr., eða sem nemur 5,8% hækkun frá fjárlögum 2017. Útgjöld til annarra málefna sviða hafa hækkað um samtals 17,5 ma.kr. eða sem nemur 11,9%. Af einstökum málefna sviðum má nefna um 19% hækkun til umhverfismála og ríflega 17% hækkun til almanna- og réttaröryggis.

5.5.4 Útgjaldabreytingar frá fjármálaáætlun

Í fjármálaáætluninni sem samþykkt var í byrjun júní voru settir fram útgjaldarammar fyrir 34 málefna svið í rekstri ríkissjóðs fyrir tímabilið 2019–2023 á verðlagi ársins 2018. Gengið var út frá því að rammarnir héldust óbreyttir að raungildi í fjárlagagerð ráðuneyta og framkvæmd fjárlaga miðað við þær forsendur sem þeir voru reistir á. Í framhaldi af samþykkt áætlunarinnar útfærðu ráðuneytin útgjaldarammana nánar niður á málaflokka fyrir fjárlagafrumvarp ársins 2019 og fjárveitingar niður á einstakar stofnanir og verkefni sem birtar eru í fylgiriti með frumvarpinu.

Rammasett útgjöld í fjármálaáætluninni fyrir málefna sviðin 34 námu 748,8 ma.kr. á verðlagi ársins 2018 að frádregnum liðum sem falla utan útgjaldarammans en þar er einkum átt við óreglulega liði á borð við lífeyrisskuldbindingar og atvinnuleysisbætur, auk Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga.

Samkvæmt endanlegri útfærslu ráðuneyta í frumvarpinu er gert ráð fyrir að rammasett útgjöld verði um 752,4 ma.kr. eða um 3,6 ma.kr. hærri en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun. Í töflunni hér á eftir má sjá sundurliðun þeirra breytinga eftir einstökum málefna sviðum. Breytingum á útgjaldarömmum málefna sviða má skipta í þrjá meginþætti.

Í fyrsta lagi er um að ræða ríflega 2,1 ma.kr. hækkun vegna leiðréttingar á rekstrarumfangi stofnana til samræmis við endurmetnar áætlanir um rekstrartekjur þeirra. Þessar breytingar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs þar sem þær hafa samsvarandi áhrif á tekjuhlið.

Í öðru lagi er gert ráð fyrir 1,4 ma.kr. hækkun vegna breytinga á ýmsum útgjaldamálum frá forsendum fjármálaáætlunar. Hér getur verið um að ræða útgjaldamál sem ekki lágu fyrir við afgreiðslu fjármálaáætlunar eða þar sem forsendur höfðu breyst svo sem vegna tímabundinnar frestunar eða hliðrunar verkefna. Þar munar mest um 1,6 ma.kr. viðbótarhækkun til barnabóta, frá því sem gert var ráð fyrir í forsendum fjármálaáætlunar, vegna sérstakra skattaáðgerða í aðdraganda kjarasamningsviðræðna.

Í þriðja lagi skýrast breytingar á útgjaldarömmum málefna sviða af ýmsum tæknilegum leiðréttingum sem nema samtals um 37 m.kr. til hækkunar og lágu ekki fyrir við vinnslu fjármálaáætlunarinnar. Hér munar mest um kostnað vegna nýs heildstæðs samnings um sameiginleg innkaup á Microsoft-leyfum. Fjárhæð samningsins nemur 535 m.kr. og mun

Fjársýsla ríkisins sjá um framkvæmd hans í stað einstakra stofnana. Þessi breytta framkvæmd eykur veltu ríkissjóðs en hefur ekki áhrif á heildarafkomuna þar sem fjárveitingar voru þegar til staðar innan stofnana. Þá er gert ráð fyrir 600 m.kr. lækkun til vaxtabóta vegna endurmetinna útgjalda frá forsendum fjármálaáætlunar. Að öðru leyti er fyrst og fremst um að ræða millifærslur milli málefnasviða innan sama ráðuneytis, flutning verkefna milli málefnasviða og aðrar tæknilegar leiðréttingar á tölulegum forsendum fjármálaáætlunar.

Í töflunni hér á eftir eru jafnframt tilgreindir liðir sem gert er ráð fyrir að standi utan útgjaldarammans og er gert ráð fyrir að þeir nemi um 97,2 ma.kr. og hækki um 37,9 ma.kr. frá fjármálaáætluninni. Hækkunin skýrist að miklu leyti af leiðréttingum á framsetningu lífeyrisskuldbindinga og afskrifaðra skattkrafna til samræmis við IPSAS-reikningsskila- staðalinn. Þessu til viðbótar er gert ráð fyrir tilteknum aðlögunum á útgjaldahliðinni til að samræma fjárheimildir og útgjöld skv. IPSAS-staðlinum og heildarútgjöld skv. GFS-staðlinum. Þar er m.a. um að ræða aðlaganir vegna meðferðar lífeyrisskuldbindinga, ásamt því að gerðar eru ýmsar aðlaganir til að koma í veg fyrir tvítalningu útgjalda þegar horft er til heildarútgjalda ríkissjóðs, en slík tvítalning gefur villandi mynd af raunverulegu umfangi ríkisstarfseminnar. Þessu til viðbótar eru afskriftir skattkrafna dregnar frá útgjaldahlið til aðlögunar að GFS-staðli þar sem það nettast út á tekjuhlið samkvæmt staðlinum. Alls nema þessar aðlaganir á útgjaldahliðinni um 71,7 ma.kr. til lækkunar. Nánar er fjallað um leiðréttingar til samræmis við IPSAS-staðlinn og aðlögun að GFS-staðlinum í kafla 5.1 í frumvarpinu. Að viðbættum launa- og verðlagsbótum fyrir árið 2019 hækka frumgjöldin samkvæmt GFS-staðlinum um 4,1 ma.kr. og verða um 803,3 ma.kr. á árinu 2019. Að teknu tilliti til vaxtagjalda er gert ráð fyrir að heildagjöldin skv. GFS-staðlinum verði 862,7 ma.kr. á árinu 2019 og hækki um tæpar 540 m.kr. frá því sem gert hafði verið ráð fyrir í fjármálaáætlun.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rammi - fjárm.áætl. 2019	Rammi - frumvarp 2019	br. frá fjármála- áætlun	Breyting %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	5.384	5.448	64	1,2
02 Dómstólar	3.105	3.107	2	0,1
03 Æðsta stjórnarsýsla	2.486	2.411	-75	-3,0
04 Utanríkismál	15.844	16.186	341	2,2
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	22.878	23.524	646	2,8
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál	3.796	3.759	-37	-1,0
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	14.089	13.654	-435	-3,1
08 Sveitarfélög og byggðamál	2.215	2.215	0	0,0
09 Almanna- og réttaröryggi	28.576	28.629	53	0,2
10 Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	14.160	14.086	-74	-0,5
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	43.390	43.213	-178	-0,4
12 Landbúnaður	16.000	16.051	51	0,3
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	6.841	6.085	-757	-11,1
14 Ferðaþjónusta	2.200	2.314	114	5,2
15 Orkumál	4.035	4.054	18	0,5
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála	4.596	4.601	5	0,1
17 Umhverfismál	18.317	18.982	664	3,6
18 Menning, listir, íþrótt- og æskulýðsmál	13.987	14.099	112	0,8
19 Fjölmíðlun	4.512	4.699	187	4,1
20 Framhaldsskólastig	31.612	31.573	-40	-0,1
21 Háskólastig	45.256	45.160	-96	-0,2
22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menningarmála	5.243	5.168	-74	-1,4
23 Sjúkrahúsþjónusta	98.127	98.670	543	0,6
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	50.671	51.032	361	0,7
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	48.369	48.558	188	0,4
26 Lyf og lækningavörur	23.618	23.618	0	0,0
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	67.516	67.543	27	0,0
28 Málefni aldraðra	78.531	78.531	0	0,0
29 Fjölskyldumál	34.861	36.667	1.806	5,2
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	5.405	5.671	266	4,9
31 Húsnæðisstuðningur	14.099	13.499	-600	-4,3
32 Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	8.748	9.222	474	5,4
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	0	0	0	0,0
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	10.380	10.380	0	0,0
Samtals rammasett útgjöld	748.846	752.404	3.558	0,5
Liðir utan ramma ¹	59.376	97.246	37.871	63,8
Aðlaganir að GFS-staðli ²	-32.457	-71.673	-39.216	120,8
Launa- og verðlagsbætur 2019	23.381	25.273	1.892	8,1
Frumgjöld samkvæmt GFS-staðli á verðlagi 2019	799.146	803.251	4.105	0,5
Vaxtagjöld samtals	63.005	59.443	-3.563	-5,7
Heildargjöld samkvæmt GFS-staðli	862.151	862.693	542	0,1

¹ Liðir sem falla utan ramma málefna sviða eru eftirfarandi: vaxtagjöld ríkissjóðs, ríkisábyrgðir, lífeyrisskuldbindingar, Atvinnuleysistryggingasjóður og framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga.

² Hér er m.a. um að ræða aðlaganir vegna meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskriftir skattkrafna. Þá er einnig um að ræða aðlaganir vegna innbyrðis viðskipta milli A-hluta aðila, svo sem Ríkiskaup, þannig að ekki komi til tvítalningar útgjalda.

5.6 Umbætur í ríkisrekstri

Í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar er áhersla lögð á að Ísland búi sig undir að mæta þeim áskorunum og nýta þau tækifæri sem felast í örum tæknibreytingum. Þeim munu fylgja nýjar kröfur um menntun og hæfni starfsfólks og að til staðar sé umhverfi sem hvetur til nýsköpunar á öllum sviðum, þ.m.t. hjá hinu opinbera.

Meðal þeirra áskorana sem starfsemi ríkisins þarf að bregðast við eru auknar kröfur almennings og atvinnulífs um sjálfsafgreiðslu og stafræna opinbera þjónustu. Hraðar breytingar krefjast sveigjanlegra stofnanakerfis með starfsmönnum sem þurfa að búa yfir nýrri þekkingu og hæfni. Í ljósi breytinga á störfum er mikilvægt að hugað sé að nýjum hæfnikröfum til opinberra starfsmanna við nýráðningar og endurmenntun. Samhliða þarf hið opinbera að hafa yfirsýn yfir framtíðarmannaflapörf, auk þess að búa starfsmönnum sínum samkeppnishæft og nútímalegt vinnuumhverfi. Með þessu skapast betri forsendur til að nýta þau tækifæri sem tækniþróunin veitir til þess að bæta opinbera þjónustu og auka framleiðni og skilvirkni í rekstri.

Sveigjanlegt vinnuumhverfi

Hið opinbera stendur frammi fyrir sömu áskorunum og tækifærum og einkamarkaður þegar kemur að því að bregðast við breytingum á kröfum og hegðun notenda. Aukið aðgengi að stafrænni þjónustu og notkun upplýsingatækni skapa tækifæri til að bæta opinbera þjónustu og auka sveigjanleika og skilvirkni í starfsemi ríkisins. Til þess að nýta þau tækifæri þarf að tryggja að til staðar sé starfsfólk með rétta þekkingu og hæfni, aðgengi að upplýsingatækni og sveigjanlegu vinnuumhverfi. Samhliða er mikilvægt að þróa innra starfsumhverfi ríkisins svo sem húsnæði, skipulag, samstarf og ferla.

Nýr heildstæður samningur ríkisstofnana við Microsoft felur m.a. í sér aðgengi að nýjustu útgáfu Office 365 hugbúnaðarins. Með samningnum verður tækniúhverfi ríkisins samþætt enn frekar og starfsmenn ríkisins geta átt samskipti milliliðalaust og með öruggari hætti en áður, sem leiðir til aukinnar skilvirkni í úrvinnslu mála, auk þess sem sveigjanleiki í starfsumhverfi styður við störf án staðsetningar. Samningurinn er í tveimur hlutum og fækkar slíkum samningum því úr rúmlega hundrað í tvo, auk þess sem hann tryggir litlum og meðalstórum stofnunum sömu kjör og þeim stærri. Með miðlægri umsjón fæst bætt yfirsýn yfir leyfamál ríkisins þar sem hægt verður að flytja leyfi milli stofnana og bæta nýtingu þeirra.

Ávinningur af nýtingu nýrra lausna

Skilvirk stjórnsýsla
Starfsmenn ríkisins vinna í samtengdu umhverfi, geta þannig aukið skilvirkni í sínum störfum, forðast tvíverknað og tekið betri ákvarðanir.

Nýjar lausnir
Með því að nýta lausnir sem rúmast innan samnings ríkisins við Microsoft má leggja niður notkun eldri kerfa á fjölmörgum stöðum í ríkiskerfinu.

Aukið öryggi
Með samræmdri lausn fyrir ríkið má auka öryggi gagna, bæta yfirsýn yfir öryggisatvik og bregðast við atvikum á heildstæðan hátt.

Öflugri rekstur
Umsýsla samnings verður miðlæg og nýtt umhverfi einfaldar rekstur sem leiðir til minni kostnaðar innan allra stofnana ríkisins.

Skilvirkari og betri þjónusta

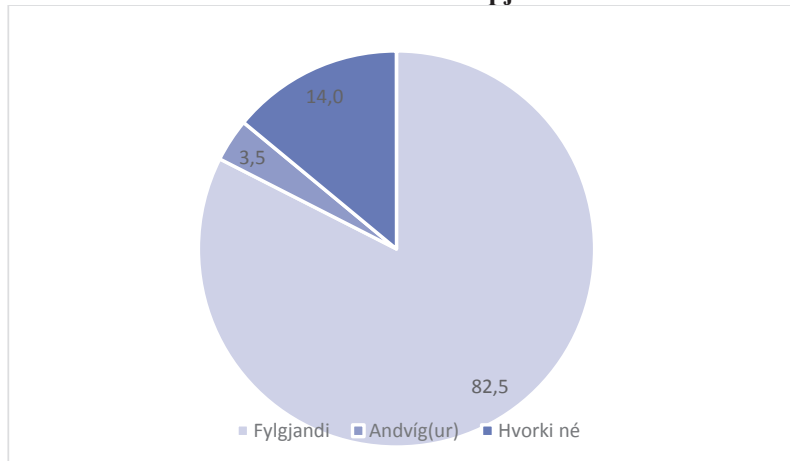
Ísland er í kjörstöðu þegar kemur að hagnýtingu upplýsingatækni við veitingu opinberrar þjónustu. Tæknilegir innviðir eru allir til staðar og aðgengi og notkun landsmanna á upplýsingatækni er með því besta sem gerist. Á sama tíma hefur hið opinbera dregist aftur úr öðrum þjóðum er varðar framboð á þjónustu á stafrænu formi. Skýringuna má meðal annars rekja til veikleika íslenska stofnanakerfisins t.d. vegna mikils fjölda minni stofnana, skorts á samhæfingu milli stofnana, og takmarkaðrar þekkingar og afls til að nýta tæknibreytingar.

Niðurstaða könnunar sem ráðuneytið lét framkvæma um viðhorf almennings gagnvart stafrænni opinberri þjónustu leiddi í ljós að 82,5% aðspurðra voru fylgjandi aukinni áherslu á stafræna þjónustu. Sama könnun leiddi í ljós að 93% aðspurðra höfðu áhuga á að nýta persónulegt vefsvæði með aðgengi að öllum skjölum og gögnum frá ríki og sveitarfélögum, en nú þegar afþakka 96% framteljenda að fá álagningaseðil ríkisskattstjóra sendan í bréfpósti.

Fjöldmörg tækifæri eru til staðar til að auka framboð á stafrænni þjónustu hjá stofnunum ríkisins. Í nýlegri greiningu á skipulagi og rekstri sýslumannsembættanna kemur t.d. fram að af 99 kjarnaþjónustubáttum er mögulegt að bjóða 37 þeirra með stafrænum hætti, auk þess sem mögulegt er að hafa 58 þjónustubætti miðlæga. Þá eru mikil tækifæri til að bæta þjónustu með rafrænum þinglýsingum en með því eykst sjálfvirkni við þinglýsingar sem leiðir af sér verulegan samfélagslegan ávinning og eykur hraða í viðskiptum. Árlega er yfir 120 þúsund skjölum þinglýst hjá sýslumannsembættunum en með rafrænum

Þinglýsingum skapast forsendur fyrir því að ferlið verði nær sjálfvirkt og biðtími styttest úr vikum í sekúndubrot. Þá er mikill fjárhagslegur ávinningur af miðlægum rafrænum þinglýsingum og ef miðað er við reynslu Dana gæti árlegur sparnaður numið allt að 240 m.kr. fyrir hið opinbera og gera má ráð fyrir að fjárhagslegur ávinningur fyrirtækja og einstaklinga sé mun meiri.

Viðhorf til stafrænnar þjónustu

Meðal áherslumála ríkisstjórnarinnar er að koma á fót stafrænni þjónustugátt þar sem landsmenn geta á einum stað nálgast þjónustu hins opinbera og sinnt erindum gagnvart stjórnvöldum. Við hönnun slíkrar gáttar þarf að hafa þarfir og eftirspurn notenda að leiðarljósi. Sem dæmi um þjónustu sem enn er ekki hægt að sækja um með stafrænum hætti eru umsóknir um fæðingarorlof. Árlega fæðast rúmlega 4.000 börn á Íslandi og hafa báðir foreldrar og vinnuveitendur aðkomu að slíkri umsókn, eða alls um 16.000 aðilar.

Draga má þá ályktun að samhengi sé á milli ánægju viðskiptavina og aðgengis að stafrænni þjónustu. Þannig sýna þjónustukannanir að yfir 90% viðskiptavina eru ánægðir með þjónustu stofnunar sem býður upp á mikið aðgengi að stafrænni þjónustu, en meðal viðskiptavina stofnana sem hafa mjög takmarkað framboð af stafrænni þjónustu er hlutfall ánægðra mun lægra eða um 40%.

Verkefnastofa um Stafrænt Ísland

Verkefni sem miða að betri og skilvirkari þjónustu eru leidd af verkefnastofu, sem starfar í nánú samstarfi við ráðuneyti og stofnanir. Áherslur verkefnastofunnar á árinu 2019 verða á framgang verkefna sem fela í sér að hægt er að sýna fram á sýnilegan árangur, þ.e. betri þjónustu til framtíðar eða sparnað. Verkefnin falla undir þrjá strauma (i) að auka framboð af stafrænni þjónustu, (ii) styrkingu stafrænna innviða, (iii) samstarf stofnana.

Aukið framboð stafrænnar þjónustu

Verkefnastofan vinnur að því að koma á fót stafrænni þjónustugátt þar sem einstaklingar og fyrirtæki munu geta nálgast upplýsingar og sinnt erindum sínum við opinbera aðila á einum stað. Hluti af þjónustugáttinni er pósthólf þar sem hægt verður að nálgast öll gögn og erindi frá opinberum aðilum og er stefnt að því að seinna verði mögulegt að senda erindi á allar stofnanir ríkisins í gegnum pósthólfið og fá tilkynningar þegar ný erindi berast. Ríkið greiðir um 500 m.kr. árlega í pósthólfargjöld og er stefnt að því að allar stofnanir ríkisins hætti að senda bréfpóst fyrir lok ársins 2020. Við hönnun á þjónustugáttinni er leitast við að byggja upp staðlað viðmót fyrir umsóknir, leyfi og aðra stafræna þjónustubætti sem geta nýst þvert á stofnanir ríkisins.

Verkefni sem unnið er að á árinu 2019:

Verkefni	Markmið
Miðlæg þjónustugátt - Ísland.is	Endurbætt miðlæg þjónustugátt fyrir opinbera þjónustu.
Stafrænt pósthólf	Almenningur og fyrirtæki fá póst frá hinu opinbera inn á stafrænt pósthólf. Að 100 opinberir aðilar verði tengdir pósthólfinu 2019, allir opinberir aðilar verði tengdir 2020 og að almennum póstsendingum verði hætt 2020.
Þjónustukönnun	Framkvæmd verður könnun á viðhorfi til opinberra þjónustu með það að markmiði að laga þjónustu að þörfum almennings og fyrirtækja. Samhliða verður óskað eftir tillögum frá starfsmönnum ríkisins um hvernig hægt er að auka skilvirkni í starfsemi og þjónustu ríkisins.
Umsóknar- og leyfisveitingagátt	Gera umsóknir og leyfisveitingar hins opinbera sjálfvirkar á netinu þannig að fylgigögn tengist sjálfkrafa leyfisumsóknum. Lausnin uppbyggð sem stöðluð lausn svo hún nýtist þvert á stofnanakerfið.

Stafrænnir innviðir

Uppbyggingu stafrænna innviða er ætlað að greiða fyrir aðgengi að stafrænni þjónustu og auka samvirkni upplýsingakerfa hins opinbera. *Straumurinn* er gagnaflutningslag fyrir upplýsingakerfi sem tryggir örugg gagnasamskipti á milli upplýsingakerfa og greiðir fyrir einskráningu (e. *once only*) þannig að aðeins þarf að veita grunnupplýsingar til opinberra aðila einu sinni. *Straumurinn* nýtist einnig atvinnulífinu við að sækja upplýsingar frá hinu opinbera á skjótan, einfaldan og öruggan máta auk þess sem hann veitir fyrirtækjum tækifæri til að miðla upplýsingum sín á milli. Með því að nýta *Strauminn* verða samskipta-leiðir milli upplýsingakerfa stöðluð og það eykur hagræðingu í uppsetningu og rekstri. Þau ríki sem talin eru meðal þeirra fremstu í nýtingu upplýsingatækni, t.d. Eistland og Finnland, nýta sambærilegt þjónustulag. Unnið er að uppsetningu á *Straumnum* í þróunarumhverfi og mun Ísland gerast samstarfsaðili Eista og Finna um nýtingu *Straumsins*.

Mikið ósamræmi er í skipulagi upplýsingatækniakerfa ríkisins. Með því að skilgreina tækniarkitektúr ríkisins verður til tæknistefna sem tryggir samræmingu og sveigjanleika upplýsingatækniinnviða. Þá skapar stefnan forsendur til að nýta betur hagræðingartækifæri

í rekstri og innkaupum á upplýsingatæknibúnaði, t.d. með fækkun tegunda á búnaði sem nýttur er í starfsemi ríkisins.

Verkefni sem unnið er að á árinu 2019:

Verkefni	Markmið
Tækniarkitektúr	Móta samræmt skipulag upplýsingakerfa ríkisins. Allar stofnanir fylgi sömu viðmiðum við mótun upplýsingatækniumhverfis.
Straumurinn (X-Road)	Tryggja samvirgni upplýsingakerfa hins opinbera. Auka skilvirgni og sveigjanleika í opinberri þjónustu.

Samstarf stofnana

Fjöldmörg tækifæri eru til staðar við að auka samstarf og samrekstur stofnana. Nú þegar er verkefnastofan að vinna að tveimur samrekstrarverkefnum á sviði upplýsingatækni, innleiðingu á sameiginlegum innkaupum á Microsoft-leyfum og nýtingu skýjaþjónustu. Gert er ráð fyrir að nýr samningur sem tók gildi 2018 um Microsoft-leyfi lækki heildarkostnað ríkisins vegna Microsoft-leyfa um 200 m.kr. á ári auk þess sem samningurinn eykur tækifæri til hagræðingar á öðrum sviðum m.a. með auknu samstarfi.

Verkefni sem unnið er að á árinu 2019:

Verkefni	Markmið
Innleiðing samnings um Microsoft leyfi	Sameina alla leyfasamninga A-hluta stofnana undir tveimur samningum (menntastofnanir og aðrar stofnanir). Byggja upp miðlægan leyfagrunn þannig að ríkið hafi raunstöðu á Microsoft leyfum á hverjum tíma.
Sameiginleg skýjaþjónusta	Auka samrekstur upplýsingakerfa ríkisins í tölvuskýjum og fækka vélasölum.
Samrekstur UT grunninnviða	Fækka tegundum gagnagrunna í rekstri hjá ríkinu til einföldunar á rekstrarumhverfi, nýta þekkingu starfsmanna betur og lækka kostnað.
Samrekstur vefa	Í dag eru 250 vefir í rekstri hjá ríkinu. Áætlað er að um 100 stöðugildi sinni rekstri og umsjón. Markmið að staðla útlit og fækka vefumsjónarkerfum.
Rafræn innkaup	Innleiða rafrænt innkaupakerfi og gera innkaup allra ríkisaðila rafræn.

Við lifum á tímum örra breytinga. Framfarir í upplýsingatækni liðinna ára hafa umbylt hugmyndum og aðferðum við veitingu opinberrar þjónustu. Tækninýjungar líkt og gervigreind, vélmenni, Interneti hlutanna og stafræn tækni hafa rutt eldri aðferðum úr vegi og skapað margvísleg tækifæri fyrir þjónustuveitendur. Þjóðfélagið allt nýtur góðs af slíkum framförum í formi meiri skilvirgni, minni kostnaðar og bættrar þjónustu. Það er þess vegna skylda allra að nýta þau fjöldmörgu tækifæri sem leynast við hvert fótímál. Af hálfu hins opinbera er mikilvægt að stofnanir og starfsfólk þeirra verði sem best stutt í þeirri vegferð sem framundan er. Við mótun stefnu til framtíðar þar sem tækifæri eru nýtt til hins ítrasta er mikilvægt að hafa nokkur leiðarljós: tryggja þarf að regluverk skapi hámarks svigrúm til

framþróunar verkefna, leiða þarf saman stofnanir og starfsfólk, samnýta innviði hins opinbera eins og kostur er, tryggja sveigjanlegt stofnanakerfi og stuðla að skilvirkum boðleiðum.

5.7 Kynjuð fjárlagagerð

Mótun fjármálaáætlunar og fjárlaga felur í sér ákvörðun um félagslega og efnahagslega forgangs röðun stjórnvalda. Vegna mismunandi stöðu kvenna og karla hefur tekjuöflun og ráðstöfun opinbers fjár ólík áhrif á kynin sem þarf að taka mið af við ákvarðanatöku. Sú aðferð sem er beitt við það er kölluð kynjuð fjárlagagerð (e. *Gender budgeting*). Innleiðing kynjaðrar fjárlagagerðar á Íslandi hefur frá upphafi haft að leiðarljósi að réttlæti og sanngirmi haldist í hendur við efnahagslega velferð. Réttlætissjónarmiðin snúa að því að skapa réttlátt og sanngjarnt samfélag þar sem jafnrétti ríkir. Á sama tími er haft í huga að jafnrétti fylgir efnahagslegur ávinningur en misrétti er samfélögum dýrkeypt.

Íslandi hefur nýlega verið falið það verkefni að leiða sérfræðihóp Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu (e. *OECD*) um kynjaða fjárlagagerð, sem er til marks um stöðu Íslands í jafnréttismálum á alþjóðavísu þó að jafnrétti sé enn ekki náð. Kynjabil er til staðar á öllum sviðum samfélagsins og þarf sérstaklega að hafa það hugfast að munurinn er oft meiri þegar horft er til fólks sem verður fyrir margþættri mismunun, svo sem vegna fötlunar eða uppruna. Með því að taka mið af þessum mun geta stjórnvöld tekið ákvarðanir sem bæði styðja við markmið um jafnrétti og betri nýtingu opinbers fjár.

Kynjuð fjárlagagerð er lögbundin samkvæmt 18. gr. laga um opinber fjármál. Í dag er unnið að því að tengja kynja- og jafnréttissjónarmið við gerð fjármálaáætlunar og fjárlaga í anda leiðbeininga frá OECD. Stofnunin mælist til þess að kynjasjónarmið séu samþætt við allt fjárlagaferlið, að ferlar og greiningartæki séu tengd við niðurstöður jafnréttisgreininga og að kynja- og jafnréttissjónarmið séu samþætt við ákvarðanatöku varðandi stefnumótun og áætlanagerð. Þetta er haft að leiðarljósi við gerð fimm ára áætlunar um kynjaða fjárlagagerð 2019–2023 sem fjármála- og efnahagsráðherra hefur nú lagt fram. Áætlunin er höfð til hliðsjónar við stefnumótun málefnasviða samkvæmt 20. gr. laga um opinber fjármál og við gerð frumvarps til fjárlaga.

Árið 2019 eru ráðgerðar margvíslegar aðgerðir sem flestar snúa að því að treysta undirstöður svo að hægt sé að tengja kynja- og jafnréttissjónarmið við ákvarðanatöku. Áætlað er að tengja kynja- og jafnréttissjónarmið við öll málefnasvið sem hafa miðlungs eða mikil áhrif á stöðu kynjanna á árinu 2019, en á þessu ári var unnið með eftirfarandi tíu áherslumálefnasvið í tengslum við fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023:

- 05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla
- 09 Almanna- og réttaröryggi
- 11 Samgöngu- og fjarskiptamál
- 14 Ferðaþjónusta
- 18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

- 21 Háskólastig
- 25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta
- 27 Örorka og málefni fatlaðs fólks
- 28 Málefni aldraðra
- 29 Fjölskyldumál

Leitast var við að gera jafnréttismat og nýta það til þess að útfæra markmið, mælikvarða og aðgerðir málefnasviðanna tíu. Matið staðfesti þann kynjahalla sem oft og tíðum er til staðar og þarf að lagfæra við stefnumótun og ákvarðanatöku. Hluti af þeim greiningum sem gerðar hafa verið á málefnasviðunum hafa leitt til aðgerða, eins og sjá má í greinargerðum ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka hér á eftir. Á málefnasviðinu *Háskólastig*, á til að mynda að fara í þá aðgerð á árinu 2019 að ljúka samráði um breytingar á reglum um fjárveitingar til háskóla nr. 646/1999 og gefa út nýjar reglur. Litið verður sérstaklega til þess hvort reglur um fjárveitingar til háskóla hafi ólík áhrif á konur og karla. Þetta er dæmi um aðgerð sem hefur verið tengd við kynja- og jafnréttissjónarmið en líkur eru á því að þau séu mikil þegar kemur að fjárveitingum til háskóla sem ákvarðast í gegnum reiknilíkan. Sumar aðgerðir eru ekki sjáanlegar undir málefnasviðum og birtast í ársskýrslu ráðherra. Dæmi um það er málefnasviðið *Skatta-, eigna og fjármálaumsýsla*, en tekin var sú ákvörðun að gera úttekt á kynjaáhrifum innan skattkerfisins árið 2019. Úttektin mun m.a. taka mið af niðurstöðum kyngreiningar á áhrifum samnýtingar skattþrepa sem framkvæmd var á árunum 2017–2018 og kynnt hefur verið opinberlega. Úttektin verður víðtækari og að einhverju leyti almennari en fyrrnefnd greining, enda hugsuð sem grunnur undir frekari greiningar á einstökum þáttum kerfisins á komandi árum. Augljóst má vera að bregðast þurfi við niðurstöðum sem myndu leiða í ljós eða staðfesta neikvæð áhrif á jafnrétti kynjanna.

Markmiðið með jafnréttismati og kortlagningu jafnréttisáhrifa á hverju málefnasviði er að tryggja að upplýsingar verði til staðar svo að taka megmið af kynjasjónarmiðum fyrirfram, þ.e. við ákvarðanatöku. Á næstu mánuðum verður haldið áfram með greiningar, þannig að hægt verði að leggja jafnréttismatið til grundvallar valkostum og leiðum við ákvarðanatöku um markmið, aðgerðir og mælikvarða innan málefnasviða og málaflokka eins og þau birtast í næstu fjármálaáætlun og verður það síðar betur útfært í fjárlagafrumvarpi á ársgrundvelli. Niðurstöður verða jafnframt birtar í janúar 2019 í *Grunnskýrslu um kynjaða fjárlagagerð* og nýttar til þess að flokka áhrif innan hvers málefnasviðs og málaflokks, eftir vægi, í mikil, meðal eða lítil kynja- og jafnréttisáhrif.

Meðal annarra aðgerða á árinu 2019 sem miða að því að treysta undirstöður kynjaðrar fjárlagagerðar við ákvarðanatöku er að settur verður á fót starfshópur Stjórnarráðsins um söfnun, notkun og birtingu kyngreindra tölfræðigagna með aðkomu Hagstofu Íslands, Jafnréttisstofu, Sambands íslenskra sveitarfélaga, Reykjavíkurborgar og Félags forstöðumanna ríkisstofnana.

Þá er sömuleiðis gert ráð fyrir að fjármála- og efnahagsráðuneytið hefji vinnu við útgjaldagreiningu (e. *Spending reviews*) og verða kynja- og jafnréttissjónarmið samþætt þeirri greiningu. Samstarfi við Reykjavíkurborg og önnur sveitarfélög á Íslandi verður haldið áfram eftir því sem við á og fyrirhugað er að efla samstarf við háskólasamfélagið. Sem fyrr segir gegnir Ísland leiðandi hlutverki í sérfræðihópi OECD um kynjaða fjárlagagerð og mun það samstarf vera í brennidepli á árinu 2019. Þá mun á árinu verða útbúin fræðsluáætlun í samstarfi við verkefnisstjórn um samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í stefnumótun og ákvarðanatöku ráðuneyta og stofnana ríkisins sem jafnréttis- teymi velferðarráðuneytisins veitir forstöðu.

Á fundi sérfræðihóps OECD um kynjaða fjárlagagerð kom fram mikilvægi ytra aðhalds. Til þess að bæta það verður markvisst unnið að aukinni upplýsingagjöf gagnvart hagsmunaaðilum. Óháðu félagasamtökin Femínísk fjármál voru stofnuð vorið 2018 og gáfu þau í vor út sína fyrstu umsögn um fjármálaáætlun 2019–2023. Í þeirri umsögn kom m.a. fram gagnrýni á að kynja- og jafnréttissjónarmið væru ekki tengd við stefnumörkun málefnasviða til næstu fimm ára ásamt ábendingum um aðgerðir. Er nú leitast við að koma til móts við ábendingar félagsins eins og þær birtust í umsögn í apríl 2018.

Á Jafnréttisþingi 2018 sem bar yfirskriftina „Útvíkkun jafnréttisstarfs“ kom fram gagnrýni á skort á samtvinnun kyns við fleiri mismunabreytur í jafnréttisstarfi hér á landi og á það líka við um vinnu við kynjaða fjárlagagerð. Samtvinnun hefur það í för með sér að ekki er eingöngu horft til kyns heldur einnig fleiri mismunabreyta, svo sem fötlunar, litarhafts, þjóðernis, kynhneigðar og kynvitundar. Sérstök áhersla verður lögð á samtvinnun og þar með talið útvíkkun jafnréttishugtaksins á árinu 2019 með bættum verkferlum, gagnasöfnun og samráði við hagsmunahópa. Á árinu 2019 verður áfram starfandi verkefnisstjórn um kynjaða fjárlagagerð sem heldur utan um vinnu sem leidd er af fjármála- og efnahagsráðuneytinu í samstarfi við velferðarráðuneytið. Sömuleiðis verða áfram starfandi stýrihópar í hverju ráðuneyti sem leiða vinnu við kynjaða fjárlagagerð innan hvers ráðuneytis.

Ef litið er til reynslu annarra landa þá er ljóst að vinna og uppbygging kynjaðrar fjárlagagerðar er langtímaverkefni. Nauðsynlegt er að byggja undirstöður og móta þekkingu innan kerfis til þess að vinnan fari að skila árangri. En sú grunnvinna ætti að skila sér margfalt til baka með réttlæti og efnahagslega velferð að leiðarljósi.

5.8 Skuldbindandi samningar og styrktarsamningar

Árlega stofna ráðuneyti og stofnanir til útgjalda með samningum, á grundvelli 40. gr. laga um opinber fjármál og 42. gr. sömu laga um styrkveitingar, við samtök, einkaaðila og sveitarfélög. Tilgangur og markmið með samningum eða styrkjum samkvæmt þessum greinum laganna geta verið margskonar.

Flokkun samninga. Samningar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni falla undir 40. gr. laga um opinber fjármál. Samkvæmt þeirri grein er ráðherrum veitt heimild, með samþykki fjármála- og efnahagsráðherra, til að gera samninga um þjónustu- og

rekstrarverkefni til lengri tíma en eins árs í senn en þó að hámarki til fimm ára, að öðrum kosti þurfi samþykki Alþingis. Með samningi um rekstur er átt við samning um afmarkaða rekstrarþætti eða þjónustu sem ríkið veitir, enda sé ekki um að ræða verkefni sem fela í sér vald til að taka ákvarðanir er lúta að réttindum og skyldum nema fyrir því liggja skýr lagaheimild. Skriflegir samningar eiga að vera til um öll lögbundin verkefni sem ráðuneyti og stofnanir hafa samið um og aðrir en ríkisaðilar inna af hendi. Réttarstaða þeirra sem þjónustan beinist að breytist því ekki þó að ríkið feli öðrum aðila að sjá um lögbundinn rekstur eða þjónustu. Með 40. gr. laga um opinber fjármál er stofnunum einnig veitt heimild til að gera samninga um afmörkuð rekstrarverkefni, án samþykkis hlutaðeigandi ráðuneytis og fjármála- og efnahagsráðuneytis, ef samanlögð árleg fjárskuldbinding ríkisaðilans vegna samninga fer ekki yfir 15% af árlegum heildarútgjöldum hans. Þar er þó fyrst og fremst um að ræða minni háttar samninga eins og rekstur upplýsingakerfa, tölvuumsjón og rekstrarleigusamninga. Það er á ábyrgð ríkisaðila að tryggja að útgjöld vegna samninga séu í samræmi við þá stefnumörkun sem liggur til grundvallar fjármálaáætlun og rúmist innan þeirra fjárheimilda sem Alþingi hefur samþykkt til þess málefnasviðs og málaflökks sem verkefnið fellur undir.

Ráðherrum er samkvæmt lögnum einnig heimilt að gera styrktar- og samstarfs-samninga um verkefni sem ekki falla beinlínis undir lögbundin verkefni ríkisins. Um slíka samninga gildir 42. gr. laga um opinber fjármál sem fjallar um styrkveitingar. Samkvæmt greininni er hverjum ráðherra heimilt að veita tilfallandi styrki og framlög til verkefna sem varða þá málaflökka sem þeir bera ábyrgð á. Markmið þeirra er að styrkja eða ganga til samstarfs við aðila um verkefni sem almennt eru uppbyggileg eða nauðsynleg í samfélaginu. Við úthlutun styrkja og framlaga skal gæta jafnræðis, hlutlægni, gagnsæis og samkeppnissjónarmiða.

Bætt verklag og nýjar reglugerðir. Þann 1. júní 2018 tóku gildi tvær reglugerðir sem eiga að styðja við 40. og 42. gr. laga um opinber fjármál og styrkja sömuleiðis þá aðgreiningu sem þarf að gera á milli rekstrar- og þjónustusamninga og styrkveitinga. Annars vegar er um að ræða reglugerð nr. 643/2018 um undirbúning, gerð og eftirfylgni samninga um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni, og hins vegar reglugerð nr. 642/2018 um styrkveitingu. Megintilgangur reglugerðar nr. 643/2018 sem fellur undir 40. gr. laga um opinber fjármál er að bæta verklag við undirbúning, gerð, framkvæmd, eftirlit og endurnýjun samninga sem gerðir eru til lengri tíma en eins árs. Í reglugerðinni er m.a. kveðið á um frumathugun sem er grundvöllur ákvarðanatöku um gerð samnings.

Megintilgangur reglugerðar nr. 642/2018 sem fellur undir 42. gr. laga um opinber fjármál er að gætt sé að vandaðri og samræmdri málsmeðferð við veitingu tilfallandi styrkja og framlaga til verkefna. Samhliða útgáfu þeirra reglugerða sem fjallað hefur verið um hér að ofan hefur farið fram vinna við gerð ferla, leiðbeininga og sniðmáta sem eiga að stuðla að betra verklagi varðandi þennan mikilvæga þátt ríkisfjármála.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Áb.	Fj. samn.	2018	2019	2020	2021
Rekstrar- og þjónustusamningar						
04 Utanríkismál	UTN	2	3	799	799	799
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	FJR	6	1.999	1.999	1.999	1.687
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	ANR	4	106	106	105	105
08 Sveitarfélög og byggðamál	SRN	1	205	212	212	212
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	2	602	630	618	606
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	DMR	1	34	34	34	34
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	SRN	12	5.624	5.526	5.500	5.383
12 Landbúnaður	ANR	2	34	35	34	34
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	ANR	5	493	441	433	415
14 Ferðaþjónusta	ANR	3	155	157	160	15
15 Orkumál	ANR	3	62	62	62	62
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj. sýsla atv. mála	ANR	5	84	84	84	84
19 Fjölmíðlun	MRN	1	4.110	4.645	4.645	4.645
20 Framhaldsskólastig	MRN	6	5.240	5.443	5.443	5.443
21 Háskólastig	ANR	1	174	180	177	173
21 Háskólastig	MRN	3	4.974	5.247	5.247	5.247
23 Sjúkrahúsjónusta	VEL	2	54.605	56.516	56.516	56.516
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	VEL	30	22.749	23.229	23.246	23.263
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	VEL	20	34.972	37.181	37.181	37.181
29 Fjölskyldumál	VEL	3	822	1.210	1.210	1.210
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	VEL	3	884	886	886	886
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	VEL	1	318	326	326	326
Samtals rekstrar- og þjónustusamningar		116	138.247	144.948	144.918	144.327
Styrktar- og samstarfssamningar						
04 Utanríkismál	UTN	42	2.439	2.506	2.457	2.457
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	ANR	2	21	21	20	20
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	1	12	12	12	12
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	DMR	2	2.135	2.086	2.044	2.002
12 Landbúnaður	ANR	5	13.979	14.382	14.170	14.079
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	ANR	3	59	59	44	37
14 Ferðaþjónusta	ANR	7	507	477	254	207
17 Umhverfismál	UAR	1	35	34		
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	MRN	46	2.477	2.844	2.837	2.837
20 Framhaldsskólastig	MRN	10	1.120	1.115	1.131	1.115
21 Háskólastig	MRN	10	250	259	259	259
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menn. mála	MRN	19	826	846	846	846
29 Fjölskyldumál	VEL	3	236	241	241	241
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	VEL	1	50	50	50	50
Samtals styrktar- og samstarfssamningar		152	24.147	24.930	24.364	24.161
Samtals skuldbindandi samningar		268	162.394	169.878	169.283	168.488
Hlutfall af frumútgjöldum			21%	21%	-	-

Heildarumfang skuldbindandi samninga. Umfang skuldbindandi samninga ríkis- sjóðs er umtalsvert, bæði hvað varðar fjölda og fjárhagslegt umfang. Taflan hér á undan

sýnir heildarskuldbindingu og fjölda allra rekstrar- og þjónustusamninga annars vegar og styrktar- og samstarfssamninga hins vegar eftir málefnasviðum. Rétt er að vekja athygli á því að í yfirliti 6 í fylgiriti með fjárlagafrumvarpinu eru sýndir allir skuldbindandi samningar eftir málefnasviðum og málaflokkum.

Skuldbindandi samningar sem í gildi eru á þessu ári eru alls 268 talsins. Þar af eru 116 vegna rekstrar- og þjónustuverkefna en 152 vegna styrktar- og samstarfsverkefna. Heildar-útgjöld samninganna eru áætluð 162.394 ma.kr., eða sem nemur 21% af frumútgjöldum ríkissjóðs. Umfang samninga hefur aukist nokkuð á milli árána 2017 og 2018 eða um 66 ma.kr. Skýrist breytingin að miklu leyti af svokölluðum DRG-samning sem fellur undir málefnasviðið *Sjúkrahúsþjónusta*. Samningurinn tekur til kaupa SÍ á heilbrigðisþjónustu á öllum þjónustustigum klínískra sviða LSH. Markmið samningsins er að tengja fjármögnun spítalans og umfang þjónustu til að tryggja árangursríka heilbrigðisþjónustu og hagkvæma nýtingu fjármuna. Með samningnum er breytt fjármögnun sem byggist á framleiðslu-mælingum klínískrar þjónustu innleidd. Gildistími samningsins er frá 1. janúar 2017 til og með 31. desember 2019 en er þó gert ráð fyrir áframhaldandi fjárveitingu í tengslum við hann á árunum 2020–2021 sbr. meðfylgjandi töflu.

5.9 Varasjóðir og millifærslur fjárheimilda innan fjárlagaárs

Í fjárlögum ár hvert ákveður Alþingi skiptingu fjárheimilda til málefnasviða og málaflokka og verður þeim ákvörðunum ekki breytt nema með lögum. Þó er eðli máls samkvæmt heimilt að gera millifærslur á fjárheimildum málaflokka 34.10 *Almennur varasjóður* og 34.20 *Sérstakar fjárráðstafanir*, í samræmi við ákvarðanir um ráðstöfun þeirra, enda er fjárheimildum þessum ætlað að mæta útgjaldatalefnum án tillits til hvaða málaflokkur beri þau útgjöld. Með sama hætti er hægt að millifæra fjárheimildir vegna útgjaldatalefnu óháð hagrænni skiptingu. Heildarumfang almenns varasjóðs og sértækra fjárráðstafana nemur 10,9 ma.kr. fyrir árið 2019.

Með nýtingu þessara liða er mögulegt að taka á frávikum sem upp kunna að koma í rekstri umfram það sem hægt er að mæta með millifærslum innan málaflokka eða varasjóðum málaflokka, án þess að leita þurfi til Alþingis um auknar fjárheimildir. Um nýtingu almenns varasjóðs gilda þó ákveðnar forsendur sem raktar eru í kaflanum en engar sérreglur gilda um sérstakar fjárráðstafanir.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið ber ábyrgð á eftirliti með framkvæmd fjárlaga og hefur umsjón með millifærslum fjárveitinga í samræmi við það sem kemur fram hér að neðan. Fjármála- og efnahagsráðherra tilkynnir ákvarðanir um millifærslur til fjárlaganefndar Alþingis.

Almennur varasjóður. Samkvæmt 24. gr. laga um opinber fjármál er almennum varasjóði ætlað að bregðast við útgjöldum sem eru tímabundin, ófyrirsjáanleg og óhjákvæmileg. Almennum varasjóði er einkum ætlað að mæta frávikum í launa-, gengis- og verðlagsforsendum fjárlaga og meiriháttar ófyrirséðum og óhjákvæmilegum útgjöldum, svo sem

vegna náttúruhamfara eða útgjöldum sem ókleift er að mæta með öðrum hætti samkvæmt fjárlögum. Almennur varasjóður skal nema a.m.k. 1% af fjárheimildum fjárlaga. Fjármála- og efnahagsráðherra fer með almennan varasjóð og tekur ákvörðun um ráðstöfun úr honum.

Ráðherra sem telur þörf á viðbótarframlagi úr almennum varasjóði skilar tillögu um framlag ásamt greinargerð þar að lútandi til fjármála- og efnahagsráðherra. Greinargerðin skal með fullnægjandi hætti upplýsa um forsendur þeirra útgjalda sem ráðherra telur að mæta þurfi:

1. Lýsa skal til hvaða aðgerða ráðherra hafi gripið til sbr. 34. gr. laga um opinber fjármál, þ.e. aðgerðum til lækkunar útgjalda, millifærslna innan málaflokks eða ráðstöfun úr varasjóði málaflokks.
2. Þá skal skýra hvernig tillaga um framlag uppfylli ákvæði 24. gr. laga um opinber fjármál um almennan varasjóð, þ.e. að útgjöld séu tímabundin, ófyrirsjáanleg og óhjákvæmileg. Tillaga um framlag úr almennum varasjóði þarf að uppfylla öll þessi skilyrði.

Fjármála- og efnahagsráðherra metur greinargerð ráðherra með tilliti til skilyrða laganna. Sé fallist á að tilefni uppfylli skilyrði um millifærslu úr almennum varasjóði kynnir ráðherra ákvörðun sína fyrir fjárlaganefnd. Fjármála- og efnahagsráðherra getur einnig ákveðið að kynna ákvarðanir um millifærslur úr almennum varasjóði í ríkisstjórn. Þegar áætlanir hlutaðeigandi aðila hafa verið endurskoðaðar með tilliti til ákvörðunarinnar er fjárveiting millifærð úr almennum varasjóði.

Fjármála- og efnahagsráðherra gerir fjárlaganefnd Alþingis rökstudda grein fyrir nýtingu hennar þegar ákvörðun liggur fyrir.

Sérstakar fjárráðstafanir. Fjárheimild málaflokksins *Sérstakar fjárráðstafanir* skiptast annars vegar í útgjöld samkvæmt heimildarákvæðum og hins vegar til ráðstöfunar samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar. Fjárheimild þessa málaflokks má millifæra, í samræmi við ákvarðanir sem teknar eru um ráðstöfun þeirra, til þeirra málaflokka sem útgjöld eru færð til gjalda á eða eftir atvikum eignfærð á. Fjárveitingu til ráðstöfunar samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar má nýta til að mæta ákvörðunum ríkisstjórnar um verkefni eða áherslur sem hafa í för með sér útgjöld innan fjárlagaársins. Ráðstöfunarfé ríkisstjórnar er þannig ætlað að skapa ríkisstjórninni svigrúm til að mæta sérstökum áherslum sem hún telur mikilvægastar hverju sinni, en tilgangur almenns varasjóðs er af öðrum toga. Fjárveiting vegna útgjalda samkvæmt heimildarákvæðum er vegna kostnaðar sem kann að skapast vegna 6. gr. fjárlaga. Í greininni er að finna ýmsar heimildir til handa fjármála- og efnahagsráðherra til kaupa, sölu eða leigu fasteigna og annarra eigna. Ljóst er að fjárveitingin nægir ekki til að nýta allar heimildir greinarinnar og er því mikilvægt að fjármála- og efnahagsráðherra hafi tiltekið svigrúm til að forgangsraða nýtingu þessara heimilda innan fjárveitingarinnar.

Varasjóðir málaflokka. Varasjóður málaflokks skal nýttur til að mæta frávikum í rekstri ríkisaðila og verkefna. Ef ekki koma fram slík frávik á fyrri helmingi ársins er

hverjum ráðherra heimilt að ráðstafa úr varasjóði málaflokks í samræmi við verklagsreglur þar að lútandi sem settar eru af fjármála- og efnahagsráðherra og í samræmi við stefnu þess málaflokks. Ráðstöfun á þriðja ársfjórðungi skal aldrei nema meira en helmingi af fjárveitingu varasjóðs. Að loknum þriðja ársfjórðungi og árslokaspá skal heimila ráðstöfun úr varasjóði málaflokks til að mæta fyrir séðum frávikum í rekstri og því sem eftir stendur til að vinna að stefnumálum þess málaflokks. Við ráðstöfun úr varasjóði gildir verklag um millifærslur fjárveitinga innan málaflokks en fjárveiting varasjóðs skal nema að hámarki 2% af fjárheimildum viðkomandi málaflokks. Varasjóðir málaflokka eru 37 talsins og nemur heildarumfang þeirra 1,1 ma.kr.

Millifærsla fjárveitinga innan málaflokks. Samkvæmt 29. gr. laga um opinber fjármál er hverjum ráðherra heimilt að breyta skiptingu fjárveitinga innan málaflokks frá því sem birt hefur verið í fylgiriti fjárlaga. Ráðuneyti skal rökstyðja ákvörðun sína og senda fjármála- og efnahagsráðherra til staðfestingar. Forstöðumanni eða ábyrgðaraðila verkefnis ber að uppfæra rekstraráætlun til samræmis og skila ráðuneyti til staðfestingar innan þess frests sem gefinn er. Breytt rekstraráætlun skal færð í fjárhagskerfi ríkisins samhliða því að millifærslan er framkvæmd. Fjármála- og efnahagsráðuneyti annast birtingu ákvarðana og skal upplýsa fjárlaganefnd Alþingis áður en þær taka gildi. Ekki er í slíkum tilfellum heimilt að færa fjárveitingar milli rekstrar, tilfærslna eða fjárfestinga. Sé fjárveiting lækkuð skal ákvörðunin rökstudd og tilkynnt hlutaðeigandi forstöðumanni eða ábyrgðaraðila verkefnis með a.m.k. sex vikna fyrirvara.

6 Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta

Til B-hluta teljast fyrirtæki og lánastofnanir í eigu ríkisins sem hvorki eru sameignar- eða hlutafélag en eru undir beinni stjórn ríkisins og rekin á ábyrgð ríkissjóðs. Þessir aðilar starfa á markaði og standa að stærstum hluta undir kostnaði við starfsemi sína með tekjum af sölu á vöru eða þjónustu til almennings og fyrirtækja. Vegna sérstöðu sinnar eru fyrirtæki og sjóðir í B-hluta ekki meðtalin í umfjöllun um umfang og afkomu hins opinbera, sbr. umfjöllun í fjármálaáætlun. Í eftirfarandi töflu er samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit fyrir ríkisaðila í B-hluta í heild.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2018	Frumvarp 2019
Rekstraráætlun:		
Rekstrartekjur	42.583,8	47.793,6
Rekstrargjöld	-43.371,6	-49.159,4
Fjármunatekjur	55.751,5	58.619,5
Fjármagnsgjöld	-52.867,7	-58.366,6
Framlög í afskriftasjóð útlána	-4.300,0	-5.318,0
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	-2.204,0	-6.430,9
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	9.040,7	9.337,1
Hagnaður (-tap)	6.836,7	2.906,2
Sjóðstreymi:		
Hagnaður (-tap)	6.836,7	2.906,2
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	2.244,3	2.592,3
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum	-995,0	-1.485,0
Handbært fé frá rekstri	8.086,0	4.013,5
Veitt löng lán	-26.373,0	-25.672,0
Afborganir af veittum löngum lánum	66.433,9	97.796,4
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-944,4	-944,4
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	225,0	-50.792,0
Sala fullnustueigna	0,0	720,0
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	39.341,5	21.108,0
Tekin löng lán	9.500,0	9.500,0
Afborganir af teknum löngum lánum	-30.321,2	-32.733,0
Arðgreiðsla í ríkissjóð	-1.000,0	-1.000,0
Greitt til Háskóla Íslands	-1.180,0	-580,0
Fjármögnunarahreyfingar samtals	-23.001,2	-24.813,0
Breyting á handbæru fé	24.426,3	308,5
Handbært fé í ársbyrjun	156.038,1	84.504,6
Handbært fé í árslok	180.464,4	84.813,1

Lækkun handbærs fjár í upphafi árs 2019 í ofangreindri töflu miðað við áætlaða stöðu þess í árslok 2018 skýrist einkum af ofmati á handbæru fé Íbúðalánasjóðs í árslok í áætlun gildandi fjárlaga.

Framsetning á fjárreiðum aðila í B-hluta er eins og í reikningsskilum fyrirtækja í sambærilegum rekstri og reikningsskil þeirra skulu uppfylla kröfur laga um ársreikninga.

Rekstrartekjur fyrirtækja og lánastofnana í B-hluta á árinu 2019 eru áætlaðar samtals 47,8 ma.kr. sem er aukning um 5,2 ma.kr. frá fjárlögum 2018. Rekstrargjöld þessara aðila eru áætluð 49,2 ma.kr. og er það aukning um 5,8 ma.kr. miðað við gildandi fjárlög. Fjármunatekjur eru áætlaðar 58,6 ma.kr. og hækka um 2,9 ma.kr. frá fjárlögum yfirstandandi árs. Fjármagnsgjöld eru áætluð 58,4 ma.kr. sem er hækkun um 5,5 ma.kr. frá fjárlögum 2018. Framlög í afskriftasjóð útlána á næsta ári eru áætluð 5,3 ma.kr., eða rúmlega 20% af áætluðum heildarútlánnum á árinu, en í fjárlögum yfirstandandi árs nemur framlagið 4,3 ma.kr. sem svarar til rúmlega 16% af áætluðum útlánnum þess árs. Hækkun þessa hlutfalls milli ára skýrist einkum af auknum framlögum Lánasjóðs íslenskra námsmanna í afskriftasjóð. Áætlað er að í heild verði 6,4 ma.kr. halli á reglulegri starfsemi B-hluta aðila. Rekstrarframlög úr A-hluta ríkissjóðs eru hins vegar áætluð 9,3 ma.kr. og að teknu tilliti til þeirra er áætlað að 2,9 ma.kr. hagnaður verði af rekstri B-hlutans á næsta ári. Það er 3,9 ma.kr. lakari afkoma en reiknað er með af B-hlutanum í gildandi fjárlögum. Veldur þar mestu 3,5 ma.kr. verri afkoma Íbúðalánasjóðs og 700 m.kr. lakari afkoma Lánasjóðs íslenskra námsmanna. Að teknu tilliti til þeirra rekstrarliða sem ekki hafa áhrif á handbært fé og breytinga á rekstrartengdum eignum og skuldum er áætlað að handbært fé frá rekstri B-hluta aðila verði um 4 ma.kr. á árinu 2019.

Áætlað er að lánveitingar B-hluta aðila á næsta ári verði um 25,7 ma.kr. og er það álíka umfang og reiknað er með í gildandi fjárlögum. Innheimtar afborganir af veittum lánnum eru taldar verða 97,8 ma.kr. sem er 31,3 ma.kr. meiri innheimta en reiknað er með í fjárlögum ársins í ár. Munar þar mest um 30,7 ma.kr. aukna innheimtu hjá Íbúðalánasjóði. Binding fjár í ávöxtunarsamningum og öðrum eignum utan lánasafns eykst verulega milli ára frá áætlun gildandi fjárlaga, einkum hjá Íbúðalánasjóði, og eru kaup umfram innlausnir í slíkum viðskiptum áætluð 50,8 ma.kr. á næsta ári. Þar er aðallega um að ræða fjárfestingu í ríkisbréfum og stuttum bréfum eins og víxlum og bundnum innlánnum. Fjárfestingar í varanlegum rekstrarfjármunum eru mun minni, eða um 950 m.kr., og sala fullnustueigna rúmar 700 m.kr. Í heild eru fjárfestingarhreyfingar B-hlutans taldar verða jákvæðar um 21,1 ma.kr.

Lántökur B-hluta aðila á árinu 2019 eru í heild áætlaðar 9,5 ma.kr. eins og í gildandi fjárlögum. Íbúðalánasjóður fyrirhugar ekki nýjar lántökur á næsta ári frekar en í ár því að reiknað er með að uppgreiðslur og afborganir af veittum lánnum sjóðsins standi undir fjárförf til nýrra útlána. Áætlað er að afborganir B-hluta aðila af teknum lánnum aukist um 2,4 ma.kr. miðað við gildandi fjárlög og verði 32,7 ma.kr. Arðgreiðsla B-hluta aðila í ríkissjóð á árinu 2019 er áætluð 1 ma.kr. eins og í gildandi fjárlögum. Einungis Áfengis- og

tóbaksverslun ríkisins greiðir arð í ríkissjóð. Happraetti Háskóla Íslands greiðir hluta af hagnaði sínum beint til Háskóla Íslands. Áætlað er að á árinu 2019 verði þetta framlag happraettisins 580 m.kr. og lækki þannig um 600 m.kr. frá fjárlögum yfirstandandi árs. Breytingin skýrist af 200 m.kr. lækkun á framlagi til almennra framkvæmda við byggingar Háskóla Íslands og að sérstakt 400 m.kr. framlag til framkvæmda við Hús íslenskra fræða fellur brott, en gert er ráð fyrir að ríkissjóður fjármagni framkvæmdir við bygginguna á næsta ári. Fjármögnunarhreyfingar B-hlutans á næsta ári eru þannig í heild taldar verða neikvæðar um 24,8 ma.kr.

Gangi framangreindar forsendur eftir eykst handbært fé B-hluta aðila um rúmar 300 m.kr. á árinu 2019 og verður um 85 ma.kr. í árslok.

Eftirfarandi tafla gefur yfirlit yfir nokkrar lykilstærðir úr fjárreiðuáætlunum B-hluta aðila samkvæmt frumvarpinu.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Hagnaður / Tap	Arður til ríkissjóðs	Fjár- festing	Tekin langtímalán	Veitt langtímalán
Fyrirtæki					
Happraetti Háskóla Íslands	1.160,0		50,0		
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins	990,3	1.000,0	350,0		
Íslenskar orkurannsóknir	-80,0		40,0		
Sjóðir					
Lánasjóður íslenskra námsmanna	4.649,7			7.000,0	15.850,0
Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins	27,0				32,0
Orkusjóður	3,6				40,0
Íbúðalánasjóður, húsbrefádeild	-3.993,7				
Íbúðalánasjóður, leigubúðir og hjúkrunarheimili	-3.243,6				
Íbúðalánasjóður, viðbótarlán	-285,5				
Íbúðalánasjóður, byggingarsjóðir ríkis og verkam.	-2.092,6				
Íbúðalánasjóður, íbúðalánadeild	5.702,5		10,0		7.000,0
Byggðastofnun	68,5		500,0	2.500,0	2.750,0
Samtals	2.906,2	1.000,0	950,0	9.500,0	25.672,0

7 Efnahagur, lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir

Hér er gerð grein fyrir lánsfjárbörf, lántökum og afborgunum hjá A-hluta ríkissjóðs, fyrirtækjum og sjóðum í B-hluta og öðrum aðilum sem taka lán á grundvelli sérлага. Vísað er til 5. gr. frumvarpsins.

7.1 Horfur fyrir árið 2018

Skuldir ríkissjóðs, bæði innlendar og erlendar, hafa lækkað hratt á síðustu misserum. Á yfirstandandi ári er gert ráð fyrir áframhaldandi lækkun skulda þrátt fyrir að lækkun á milli ára verði nokkuð minni en undanfarin ár. Heildarskuldir ríkissjóðs námu 917 ma.kr. í lok árs 2017. Í fjárlögum ársins 2018 var gert ráð fyrir að heildarskuldir myndu lækka um 52 ma.kr. og nema 865 ma.kr. í lok árs. Afkoma ríkissjóðs hefur verið góð það sem af er ári og hafa innstæður í Seðlabanka Íslands því vaxið talsvert umfram það sem gert var ráð fyrir í upphafi árs. Það skýrist m.a. af hærri arðgreiðslum til ríkissjóðs frá fjármálafyrirtækjum sem og sölu á eignarhluta ríkissjóðs í Arion banka sem seldur var í byrjun árs fyrir rúma 23 ma.kr. Innstæður hafa að jafnaði verið umfram sett viðmið sem nemur 40 ma.kr. á hverjum tíma. Sökum þess var unnt að nýta hluta af þeim innstæðum til þess að greiða hraðar niður skuldir á fyrri árshelmingi en til stóð. Þá hafa niðurgreiðslur skulda einnig verið fjármagnaðar að hluta með andvirði stöðugleikaframlaga slitabúa fallinna fjármálafyrirtækja. Í fjárlögum ársins 2018 var áætlað að nýta um 62 ma.kr. af stöðugleikaframlögum til niðurgreiðslu skulda. Um mitt ár var ljóst að sú fjárhæð myndi ekki skila sér öll inn á stöðugleikareikning ríkissjóðs í Seðlabanka Íslands á yfirstandandi ári. Hluti hennar eða 19,5 ma.kr. tengist afkomuskiptasamningi við Kaupþing í tengslum við sölu á Arion banka. Kaupþing seldi stóran hluta bankans í almennu hlutafjárútboði samhliða skráningu bankans á markað í júní. Í kjölfar þess greiddi slitabúið að fullu upp skuldabréf sem útgefið var til ríkissjóðs sem hluta af stöðugleikaframlagi. Þar sem ekki er gert ráð fyrir frekari sölu á hlutum í Arion banka á yfirstandandi ári frestast endurheimtur vegna afkomuskiptasamningsins fram til ársins 2019.

Kaup ríkissjóðs á eigin skuldabréfum í flokknum RIKH 18, sem gefinn var út til að endurfjármagna fjármálastofnanir í kjölfar endurskipulagningar eftir fall viðskiptabankanna, hafa vegið þyngst í niðurgreiðslu skulda á árinu. Þau bréf eru á gjalddaga í október. Flokkurinn stóð í 70 ma.kr. í ársbyrjun en við ritun fjárlagafrumvarpsins stefnir í að eftirstöðvar flokksins, sem gert er ráð fyrir að greiddar verði á gjalddaga, verði um 9 ma.kr. Uppgreiðsla RIKH 18 markar veruleg tímamót þar sem um er að ræða eftirstöðvar af síðustu lánunum sem tengjast beint áfallinu á fjármálakerfið haustið 2008. Á vormánuðum keypti ríkissjóður eigin bréf af Seðlabanka Íslands fyrir samtals um 27 ma.kr., en ekki var gert ráð fyrir þeim kaupum í fjárlögum. Um var að ræða bæði bréf í flokknum RIKH 18 og

í flokknum RIKB 19 sem eru á gjalddaga í febrúar 2019. Með kaupum á síðarnefnda flokknum, ásamt skiptiútboðum á árinu, dregur verulega úr endurfjármögnunarpörf ríkissjóðs á næsta ári.

Endurmetnar áætlanir gera nú ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs lækki um 73 ma.kr. á árinu og nemi um 843 ma.kr. í árslok. Skuldastaða í árslok verður því 22 ma.kr. lægri en gert var ráð fyrir í fjárlögum ársins. Eins og getið er um hér að framan munar þar mest um skuldaþréflokkin RIKH 18 en eftirstöðvar hans stóðu, eins og áður segir, í 70 ma.kr. í byrjun árs. Staða ríkisbréfa og víxla hækkar um tæpa 12 ma.kr. á milli ára, en áætluð útgáfa ríkisbréfa er 40 ma.kr. á yfirstandandi ári. Önnur innlend lán lækka vegna afborgana um tæpa 8 ma.kr. á árinu og eftirstöðvar erlendra lána lækka lítillega á milli ára vegna gengisáhrifa.

7.2 Heildarlánsfjárbörf ríkissjóðs, fyrirtækja og sjóða árið 2019

Áætlað er að á árinu 2019 verði heildarlántökur A-hluta ríkissjóðs, fyrirtækja og sjóða í B-hluta og Landsvirkjunar samtals 74,3 ma.kr. Afborganir þessara aðila af lánunum eru áætlaðar 135,9 ma.kr. Er því reiknað með að heildarskuldir þeirra muni lækka um 61,6 ma.kr. á árinu.

Í milljörðum króna	Horfur 2018			Frumvarp 2019		
	Innlent	Erlent	Samtals	Innlent	Erlent	Samtals
Lántökur	44,5	25,4	69,9	-	-	74,3
Ríki	44,5	0,0	44,5	-	-	42,5
A-hluti	40,0	0,0	40,0	-	-	40,0
B-hluti	4,5	0,0	4,5	-	-	2,5
Landsvirkjun	0,0	25,4	25,4	-	-	31,8
Afborganir	137,4	40,4	177,8	-	-	135,9
Ríki	137,4	0,4	137,8	-	-	84,9
A-hluti	112,8	0,0	112,8	-	-	59,0
B-hluti	24,6	0,4	25,0	-	-	25,9
Landsvirkjun	0,0	40,0	40,0	-	-	51,0
Hrein lánsfjárbörf	-92,9	-15,0	-107,9	-	-	-61,6
Hlutfall af vergri landsframleiðslu	-3,4%	-0,6%	-4,0%	-	-	-2,1%

Langtímalántökur A-hluta ríkissjóðs á árinu 2019 eru áætlaðar 40 ma.kr. og afborganir af teknum lánunum 59 ma.kr. Er því áætlað að skuldir A-hluta ríkissjóðs muni lækka um 19 ma.kr. á næsta ári. Reiknað er með að í ár verði afborganir 72,8 ma.kr. umfram lántökur. Er því talið að langtímaskuldir A-hluta ríkissjóðs verði greiddar niður um 91,8 ma.kr. á þessum tveimur árum. Þessi skuldalækkun er einkum fjármögnuð með sölu á hlut ríkisins í Arion banka, uppgreiðslu á skuldabréfi Kaupþings vegna Arion banka og arðgreiðslum frá Íslandsbanka og Landsbanka.

Áætlað er að á árinu 2019 muni lántökur fyrirtækja og sjóða í B-hluta, sem hafa heimild til lántöku í sérlögum, og lántökur Landsvirkjunar nema samtals 34,3 ma.kr. Á móti er gert ráð fyrir að afborganir sömu aðila af útistandandi skuldum muni nema 76,9 ma.kr. Gangi áætlanir eftir munu þessir aðilar því lækka skuldir sínar um 42,6 ma.kr. á næsta ári. Áætlað er að Íbúðalánasjóður muni greiða niður skuldir um 24,6 ma.kr. og Landsvirkjun um 19,2 ma.kr., en að skuldir Bygðastofnunar aukist um 1,2 ma.kr. Horfur eru á að í ár muni þessir aðilar greiða niður skuldir upp á samtals 35,1 ma.kr. Nánari grein er gerð fyrir lántökuáformum einstakra fyrirtækja og sjóða í undirkafla 7.5 *Lántökur ríkisfyrirtækja og sjóða – ríkisábyrgðir*.

Á heildina litið er því áætlað að á árinu 2019 verði afborganir umfram lántökur A-hluta ríkissjóðs 19 ma.kr. og afborganir fyrirtækja og sjóða í B-hluta og Landsvirkjunar umfram nýjar lántökur eru áætlaðar 42,6 ma.kr. Er því áætlað að samtals greiði þessir aðilar niður skuldir um 61,6 ma.kr. á næsta ári eða sem nemur 2,1% af vergri landsframleiðslu.

7.3 Sjóðstreymi og lánsfjárförf A- hluta ríkissjóðs

Áætlað er að á árinu 2019 verði handbært fé frá rekstri A-hluta ríkissjóðs jákvætt um 60,4 ma.kr. Það er breyting um 33 ma.kr. til lækkunar milli ára miðað við endurskoðaða áætlun um útkomuna á árinu 2018.

Gert er ráð fyrir 44,6 ma.kr. útstreymi umfram innstreymi um fjárfestingarhreyfingar sjóðstreymis á næsta ári og því er áætlað að hreinn lánsfjárfjöfnuður A-hlutans verði jákvæður um 15,8 ma.kr. Reiknað er með að hreinn lánsfjárfjöfnuður á yfirstandandi ári verði jákvæður um 88 ma.kr.

Nýjar langtímalántökur A-hluta ríkissjóðs á næsta ári eru áætlaðar 40 ma.kr. og afborganir af teknum langtímalánum 59 ma.kr. Samkvæmt því er reiknað með 19 ma.kr. útstreymi um fjármögnunarhreyfingar A-hlutans á næsta ári sem endurspeglar áform um áframhaldandi lækkun á skuldum ríkissjóðs. Gangi framangreindar áætlanir eftir er reiknað með að gengið verði á handbært fé ríkissjóðs um 3,2 ma.kr. á árinu 2019.

Handbært fé frá rekstri. Handbært fé frá rekstri er það fé sem regluleg starfsemi í rekstri ríkisins skilar þegar frá eru taldar rekstrarfærðar tekjur og gjöld sem ekki koma til innheimtu eða útgreiðslu á árinu. Horfur eru á að í ár verði handbært fé frá rekstri jákvætt um 93,4 ma.kr. og jákvætt um 60,4 ma.kr. á næsta ári. Breyting milli ára er 33 ma.kr. til lækkunar.

Fjárfestingarframlög. Hér er um að ræða framlög til eignakaupa og annarra fjárfestingarverkefna sem eru eignfærð í efnahagsreikningi ríkissjóðs. Fasteignakaup og mannvirkjagerð, svo sem húsbyggingar, vegagerð og önnur uppbygging innviða falla undir þennan lið. Áætlað er að 42,8 ma.kr. verði varið til fjárfestingarverkefna á næsta ári sem er 8 ma.kr. umfram það sem gert er ráð fyrir að verði varið til slíkra verkefna í ár.

m.kr.	Horfur 2018	Frumvarp 2019
Handbært fé frá rekstri	93.377	60.348
Fjárfestingarhreyfingar:		
Fjárfestingarframlög	-34.799	-42.818
Sala fasteigna, jarða og réttinda	560	560
Veitt löng lán	-11.700	-7.000
Afborganir veittra lána	6.200	3.500
Hlutabréfakaup og eiginfjárframlög	-900	-600
Framlag til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	-5.000	-7.000
Óreglulegt fjárstreymi vegna félaga í ríkiseigu	40.245	8.800
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-5.393	-44.558
Hreinn lánsfjárjöfnuður	87.984	15.790
Fjármögnunarhreyfingar:		
Skammtímalán, breyting	-5.800	0
Tekin löng lán	40.000	40.000
Afborganir af teknum lánum	-107.000	-59.000
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-72.800	-19.000
Breyting á handbæru fé	15.184	-3.210

Veitt langtímalán. Í 2. tölul. 5. gr. frumvarpsins er sótt um heimild til 7 ma.kr. lánveitingar úr ríkissjóði til lengri tíma en eins árs og þar er um að ræða lánveitingu til Lána-sjóðs íslenskra námsmanna. Í endurskoðaðri áætlun fyrir 2018 er reiknað með 11,7 ma.kr. lánveitingum, þar af 7 ma.kr. til Lána-sjóðs íslenskra námsmanna og 4,7 ma.kr. til Vaðlaheiðarganga hf.

Afborganir veittra lána. Gert er ráð fyrir að í ár verði 6,2 ma.kr. innheimtir í afborganir af veittum lánum ríkissjóðs og 3,5 ma.kr. á næsta ári. Hér er að stærstum hluta um að ræða afborganir frá Lána-sjóði íslenskra námsmanna en gert er ráð fyrir að sjóðurinn muni greiða ríkissjóði um 3,6 ma.kr. í afborganir á þessu ári og 3,1 ma.kr. á næsta ári. Aðrar afborganir eru af ýmsum smærri lánum til fyrirtækja, atvinnuvega og sveitarfélaga.

Kaup hlutabréfa og eiginfjárframlög. Undir þennan lið falla eiginfjárframlög og hlutafjárkaup sem eru færð til eignar í efnahagsreikningi ríkissjóðs. Við afgreiðslu gildandi fjárlaga var gert ráð fyrir að í ár myndi ríkissjóður leggja allt að 900 m.kr. í slík framlög. Þar af 790 m.kr. til alþjóðastofnana en auk þess var gert ráð fyrir 110 m.kr. svigrúmi vegna annarra ótilgreindra framlaga. Gert er ráð fyrir samtals 600 m.kr. framlögum vegna hlutabréfakaupa og stofnfjárframlaga á árinu 2019. Eftirfarandi tafla gefur yfirlit yfir helstu eiginfjárframlög miðað við horfur fyrir árið í ár og áætlun um framlög á næsta ári.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2018	Frumvarp 2019
Alþjóðaframfarastofnunin (IDA)	716	414
Innviðafjárfestingabanki Asíu (AIIB)	74	74
Önnur hluta- og stofnfjárframlög	110	112
Samtals	900	600

Óreglulegt fjárstreymi vegna félaga í ríkiseigu. Við afgreiðslu gildandi fjárlaga var reiknað með að óreglulegt fjárstreymi, svo sem sérstakar arðgreiðslur eða sala á eignarhlutum í fjármálafyrirtækjum, myndi skila ríkissjóði 35 ma.kr. á árinu 2018. Nú eru horfur á að þessar greiðslur verði 5,2 ma.kr. umfram þá áætlun eða alls 40,2 ma.kr. Greiðslurnar eru af tvennum toga. Annars vegar sérstakar viðbótararðgreiðslur frá Landsbanka og Íslandsbanka, samtals 16,7 ma.kr. Hins vegar sala á 13% hlut ríkisins í Arion banka fyrr á þessu ári fyrir um 23,5 ma.kr. Í frumvarpinu er reiknað með að óreglulegt fjárstreymi vegna sérstakra arðgreiðslna frá fjármálastofnunum muni skila ríkissjóði 8,8 ma.kr. tekjum á árinu 2019.

Sala hlutabréfa og eignarhluta. Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir sölu á eignarhlutum ríkissjóðs í fyrirtækjum á næsta ári.

Hreinn lánsfjárfjöfnuður. Hreinn lánsfjárfjöfnuður er samtala handbærs fjár frá rekstri og fjárfestingarhreyfinga í sjóðstreymi. Jákvæður jöfnuður sýnir þá fjármuni sem rekstur og fjárfestingarhreyfingar ríkissjóðs skila og nýta má til að greiða niður skuldir án þess að ganga á handbært fé innan ársins. Neikvæður lánsfjárfjöfnuður sýnir hins vegar þörf á aukinni lánsfjármögnun eða hve mikið ríkissjóður þarf að ganga á handbært fé á árinu að óbreyttri skuldastöðu. Áætlað er að hreinn lánsfjárfjöfnuður verði jákvæður um 88 ma.kr. á árinu 2018 og jákvæður um 15,8 ma.kr. á árinu 2019.

Lántökur A-hluta ríkissjóðs. Í 1. tölul. 5. gr. frumvarpsins er sótt um heimild fyrir allt að 45 ma.kr. lántökum ríkissjóðs á árinu 2019. Í lánsfjáráætlun ríkissjóðs og sjóðstreymi, sbr. 2. gr. frumvarpsins, er hins vegar reiknað með 40 ma.kr. lántöku á næsta ári. Til að hafa borð fyrir báru er sótt um 5 ma.kr. heimild umfram það. Við afgreiðslu gildandi fjárlaga voru lántökur á árinu 2018 áætlaðar 40 ma.kr. Horfur eru á að sú áætlun standist.

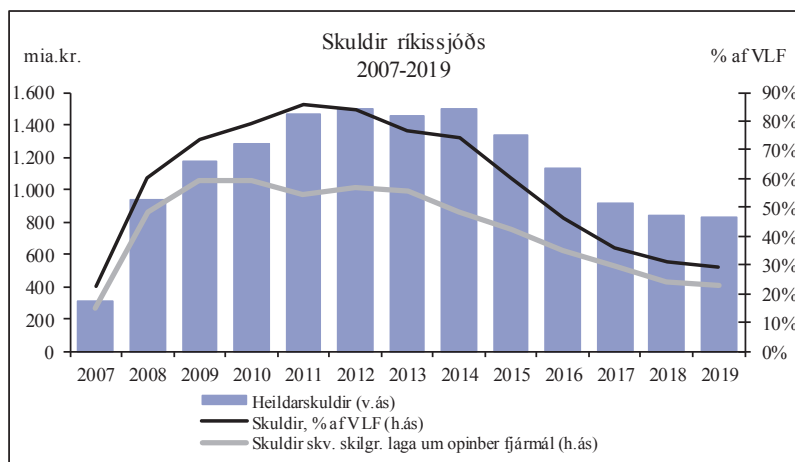
Afborganir af teknum lánnum. Áætlað er að á árinu 2019 muni ríkissjóður greiða 59 ma.kr. í afborganir af teknum langtímalánnum. Reiknað er með að á yfirstandandi ári muni ríkissjóður greiða 107 ma.kr. í afborganir af teknum lánnum og lækka auk þess stöðu ríkisvixla um 5,8 ma.kr. Gangi framangreindar áætlanir eftir mun skuldastaða A-hluta ríkissjóðs lækka um samtals 91,8 ma.kr. að nafnvirði á þessum tveimur árum.

7.4 Skuldir, kröfur og hrein staða ríkissjóðs

Verulegur viðsnúningur hefur átt sér stað í skuldsetningu ríkissjóðs á síðustu árum. Í árslok 2018 er gert ráð fyrir að heildarskuldir nemi 843 ma.kr. til samanburðar við 1.501 ma.kr. þegar þær fóru hæst á árinu 2012 og eru lán sem tekin voru til eflingar

gjalddeyrisforða og færð voru í bækur Seðlabankans þá ekki með talin. Á aðeins sex árum hafa skuldirnar því lækkað um 658 ma.kr. Sem hlutfall af landsframleiðslu voru heildarskuldir ríkissjóðs hæstar í 86% á árinu 2011, en í lok árs 2018 er brúttó skuldahlutfall áætlað 31%. Skuldahlutfallið nálgast óðum það sem það var fyrir hrun fjármálakerfisins en það var 23% í lok árs 2007. Megnið af þeim skuldum sem greiddar hafa verið niður á síðustu árum tengjast fjármálaáfallinu, svo sem lán sem veitt voru ríkissjóði í tengslum við efnahagsáætlun stjórnvalda og Alþjóðagjalddeyrisjóðsins og skuldabréf sem gefið var út til að endurfjármagna Seðlabanka Íslands. Þau merku tímamót verða á yfirstandandi ári að síðustu lánin sem tekin voru í tengslum við fjármálaáfallið, bréf sem gefin voru út til endurfjármögnunar bankanna, greiðast upp að fullu. Árið 2019 markar því nýtt upphaf fyrir ríkissjóð og munu áætlanir fyrir árið 2019 og áfram bera þess merki.

Á árinu 2018 er gert ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs lækki um 74 ma.kr. og nemi 843 ma.kr. í árslok. Er það einkum vegna jákvæðrar afkomu ríkissjóðs, nýtingar stöðugleikafamlaga slitabúa fallinna fjármálafyrirtækja og lækkunar á sjóðsstöðu ríkissjóðs í Seðlabanka Íslands. Skuldir ríkissjóðs samkvæmt skilgreiningu laga um opinber fjármál eru áætlaðar 23,5% af VLF í lok árs. Í fjárlögum var gert ráð fyrir að skuldalækkun ársins næmi 52 ma.kr. eða væri um 22 ma.kr. lægri en endurmetnar áætlanir gera ráð fyrir. Mismunurinn skýrist af kaupum ríkissjóðs á eigin bréfum af Seðlabanka Íslands á vormánuðum sem ekki var gert ráð fyrir í fjárlögum og nánar er vikið að í kafla 7.1 hér að framan.

Árið 2019 markar nýtt upphaf, en öll lán sem tengjast beint falli fjármálakerfisins hafa þá verið greidd. Fjármálaáætlun til næstu fimm ára gerir ráð fyrir áframhaldandi skuldalækkun á árunum fram til 2023, en frá og með árinu 2019 hægir þó verulega á lækkuninni. Ekki er gert ráð fyrir neinum uppgreiðslum á lánunum áður en til gjalddaga kemur heldur verða stórir gjalddagar greiddir og með því munu heildarskuldir ríkissjóðs smám saman fara lækkandi. Í febrúar 2019 er á gjalddaga skuldabréfaflokkur sem upphaflega var gefinn

út árið 2008, RIKB 19, en eftirstöðvar hans nema nú um 52 ma.kr. Flokkurinn fór hæst í 88 ma.kr. og hefur því náðst verulegur árangur í að draga úr endurfjármögnunarpörf vegna hans á síðustu misserum með uppkaupum og skiptiútboðum. Áætlanir gera ráð fyrir að nýta hluta stöðugleikaframlaga og innstæður ríkissjóðs til greiðslu hans á gjalddaga. Á árinu er gert ráð fyrir niðurgreiðslu annarra innlendra lána um tæplega 3 ma.kr. Ekki er gert ráð fyrir breytingu á stöðu erlendra lána ríkissjóðs. Á móti þessum skuldalækkunum kemur til ný útgáfa ríkisbréfa sem áætluð er 40 ma.kr. Nettóskuldalækkun nemur því tæpum 12 ma.kr., verulega umfangsminni lækkun en á síðustu árum. Heildarskuldir ríkissjóðs sem hlutfall af landsframleiðslu eru áætlaðar 29% og skuldahlutfall ríkissjóðs samkvæmt skuldareglu í lögum um opinber fjármál er áætlað 21,9%.

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers ár	2015	2016	2017	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
Skuldir ríkissjóðs	1.340.687	1.128.471	916.570	843.300	831.700
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskirteini	679.065	676.374	683.676	689.530	680.500
Vegna eiginfjárframlags til fjármálastofnana*	302.911	200.214	69.985	0	0
Aðrir innlendir aðilar	53.721	49.934	46.817	38.720	35.810
Lántaka vegna gjaldeyrisforða	304.990	201.949	116.092	115.050	115.390
Önnur erlend lán	0	0	0	0	0
Kröfur ríkissjóðs	179.520	262.482	174.266	150.400	159.500
Veitt lán	116.885	158.355	95.722	69.700	78.800
Viðskiptareikningur, nettó	62.635	104.127	78.544	80.700	80.700
Hreinar lántökur ríkissjóðs	1.161.167	865.989	742.304	692.900	672.200
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	302.342	185.972	82.100	84.600	84.900
Handbært fé, annað, nettó	95.049	88.275	84.716	125.000	117.500
Hrein staða ríkissjóðs	-763.776	-591.742	-575.488	-483.300	-469.800
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	350.736	502.680	872.029	872.929	873.529
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-413.040	-89.062	296.541	389.629	403.729
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	943.296	854.224	749.754	633.700	629.300
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>					
Skuldir ríkissjóðs	60,0	46,0	35,9	31,2	29,0
Kröfur ríkissjóðs	8,0	10,7	6,8	5,6	5,6
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-18,5	-3,6	11,6	14,4	14,1
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	42,2	34,8	29,3	23,5	21,9

*Skuldabréf útgefið til Seðlabanka Íslands meðtalið.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið setur árlega fram stefnu í lánamálum ríkisins þar sem fram koma áform um framkvæmd lánsfjármögnunar og skuldastýringar á tímabili fjármálaáætlunar. Meginmarkmið stefnunnar er að tryggja að lánsfjárförf og fjárhagslegum skuldbindingum ríkissjóðs sé mætt með lágmarkskostnaði að teknu tilliti til varfæringar áhættustefnu, eins og nánar er vikið að í kafla 4.4. í fjármálaáætlun 2019–2023.

Í lok árs 2017 námu heildarskuldir ríkissjóðs 917 ma.kr. Meginþorri þeirra voru innlend lán; ríkisbréf og ríkisvixlar 684 ma.kr., RIKH 18 70 ma.kr. og önnur innlend lán 47 ma.kr. Erlend lán námu 116 ma.kr. Kröfur ríkissjóðs námu alls 174 ma.kr. og samanstanda þær annars vegar af veittum lánnum og hins vegar viðskiptareikningum. Handbært fé nam alls 167 ma.kr. bæði í innlendri og erlendri mynt. Hrein staða ríkissjóðs, þ.e. hreinar lántökur að viðbættu handbæru fé, var neikvæð um 575 ma.kr. sem samsvarar -23% af VLF. Að teknu tilliti til hlutabréfaeignar og stöðugleikaframlaga var hrein staða ríkissjóðs jákvæð um 297 ma.kr. í lok árs 2017 eða 12% af VLF. Það varð því verulegur viðsnúningur í hreinni stöðu ríkissjóðs á milli árunna 2016 og 2017 sem skýrist að langstærstu leyti af breyttri framsetningu ríkisreiknings, en virði hlutafjáreigna var endurmetið í lok árs 2017.

Áætlanir gera ráð fyrir að heildarskuldir ríkissjóðs í árslok 2018 verði 843 ma.kr. eða 31% af VLF. Innendar kuldir nema 728 ma.kr. og erlendar kuldir 115 ma.kr. Innendar kuldir ríkissjóðs samanstanda fyrst og fremst af útgefnum verðtryggðum og óverðtryggðum ríkisbréfum og ríkisvixlum eða 690 ma.kr. Önnur innlend lán samanstanda mestmegnis af yfirteknum ríkisábyrgðum auk skuldabréfa sem gefin voru út í tengslum við kaup á eignarhlutum Akureyrarbæjar og Reykjavíkurborgar í Landsvirkjun og nema þau um 39 ma.kr. Lán ríkissjóðs í erlendri mynt hafa fyrst og fremst verið tekin til að styrkja gjaldreyrisforðann. Önnur sjónarmið eru þó farin að vega þungt í því sambandi, eins og frekari áhættudreifing fjárfesta og trygging að aðgengi alþjóðlegra lánamarkaða. Ríflega helmingur erlendra lána, eða um 62 ma.kr., eru markaðsskuldabréf sem gefin voru út í evrum í desember 2017 og er gjalddagi þeirra á árinu 2022. Eftirstöðvar af skuldabréfaútgáfu í evrum frá því á árinu 2014 sem er á gjalddaga á árinu 2020, eru 43 ma.kr. Þá teljast einnig til erlendra lána eftirstöðvar af skuldabréfaútgáfu í Bandaríkjadöllum til 10 ára sem gefin var út árið 2012, tæplega 10 ma.kr. en ríkissjóður keypti til baka þorrann af þeirri útgáfu á vor mánuðum 2017. Kröfur ríkissjóðs, þ.e. veitt lán og viðskiptareikningar nettó, eru áætlaðar 150 ma.kr. í lok árs 2018. Handbært fé, bæði innlent og erlent, er áætlað 210 ma.kr. Gert er ráð fyrir að hrein staða ríkissjóðs verði neikvæð um 483 ma.kr. í lok árs og að hrein staða að teknu tilliti til eignarhluta og stöðugleikaframlaga verði jákvæð um 390 ma.kr. sem samsvarar 14% af VLF.

Heildarskuldir ríkissjóðs í lok árs 2019 eru áætlaðar 832 ma.kr. eða 29% af VLF. Kuldir ríkissjóðs samkvæmt skilgreiningu laga um opinber fjármál eru áætlaðar 21,9% af landsframleiðslu. Gert er ráð fyrir að innendar kuldir nemi 716 ma.kr. og erlendar kuldir 115 ma.kr. Kröfur ríkissjóðs hækka um 9 ma.kr. á milli ára og nema samkvæmt áætlunum 160 ma.kr. í árslok. Handbært fé er áætlað litlu lægra en í árslok 2018 eða 202 ma.kr. Hrein

staða verður þá neikvæð um 470 ma.kr. Hrein staða að teknu tilliti til eignarhluta og stöðugleikaframlaga verður jákvæð um 404 ma.kr. eða 14% af VLF.

Stefnt er að því að taka fyrstu skref í útgáfu vaxtaskiptasamninga á innanlandsmarkaði á árinu 2018 en að þeir verði að fullu komnir í notkun á árinu 2019. Heimilt er að gera slíka samninga fyrir 20–40 ma.kr. á ári. Hingað til hefur ríkissjóður aðeins gefið út vaxtaskiptasamninga í tengslum við erlendar skuldabréfaútgáfur. Með vaxtaskiptasamningum er unnt að stýra vaxtaáhættu ríkissjóðs. Sem dæmi má nefna að unnt er að breyta hlutfalli fastra og breytilegra vaxta í lánasafni, auk þess sem unnt verður að stýra verðtryggingaráhættu ríkissjóðs með því að skipta á verðtryggðum vöxtum fyrir óverðtryggða. Útgáfa vaxtaskiptasamninga tekur alltaf mið af markaðsaðstæðum hverju sinni, útliti og horfum.

Lánshæfismat ríkissjóðs hefur batnað verulega á síðustu misserum og er nú komið í A-flokk hjá matsfyrirtækjunum þremur, Moody's, Standard & Poors og Fitch Ratings. Ráðstafanir í efnahags- og ríkisfjármálum, stefnufesta, hröð niðurgreiðsla skulda og afnám gjaldeyrishafta, hafa átt sinn þátt í því. Á sumarmánuðum breytti Moody's horfum fyrir Ísland í jákvæðar úr stöðugum, sem er enn eitt skrefið í átt að betra lánshæfismati. Bætt lánshæfi leiðir að óbreyttu til bættra vaxtakjara ríkissjóðs og innlendra aðila á erlendum fjármagnsmörkuðum.

Með niðurgreiðslu skulda hefur náðst verulegur ávinningur í lækkun vaxtakostnaðar. Áfram verður unnið að því meginmarkmiði í skuldastýringu að lágmarka fjármagnskostnað ríkissjóðs. Samkvæmt nýjum reikningsskilastöðlum, eru vextir af útistandandi fjárhæð ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga gjaldfærðir. Það er því ekki síður mikilvægt að vinna að því að draga úr skuldbindingum vegna lífeyrissjóða með forgreiðslum til þess að draga enn frekar úr fjármagnskostnaði.

7.5 Lántökur ríkisfyrirtækja og sjóða – ríkisábyrgðir

Í 3. tölul. 5. gr. frumvarpsins er sett hámark á nýtingu lántökuheimilda ríkisfyrirtækja og sjóða sem kveðið er á um í sérlögum. Í gildandi fjárlögum er þetta hámark 57,5 ma.kr. en í endurskoðaðri áætlun fyrir árið í ár er talið að lántökur þessara aðila verði mun minni, eða um 29,9 ma.kr. Munar þar mest um minni endurfjármögnun skulda en áður var reiknað með. Í þessu frumvarpi er gert ráð fyrir samtals 34,3 ma.kr. lántökum þessara aðila á árinu 2019, eða 4,4 ma.kr. meiri lántökum en í ár.

Reiknað er með að ríkisfyrirtæki og sjóðir í B-hluta ásamt Landsvirkjun muni greiða allt að 65,1 ma.kr. í afborganir af teknum lánnum í ár og 76,9 ma.kr. á árinu 2019. Áætluð aukning afborgana milli ára er 11,8 ma.kr., þar af 10,9 ma.kr. hjá Landsvirkjun, 0,5 ma.kr. hjá Íbúðalánasjóði og 0,4 ma.kr. hjá Byggðastofnun. Samkvæmt þessu er áætlað að skuldir B-hluta aðila og Landsvirkjunar lækki á nafnvirði um 35,2 ma.kr. í ár og um 42,6 ma.kr. á árinu 2019. Lánasjóður íslenskra námsmanna tekur lán hjá ríkissjóði og því eru lántökur og afborganir hans ekki taldar með í þessum tölum.

Hér á eftir eru raktar lántökuheimildir sem lagt er til að verði veittar skv. 3. tölul. 5. gr. Nánari greinargerð um fjárreiður ríkisaðila í B-hluta er í 6. kafla frumvarpsins.

Landsvirkjun. Landsvirkjun hefur 55 ma.kr. lántökuheimild í fjárlögum 2018 en nú er reiknað með að einungis 25,4 ma.kr. af þeirri heimild verði nýttir þar sem endurfjármögnun eldri skulda er minni en í fyrri áætlun. Við afgreiðslu gildandi fjárlaga var reiknað með að fyrirtækið myndi greiða allt að 63,3 ma.kr. í afborganir af teknum lánum en nú er reiknað með að afborganirnar verði 40,1 ma.kr. Lagt er til að Landsvirkjun verði heimiluð allt að 31,8 ma.kr. lántaka með ríkisábyrgð á árinu 2019 og áætlað er að fyrirtækið muni greiða allt að 51 ma.kr. í afborganir af teknum lánum. Í þeirri áætlun er gert ráð fyrir möguleika á endurfjármögnun skulda en sem fyrr ríkir veruleg óvissa um þá fjárhæð. Gangi þessar forsendur eftir heldur skuldastaða fyrirtækisins áfram að batna.

Byggðastofnun. Í rekstraráætlun Byggðastofnunar er gert ráð fyrir svipaðri starfsemi á árinu 2019 og er á árinu 2018. Reiknað er með 4,5 ma.kr. lántöku á árinu 2018, þar af 2 ma.kr. sem teknir voru að láni í janúar sl. á grundvelli ónýttrar heimildar frá 2017, og 2,5 ma.kr. með heimild í fjárlögum 2018. Í þessu frumvarpi er sótt um 2,5 ma.kr. lánsfjárlánsheimild fyrir Byggðastofnun á árinu 2019. Afborganir af teknum lánum eru áætlaðar um 0,9 ma.kr. í ár og 1,3 ma.kr. á næsta ári. Miðað við það munu skuldir stofnunarinnar aukast um 4,8 ma.kr. á þessum tveimur árum.

Íbúðalánasjóður. Ekki er gert ráð fyrir að Íbúðalánasjóður taki ný lán í ár og engar lántökur eru fyrirhugaðar á árinu 2019 því að talið er að afborganir veittra lána muni standa undir fjárþörf til nýrra útlána. Ekki er því sótt um lánsfjárlánsheimild fyrir sjóðinn í frumvarpinu.

8 Heimildir

Í 40. gr. stjórnarskrár Íslands, nr. 33/1944, segir að ekki megi selja eða með öðru móti láta af hendi neina af fasteignum ríkisins né afnotarétt þeirra nema samkvæmt lagaheimild. Enn fremur segir í 46. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál, að ríkisaðilar í A-hluta skuli hverju sinni afla heimilda í lögum til að kaupa, selja, skipta eða leigja til langs tíma fasteignir, skip og flugvélar, söfn og safnhluta sem hafa að geyma menningarverðmæti, eignarhluti ríkisins í félögum og aðrar eignir sem verulegt verðgildi hafa. Lagaheimilda til þessara aðgerða er aflað í 6. gr. fjárlaga. Heimildum fjármála- og efnahagsráðherra er skipt í sjö flokka og eru þær alls 99 talsins. Heimildirnar skiptast þannig að 2 heimildir eru til eftirgjafar gjalda, 19 til sölu húsnæðis, 16 til sölu eignarhluta í húsnæði, 23 til sölu lóða og jarða, 6 til kaupa og sölu hlutabréfa, 20 til kaupa og leigu á fasteignum, og ýmsar heimildir eru 13 talsins. Í frumvarpinu er lagt til að fjárheimild vegna útgjalda, sem kunna að falla til vegna heimildagreinarinnar, nemi 308 m.kr.

Í fyrsta flokki er heimild fjármála- og efnahagsráðherra til að fella niður virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðipjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsóknar Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar. Heimildin er óbreytt frá fyrra ári en hún er komin til vegna umfangsmikillar rannsóknar sem Hjartavernd stendur fyrir í samvinnu við erlenda aðila. Í þessum flokki er einnig að finna heimild til að endurgreiða virðisaukaskatt af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn, sem er óbreytt frá fyrra ári.

Í öðrum og þriðja flokki eru heimildir til sölu húsnæðis og eignarhluta í húsnæði. Flestar heimildirnar eru til sölu fasteigna sem eru óhentugar eða nýtast ekki lengur í ríkisrekstrinum. Sem dæmi um heimildir í þessum flokki má nefna heimild 2.3 sem er almennt orðuð heimild til sölu á húsnæði dómstóla, lögreglu- og sýslumannsembætta og til kaupa eða leigu á öðru hentugra húsnæði. Heimildinni er ætlað að veita yfirvöldum svigrúm til að endurskipuleggja húsnæðismál þessara aðila í tengslum við skipulagsbreytingar sem eiga sér stað í málaflokknum. Heimild 2.4 er til útleigu á fyrrum fangelsisbyggingu á Skólavörðustíg 9 í Reykjavík en nú stendur yfir vinna við að finna húsnæðinu framtíðarhlutverk. Heimild 2.7 er til að selja á markaði að undangenginni auglýsingu eða ganga til samninga við hlutaðeigandi sveitarfélög um fasteignir sem þar voru áður nýttar sem flugstöðvar. Heimild 2.8 er til sölu á Rauðarárstíg 10 í Reykjavík. Hluti þeirra stofnana sem voru í húsnæðinu hafa flutt í annað húsnæði og áhugi er á því að skoða hvort rétt sé að flytja þá starfsemi sem enn er í húsnæðinu í annað hentugra húsnæði. Heimild 2.9 er til komin vegna sölu á fyrrum húsnæði heilsugæslu Norðurlands við Mývatn. Heimild 2.10 er vegna áforma dómsmálaráðuneytisins um að lögreglan á höfuðborgarsvæðinu og Ríkislögreglustjóri samnýti hentugt húsnæði á nýjum stað. Heimild 2.11 er til sölu á Tollhúsinu við Tryggvagötu og kaupa eða leigu á öðru hentugra húsnæði fyrir embættið. Verið er að skoða hvort

skynsamlegt sé að samþætta eða sameina starfsemi Ríkisskattstjóra og Tollstjóra og er frumathugun á húsnæðismálum vegna þess komin af stað, auk þess sem til skoðunar er hvort hagkvæmt sé að hluti af starfsemi Tollstjóra verði komið fyrir í sameiginlegu húsnæði lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu og embætti Ríkislögreglustjóra. Heimild 2.13 er til komin vegna sölu á gömlu íbúðarhúsnæði í Grímsey sem áður var í leigu á vegum Jarðasjóðs. Heimild 2.14 er til komin vegna óska Skógræktar ríkisins um að selja íbúðarhús á jörðinni Stóra Kollabæ í Fljótshlíð. Heimild 2.15 er vegna óska Hólaskóla um sölu hússins en það hefur ekki verið nýtt í þágu starfsemi hans um langt skeið. Heimildir 2.16 og 2.17 eru vegna fasteigna sem voru hluti af stöðugleikaeignum og færðust yfir til fjármála- og efnahagsráðuneytisins frá félaginu Lindarholvi ehf. Gert er ráð fyrir að eignirnar verði auglýstar til sölu með hefðbundnum hætti. Heimild 2.18 er til að stuðla að því að hægt verði að selja tiltekin eyðibýli og húsarústir á jörðum í eigu ríkisins til uppgerðar á leigulóð. Á sumum jarðeignum ríkisins í dreifbýli er að finna yfirgefnar fasteignir eða húsarústir sem ekki eru nýttar með neinum hætti á vegum ríkisins. Hér má t.d. nefna gömul íbúðahús jarða sem ekki eru lengur nýttar til landbúnaðar en eru hins vegar nýttar af ríkinu, t.d. í þágu skógræktar eða landgræðslu. Í einhverjum tilvikum getur verið eðlilegt að forða slíkum eignum frá frekari niðurníðslu með því að heimila uppgerð og nýtingu slíkra eigna samkvæmt tilteknum skilyrðum. Heimild 2.19 er vegna fasteignar sem áður var nýtt í þágu heilbrigðisstarfsemi en hefur verið í leigu á almennum markaði. Heimild 3.9 er vegna sölu á Miðstræti 19, Bolungarvík, en þar var áður sjúkraskýli og síðar hjúkrunarheimili aldraðra. Sú starfsemi hefur nú verið flutt í nýbyggt hjúkrunarheimili í Bolungarvík. Heimild 3.12 er til komin vegna áhuga á að kanna hvort rétt geti verið að selja núverandi húsnæði Héraðsdóms Reykjavíkur við Lækjartorg og að starfsemi dómsins verði flutt í annað hentugra húsnæði. Heimild 3.13 er vegna sölu á hlut ríkissjóðs í fyrrum hjúkrunarheimili á Eskifirði en tekið hefur verið í notkun nýtt hjúkrunarheimili á staðnum. Heimild 3.14 er vegna sölu á húsnæði ríkisins við Laugaveg en þeim stofnunum ríkisins sem þar hafa haft aðsetur fer fækkandi. Heimild 3.15 er vegna áhuga á því að selja fasteign sem nýtt hefur verið sem fræðimannsíbúð á vegum Stofnunar Árna Magnússonar. Eignin var gefin ríkinu í þessum tilgangi en að mati stofnunarinnar yrði heppilegra að selja hana og kaupa minni eign í þessum tilgangi. Heimild 3.16 er til sölu á þeim eignarhluta ríkisins í Bjarnabraut 8 sem ekki er nýttur á vegum ríkisins.

Fjórði flokkurinn eru heimildir til sölu lóða og jarða. Heimildirnar eru margar óbreyttar frá fyrra ári. Heimildir 4.6-4.21 eru til komnar vegna almennrar umsýslu Jarðasjóðs. Heimild 4.22 er til sölu lóðar við Frakkastíg 23, Reykjavík, sem ríkið á að hluta á móti Reykjavíkurborg. Á árum áður var nokkuð um að ríkið úthlutaði byggingarlóðum, sumarhúsalóðum eða lóðum undir tiltekna starfsemi og leigði til margra áratuga. Þessar lóðir hafa í flestum tilvikum haft afar takmarkað gildi fyrir starfsemi ríkisins, auk þess sem endurkaupaskylda hvílir oft á ríkissjóði á þeim eignum sem reistar hafa verið á lóðunum ef hafnað er að endurnýja slíka samninga eða þeim er sagt upp. Í heimild 4.23 er lagt til að

hægt verði að selja slíkar eignir til leigjenda samkvæmt óháðu mati ef ljóst er að það þjónar ekki almannahagsmunum að ríkið eigi slíkar eignir áfram.

Í fimmta flokki er fjallað um heimildir til að kaupa og selja hlutabréf og eru þær flestar óbreyttar frá núgildandi fjárlögum. Óskað er eftir heimildum til sölu á þeim eignarhlutum ríkisins í fjármálafyrirtækjum og sparissjóðum sem ríkissjóður eignaðist í kjölfar falls fjármálakerfisins haustið 2008. Annars vegar er um að ræða eignarhluti ríkisins í Íslandsbanka hf. og eignarhluti ríkisins í Landsbankanum hf., umfram 70% hlut ríkissjóðs af heildarhlutafé bankans. Hins vegar er um að ræða eignarhluti ríkissjóðs í Sparissjóði Austurlands. Síðan heimild 5.1 um sölu á eignarhlut ríkisins í Íslandsbanka var sett í fjárlög í fyrsta sinn á árinu 2014 hefur eignarhlutur ríkissjóðs aukist úr 5% í 100% í framhaldi af því að ríkissjóði var afhentur 95% eignarhlutur í bankanum árið 2016 sem hluti af stöðugleikaframlagi. Heimild 5.4 er til komin vegna þess að sameigendur ríkisins í Farice ehf. hafa lýst yfir áhuga á að losa um hluti sína í félaginu, sem voru aðallega tilkomnir vegna eftirmála efnahagshrunsins 2008. Samkvæmt hluthafasamkomulagi félagsins hefur ríkið annars vegar forkaupsrétt á fölum hlutum í félaginu og hins vegar rétt til hlutfallslegrar þátttöku í sölu („tag-along“) og ákvæði um söluskyldu („drag-along“) við sölu á hlutum í félaginu. Tilteknir tímafrestir gilda um nýtingu slíks réttar eða skyldu. Ríkisábyrgð er á stærstum hluta lána félagsins og því hefur ríkið umtalsverða fjárhagslega hagsmuni af því að geta gripið inn í eignarhald félagsins ef ástæða þykir til. Heimildaákvæði þetta tryggir að ríkið geti brugðist við í tíma ef upp koma kringumstæður þar sem ríkið hefur annaðhvort hagsmuni eða samningsbundinn rétt eða skyldur til að selja eða auka við hlut sinn í félaginu og gefur einnig fyrirsjáanleika um þá getu. Haft yrði samráð við samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið sem fer með fjarskiptamál við mat á þeim skilyrðum sem mælt er fyrir um í heimildinni. Heimild 5.5 er til þess að tryggja að ríkið geti brugðist við í tíma ef upp koma kringumstæður þar sem ríkið hefur verulegra hagsmuna að gæta eða ef því ber skylda til að nýta kauprétt eða innlausnarrétt vegna fjármálafyrirtækja að hluta í eigu þess. Heimild 5.6 heimilar ríkinu að ganga til samninga við Landsvirkjun um yfirtöku ríkisins á 7,9% eignarhluta Landsvirkjunar í Neyðarlínunni. Áhugi er á því að einfalda eignarhald Neyðarlínunnar þannig að hluthafar hennar verði einungis ríki og Reykjavíkurborg.

Í sjötta flokki eru heimildir til að kaupa og leigja fasteignir. Flestar þeirra eru óbreyttar frá fyrra ári og skýra sig að mestu sjálfar. Heimild 6.4, sem er almenn heimild til að leysa húsnæðismál fyrir heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu, er þó breytt frá fyrri árum á þann hátt að sjúkrahúsum hefur verið bætt við heimildina. Breytingin er til komin svo að hægt sé að leysa brýn húsnæðismál fyrir Landspítalann á meðan nýjar byggingar spítalans hafa ekki verið teknar í notkun. Heimild 6.15 er til komin vegna áforma um kaup á landspildu við Dimmuborgir í því skyni að bæta aðkomu og bílastæði á staðnum vegna þeirrar miklu aukningar ferðamanna sem átt hefur sér stað. Heimild 6.16 er til að koma til móts við stórauðnar þarfir Útlendingastofnunar fyrir skammtíma búsetuúrræði fyrir hælisleitendur á vegum stofnunarinnar. Heimild 6.17 er vegna skoðunar á því hvort rétt geti verið að ríkið

gangi til samninga við Seltjarnarnesbæ um að það eignist húsnæði sem byggt var fyrir lækningaminjasafn á sínum tíma. Heimild 6.18 er til komin vegna stóraukins fjölda landvarða í Þjóðgördum og friðlýstum svæðum vegna fjölgunar ferðamanna. Heimild 6.19 er til þess að veita aukið svigrúm til að kaupa eða taka á leigu skrifstofu- eða atvinnuhúsnæði vegna þarfa einstakra ríkisstofnana verði það talið nauðsynlegt til að stuðla að bættri nýtingu og auknu hagræði í ríkisrekstrinum. Heimild 6.20 er til að eiga möguleika á að kaupa eða leigja húsnæði fyrir Póst- og fjarskiptastofnun. Þegar heimildir eru nýttar til kaupa eða leigu á húsnæði fyrir stofnanir ríkisins verður stefnt að því að fleiri en ein stofnun verði í sama húsnæðinu með það að markmiði að möguleikar til samlegðar og samnýtingar á opinberu rými verði auknir og sveigjanleiki til breytinga á húsnæði verði meiri.

Í sjöunda flokki eru ýmsar heimildir sem flestar eru óbreyttar frá fyrra ári og skýra sig flestar sjálfar. Heimild 7.9 er til að ganga til formlegra samninga við Reykjavíkurborg um lóðir, lóðarréttindi, landssvæði og fasteignir á grundvelli viljayfirlýsingar þáverandi fjármála- og efnahagsráðherra og borgarstjórans í Reykjavík sem undirrituð var hinn 2. júní 2017. Heimild 7.10 er til komin vegna opinbers útboðs á vottunarþjónustu fyrir framleiðslu, útgáfu og staðfestingu á rafrænum skilríkjum. Það hefur verið metið svo að hinn 5 ára samningstími sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 40. gr. laga um opinber fjármál, nr. 123/2015, sé of skammur samningstími. Í samræmi við 2. mgr. 40. gr. er óskað eftir heimild Alþingis til að semja til lengri tíma en fimm ára enda eiga þau skilyrði við sem þar koma fram. Heimild 7.11 er til að ganga til samninga um afhendingu á lóð og fasteignum Krísvíkirkirkju til fyrrum gefenda lóða og fasteigna. Núverandi kirkja er endurbygging og á því ekki heima í húsasafni Þjóðminjasafnsins eins og upphaflega kirkjan sem varð eldi að bráð. Heimild 7.13 er vegna áhuga sveitarstjórnar Reykhólahrepps og húsasafns Þjóðminjasafns Íslands á að Bókhlaðan í Flatey verði hluti af safninu.

9 Fjárhagsáhætta ríkissjóðs

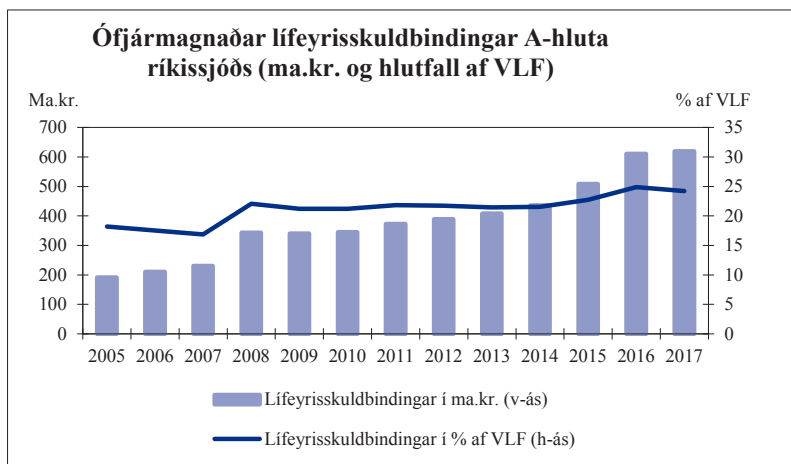
Ríkissjóður stendur frammi fyrir fjárhagsáhattu á hverjum tíma sem tengist bæði beinum og óbeinum skuldbindingum hans, auk ytri áhættuþátta. Til beinna skuldbindinga teljast gjöld sem falla munu á ríkissjóð með fullri vissu og á ákveðnum tíma en fjárhæð getur verið óvissu háð. Stærsta beina skuldbinding ríkissjóðs lýtur að ófjármögnuðum lífeyrisskuldbindingum. Óbeinar skuldbindingar eru fjárhagslegar skuldbindingar sem mögulega munu falla á ríkissjóð við ákveðin skilyrði í framtíðinni. Óvissa ríkir um hvort og hvenær gjöldin falla til. Helsta óbeina skuldbinding ríkissjóðs lýtur að ríkisábyrgðum. Gjöld sem falla til vegna stjórnvaldsáskvarðana teljast einnig til áhættuskuldbindinga. Sem dæmi um slíkar skuldbindingar má nefna ákvarðanir er varða aðkomu að fjármögnun sveitarfélaga eða fyrirtækja sem gegna mikilvægu hlutverki í samfélaginu. Auk beinna og óbeinna skuldbindinga getur fjárhagsleg áhætta, sem ríkissjóður stendur frammi fyrir á hverjum tíma, verið tengd ytri áhættuþáttum, svo sem efnahagslegum áföllum, áföllum í fjármálakerfi, dómsmálum og náttúruhamförum. Ríkissjóður getur einnig orðið fyrir fjárhagslegum skakkaföllum af völdum efnahagslegra áfalla í helstu viðskiptalöndum. Þróun gengis, verðlags, vaxtastigs og launakjara hefur að auki mikil áhrif á þróun afkomu ríkissjóðs. Við vinnslu fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019 eru takmarkaðar vísbendingar um neikvæða þróun á afkomu vegna áhættuþátta af þessu tagi en mikilvægt er að stjórnvöld leitist jafnan við að greina og vakta helstu áhætturnar á hverjum tíma.

Í þessari umfjöllun verður einkum tæpt á þeim áhættuþáttum sem gætu ógnað afkomu ríkissjóðs eða haft neikvæð áhrif á skuldbindingar eða skuldastöðu á árinu 2019.

Þrír veigamestu áhættuþættir sem ríkissjóður stendur frammi fyrir á árinu 2019 lúta að lífeyrisskuldbindingum, Seðlabanka Íslands og ríkisábyrgðum.

Lífeyrisskuldbindingar. Ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar, einkum í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins, teljast til beinna skuldbindinga ríkissjóðs og eru þær háðar ytri eða hagrænum breytingum. Ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar hækkuðu um 8 ma.kr. á milli árunna 2016 og 2017 eða úr 611 ma.kr. í 619 ma.kr. Samsvarar það 1,3% hækkun á milli ára. Sem hlutfall af landsframléiðslu lækkuðu lífeyrisskuldbindingar lítillega eða úr 24,9% í 24,2%. Hækkun lífeyrisskuldbindinga á milli ára skýrist fyrst og fremst af launahækkunum hjá opinberum starfsmönnum en þær hafa bein áhrif á lífeyrissjóðs félag. Sjóðurinn fékk heimild til að nýta 23 ma.kr. af fyrirframgreiðslum ríkissjóðs til greiðslu lífeyris. Á móti vegur ágæt ávöxtun á síðasta ári. Ríkissjóður greiddi sérstök framlög til B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins, samtals 24 ma.kr. Þar af voru 19 ma.kr. í óseldum stöðugleikaeignum sem áður voru í umsýslu hjá Lindarhvoli ehf.

Tryggingafræðilegar forsendur voru óbreyttar á milli ára. Áætlanir gera ráð fyrir 7 ma.kr. sérstakri árlegri innborgun á skuldbindingar ríkissjóðs gagnvart B-deild LSR. Með þeim árlegu innborgunum gera áætlanir sjóðsins ráð fyrir að unnt verði að koma í veg fyrir að hann fari nokkru sinni í þrot.

Seðlabanki Íslands. Ríkissjóður stendur frammi fyrir áhættu vegna afkomu Seðlabanka Íslands. Á grundvelli 3. gr. laga nr. 124/2014, um breytingu á lögum um Seðlabanka Íslands, getur Seðlabankinn, ef eigið fé bankans fer undir ákveðið viðmið og afkomuhorfur hans eru þess eðlis að útlit er fyrir frekari lækkun eiginfjár, kallað eftir því að ríkissjóður leggi honum til aukið eigið fé. Eiginfjárframlagið getur orðið allt að 52 ma.kr. sem tryggðir eru með vísitölu neysliverðs frá desember 2014, en það svarar til 55,9 ma.kr. á áætluðu verðlagi næsta árs. Seðlabankinn skal á hverju ári ákveða eiginfjármarkmið fyrir bankann sem endurspeglar þörf hans fyrir eigið fé sem skv. 1. mgr. 3. gr. sömu laga tekur mið af:

- a. Kostnaði við rekstur bankans
- b. Áhættu á efnahagsreikningi hans
- c. Óvissu sem bankinn stendur frammi fyrir á hverjum tíma

Við mat á eiginfjármarkmiði skal horfa framhjá gengisbreytingum krónunnar.

Afkoma Seðlabanka Íslands batnaði á milli árunna 2016 og 2017 og var neikvæð um 23 ma.kr. til samanburðar við 35 ma.kr. tap árið áður. Hrein vaxtagjöld námu um 14 ma.kr. og gengistap nam tæpum 16 ma.kr. Gengishagnaður af aflandskrónuútboði var 14 ma.kr. og aðrar tekjur námu 9 ma.kr. Rekstrargjöld námu rúmum 4 ma.kr.

Gjaldeyrisforði Seðlabankans hefur vaxið mikið á síðustu árum en viðsnúningur varð á árinu 2017 þegar hann minnkaði um 129 ma.kr. Seðlabankinn ber verulegan kostnað af því að halda úti gjaldeyrisforðanum og hefur hann að öðru óbreyttu haft neikvæð áhrif á afkomu bankans á síðustu misserum. Stærstu þættirnir sem skýra lækkun forðans á síðasta ári voru uppkaup ríkissjóðs á eigin bréfum, útgefnum í Bandaríkjadöllum frá árinu 2012, að

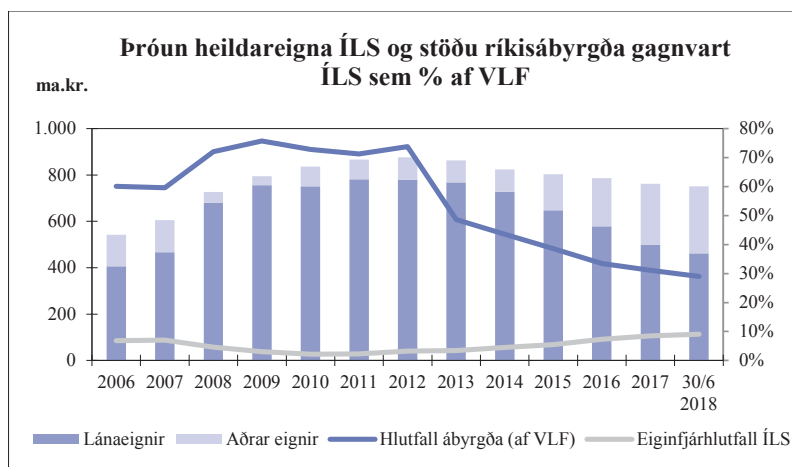
andvirði 116 ma.kr. og uppkaup á eigin skuldabréfum útgefnum í evrum á árinu 2014 að andvirði 49 ma.kr. Á móti uppkaupum á evruskuldabréfinu gaf ríkissjóður út nýtt skuldabréf í evrum að fjárhæð 62 ma.kr. sem bættust aftur við gjaldeyrisforðann undir lok árs. Gjalddeyrisviðskipti vegna kaupa Seðlabankans á aflandskrónueignum lækkuðu forðann um 99 ma.kr. Á móti jókst forðinn vegna hreinna gjaldeyriskaupa bankans á millibanka-markaði fyrir 70 ma.kr. á árinu, auk annarra gjalddeyrisviðskipta að fjárhæð 33 ma.kr. Afkoma bankans af gjaldeyrisforða var neikvæð um 8 ma.kr. á árinu 2017 og skýrist það að mestu af styrkingu krónunnar gagnvart Bandaríkjadal. Í júní byrjun ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að breyta fyrirkomulagi bindiskyldu lánastofnana þannig að hún skiptist í tvo hluta, annars vegar fasta 1% bindingu sem ber enga vexti, og hins vegar 1% bindingu af sama tagi og verið hefur og ber um þessar mundir 4% vexti. Markmið breytinganna var að draga úr kostnaði bankans af framkvæmd peningastefnunnar á meðan gjaldeyrisforði er stór og vaxtamunur gagnvart útlöndum mikill.

Í ársskýrslu Seðlabankans fyrir árið 2017 kemur fram að eiginfjármarkmið sé 150 ma.kr. á grundvelli framreikninga. Ef ekki verður gripið til aðgerða verður eigið fé bankans fljótlega neikvætt. Nýir framreikningar ásamt mati á eiginfjármarkmiði verða gerðir á yfirstandandi ári og mun þá skýrast hvort og hvenær komi til innköllunar eigin fjár.

Ríkisábyrgðir. Helstu óbeinar skuldbindingar ríkissjóðs felast fyrst og fremst í veittum ríkisábyrgðum, sbr. lög nr. 121/1997. Þorri ríkisábyrgða eða 91% eru vegna Íbúðalánasjóðs og Landsvirkjunar. Staða ríkisábyrgða hefur farið lækkandi á síðustu árum og nema þær nú um 992 ma.kr. sem samsvarar 37% af VLF. Undanfarin ár hefur dregið úr áhættu ríkissjóðs vegna ríkisábyrgða, bæði með bættri afkomu Íbúðalánasjóðs og uppgreiðslu skulda Landsvirkjunar. Með lögum nr. 127/2016 sem samþykkt voru á Alþingi í desember 2016 var lífeyriskerfi ríkisstarfsmanna gjörbreytt og ríkissjóður innti af hendi framlag til A-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins sem nam alls 117 ma.kr. Með því féll niður bakábyrgð ríkissjóðs sem launagreiðanda gagnvart sjóðnum. Hluti af framlagi ríkissjóðs til LSR var fjármagnaður með framsali á skuldabréfum á LÍN, þ.e. kröfum ríkissjóðs vegna veittra lána til Lánasjóðs íslenskra námsmanna að fjárhæð 60 ma.kr. Sú aðgerð fól í sér að eignahlið efnahagsreiknings ríkissjóðs lækkaði um þá fjárhæð í veittum lánum. Hins vegar er ríkissjóður ábyrgur gagnvart skuldbindingum Lánasjóðs íslenskra námsmanna og eftir framsal skuldabréfanna til LSR teljast þær nú meðal ríkisábyrgða eins og fram kemur í neðangreindri töflu. Í heildarsamhenginu er áhætta ríkissjóðs óbreytt af þessari aðgerð. Áður var áhættan innan efnahags ríkissjóðs m.t.t. þess hvort LÍN greiddi af lánum sínum hjá ríkissjóði, en eftir framsalið til LSR kemur áhættan fram utan efnahags meðal ríkisábyrgða.

Íbúðalánasjóður starfar eftir lögum nr. 44/1998 um húsnæðismál. Hlutverk sjóðsins hefur breyst á síðustu misserum úr því að vera fyrst og fremst lánasjóður í stofnun sem ber ábyrgð á framkvæmd húsnæðismála. Afkoma sjóðsins hefur verið góð á síðustu misserum og er eiginfjárlutfall hans nú 9,11% sem er það hæsta í sögu sjóðsins. Í kjölfar

efnahagsáfallsins átti sjóðurinn í nokkrum vandræðum og þurfti ríkissjóður að leggja sjóðnum til um 52 ma.kr. til þess að styrkja eiginfjárlutfall hans. Lögbundið lágmarks eiginfjárlutfall er 5%. Ef hlutfallið er lágt á sjóðurinn erfiðara með að mæta áhættuþáttum í rekstri og eykur það þar með fjárhagsáhættu ríkissjóðs. Áhættuþættir Íbúðalánasjóðs eru útlánaáhætta, uppgreiðsluáhætta, lausafjáraáhætta, vaxta- og verðbólguáhætta, endurfjármögnunaráhætta og rekstraráhætta. Einn veigamesti áhættuþátturinn lýtur að uppgreiðslu-áhættu. Uppgreiðslur á útistandandi lánum sjóðsins hafa heldur aukist á síðustu misserum á ný sem hefur að óbreyttu neikvæð áhrif á afkomu sjóðsins. Sjóðurinn getur ekki greitt upp skuldir sínar á móti uppgreiðslum og því liggur áhætta sjóðsins í því að fjárfesta lausafé til að ná fram ásættanlegri ávöxtun. Hlutfall eigna utan lánasafns hefur farið hækkandi á síðustu árum og nema nú 37% af heildareignum sjóðsins. Afkoma Íbúðalánasjóðs var jákvæð um 1,5 ma.kr. á fyrri árshelmingi og eigið fé sjóðsins nam 24,5 ma.kr. í lok júní. Eins og sjá má á neðangreindu grafi hefur staða ríkisábyrgða gagnvart Íbúðalánasjóði lækkað umtalsvert á síðustu árum. Í lok júní námu ríkisábyrgðir gagnvart ÍLS sem hlutfall af VLF 29% til samanburðar við 76% af VLF þegar þær náðu hæstu hæðum í lok árs 2009.

Afkoma Landsvirkjunar hefur verið góð á síðustu árum og er eiginfjárlutfall félagsins nú í sögulegu hámarki eða 46,8%. Arðsemi eigin fjár nam 6,2%. Nettóskuldir félagsins hafa farið hratt lækkandi og hefur það ásamt bætum lánskjörum haft jákvæð áhrif á afkomu félagsins. Fjármögnun Landsvirkjunar hefur á síðustu misserum verið án ríkisábyrgðar en áfram er til staðar ríkisábyrgð á eldri skuldbindingum. Staða ríkisábyrgða gagnvart Landsvirkjun hefur þó lækkað með uppgreiðslu útistandandi lána. Hagnaður Landsvirkjunar nam 54,5 milljónum Bandaríkjadala á fyrri árshelmingi 2018 sem samsvarar tæplega 6 ma.kr. Fjárhagsleg áhætta Landsvirkjunar samanstendur af markaðsáhættu, lausafjáraáhættu og mótaðilaáhættu. Markaðsáhætta er einkum þrens konar og lýtur að þróun álverðs, vöxtum

og gjaldmiðlum. Markvisst hefur verið unnið að því að draga úr markaðsáhættu, bæði með afleiðusamningum, breytingum á lánasafni og breyttum áherslum í raforkusamningum.

Aðrar ríkisábyrgðir eru óverulegar. Í ljósi ofangreinds er ekki talið að afkomu ríkissjóðs sé ógnað vegna áhættu af þróun ríkisábyrgða á árinu 2019.

Staða ríkisábyrgða	30.6.2018	31.12.2017	31.12.2016
Lánastofnanir	855.520	865.609	830.231
Íbúðalánasjóður	782.930	794.068	821.180
Byggðastofnun	11.672	9.970	9.051
Lánasjóður íslenskra námsmanna	60.918	61.572	0
Sameignar- og hlutafélög	133.905	163.766	207.073
Landsvirkjun sf.	122.577	152.567	195.048
RARIK ehf.	1.143	1.242	1.483
Farice ehf.	5.528	5.547	5.652
Isavia ehf.	1.160	1.213	1.401
RÚV ehf.	2.980	2.573	2.886
Annað	517	624	603
Atvinnuvegir	2.419	2.450	1.872
Norræni fjárfestingabankinn	2.419	2.450	1.862
Annað	0	0	10
Ríkisábyrgðir samtals	991.844	1.031.825	1.039.176

10 Yfirlit yfir lagabreytingar

Lagabreytingar vegna tekjuhlíðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lagt verður til að efri fjárhæðarmörk tekjuskattsstofns taki breytingum í samræmi við breytingar á vísitölu neysluverðs í stað launavísitölu eins og nú er.

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lögð verður til 1% viðbótarhækkun á persónuafslætti umfram lögbundna hækkun í samræmi við vísitölu neysluverðs við staðgreiðslu á árinu 2019 og við álagningu opinberra gjalda á árinu 2020.

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lagt verður til að tímabundin hækkun á vaxtabótum sem að óbreyttu hefði fallið niður um næstu áramót verði framlengd um eitt ár ásamt því að eignarmörk bótanna hækka um 10% og bótaviðmið og -fjárhæðir um 5%.

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lagðar verða til hækkanir á viðmiðunarfjárhæðum barnabóta umfram forsendur samþykkrar fjármálaáætlunar sem komi til framkvæmda við álagningu opinberra gjalda á árinu 2019.

Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald. Lagt verður til að almennt tryggingagjald verði lækkað um 0,25 prósentustig frá 1. janúar 2019 og 0,25 prósentustig frá 1. janúar 2020.

Ný löggjöf um stuðning við bókaútgáfu. Lagt verður til að tekinn verði upp sérstakur stuðningur við bókaútgefendur vegna hluta framleiðslukostnaðar sem fellur til við útgáfu bóka á íslensku.

Lög nr. 50/1988, um virðisaukaskatt. Lögð verður til breyting á koltvísýringsviðmiði virðisaukaskattsívilnunar fyrir tengiltvinnbifreiðar.

Lög nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs. Með frumvarpinu verða lagðar til ýmsar gjaldskrárbreytingar.

Lög nr. 87/2004, um olíugjald og kílómetragjald. Lagt verður til að olíugjald, kílómetragjald og sérstakt kílómetragjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 29/1993, um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl. Lagt verður til að almennt og sérstakt vörugjald af bensíni hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 29/1993, um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl. Lögð verður til breyting á viðmiðum koltvísýringslosunar við álagningu vörugjalds á ökutæki og breytt skilgreining sendibifreiðar vegna álagningar vörugjalds.

Lög nr. 39/1988, um bifreiðagjald. Lagt verður til að bifreiðagjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 39/1988, um bifreiðagjald. Lögð verður til breyting á viðmiðum koltvísýringslosunar við álagningu bifreiðagjalds á ökutæki.

Lög nr. 129/ 2009, um umhverfis- og auðlindaskatta. Lögð verður til hækkun á kolefnisgjaldi um 10% árið 2019 og 10% árið 2020.

Lög nr. 96/1995, um gjald af áfengi og tóbaki. Lagt verður til að áfengisgjald og tóbaksgjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 70/2012, um loftslagsmál. Lagt verður til að fjárhæð losunargjalds vegna gjaldskyldrar losunar skv. 4. mgr. 14. gr. verði breytt til samræmis við breytingar á meðalverði losunarheimilda á Evrópska efnahagssvæðinu eins og það er á árstímabili sem lýkur 31. júlí árið áður.

Lög nr. 23/2013, um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu. Lagt verður til að útvarpsgjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lagt verður til að gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2019.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lögð verður til, með nýju bráðabirgðaákvæði, framlenging á ákvæði til bráðabirgða X um samanburð á útreikningi kostnaðarþátttöku íbúa á dvalar- og hjúkrunarheimilum.

Lög nr. 162/2002, um úrvinnslugjald. Lagðar verða til lagfæringar á ýmsum tollskrárnúmerum sem bera eða ættu að bera úrvinnslugjald, þ.e. álagning á smurólíu, svartolíu og hjólbarða á tækjum.

Lagabreytingar vegna gjaldahliðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 78/1997, um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar. Lagt verður til að breytingar verði gerðar á greiðslum ríkisins til þjóðkirkjunnar og Kristnisjóðs. Jafnframt þarf að gera samsvarandi breytingu á samkomulagi ríkis og kirkju frá árinu 1997.

Lög nr. 91/1987, um sóknargjöld. Lagt verður til að festa fjárhæð sóknargjalda við 934 kr. á einstakling á mánuði en samkvæmt því mun ákvörðuð hækkun sóknargjaldsins nema um 0,32%.

Lög nr. 100/2007, um almannatryggingar. Lögð verður til framlenging á 14. tölul. ákvæðis til bráðabirgða um fjárhæð frítekjumarks örorkulífeyrisþega vegna atvinnutekna við útreikning tekjutryggingar.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lögð verður til framlenging á því að Framkvæmdasjóði aldraðra sé heimilt að verja fé til að standa straum af rekstrarkostnaði hjúkrunarrýma fyrir aldraða.

Lög nr. 100/2007, um almannatryggingar. Lögð verður til breyting í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2019.

Lög nr. 99/2007, um félagslega aðstoð. Lögð verður til breyting í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2019.

Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lögð verður til breyting í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2019.

Lög nr. 166/2011, um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara. Lögð verður til hækkun á hlutfalli af álagningarstofni sem gjaldskyldir aðilar skulu greiða miðað við áætlaðan rekstrarkostnað stofnunarinnar fyrir árið 2019 með hliðsjón af áætlaðri stöðu í árslok 2018.

Lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Lögð verður til breyting á eftirlitsgjaldi í samræmi við áætlaðan rekstrarkostnað Fjármálaeftirlitsins og lögbundið hámark á eigið fé stofnunarinnar.

Lög nr. 60/2012, um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða. Lögð verður til framlenging á bráðabirgðaákvæðum þar sem kveðið er annars vegar á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2019 og hins vegar að atvinnurekendur, þeir sem stunda sjálfstæða starfsemi og lífeyrissjóðir greiði áfram sama hlutfall af stofni til iðgjalds á árinu 2019 eða 0,10%.

Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka

Hér á eftir fer umfjöllun um stefnumið, áform og aðgerðir næsta fjárlagaárs fyrir þau 34 málefnasvið og 102 málaflokka sem frumvarpið tekur til. Í umfjölluninni er gerð grein fyrir starfsemi og ábyrgð á einstökum sviðum, fjárheimildum og helstu tillögum um breytingar frá gildandi fjárlögum eftir tilefnum og hagrænni skiptingu. Því næst er fjallað um markmið og helstu aðgerðir sem varða þá málaflokka sem heyra undir viðkomandi málefnasvið og loks er greint frá helstu breytingum á heildarfjárheimildum til málaflokka frá gildandi fjárlögum.

Greinargerðin felur í sér nánari útfærslu á þeirri stefnumörkun sem birtist í fjármálaáætlun sem Alþingi samþykkti sl. vor fyrir tímabilið 2019–2023, en þar var fjallað um þróun innan einstakra málefnasviða og málaflokka til næstu fimm ára. Í þeirri greinargerð sem hér fer á eftir er einungis gerð grein fyrir þeim verkefnum og aðgerðum sem taka til næsta fjárlagaárs og sundurliðun fjárheimilda eins og hún birtist í frumvarpinu. Með ítarlegri kynningu á stefnum fyrir málefnasvið í fjármálaáætlun að vori er leitast við að tryggja að Alþingi búi yfir sem greinarbestum upplýsingum um meginlínur og áherslur þegar það fjallar um áætlun sem er stefnumarkandi fyrir ríkisstarfsemina í heild sinni til meðallangs tíma. Þegar kemur að umfjöllun þingsins um fjárlagafrumvarp aðeins nokkrum mánuðum síðar stendur þessi fimm ára stefnumörkun að mestu óbreytt og því er rökrétt að leggja áherslu á að veita þinginu sem ítarlegastar upplýsingar og skýringar er varða útfærslu og breytingar á fjárheimildum málaflokka á því fjárlagaári sem frumvarpið tekur til. Með þessu móti er stuðlað að því að umfjöllun og ákvarðanatöku um starfsemi og verkefni á einstökum málefnasviðum og málaflokkum við setningu fjárlaga til eins árs í senn, sé sett í skýrt samhengi við stefnumið fjármálaáætlunar til næstu fimm ára.

Vakin er athygli á því að í töflum sem sýna fjárhagslega þróun málefnasviða og málaflokka byggja samanburðartölur fyrir árið 2017 á bráðabirgðauppgjöri Fjársýslu ríkisins frá því í ágúst. Endanlegur ríkisreikningur liggur ekki fyrir og því gætu þessar samanburðartölur í einhverjum tilvikum tekið minniháttar breytingum þegar endanlegt uppgjör ársins 2017 liggur fyrir. Enn fremur skal bent á að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá í útgjöldum stofnana og verkefna en fjárfestingum ársins, sem færðar eru um efnahagsreikning, er bætt við. Með þessu fæst skýrari samanburður við fjárveitingar til stofnana og verkefna í fjárlögum.

1 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð Alþingis. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Alþingi
- Eftirlitsstofnanir Alþingis

Forseti Alþingis ber ábyrgð á rekstri Alþingis, hefur æðsta vald í stjórnslu þess og skipuleggur þinghaldið í samráði við forsætisnefnd. Forsætisnefnd hefur fjármálalega yfirmsjón með málefnasviðinu í heild, svo sem með afgreiðslu fjárlagatillagna, en að öðru leyti eru eftirlitsstofnanir þess sjálfstæðar í störfum sínum.

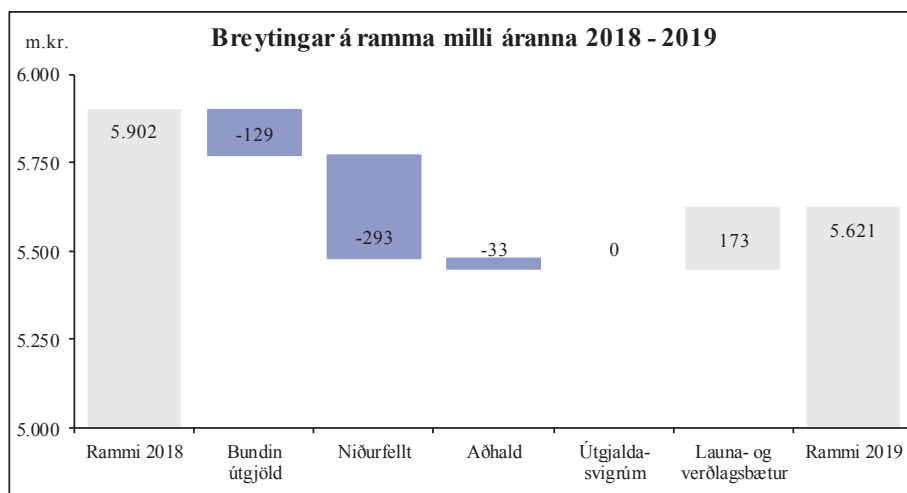
Á eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
01.10 Alþingi	3.780,9	4.916,2	4.540,5	-7,6	20,1
00 Æðsta stjórn ríkisins	3.780,9	4.916,2	4.540,5	-7,6	20,1
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis	976,8	985,6	1.080,1	9,6	10,6
00 Æðsta stjórn ríkisins	976,8	985,6	1.080,1	9,6	10,6
Samtals	4.757,7	5.901,8	5.620,6	-4,8	18,1

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 5.621 m.kr. og lækka um 455 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 7,7%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 282 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 4,8%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 129 m.kr. til lækkunar.
- b. Til viðbótar útgjaldaskuldbindingum í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 293 m.kr. Munar þar mest um 200 m.kr. framlag vegna aldarafmælis sjálfstæðis og fullveldis Íslands. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 422 m.kr.
- c. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 33 m.kr. á árinu 2018 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- d. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 173 m.kr., þannig að heildargjöldin verða 5.621 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endur mats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun Alþingis og eftirlitsstofnana þess breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
Rekstrarframlög	4.460,9	4.878,1	4.811,9	-1,4	7,9
Rekstrartilfærslur	98,9	73,7	108,7	47,5	9,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	197,9	950,0	700,0	-26,3	253,7
Heildarútgjöld	4.757,7	5.901,8	5.620,6	-4,8	18,1
Rekstrartekjur	-	72,0	140,4	95,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.829,8	5.480,2	-6,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.901,8	5.620,6	-4,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 4.811,9 m.kr. og lækka um 66 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um aldarafmæli sjálfstæðis og fullveldis Íslands, 200 m.kr. Hækkun vegna almennrar launa- og verðlagsuppfærslu er 173 m.kr.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 35 m.kr. og verða 108,7 m.kr. en eru 73,7 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Hér er um að ræða aukin framlög til þingflokka.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 700 m.kr. og er það 250 m.kr. lækkun milli ára. Hér er um að ræða framkvæmdir á Alþingisreit.

1.1 Alþingi

Undir þennan lið fellur bæði hin eiginlega þingstarfsemi og starfsemi skrifstofu þingsins. Meginhlutverk Alþingis er lagasetning og eftirlit með störfum framkvæmdavaldsins. Skrifstofa Alþingis annast stjórnáslu þingsins og hefur það verkefni að tryggja faglega umgjörð um starfsemi Alþingis þannig að þingmenn geti sinnt þeim verkefnum sem þeim er ætlað samkvæmt stjórnarskrá, þingsköpum og öðrum lögum. Í því skyni sinnir skrifstofan sérfræðiþjónustu við þingfundi, fastanefndir og alþjóðastarf og rekur upplýsinga- og rannsóknarþjónustu. Skrifstofan annast auk þess fjölpætta aðra þjónustu sem nauðsynleg er fyrir rekstur þingsins. Einnig annast skrifstofan uppbyggingu og rekstur fasteigna á Alþingisreit. Þá er það hluti af stöðu Alþingis sem grunnstofnunar hinnar lýðræðislegu stjórnskipunar landsins að miðla upplýsingum um starfsemi Alþingis, m.a. með rekstri vefs

og útgáfu og fræðslustarfsemi. Einnig hefur skrifstofan á hendi ýmis föst verkefni sem tengjast Alþingi, m.a. rekstur Jónshúss í Kaupmannahöfn og Skólalþings (kennsluvers Alþingis), auk þess að hafa á hendi ýmis tímabundin verkefni í tilefni af sérstökum viðburðum. Þegar Alþingi tekur ákvörðun um skipun rannsóknarnefnda skv. lögum nr. 68/2011, kemur það jafnframt í hlut skrifstofu þingsins að hafa á hendi umsýslu í tengslum við starfsemi rannsóknarnefndanna.

Markmið og aðgerðir

Stefnt er að því að Alþingi geti sinnt að fullu þeim verkefnum sem því er ætlað í lýðræðissamfélagi. Í því skyni er þörf á fjölbættum endurbótum í starfsumhverfi Alþingis og þingmanna almennt, auk þess sem endurskoða þarf rekstrargrunn stofnunarinnar. Þrjú markmið eru skilgreind sérstaklega:

1. Styrking löggjafarstarfsins með endurbótum á starfsumhverfi Alþingis og þingmanna.
2. Aukin aðstoð við þingflokka og þingmenn.
3. Aukin afköst og öryggi gagna.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Frankvæmdaraðili
1	1	Á árinu verði hafist handa við byggingu skrifstofu- og nefndahúsnæðis á Alþingisreit að lokinni hönnun og útboði.	Forsætisnefnd Alþingis
2	2	Aukning í sérfræðilegri aðstoð við þingflokka og þingmenn. Verkefnið hófst árið 2018 og heldur áfram til 2020.	Skrifstofa Alþingis
3	3	Unnið verði áfram að verkefnum í samræmi við upplýsingatæknistefnu Alþingis.	Skrifstofa Alþingis

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01.10 Alþingi					
Rekstrarframlög	3.484,1	3.892,5	3.731,8	-4,1	7,1
Rekstrartilfærslur	98,9	73,7	108,7	47,5	9,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	197,9	950,0	700,0	-26,3	253,7
Heildarútgjöld	3.780,9	4.916,2	4.540,5	-7,6	20,1
Rekstrartekjur	-	27,7	37,2	34,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.888,5	4.503,3	-7,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.916,2	4.540,5	-7,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 4.541 m.kr. og lækkar um 455 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 79 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 120,5 m.kr. til að auka aðstoð við þingflokka og þingmenn, sbr. markmið nr. 2 og aðgerð nr. 2.
- b. Tímabundið framlag vegna biðlauna þingmanna og aðstoðarmanna flokksformanna, 67,5 m.kr., fellur niður.
- c. Framlag vegna kostnaðar við þinghald á Þingvöllum í júlí 2018, 15 m.kr., fellur niður.
- d. Tímabundið framlag, 10 m.kr., vegna endurnýjunar upplýsingakerfa og tækjakaupa fellur niður.
- e. Aðhaldskrafa á málaflokkinn er 33 m.kr. til lækunar á fjárheimild.
- f. Framlag vegna framkvæmda við nýja skrifstofubyggingu Alþingis lækkar um 250 m.kr. og verður 700 m.kr.
- g. Niður fellur 200 m.kr. tímabundið framlag sem veitt var í fjárlögum 2018 vegna hátiðahalda í tilefni aldarafmælis sjálfstæðis og fullveldis Íslands á árinu 2018.

1.2 Eftirlitsstofnanir Alþingis

Undir þennan málaflokk falla tvær eftirlitsstofnanir Alþingis, þ.e. umboðsmaður Alþingis og ríkisendurskoðandi. Báðar stofnanirnar heyra undir Alþingi en eru sjálfstæðar í störfum sínum. Þær sinna margháttuðu eftirliti með stjórnslu og fjárreiðum hins opinbera.

Hlutverk umboðsmanns Alþingis er að hafa eftirlit með stjórnslu ríkis og sveitarfélaga í umboði Alþingis. Meginverkefni umboðsmanns er að taka við kvörtunum frá borgurum og láta uppi álit sitt um hvort athöfn stjórnvalds brjóti í bága við lög eða sé andstæð vönduðum stjórnsluháttum eða tilgreindum siðareglum. Þá getur umboðsmaður að eigin frumkvæði tekið mál eða starfsemi og málsmeðferð stjórnvalds til athugunar. Ef umboðsmaður verður þess var að meinbugir séu á gildandi lögum eða almennum stjórnvaldsfyrirmælum skal hann tilkynna það Alþingi, hlutaðeigandi ráðherra eða sveitarstjórn.

Ríkisendurskoðandi starfar á vegum Alþingis og er hann trúnaðarmaður Alþingis og ábyrgur gagnvart því við endurskoðun og eftirlit með rekstri og fjármálum ríkisins. Ríkisendurskoðun, sem er skrifstofa hans, endurskoðar ríkisreikning og reikninga stofnana og fyrirtækja sem hafa með höndum rekstur eða fjárvörslu á vegum ríkisins. Hún framkvæmir stjórnsluendurskoðanir sem hafa það að markmiði að kanna hvort stjórnslan skili viðunandi hagsýni, skilvirkni og árangri. Þá hefur stofnunin það hlutverk að fylgjast með framkvæmd fjárlaga og sinna eftirliti með tilteknum verkefnum sem henni eru falin með sérlögum, svo sem með fjárreiðum staðfestra sjóða, kirkjugarða og þjóðkirkjusafnaða og fjármálum stjórnmalasamtaka og frambjóðenda.

Markmið og aðgerðir

Eftirfarandi markmið eru skilgreind annars vegar fyrir umboðsmann Alþingis og hins vegar fyrir ríkisendurskoðanda.

Umboðsmaður Alþingis

1. Að viðhalda og auka skilvirkni í afgreiðslu kvartana frá borgurum.
2. Að fjölga frumkvæðisathugunum og vettvangsskoðunum m.a. vegna OPCAT-eftirlits.
3. Að bæta og auka við upplýsingagjöf um stöðu og afgreiðslur mála.

Ríkisendurskoðandi

4. Að endurskoða allar A-hluta stofnanir árlega og kanna ráðstöfun framlaga til málefnasviða og málaflokka og hafa eftirlit með ríkistekjum
5. Að efla eftirlit með starfsemi og árangri ríkisaðila.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Verði náð með óbreyttum fjölda starfsmanna	Umboðsmaður Alþingis
2	3	Upplýsingagjöf um niðurstöður mála hjá UA verði aukin með fleiri reifunum í rafrænum gagnagrunni og fréttum á heimasíðu. Koma á rafrænum samskiptum og aðgangi þeirra sem senda inn kvartanir, og við gagnaöflun frá stjórnvöldum.	Umboðsmaður Alþingis
3	4	Haga endurskoðun m.t.t. skilgreinds mats á mikilvægi og áhættu. Annast eftirlit með framkvæmd fjárlaga með vísun til málefnasviða og málaflokka, sbr. lög um opinber fjármál. Að taka saman og setja fram í skýrslum skýrar niðurstöður um endurskoðunina og ábendingar til úrbóta.	Ríkisendurskoðun
4	5	Gera verkefnaval, umfjöllun og ábendingar markvissari.	Ríkisendurskoðun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis					
Rekstrarframlög	976,8	985,6	1.080,1	9,6	10,6
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	976,8	985,6	1.080,1	9,6	-
Rekstrartekjur	-	44,3	103,2	133,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	941,3	976,9	3,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	985,6	1.080,1	9,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.080 m.kr. og hækkar um 94 m.kr. vegna almennra launa- og verðlagsbreytinga.

2 Dómstólar

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka, en þeir eru:

- Hæstiréttur
- Héraðsdómstólar
- Landsréttur
- Dómstólasýslan

Hlutverk dómstóla er að skera úr réttarágreiningu, hvort heldur er á milli einstaklinga eða lögaðila, taka til meðferðar mál sem handhafar ákærvalds höfða til refsingar lögum samkvæmt og kveða upp úr um embættistakmörk yfirvalda.

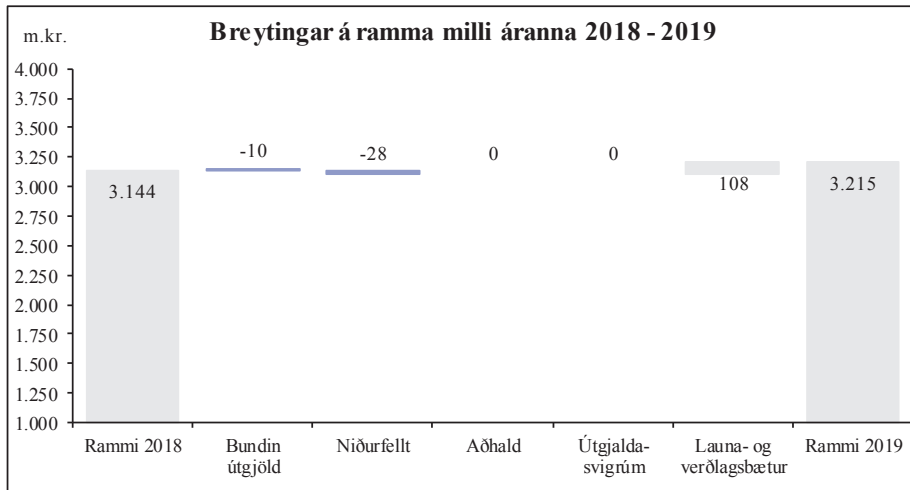
Á eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02 Dómstólar					
02.10 Hæstiréttur	443,1	452,9	441,1	-2,6	-0,5
00 Æðsta stjórn ríkisins	266,8	268,1	245,0	-8,6	-8,2
06 Dómsmálaráðuneyti	176,3	184,8	196,1	6,1	11,2
02.20 Héraðsdómstólar	1.810,7	1.717,0	1.733,2	0,9	-4,3
06 Dómsmálaráðuneyti	1.810,7	1.717,0	1.733,2	0,9	-4,3
02.30 Landsréttur	164,8	681,0	703,8	3,3	327,1
06 Dómsmálaráðuneyti	164,8	681,0	703,8	3,3	327,1
02.40 Dómstólasýslan	10,2	292,7	336,9	15,1	3.202,9
06 Dómsmálaráðuneyti	10,2	292,7	336,9	15,1	3.202,9
Samtals	2.428,8	3.143,6	3.215,0	2,3	32,4

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 3.215 m.kr. og lækka um 37 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 1,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 71,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 2,2%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Breyting á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingu sem fellur til á árinu 2019 sem nemur 10 m.kr. til lækkunar.
- Til viðbótar lækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið fellur niður í frumvarpinu 28 m.kr. tímabundið framlag. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 38 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 108 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02 Dómstólar					
Rekstrarframlög	2.428,5	3.143,6	3.215,0	2,3	32,4
Rekstrartilfærslur	0,3	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.428,8	3.143,6	3.215,0	2,3	32,4
Rekstrartekjur	-	20,6	1,2	-94,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.123,0	3.213,8	2,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.143,6	3.215,0	2,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins falla öll í flokkinn rekstrarframlög en þar er einkum um að ræða beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Rekstrarframlögin eru áætluð 3.215 m.kr. og hækka um 71,4 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Af einstökum breytingum munar mest um 108 m.kr. vegna launa- og verðlagshækkana.

2.1 Hæstiréttur

Markmið og aðgerðir

Hæstiréttur Íslands er æðsti dómstóll ríkisins og þangað er unnt að skjóta úrlausnum Landsréttar í einstökum tilvikum og að fengnu leyfi Hæstaréttar. Við sérstakar aðstæður, svo sem ef þörf er á skjótri niðurstöðu í máli og að uppfylltum nánar tilteknum skilyrðum er unnt að áfrýja héraðsdómi í einkamáli beint til Hæstaréttar.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Aðgangur að dómstólum sé greiður, málsmeðferð skilvirk og réttlát og mannréttindi virt.
2. Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfi allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfraeðivinnslu og stórauka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02.10 Hæstiréttur					
Rekstrarframlög	443,1	452,9	441,1	-2,6	-0,5
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	443,1	452,9	441,1	-2,6	-0,5
Rekstrartekjur	-	1,2	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	451,7	441,1	-2,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	452,9	441,1	-2,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 441,1 m.kr. og lækkar um 22,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 10,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild til málaflokksins er aukin um 18 m.kr. vegna ritunar afmælisrits Hæstaréttar sem verður 100 ára árið 2020.
- Fjárheimild til málaflokksins lækkar um 39 m.kr. vegna fækkunar um eitt stöðugildi hæstaréttardómara og eitt stöðugildi aðstoðarmanns.

2.2 Héraðsdómstólar**Markmið og aðgerðir**

Héraðsdómstólar eru átta talsins og fara á fyrsta dómstigi með öll dómsmál sem heyra undir umdæmi þeirra.

Markmið í málaflokknum eru:

- Aðgangur að dómstólum sé greiður, málsmeðferð skilvirk og réttlát og mannréttindi virt.
- Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfis allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfræðivinnslu og stóraka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
2	1 og 2	Innleiðing nýs upplýsingakerfis héraðsdómstólanna. Rafræn tilfærsla gagna úr héraðsdómi til Landsréttar.	Héraðsdómstólar og dómstólasýslan

3	1 og 2	Kaup á tækjabúnaði til samræmis við þarfagreiningu dómstólasýslunnar vegna nýs upplýsingakerfis og rafrænt flæði gagna.	Dómstólasýslan fyrir hönd héraðsdómstólanna
---	--------	---	---

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02.20 Héraðsdómstólar					
Rekstrarframlög	1.810,4	1.717,0	1.733,2	0,9	-4,3
Rekstrartilfærslur	0,3	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.810,7	1.717,0	1.733,2	0,9	-4,3
Rekstrartekjur	-	19,4	1,2	-93,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.697,6	1.732,0	2,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.717,0	1.733,2	0,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1,733,2 m.kr. og lækkar um 48,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 64,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 30 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags sem veitt var í eitt ár í fjárlögum 2018 til endurnýjunar húsbúnaðar og tölva.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 18,2 m.kr. vegna minna rekstrarumfangs héraðsdómstólanna sem fjármagnað er með sértekjum.

2.3 Landsréttur

Markmið og aðgerðir

Til Landsréttar er unnt að skjóta úrlausnum héraðsdóms með sömu skilyrðum og áður giltu um málskot til Hæstaréttar. Tekur málsmeðferð í Landsrétti mið af þeirri málsmeðferð sem var í Hæstarétti, þó þannig að í Landsrétti fer fram endurskoðun á sönnunarfærslu og unnt er að kalla til sérfróða meðdómendur.

Markmið í málaflokknum eru:

- Aðgangur að dómstólum sé greiður, málsmeðferð skilvirk og réttlát og mannréttindi virt.
- Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfi allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfraeðivinnslu og stóraka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
2	1 og 2	Rafræn móttaka gagna frá héraði til Landsréttar.	Dómstólasýslan, héraðsdómstólar og Landsréttur

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02.30 Landsréttur					
Rekstrarframlög	164,8	681,0	703,8	3,3	327,1
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	164,8	681,0	703,8	3,3	327,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	681,0	703,8	3,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	681,0	703,8	3,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 703,8 m.kr. og er óbreytt milli ára að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 22,8 m.kr.

2.4 Dómstólasýslan

Markmið og aðgerðir

Dómstólasýslan er sjálfstæð stjórnsýslustofnun sem annast sameiginlega stjórnsýslu dómstóla landsins. Henni eru falin ýmis verkefni, svo sem að leggja mat á og gera tillögur til ráðherra um nauðsynlegar fjárveitingar til dómstólanna. Þá er dómstólasýslan málsvari dómstólanna gagnvart stjórnvöldum og almenningi, annast skipulagningu símenntunar dómara og annarra starfsmanna í þjónustu dómstóla. Hún annast einnig yfirstjórn upplýsinga- og tæknimála dómstólanna.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Aðgangur að dómstólum sé greiður, málsmeðferð skilvirk og réttlát og mannréttindi virt.
2. Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfis allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfraeðivinnslu og stóraka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
2	1 og 2	Áframhaldandi þróun og innleiðing nýs upplýsingakerfis héraðsdómstóla og Landsréttar. Tryggja skilvirkni með nýtingu samræmdra sniðmáta og öryggi gagna með rafrænu flæði og rafrænni vistun í upplýsingakerfi.	Dómstólasýslan
3	1 og 2	Þarfagreining fyrir tækjabúnað dómstóla samhliða breyttu verklagi í kjölfar innleiðingar á nýju upplýsingakerfi og breyttum lögum vegna upptöku skýrslna í hljóði- og mynd.	Dómstólasýslan
4	1 og 2	Innleiðing heildstæðrar skjalastefnu og innleiðing rafrænna skila stjórnsýslumála til Þjóðskjalasafns.	Dómstólasýslan
5	1 og 2	Fræðsluáætlun fyrir alla starfsmenn dómstólanna á grundvelli þarfagreiningar, þar á meðal fyrir sérfróða meðdómsmenn.	Dómstólasýslan

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02.40 Dómstólasýslan					
Rekstrarframlög	10,2	292,7	336,9	15,1	3.202,9
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	10,2	292,7	336,9	15,1	3.202,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	292,7	336,9	15,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	292,7	336,9	15,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 336,9 m.kr. og hækkar um 33,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 10,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild til málaflokksins er aukin um 47 m.kr. til áframhaldandi endurnýjunar á málaskrárkerfum og tölvubúnaði dómstólanna.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 35 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags sem veitt var í eitt ár í fjárlögum 2018 til endurnýjunar málaskrár héraðsdómstólanna.

- c. Fjárheimild til málaflokksins er hækkuð um 21,4 m.kr. vegna tilfærslu framlags frá málaflokki 10.40 *Stjórnsýslu dómsmálaráðuneytis*. Framlaginu er annars vegar ætlað að standa undir rekstri endurupptökunefndar og til þess varið 19 m.kr. og hins vegar rekstri nefndar um dómarastörf og til hennar er varið 2,4 m.kr.

3 Æðsta stjórnýsla

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á málefnasviðinu er á ábyrgð forsætisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka, en þeir eru:

- Embætti forseta Íslands
- Ríkisstjórn
- Forsætisráðuneyti

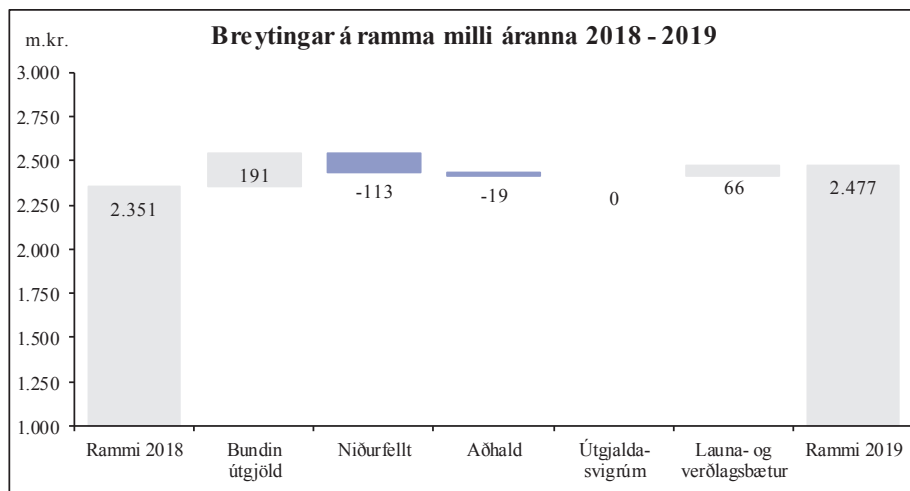
Á eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03 Æðsta stjórnýsla					
03.10 Embætti forseta Íslands	339,7	365,2	360,6	-1,3	6,2
00 Æðsta stjórn ríkisins	339,7	365,2	360,6	-1,3	6,2
03.20 Ríkisstjórn	608,4	461,0	635,6	37,9	4,5
00 Æðsta stjórn ríkisins	608,4	461,0	635,6	37,9	4,5
03.30 Forsætisráðuneyti	1.078,4	1.525,2	1.480,4	-2,9	37,3
01 Forsætisráðuneyti	1.078,4	1.525,2	1.480,4	-2,9	37,3
Samtals	2.026,5	2.351,4	2.476,6	5,3	22,2

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld æðstu stjórnarsýslu árið 2019 eru áætluð 2.476,6 m.kr. og aukast um 59,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 2,5%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 125,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,3%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 191,4 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 113,0 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 78,4 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 19,0 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagshækkunir ársins 2019, sem eru áætlaðar 65,8 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endur mats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins æðsta stjórnarsýsla breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03 Æðsta stjórnýsla					
Rekstrarframlög	1.955,6	2.110,6	2.235,2	5,9	14,3
Rekstrartilfærslur	66,7	40,8	41,4	1,5	-37,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	4,2	200,0	200,0	0,0	4.661,9
Heildarútgjöld	2.026,5	2.351,4	2.476,6	5,3	22,2
Rekstrartekjur	-	1,6	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.349,8	2.476,6	5,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.351,4	2.476,6	5,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 2.235,2 m.kr og hækka um 124,6 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 153 m.kr. hækkan á launalið ríkisstjórnarinnar svo að hann endurspegli raunútgjöld í samræmi við fjölda ráðherra og aðstoðarmanna. Þá lækkar rammi málefnasviðsins um 113 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður. Verkefni er snýr að styrkingu á samstarfi ráðuneyta á sviði EES-mála mun þó halda áfram til ársins 2020.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 0,6 m.kr. sem nema launa- og verðlagsbótum og verða 41,4 m.kr. en eru 40,8 m.kr. í fjárlögum ársins 2018.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 200 m.kr. og er það óbreytt fjárheimild frá síðasta ári.

3.1 Embætti forseta Íslands

Undir þennan málaflokk fellur rekstur forsetaembættisins. Það er viðvarandi verkefni að tryggja umgjörð embættisins í samræmi við stöðu forseta Íslands sem þjóðhöfðingja, æðsta handhafa framkvæmdarvalds og annars handhafa löggjafarvalds í landinu. Málaflokkurinn heyrir undir forsætisráðherra.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03.10 Embætti forseta Íslands					
Rekstrarframlög	339,7	365,2	360,6	-1,3	6,2
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	339,7	365,2	360,6	-1,3	6,2
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	365,2	360,6	-1,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	365,2	360,6	-1,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 360,6 m.kr. og lækkar um 19 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 14 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 19 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags að fjárhæð 15 m.kr. vegna opinberra heimsóknna, meðal annars í tilefni af aldarafmæli fullveldis Íslands og aðhaldskröfu sem er 4 m.kr.

3.2 Ríkisstjórn

Undir þennan málaflokk falla laun ráðherra og aðstoðarmanna þeirra. Hlutverk ráðherra er að fara með og bera ábyrgð á stjórnarframkvæmdum öllum, hver á sínu málefnasviði samkvæmt ákvæðum forsetaúrskurðar um skiptingu stjórnarmálefna milli ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands og forsetaúrskurði um skiptingu starfa ráðherra. Málaflókkurinn heyrir undir forsætisráðherra.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03.20 Ríkisstjórn					
Rekstrarframlög	608,4	461,0	635,6	37,9	4,5
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	608,4	461,0	635,6	37,9	4,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	461,0	635,6	37,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	461,0	635,6	37,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 635,6 m.kr. og hækkar frá gildandi fjárlögum um 153 m.kr. að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum sem nema 21,6 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er:

- a. Launaliður ríkisstjórnarinnar hækkar um 153 m.kr. þar sem aðstoðarmönnum ráðherra hefur fjölgað í kjölfar setningar laga nr. 115/2011, um Stjórnarráð Íslands, þar sem kveðið er á um að hverjum ráðherra sé heimilt að ráða til sín tvo aðstoðarmenn. Að auki er heimilt að ráða þrjá aðstoðarmenn samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar. Tilgangur breytinganna á sínum tíma var að styrkja pólitískt stefnumótunarhlutverk ráðherra með því að auka heimildir þeirra til að ráða sér við hlið pólitíska ráðgjafa til aðstoðar. Fjárveiting fylgdi ekki lagarammanum að fullu en hingað til hefur auknum kostnaði vegna aðstoðarmanna verið mætt með fjárveitingum á fjáraukalögum þegar þess hefur verið þörf. Hámarksfjöldi aðstoðarmanna samkvæmt framangreindum lagaheimildum og miðað við núverandi fjölda ráðherra í ríkisstjórn er 25 og eru heimildir laganna til ráðningar aðstoðarmanna ráðherra nú nánast fullnýttar.

3.3 Forsætisráðuneyti

Undir þennan málaflökk fellur aðalskrifstofa forsætisráðuneytisins og tengd verkefni sem ekki verða auðveldlega felld undir önnur málefnasvið og málaflökka.

Umfang og áherslur í starfsemi og rekstri forsætisráðuneytisins ráðast mjög af stefnumálum og áherslum ríkisstjórnar hverju sinni og verkaskiptingu samkvæmt forsetaúrskurði um skiptingu stjórnarmálefna milli ráðuneyta.

Meginmarkmið forsætisráðuneytisins er að skapa forsætisráðherra trausta og faglega umgjörð þannig að hann fái sem best sinnt forystuhlutverki sínu í íslensku samfélagi, m.a. á vettvangi ríkisstjórnar, ráðherranefnda og á Alþingi og fyrir hönd þjóðarinnar á erlendum vettvangi og í alþjóðasamskiptum.

Markmið í málaflokknum eru :

1. Að auka eftirfylgni með stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.
2. Að bæta undirbúning ríkisstjórnarfunda.
3. Að auka gagnsæi og gæði við undirbúning löggjafar.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaaðili
1	1	Framgangsskýrslur um áherslur í stjórnarsáttmála lagðar fyrir ríkisstjórn tvisvar á ári.	FOR og aðstoðarmenn ráðherra
2	2	Stöðuskýrslur um undirbúning ríkisstjórnarfunda lagðar fyrir ríkisstjórn tvisvar á ári.	FOR
3	3	Aukið aðhald með gæðum lagasetningar með söfnun, greiningu og miðlun upplýsinga. Skýrsla um stöðu og þróun gefin út a.m.k. árlega.	FOR
4	3	Áframhaldandi þróun og samhæfing vinnuferla ráðuneyta við undirbúning frumvarpa, stefnumótun og áætlanagerð, þar á meðal með námskeiðahaldi og uppfærsla leiðbeininga um vinnslu frumvarpa.	FOR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03.30 Forsætisráðuneyti					
Rekstrarframlög	1.007,5	1.284,4	1.239,0	-3,5	23,0
Rekstrartilfærslur	66,7	40,8	41,4	1,5	-37,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	4,2	200,0	200,0	0,0	4.661,9
Heildarútgjöld	1.078,4	1.525,2	1.480,4	-2,9	-
Rekstrartekjur	-	1,6	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.523,6	1.480,4	-2,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.525,2	1.480,4	-2,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.480,4 m.kr. og lækkar um 74,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbótum sem nema 29,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum til málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Niðurfellingar verkefna að fjárhæð 98 m.kr. þar sem 40 m.kr. eru tímabundnar vegna EES-mála og 58 m.kr. voru nýttar til hátíðahalda vegna aldarafmæli fullveldis Íslands. Samstarf ráðuneyta á sviði EES-mála verður þó haldið tímabundið áfram fram til ársins 2020 en áætlað er að kostnaður vegna þess nemi 40 m.kr. árlega.
- b. Gerð er 15 m.kr. aðhaldskrafa á rekstur ráðuneytisins í samræmi við forsendur fjármálaáætlunar 2019–2023.

4 Utanríkismál

Skilgreining málefna sviðs

Starfsemi á þessu málefna sviði er á ábyrgð utanríkisráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka, en þeir eru:

- Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála
- Utanríkisviðskipti
- Samstarf um öryggis- og varnarmál
- Þróunarsamvinna
- Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs

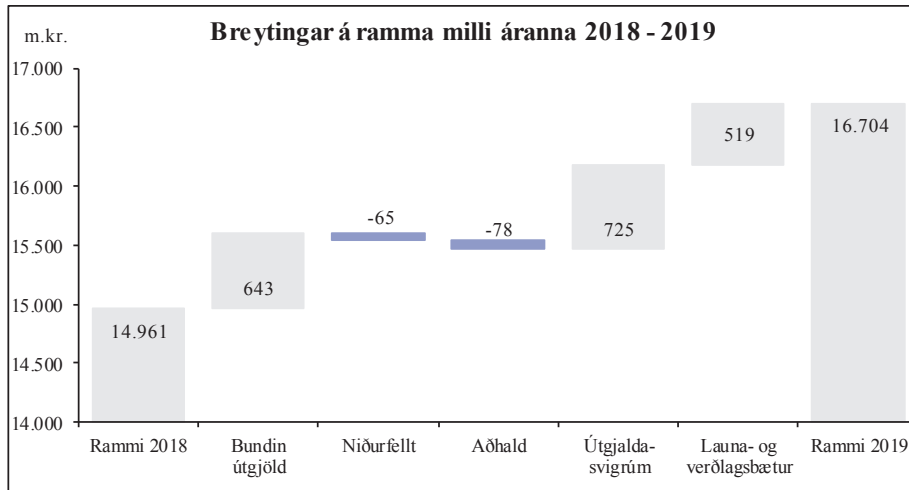
Á eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefna sviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
04.10 Utanríkisþj. og stjórnsýsla utanrík.mála	5.130,5	5.345,8	6.026,0	12,7	17,5
03 Utanríkisráðuneyti	5.130,5	5.345,8	6.026,0	12,7	17,5
04.20 Utanríkisviðskipti	686,0	752,0	796,0	5,9	16,0
03 Utanríkisráðuneyti	686,0	752,0	796,0	5,9	16,0
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál	1.357,3	1.891,7	2.178,1	15,1	60,5
03 Utanríkisráðuneyti	1.357,3	1.891,7	2.178,1	15,1	60,5
04.40 Þróunarsamvinna	4.342,0	5.496,9	5.918,9	7,7	36,3
03 Utanríkisráðuneyti	4.342,0	5.496,9	5.918,9	7,7	36,3
04.50 Samningsb. framlög v. fjölþj.samstarfs	1.539,7	1.474,5	1.785,3	21,1	16,0
03 Utanríkisráðuneyti	1.539,7	1.474,5	1.785,3	21,1	16,0
Samtals	13.055,5	14.960,9	16.704,3	11,7	27,9

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefna sviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnið er út frá við stefnumótun málefna sviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefna sviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld utanríkismála árið 2019 eru áætluð 16.704,3 m.kr. og aukast um 1.224,9 m.kr. á föstu verðlagi frá fjárlögum 2018, eða sem svarar til 8,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.743,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 11,7%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 643 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 65 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 578 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 78 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnaáætlunar sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 724,9 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 518,5 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnaáætlunar breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
Rekstrarframlög	7.585,9	7.428,7	8.507,8	14,5	12,2
Rekstrartilfærslur	5.469,6	7.532,2	8.196,5	8,8	49,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	13.055,5	14.960,9	16.704,3	11,7	27,9
Rekstrartekjur	-	400,9	414,8	3,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.560,0	16.289,5	11,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	14.960,9	16.704,3	11,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í tvo þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Annars vegar er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Hins vegar eru rekstrartilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Á málefna sviðinu eru hvorki fjármagnstilfærslur né fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 8.507,8 m.kr. og hækka um 1.079,1 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Breytingin skýrist að mestu af tveimur áhersluverkefnum ríkisstjórnarinnar. Annars vegar eru rekstrarframlög aukin um 162 m.kr. til að efla framkvæmd EES-samningsins í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar og hins vegar er 102 m.kr. hækkun rekstrarframlaga til þróunarsamvinnu úr 0,26% af vergum þjóðartekjum yfirstandandi árs í 0,28% á árinu 2019 og loks í 0,35% af vergum þjóðartekjum á næstu fimm árum. Samtals aukast rekstrarframlög vegna þessara tveggja verkefna um 264 m.kr. Breytingar á samningsbundnum útgjöldum vegna varnarmála aukast um 205 m.kr. og 300 m.kr. skýrast af auknum verkefnum í utanríkisþjónustu og stjórnsýslu.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 664,3 m.kr. og verða 8.196,5 m.kr. en eru 7.532,2 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Skýrist breytingin að mestu leyti af tveimur verkefnum. Annars vegar er um að ræða 280,3 m.kr. hækkun rekstrartilfærslna til samningsbundins fjölþjóðasamstarfs og hins vegar 131,7 m.kr. hækkun rekstrartilfærslna til þróunarsamvinnu í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar (sjá hér í lið a).

4.1 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn heyra meðal annars aðalskrifstofa utanríkismála, þýðingamiðstöð,

Norðurslóðasamstarf, sendiráð, sendiskrifstofur og ýmis sameiginleg verkefni stjórnýslu utanríkismála. Helstu verkefni utanríkisþjónustunnar felast í því að vinna að efnahags- og viðskiptahagsmunum Íslands erlendis, standa vörð um hag íslenskra ríkisborgara erlendis og taka þátt í alþjóðlegri og svæðisbundinni samvinnu um frið og öryggi, þjóðarétt, mannréttindi og auðlinda- og umhverfismál. Utanríkisþjónustan hefur einkum sinnt hlutverki sínu á sviði efnahags- og viðskiptamála undir merkjum viðskiptaþjónustu ráðuneytisins en jafnframt koma sendiskrifstofur víðs vegar um heim að verkefnum á sviði viðskipta- og menningarmála. Viðskiptaskrifstofa og sendiskrifstofur eiga náið samstarf við Íslandsstofu um ýmis verkefni á sviði markaðssetningar og kynningarstarfs erlendis á íslenskum vörum, þjónustu og menningu. Markmið og aðgerðir málaflokksins skarast af þeim sökum að einhverju leyti við markmið og aðgerðir málaflokks 4.2 Utanríkisviðskipti. Starfsemi sem fellur undir málaflokkinn er á ábyrgð utanríkisráðherra en virkt samráð er haft við önnur ráðuneyti.

Markmið í málaflöknum eru:

1. Að standa betur vörð um hag íslenskra ríkisborgara erlendis, byggja upp og viðhalda tengslum við þá.
2. Að standa betur vörð um grunngildi utanríkisstefnu Íslands, lýðræði og virðingu fyrir réttarríkinu og alþjóðalögum, mannúð og verndun mannréttinda, jafnrétti allra, sjálfbæra þróun, afvopnun og friðsamlega lausn deilumála.
3. Að standa betur vörð um sértæka hagsmuni Íslands, sérstaklega hvað varðar hafrétt og sjálfbæra nýtingu auðlinda, m.a. á Norðurslóðum.
4. Að efla hagsmunagæslu Íslands við mótun EES-löggjafar og innleiðingu allra reglna EES-samningsins tímanlega svo að tryggt sé að íslenskt atvinnulíf búi við sama rekstrarumhverfi og samkeppnisaðilar á evrópska efnahagssvæðinu.
5. Að bæta aðgengi íslensks atvinnu- og menningarlífs að erlendum mörkuðum, efla samkeppnishæfni íslenskra fyrirtækja, m.a. með fríverslunarsamningum.

Markmið nr. 4 og 5 voru undir málaflöknum *utanríkisviðskipti* í fjármálaáætlun 2019–2023 en hafa verið flutt undir málaflokkinn *utanríkisþjónusta og stjórnýsla utanríkismála*, þar sem þau falla undir verkefni sendiráða og stjórnýslu utanríkismála.

Með hliðsjón af ákvörðun ríkisstjórnarinnar um framboð og setu Íslands í mannréttindaráði Sameinuðu þjóðanna hefur nýrri aðgerð verið bætt við þær aðgerðir sem birtar eru í fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Tryggja að útsendir og staðarráðnir starfsmenn fái fræðslu og hjálfun um borgaraþjónustumál. Haldin verður ræðis-mannaráðstefna haustið 2019. Undirbúningur er hafinn.	UTN
2	1	Hefja undirbúning fyrir móttöku umsókna um vegabréfsáritanir í sendiráðum Íslands í London, Washington DC og Nýju-Delí.	UTN

3	1	Auka virkni sendiskrifstofa á samfélagsmiðlum til að auka skilvirka og skjóta upplýsingamiðlun.	UTN
4	2 og 3	Styrkja málsvarastarf, samvinnu og þátttöku á vettvangi alþjóðastofnana og í svæðisbundnu samstarfi; auka samráð innan utanríkisþjónustunnar og stjórnarráðsins alls.	UTN
5	2	Styrkja stofnanir, verkefni og viðburði sem stuðla að aukinni virðingu fyrir mannréttindum, jafnrétti, þjóðarétti og mannúð á heimsvísu, bæði í samstarfi við aðra og að eigin frumkvæði, sbr. rakastofuviðburði, og fullgilda og staðfesta alþjóðlega samninga.	UTN
6	2	Tryggja virka þátttöku í svæðisbundnu samstarfi, m.a. á vettvangi Norrænu ráðherranefndarinnar og Norðurskautsráðsins og standa vel að formennsku í norrænu samstarfi (N5+NB8) 2019 og Norðurskautsráðinu 2019 – 2021. Formenska í Norðurskautsráðinu, Norrænu ráðherranefndinni og formenska í norræna samstarfi N5 + NB 8.	UTN
7	3	Tryggja hagsmuni Íslands í málefnum er varða sjálfbæra nýtingu auðlinda, þ.m.t. á sviði hafréttar, með virkri þátttöku í samningaviðræðum, alþjóðlegum viðburðum og svæðasamstarfi og með nægum mannafla og virkri stefnumótun þvert á fagráðuneyti.	UTN
8	3	Tryggja hagsmuni Íslands í alþjóðlegu samstarfi um umhverfis- og loftslagsmál, þ.m.t. samningaviðræðum við ESB og Noreg um innri skiptingu ábyrgðar í loftslagsmálum í samræmi við Parísarsáttmálann.	UTN
9	1,2 og 3	Efla gerð og miðlun grunnupplýsinga um brýn hagsmunamála Íslands sem nýtast ráðuneytum og sendiskrifstofum til að efla þekkingu almennings á Íslandi og erlendis á málefnasviðum ráðuneytisins í gegnum innlenda og erlenda fjölmiðla, samfélagsmiðla og með skýrslugjöf og fundum heima fyrir og erlendis.	UTN
10	4	Tryggja virkari þátttöku Íslands í mótun EES-löggjafar með því að byggja upp og viðhalda þekkingu á EES-samningnum innan stjórnsýslunnar. Undirbúningur hafinn við að efla sendiráðið í Brussel og fjölga fulltrúum fagráðuneyta við sendiráðið.	UTN/fagráðuneyti
11	4	Bæta frammistöðu við upptöku og innleiðingu EES-gerða.	UTN/fagráðuneyti
12	4	Auka samstarf við önnur EFTA-ríki á fyrri stigum upptökuferlis.	UTN/fagráðuneyti
13	5	Tryggja hagsmuni Íslands í samningaviðræðum sem fara fram vegna útgöngu Bretlands úr ESB í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar.	UTN
14	5	Setja heildarstefnu á sviði utanríkisviðskipta, m.a. með það að markmiði að styrkja net viðskiptasamninga og fjölga fríverslunarsamningum, bæði tvíhliða og í samvinnu við önnur EFTA-ríki og afnema viðskiptahindranir.	UTN
5	1	Kynna fríverslunarsamninga fyrir atvinnulífni og efla samráð við hagsmunaaðila	UTN
6	2	Staðið verði vel að setu Íslands í mannréttindaráðinu á árinu 2019 og unnið að áherslum sem lúta m.a. að jafnréttismálum, réttindum hinsegin fólks og umbótum innan ráðsins.	UTN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála					
Rekstrarframlög	5.029,1	5.263,8	5.944,0	12,9	18,2
Rekstrartilfærslur	101,4	82,0	82,0	0,0	-19,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	5.130,5	5.345,8	6.026,0	12,7	17,5
Rekstrartekjur	-	149,4	155,1	3,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.196,4	5.870,9	13,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.345,8	6.026,0	12,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.026 m.kr. og hækkar um 464 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 216,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 160 m.kr. til að efla sendiráð Íslands í Nýju-Delí og Washington DC þar sem áætlanir gera ráð fyrir að vegabréfsáritunum á Indlandi og Bandaríkjum fjölgi mikið vegna fjölgunar ferðamanna á leið til Íslands. Þetta er í samræmi við markmið nr. 1 aðgerð nr. 2 hér á undan. Ekki er gert ráð fyrir áhrifum á afkomu ríkissjóðs þar sem auknar tekjur af áritunargjöldum renna í ríkissjóð og vega upp á móti auknum útgjöldum.
- Í samræmi við áherslu ríkisstjórnarinnar um að efla EES-samninginn er 162 m.kr. veitt til að styrkja starfsemi sendiráðsins í Brussel og fjölga fulltrúum fagråduneyta þar. Verkefnið tengist markmiði nr. 4 og aðgerðum nr. 10 og 11.
- Fjárheimildir málaflokksins eru auknar um 77,5 m.kr. vegna tveggja tímabundinna verkefna. Annars vegar er 48 m.kr. framlag vegna formennsku í norrænu ráðherranefndinni sem tengist aðgerð nr. 6 og markmiði nr. 2. Hins vegar 29,5 m.kr. framlag til ræðismannaráðstefnu sem ráðgert er að halda haustið 2019 og tengist það aðgerð nr. 1 og markmiði nr. 1.
- Önnur tímabundin verkefni eru 50 m.kr. framlag vegna formennsku í Norðurskautsráðinu 2019–2021 í samræmi við markmið nr. 2 og aðgerð nr. 4 hér á undan.
- Loks má nefna 14,5 m.kr. tímabundið framlag vegna framboðs Íslands til setu í framkvæmdastjórn UNESCO. Um er að ræða tímabundnar fjárheimildir sem falla niður að lokinni kosningabaráttu til setu í framkvæmdastjórn UNESCO.

4.2 Utanríkisviðskipti

Markmið og aðgerðir

Meginverkefni málaflokksins er að standa vörð um efnahags- og viðskiptahagsmuni Íslands erlendis. Þessu verkefni er að miklu leyti sinnt frá viðskiptaskrifstofu utanríkisráðuneytisins, sbr. umfjöllun hér á undan um málaflokkinn *utanríkisþjónusta og stjórnýsla utanríkismála*. Undir málaflokkinn fellur Íslandsstofa, en um hana gilda lög nr. 38/2010 með síðari breytingum. Meðal verkefna Íslandsstofu er að vera samstarfsvettvangur atvinnulífs og stjórnvalda um stefnu og aðgerðir til þess að auka útflutningstekjur og hagvöxt, veita þjónustu og ráðgjöf til útflutningsgreina í því skyni að greiða fyrir markaðssetningu og útflutningi á vöru og þjónustu, laða erlenda ferðamenn og fjárfestingu til landsins, styðja við kynningu á íslenskri menningu, vörum og þjónustu erlendis, og vinna tillögur að langtímastefnumótun atvinnulífs, og stjórnvalda og hrinda henni í framkvæmd.

Á vorþingi 2018 voru gerðar breytingar á lögum um Íslandsstofu sem skýra rekstrarfyrirkomulag hennar og ábyrgð atvinnulífsins á rekstri hennar. Markmiðið með laga-breytingunni er að efla stuðningskerfi við útflutningsfyrirtæki, gera markaðssetningu markvissari og nýta fjármuni á markvissari hátt. Um tvær meginbreytingar er að ræða. Í fyrsta lagi að gerður verði þjónustusamningur við Íslandsstofu þar sem tíundaðar eru skyldur Íslandsstofu og hlutverk hins opinbera í rekstri hennar. Í öðru lagi að komið verði á útflutnings- og markaðsráði sem marki langtímastefnu um alþjóðlega viðskipta- og markaðssókn Íslands og fylgist með framkvæmd á langtímastefnumótun atvinnulífs og stjórnvalda fyrir markaðssetningu og útflutning.

Markmið í málaflokknum er:

1. Að styrkja kynningar- og markaðsstarf í samvinnu við fyrirtæki og hið opinbera.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Styrkja samstarf og samráð viðskiptaþjónustu/ sendiskrifstofa við atvinnulífð og Íslandsstofu m.a. með því að skoða hvernig Íslandsstofa getur betur kynnt Ísland sem heimahöfn rannsóknar-, þróunar- og nýsköpunarverkefna, sbr. stjórnarsáttmála ríkis-stjórnarinnar.	UTN/Íslandsstofa/ Vísinda- og tækniráð/ Nýsköpunarmiðstöð
2	1 og 2	Setja á fót útflutnings- og markaðsráð sem mun marka og samþykkja langtímastefnumótun stjórnvalda og atvinnulífs fyrir útflutningsaðstöð og markaðssetningu.	UTN/fagráðuneyti/ Íslandsstofa/ SA
3	1 og 2	Efla samráð og starfsemi sendiskrifstofa á sviði lista og skapandi greina í þágu aukins árangurs í alþjóðlegu menningarsamstarfi. Samráð verði haft við fagráðuneyti, kynningarmiðstöðvar lista og skapandi greina, Íslandsstofu og hagsmunaaðila.	UTN/kynningarmiðstöðvar lista og skapandi greina/ MNR/ANR/ Íslandsstofa

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04.20 Utanríkisviðskipti					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	686,0	752,0	796,0	5,9	16,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	686,0	752,0	796,0	5,9	16,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	752,0	796,0	5,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	752,0	796,0	5,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 796 m.kr. og hækkar um 44 m.kr. frá fjárlögum 2018. Hækkunin er í samræmi við áætlaða hækkun tekna ríkisins af markaðsgjaldi í fjárlagafrumvarpi ársins 2019. Ráðherra ákvarðar fjárveitingu til Íslandsstofu á grundvelli fjárheimildar í fjárlögum og skal hún aldrei vera lægri en sem nemur markaðsgjaldi, sbr. 1. gr. laga nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur. Breytt lög um Íslandsstofu kveða á um að þjónustusamningur milli ríkisins og Íslandsstofu skuli liggja fyrir þann 1. september nk.

4.3 Samstarf um öryggis- og varnarmál**Markmið og aðgerðir**

Markmið málaflokksins er að tryggja öryggi og varnir Íslands með virku samstarfi við önnur ríki. Virkt samstarf við grannríki á sviði öryggismála og varnarsamningurinn við Bandaríkin eru meginstoðir í stefnu Íslands um öryggi og varnir landsins. Samstarfið felst m.a. með þátttöku landsins í starfi Atlantshafsbandalagsins (NATO), Öryggis- og samvinnustofnunar Evrópu (ÖSE), Sameinuðu þjóðanna á sviði öryggis- og varnarmála og í samstarfi við önnur Norðurlönd, þ.m.t. í varnarmálasamstarfi Norðurlandanna (NORDEFCO). Samstarfið fellst m.a. í gistiríkjastuðningi¹, loftrýmisseftirliti, loftrýmisgæslu, kaftátaeftirliti, tæknisamstarfi og varnaræfingum. Enn fremur ábyrgjast íslensk stjórnvöld rekstur íslenska loftvarnakerfisins og tengdra upplýsingakerfa og annarra mannvirkja á Íslandi, þar með talin mannvirki á eignalista NATO hér á landi. Málaflokkurinn er á ábyrgð utanríkisráðuneytis en náðið samstarf er við dómsmálaráðuneytið og annast Landhelgisgæsla Íslands og ríkislögreglustjóri framkvæmd ýmissa verkefna á sviði öryggis- og varnarmála á grundvelli samnings milli ráðuneytanna.

¹ Gistiríkjastuðningur felur í sér þjónustu og aðstoð við erlendan liðsafla, þ.m.t. ökutæki, mat, fjarskiptabúnað, öryggisgæsla, heilbrigðisþjónusta o.fl.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að tryggja að á Íslandi séu ávallt til staðar trúverðugar og sýnilegar varnir sem byggja á alþjóðasamstarfi, einkum á vettvangi NATO, og varnarsamningnum við Bandaríkin og virku samstarfi við grannríki á sviði öryggismála.
2. Að tryggja rekstur og viðhald íslenska loftvarnakerfisins og annarra kerfa og varnarmannvirkja á Íslandi.
3. Að tryggja að ávallt sé til staðar fullnægjandi gistiríkjastuðningur og viðbúnaðargeta og öryggi til þess að taka á móti liðsafla á friðartímum sem og hættu- eða ófriðartímum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Tryggja virka þátttöku Íslands í starfi NATO og NORDEFECO, auk viðeigandi þátta í SP og ÖSE.	UTN
2	1	Tryggja nægar fjárveitingar til málaflokksins, bæði frá íslenska ríkinu og NATO í samræmi við skuldbindingar.	UTN/Landhelgisgæslan
3	1	Þátttaka í sammingsbundnum æfingum á grundvelli aðildar Íslands að NATO og varnarsammingsins við Bandaríkin á og umhverfis Ísland: Dynamic Mongoose, Trident Juncture 2018; Northern Viking og Northern Challenge.	UTN/Landhelgisgæslan
4	2	Viðhalda varnarmannvirkjum og kerfum, þ.m.t. að uppfæra ratsjárkerfið og stjórnstöðvarkerfið (ACCS ²).	UTN/Landhelgisgæslan
5	2	Tryggja rekstur og reglubundið viðhald tækja og kerfa sem tengjast þátttöku Íslands í samþætту loftrýmiserfirliti og loftrýmisgæslu NATO við Ísland og eftirliti með hafinu, þ.m.t. að uppfæra ratsjárkerfið og stjórnstöðvarkerfið.	UTN/Landhelgisgæslan
6	2	Auka þjálfun og færni starfsmanna sem vinna að loftrýmisgæslu og rekstri ratsjárkerfisins.	UTN/Landhelgisgæslan
7	3	Styrkja starfsemi Landhelgisgæslunnar til að takast á við aukningu í loftrýmisgæslu og varnartengdum verkefnum.	UTN/Landhelgisgæslan
8	3	Bæta aðbúnað og öryggi, og fjölga gistirýmum á öryggissvæðunum.	UTN/Landhelgisgæslan

² Allied Command and Control System

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál					
Rekstrarframlög	1.346,5	342,5	572,8	67,2	-57,5
Rekstrartilfærslur	10,8	1.549,2	1.605,3	3,6	14.763,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.357,3	1.891,7	2.178,1	15,1	60,5
Rekstrartekjur	-	111,8	115,4	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.779,9	2.062,7	15,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.891,7	2.178,1	15,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.178,1 m.kr. og hækkar um 203,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum en þær nema 82,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 313,5 m.kr. og skýrist að mestu af fjórum verkefnum. Í fyrsta lagi 127 m.kr til endurnýjunar á ratsjárkerfi og stjórnstöðvarkerfið í samræmi við markmið nr. 2 og aðgerð nr. 5 hér fyrir framan. Í öðru lagi 60 m.kr. til að efla samningsbundinn gistiríkjustuðning í samræmi við markmið nr. 3 og aðgerð nr. 8. Í þriðja lagi 50 m.kr. til reglubundinna varnaræfinga í samræmi við varnaráætlun NATO. Í fjórða og síðasta lagið 35 m.kr. framlag til samningsbundins viðhalds varnarmannvirkja í samræmi við markmið nr. 2 og aðgerð nr. 4.
- Til að mæta aðhaldsmarkmiði ríkisstjórnarinnar um 1,5% lækkun útgjalda er fjárheimild til málaflokksins lækkuð um 45 m.kr.
- Á móti falla niður 65 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.

4.4 Þróunarsamvinna**Markmið og aðgerðir**

Meginverkefni málaflokksins er þróunarsamvinna í samstarfi við valin samstarfslönd og svæði, fjölþjóðastofnanir og íslensk og erlend borgarasamtök. Verkefnum er sinnt af þróunarsamvinnuskrifstofu utanríkisráðuneytisins, sendiskrifstofum Íslands í Lilongwe og Kampala, og fastanefndum Íslands í New York, Genf, París og Róm.

Þingsályktun um stefnu stjórnvalda um alþjóðlega þróunarsamvinnu til fimm ára leggur grunninn að markmiðum og aðgerðum málaflokksins. Unnið er að gerð nýrrar stefnu fyrir árin 2019–2023 sem lögð verður fyrir Alþingi á komandi haustþingi. Auk þess varða Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun veginn en aðild að Sameinuðu

Þjóðunum er helsti grundvöllur þróunarsamvinnu Íslands. Markmið og aðgerðir hafa verið aðlöguð að breyttum áherslum í málaflokknum frá fjármálaáætlun fyrir árin 2019–2023. Annars vegar hefur eitt markmiðið verið felld saman við þau tvö sem eftir standa og hins vegar hefur einni nýrri aðgerð um umhverfis- og loftslagsmál verið bætt við. Málaflokkurinn er á ábyrgð utanríkisráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Uppbygging félagslegra innviða og störf í þágu friðar: Að efla grunnþjónustu og styrkja stofnanir til að bæta lífskjör og auka tækifæri þeirra sem búa við fátækt og ójöfnuð.
2. Verndun jarðarinnar og sjálfbær nýting náttúruauðlinda: Að auka viðnámsþrótt samfélaga og örva hagvöxt á grundvelli jafnaðar og sjálfbærrar auðlindanýtingar, auk þess sem gripið verði til aðgerða vegna loftslagsbreytinga.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Jafnrétti: Stuðningur við UN Women, UNFPA, jafnréttis- sjóð Alþjóðabankans og Jafnréttisskóla HSP á Íslandi.	UTN
2	1	Menntun: Samstarfsverkefni í grunnmenntun í Úganda og Malaví.	UTN
3	1	Heilsa: Samstarfsverkefni í heilbrigðisþjónustu með héraðsyfirvöldum í Mangochi-héraði í Malaví. Stuðningur við UNICEF í Palestínu, ásamt samstarfi á sviði mannúðarmála með WHO.	UTN
4	1	Vatn: Samstarfsverkefni í vatns- og hreinlætisþjónustu með héraðsyfirvöldum í Úganda (Buikwe) og Malaví (Mangochi). Stuðningur við UNICEF í Mósambík (Zambesia).	UTN
5	1	Friður, endurreisn samfélaga, og sterkari innviðir: Framlög til OCHA, CERF, UNHCR, WFP, UNRWA, UNICEF, UNFPA og ICRC. Rammasamningur við borgarasamtök og áherslustofnanir. Eyrnamerkt framlög og liðsafl til áherslustofnana, ICRC og Alþjóðabjörgunarsveitarinnar/ Landsbjargar. INTOSAI, samstarf við héraðsstjórnir.	UTN
6	2	Jarðhiti og endurnýjanleg orka: Stuðningur við jarðhita- rannsóknir í Austur-Afríku og sérfræðiráðgjöf við Alþjóðabankann, Jarðhitaskóla HSP á Íslandi, ESMAP innan Alþjóðabankans og SE4ALL.	UTN
7	2	Fiskimál: Stuðningur við Sjávarútvegsskóla HSP á Íslandi og fiskisamstarf innan Alþjóðabankans. Stuðningur við PROBLUE og sérfræðiráðgjöf á sviði sjávarútvegs.	UTN
8	2	Landgræðsla: Stuðningur við Landgræðsluskóla HSP á Íslandi.	UTN
9	2	Umhverfis- og loftslagsmál: Green Climate Fund, WDF.	UTN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04.40 Þróunarsamvinna					
Rekstrarframlög	1.208,6	1.822,4	1.991,0	9,3	64,7
Rekstrartilfærslur	3.133,4	3.674,5	3.927,9	6,9	25,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.342,0	5.496,9	5.918,9	7,7	36,3
Rekstrartekjur	-	139,7	144,3	3,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.357,2	5.774,6	7,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.496,9	5.918,9	7,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.918,9 m.kr. og hækkar um 233,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 188,9 m.kr.

Miðað er við að 0,28% af vergum þjóðartekjum ársins 2019 verði varið til opinberrar þróunaraðstoðar í heild (e. ODA). Heildarfjárheimild til málaflokksins og þar með utanríkisráðuneytisins fyrir árið 2019 er áætluð 5.918,9 m.kr. og hækka um 233,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 188,9 m.kr. Til viðbótar útgjöldum í þessum málaflökki koma önnur framlög sem teljast til opinberrar þróunaraðstoðar, þ.m.t. stofnfjárframlög sem færast ekki um rekstur heldur eru eignfærð í efnahagsreikning ríkissjóðs, en þau gætu numið 450–750 m.kr. á ári, og hluti útgjalda á öðrum málefnasviðum vegna umsækjenda um vernd og móttöku kvótaflóttamanna sem í þessu sambandi er áætlaður um 1.707 m.kr. árið 2019. Samtals er gert ráð fyrir að framlög til opinberrar þróunaraðstoðar verði 7.804,9 m.kr. eða 0,28% af þjóðartekjum á árinu 2019 og hækki um 786,2 m.kr. á frá fjárlögum 2018.

Í samræmi við stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar er stefnt að því að auka heildarframlag til opinberrar þróunaraðstoðar á næstu árum og að það verði komið í 0,35% af vergum þjóðartekjum árið 2022. Sjá nánar umfjöllun um umsækjendur um vernd og kvótaflóttamenn undir málaflökkunum 10.5 *útlendingamál* og 29.7 *Málefni innflytjenda og flóttafólks*.

4.5 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs**Markmið og aðgerðir**

Undir málaflökkinn falla aðildargjöld Íslands vegna fjölþjóðasamstarfs þvert á verkefni sem falla undir málefnasviðið utanríkismál. Er markmiðið með honum að fjármagna ýmiss konar aðildargjöld svo sem vegna Uppbyggingarsjóðs EES, stofnana Sameinuðu

þjóðanna og Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD), en aðildargjöld margra þessara stofnana taka mið af landsframleiðslu og annarra þátta sem íslensk stjórnvöld hafa ekki áhrif á. Því eru ekki skilgreindir mælikvarðar eða aðgerðir vegna eðlis málaflokksins.

Málaflokkurinn er á ábyrgð utanríkisráðherra.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs					
Rekstrarframlög	1,7	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	1.538,0	1.474,5	1.785,3	21,1	16,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.539,7	1.474,5	1.785,3	21,1	16,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.474,5	1.785,3	21,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.474,5	1.785,3	21,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.785,3 m.kr. og hækkar um 280,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum en þær nema 30,5 m.kr. Skýrast breytingar á fjárheimildum málaflokksins einvörðungu af hækkun á samningsbundnum framlögum til Uppbyggingarsjóðs EES í samræmi við nýjustu áætlanir frá sjóðnum. Ekki er gert ráð fyrir að aðildargjöld til annarra alþjóðastofnana hækki frá fjárlögum 2018.

5 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka, en þeir eru:

- Skattar og innheimta
- Eignaumsýsla ríkisins
- Fjármálaumsýsla ríkisins
- Stjórnarsýsla ríkisfjármála

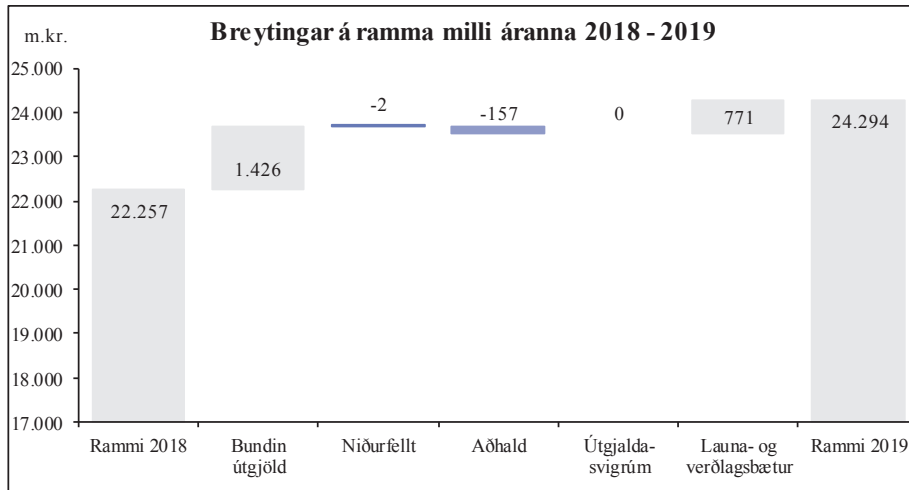
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla					
05.10 Skattar og innheimta	8.155,2	7.906,0	8.389,4	6,1	2,9
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	8.155,2	7.906,0	8.389,4	6,1	2,9
05.20 Eignaumsýsla ríkisins	6.143,1	6.078,5	6.665,6	9,7	8,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	6.143,1	6.078,5	6.665,6	9,7	8,5
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins	4.251,9	4.342,2	4.690,6	8,0	10,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.251,9	4.342,2	4.690,6	8,0	10,3
05.40 Stjórnarsýsla ríkisfjármála	3.755,6	3.930,5	4.548,5	15,7	21,1
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	3.755,6	3.930,5	4.548,5	15,7	21,1
Samtals	22.305,8	22.257,2	24.294,1	9,2	8,9

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á utgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakín eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu utgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju utgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðs 5, *Skatta-, eigna- og fjármálaumsýslu*, eru áætluð 24.294,1 m.kr. fyrir árið 2019 og aukast um 1.266,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 5,7%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 2.036,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 9,2%. Útgjalda-breytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 sem nema 1.425,7 m.kr. til hækkunar.
- b. Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög að fjárhæð 2 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 1.423,7 m.kr.
- c. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 157,3 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við það aðhaldsmarkmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- d. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 770,5 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðs 5, *Skatta-, eigna- og fjármálaumsýslu*, breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla					
Rekstrarframlög	20.789,9	20.321,7	21.994,3	8,2	5,8
Rekstrartilfærslur	718,0	1.022,6	939,9	-8,1	30,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	797,9	912,9	1.359,9	49,0	70,4
Heildarútgjöld	22.305,8	22.257,2	24.294,1	9,2	8,9
Rekstrartekjur	-	8.826,7	9.825,0	11,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	13.430,5	14.469,1	7,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	22.257,2	24.294,1	9,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Að lokum er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 21.994,3 m.kr. og hækka um 1.672,6 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum munar mest um eftirtaldar breytingar:
 - Áfram verður unnið að því að styrkja stafræna þjónustugátt, Ísland.is. Með raf-rænni birtingu tilkynninga um álagningu skatta og gjalda er áætlað að útgjöld ríkissjóðs lækki um 160 m.kr. árlega. Nýtt pósthólf á Ísland.is er aðgerð sem miðar að því að einfalda samskipti fólks og fyrirtækja. Þar geta opinberir aðilar meðal annars sameinast um að birta skjöl sem annars hefðu verið send í bréf-pósti.
 - Árið 2018 gerði íslenska ríkið heildstæðan samning við Microsoft um miðlæg kaup hugbúnaðar fyrir allar A-hluta ríkisstofnanir. Kostnaðarumsýsla vegna samningsins er á málefnasviðinu og hefur hún ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs. Samningurinn er liður í stærra átaki ríkisins sem felst í að auka og bæta opinbera þjónustu. Áætlað er að árlega geti ríkisstofnanir sparað um 200 m.kr. í krafti samningsins.
 - Framlag til embættis Tollstjóra til að innleiða og reka farþegalistakerfi. Verkefnið leiðir af skuldbindingu sem íslensk stjórnvöld hafa gengist undir á grundvelli Schengen-samstarfsins.

- Auk þess eru gerðar breytingar innan útgjaldaramma málefnasviðsins sem miða að því að styrkja samrekstur og sameiginlega stoðþjónustu ríkisins, að styrkja starfsemi embættis ríkisskattstjóra og breytingar sem leiða af nýju launafyrirkomulagi forstöðumanna ríkisstofnana.
 - Varasjóðir málaflokka eru styrktir með tilfærslum fjármuna innan útgjaldaramma málefnasviðsins. Gert er ráð fyrir að hækka fjárveitingu varasjóða málaflokka um sem nemur 0,33% af fjárheimildum hvers málaflokks. Þetta er nú gert í þriðja sinn og mun varasjóðurinn því nema 1% af fjárheimildum hvers málaflokks frá og með árinu 2019 sem er í samræmi við fjármálaáætlun og forsendur um varasjóð.
 - Aðhaldskrafa málefnasviðsins sem sett er fram í fjármálaáætlun næst með staf-rænum lausnum. Því kemur ekki til lækkunar fjárveitinga verkefna sem rekin eru á málefnasviðinu.
- b. **Rekstrartilfærslur** lækka um 82,7 m.kr. og verða 939,9 m.kr. en eru 1.022,6 m.kr. í fjárlögum ársins 2018.
- c. **Fjárfestingarframlög** eru áætluð 1.359,9 m.kr. og hækka um 447,0 m.kr. milli ára. Munar þar mestu um 380 m.kr. framlag vegna endurbóta Sjárvarútvegshúsinu vegna flutnings Hafrannsóknastofnunar og velferðarráðuneytisins.

5.1 Skattar og innheimta

Markmið og aðgerðir

Skattframkvæmd er á hendi embættis ríkisskattstjóra, embættis skattrannsóknarstjóra, embættis tollstjóra og yfirskattanefndar. Starfsemi í málaflökknum er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Markmið í málaflökknum eru:

1. Að bæta skattskil og öflun tekna til sameiginlegra útgjalda.
2. Skilvirkari og einfaldari opinber innheimta.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Heildarendurskoðun á tekjuskatt einstaklinga og samspili hans við bótakerfin.	FJR í samstarfi við FOR og VEL
2	1	Endurskoðun á skattlagningu menningar, fjölmiðla og ferðaþjónustu.	FJR í samráði við MNR og ANR
3	2	Endurskoðun á tryggingagjaldi, m.a. með tilliti til samspils atvinnuþyggningagjalds og almenna tryggingagjaldsins.	FJR í samráði VEL og hagsmunaaðila
4	Tengist mála-flokkur 17.5	Heildarendurskoðun á gjaldtöku á ökutæki og eldsneyti með áherslu á græna skatta og mögulega skattaávilnanir, m.a. fyrir vistvæn ökutæki, þannig að skattheimtan þjóni betur loftslagsmarkmiðum og standi betur undir útgjöldum vegna samgangna.	FJR í samráði við SSR, ANR og UAR

5	Markmið 3 í málafl. 5.3 og markmið 3 í málaflokki 6.1	Gagnvirk þjónustugátt.	FJR, RSK og tollstjóri
6	1	Skattrannsóknir og -eftirlit eftl, m.a. með áherslu á áhættustjórnun. Unnið úr tillögum starfshópa um frekari aðgerðir gegn skattundandrætti og skattaskjólum.	FJR, RSK, SRS og tollstjóri
7	2	Hafist verður handa við endurskipulagningu innheimtakerfis opinberra gjalda á grundvelli tillagna starfshóps fyrir mitt ár 2019. Frumvarp um fyrsta áfanga í breyttu fyrirkomulagi við innheimtu opinberra gjalda lagt fram á haustþingi 2018. Síðari áfangi unninn í samráði við DMR. Ný innheimtulöggjöf.	FJR í samráði við RSK, og tollstjóra og DMR
8	2	Einföldun og framlenging á lögum og reglum um hlutabréfaafslátt einstaklinga á móti tekjuskatti og hækkun á þaki vegna frádráttar fyrirtækja í nýsköpun og þróun frá álgðum tekjuskatti.	FJR
9	1	Endurskoðun/fjölgun tvísköttunar- og upplýsingaskiptasamninga.	FJR
10	1	Endurskoðun á lögum og reglum um virðisaukaskatt af byggingastarfsemi.	FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05.10 Skattar og innheimta					
Rekstrarframlög	8.155,0	7.879,9	8.388,0	6,4	2,9
Rekstrartilfærslur	0,2	26,1	1,4	-94,6	600,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	8.155,2	7.906,0	8.389,4	6,1	2,9
Rekstrartekjur	-	935,3	1.064,2	13,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.970,7	7.325,2	5,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.906,0	8.389,4	6,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 8.389,4 m.kr. og hækkar um 148,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 334,8 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er 130 m.kr. framlag til embættis tollstjóra vegna uppsetningar á farþegalistakerfi til að mæta kröfum Schengen-samkomulagsins. Þá er gert ráð fyrir hagkvæmari og skilvirkari stjórnsýslu við álagningu og innheimtu opinberra gjalda með samþættingu starfsemi viðkomandi stofnana og bættri umgjörð starfseminnar.

5.2 Eignaumsýsla ríkisins

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn heyrir eignaumsýsla ríkisins gagnvart félögum, eignarhald og umsýsla fasteigna, jarðeigna og auðlinda, undir yfirumsjón fjármála- og efnahagsráðuneytis, og opinberar framkvæmdir sem eru á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Auk yfirumsjónar fjármála- og efnahagsráðuneytis er starfsemi málaflokksins í meginatriðum falin Bankasýslu ríkisins, Ríkiseignum og Framkvæmdasýslu ríkisins.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Viðunandi arðsemi, bætt yfirsýn og aukið gagnsæi í rekstri félaga í eigu ríkisins.
2. Að bæta yfirsýn og fjárhagslegt gagnsæi við meðferð eigna.
3. Að setja skýrari ramma um hagnýtingu lands, náttúru og auðlinda í umráðum ríkisins.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Unnin verði skýrsla um stöðu, horfur, álitamál og framtíðarsýn fyrir fjármálakerfið sem lögð verði fyrir Alþingi til umfjöllunar áður en stefnumarkandi ákvarðanir verða teknar um fjármálakerfið.	FJR
2	1	Endurskoða og gefa út almenna eigandastefnu. Gerð reglna um val á stjórnarmönnum auk sértækra viðauka við almenna eigandastefnu fyrir einstök félög eða geira eins og við á.	FJR
3	1	Formfesta reglulega fundi með stærri félögum ríkisins þar sem farið verður yfir áætlanir til 5 ára í senn og fylgt eftir meginreglum, viðmiðum og markmiðum sem fram koma í eigandastefnu.	FJR
4	2	Gerð eigandastefnu fyrir jarðir, land, lóðir og auðlindir í eigu ríkisins.	FJR
5	2	Lokið við færslu fasteigna í miðlæga umsýslu.	FJR leiðir verkefnið í samráði við Ríkiseignir
6	2	Eignfæra allar eignir ríkisins í samræmi við breyttar reikningsskilareglur. Unnið að útfærslu verðmatsaðferða vegna jarða og lands.	FJR leiðir verkefnið í samráði við Fjárslu ríkisins og Ríkiseignir
7	2	Fjárfestingaráætlun gerð til 5 ára vegna húsnæðis- og framkvæmdarmála ríkisins.	Framkvæmdasýsla ríkisins leiðir verkefnið í samstarfi við FJR
8	2	Upptaka markaðsleigu og leigu sem byggð er á kostnaðargrunni fyrir fasteignir ríkisins.	FJR leiðir verkefnið í samráði við Ríkiseignir
9	2 og 3	Ljúka greiningu og skráningu upplýsinga um jarðeignir og auðlindir í eigu ríkisins í korta- og landgrunnsupplýsingakerfi. Meta ástand ferðamannastaða á landi ríkisins og þörf fyrir skýrari umsjón og aðgangsstýringu.	Ríkiseignir

10	3	Skráning allra auðlindasamninga sem gerðir hafa verið af hálfu ríkis um jarðir í eigu ríkisins. Sérgreining tekna af auðlindasamningum ríkisins.	Ríkiseignir
----	---	--	-------------

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05.20 Eignaumsýsla ríkisins					
Rekstrarframlög	5.437,2	5.233,5	5.391,2	3,0	-0,8
Rekstrartilfærslur	0,1	17,6	0,0	-100,0	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	705,8	827,4	1.274,4	54,0	80,6
Heildarútgjöld	6.143,1	6.078,5	6.665,6	9,7	8,5
Rekstrartekjur	-	5.803,9	5.869,1	1,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	274,6	796,5	190,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.078,5	6.665,6	9,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.665,6 m.kr. og hækkar um 400 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 187,1 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er 380 m.kr. framlag á árinu 2019 vegna endurbóta sjávarútvegshúsinu þar sem ákveðið hefur verið að flytja starfsemi velferðarráðuneytisins þangað. Er það í samræmi við áætlanir um endurskipulagningu Stjórnarráðsreitsins. Gert er ráð fyrir að framkvæmdum ljúki árið 2020.

5.3 Fjármálaumsýsla og rekstur ríkisins

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn heyra fjármálalegir og rekstrarlegir innviðir ríkisins og margvísleg grunnþjónusta til stofnana og ráðuneyta, þ.m.t. reikningsskil ríkisaðila, miðlun upplýsinga um fjármál ríkisins og skilvirk greiðslumiðlun, opinber innkaup og kjara- og mannauðsmál ríkisins sem er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fjársýslu ríkisins, Rekstrarfélags stjórnarráðsins, Ríkiskaupa, auk margvíslegra smærri verkefna. Kjara- og mannauðssýsla er skipulagslega hluti fjármála- og efnahagsráðuneytis. Seðlabanki Íslands sér um framkvæmd og umsýslu lánamála ríkissjóðs samkvæmt samningi við fjármála- og efnahagsráðuneyti, er banki ríkissjóðs og sér um varðveislu innlendra innstæðna og gjaldeyriseigna.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Bætt áætlanagerð og eftirfylgni með fjármunum ríkisins.
2. Markvissari stjórnun, skipulag og aukin leiðtogaþæfni hjá stofnunum ríkisins.
3. Aukinn samrekstur og nýting sameiginlegra innviða.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Birting reikninga á netinu og bætt aðgengi fyrir almenning að tölulegum gögnum.	FJR og Fjársýslan
2	1	Stefnumótun og framkvæmd aðgerða við nýsköpun á sviði opinberrar þjónustu	FJR í samstarfi við hlutaðeigandi ráðuneyti
3	1	Innleiðing og þróun á innkaupakerfi fyrir A-hluta stofnanir.	FJR, Fjársýsla ríkisins og Ríkiskaup
4	1 og 2	Innleiðing á skilvirku og gagnsæju verklagi við áætlanagerð, áhættumat og eftirliti með framkvæmd fjárlaga.	FJR
5	2	Gerð verður þjónustukönnun hjá stofnunum ríkisins með það að markmiði að bæta markvisst almannaþjónustu.	FJR
6	2 og 3	Þróun heildstæðrar stjórnendastefnu og verklagsreglna um hæfnisþætti, framkvæmd frammistöðumats undirbúin og gerð starfsþróunaráætlana fyrir forstöðumenn.	FJR
7	3	Mat á stöðu og þróun mannaflaparfar einstakra stofnana til a.m.k. næstu þriggja ára í tengslum við markmið og áherslur í starfsemi stofnunar. Aðgerðaáætlanir unnar á grundvelli matsins.	FJR í samstarfi við hlutaðeigandi stofnanir

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins					
Rekstrarframlög	4.174,2	4.243,3	4.605,1	8,5	10,3
Rekstrartilfærslur	0,2	13,4	0,0	-100,0	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	77,5	85,5	85,5	0,0	10,3
Heildarútgjöld	4.251,9	4.342,2	4.690,6	8,0	10,3
Rekstrartekjur	-	2.073,2	2.324,9	12,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.269,0	2.365,7	4,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.342,2	4.690,6	8,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.690,6 m.kr. og hækkar um 192,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum sem nema 156,1 m.kr. Breytingar á fjárheimildum málaflokksins miða að því að styðja við umbótastarf í samrekstri stofnana ríkisins og innan Stjórnarráðsins. Það er gert með flutningi fjárveitinga innan ramma og leiða því ekki til aukinna útgjalda ríkissjóðs.

5.4 Stjórnsýsla ríkisfjármála

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn heyrir stjórnsýsla ríkisfjármála, uppbygging stafrænna samskipta sem meginsamskiptaleiðar ríkisins við fyrirtæki og almenning, og innleiðing og fram-

kvæmd laga um opinber fjármál, sem miðar að því að styrkja aðgerðir og ná markmiðum sem birtast í málaflokkum þessa málefna sviðs ásamt öðrum málaflokkum á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Undir málaflokkinn fellur aðalskrifstofa fjármála- og efnahagsráðuneytis, ráðstöfunarfé og ýmis önnur verkefni sem verða ekki með góðu móti felld undir önnur málefna svið eða málaflokka.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Hraðari uppbygging stafrænna innviða.
2. Skýrari stefnumótun, samvirkni og mat á árangri.
3. Bætt markmið allra málaflokka fjármálaáætlunar ásamt mælikvörðum sem miða með skýrum hætti að auknu virði fyrir samfélagið.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Efling miðlægrar þjónustugáttar sem m.a. feli í sér leyfisveitingar og stafrænt pósthólf.	FJR í samvinnu við ÞÍ
2	1	Uppsetning stafrænnar stofnbrautar (e. X-Road) og tenging hennar við grunnupplýsingakerfi ríkisins. Samvirkni tryggð.	FJR
3	1 auk markmiða 1–3 í málaflokki 5.3	Mótun tækniarkitektúrs og tæknistefnu ríkisins, ásamt aðgerðaáætlun fyrir upplýsingatækniumhverfi ríkisins.	FJR
4	3	Samrekstur stofnana í upplýsingatækni (vélasalir, skýjalausnir, hugbúnaðarleyfi).	FJR í samvinnu við önnur ráðuneyti og FJS
5	2	Tenging kynjaðrar fjárlagagerðar við ferla og stefnumótun á grundvelli laga um opinber fjármál.	FJR í samvinnu við VEL og önnur ráðuneyti
6	2	Endurnýjun þjóðhagslíkans þannig að það taki meira mið af þróun opinberra fjármála og endurspegli betur áhrif fjármálastefnu og fjármálaáætlunar.	FJR
7	2	Þróun útgjaldagreininga (e. spending reviews) á ýmsum þáttum ríkisrekstrar, byggð á bestu fordæmum, m.a. af vettvangi OECD.	FJR
8	2	Efling greiningarstarfs og upplýsingamiðlunar, birting opinna reikninga og mánaðarlegra bókhaldsupplýsinga, og endurbætt framsetning gagna á vef.	FJR
9	3	Unnin verði drög að skilgreiningu á samfélagsvirði og bættum lífsgæðum í tengslum við mat á mælikvörðum í fjármálaáætlun.	FJR í samvinnu við FOR
10	3 í málaflokki 5.3	Samþætting og þróun stoðþjónustu ráðuneyta með flutningi miðlægra verkefna til þjónustueiningar Stjórnarráðsins.	FJR í samvinnu við önnur ráðuneyti

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála					
Rekstrarframlög	3.023,5	2.965,0	3.610,0	21,8	19,4
Rekstrartilfærslur	717,5	965,5	938,5	-2,8	30,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	14,6	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	3.755,6	3.930,5	4.548,5	15,7	21,1
Rekstrartekjur	-	14,3	566,8	3.863,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.916,2	3.981,7	1,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.930,5	4.548,5	15,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.548,5 m.kr. og hækkar um 525,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 92,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. 535,0 m.kr. kostnaður við umsýslu hugbúnaðarleyfa vegna nýs heildstæðs samnings við Microsoft. Ráðuneytið hefur falið Fjárslu ríkisins umsjón með framkvæmd samningsins sem felst m.a. í að greiða reikninga vegna samningsins og annast samsvarandi innheimtu kostnaðarhlutdeildar stofnana ríkisins. Um er að ræða viðskipti milli aðila í A-hluta ríkisins sem hefur ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs.
- b. Verkefni kjararáðs flytjast flest til Kjara- og mannauðssýslu ríkisins eftir samþykkt laga um brottfall laga um kjararáð, nr. 130/2016. Gert er ráð fyrir að laun þjóðkjörinna einstaklinga og dómara verði ákveðin í lögum en launaákvæðanir vegna flestra þeirra sem áður heyrðu undir kjararáð munu flytjast til Kjara- og mannauðssýslu ríkisins. Breytt umsýsla málefnisins leiðir ekki til aukinna útgjalda ríkissjóðs.

6 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, fjármála- og efnahagsráðherra, forsætisráðherra og umhverfis- og auðlindaráðherra. Undir þetta svið heyrir einn málaflokkur sem ber sama heiti og málefnasviðið.

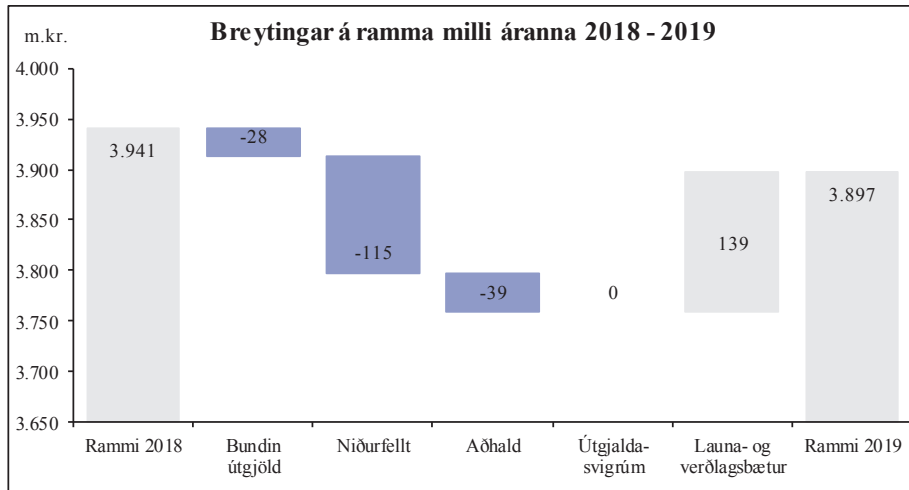
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál					
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskr. og uppl.mál	3.564,0	3.940,5	3.897,2	-1,1	9,3
01 Forsætisráðuneyti	1.366,9	1.535,3	1.584,6	3,2	15,9
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	39,3	128,2	88,9	-30,7	126,2
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	327,4	320,0	337,9	5,6	3,2
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	1.830,4	1.957,0	1.885,8	-3,6	3,0
Samtals	3.564,0	3.940,5	3.897,2	-1,1	9,3

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 3.897,2 m.kr. og lækka um 182 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 4,6%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 43 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 1,1%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Útgjaldaskuldbindingar lækka um 28 m.kr. Það skýrist af því að rekstrartekjur stofnananna lækka samtals um 38 m.kr. en framlag til Hagstofu Íslands vegna manntals hækkar um 10 m.kr.
- b. Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 115 m.kr. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 105 m.kr.
- c. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 38,9 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- d. Ekki er gert ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefna sviðsins.
- e. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 139 m.kr., þannig að heildargjöldin verða 3.897,2 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál					
Rekstrarframlög	3.559,5	3.940,2	3.896,9	-1,1	9,5
Rekstrartilfærslur	4,5	0,3	0,3	0,0	-93,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.564,0	3.940,5	3.897,2	-1,1	9,3
Rekstrartekjur	-	1.088,0	1.090,9	0,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.852,5	2.806,3	-1,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.940,5	3.897,2	-1,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög. Engar fjármagnstilfærslur eða fjárfestingarframlög eru á þessu málefna sviði.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 3.896,9 m.kr og lækka um 43,3 m.kr. frá fjárlögum þessa árs.
- Rekstrartilfærslur** eru samtals 0,3 m.kr. og eru óbreyttar milli ára.

6.1 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn samanstendur af Þjóðskrá Íslands sem er á forræði samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis, málefnum upplýsingasamfélagsins sem er á forræði fjármála- og efnahagsráðuneytis, Hagstofu Íslands sem er á forræði forsætisráðuneytis og Landmælingum Íslands sem eru á forræði umhverfis- og auðlindaráðuneytis. Eftirfarandi þættir varða málefna sviðið:

- Miðlun upplýsinga og rekstur á grunnskrám um mikilvæg réttindi.
- Hagskýrslugerð, samræming hagtalna og hagrannsóknir.
- Rafrænar lausnir, upplýsinga- og þjónustuveitir og útgáfa skilríkja.
- Grunngerð, öflun, viðhald og miðlun landupplýsinga.
- Stefnumótun, innleiðing og samræming rafrænnar stjórnsýslu og upplýsingatækni hjá hinu opinbera.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að bæta gæði, framboð og aðgengi að opinberum hagtölum, meðal annars með viðbótarbreytum, nýjum hagskýrslum og lýsigögnum fyrir hagskýrslur, ásamt kynningarefni í tengslum við birtingu hagtalna.
2. Að ljúka uppsetningu og aðgengi að skilgreindum gagnasettum á grundvelli grunngerðar landupplýsinga (skv. INSPIRE-tilskipun³) á Íslandi.
3. Að auka opinbera þjónustu sem byggist á sjálfsafgreiðslu.
4. Að koma á samræmdu skipulagi (samræmdri högun) upplýsingakerfa þar sem gætt er sérstaklega að hagkvæmni ásamt öryggi upplýsinga og kerfa til að verjast glæpum og ögnum á netinu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	4	Námskeið fyrir tæknimenn stofnana sem falla undir gildissvið tilskipunar um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða, sérhæfð ráðgjöf á sviði netöryggismála og búnaður til að efla netöryggi.	SRN
2	1	Bæta hagtölur um húsnæðismál, ferðaþjónustu, menningarmál og skapandi greinar.	Hagstofa Íslands
3	1	Safna upplýsingum um umhverfis-skatta og gjöld, orkuflæðisreikninga og losun gróðurhúsalofttegunda.	Hagstofa Íslands
4	1	Rafrænt manntal.	Hagstofa Íslands
5	1	Uppbygging á rannsóknadeild Hagstofu, þ.m.t. sviðsmyndagreininga fyrir þjóðhagsspá.	Hagstofa Íslands
6	2	Framhald innleiðingar á þriðja og síðasta viðauka áætlunar um grunngerð stafrænna landupplýsinga (INSPIRE) til næstu fimm ára.	Landmælingar Íslands
7	1-4	Útgáfa og kynning stefnu fyrir málefnaviðið. Undirbúningur að reglulegu stöðumati og endurskoðun á stefnu.	SRN, FOR, UAR og FJR
8	3	Móta og innleiða skipulag og stefnu um högun opinberra upplýsingakerfa (landsarkitektúr)	FJR
9	3	Efla miðlæga þjónustugátt	FJR í samvinnu við Þjóðskrá Íslands

³ https://www.umhverfisraduneyti.is/media/PDF_skrar/adgerdaaetlun-INSPIRE-eitt-skjal.pdf

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál					
Rekstrarframlög	3.559,5	3.940,2	3.896,9	-1,1	9,5
Rekstrartilfærslur	4,5	0,3	0,3	0,0	-93,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.564,0	3.940,5	3.897,2	-1,1	9,3
Rekstrartekjur	-	1.088,0	1.090,9	0,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.852,5	2.806,3	-1,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.940,5	3.897,2	-1,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.897,2 m.kr. og lækkar um 43,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 165,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild Þjóðskrár Íslands lækkar um 71,1 m.kr. á milli ára. En þar munar mest um að niður fellur 77 m.kr. tímabundið framlag til að mæta kostnaði við fyrsta áfanga í smíði nýs þjóðskrárkerfis og lækkun er á rekstrartekjum um 77,8 m.kr. vegna tímabundins verkefnis tengdu landamærum. Á móti hækka rekstrartekjur um 32,9 m.kr. vegna aukningar á þjónustuumfangi og breytinga á gjaldskrá.
- Tímabundið framlag til íslenska upplýsingasamfélagsins að fjárhæð 38 m.kr. fellur niður.
- Framlag til Hagstofu Íslands hækkar um 49 m.kr. Launa- og verðlagsbreytingar nema 54 m.kr., þannig að raunlækkun framlaga er 5 m.kr. Til hækkunar koma 10 m.kr. vegna vinnu við gerð manntals, en á móti þessum hækkunum vegur 15 m.kr. aðhaldskrafa.

7 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á málefnasviðinu er á ábyrgð forsætisráðherra, mennta- og menningarmálaráðherra, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra og sjávarútvegs- og landbúnaðar-
ráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknnum.
- Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar.

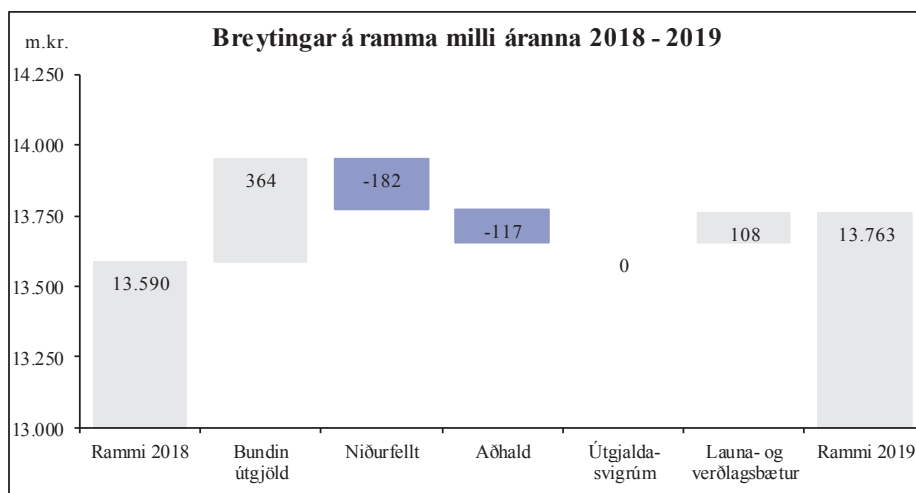
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar					
07.10 Vísindi og samkeppnissj. í rannsóknum	7.470,0	7.648,8	8.350,2	9,2	11,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	4.666,9	4.891,6	5.633,1	15,2	20,7
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	2.803,1	2.757,2	2.717,1	-1,5	-3,1
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargr.	5.613,2	5.941,2	5.412,5	-8,9	-3,6
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	5.613,2	5.941,2	5.412,5	-8,9	-3,6
Samtals	13.083,2	13.590,0	13.762,7	1,3	5,2

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakín eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld nýsköpunar, rannsókna og þekkingargreina árið 2019 eru áætluð 13.762,7 m.kr. og aukast um 64,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 0,5%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 172,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 1,3%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 363,6 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 182 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 181,6 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 117,3 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 108,4 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun nýsköpunar, rannsókna og þekkingargreina breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar					
Rekstrarframlög	1.706,7	2.233,6	2.183,9	-2,2	28,0
Rekstrartilfærslur	1.655,5	1.596,0	1.172,0	-26,6	-29,2
Fjármagnstilfærslur	9.582,0	9.724,4	10.388,8	6,8	8,4
Fjárfestingarframlög	139,0	36,0	18,0	-50,0	-87,1
Heildarútgjöld	13.083,2	13.590,0	13.762,7	1,3	5,2
Rekstrartekjur	-	1.522,5	1.316,3	-13,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	12.067,5	12.446,4	3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	13.590,0	13.762,7	1,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 2.183,9 m.kr og lækka um 49,7 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um lækkun á áætluðum tekjum og leiðréttingar á hagrænni skiptingu tveggja fjárlagaliða.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 424 m.kr. og verða 1.172 m.kr. en eru 1.596 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um að tímabundið framlag, 105 m.kr., til þjálfunarstyrkja vegna kísilvers á Bakka fellur niður, tímabundin millifærsla á milli málefna sviðs 7 og 14, 102,4 m.kr., gengur til baka á málefna svið 14, tímabundið framlag til verkefnisins „Rafbílar – átak í innviðum“, 67 m.kr., fellur niður, tímabundin lækkun í eitt ár, 50 m.kr., á framlagi til endurgreiðslna vegna kvikmyndagerðar á Íslandi, og um aðhald á málefna sviðinu.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 10.388,8 m.kr. og er það 664,4 m.kr. hækkun milli ára. Þar vega þyngst aukin framlög til Rammaáætlunar ESB um rannsóknir, nýsköpun og tækniþróun. Auk þess er lækkun á framlagi til málefna sviðs 7 þar sem tímabundin millifærsla á milli málefna sviðs 7 og 14, 47,6 m.kr., gengur til baka á málefna svið 14, ásamt því að leiðréttingar voru gerðar á hagrænni skiptingu á einum fjárlagalið.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 18 m.kr. og er það 18 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst leiðrétting á hagrænni skiptingu á einum fjárlagalið.

7.1 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum

Markmið og aðgerðir

Rannsóknir eru grundvöllur nýsköpunar, fjölbreytts efnahagslífs, og færni til að takast á við samfélagslegar áskoranir, styrkja velferð og lýðræðislega umræðu, byggða á gagnreyndri þekkingu. Með hágæða rannsóknarstarfsemi í alþjóðlegri samkeppni skapa íslenskir háskólar, stofnanir og atvinnulíf nýja þekkingu sem undirbyggir frekari þekkingarleit hér á landi og erlendis og stuðlar að nýliðun ungra vísindamanna.

Málaflokkurinn nær yfir starfsemi Vísinda- og tækniráðs, sem forsætisráðuneyti ber ábyrgð á, og samkeppnissjóði í rannsóknum, sem mennta- og menningarmálaráðuneyti ber ábyrgð á. Vísinda- og tækniráð hefur það hlutverk að efla vísindarannsóknir, vísindamenntun og nýsköpun í landinu og marka stefnu stjórnvalda í vísinda- og tæknimálum. Rannsóknasjóður og Innviðasjóður lúta stefnu Vísinda- og tækniráðs og tilnefni önnur starfsnefnd ráðsins, vísindanefnd, í stjórn þeirra. Umsýsla málaflokksins er að miklu leyti í höndum Rannsóknamiðstöðvar Íslands (Rannís). Undir málaflokkinn fellur einnig þátttaka Íslands í samstarfsáætlunum Evrópusambandsins (ESB), m.a. um menntun, rannsóknir og nýsköpun.

Markmið málaflokksins er:

1. Fjármögnun rannsókna styðji við gæði, árangur og verðmætasköpun.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Vísindamál og rannsóknarinnviðir. a) Endurskoðun á lögum um opinberan stuðning við vísindarannsóknir nr. 3/2003. Fyrri hluti lýtur að þátttöku Rannsóknasjóðs í alþjóðlegum rannsóknaráætlunum og auknu sjálfstæði Innviðasjóðs. Seinni hluti er heildarendurskoðun á lagaumhverfi sem tekur til víðtækari stefnumótunar. b) Frumvarp til laga vegna fyrirhugaðrar þátttöku Íslands í Samtökum um evrópska rannsóknarinnviði og innleiðing á reglugerð nr. 723/2009 um ERIC (European Research Infrastructure Consortium). c) Gerður verður vegvísir um rannsóknarinnviði til að tryggja markvissari fjárfestingu í þeim.	MRN, FOR og ANR
2	1	Samfélagslegar áskoranir. Auglýstir verða styrkir úr Markáætlun um vísindi, tækni og nýsköpun, á grundvelli skilgreindra samfélagslegra áskorana, þ.m.t. áætlun um tungu og tækni.	Vísinda- og tækniráð
3	1	Opinn aðgangur. Stefna um opinn aðgang að rannsóknargögnum verður mótuð.	MRN
4	1	Samstarfsáætlun ESB. Áfram verður unnið að undirbúningi að nýjum samstarfsáætlunum ESB á sviði vísinda- og nýsköpunar (<i>Horizon Europe</i>) og mennta- (<i>Erasmus</i>) og menningarmála (<i>Creative Europe</i>) fyrir tímabilið 2021-2027.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknnum					
Rekstrarframlög	66,2	188,4	243,4	29,2	267,7
Rekstrartilfærslur	38,4	35,0	35,0	0,0	-8,9
Fjármagnstilfærslur	7.226,4	7.389,4	8.053,8	9,0	11,4
Fjárfestingarframlög	139,0	36,0	18,0	-50,0	-87,1
Heildarútgjöld	7.470,0	7.648,8	8.350,2	9,2	11,8
Rekstrartekjur	-	256,2	189,7	-26,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	7.392,6	8.160,5	10,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.648,8	8.350,2	9,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 8.350,2 m.kr. og hækkar um 650,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 51,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag til rammaáætlana ESB um menntun, rannsóknir og tækniþróun hækkar um 807 m.kr. og verður 2.485 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 66,7 m.kr. vegna leiðréttinga á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- Aðhaldskrafa málaflokksins nam 33,9 m.kr.

7.2 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar**Markmið og aðgerðir**

Málaflokkurinn nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar varðar aðgerðir ríkisins til að styðja við þróun atvinnulífs á grundvelli nýsköpunarstarfs, þ.m.t. með starfsemi Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands og Einkaleyfastofu. Þá falla ýmis framlög og átaksverkefni um nýsköpun, atvinnuþróun og skapandi greinar undir málaflokkinn. Við markmiðsetningu málaflokksins er litið til þess að skapa jafnvægi milli efnahagslegra, umhverfislegra og samfélagslegra þátta.

Markmið í málaflokknum eru:

- Aukin útflutningsverðmæti á grunnni nýsköpunar, samkeppni og minni reglubyrði.
- Aukin hagnýting lausna sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og neikvæðum umhverfisáhrifum.
- Ný störf skapist í þekkingargreinum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Framkvæma samkeppnismat á lögum og reglum valinna atvinnugreina og móta tillögur um framkvæmd samkeppnismats við undirbúning lagasetningar. Verkefnið er í undirbúningi og verður unnið að því á árinu 2019.	ANR
2	1, 2 og 3	Meta árangur af starfsemi Tækniþróunarsjóðs og móta aukið hlutverk hans. Áframhaldandi verkefni sem verður unnið að á árinu 2019.	Rannís
3	1, 2 og 3	Mótun heildstæðrar nýsköpunarstefnu þar sem m.a. er endurskoðað umhverfi nýsköpunar, stuðningskerfi nýsköpunar, áhrif þekkingargreina á framþróun atvinnuvega o.fl. Vinna er hafin og er miðað við að henni ljúki 2019.	ANR
4	3	Efla byggingarránsóknir. Áframhaldandi verkefni sem hófst á árinu 2018. Gert er ráð fyrir að því ljúki á árinu 2020.	NMÍ
5	3	Auka ránsóknir á þróun og áhrifum skapandi greina á umhverfi og samfélag. Áframhaldandi verkefni sem unnið verður að á árinu 2019	ANR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar					
Rekstrarframlög	1.640,5	2.045,2	1.940,5	-5,1	18,3
Rekstrartilfærslur	1.617,1	1.561,0	1.137,0	-27,2	-29,7
Fjármagnstilfærslur	2.355,6	2.335,0	2.335,0	0,0	-0,9
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	5.613,2	5.941,2	5.412,5	-8,9	-3,6
Rekstrartekjur	-	1.266,3	1.126,6	-11,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.674,9	4.285,9	-8,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.941,2	5.412,5	-8,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.412,5 m.kr. og lækkar um 585,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 57,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar tímabundið í eitt ár um 50 m.kr. vegna breyttra forsendna frá fjármálaáætlun.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 105 m.kr. vegna niðurfellingar framlags til hjálfunarstyrkja vegna iðnaðaruppbyggingar.

- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 102,4 m.kr. vegna tímabundins flutnings fjármagns af málefna sviði 14 á málefna svið 7 til að efla nýsköpunarmál sem gengur til baka.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 10 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags í fjárlögum 2016 í sérstakan atvinnu- og nýsköpunarsjóð fyrir Norðurland vestra.
- e. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 67 m.kr. vegna niðurfellingu tímabundins framlags í fjárlögum 2016 í verkefnið „Rafbílar – átak í innviðum“ sem er hluti af sóknaráætlun í loftslagsmálum.
- f. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 168,1 m.kr. vegna leiðréttinga á tekjuáætlunum ríkisaðila.
- g. Aðhaldskrafa málaflokksins nam 83,4 m.kr.

8 Sveitarfélög og byggðamál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra og umhverfis- og auðlindaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Framlög til sveitarfélaga.
- Byggðamál.

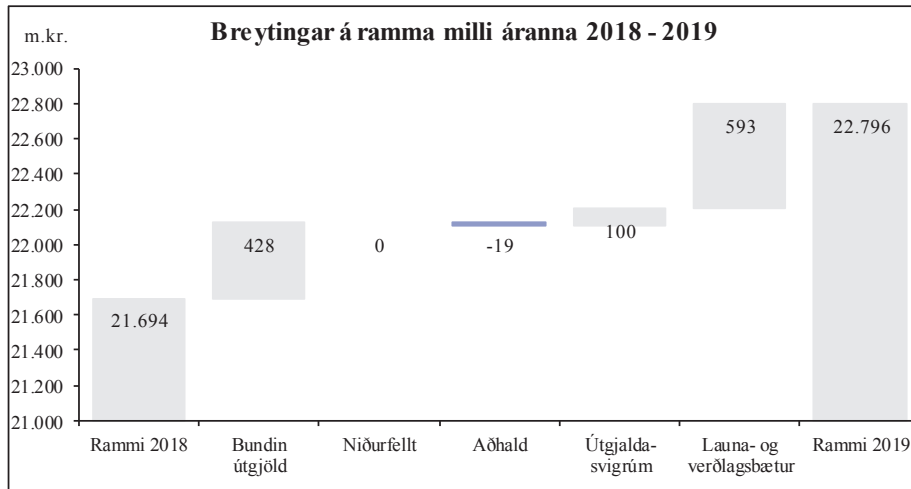
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08 Sveitarfélög og byggðamál					
08.10 Framlög til sveitarfélaga	18.722,7	19.778,0	20.785,9	5,1	11,0
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	199,6	196,5	218,5	11,2	9,5
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	18.523,1	19.581,5	20.567,4	5,0	11,0
08.20 Byggðamál	2.153,3	1.916,0	2.010,3	4,9	-6,6
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	2.153,3	1.916,0	2.010,3	4,9	-6,6
Samtals	20.876,0	21.694,0	22.796,2	5,1	9,2

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 22.796,2 m.kr. og aukast um 509 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 2,3%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.102 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,1%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 1.007,9 m.kr. til hækkunar. Skýrist það af hækkun framlags til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga um 985,9 m.kr. í samræmi við endurskoðaða áætlun um hækkun lögbundinna framlaga sem reiknast af skatttekjum og útsvari og að framlag til Skipulagssjóðs hækkar ótímabundið um 22 m.kr. tengslum við áætlun um aukningu frá fyrra ári á innheimtu gjalda.
- b. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 19,2 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- c. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 593,1 m.kr. og eru heildargjöldin því 22.796,2 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa, hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08 Sveitarfélög og byggðamál					
Rekstrarframlög	39,4	0,0	80,8	-	105,1
Rekstrartilfærslur	20.836,6	21.694,0	22.715,4	4,7	9,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	20.876,0	21.694,0	22.796,2	5,1	9,2
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	21.694,0	22.796,2	5,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	21.694,0	22.796,2	5,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignastofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög. Engar fjármagnstilfærslur eða fjárfestingarframlög eru á þessu málefna sviði.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 80,8 m.kr en um er að ræða framlag til byggða-áætlunar.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 1.021,4 m.kr. og verða 22.715,4 m.kr. en eru 21.694 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um hækkun framlags til Jöfnunar-sjóðs sveitarfélaga, 985,9 m.kr.

8.1 Framlög til sveitarfélaga

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn skiptist niður á tvö viðföng: Jöfnunarsjóð sveitarfélaga, sem er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra og skipulagsmál sveitarfélaga, sem er á ábyrgð umhverfis- og auðlindaráðherra.

Jöfnunarsjóður sveitarfélaga starfar á grundvelli laga um tekjustofna sveitarfélaga og er hlutverk hans að greiða sveitarfélögum framlög til jöfnunar á tekjum þeirra og útgjaldaþörf á grundvelli laga, reglugerða og vinnureglna sem settar eru um starfsemi hans. Þá greiðir sjóðurinn framlög til samtaka sveitarfélaga, stofnana þeirra og annarra aðila í samræmi við ákvæði laga.

Skipulagssjóður starfar á grundvelli skipulagslaga og hlutverk hans er að standa straum af kostnaði við gerð aðal- og svæðisskipulagsáætlana og þróunarverkefna og rannsóknna á

sviði skipulagsmála sem nýtast sveitarfélögum við gerð skipulagsáætlana og grunnkorta, svo sem gróður- og vistgerðarkorta.

Meginmarkmið Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga er einföldun regluverks, þróun útgjalda-mælinga í því skyni að bæta jöfnunaráhrif framlaga sjóðsins og fá betri yfirsýn yfir starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08.10 Framlög til sveitarfélaga					
Rekstrarframlög	12,5	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	18.710,2	19.778,0	20.785,9	5,1	11,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	18.722,7	19.778,0	20.785,9	5,1	11,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	19.778,0	20.785,9	5,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	19.778,0	20.785,9	5,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 20.785,9 m.kr. og hækkar um 428,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 579,6 m.kr. Breytingarnar skýrast einkum af endurskoðun á lög-bundnum framlögum Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga sem reiknast af skatttekjum og útsvars-tekjum og áætlaðri aukningu á innheimtu skipulagsgjalda og útgreiðsluþörf Skipulagssjóðs til þeirra sveitarfélaga sem annast sjálf sín skipulagsmál.

8.2 Byggðamál

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn byggðamál skiptist í fjögur viðföng sem heyra undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, þ.e. byggðaáætlun, sóknaráætlanir landshluta, Jöfnunarsjóð flutningskostnaðar og Flutningsjöfnunarsjóð olíuvara. Ein stofnun tilheyrir málaflokkinum sem er Byggðastofnun en hún hefur það hlutverk að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni. Í byggðaáætlun 2018–2024 koma fram markmið, mælikvarðar og verkefni tengd byggðamálum. Um sóknaráætlanir landshluta gilda lög nr. 69/2015 og eru í gildi átta samningar milli ríkisins og landshlutasamtaka sveitarfélaga. Svæðisbundin flutningsjöfnun var sett á með lögum nr. 160/2011 og hefur það markmið að styðja við framleiðsluþörf og atvinnuuppbyggingu á landsbyggðinni með því að jafna flutnings-kostnað framleiðenda sem eru með framleiðslu og lögheimili fjarri innanlandsmarkaði eða

útflutningshöfn. Flutningsjöfnunarsjóður olíuvara starfar samkvæmt lögum nr. 103/1994. Markmið hans er að jafna flutningskostnað olíuvara á milli landshluta. Lagt er flutningsjöfnunargjald á allar olíuvörur sem fluttar eru til landsins og ætlaðar eru til nota innanlands og rennur gjaldið í þann sjóð.

Markmið í málaflokknum eru að:

1. Að jafna aðgengi að þjónustu.
2. Að jafna tækifæri til atvinnu.
3. Að stuðla að sjálfbærri þróun byggða um allt land.

Lögð er sérstök áherslu á svæði sem búa við langvarandi fólksfækkun, atvinnuleysi og einhæft atvinnulíf.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Ísland ljóstengt. Haldið áfram að veita byggðastyrki til að flýta fyrir að öll lögheimili og fyrirtæki með heilsársbúsetu eða starfsemi í dreifbýli eigi kost á ljósleiðara-tengingu.	SRN
2	1	Verslun í strjálbýli. Stutt verði við verslun á skilgreindum strjálbýlissvæðum.	SRN, Byggðastofnun
3	2	Fjarvinnslustöðvar. Að koma opinberum gögnum á stafrænt form og fjölga atvinnutækifærum á landsbyggðinni.	SRN, Byggðastofnun
4	3	Sértæk verkefni sóknaráttlanasvæða. Að færa heima-mönnum aukna ábyrgð á ráðstöfun opinberra fjármuna og tengja sóknaráttlanir landshluta við byggðaáætlun.	SRN, Byggðastofnun
5	3	Höfuðborgarstefna. Mótuð verði stefna sem skilgreini hlutverk Reykjavíkur sem höfuðborgar allra landsmanna, réttindi og skyldur borgarinnar sem höfuðborgar Íslands og sem stuðli að aukinni samkeppnishæfni landsins alls.	SRN, Reykjavíkurborg
6	3	Alþjóðleg verkefni, svo sem þátttaka í ESPON, NPA og NORA.	SRN, Byggðastofnun
7	3	Rannsóknir á sviði byggðamála.	SRN, Byggðastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08.20 Byggðamál					
Rekstrarframlög	26,9	0,0	80,8	-	200,4
Rekstrartilfærslur	2.126,4	1.916,0	1.929,5	0,7	-9,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.153,3	1.916,0	2.010,3	4,9	-6,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.916,0	2.010,3	4,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.916,0	2.010,3	4,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.010,3 m.kr. og hækkar um 80,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 13,5 m.kr. Breytingin skýrist af hækkun framlags til byggðaáætlunar.

9 Almanna- og réttaröryggi

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra og forsætisráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka, en þeir eru:

- Löggæsla
- Landhelgi
- Ákærvald og réttarvarsla
- Réttaraðstoð og bætur
- Fullnustumál

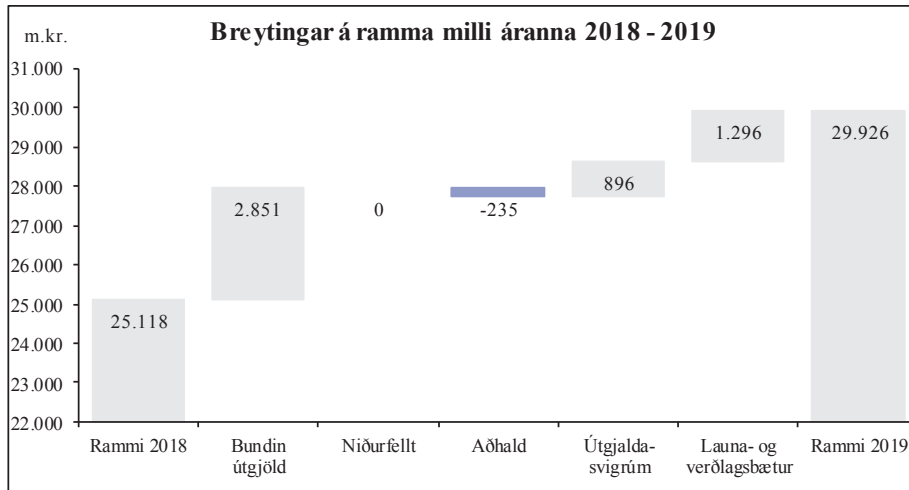
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09 Almanna- og réttaröryggi					
09.10 Löggæsla	14.959,3	15.128,6	17.096,7	13,0	14,3
06 Dómsmálaráðuneyti	14.959,3	15.128,6	17.096,7	13,0	14,3
09.20 Landhelgi	5.870,0	4.277,5	6.747,1	57,7	14,9
06 Dómsmálaráðuneyti	5.870,0	4.277,5	6.747,1	57,7	14,9
09.30 Ákærvald og réttarvarsla	1.376,3	1.532,1	1.672,6	9,2	21,5
01 Forsætisráðuneyti	295,2	305,0	332,8	9,1	12,7
06 Dómsmálaráðuneyti	1.081,1	1.227,1	1.339,8	9,2	23,9
09.40 Réttaraðstoð og bætur	2.787,3	2.216,4	2.264,6	2,2	-18,8
06 Dómsmálaráðuneyti	2.787,3	2.216,4	2.264,6	2,2	-18,8
09.50 Fullnustumál	1.996,2	1.963,2	2.144,6	9,2	7,4
06 Dómsmálaráðuneyti	1.996,2	1.963,2	2.144,6	9,2	7,4
Samtals	26.989,1	25.117,8	29.925,6	19,1	10,9

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldferðar innan ársins heldur eignferðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 29.926 m.kr. og aukast um 3.512 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 14%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.808 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 19,1%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 2.851 m.kr. til hækkunar.
- b. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 235 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- c. Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefna sviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 896 m.kr.
- d. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 1.296 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09 Almanna- og réttaröryggi					
Rekstrarframlög	26.007,3	24.438,2	27.331,1	11,8	5,1
Rekstrartilfærslur	625,2	346,9	355,3	2,4	-43,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	18,5	18,5	0,0	-
Fjárfestingarframlög	356,6	314,2	2.220,7	606,8	522,7
Heildarútgjöld	26.989,1	25.117,8	29.925,6	19,1	10,9
Rekstrartekjur	-	2.404,3	2.480,3	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	22.713,5	27.445,3	20,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	25.117,8	29.925,6	19,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Til dæmis styrki til Landsbjargar, sanngirnissbætur vegna misgjörða á vistheimilum fyrir börn og bætur til brotþola. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 27.331,1 m.kr og hækka um 2.892,9 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum munar mest um 836,6 m.kr. framlag til lögreglunnar vegna aðgerðaáætlunar við framkvæmd landamæravörslu og samþætta landamærastjórnun, 410,4 m.kr. til að bregðast við auknu álagi á löggæsluna vegna fjölgunar ferðamanna, 363 m.kr. til Landhelgisgæslunnar til uppfærslu á eftirlitsbúnaði TF-SIFJAR og fjölgunar á þyrluáhöfnum, 100 m.kr. til fullnustumála til að tryggja full afköst fangelsisins á Hólmsheiði og mæta áherslum um betrun við stefnumótun í fullnustumálum, 91 m.kr. framlag til lögreglu og héraðssaksóknara til að efla aðgerðir gegn peningaþvætti og 80 m.kr. til lögreglu til að efla aðgerðir gegn skipulagðri glæpastarfsemi.
- Rekstrartilfærslur** eru áætlaðar 355,3 m.kr. og hækka um 8,4 m.kr. milli ára.
- Fjármagnstilfærslur** eru óbreyttar milli ára.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 2.220,7 m.kr. og hækka um 1.906,5 m.kr. milli ára. Þar vegur þyngst 1.900 m.kr. framlag til kaupa á þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna.

9.1 Löggæsla

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra og nær yfir þá starfsemi stjórnvalda sem varðar öryggi í samfélaginu og það að halda uppi lögum og reglu hér á landi.

Undir málaflokkinn fellur starfsemi ríkislögreglustjóra og níu lögregluembætta, þar með talið löggæsla, landamæraeftirlit, endurmenntun lögreglumanna, almannavarnir og leit og björgun á landi. Einnig falla undir málaflokkinn samræmd neyðarsvörun og ýmis löggæslu- og öryggismál svo sem tilkynningaskylda íslenskra skipa og Slysavarnafélagið Landsbjörg.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Besta mögulega þjónustustig.
2. Hæsta mögulega öryggisstig.
3. Traust og heiðarleg lögregla.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Innleiðing löggæsluáætlunar.	Ríkislögreglustjóri
2	2	Styrking landamæravörslu á Keflavíkurflugvelli m.t.t. fjölgunar ferðamanna.	Lögregluembættið á Suðurnesjum
3	1 og 2	Styrking eftirlits og áhættugreiningar lögreglu til að efla landamæraeftirlit.	Lögregluembættin á höfuðborgarsvæðinu og Akureyri
4	1 og 2	Tryggja að menntun og þjálfun landamæravarða og lögreglu standist þau viðmið sem fram koma í kjarnanámskrá Landamæra- og strandgæslustofnunar Evrópu (Frontex).	Ríkislögreglustjóri
5	1 og 2	Endurnýjun á búnaði á landamærastöðvum, þróun á bæði eldri og nýjum Schengen-kerfum og kaup og innleiðing á lífkennaupplýsingakerfi.	Ríkislögreglustjóri/ lögregluembættin
6	1 og 2	Efla samkeyrslu og myndstursgreiningu á farþega-listaupplýsingum.	Ríkislögreglustjóri/lögregluembættið á Suðurnesjum
7	2	Bættur búnaður lögreglu í samræmi við áherslur löggæsluáætlunar.	Lögregluembættin
8	1, 2 og 3	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfis allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfræðivinnslu og stórauka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
9	1 og 2	Innleiða samþætta landamæraeftirlit og áhættugreiningarsniðmát Frontex.	Ríkislögreglustjóri
10	1, 2 og 3	Málsmeðferð í kynferðisbrotamálum verði eflid hjá lögreglu í samræmi við samþykktu aðgerðaáætlun sama efnis.	DMR og lögregluembættin
11	1	Greiningardeild ríkislögreglustjóra eflid til að sinna greiningum vegna fjármögnunar hryðjuverka og áhættumati vegna peningabættis.	Ríkislögreglustjóri

12	2	Efla aðgerðir gegn skipulagðri glæpastarfsemi með sérstakri áherslu á aðgerðir gegn fíkniefnasöllum, innflutningi og framleiðslu.	Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu
13	1 og 2	Aðgerðir til að bregðast við auknu álagi á löggæsluna vegna aukins fjölda ferðamanna.	Lögregluembættin

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.10 Löggæsla					
Rekstrarframlög	14.353,9	14.683,6	16.636,8	13,3	15,9
Rekstrartilfærslur	299,6	240,8	249,2	3,5	-16,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	305,8	204,2	210,7	3,2	-31,1
Heildarútgjöld	14.959,3	15.128,6	17.096,7	13,0	14,3
Rekstrartekjur	-	1.347,7	1.390,6	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	13.780,9	15.706,1	14,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	15.128,6	17.096,7	13,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 17.096,7 m.kr. og hækkar um 1.148,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 819,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 836,6 m.kr. til fjármögnunar aðgerða til að mæta þeim athugasemdum og tilmælum sem fram komu í Schengen-úttekt sem fram fór á Íslandi árið 2017 um framkvæmd landamæravörslu og samþætta landamæra-stjórnun, sbr. aðgerðir nr. 2–6. Framlaginu má skipta í sex þætti. Í fyrsta lagi 344,5 m.kr. framlag til að styrkja landamæravörslu lögreglustjórans á Suðurnesjum með fjölgun um samtals 26,3 stöðugildi lögreglumanna, landamæravarða og í stoðþjónustu. Í öðru lagi 223,1 m.kr., framlag m.a. til endurnýjunar á búnaði á landamæra-stöðvum, þróunar á bæði eldri og nýjum Schengen-kerfum og kaupa og innleiðingar á lífkennuupplýsingakerfi. Í þriðja lagi 86,2 m.kr. framlag til að koma á fót sérstöku greiningarsviði sem áætlað er að í starfi sex lögreglumenn og sérfræðingar sem m.a. munu hafa með höndum samkeyrslu og mynstursgreiningu á farþegalistaupplýsingum. Í fjórða lagi 76 m.kr. framlag að efla landamæraeftirlit lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu og á Akureyri, annars vegar með þremur varanlegum stöðugildum til lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu og tveimur tímabundnum stöðugildum til lögreglustjórans á Norðurlandi eystra. Í fimmta lagi 60,6 m.kr. framlag til ríkislögreglustjóra til fjölgunar um fjögur stöðugildi, annars vegar þrjú stöðugildi til að koma á fót miðlægrri einingu sem hafi með höndum

samþætta landamærastjórnun og hins vegar eitt stöðugildi til að vinna greiningarstarf á grundvelli sniðmáts Frontex „CIRAM“ til áhættugreiningar og innleiða það í dagleg störf við landamæravörslu. Í sjötta og síðasta lagi 46,2 m.kr. framlag til ríkislögreglustjóra til að styrkja rekstur mennta- og starfsþróunarseturs lögreglunnar sem miði að því að innleiða landsáætlun um þjálfun og menntun landamæravaraða sem byggir á matskerfi landamæra- og strandgæslustofnunar Evrópu (Frontex).

- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 410,4 m.kr. sem verður tímabundið ráðstafað til að bregðast við auknu álagi á löggæsluna vegna fjölgunar ferðamanna, sbr. aðgerð nr. 13. Framlaginu er m.a. ætlað að auka umferðaeftirlit á vegum og miðhálandinu, auka löggæslu við vinsælustu ferðamannastaðina og fjölga í útkallsliði lögreglu. Þessari auknu fjárheimild verður svo eins og öðrum ráðstafað í samræmi við löggæsluáætlun.
- c. Tímabundið 80 m.kr. framlag til lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu til að efla aðgerðir gegn skipulagðri glæpastarfsemi með sérstakri áherslu á aðgerðir gegn fíkniefnasöllum, innflutningi og framleiðslu, sbr. aðgerð nr. 12.
- d. Framlag til ríkislögreglustjóra er aukið um 29 m.kr. til að mæta athugasemdum peningaþvættisúttektar FATF (Financial Action Task Force) á Íslandi, sbr. aðgerð nr. 11. Framlaginu er ætlað að styrkja greiningardeild ríkislögreglustjóra með fjölgun um tvö stöðugildi.
- e. Framlag til ríkislögreglustjóra er aukið um 20 m.kr. í tengslum við innleiðingu löggæsluáætlunar, sbr. aðgerð nr. 1.
- f. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 12 m.kr. til eflingar málsmeðferðar lögreglu í kynferðisbrotamálum, byggt á aðgerðaáætlun um meðferð kynferðisbrota innan réttarvörslukerfisins, sbr. aðgerð nr. 10. Þetta er til viðbótar varanlegum fjárheimildum sem veitt var til verkefnisins í fjárlögum 2018.
- g. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um samtals 138 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

Auk þessara fjárveitinga er gert ráð fyrir að áfram verði unnið að því að efla búnað lögreglunnar í landinu í samræmi við áherslur löggæsluáætlunar og til þess verði varið sama fjármagni og á yfirstandandi ári, 83,5 m.kr., sbr. aðgerð nr. 7. Sama gildir um þróun upplýsingakerfis fyrir réttarvörslukerfið sem auki yfirsýn og rekjanleika mála innan þess og til þess verði áfram varið 80 m.kr., sbr. aðgerð nr. 8.

9.2 Landhelgi

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra og eru meginverkefni meðal annars löggæsla á hafinu, gæsla fullveldis og landamæraeftirlit á hafinu, leit og björgun á hafi, aðkallandi sjúkraflutningar, sprengjueyðing og sjómælingar.

Undir málaflokkinn fellur ein stofnun, Landhelgisgæsla Íslands, sem sér um öll verkefni málaflokksins, en einnig Landhelgissjóður sem fjármagnar kaup eða leigu á skipum, loftförum eða öðrum tækjum til að sinna verkefnum Landhelgisgæslunnar.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að tryggja almannaoðryggi, löggæslu og eftirlit í auðlindalögsögu Íslands í samræmi við öryggis- og þjónustustig.
2. Viðbúnaður í leit og björgun verði í samræmi við öryggis- og þjónustustig.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Kaup á þremur nýjum þyrlum.	Landhelgisgæslan
2	1 og 2	Þyrluáhöfnum verður fjölgað úr fimm í sex.	Landhelgisgæslan
3	1 og 2	Uppfærsla á eftirlitsbúnaði flugvélarinnar TF-SIF.	Landhelgisgæslan

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.20 Landhelgi					
Rekstrarframlög	5.835,5	4.159,0	4.728,6	13,7	-19,0
Rekstrartilfærslur	18,5	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	18,5	18,5	0,0	-
Fjárfestingarframlög	16,0	100,0	2.000,0	1.900,0	12.400,0
Heildarútgjöld	5.870,0	4.277,5	6.747,1	57,7	14,9
Rekstrartekjur	-	474,3	488,9	3,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.803,2	6.258,2	64,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.277,5	6.747,1	57,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.747,1 m.kr. og hækkar um 2.224 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 245,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Framlag til Landhelgisgæslunnar er aukið um 1.900 m.kr. til kaupa á þremur nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna, sbr. aðgerð 1. Áætlað kaupverð hvorrar þyrlu er 4,7 milljarðar króna og heildarfjárfesting því upp á ríflega 14 milljarða króna. Gert er ráð fyrir að þyrlurnar verði afhentar á árinu 2022. Fjármálaáætlun 2019–2023 gerir ráð fyrir að til viðbótar framlagi ársins 2019 komi þrjú milljarðar til greiðslu ár hvert tímabilið 2020–2023.

- b. Framlag til Landhelgisgæslunnar er aukið um 138 m.kr. til fjölgunar þyrluáhöfnum úr fimm í sex frá og með 1. júlí 2019, sbr. aðgerð 2.
- c. Veitt er tímabundið 225 m.kr. framlag til Landhelgisgæslunnar til uppfærslu á eftirlitsbúnaði flugvélarinnar TF-SIF, sbr. aðgerð 3.
- d. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 39 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

9.3 Ákærvald og réttarvarsla

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra og forsætisráðherra. Skipting stofnana málaflokksins er þannig að ríkissaksóknari, héraðssaksóknari og ákærustörf lögreglustjóra heyra undir dómsmálaráðherra, en á ábyrgð forsætisráðherra eru óbyggðanefnd og ríkislögmaður. Meginverkefni málaflokksins er meðferð ákærvalds og önnur réttarvarsla.

Ríkissaksóknari er æðsti handhafi ákærvaldsins og hefur stjórnunar- og eftirlitshlutverki að gegna við meðferð ákærvalds hjá héraðssaksóknara og lögreglustjórum, sem einnig eru handhafar ákærvalds.

Óbyggðanefnd er sjálfstæð stjórnýslunefnd sem á grundvelli III. kafla þjóðlendlaga nr. 58/1998 hefur þrjúþætt hlutverk:

- Að kanna og skera úr um hvaða land telst til þjóðlendna og hver séu mörk þeirra og eignarlanda.
- Að skera úr um mörk þess hluta þjóðlendu sem nýttur er sem afréttur.
- Að úrskurða um eignarréttindi innan þjóðlendna.

Ríkislögmaður annast rekstur dómsmála fyrir ríkið og stofnanir þess. Ríkislögmaður fer einnig með uppgjör bótakrafna sem beint er að ríkinu, aðstoðar við vandasama samningagerð, en auk þess geta ráðherrar óskað lögfræðilegs álits hans um einstök málefni.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Aðgengi almennings til að setja fram kærur sé greitt, rannsóknir hefjist án óeðlilegra tafa, þeim sé sinnt af fagmennsku, rannsókn og ákærumeðferð sé lokið innan eðlilegs tíma með ákvörðun um hvort ákæra verði gefin út og meðferð máls sé í samræmi við málsmeðferðarreglur, unnin af vandvirkni og mannréttindi virt í hvívetna.
2. Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.
3. Að fyrir liggi skýr mörk þjóðlendna og eignarlanda á landinu öllu, þar með talið eyjum umhverfis landið, eigi síðar en 2024.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Ríkissaksóknari heldur málstofur og námskeið fyrir ákærendur til að auka gæði ákærvaldsstarfa.	Ríkissaksóknari

2	1 og 2	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfis allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfræðivinnslu og stórauka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
3	1 og 2	Málsmeðferð kynferðisbrota bætt í samræmi við aðgerðaáætlun um meðferð kynferðisbrota.	Ríkissaksóknari, héraðssaksóknari og lögregluembættin
4	1 og 2	Peningaþvættisskrifstofa héraðssaksóknara eflað til að tryggja betri úrvinnslu tilkynninga og greininga sem skrifstofan sinnir.	Héraðssaksóknari
5	1 og 2	Kaup og rekstur á nýju hugbúnaðarkerfi fyrir peningaþvættisskrifstofu héraðssaksóknara.	Héraðssaksóknari
6	3	Starfsemi óbyggðanefndar styrkt til að flýta málsmeðferð.	Óbyggðanefnd

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.30 Ákærvald og réttarvarsla					
Rekstrarframlög	1.375,5	1.532,1	1.672,6	9,2	21,6
Rekstrartilfærslur	0,8	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.376,3	1.532,1	1.672,6	9,2	21,5
Rekstrartekjur	-	18,4	20,5	11,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.513,7	1.652,1	9,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.532,1	1.672,6	9,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1,672,6 m.kr. og hækkar um 80,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 60 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild héraðssaksóknara er aukin um 12 m.kr. til eflingar málsmeðferð héraðssaksóknara í kynferðisbrotamálum, byggt á aðgerðaáætlun um meðferð kynferðisbrota innan réttarvörslukerfisins, sbr. aðgerð 3. Þetta er til viðbótar varanlegum fjárheimildum sem veitt var til verkefnisins í fjárlögum 2018.
- Fjárheimild héraðssaksóknara er aukin um 41 m.kr. til að mæta athugasemdum peningaþvættisúttektar FATF á Íslandi, sbr. aðgerð 4. Framlaginu er ætlað að styrkja rekstur peningaþvættisskrifstofu héraðssaksóknara með fjölgun um tvö stöðugildi og rekstri á upplýsingakerfi.

- c. Fjárheimild héraðssaksóknara er aukin um 21 m.kr. til að mæta athugasemdum peningaþvættisúttektar „FATF“ (Financial Action Task Force) á Íslandi, sbr. aðgerð 5. Áætlað er að verja framlaginu til kaupa á upplýsingakerfi til að taka á móti og halda utan um tilkynningar um peningaþvætti.
- d. Fjárheimild ríkislögmans er aukin um 20 m.kr. með tilfærslu framlags frá fjármála- og efnahagsráðuneyti vegna aukinnar umsýslu embættisins með slysabætur samkvæmt 7. kafla kjarasamninga opinberra starfsmanna.
- e. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um samtals 15 m.kr. til að uppfylla aðhalds-kröfu gildandi fjármálaáætlunar.

9.4 Réttaraðstoð og bætur

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Til málaflokksins heyrir fjárhagslegur stuðningur ríkisins við þá sem þurfa að leita réttar síns fyrir dómstólum en hafa ekki fjárhagslegt bolmagn til þess, greiðslur til brotaþola vegna líkamstjóns og miska sem leiðir af broti á almennum hegningarlögum, greiðsla kostnaðar sem lögreglustjórar, héraðsdómstólar og ríkissaksóknari greiða öðrum en starfsmönnum viðkomandi embættis vegna rannsóknar og reksturs opinberra mála. Einnig heyra undir þennan málaflökk sanngirnisbætur sem greiddar eru af ríkissjóði og lýkur þeim greiðslum á árinu 2019 í samræmi við lög þar að lútandi.

Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans en rétt er að vekja athygli á því að ekki er fyllilega hægt að sjá fyrir kostnað vegna þessa málaflokks.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.40 Réttaraðstoð og bætur					
Rekstrarframlög	2.481,5	2.114,0	2.162,2	2,3	-12,9
Rekstrartilfærslur	305,8	102,4	102,4	0,0	-66,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.787,3	2.216,4	2.264,6	2,2	-18,8
Rekstrartekjur	-	435,4	447,7	2,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.781,0	1.816,9	2,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.216,4	2.264,6	2,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.264,6 m.kr. og lækkar um 21,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 69,8 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er:

- a. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um samtals 23 m.kr. til að uppfylla aðhalds-kröfu gildandi fjármálaáætlunar.

9.5 Fullnustumál

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Meginverkefni málaflokksins eru fullnusta refsinga, framkvæmd gæsluvarðhalds, eftirlit með skilorðsbundnum refsingum, innheimta sakarkostnaðar og rekstur fangelsa.

Undir málaflokkinn heyrir Fangelsismálastofnun, sem sér um fullnustu fangelsis-refsinga, hafa eftirlit með skilorðsbundnum refsingum, frestun ákæra, fullnustu vara-refsinga, fésekta og framkvæmd gæsluvarðhalds. Fangelsismálastofnun hefur umsjón með rekstri fangelsa sem eru fimm talsins og tekur ákvörðun um samfélagsþjónustu, rafrænt eftirlit og reynslulausn svo dæmi séu tekin.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Fullnustuyfirvöld verði í stakk búin til að fullnusta refsingar með öruggum, skilvirkum og árangursríkum hætti í samræmi við samfélagslega og tæknilega þróun og að tryggja að sérstök og almenn varnaðaráhrif refsinga séu virk.
2. Að stuðla að farsælli aðlögun dómþola að samfélaginu.
3. Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Aðgerðir sem miða að auknum innheimtuárangri.	DMR og embætti sýslumannsins á NV
2	1	Taka í notkun fleiri fangarými, þ.e. tryggja fullan rekstur á Hólmsheiði svo afplánun geti hafist á réttum tíma.	Fangelsismálastofnun og DMR
3	3	Í samræmi við fjármálaáætlun er áfram unnið að tengingu upplýsingakerfis allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfræðivinnslu og stórauka gagnaöryggi.	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins
4	1 og 2	Efling á sálfræði- og meðferðarúræðum í fangelsum.	Fangelsismálastofnun og DMR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.50 Fullnustumál					
Rekstrarframlög	1.960,9	1.949,5	2.130,9	9,3	8,7
Rekstrartilfærslur	0,5	3,7	3,7	0,0	640,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	34,8	10,0	10,0	0,0	-71,3
Heildarútgjöld	1.996,2	1.963,2	2.144,6	9,2	7,4
Rekstrartekjur	-	128,5	132,6	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.834,7	2.012,0	9,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.963,2	2.144,6	9,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.144,6 m.kr. og hækkar um 80 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 101,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag til Fangelsismálastofnunar er aukið um 50 m.kr. til að tryggja full afköst fangelsisins á Hólmsheiði sbr. aðgerð 2.
- Framlag til Fangelsismálastofnunar er hækkað um 50 m.kr. til að mæta áherslum um betrun við stefnumótun í fangelsismálum og draga úr endurkomutíðni í fangelsi, sbr. aðgerð 4. Framlaginu er ætlað að efla rekstur stofnunarinnar með fjölgun um þrjú stöðugildi sérfræðinga, sálfræðinga/félagsráðgjafa, auk aukinnar menntunar og fræðslu fyrir alla sérfræðinga stofnunarinnar sem á sviðinu starfa.
- Framlag Fangelsismálastofnunar er lækkað um 20 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

10 Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnýsla dómismálaráðuneytis

Skilgreining málefna sviðs

Starfsemi á þessu málefna sviði er á ábyrgð dómismálaráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka, en þeir eru:

- Persónuvernd.
- Trúmál.
- Sýslumenn.
- Stjórnýsla dómismálaráðuneytis.
- Útlendingamál.

Málefna sviðið nær yfir starfsemi stjórnvalda sem miðar með einum eða öðrum hætti að því að veita einstaklingum þjónustu og tryggja grundvallarréttindi þeirra.

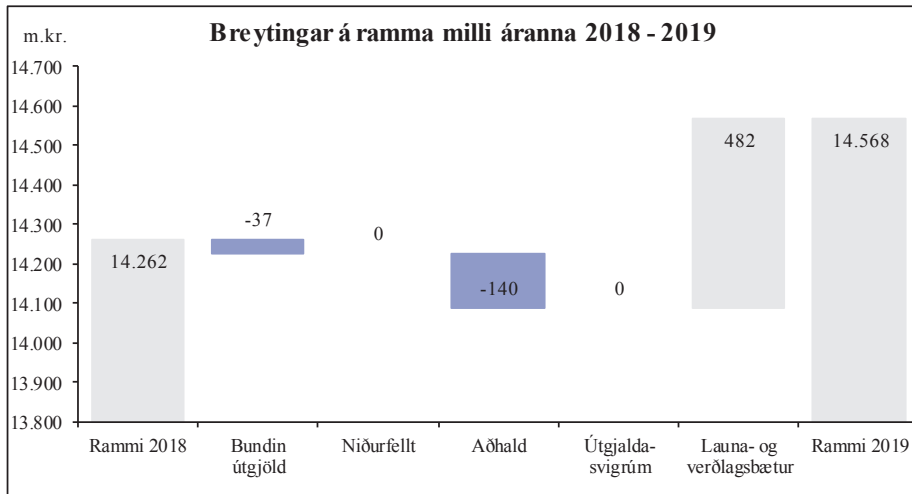
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefna sviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómismála					
10.10 Persónuvernd	110,3	209,0	293,3	40,3	165,9
06 Dómismálaráðuneyti	110,3	209,0	293,3	40,3	165,9
10.20 Trúmál	6.546,0	6.506,7	6.560,5	0,8	0,2
06 Dómismálaráðuneyti	6.546,0	6.506,7	6.560,5	0,8	0,2
10.30 Sýslumenn	2.883,7	2.871,9	2.988,0	4,0	3,6
06 Dómismálaráðuneyti	2.883,7	2.871,9	2.988,0	4,0	3,6
10.40 Stjórnýsla dómismálaráðuneytis	2.205,6	1.113,4	1.091,4	-2,0	-50,5
06 Dómismálaráðuneyti	2.205,6	1.113,4	1.091,4	-2,0	-50,5
10.50 Útlendingamál	4.195,8	3.561,4	3.634,8	2,1	-13,4
06 Dómismálaráðuneyti	4.195,8	3.561,4	3.634,8	2,1	-13,4
Samtals	15.941,4	14.262,4	14.568,0	2,1	-8,6

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á utgjaldaramma málefna sviðsins eftir helstu tilefnum sem rakín eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefna sviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu utgjaldaramma málefna sviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju utgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefnasviðsins árið 2019 eru áætluð 14.568 m.kr. og lækka um 177 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 1,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 306 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 2,1%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 37 m.kr. til lækkunar.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 140 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 482 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun á málefnasviðinu breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnáslá dómamála					
Rekstrarframlög	12.455,1	10.815,1	11.074,5	2,4	-11,1
Rekstrartilfærslur	3.486,3	3.447,3	3.493,5	1,3	0,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	15.941,4	14.262,4	14.568,0	2,1	-8,6
Rekstrartekjur	-	402,2	348,5	-13,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	13.860,2	14.219,5	2,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	14.262,4	14.568,0	2,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnaáviðsins eru hér greind í tvo þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Annars vegar er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignastofnunum og einkaaðilum og hins vegar tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Stærsti hluti tilfærslna eru sóknargjöld til þjóðkirkjunnar og annarra trúfélaga. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 11.074,5 m.kr og hækka um 259,4 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum munar mest um 77 m.kr. hækkun framlags til Persónuverndar til innleiðingar á nýjum persónuverndarlögum, 39,5 m.kr. lækkun framlags til kosninga og 62,3 m.kr. lækkun framlaga vegna minna rekstrarumfangs sem fjármagnað er með sértekjum.
- b. **Rekstrartilfærslur** eru áætlaðar 3.493,5 m.kr. og hækka um 46,2 m.kr. frá fjárlögum yfirstandandi árs sem aðallega stafar af almennum launa- og verðlagsbreytingum.

10.1 Persónuvernd

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn fellur starfsemi Persónuverndar sem annast m.a. eftirlit með framkvæmd persónuverndarlaga, úrskurðar í ágreiningsmálum um vinnslu persónuupplýsinga og mælir fyrir um ráðstafanir að því er varðar tækni, öryggi og skipulag vinnslu persónuupplýsinga. Stofnunin leiðbeinir þeim sem ráðgera að vinna með persónuupplýsingar, afgreiðir leyfisumsóknir, tekur við tilkynningum og veitir umsagnir við setningu laga og reglna sem þýðingu hafa fyrir persónuvernd.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda.
2. Ánægja viðskiptavina með þjónustu og gæði hennar.
3. Réttindi einstaklinga gerð skýr og aðgengileg með greinargóðri upplýsingagjöf stjórnvalda.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	3	Fræðsla vegna nýrrar Evrópulöggjafar á sviði persónuverndar þar sem upplýst er m.a. um réttindi einstaklinga og skyldur fyrirtækja og stofnana samkvæmt hinu nýja regluverki.	Persónuvernd
2	3	Fræðsla vegna hlutverks persónuverndarfulltrúa sem öllum stofnunum og mörgum fyrirtækjum verður skylt að tilnefna samkvæmt hinu nýja regluverki.	Persónuvernd
3	1 og 3	Greina þarfir Persónuverndar fyrir nýtt tölvukerfi, málaskrár og nýja vefsíðu, m.a. til að auka skilvirkni og gæði upplýsingagjafar.	Persónuvernd
4	2 og 3	Úttektarstefna verði fullbúin og framkvæmd. Stefnt er að reglulegum úttektum á fyrirtækjum, stofnunum og sveitarfélögum. Fræðslustefna verði fullbúin og framkvæmd. Hún mun byggjast á greiningu á helstu hagsmunaaðilum og þörfum samfélagsins á tveggja ára tímabili.	Persónuvernd

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.10 Persónuvernd					
Rekstrarframlög	110,3	209,0	293,3	40,3	165,9
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	110,3	209,0	293,3	40,3	165,9
Rekstrartekjur	-	3,2	3,3	3,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	205,8	290,0	40,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	209,0	293,3	40,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 293,3 m.kr. og hækkar um 75 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 9,3 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Framlag til Persónuverndar er aukið um 77 m.kr. til að mæta innleiðingu laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, sbr. aðgerðir 1-4. Skipta má framlögunum í fjóra þætti. Í fyrsta lagi 25 m.kr. varanlegt framlag til

eftirlitssviðs stofnunarinnar sem hefur þá skyldu að framkvæma úttektir. Verkefni þess er að taka út með skipulögðum hætti ýmiss konar starfsemi þar sem unnið er með persónuupplýsingar. Þar munu starfa tæknimenn, ásamt sérfræðingum. Í öðru lagi 25 m.kr. varanlegt framlag vegna erlends samstarfs, mats á áhrifum á persónuvernd, tilkynninga um öryggisbrot, fyrirséða aukningu í afgreiðslu á málum tengdum bindandi fyrirtækjareglum (BCR) og vinnslu mála í tengslum við fyrir fram samráð og álagningu stjórnvaldssekta. Í þriðja lagi 5 m.kr. varanlegt framlag til reksturs upplýsingatæknikerfa og kynningar og fræðslustarfs. Samtals eru því varanleg framlög til starfseminnar 55 m.kr. Í fjórða og síðasta lagi 27 m.kr. tímabundið framlag til styrkingar á grunnstarfi stofnunarinnar, m.a. með endurnýjun vefsíðu- og málaskrárkerfis og til kynningar- og fræðslustarfs.

- b. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 2 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

Auk þessara fjárveitinga er 12 m.kr. framlag sem veitt var tímabundið í eitt ár í fjárlögum 2018, til ráðningar starfsmanns til að mæta undirbúningi við nýja persónuverndarlöggjöf, gert varanlegt. Framlaginu er ætlað að styrkja almenna starfsemi stofnunarinnar, m.a. til að mæta áherslum nýrrar persónuverndarlöggjafar.

10.2 Trúmál

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla útgjöld til starfsemi þjóðkirkjunnar, kirkjumálasjóðs, kristni-sjóðs og kirkjugarða. Einnig fellur undir trúmál úthlutun sóknargjalda til safnaða þjóðkirkjunnar og skráðra lífsskoðunar- og trúfélaga. Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra og byggir m.a. á lögum um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar og lögum um sóknargjöld.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.20 Trúmál					
Rekstrarframlög	3.269,2	3.158,6	3.164,4	0,2	-3,2
Rekstrartilfærslur	3.276,8	3.348,1	3.396,1	1,4	3,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	6.546,0	6.506,7	6.560,5	0,8	0,2
Rekstrartekjur	-	233,3	141,4	-39,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.273,4	6.419,1	2,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.506,7	6.560,5	0,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.560,5 m.kr. og lækkar um 154,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 208,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Framlag til kirkjugarða er aukið um 9,6 m.kr. í samræmi við samkomulag um reiknilíkan fyrir framlaginu. Til viðbótar kemur launa- og verðlagshækkun.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 5 m.kr. vegna tímabundins framlags vegna viðgerðar á turni Hallgrímskirkju.
- c. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 96,3 m.kr. vegna minna rekstrarumfangs sem fjármagnað er með sértekjum.
- d. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð samtals um 63 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

10.3 Sýslumenn

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla ýmis verkefni embætta sýslumanna, svo sem persónuréttindi og fjölskyldumál, eignaréttindi og fullnusta krafna. Einstakir sýslumenn fara með sérverkefni á landsvísu, til dæmis ættleiðingar, bætur til þolenda afbrota og útgáfu Lögbirtingablaðsins. Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Embætti sýslumanna eru níu og fara þau með staðbundið framkvæmdarvald ríkisins.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda.
2. Aukin ánægja viðskiptavina með þjónustu og gæði hennar.
3. Réttindi einstaklinga gerð skýr og aðgengileg með greinargóðri upplýsingagjöf stjórnvalda.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Samræmdir verkferlar sýslumanna á landsvísu.	Sýslumannaráð
2	1 og 2	Frumvarp um rafrænar þinglýsingar lagt fram.	DMR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.30 Sýslumenn					
Rekstrarframlög	2.883,7	2.871,9	2.988,0	4,0	3,6
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.883,7	2.871,9	2.988,0	4,0	3,6
Rekstrartekjur	-	70,6	89,3	26,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.801,3	2.898,7	3,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.871,9	2.988,0	4,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.988 m.kr. og lækkar um 8,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 124,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 16,9 m.kr. vegna aukins rekstrarumfangs sem fjármagnað er með sértekjum.
- Fjárheimild málaflokksins er lækkuð samtals um 25 m.kr. til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

10.4 Stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis**Markmið og aðgerðir**

Undir málaflokkinn stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis falla aðalskrifstofa dómsmálaráðuneytis, Stjórnartíðindi, kosningar, Schengen landamærasjóður og ýmis verkefni. Verkefni dómsmálaráðuneytis varða meðal annars dómstóla, réttarfar, almannavarnir, löggæslu, mannréttindi, trúmál og kosningar. Alls eru stofnanir dómsmálaráðuneytisins 30 en undir ráðuneytið heyra einnig málefni Þjóðkirkjunnar, kirkjugarða og samræmdir neyðarsvörunar. Málaflokkurinn er á ábyrgð dómsmálaráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

- Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda.
- Réttindi einstaklinga séu gerð skýr og aðgengileg með greinargóðri upplýsingagjöf stjórnvalda.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.40 Stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis					
Rekstrarframlög	2.053,2	1.014,2	994,0	-2,0	-51,6
Rekstrartilfærslur	152,4	99,2	97,4	-1,8	-36,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.205,6	1.113,4	1.091,4	-2,0	-50,5
Rekstrartekjur	-	93,1	112,4	20,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.020,3	979,0	-4,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.113,4	1.091,4	-2,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.091,4 m.kr. og lækkar um 49,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 27,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 23,3 m.kr. vegna aukins rekstrarumfangs sem fjármagnað er með sértekjum.
- Framlag til aðalskrifstofu dómsmálaráðuneytisins er aukið um 5 m.kr. til að efla starfsemi þess á ýmsum sérsviðum.
- Framlag vegna kosninga er lækkað um 39,5 m.kr.
- Fjárheimild til málaflokksins er lækkuð um 21,4 m.kr. vegna tilfærslu framlags til dómstólasýslunnar. Annars vegar er um að ræða 19 m.kr. framlag til að standa undir rekstri endurupptökunefndar og hins vegar 2,4 m.kr. framlag til reksturs nefndar um dómaraströf.
- Fjárheimild málaflokksins er lækkuð samtals um 11 m.kr til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

Auk þessara fjárveitinga er 12 m.kr. framlag sem veitt var tímabundið í eitt ár í fjárlögum 2018 til ráðningar starfsmanns á aðalskrifstofu dómsmálaráðuneytisins til að mæta undirbúningi við nýja persónuverndarlöggjöf, gert varanlegt. Framlaginu er ætlað að styrkja starfsemi ráðuneytisins á sviði persónuverndar með ráðningu sérfræðings á því sviði.

10.5 Útlendingamál**Markmið og aðgerðir**

Undir málaflokkinn fellur starfsemi Útlendingastofnunar og kærunefndar útlendingamála. Útlendingastofnun annast stjórnsýslumeðferð umsókna og erinda vegna áritana, dvalarleyfa, brottvísana, veitingar ríkisborgararéttar og umsókna um alþjóðlega vernd. Stofnunin ber ábyrgð á þjónustu við umsækjendur um vernd, ýmist með samningum við

sveitarfélög eða með eigin móttökuúrræðum. Kostnaður vegna þjónustu við umsækjendur um vernd er greiddur af sérstökum fjárlagalið sem stofnunin ber ábyrgð á. Kærunefnd útlendingamála er sjálfstæð stjórnáskilunefnd með valdheimildir sem úrskurðaraðili á æðra stjórnáskilunefnd.

Mikil óvissa er um fjölda umsækjenda um vernd og samsetningu hópsins. Þrátt fyrir fækkun umsókna frá öruggum upprunaríkjum berst enn fjöldi umsókna sem krefjast umfangsmikillar málsmeðferðar.

Sveiflum í málaflöknum, bæði hvað varðar fjölda og eðli mála, fylgir tilheyrandi ófyrirsjáanleiki varðandi kostnað. Með hraðari málsmeðferð má lækka kostnað við þjónustu. Slíkt lækkar kostnað til lengri tíma en auka þarf við bjargir í málsmeðferð til að það náist.

Markmið í málaflöknum eru:

1. Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda.
2. Réttindi einstaklinga séu gerð skýr og aðgengileg með greinargóðri upplýsingagjöf stjórnvalda.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Ný og/eða bætt og samræmd gagnagrunns- og upplýsingakerfi aðila er starfa að útlendingamálum.	ÚTL/DMR
2	1 og 2	Samræming ferla milli allra aðila frá móttöku umsókna um alþjóðlega vernd til síðustu afgreiðslu mála.	ÚTL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.50 Útlendingamál					
Rekstrarframlög	4.138,7	3.561,4	3.634,8	2,1	-12,2
Rekstrartilfærslur	57,1	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.195,8	3.561,4	3.634,8	2,1	-13,4
Rekstrartekjur	-	2,0	2,1	5,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.559,4	3.632,7	2,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.561,4	3.634,8	2,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflökksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.634,8 m.kr. og lækkar um 39 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 112,4 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflökksins er:

- a. Fjárheimild málaflökksins er lækkuð samtals um 39 m.kr til að uppfylla aðhaldskröfu gildandi fjármálaáætlunar.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka, en þeir eru:

- Samgöngur
- Fjarskipti og pósthjónusta
- Stjórnsýsla samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis

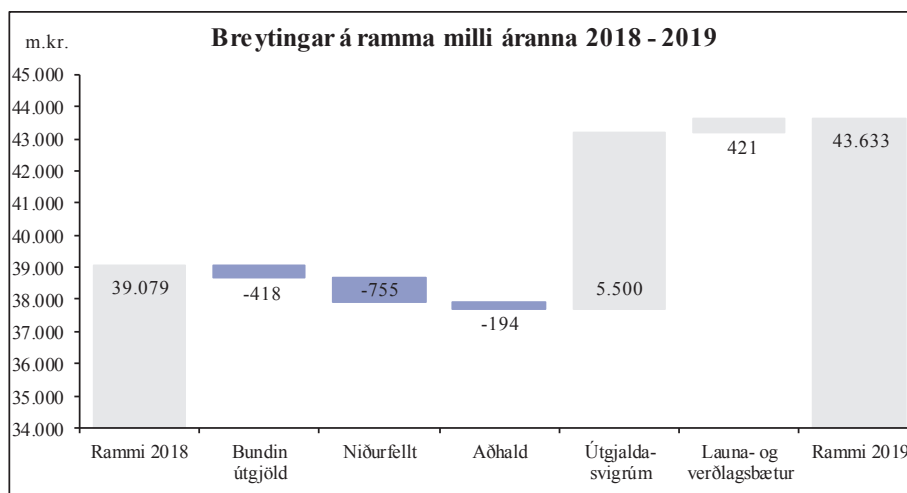
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
11.10 Samgöngur	36.061,4	36.843,7	41.375,9	12,3	14,7
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	36.061,4	36.843,7	41.375,9	12,3	14,7
11.20 Fjarskipti	1.370,9	1.425,0	1.409,3	-1,1	2,8
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	1.370,9	1.425,0	1.409,3	-1,1	2,8
11.30 Stjórnsýsla samgönguráðuneytis		810,3	847,9	4,6	-
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti		810,3	847,9	4,6	-
Samtals	37.432,3	39.079,0	43.633,1	11,7	16,6

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefnasviðsins árið 2019 eru áætluð 43.633 m.kr. og aukast um 4.899 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 12,8%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 5.309 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 13,9%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 nema alls 1.105 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækku útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til verkefna, alls 1.426,5 m.kr. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 357,5 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 193 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 5.350 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 420,5 m.kr., þannig að heildargjöldin verða 43.633,1 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
Rekstrarframlög	11.007,3	13.184,9	13.485,3	2,3	22,5
Rekstrartilfærslur	3.848,5	2.513,9	3.681,7	46,5	-4,3
Fjármagnstilfærslur	890,7	1.533,7	1.515,8	-1,2	70,2
Fjárfestingarframlög	21.685,8	21.846,5	24.950,3	14,2	15,1
Heildarútgjöld	37.432,3	39.079,0	43.633,1	11,7	16,6
Rekstrartekjur	-	1.623,6	1.812,8	11,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	37.455,4	41.820,3	11,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	39.079,0	43.633,1	11,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 13.485,3 m.kr. og hækka um 300,4 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um hækkun ýmissa liða samgangna. Meðal annars hækkar fjárheimild til þjónustu á vegakerfinu um 708,1 m.kr., styrkir til almenningssamgangna hækka um 161,3 m.kr. og framlag til flugvalla og flugleiðsöguþjónustu hækkar um 336,1 m.kr. Þá er gerð breyting í tilfærslukerfi ráðuneytanna á þann veg að styrkir til almenningssamgangna eru alfarið færðir undir rekstrartilfærslur en voru áður færðir að hluta undir rekstrarframlög, það lækkar rekstrarframlög um 1.108,6 m.kr.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 1.167,8 m.kr. og verða 3.681,7 m.kr. en eru 2.513,9 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um styrki til almenningssamgangna, að fjárhæð 1.108,6 m.kr., sem voru færðir sem rekstrarframlög en eru nú færðir á rekstrartilfærslu.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 1.515,8 m.kr. sem er 17,9 m.kr. lækkun milli ára.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 24.950,3 m.kr. og er það 3.103,8 m.kr. hækkun milli ára. Þar vega þyngst aukin framlög til framkvæmda og viðhalds á vegakerfinu, samtals að fjárhæð 4.462,9 m.kr. Þá nemur framlag til að fjárfesta í botndælubúnaði við Landeyjahöfn 730 m.kr. Tímabundin framlög sem falla niður eru 1.400 m.kr. framlag vegna Vestmannaeyjaferju og 680 m.kr. framlag til framkvæmda á vegakerfinu.

11.1 Samgöngur

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla allir samgönguinnviðir, framkvæmdir, viðhald og þjónusta við vegi, ríkisluta hafna og sjóvarna, flugvellir, almenningssamgöngur og umferðin sjálf á landi, í lofti og á sjó. Einnig flutningar milli landa og starfsemi íslenskra leyfishafa erlendis, þjónusta við samgönguinnviði, farartækin og stjórnendur þeirra. Leyfisveitingar og eftirlit með farartækjum, skipum, flugvélum og ökutækjum sem og réttindi stjórnenda þeirra. Málaflokkurinn er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

Stofnanir samgöngumála eru tvær, auk Rannsóknarnefndar samgönguslysa. Samgöngustofa fer með stjórnsýslu, öryggisáætlanagerð, aðgerðir og eftirlit en Vegagerðin fer með þjónustu, viðhald og framkvæmdir við vegakerfi, almenningssamgöngur, viðhald og rekstur leiðsögukerfa á sjó, hlut ríkisins við sjóvarnir og hafnargerð, auk ýmissa rannsókna. Rannsóknarnefnd samgönguslysa starfar sjálfstætt, óháð stjórnvöldum við rannsóknir samgönguslysa. Opinbera hlutafélagið Isavia ohf. annast viðhald, framkvæmdir og þjónustu á flugvallakerfinu, flugumsjón og flugleiðsögu samkvæmt þjónustusamningi.

Unnið er að gerð stefnu í samgöngum, fyrir árin 2019–2033 og aðgerðaáætlunar fyrir árin 2019–2022, sem áætlað er að leggja fram á haustþingi 2018. Í gildi er samgönguáætlun árána 2011–2022 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2015–2018. Í samgönguáætlun koma meðal annars fram markmið og mælikvarðar í samgöngum og tekur þessi greinargerð mið af því og áherslum ríkisstjórnarinnar.

Markmið í málaflokknum eru að samgöngur séu:

1. Öruggar.
2. Greiðar.
3. Hagkvæmar.
4. Umhverfislega sjálfbærar.
5. Stuðli að jákvæðri byggðáþróun.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð ⁴	Framkvæmdaraðili
1	1	Áframhaldandi áttak í fræðslu og árððri til erlendra öku- manna og gegn notkun snjalltækja undir stýri.	Samgöngustofa
2	1,2 og 3	Áframhaldandi áttak í rafrænni stjórnsýslu s.s. innleiðing rafrænna samþykta og undirskrifta. Unnið að undirbúningi nýs upplýsingakerfis um skip og réttindi sjófarenda sem og rafrænni landskrá flutningsaðila.	Samgöngustofa
3	1,2	Vetrarþjónusta aukin á helstu ferðamannaleiðum, vegmerkingar bættar og kantlínur vega málaðar.	Vegagerðin
4	2,3,4 og 5	Innleiðing á heildarstefnu í almenningssamgöngum.	SRN og stofnanir
5	1,2 og 5	Unnið að framkvæmdum við Dýrafjarðargöng.	Vegagerðin
6	1- 5	Unnið að uppsetningu á dýpkunarbúnaði í Landeyjarhöfn.	Vegagerðin

⁴ Sjá nánar um aðgerðir í samgönguáætlun sem lögð verður fram á haustþingi 2018.

7	1,2 og 5	Unnið að uppbyggingu Dettifossvegar.	Vegagerðin
8	1,2 og 5	Nýr aðflugsbúnaður settur upp á Akureyrarflugvelli.	Isavia
9	1- 5	Aukin áhersla á uppbyggingu hjólastíga.	Vegagerðin
10	1 og 5	Aukin áhersla á viðhald vega.	Vegagerðin
11	1,2 og 5	Aukin áhersla á viðhald innanlandsflugvalla.	Isavia

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11.10 Samgöngur					
Rekstrarframlög	10.154,6	11.597,2	11.869,9	2,4	16,9
Rekstrartilfærslur	3.758,6	2.371,3	3.534,9	49,1	-6,0
Fjármagnstilfærslur	510,4	1.028,7	1.020,8	-0,8	100,0
Fjárfestingarframlög	21.637,8	21.846,5	24.950,3	-	15,3
Heildarútgjöld	36.061,4	36.843,7	41.375,9	12,3	14,7
Rekstrartekjur	-	1.527,6	1.670,6	9,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	35.316,1	39.705,3	12,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	36.843,7	41.375,9	12,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 41.375,9 m.kr. og hækkar um 4.152 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 380,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag til þjónustu á vegakerfinu er aukið um 500 m.kr. á milli ára. Bregðast verður við mikilli umferðaraukningu að vetrarlagi og auka þjónustu á helstu ferðamannaleiðum. Þá er stefnt að því að bæta umferðaröryggi, m.a. með betri vegmerkingum og málun kantlína. Stefnt er að greiðari og öruggari samgöngum sbr. aðgerð nr. 3.
- Styrkir til almenningssamgangna hækka um 150 m.kr. Þörf er á auknu framlagi, m.a. til að hægt verði að fjármagna samninga um átætlunarakstur á landsbyggðinni en víða hefur verið halli á rekstrinum. Með þessu er stutt við markmið um umhverfisvænar samgöngur og jákvæða byggðapróun.
- Hækkun á framlagi til framkvæmda og viðhalds á vegakerfinu nemur 3.782,9 m.kr. Stefnt er að því að bæta viðhald verulega þannig að heildarframlag til viðhalds verði um 10 ma.kr. á árinu og framlag til framkvæmda tæplega 14 ma.kr. Á meðal stórra framkvæmda á árinu 2019 má nefna, breikkun vegarins Selfoss-Hveragerði, veg um Kjalarnes, Kaldárselsveg-Krísuvíkurveg, Dýrafjarðargöng og veg um Gufudalssveit ef niðurstaða fæst.

- d. Framlag vegna dýpkunarbúnaðar við Landeyjahöfn nemur 730 m.kr., sbr. markmið um greiðar og öruggar samgöngur og aðgerð nr. 6.
- e. Ný Vestmannaeyjafærja er fjármögnuð og því fellur niður 1.400 m.kr. tímabundið framlag.
- f. Hækkun er á framlagi til flugvalla og flugleiðsöguþjónustu að fjárhæð 336,1 m.kr. sem verður m.a. nýtt í nauðsynlegt viðhald flugvalla og búnaðar sbr. markmið um öruggar samgöngur og aðgerðir 8 og 11.
- g. Fjárheimild Samgöngustofu hækkar um 55 m.kr., sem skýrist að mestu af tekjubreytingum stofnunarinnar að fjárhæð 83,7 m.kr.

11.2 Fjarskipti og pósthjónusta

Markmið og aðgerðir

Öll fjarskipti og pósthjónusta á Íslandi til og frá landinu ásamt netöryggismálum falla undir málaflokkinn sem er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

Póst- og fjarskiptastofnun hefur meginumsjón með framkvæmd fjarskipta- og póstmála. Fjarskiptasjóður úthlutar fjármunum til verkefna með hliðsjón af markmiðum fjarskiptaáætlunar, einkum til uppbyggingar fjarskiptainviða utan markaðssvæða. Íslands-póstur hf. fer, fyrir hönd íslenska ríkisins, með einkarétt á tiltekinni pósthjónustu og sinnir alþjónustu í pósti á Íslandi.

Unnið er að gerð stefnu í fjarskiptum 2019–2033 og aðgerðaáætlunar fyrir árin 2019–2022, sem áætlað er að leggja fram á haustþingi 2018. Í gildi er fjarskiptaáætlun árána 2011–2022 þar sem fram koma markmið, mælikvarðar og verkefni tengd fjarskiptum og póstmálum hér á landi. Þá er unnið samkvæmt stefnu um net- og upplýsingaöryggi 2015–2026 og aðgerðaáætlun 2015–2018. Sú stefna er einnig í endurskoðun og verður hún hluti af nýrri fjarskiptaáætlun.

Helstu markmið og aðgerðir í málaflöknum í vinnslu árið 2019:

1. Að 99,9% lögheimila og fyrirtækja eigi kost á a.m.k. 100 Mb/s þráðbundinni nettengingu árið 2020.
2. Bætt aðgengi og afköst háhraðafarneta (3G og 4G), einkum utan þéttbýlis.
3. Afnáam einkaréttar í pósti í ársbyrjun 2020.
4. Efling netöryggis.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð ⁵	Framkvæmdaraðili
1	4	Innleiðing og framkvæmd fjarskiptaáætlunar.	SRN, Póst- og fjarskiptastofnun
2	4	Innleiðing laga um net- og upplýsingaöryggi en í henni felst m.a. efling netöryggissveitarinnar.	SRN, Póst- og fjarskiptastofnun

⁵ Sjá nánar um aðgerðir í fjarskiptaáætlun sem lögð verður fram á haustþingi 2018.

3	3	Undirbúningur opnunar póstmárkaðar með afnámi einkaréttar og tryggingu á alþjónustu í ársbyrjun 2020.	SRN, Póst- og fjarskiptastofnun
4	1 og 2	Ísland ljóstengt – landsátak í uppbyggingu fjarskiptainnviða utan markaðssvæða í dreifbýli. Ríkið styrkir ljósleiðaravæðingu sveitarfélaga með fjárveitingum í gegnum fjarskiptasjóð. Aðgerðarár 4 af 6.	SRN, Fjarskiptasjóður, sveitarfélög
5	1 og 2	Fyrstu skref í undirbúningi innleiðingar 5G tækninnar í íslenskt samfélag sem lið í að mæta áskorunum 4. iðnbyltingarinnar. Þátttaka í nýju norrænu samstarfsverkefni um að Norðurlönd og Eyrstrasaltsríkin verði í fararbroddi í innleiðingu 5G.	SRN, Póst- og fjarskiptastofnun
6	2	Öryggi efti á vegakerfi og fjölförnum ferðamannastöðum með aukinni útbreiðslu og afköstum farnets.	Póst- og fjarskiptastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11.20 Fjarskipti					
Rekstrarframlög	852,7	874,3	866,6	-0,9	1,6
Rekstrartilfærslur	89,9	45,7	47,7	4,4	-46,9
Fjármagnstilfærslur	380,3	505,0	495,0	-2,0	30,2
Fjárfestingarframlög	48,0	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	1.370,9	1.425,0	1.409,3	-1,1	2,8
Rekstrartekjur	-	33,6	77,8	131,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.391,4	1.331,5	-4,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.425,0	1.409,3	-1,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldferðar innan ársins heldur eignferðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.409,3 m.kr. og lækkar um 32 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 16,3 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild Póst- og fjarskiptastofnunar hækkar um 60 m.kr., sem stafar að mestu af tekjubreytingum stofnunarinnar að fjárhæð 44,2 m.kr.
- Tímabundin hækkun til Fjarskiptasjóðs vegna viðaukasamnings við fjarskiptafyrirtækið Farice ehf. að fjárhæð 62,5 m.kr., fellur niður.

11.3 Stjórnarsýsla samgönguráðuneytis

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn fellur aðalskrifstofa samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis, fastanefndir, ráðstöfunarfé ráðherra, samningur við Slysavarnarskóla sjómanna og ýmis önnur verkefni sem ekki verða auðveldlega felld undir önnur málefnasvið eða málaflökka. Undirstofnanir ráðuneytisins eru sex og hlutafélög sem tengjast ábyrgðasviðum ráðuneytisins eru

þrjú. Þá heyra tveir sjóðir undir ráðuneytið, Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Fjarskipta-sjóður. Stjórnarmálefni samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis skiptast milli sjö mála-flokka á fjórum málefna sviðum og eru á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

Ráðuneyti samgöngu- og sveitarstjórnarmála tók til starfa 1. maí 2017 í kjölfar uppskiptingar innanríkisráðuneytis. Ráðuneytið hefur hafið vinnu við að móta stefnu sína, markmið og mælikvarða.

Meginmarkmið ráðuneytisins eru:

1. Innviðir og þjónusta skulu mæta þörfum almennings og atvinnulífs.
2. Sjálfbærar byggðir um land allt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Samræming og samþætting áætlana ráðuneytisins.	SRN
2	1 og 2	Undirbúningur á vefsíðu um stefnur, framkvæmdir, árangur og dreifingu fjármuna niður á landshluta í málaflokkum ráðuneytisins. Vefurinn og mælaborðið tengist samþættingu áætlana og er ætlað að bæta ákvarðanatöku og upplýsinga-gjöf.	SRN
3	1 og 2	Efling á faglegum styrk.	SRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11.30 Stjórnsýsla samgönguráðuneytis					
Rekstrarframlög	0,0	713,4	748,8	5,0	-
Rekstrartilfærslur	0,0	96,9	99,1	2,3	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	0,0	810,3	847,9	4,6	-
Rekstrartekjur	-	62,4	64,4	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	747,9	783,5	4,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	810,3	847,9	4,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 847,9 m.kr. og hækkar um 13,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 24 m.kr. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er:

- a. Framlag til ráðuneytisins hækkar um 15 m.kr. vegna aukinnar áherslu á flugmál og almenningsamgöngur sbr. aðgerð nr. 3.

12 Landbúnaður

Skilgreining málefna sviðs

Starfsemi á þessu málefna sviði varðar hagnýtingu auðlinda lands til matvælaframleiðslu og er á ábyrgð sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Málefna sviðið skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Stjórnun landbúnaðarmála
- Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

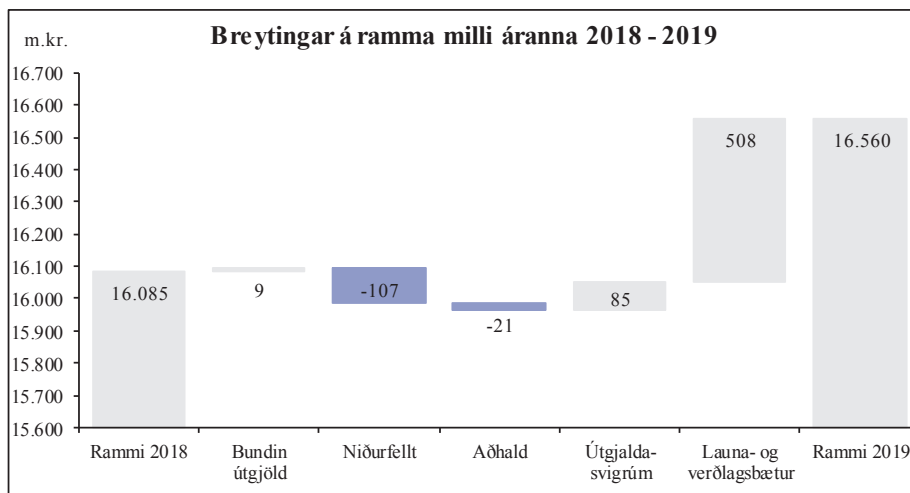
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefna sviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12 Landbúnaður					
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála	15.512,0	15.833,4	16.378,3	3,4	5,6
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	15.512,0	15.833,4	16.378,3	3,4	5,6
12.20 Rannsókn., þróun og nýsk. í landb.mál.	971,5	251,3	181,2	-27,9	-81,3
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	971,5	251,3	181,2	-27,9	-81,3
Samtals	16.483,5	16.084,7	16.559,5	3,0	0,5

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefna sviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefna sviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefna sviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld landbúnaðar árið 2019 eru áætluð 16.559,5 m.kr. og lækka um 33,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 0,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 474,8 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,0%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 8,9 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 107 m.kr. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 98,1 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 20,5 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnaáætlunar sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 85 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 508,3 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun landbúnaðar breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12 Landbúnaður					
Rekstrarframlög	1.778,0	1.857,2	2.113,3	13,8	18,9
Rekstrartilfærslur	14.705,5	14.227,5	14.446,2	1,5	-1,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	16.483,5	16.084,7	16.559,5	3,0	0,5
Rekstrartekjur	-	467,5	535,2	14,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	15.617,2	16.024,3	2,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	16.084,7	16.559,5	3,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Á málefna sviðinu eru hvorki fjármagnstilfærslur né fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 2.113,3 m.kr. og hækka um 256,1 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um launa- og verðlagsbætur og hærri tekjur Matvæla- stofnunar vegna uppfærslu gjaldskrár m.t.t. launa- og verðlagshækkana auk framlags til aðgerða vegna breytinga á reglum um innflutning á hráu kjöti og eggjum og leiðréttingu á hagrænni skiptingu framlaga vegna varna gegn dýrasjúkdómum til samræmis við hagræna skiptingu í bókhaldi.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 218,7 m.kr. og verða 14.446,2 m.kr. en eru 14.227,5 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Hækkunin skýrist fyrst og fremst af launa- og verðlagsbótum.

12.1 Stjórnun landbúnaðarmála

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn varðar stjórnsýslu Matvælastofnunar, nýtingu auðlinda lands, vöktun og yfirlit stjórnvalda. Matvælastofnun er eina stofnunin sem heyrir undir málaflokkinn en undir málaflokkinn falla einnig samningar um starfsskilyrði nautgripærktar og sauð- fjárræktar, samningur um starfsskilyrði framleiðenda garðyrkjuafurða og rammamningur um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins og þau framlög sem ekki falla undir áður talda samninga. Þá falla hér undir greiðslur vegna varna gegn dýrasjúkdómum, m.a. vegna endur-

bóta og viðhalds varnarlína vegna dýrasjúkdóma og bóta vegna niðurskurðar í kjölfar dýrasjúkdóma.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Samkeppnishæf rekstrarskilyrði.
2. Árlegur samdráttur í losun gróðurhúsalofttegunda.
3. Heilnæm matvælaframleiðsla.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Endurskoða búvörusamninga.	ANR
2	1	Endurskoða löggjöf um matvælaeftirlit og dýraheilsu.	ANR
3	2	Móta og framfylgja heildstæðri áætlun um vöktun og ábyrga nýtingu lands en ætlunin er að þróa aðferðafræði til vöktunar á landi svo gera megi heildarmat á gróðurauðlindum.	ANR
4	2	Móta aðgerðir og hvata til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda.	ANR
5	2	Gera matvælastefnu.	ANR
6	3	Endurskoða fyrirkomulag áhættumats og auka vöktun á áhættuþáttum matvælaöryggis, þ.m.t. matvælafalsanir og lyfjapól smitefna í umhverfi, fœðri, dýrum, matvælum og mönnum.	ANR
7	3	Þróa gagnagrunna og rafrænar lausnir til að bæta stjórnun, skráningu búfjarsjúkdóma og tryggja rekjanleika afurða.	Matvælastofnun
8	3	Móta heildstæða eftirlits- og viðbragðsáætlun m.t.t. matvælaöryggis, fœðurs, dýraheilsu og dýravelferðar.	Matvælastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála					
Rekstrarframlög	1.661,2	1.801,5	1.996,2	10,8	20,2
Rekstrartilfærslur	13.850,8	14.031,9	14.382,1	2,5	3,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	15.512,0	15.833,4	16.378,3	3,4	5,6
Rekstrartekjur	-	467,5	535,2	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	15.365,9	15.843,1	3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	15.833,4	16.378,3	3,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 16.378,3 m.kr. og hækkar um 40,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 504,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 403,2 m.kr. sem skýrist af hækkun launa- og verðlagsvísitölu en sú hækkun nemur 445,3 m.kr., en samningarnir lækka samhliða um 42,1 m.kr. í samræmi við ákvæði þeirra um starfsskilyrði í nautgriparækt, sauðfjárrækt og garðyrkju og rammisamnings um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 51 m.kr. vegna hærri tekna Matvælastofnunar. Hækkunin skýrist af gjaldskrárbreytingum en gjaldskrár hafa verið uppfærðar m.t.t. launa- og verðlagshækkana.
- c. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 85 m.kr. vegna aðgerða í tengslum við niðurstöður EFTA-dómstólsins varðandi innflutning á hráu kjöti. Þá fellur niður tíma-bundið 40 m.kr. framlag sem veitt var af sama tilefni í fjárlögum 2018.
- d. Aðhaldskrafa málaflokksins nam 13,5 m.kr.

12.2 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla ýmsir samningar og verkefni í landbúnaði, svo sem vegna landgræðslu og skógræktar í þágu landbúnaðar og hagrannsóknir um landbúnað. Engin stofnun fellur undir málaflokkinn. Við markmiðssetningu málaflokksins var miðað að því að ná fram auknum árangri í þróun á vörum og starfsháttum landbúnaðar.

Markmið í málaflokknum er:

1. Aukin nýsköpun í virðisbættu matvælaframleiðslu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Unnið verði að sameiningu sjóða sem styrkja nýsköpunar- og þróunarverkefni í matvælaframleiðslu.	ANR
2	1	Vinna að stefnu um opinber matvælainnkaup.	ANR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum					
Rekstrarframlög	116,8	55,7	117,1	110,2	0,3
Rekstrartilfærslur	854,7	195,6	64,1	-67,2	-92,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	971,5	251,3	181,2	-27,9	-81,3
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	251,3	181,2	-27,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	251,3	181,2	-27,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 181,2 m.kr. og lækkar um 74 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Tímabundið 45 m.kr. framlag sem veitt var til eins árs í fjárlögum 2018 fellur niður. Framlagið var veitt til þess að koma til móts við hluta af kostnaði minkabænda við að stækka búr vegna nýrra krafna um dýravelferð.
- Tímabundið 22 m.kr. framlag til hagræðingar í loðdýrafóðurframleiðslu sem veitt var til eins árs í fjárlögum 2018 fellur niður. Framlagið var uppgjör á verkefni sem ríkisstjórnin samþykkti framlög til, fyrst árið 2004 og síðar framlengingu um þrjú ár, 2009–2011. Vegna aðhaldsaðgerða árið 2009 var greiðslum vegna verkefnisins frestað. Í fjáráukalögum 2016 var veitt 32 m.kr. framlag til verkefnisins og gert ráð fyrir 22 m.kr. framlagi á árinu 2018 svo ljúka mætti verkefninu.
- Aðhaldskrafa málaflokksins nam 7 m.kr.

13 Sjávarútvegur og fiskeldi

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði varðar nýtingu auðlinda hafs og vatna og er á ábyrgð sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Málefnasviðið skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis.
- Rannsóknir, þróun og nýsköpun á sviði sjávarútvegs og fiskeldis.

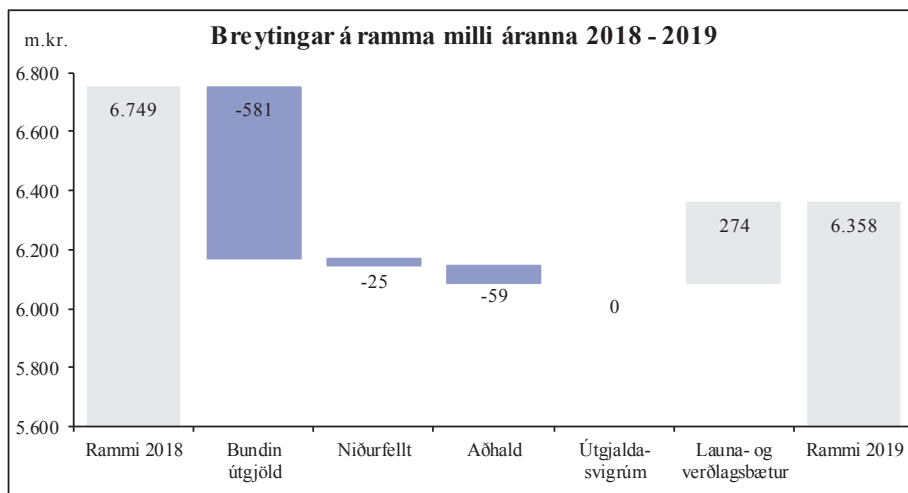
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis	1.253,9	1.313,5	1.274,4	-3,0	1,6
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	1.253,9	1.313,5	1.274,4	-3,0	1,6
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsk. í sjávarútv.	5.144,7	5.435,9	5.083,8	-6,5	-1,2
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	5.144,7	5.435,9	5.083,8	-6,5	-1,2
Samtals	6.398,6	6.749,4	6.358,2	-5,8	-0,6

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakín eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi sjávarútvegs og fiskeldis árið 2019 er áætlaður 6.358,2 m.kr., og er fjármagnaður með framlögum úr ríkissjóði og tekjum. Framlög úr ríkissjóði hækka á milli ára um 272,8 m.kr. og verða 4.553,3 m.kr. en tekjuáætlun fjárlaga gerir ráð fyrir 1.804,9 m.kr. í tekjur stofnana og sjóða. Vegna leiðréttinga á tekjuáætlun fjárlaga lækkar útgjaldarammi sviðsins um 664,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018 eða sem svarar til 9,8%. Að teknu tilliti til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækkar útgjaldaramminn um 391,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,8%. Breytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Breytingar á útgjaldaskuldbindingum á árinu 2019 má einkum rekja til endurskoðunar á tekjuáætlun fjárlaga sem er breytt til samræmis við raunverulegar tekjur stofnana og sjóða sem undir málefna sviðið heyrir. Tekjuáætlun fyrir Verkefnasjóð sjávarútvegsins lækkar um 331 m.kr., fyrir Hafrannsóknastofnun um 340,6 m.kr., fyrir Fiskistofu um 56,9 m.kr., fyrir Verðlagsstofu skiptaverðs um 5,4 m.kr., fyrir Sjóð til síldarrannsóknna um 7 m.kr. og Fiskræktarsjóð um 15,6 m.kr. Á móti kemur að útgjaldaskuldbindingar hækka um 175,7 m.kr., þar af 150 m.kr. tímabundið í eitt ár vegna flutnings Hafrannsóknastofnunar í nýtt húsnæði á árinu 2019. Heildarbreytingin er 580,8 m.kr.
- Til viðbótar lækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 25 m.kr. Nettólækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 605,8 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 59 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 273,6 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á

ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Þá verður nýtt hafrannsóknaskip smíðað á grundvelli þingsályktunar hátíðarfundar Alþingis. Miðað er við að smíðin verði fjármögnuð með sérstöku viðbótarframlagi af fjárlögum næstu þrjú ár 2019–2021.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
Rekstrarframlög	5.501,5	5.763,5	5.749,9	-0,2	4,5
Rekstrartilfærslur	435,0	402,9	348,3	-13,6	-19,9
Fjármagnstilfærslur	461,4	583,0	260,0	-55,4	-43,6
Fjárfestingarframlög	0,7	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	6.398,6	6.749,4	6.358,2	-5,8	-0,6
Rekstrartekjur	-	2.468,9	1.804,9	-26,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.280,5	4.553,3	6,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.749,4	6.358,2	-5,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Á málefnasviðinu eru ekki fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 5.749,9 m.kr. og lækka um 13,6 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Helstu þættir til lækkunar eru lægri tekjur Hafrannsóknastofnunar og Fiskistofu. Þar munar mest um lægri framlög til Hafrannsóknastofnunar úr Verk-efnasjóði sjávarútvegsins en sjóðurinn hefur minna til ráðstöfunar vegna breytinga á VS-afla og lækkunar fiskverðs. Tekjur Fiskistofu lækka vegna breyttra forsendna og lægri kostnaðar, m.a. vegna eflingar rafrænnar stjórnsýslu og fækkunar í skipaflota landsins.

- b. **Rekstrartilfærslur** lækka um 54,6 m.kr. og verða 348,3 m.kr. en eru 402,9 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 30 m.kr. lækkun vegna leiðréttingar á hagrænni skiptingu framlaga til ýmissa samninga og verkefna í sjávarútvegi. Útgjöldin voru áður meðal rekstrartilfærslna en eðli kostnaðarins telst til rekstrarframlaga samkvæmt bókhaldi og hagræn skipting fjárlaga er því leiðrétt til samræmis. Þá lækka tekjur Fiskræktarsjóðs vegna breytinga á lögum um Fiskræktarsjóð, nr. 72/2008, sem samþykktar voru á Alþingi 8. júní 2018. Með breytingunni var árgjald veiðifélaga til Fiskræktarsjóðs felld niður en áætlun sjóðsins fyrir árið 2018 gerir ráð fyrir að tekjurnar nemi um 16,4 m.kr.
- c. **Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 260 m.kr. og er það 323 m.kr. lækkun milli ára. Lækkunin skýrist af lægri tekjum Verkefnasjóðs sjávarútvegsins. Á árunum 2008 til 2014 voru tekjur sjóðsins á bilinu 510 til 880 m.kr. en síðan þá hafa þær lækkað jafnt og þétt og voru þær 244,5 m.kr. árið 2017. Ástæðan fyrir lækkun tekna sjóðsins tengist að mestu leyti lækkun tekna af VS-aflanum. Tekjur Verkefnasjóðs sjávarútvegsins stefna í að fara undir 250 m.kr. á árinu 2018. Tekjuáætlun fjárlaga 2018 gerir hins vegar ráð fyrir að tekjur sjóðsins af VS-afla verði 583 m.kr. en áætlunin hefur ekki verið uppfærð undanfarin ár þar sem talið var að tekjurnar gætu hækkað aftur. Frá árinu 2014 hefur verið stöðugur samdráttur í tekjunum og ekki talið líklegt að þær muni taka breytingum til hækkunar.

13.1 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla verkefni Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs, Fiskræktarsjóður, Umhverfissjóður sjókvíaeldis og alþjóðlegt samstarf í sjávarútvegi. Við markmiðssetningu málaflokksins var litið til þess að skapa jafnvægi milli efnahagslegra, umhverfislegra og samfélagslegra þátta.

Markmið í málaflokki eru:

1. Árleg aukning verðmætasköpunar í sjávarútvegi.
2. Góð umgengni.
3. Aukin samkeppnishæfni.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Uppbygging hagkvæmrar og skilvirkrar stjórnsýslu fiskeldis innan ráðuneytis og undirstofnana til að bregðast við stóru auknum umsvifum í fiskeldi.	ANR
2	2	Áframhaldandi endurskoðun löggjafar um eftirlit með veiðum og vinnslu sjávarafla, þ.m.t. frekari eftirfylgni og skoðun á vigtun sjávarafla.	ANR
3	3	Unnið verður áfram að einföldun regluverks og skilvirkni eftirlits bætt.	ANR

4	3	Samkeppnisstaða Íslands í sjávarútvegi og fiskeldi verði metin heildstætt í samanburði við nágrennalönd okkar. Gerð verði tillaga um úrbætur þar sem það á við.	ANR
---	---	---	-----

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis					
Rekstrarframlög	1.032,4	1.130,7	1.107,6	-2,0	7,3
Rekstrartilfærslur	221,5	182,8	166,8	-8,8	-24,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.253,9	1.313,5	1.274,4	-3,0	1,6
Rekstrartekjur	-	173,3	112,3	-35,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.140,2	1.162,1	1,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.313,5	1.274,4	-3,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.274,4 m.kr. og lækkar um 88,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 49,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 77,9 m.kr. vegna breytinga á tekjum. Tekjur Fiskistofu lækka um 56,9 m.kr. vegna breyttra forsendna, þá helst vegna rafræns ferlis og fækkunar bæði eftirlitsmanna og skipa. Með lögum nr. 67/2015 um breytingu á lögum um Fiskistofu og ýmsum öðrum lögum voru gjaldtökuheimildir Fiskistofu auknar og þeim breytt. Forsendur sem voru til staðar þegar lögum var breytt á árinu 2015 eru ekki til staðar lengur. Þannig hafa millifærslur á aflamarki verið færðar í rafrænt ferli og tekjur vegna eftirlits um borð í fiskiskipum hafa lækkað verulega, bæði vegna fækkunar í skipaflotanum en einnig vegna færri eftirlitsferða. Tekjur Fiskræktarsjóðs lækka vegna lagabreytingar, en Alþingi samþykkti í júní 2018 að fella niður árgjald veiðifélaga til sjóðsins, og tekjur Verðlagsstofu skiptaverðs falla niður í stað hækkunar fjárheimildar stofnunarinnar.
- Aðhaldskrafa málaflokksins nam 10,8 m.kr.

13.2 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla verkefni Hafrannsóknastofnunar, matvælarannsóknir, Verk-efnasjóður sjávarútvegsins og framlög til ýmissa samninga og verkefna í sjávarútvegi, svo sem vegna rannsókna. Við markmiðasetninguna var miðað að því að ná fram auknum árangri í starfsemi sjávarútvegs og fiskeldis á grunni rannsókna, þróunar og nýsköpunar.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Sjálfbær nýting hafsvæða og umhverfis fyrir fiskeldi.
2. Sjálfbær nýting fiskistofna.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Frankvæmdaraðili
1	1	Gerðar verði rannsóknir og unnin úttekt á fýsileika notkunar á ófrjóum eldisfiski eða lokuðum eldisbúnaði, sem hafi það markmið að nota þessar eldisaðferðir í íslensku fiskeldi og setja skorður við notkun á frjóum eldisfisk í eldi. Þessari úttekt skal lokið fyrir 1. desember 2019, þar sem fram koma tillögur um mögulegar aðgerðir í þessa veru.	Hafrannsóknastofnun
2	2	A árinu 2019 verður unnið að hönnun og undirbúningi nýs hafrannsóknaskips. Nýtt hafrannsóknaskip kemur til með að efla rannsóknir í þágu lífríkis og auðlinda í hafinu umhverfis Ísland og er þannig liður í því að ná markmiði um sjálfbæra nýtingu fiskistofna. Aðgerðin var ekki í fjármálaáætlun 2019-2023 en er bætt við í ljósi ályktunar Alþingis.	Hafrannsóknastofnun/ANR
3	2	Stuðla skal að sjálfbærri nýtingu fiskistofna, m.a. með setningu aflareglna á fleiri stofna og þar með hagstæðari sóknarskilyrðum fyrir fiskiskipaflotann. Tillögur að fleiri aflareglum verða unnar á árinu.	Hafrannsóknastofnun
4	2	Vinna við heildstæða áætlun um rannsóknir og vöktun á vistkerfi hafsins. Yfirlit unnið um núverandi stöðu og gerð áætlun um úrbætur. Stefnt er að því að áætlunin liggja fyrir í ársbyrjun 2019 og vinna hefjist skv. henni.	Hafrannsóknastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi					
Rekstrarframlög	4.469,1	4.632,8	4.642,3	0,2	3,9
Rekstrartilfærslur	213,5	220,1	181,5	-17,5	-15,0
Fjármagnstilfærslur	461,4	583,0	260,0	-55,4	-43,6
Fjárfestingarframlög	0,7	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	5.144,7	5.435,9	5.083,8	-6,5	-1,2
Rekstrartekjur	-	2.295,6	1.692,6	-26,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.140,3	3.391,2	8,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.435,9	5.083,8	-6,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingar bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.083,8 m.kr. og hækka framlög úr ríkissjóði á milli ára um 250,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Hins vegar lækkar útgjaldaraminn um 352,1 m.kr. sem rekja má til breytinga á tekjuáætlun fjárlaga hjá

Hafrannsóknastofnun og Verkefnasjóði sjávarútvegsins en tekjur þeirra hafa verið áætlaðar mun hærrí en raun hefur orðið á. Sem dæmi lækkuðu tekjur Hafrannsóknastofnunar um 140 m.kr. á milli áráanna 2017 og 2018 þar sem tekjur af leigu skipa féllu niður enda fékk stofnunin aukið framlag á árinu 2018 til fleiri úthaldsdaga skipa sem dregur úr möguleikum þess að hafa tekjur af útleigu. Ekki hafði verið tekið tillit til þessa í tekjuáætlun fjárlaga. Aðrar helstu breytingar eru eftirfarandi:

- a. Tekjuáætlun Verkefnasjóðs sjávarútvegsins lækkar um 331 m.kr. vegna lægri tekna af VS-afla. Tekjur sjóðsins af VS-afla hafa dregist mikið saman á liðnum árum en tekjuáætlun fjárlaga hefur verið óbreytt. Frá 2008 hafa tekjur sjóðsins farið nokkuð stöðugt niður á við sem varð til þess að ekki hefur verið úthlutað úr Samkeppnisdeild sjóðsins síðan 2012. Þegar mest var fóru tekjur sjóðsins í 880 m.kr. en hafa sem fyrr segir lækkað niður í um 250 m.kr. Ólíklegt er talið að tekjurnar aukist aftur og því er lagt til að tekjuáætlun fjárlaga verði lækkuð.
- b. Tekjuáætlun Hafrannsóknastofnunar lækkar um 340,6 m.kr. Í henni er gert ráð fyrir að styrkir úr Verkefnasjóði sjávarútvegsins lækki vegna lægri tekna sjóðsins. Þá falla niður tekjur af verkefnum sem stofnunin hefur verið með, m.a. vegna útleigu rannsóknaskipa í tilfallandi verkefni þar sem aukið úthald rannsóknaskipa dregur úr möguleikum á að leigja út skipin.
- c. Almennar launa- og verðlagsbreytingar nema 224 m.kr. til hækkunar.
- d. Tímabundið 55 m.kr. framlag vegna endurnýjunar tölvustýribúnaðar rannsóknaskipsins Árna Friðrikssonar, sem forgangsraðað var til í fjárlögum 2018 fellur niður, sem og tímabundið 35 m.kr. framlag vegna matvælarannsóknna sem forgangsraðað var til tímabundið í fjögur ár, 2015–2018. Tímabundið 25 m.kr. framlag til matvælarannsóknna sem veitt var í fjárlögum 2018 til eins árs, fellur niður.
- e. Aðhaldskrafa málaflokksins nam 48,2 m.kr.

14 Ferðaþjónusta

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunar-ráðherra. Málaflokkar sviðsins voru áður tveir en nú heyrir undir sviðið einn flokkur sem ber sama heiti og það.

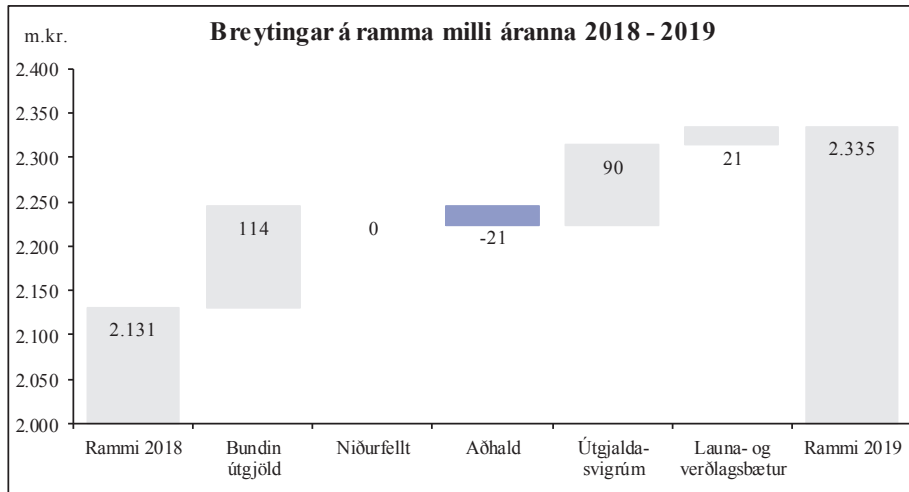
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14 Ferðaþjónusta					
14.10 Ferðaþjónusta	1.920,7	2.131,3	2.334,8	9,5	21,6
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	1.920,7	2.131,3	2.334,8	9,5	21,6
Samtals	1.920,7	2.131,3	2.334,8	9,5	21,6

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld ferðapjónustu árið 2019 eru áætluð 2.334,8 m.kr. og aukast um 182,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 8,6%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 203,5 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 9,5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 113,8 m.kr. til hækkunar.
- b. Engin tímabundin framlög falla niður á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 113,8 m.kr.
- c. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 21,3 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- d. Gert er ráð fyrir útgjalda-svigrúmi innan ramma málefnaáætlunar sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 90 m.kr.
- e. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 21 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun ferðapjónustu breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14 Ferðapjónusta					
Rekstrarframlög	467,7	469,2	770,2	64,2	64,7
Rekstrartilfærslur	809,5	897,7	969,2	8,0	19,7
Fjármagnstilfærslur	624,9	745,4	595,4	-20,1	-4,7
Fjárfestingarframlög	18,6	19,0	0,0	-100,0	-100,0
Heildarútgjöld	1.920,7	2.131,3	2.334,8	9,5	21,6
Rekstrartekjur	-	23,2	38,2	64,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.108,1	2.296,6	8,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.131,3	2.334,8	9,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefнасviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 770,2 m.kr. og hækka um 301 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um framlag til þriggja ára verkefni um þjónustu við þjóðvegi – uppbyggingu á salernisaðstöðu, 90 m.kr., og tilfærslu á verkefnum, t.a.m. flutning á verkefnum varðandi söfnun tölfræðilegra gagna frá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu og Stjórnstöð ferðamála yfir til Ferðamálastofu og þar með fjárveitingu á milli liða innan málefнасviðsins og leiðréttingum á hagrænni skiptingu og tekjuáætlunum ríkisaðila.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 71,5 m.kr. og verða 969,2 m.kr. en eru 897,7 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um tímabundna millifærslu á fjárveitingu á milli málefнасviðs 14 og 7 til að efla nýsköpunarmál, 150 m.kr., sem gengur til baka á málefнасvið 14, tilfærslu á verkefnum, t.a.m. flutning á verkefnum varðandi söfnun tölfræðilegra gagna frá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu og Stjórnstöð ferðamála yfir til Ferðamálastofu og þar með fjárveitingu á milli liða innan málefнасviðsins og leiðréttingum á hagrænni skiptingu.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 595,4 m.kr. og er það 150 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst tímabundin lækkun á framlagi í eitt ár, 50 m.kr., vegna breyttra forsendna frá fjármálaáætlun og tímabundin tilfærsla á fjárveitingu á milli liða á málefнасviðinu.

- d. **Fjárfestingarframlög:** ekki er gert ráð fyrir fjárfestingarframlögum á þessu málefnasviði og er það 19 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst leiðrétting á hagrænni skiptingu.

14.1 Ferðaþjónusta

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla verkefni Ferðamálastofu, styrkveitingar Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða og framlög til ýmissa samninga og verkefna í rannsóknum, þróun og nýsköpun innan ferðaþjónustunnar. Við markmiðssetningu var litið til þess að skapa jafnvægi á milli efnahagslegra, umhverfislegra og samfélagslegra þátta.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Efnahagslega sjálfbær ferðaþjónusta.
2. Samfélagslega sjálfbær ferðaþjónusta.
3. Umhverfislega sjálfbær ferðaþjónusta.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Marka langtíma stefnu um þróun sjálfbærrar ferðaþjónustu í samvinnu við hagsmunaaðila.	ANR
2	1, 2 og 3	Endurskoða skipan ferðamála til að auka skilvirkni og yfirsýn stjórnslu greinarinnar og samhæfingu aðgerða milli ráðuneyta m.t.t. ferðaþjónustu. Áframhaldandi verkefni sem verður unnið að á árinu 2019.	ANR
3	1, 2 og 3	Meta og endurskoða fyrirkomulag greininga, rannsókna og þróunarstarfs m.t.t. gagnaöflunar, forgangsröðunar, fyrirkomulags verkefna og fjármögnunar. Áframhaldandi verkefni sem verður unnið að á árinu 2019.	Ferðamálastofa
4	1, 2 og 3	Styðja við uppbyggingu áfangastaða á landsbyggðinni.	ANR
5	1 og 2	Styðja við markaðsstofur landshlutanna.	Ferðamálastofa
6	1, 2 og 3	Greina þörmörk náttúru, samfélags og efnahagslífs.	Stjórnstöð ferðamála
7	1 og 2	Setja skýrar reglur um skammtímaleigu á húsnaði og efla eftirlit með leyfislausri starfsemi.	ANR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14.10 Ferðaþjónusta					
Rekstrarframlög	467,7	469,2	770,2	64,2	64,7
Rekstrartilfærslur	809,5	897,7	969,2	8,0	19,7
Fjármagnstilfærslur	624,9	745,4	595,4	-20,1	-4,7
Fjárfestingarframlög	18,6	19,0	0,0	-100,0	-100,0
Heildarútgjöld	1.920,7	2.131,3	2.334,8	9,5	21,6
Rekstrartekjur	-	23,2	38,2	64,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.108,1	2.296,6	8,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.131,3	2.334,8	9,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.334,8 m.kr. og hækkar um 182,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 21 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir að 160 m.kr. verði forgangsraðað innan málaflokksins til Ferðamálastofu vegna flutnings á verkefnum frá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Stjórnstöð ferðamála, sbr. markmið nr. 1, 2 og 3 og aðgerð nr. 3. Umsjón með mælaborði ferðaþjónustunnar hefur verið flutt til Ferðamálastofu og einnig mun umsjón með söfnun annarra tölfræðilegra gagna flytjast yfir til Ferðamálastofu.
- Gert er ráð fyrir að 24 m.kr. verði forgangsraðað innan málaflokksins til Ferðamálastofu vegna tveggja stöðugilda, v/breytinga á lögum um skipan ferðamála nr. 73/2005, sbr. markmið nr. 1, 2 og 3 og aðgerð nr. 2.
- Fjárheimild málaflokksins mun lækka tímabundið um 50 m.kr. í eitt ár vegna aðhalds í ríkisrekstri.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 150 m.kr. vegna tímabundins flutnings fjármagns af málefna sviði 7 á málefna sviði 14. Á árinu 2018 var fjármagn flutt af málefna sviði 14 yfir á málefna sviði 7 til að efla nýsköpunarmál og gengur sú ráðstöfun nú til baka.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 90 m.kr. til þriggja ára til verkefnis um þjónustu við þjóðvegi – uppbyggingu á salernisaðstöðu sbr. markmið nr. 1, 2 og 3 og aðgerð nr. 4.
- Aðhaldskrafa málaflokksins nam 21,3 m.kr.

15 Orkumál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði varðar stjórnýslu Orkustofnunar og stefnumótun og eftirlit stjórnvalda, svo sem vegna flutnings og dreifingar raforku, eftirlits með raforkumarkaði, orkuskipta, orkunýtni, nýtingar auðlinda í jörð, orkuöryggis, hitaveitna og kolvetnismála. Málefnasviðið er á ábyrgð ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra og undir það fellur einn málaflokkur, en hann er:

- Stjórnun og þróun orkumála.

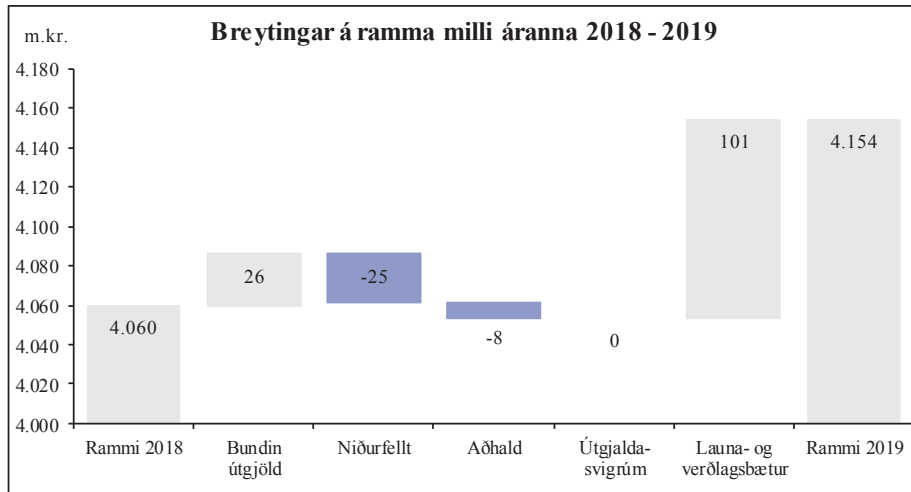
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15 Orkumál					
15.10 Stjórnun og þróun orkumála	3.702,7	4.060,0	4.154,2	2,3	12,2
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	3.702,7	4.060,0	4.154,2	2,3	12,2
Samtals	3.702,7	4.060,0	4.154,2	2,3	12,2

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld orkumála árið 2019 eru áætluð 4.154,2 m.kr. og lækka um 6,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 0,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 94,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 2,3%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 26,2 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 25 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 1,2 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 7,5 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 100,5 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun orkumála breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15 Orkumál					
Rekstrarframlög	705,2	748,8	738,6	-1,4	4,7
Rekstrartilfærslur	2.997,5	3.311,2	3.415,6	3,2	13,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.702,7	4.060,0	4.154,2	2,3	12,2
Rekstrartekjur	-	222,5	226,0	1,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.837,5	3.928,2	2,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.060,0	4.154,2	2,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Á málefnasviðinu eru hvorki fjármagnstilfærslur né fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 738,6 m.kr. og lækka um 10,2 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um að tímabundið 25 m.kr. framlag sem veitt var til eins árs í fjárlögum 2018, vegna vinnu við afmörkun landgrunns, rannsókn og skilgreiningu á austari hluta Reykjaneshryggjar fellur niður.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 104,4 m.kr. og verða 3.415,6 m.kr. en eru 3.311,2 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um launa- og verðlagsbætur auk uppfærðrar tekjuáætlunar jöfnunargjalds miðað við raforkuspá 2017–2050.

15.1 Stjórnun og þróun orkumála

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla verkefni Orkustofnunar og Orkusjóðs, niðurgreiðslur á húshitun og dreifingu raforku auk ýmissa samninga og verkefna í orkumálum, svo sem vegna rannsókna og alþjóðlegs samstarfs. Við markmiðssetningu var litið til þess að skapa jafnvægi milli efnahagslegra, umhverfislegra og samfélagslegra þátta.

Markmið í málaflokknum eru:

- Að tryggja jafnvægi framboðs og eftirspurnar á almennum markaði og þar með orkuöryggi.
- Að auka hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkubúskap Íslands.

3. Að jafna orkukostnað vegna dreifingar raforku og húshitunar á landsvísu.
4. Lágmarkskröfur um afhendingaröryggi raforku gildi um allt land.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Tryggja orkuöryggi á heildsölumarkaði raforku með því að skýra ábyrgð og hlutverk aðila með lagabreytingu. Skýrsla starfshóps væntanleg á árinu 2019.	ANR
2	1, 2 og 3	Miðla þekkingu um mikilvægi hugverkaverndar í orku-málum.	Einkaleyfastofan
3	1 og 4	Rannsóknir á þjóðhagslegri hagkvæmni þess að aukið hlutfall af flutningskerfi raforku verði lagt í jörð. Ráðgert er að skýrsla liggi fyrir haustið 2019.	ANR
4	2	Vinna að orkuskiptum í samræmi við aðgerðaáætlun á grunni þingsályktunar og aðgerða í stjórnarsáttmála.	ANR
5	2 og 3	Varmadæluvæðing á stórum og smáum skala á köldum svæðum (nýta og greina tækifæri til að draga úr raforku-notkun kyntra hitaveitna).	ANR
6	1 og 4	Greina möguleika á smávirkjunum (undir 10MW) á landsvísu og staðbundnum lausnum í orkumálum. Starfshópur tekur til starfa á árinu 2019.	ANR
7	4	Mat á endurbótum til að tryggja orkuöryggi svæða sem búa við skert afhendingaröryggi. Viðvarandi verkefni, ársskýrslu skilað 2019.	OS
8	1	Vinna við gerð langtímaorkustefnu. Starfshópur hefur hafið störf.	ANR
9	1, 2 og 3	Hraða þrífðun rafmagns. Starfshópur að störfum, unnið verður úr tillögum starfshóps á árinu 2019.	ANR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15.10 Stjórnun og þróun orkumála					
Rekstrarframlög	705,2	748,8	738,6	-1,4	4,7
Rekstrartilfærslur	2.997,5	3.311,2	3.415,6	3,2	13,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.702,7	4.060,0	4.154,2	2,3	12,2
Rekstrartekjur	-	222,5	226,0	1,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.837,5	3.928,2	2,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.060,0	4.154,2	2,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.154,2 m.kr. og lækkar um 6,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 100,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 31,3 m.kr. í samræmi við áætlaðar tekjur af jöfnunargjaldi á árinu 2019. Gjaldinu er ætlað að standa undir kostnaði við jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku og tekur framlag ríkissjóðs því mið af tekjum af gjaldinu. Útreikningar byggðir á raforkuspá 2017–2050 gera ráð fyrir að tekjur af jöfnunargjaldi verði 983,3 m.kr. á árinu 2019.
- b. Tímabundið 25 m.kr. framlag sem veitt var til eins árs í fjárlögum 2018, vegna vinnu við afmörkun landgrunns, rannsókn og skilgreiningu á eystri hluta Reykjanes-hryggjar, fellur niður.
- c. Aðhaldskrafa málaflokksins nam 7,5 m.kr.

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnýsla atvinnamála og nýsköpunar

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra og sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Markaðseftirlit og neytendamál.
- Stjórnýsla atvinnamála og nýsköpunar.

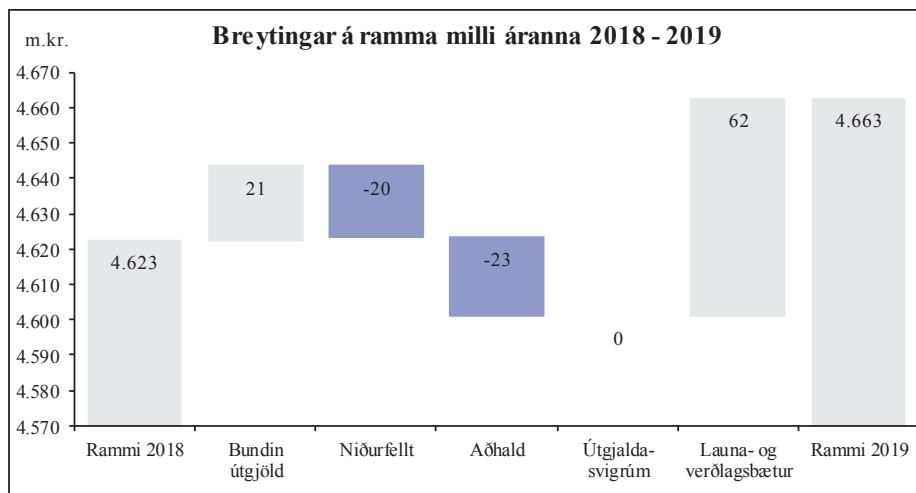
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.ýssla atv.mála					
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál	2.762,0	3.113,8	3.134,0	0,6	13,5
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	694,1	744,1	762,8	2,5	9,9
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	2.067,9	2.369,7	2.371,2	0,1	14,7
16.20 Stjórnýsla atvinnamála og nýsköpunar	1.405,4	1.508,7	1.528,5	1,3	8,8
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	1.405,4	1.508,7	1.528,5	1,3	8,8
Samtals	4.167,4	4.622,5	4.662,5	0,9	11,9

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld markaðseftirlits, neytendamála og stjórnsýslu atvinnamála og nýsköpunar árið 2019 eru áætluð 4.662,5 m.kr. og lækka um 21,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar 0,5% til lækkunar. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 40 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,9%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 21 m.kr. til lækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 20 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 1 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 22,5 m.kr. á árinu 2018 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 61,5 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendra mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun markaðseftirlits, neytendamála og stjórnsýslu atvinnamála og nýsköpunar breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj. sýsla atv. mála					
Rekstrarframlög	3.957,3	4.410,5	4.457,3	1,1	12,6
Rekstrartilfærslur	210,1	212,0	205,2	-3,2	-2,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.167,4	4.622,5	4.662,5	0,9	11,9
Rekstrartekjur	-	239,4	244,2	2,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.383,1	4.418,3	0,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.622,5	4.662,5	0,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga en engar fjármagnstilfærslur er á málefna sviðinu.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 4.457,3 m.kr. og hækka um 46,8 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um leiðréttingar á áætluðum tekjum ríkisaðila og almennar launa- og verðlagsbreytingar. Að auki fellur niður tímabundið 20 m.kr. framlag sem veitt var í fjárlögum 2017 vegna stöðu sérfræðings um málefni hafsins. Óveruleg hækking verður á rekstrargjöldum Fjármálaeftirlitsins en þau eru fjármögnuð með eftirlitsgjaldi sem Fjármálaeftirlitið innheimtir af eftirlitsskyldum aðilum og rennur í ríkissjóð. Ráðherra ákvarðar á grundvelli fjárheimildar í fjárlögum fjárveitingu til reksturs stofnunarinnar sem nemur að lágmarki áætlun fjárlaga um tekjur af eftirlitsgjaldi og greiðslur fyrir sértækar aðgerðir, sbr. 1. gr. laga nr. 99/1999.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 6,8 m.kr. og verða 205,2 m.kr. en eru 212 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um leiðréttingar á áætluðum tekjum, leiðréttingar á hagrænni skiptingu útgjalda og aðhaldskröfur.

16.1 Markaðseftirlit og neytendamál

Markmið og aðgerðir

Undir málaflökkinn falla málefni markaðseftirlits og neytendamála. Þrjár stofnanir falla undir málaflökkinn; Fjármálaeftirlitið, Samkeppniseftirlitið og Neytendastofa. Meginmarkmið málefna sviðsins byggist á aukinni samkeppnishæfni atvinnulífs á efnahagslegu, umhverfislegu og samfélagslegu jafnvægi.

Markmið í málaflokknum eru skv. fjármálaáætlun 2019–2023:

1. Aukið gegnsæi, virk samkeppni og heilbrigðir viðskiptahættir fjármála- og viðskiptalífs.
2. Aukin umhverfisvitund og úrlausnir á grunni markaðseftirlits og samkeppni.
3. Aukið traust almennings og fyrirtækja til atvinnulífs og markaðseftirlits.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 3	Meta þekkingu stjórnenda fyrirtækja á meginreglum samkeppnislaga og efla almenna fræðslu um áhrif markaðs- eftirlits, þ.m.t. neytendaverndar, á efnahagslífið.	ANR
2	2	Greina áhrif markaðseftirlits á grænan hagvöxt og umhverfisvernd og taka til skoðunar lög og reglur sem hindrað geta þróun úrlausna á sviði umhverfismála.	ANR
3	1, 2 og 3	Endurskoða skipan neytendamála.	ANR
4	1 og 3	Uppfæra rafræna þjónustugátt FME til að einfalda skil gagna, fyrirsparna og erinda.	FME
5	3	Endurskoða lög nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og lög nr. 99/1999 um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.	FJR
6	1 og 3	Athugun á aukinni hagkvæmni og skilvirkni við gagnasöfnun í samstarfi Fjármálaeftirlits, Seðlabanka Íslands, Hagstofu Íslands og Ríkisskattstjóra.	FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál					
Rekstrarframlög	2.751,8	3.100,0	3.122,9	0,7	13,5
Rekstrartilfærslur	10,2	13,8	11,1	-19,6	8,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.762,0	3.113,8	3.134,0	0,6	13,5
Rekstrartekjur	-	99,8	77,7	-22,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.014,0	3.056,3	1,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.113,8	3.134,0	0,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.134 m.kr. og lækkar um 3,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 24,1 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins felast í 5 m.kr. aðhaldskröfu til málaflokksins.

16.2 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla verkefni aðalskrifstofu atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins og rekstur Sjúvarútvegshússins. Markmið málaflokksins leggur grunn að skilvirkari stjórnsýslu atvinnumála og nýsköpunar og vandaðri áætlanagerð til lengri tíma.

Markmið í málaflöknum er:

1. Bætt stefnumótun, vandaðri áætlanagerð og markvissara árangursmat.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Greina fyrirkomulag áætlanagerðar með tilliti til laga um opinber fjármál, m.a. um forgangsstöðun verkefna til lengri tíma, stjórnun og eftirlit. Áframhaldandi verkefni á árunum 2019-2020.	ANR
2	1	Stefna að alþjóðlegri viðurkenningu faggildingar og greina kosti þess að nýta faggiltar skoðunarstofur við opinbert eftirlit. Verkefnið heldur áfram á árinu 2019.	ANR
3	1	Greina stöðu og skýra yfirsýn um þróun, starfsemi og áhrif þjónustugreina í hagkerfinu.	ANR
4	1	Einfalda regluverk og verkferla í þágu atvinnulífs.	ANR
5	1	Framkvæma samkeppnismat í samvinnu við OECD.	ANR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16.20 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar					
Rekstrarframlög	1.205,5	1.310,5	1.334,4	1,8	10,7
Rekstrartilfærslur	199,9	198,2	194,1	-2,1	-2,9
Fjármagnstillfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.405,4	1.508,7	1.528,5	1,3	8,8
Rekstrartekjur	-	139,6	166,5	19,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.369,1	1.362,0	-0,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.508,7	1.528,5	1,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.528,5 m.kr. og lækkar um 17,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 37,4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 20 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags í fjárlögum 2017 vegna stöðu sérfræðings um málefni hafsins.
- b. Gert er ráð fyrir að 32 m.kr. verði forgangsraðað innan málaflokksins til verkefnis um samkeppnishindranir í samvinnu við OECD sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 5.
- c. Aðhaldskrafa málaflokksins nam 17,5 m.kr.

17 Umhverfismál

Skilgreining málefna sviðs

Starfsemi á þessu málefna sviði er á ábyrgð ráðherra umhverfis- og auðlindamála. Það skiptis í fimm málaflokka, en þeir eru:

- Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla.
- Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands.
- Meðhöndlun úrgangs.
- Varnir gegn náttúruvá.
- Stjórnsýsla umhverfismála.

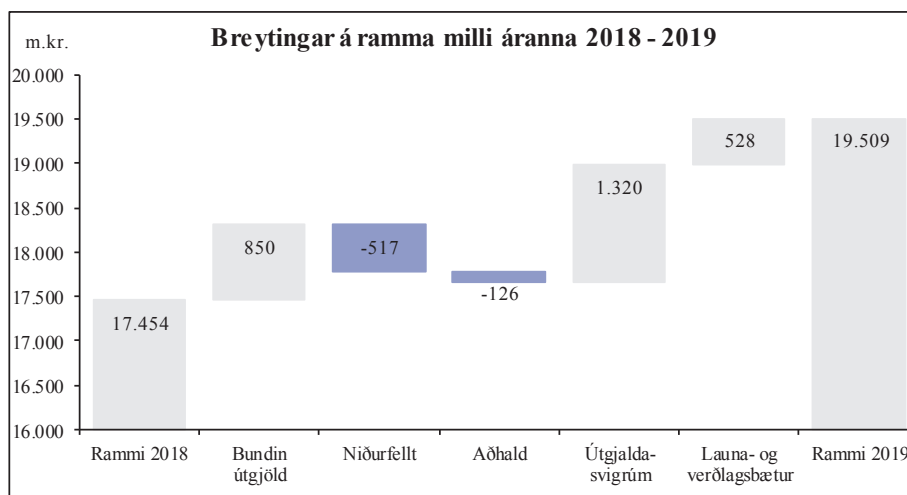
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefna sviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17 Umhverfismál					
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla	4.663,9	4.555,3	5.503,7	20,8	18,0
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	4.663,9	4.555,3	5.503,7	20,8	18,0
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands	3.139,2	3.355,3	3.423,9	2,0	9,1
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	3.139,2	3.355,3	3.423,9	2,0	9,1
17.30 Meðhöndlun úrgangs	3.975,9	4.494,1	4.879,0	8,6	22,7
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	3.975,9	4.494,1	4.879,0	8,6	22,7
17.40 Varnir vegna náttúruvá	1.700,0	1.249,0	1.107,0	-11,4	-34,9
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	1.700,0	1.249,0	1.107,0	-11,4	-34,9
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála	3.710,9	3.800,5	4.595,6	20,9	23,8
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	3.710,9	3.800,5	4.595,6	20,9	23,8
Samtals	17.189,9	17.454,2	19.509,2	11,8	13,5

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefna sviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefna sviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefna sviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðsins árið 2019 eru áætluð 19.509,2 m.kr. og aukast um 1.527,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 8,8% aukningar. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 2.055,0 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 11,8%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 850,1 m.kr. til hækkunar. Þar vegur þyngst 825,8 m.kr. gjalda- aukning vegna breytinga á áætluðum sértekjum ríkisaðila sem skýrist að stærstum hluta af vanáætlun þeirra í fyrri fjárlögum en þessi aukning hefur ekki áhrif á greiðslur úr ríkissjóði. Því nemur raunaukning 24,3 m.kr.
- b. Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 516,8 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 333,3 m.kr.
- c. Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 126,0 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gjaldmálaáætlun.
- d. Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefna sviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 1.320 m.kr. Þar vega þyngst 600 m.kr. vegna loftslagsmála, 500 m.kr. til að styrkja innviði á náttúruverndar- svæðum og 200 m.kr. vegna aukinnar landvörslu.
- e. Launa- og verðlagshækkunir ársins 2019 eru áætlaðar 527,7 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrund- velli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frum- varpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytist milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17 Umhverfismál					
Rekstrarframlög	11.374,9	10.914,5	12.892,7	18,1	13,3
Rekstrartilfærslur	3.379,2	4.334,4	5.078,8	17,2	50,3
Fjármagnstilfærslur	1.405,7	1.102,2	1.092,2	-0,9	-22,3
Fjárfestingarframlög	1.030,1	1.103,1	445,5	-59,6	-56,8
Heildarútgjöld	17.189,9	17.454,2	19.509,2	11,8	13,5
Rekstrartekjur	-	3.415,7	3.697,7	8,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.038,5	15.811,5	12,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	17.454,2	19.509,2	11,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 12.892,7 m.kr. og hækka um 1.978,2 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Án launa- og verðlagsbóta og breytinga á rekstrarframlögum í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila munar mest um 250 m.kr. framlag vegna loftslagsmála. Um er að ræða endurheimt landgæða, svo sem með aðgerðum í skógrækt, landgræðslu og endurheimt votlendis. Þá er gert ráð fyrir 80 m.kr. framlagi til rannsókna og vöktunar í tengslum við náttúruvernd, 200 m.kr. til aukinnar landvörslu, 105 m.kr. til sértækra aðgerða til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og 105,9 m.kr. aukningu á framlagi til Úrvinnslusjóðs í tengslum við vænta aukningu á úrvinnslugjaldi.
- b. **Rekstrartilfærslur** hækka um 744,4 m.kr. og verða 5.078,8 m.kr. en eru 4.334,4 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 354 m.kr. í tengslum við framkvæmd landsáætlunar um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum, 280 m.kr. aukningu á framlagi til Endurvinnslunnar hf. í tengslum við áætlun um aukningu í skila- og umsýslugjaldi frá fyrra ári og 210 m.kr. vegna sértækra aðgerða að frumkvæði stjórnvalda til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Á móti koma 94 m.kr. niðurfelld tímabundin framlög til lækkunar.

- c. **Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 1.092,2 m.kr. sem er 10 m.kr. lækkun milli ára.
- d. **Fjárfestingarframlög** eru áætluð 445,5 m.kr. og er það 657,6 m.kr. lækkun milli ára. Þar veða þyngst 525 m.kr. niðurfelld tímabundin framlög vegna bygginga Þjóðgarðsmiðstöðva, auk 132 m.kr. vegna breytinga á meðferð markaðra tekna hjá Ofanflóðasjóði.

17.1 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla

Markmið og aðgerðir

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru: náttúruverndaraðgerðir, rekstur náttúruverndarsvæða, innviðauppygging og landvarsla, gróður- og jarðvegsvernd, stöðvun eyðingar jarðvegs og gróðurs, eftirlit með nýtingu lands, endurheimt raskaðra vistkerfa, þ.m.t birkiskóga, víðikjarris og votlendis, ásamt uppbyggingu og sjálfbærri nýtingu skóga.

Ríkisaðilar sem heyra undir málaflokkinn eru: Skógræktin, Landgræðsla ríkisins, Vatnajökulsþjóðgarður og Þjóðgarðurinn á Þingvöllum, auk þess sem hluti af starfsemi Umhverfisstofnunar fellur undir málaflokkinn.

Í málaflokknum eru sett tvö markmið er koma fram í fjármálaáætlun 2019–2023:

1. Að árið 2023 sé álag á 95% áfangastaða innan náttúruverndarsvæða innan þolmarka. Megintilgangur þessa markmiðs er að tryggja sjálfbæra nýtingu náttúruverndarsvæða, meðal annars með viðeigandi innviðum og landvörslu til að stýra ágangi ferðafólks og viðhalda verndargildi náttúruverndarsvæða.
2. Að árið 2025 sé unnið eftir heildstæðu vöktunarkerfi um ástand gróður- og jarðvegsauðlinda og losun og bindingu kolefnis í jarðvegi og gróðri. Megin-tilgangur þessa markmiðs er að til sé hverju sinni heildstætt mat á sjálfbærni nýtingar gróður- og jarðvegsauðlinda og tryggt að fyrir liggi á hverjum tíma upplýsingar um losun og bindingu kolefnis í jarðvegi og gróðri.

Aðgerðir sem settar hafa verið fram fyrir næsta fjárlagaár eru:

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Unnið verður eftir landsáætlun um innviði til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum að skipulagi og uppbyggingu á áfangastöðum, sem meðal annars byggir á samræmdu mati á ástandi áfangastaða og aukinni fagþekkingu á viðfangsefnum áætlunarinnar.	UAR
2	1	Aukið verður við landvörslu á landi í umsjá Vatnajökulsþjóðgarðs sem er undir álagi vegna ágangs ferðamanna.	Vatnajökulsþjóðgarður
3	2 og 1 í málaflokk 17.5	Unnið verður að breytingum á landnotkun með auknum aðgerðum á sviði skógræktar, landgræðslu og endurheimtar votlendis, samhliða vöktun á kolefnisforða í jarðvegi og gróðri, og stöðu og nýtingu gróður- og jarðvegsauðlindar. Aðgerðin er liður í aðgerðaáætlun í loftslagsmálum vegna skuldbindinga Íslands í tengslum við Parísarsamkomulagið og tengist markmiði um kolefnishlutlaust Ísland 2040.	UAR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla					
Rekstrarframlög	3.494,4	2.507,4	3.737,9	49,1	7,0
Rekstrartilfærslur	413,2	1.091,6	1.335,1	22,3	223,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	756,3	956,3	430,7	-55,0	-43,1
Heildarútgjöld	4.663,9	4.555,3	5.503,7	20,8	18,0
Rekstrartekjur	-	859,7	1.633,7	90,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.695,6	3.870,0	4,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.555,3	5.503,7	20,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.503,7 m.kr. og hækkar um 756,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 191,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins að frátöldum breytingum á rekstrarframlögum í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila að fjárhæð 702,8 m.kr. eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 354 m.kr. til Landsáætlunar um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 250 m.kr. vegna aukinnar endurheimtar landgæða, svo sem skógræktar, landgræðslu og votlendis, og til eflingar rannsókn- um og vöktun á loftslagsáhrifum landgræðslu, til eflingar rannsókna á áhrifum vegna endurheimt votlendis og til að efla kolefnisbókhald í tengslum við loftslagsmál, sbr. markmið nr. 2 og aðgerð nr. 3 en einnig í samræmi við markmið nr. 1 í málaflokki 17.5 og aðgerðir nr. 1 og 2 í þeim málaflokki.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 80 m.kr. vegna aukinnar landvörslu og 40 m.kr. vegna eflingar starfsemi í tengslum við aukið álag vegna aukins fjölda ferðamanna innan þjóðgarða sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 2.
- Niðurfelling 525 m.kr. tímabundinna framlaga vegna framkvæmda við þjóðgarðs- miðstöðvar á Hellissandi, Kirkjubæjarklaustri og Þingvöllum.
- Hagræðingarkrafa á málaflokkinn nemur 55,2 m.kr.

17.2 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands**Markmið og aðgerðir**

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru: grunnrannsóknir á náttúru og auðlindum Íslands, vöktun á náttúruvá og náttúru landsins, vöktun umhverfisáhrifa landnýtingar og miðlun og hagnýting rannsókna.

Ríkisaðilar sem heyra undir málaflokkinn eru: Veðurstofa Íslands, Náttúrufræðistofnun Íslands og Náttúrurannsóknastöðin við Mývatn.

Í málaflokknum eru sett þrjú markmið er koma fram í fjármálaáætlun 2019 – 2023:

1. Árið 2018 liggja fyrir áætlun um rannsóknir á veigamiklum rannsóknarþáttum varðandi áhrif loftslagsbreytinga. Megintilgangur þessa markmiðs er að auka viðnámsþol og aðlögunargetu vegna loftslagstengdrar hættu og náttúruhamfara og að vinna grunn að því að grípa til ráðstafana vegna afleiðinga loftslagsbreytinga sem m.a. verði felldar inn í landsbundnar áætlanir, stefnumál og skipulag í framtíðinni. Áætlunin er undanfari þess að hægt sé að byrja að vinna eftir henni árið 2019.
2. Á árinu 2018 liggja fyrir áætlun um vöktun á náttúru Íslands og skráningu berg- og jarðgrunna. Megintilgangur þessa markmiðs er að á hverjum tíma liggja fyrir aðgengilegar upplýsingar um ástand náttúrunnar og upplýsingar um berg- og jarðgrunna landsins sem byggja á kerfisbundinni skráningu. Slíkar upplýsingar eru nauðsynlegur grunnur náttúruverndar og sjálfbærrar nýtingar jarðrænna auðlinda, m.a. efnisnáma, vatnsauðlindarinnar og jarðhita.
3. Á árinu 2018 liggja fyrir áætlun um eflingu og þéttingu mælanets vöktunarkerfa vegna náttúruvár á svæðum í forgangi. Megintilgangur þessa markmiðs er annars vegar að geta vaktað alla veigamestu þætti náttúruvár á helstu stöðum á landinu til að geta gefið út viðvaranir til stjórnvalda, almanna og almennings í því skyni að vernda líf og eignir landsmanna og auka öryggi ferðafólks. Hins vegar að geta vaktað breytingar í þróun náttúrunnar, svo sem vegna veðurfars, loftslagsbreytinga, skipulagsmála og nýtingar gróður- og jarðvegsauðlinda.

Aðgerðir sem settar hafa verið fram fyrir næsta fjárlagaár eru:

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Á grundvelli áætlunar verður unnið að rannsóknum á áhrifum loftslagsbreytinga.	UAR
2	2	Á grundvelli áætlunar verður unnið að skráningu berg- og jarðgrunna á landinu.	UAR
3	3	Á grundvelli áætlunar verður unnið að eflingu vöktunarkerfa vegna náttúruvár.	UAR, Veðurstofa Íslands

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands					
Rekstrarframlög	2.958,2	3.135,2	3.241,6	3,4	9,6
Rekstrartilfærslur	181,0	220,1	182,3	-17,2	0,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.139,2	3.355,3	3.423,9	2,0	9,1
Rekstrartekjur	-	1.555,2	1.611,2	3,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.800,1	1.812,7	0,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.355,3	3.423,9	2,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.423,9 m.kr. og lækkar um 100,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 168,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins að frátöldum breytingum á rekstrarframlögum í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila að fjárhæð 20,8 m.kr.:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 44,8 m.kr. vegna niðurfellingar á tíma- bundinni heimild til náttúrustofa. Á móti kemur 16 m.kr. framlag til náttúrustofa í málaflokki 17.5.
- Niðurfelling á tímabundnu 28 m.kr. framlagi til Veðurstofu Íslands í tengslum við sóknaráætlun í loftslagsmálum.
- Hagræðingarkrafa á málaflokkinn nemur 6,6 m.kr.

17.3 Meðhöndlun úrgangs**Markmið og aðgerðir**

Helsta verkefni málaflokksins er að leggja á tiltekna vöruflokka úrvinnslu- og/eða skilagjald til að skapa hagræn skilyrði fyrir viðeigandi nýtingu úrgangs til að draga úr soun, svo sem með endurnotkun, endurvinnslu og endurnýtingu og stuðla þannig að lágmarksförgun.

Aðilar sem heyra undir málaflokkinn eru Úrvinnslusjóður og Endurvinnslan hf.

Fyrir málaflokkinn hefur verið sett eitt markmið í fjármálaáætlun 2019–2023:

- Að fyrir árslok 2019 verði lokið við að endurskoða stefnu og markmið fyrir úrgang sem ber úrvinnslu- og/eða skilagjald á grunni hringrásarhagkerfisins. Megintilgangur þessa markmiðs er að stíga ákveðin skref í innleiðingu hringrásarhagkerfisins þar sem markvisst er komið í veg fyrir myndun

úrgangs hér á landi og stuðlað að betri meðhöndlun þess úrgangs sem myndast með mælanlegum árangri.

Aðgerðir sem settar hafa verið fram fyrir næsta fjárlagaár eru:

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Á árinu verði unnið að endurskoðun og setningu markmiða um endurvinnslu og endurnýtingu úrgangs með hliðsjón af stefnu Evrópusambandsins um hringrásarhagkerfið.	UAR
2	1	Framkvæmd aðgerðaáætlunar um plast.	UAR, Umhverfisstofnun
3	1	Framkvæmd úrgangsfornastefunnar Saman gegn sóun 2016-2027.	UAR, Umhverfisstofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.30 Meðhöndlun úrgangs					
Rekstrarframlög	1.537,6	1.844,1	1.949,0	5,7	26,8
Rekstrartilfærslur	2.438,3	2.650,0	2.930,0	10,6	20,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.975,9	4.494,1	4.879,0	8,6	22,7
Rekstrartekjur	-	70,0	69,0	-1,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.424,1	4.810,0	8,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.494,1	4.879,0	8,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.879,0 m.kr. og hækkar um 384,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild til Endurvinnslunnar hf. er aukin um 280 m.kr. vegna áætlunar um aukningu í innheimtu á skila- og umsýslugjaldi frá fyrra ári.
- Fjárheimild til Úrvinnslusjóðs er aukin um 105,9 m.kr. vegna áætlunar um aukningu í innheimtu á úrvinnslugjaldi frá fyrra ári.

17.4 Varnir gegn náttúruvá

Markmið og aðgerðir

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru: gerð hættumats vegna ofanflóða, frumathugun og hönnun varnarmannvirkja og uppbygging og viðhald varnarmannvirkja. Einnig fellur tímabundið undir málaflokkinn gerð hættumats vegna eldgosa og vatns- og sjávarflóða. Einn ríkisaðili, Ofanflóðasjóður, tilheyrir málaflokknum.

Í málaflokknum er tilgreint eitt markmið í fjármálaáætlun 2019 – 2023:

1. Að ljúka sex verkframkvæmdum fyrir árslok 2023. Megintilgangur þessa markmiðs er að bæta ofanflóðavarnir til að auka öryggi og verja eignir íbúa. Ráðgert er að hefja og ljúka framkvæmdum við þrjú ný verkefni fyrir árslok 2023.

Aðgerð sem sett hefur verið fram fyrir næsta fjárlagaár er:

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Hefja verkframkvæmdir í tveimur sveitarfélögum, Vesturbyggð og Fjarðabyggð.	UAR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.40 Varnir vegna náttúruvá					
Rekstrarframlög	19,5	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	1,0	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	1.405,7	1.102,2	1.092,2	-0,9	-22,3
Fjárfestingarframlög	273,8	146,8	14,8	-89,9	-94,6
Heildarútgjöld	1.700,0	1.249,0	1.107,0	-11,4	-34,9
Rekstrartekjur	-	660,0	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	589,0	1.107,0	87,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.249,0	1.107,0	-11,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.107,0 m.kr. og lækkar um 142 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Þar af eru 132 m.kr. vegna breytinga á meðferð markaðra tekna og 10 m.kr. vegna aðhaldskröfu.

17.5 Stjórnsýsla umhverfismála

Markmið og aðgerðir

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru: stjórnsýsla náttúruverndarmála, mat á verndargildi og friðlýsingar, að tryggja sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda, að tryggja heilnæmt umhverfi og öruggar neysluvörur, umsjón með mannvirkjagerð og brunavörnum, rafmagnsöryggi og eftirlit með byggingarvörum, skipulagsmál og mat á umhverfisáhrifum, miðlun upplýsinga til almennings, þátttökuréttindi almennings og að tryggja réttláta málsmeðferð, loftslagsmál, stjórn vatnamála, fráveitumál og fleira.

Ríkisaðilar sem heyra undir málaflokkinn eru: aðalskrifstofa umhverfis- og auðlindaráðuneytis, Umhverfisstofnun, Mannvirkjastofnun, Skipulagsstofnun, Stofnun Vilhjálms Stefánssonar og úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála.

Í málaflokknum eru sett þrjú markmið er koma fram í fjármálaáætlun 2019–2023:

1. Að aðgerðaáætlun í loftslagsmálum sé komin til framkvæmda árið 2019. Megintilgangur þessa markmiðs er að uppfylla skuldbindingar Parísarsamningsins með því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við stefnu og markmið hans og ná markmiðum ríkisstjórnarinnar um kolefnishlutleysi Íslands árið 2040. Aðgerðaáætlunin skal ná til allra geira samfélagsins.
2. Að á næstu fimm árum hafi verið hrundið í framkvæmd núverandi áformum stjórnvalda um friðlýsingar náttúruverndarsvæða. Megintilgangur þessa markmiðs er að efla náttúruvernd. Markmiðið tengist með beinum hætti meginmarkmiði málefnasviðsins er snýr að verndun náttúrunnar og sjálfbærni í nýtingu náttúruauðlinda. Enn fremur tengist markmiðið áhersluþáttum málefnasviðsins er snúa að því að efla landvörslu, stofna þjóðgarð á miðhálandi Íslands, að innleiða framkvæmdaáætlun náttúruminjasráð og ljúka friðlýsingum svæða samkvæmt verndarflokki rammaáætlunar og eldri náttúruverndaráætlunum.
3. Að í árslok 2022 sé búið að bæta viðmót og aðgengi að stjórnsýslu, m.a. með aukinni rafrænni stjórnsýslu. Megintilgangur þessa markmiðs er að tryggja opna og gagnsæja stjórnsýslu málaflokksins, m.a. með því að miðla upplýsingum um ákvarðanir og ferli sem varða hagsmuni almennings með aðgengilegum hætti. Jafnframt að bæta markvisst almannaþjónustu með rafrænum þjónustuleiðum með aukin lífsgæði landsmanna að leiðarljósi.

Aðgerðir sem settar hafa verið fram fyrir næsta fjárlagaár eru:

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Unnið verði að framkvæmd verkefna í samræmi við aðgerðaáætlun í loftslagsmálum.	UAR
2	1	Unninn verði vegvísir að kolefnishlutleysi Íslands 2040, þ.m.t. þáttur landnotkunar.	UAR
3	1	Stofnun loftslagssjóðs og úthlutun styrkja úr honum.	UAR
4	2	Átak í friðlýsingum og verkefni því til stuðnings.	UAR
5	1 í málaflokki 17.1	Aukið verður við landvörslu á friðlýstum svæðum auk ýmissa annarra svæða sem eru undir álagi vegna ágangs ferðamanna.	Umhverfisstofnun
6	2	Unnið verður að undirbúningi að stofnun miðhálandisþjóðgarðs. Þverpólitísk nefnd um stofnun þjóðgarðs mun skila tillögum sínum á árinu 2019.	UAR
7	3	Unnið verður að innleiðingu skráningarskyldu í stað starfsleyfisútgáfu.	UAR, Umhverfisstofnun
8	3	Unnið verður að því að rauntímaupplýsingar um skráð byggingarstig mannvirkja verði aðgengilegar á vefnum.	Mannvirkjastofnun
9	3	Á árinu verður lokið við kortlagningu þjónustuleiða og unnin áætlun um innleiðingu rafrænnar þjónustu fyrir þær.	UAR

10	3	Á árinu verður unnið að undirbúningi að samtengingu rafrænna byggingarleyfa og stafræns skipulags.	UAR, Mannvirkjastofnun, Skipulagsstofnun
11	3	Framkvæmd aðgerðaáætlunar í kjölfar 2. landsskýrslu Íslands um innleiðingu Árósasamningsins.	UAR
12	3	Hafinn verði undirbúningur að strandsvæðaskipulagi fyrir Austfirði og Vestfirði.	Skipulagsstofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála					
Rekstrarframlög	3.365,2	3.427,8	3.964,2	15,6	17,8
Rekstrartilfærslur	345,7	372,7	631,4	69,4	82,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	3.710,9	3.800,5	4.595,6	20,9	23,8
Rekstrartekjur	-	270,8	383,8	41,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.529,7	4.211,8	19,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.800,5	4.595,6	20,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.495,6 m.kr. og hækkar um 795,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Að frátöldum breytingum á rekstrarframlögum í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila, að fjárhæð 101,2 m.kr. og almennum launa- og verðlagsbreytingum, að fjárhæð 167,1 m.kr., eru helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er augin um 338,0 m.kr. til fjármögnunar sértækra aðgerða að frumkvæði stjórnvalda til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og annarra verkefna í loftslagsmálum, sbr. markmið nr. 1 og aðgerðir 1, 2 og 3.
- Fjárheimild málaflokksins er augin um 120 m.kr. vegna aukinnar landvörslu í þjóðgördum og á friðlýstum svæðum auk svæða sem eru undir álagi vegna ágangs ferðamanna, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 17.1 og aðgerð nr. 5 í þessum málaflokki.
- Fjárheimild til málaflokksins er augin um 126 m.kr. til vöktunar og rannsókna náttúruverndarsvæða og til styrkingar stjórnsýslu vegna þeirra, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 17.1 og aðgerð nr. 1 í þeim málaflokki. Þar af eru 16 m.kr. til náttúrustofa.
- Niðurfelldar tímabundnar fjárheimildir nema alls 34 m.kr. en þar vega þyngst fjárheimildir vegna sóknaráætlunar í loftslagsmálum.
- Hagræðingarkrafa til málaflokksins nemur 54,2 m.kr.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

Skilgreining málefnasviðs

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti. Málefnasviðið skiptist í fjóra málaflokka, en þeir eru:

- Safnamál
- Menningarstofnanir
- Menningarsjóðir
- Íþróttar- og æskulýðsmál

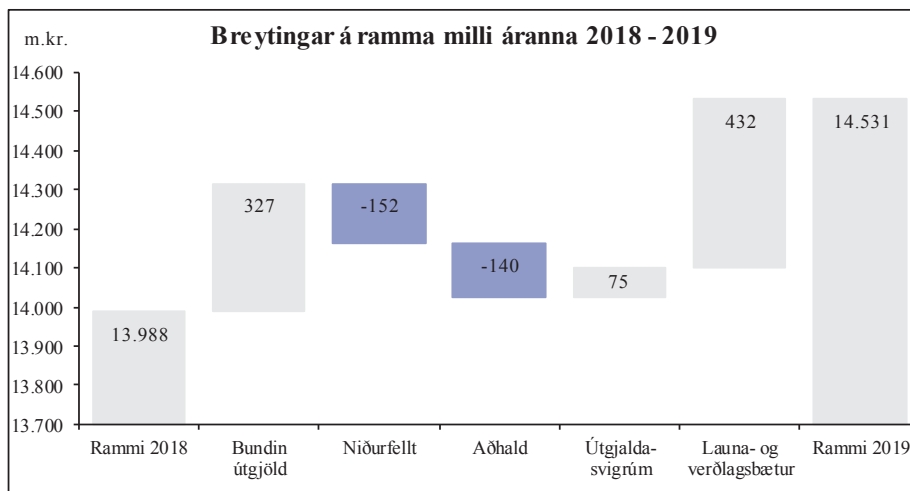
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál					
18.10 Safnamál	3.494,7	3.874,6	4.146,4	7,0	18,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	3.494,7	3.874,6	4.146,4	7,0	18,6
18.20 Menningarstofnanir	4.780,6	4.988,2	5.178,5	3,8	8,3
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	4.780,6	4.988,2	5.178,5	3,8	8,3
18.30 Menningarsjóðir	3.239,9	3.995,9	3.977,1	-0,5	22,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	3.239,9	3.995,9	3.977,1	-0,5	22,8
18.40 Íþróttar- og æskulýðsmál	1.009,8	1.129,5	1.228,9	8,8	21,7
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	1.009,8	1.129,5	1.228,9	8,8	21,7
Samtals	12.525,0	13.988,2	14.530,9	3,9	16,0

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld menningar, lista, íþrótt- og æskulýðsmála árið 2019 eru áætluð 14.530,9 m.kr. og aukast um 110,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 0,8%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa vegna almennra launa- og verðlagsbreytinga hækka útgjöldin um 542,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,9%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 327,1 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 151,8 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 175,3 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 139,7 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefнасviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 75 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 432,1 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun til málefнасviðs 18 *Menning, listir, íþrótt- og æskulýðsmál* breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál					
Rekstrarframlög	7.540,1	7.901,8	8.452,0	7,0	12,1
Rekstrartilfærslur	4.700,6	5.371,2	5.379,9	0,2	14,5
Fjármagnstilfærslur	241,0	623,1	608,6	-2,3	152,5
Fjárfestingarframlög	43,3	92,1	90,4	-1,8	108,8
Heildarútgjöld	12.525,0	13.988,2	14.530,9	3,9	16,0
Rekstrartekjur	-	1.387,0	1.604,8	15,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	12.601,2	12.926,1	2,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	13.988,2	14.530,9	3,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 8.452,1 m.kr. og hækka um 550,2 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 75 m.kr. framlag til höfuðsafnanna þriggja og 146 m.kr. vegna leiðréttingar á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 8,7 m.kr. og verða 5.379,9 m.kr. en eru 5.371,2 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Helstu breytingar felast í 100 m.kr. hækkun á framlagi til Afrekssjóðs ÍSÍ og 90 m.kr. hækkun á framlagi til Kvikmyndasjóðs. Á móti er 121,8 m.kr. lækkun vegna niðurfellinga og 58,7 m.kr. lækkun til að mæta markmiði ríkisstjórnarinnar um samdrátt í ríkisútgjöldum.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 608,6 m.kr. og er það 14,5 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst lækkun framlaga um 18,3 m.kr. til að mæta aðhaldsmarkmiði ríkisstjórnarinnar um samdrátt í ríkisútgjöldum.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 90,4 m.kr. og er það 1,7 m.kr. lækkun milli ára, sem skýrist af aðhaldsmarkmiði ríkisstjórnarinnar um samdrátt í ríkisútgjöldum.

18.1 Safnamál

Markmið og aðgerðir

Áhersla er lögð á að fólk fái notið menningararfsins og að hann verði varðveittur til framtíðar og miðlað til landsmanna, ekki síst til barna og ungmenna.

Undir málaflokkinn fellur starfsemi safna á vegum ríkisins, sveitarfélaga, sjálfeignarstofnana og annarra aðila. Á vegum ríkisins eru rekin tíu söfn og 46 söfn í eigu annarra aðila sem njóta viðurkenningar samkvæmt ákvæðum safnalaga. Undir málaflokkinn heyra einnig málefni almenningsbókasafna, héraðsskjalasafna og annarra safna sem ekki falla undir safnalög og loks málefni sem tengjast fjárhagslegum stuðningi við starfsemi safna á öllum sviðum, m.a. í gegnum samninga og úthlutanir úr lögbundnum sjóðum.

Helstu stofnanir eru: Þjóðminjasafn Íslands, Þjóðskjalasafn Íslands, Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn, Listasafn Einars Jónssonar, Listasafn Íslands, Kvikmyndasafn Íslands, Hljóðbókasafn Íslands, Náttúruminjasafn Íslands og Gljúfrasteinn – Hús skáldsins.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að bæta aðgengi og miðlun menningar og lista.
2. Að vernda menningararf þjóðarinnar í samræmi við alþjóðlegar kröfur.
3. Að efla rannsóknir og skráningu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Samstarf safna. Stuðlað verður að auknu samstarfi safna og nauðsynlegar lagabreytingar gerðar til að auðvelda það.	MRN
2	1	Stafræn varðveisla og endurgerð. Safneignum á stafrænu formi verður fjölgað.	MRN
3	2	Bætt aðstaða. Greina stöðu og þarfir stofnana fyrir húsnæði og búnað og gera áætlun um uppbyggingu.	MRN
4	3	Rannsóknir. Styrkja sjálfstæðar rannsóknir safna.	Söfn og sjóðir
5	1, 2 og 3	Styrkja starfsemi höfuðsafna. Uppbygging Náttúruminjasafns Íslands til framtíðar m.a. undirbúin.	MRN og höfuðsöfn
6		Menningarstefna. Undirbúa endurskoðun á menningarstefnu.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.10 Safnamál					
Rekstrarframlög	3.209,9	3.229,8	3.524,8	9,1	9,8
Rekstrartilfærslur	284,8	301,2	287,4	-4,6	0,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	294,7	286,6	-2,7	-
Fjárfestingarframlög	0,0	48,9	47,6	-2,7	-
Heildarútgjöld	3.494,7	3.874,6	4.146,4	7,0	18,6
Rekstrartekjur	-	495,4	610,3	23,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.379,2	3.536,1	4,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.874,6	4.146,4	7,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.146,4 m.kr. og hækkar um 137,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 134,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 75 m.kr. til eflingar höfuðsöfnunum þremur í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar, 30 m.kr. eru veittar til Þjóðminjasafns Íslands, 30 m.kr. til Listasafns Íslands og 15 m.kr. til Náttúruminjasafns Íslands, sbr. markmið nr. 1–3, aðgerð nr. 5.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um alls 23,5 m.kr. vegna breytinga á forgangsörðun innan málefnasviðsins.
- c. Niður falla 17,8 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.
- d. Til að mæta aðhaldsmarkmiði um 1% lækkun á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 39,0 m.kr.
- e. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 95,9 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.

18.2 Menningarstofnanir

Markmið og aðgerðir

Lögð er áhersla á almenna þátttöku í menningar- og listastarfsemi og að sem flestir landsmenn njóti menningar og lista.

Ríkið rekur eða er í samvinnu við aðra um rekstur menningarstofnana og veitir fjárhagslegan stuðning. Stofnanirnar skapa m.a. undirstöðu fyrir aðra menningar- og listastarfsemi í landinu á viðkomandi sviði og þjóna landsmönnum öllum, auk þess sem sumar þeirra sinna stjórnslu á sínu sviði.

Helstu stofnanir eru: Minjastofnun Íslands, Íslenski dansflokkurinn, Þjóðleikhúsið, Sinfóníuhljómsveit Íslands og Kvikmyndamiðstöð Íslands.

Stefnt er að gerð hagvísu fyrir menningu, listir og skapandi greinar. Verulega hefur skort á áreiðanlegar tölulegar upplýsingar um menningarmál sem stjórnvöld hafa getað byggt stefnumótun sína á.

Markmið í málaflokki er:

1. Að bæta aðgengi að menningu og listum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Bætt aðstaða. Greina stöðu og þörf menningarstofnana fyrir húsnæði og búnað og gera áætlun um endurbætur.	MRN
2	1	List fyrir alla. Fjölga grunnskólum sem bjóða upp á listviðburði.	MRN og stofnanir
3	1	Verndun fornleifa. Unnið að heildarstefnu um vernd menningarminja.	MRN og stofnanir

4	1	Hagvísar fyrir menningu og listir. Tölfræði fyrir menningarstarfsemi verður endurskoðuð og samræmd og upplýsinga aflað um menningarþátttöku landsmanna. Stefnt er að því að tölfræðigögn liggi fyrir árið 2021.	MRN og Hagstofa Íslands
5	1	Menningarstefna. Unnið verður að endurskoðun menningarstefnu.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.20 Menningarstofnanir					
Rekstrarframlög	4.184,8	4.574,6	4.832,8	5,6	15,5
Rekstrartilfærslur	566,8	382,9	315,3	-17,7	-44,4
Fjármagnstilfærslur	4,4	5,2	5,1	-1,9	15,9
Fjárfestingarframlög	24,6	25,5	25,3	-0,8	2,8
Heildarútgjöld	4.780,6	4.988,2	5.178,5	3,8	8,3
Rekstrartekjur	-	835,0	934,7	11,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.153,2	4.243,8	2,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.988,2	5.178,5	3,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldferðar innan ársins heldur eignferðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.178,5 m.kr. og lækkar um 50,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 240,7 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar um alls 44,3 m.kr. vegna breytinga á forgangsröðun innan málefna sviðsins.
- Niður falla alls 93 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.
- Til að mæta aðhaldsmarkmiði um 1% lækkun á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 49,5 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 47,8 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.

18.3 Menningarsjóðir

Markmið og aðgerðir

Áhersla er lögð á að úthlutanir úr menningarsjóðum stuðli að fjölbreyttri og öflugri menningar- og listastarfsemi.

Varðveisla íslenskrar tungu er eitt af meginviðfangsefnum til framtíðar og aðkallandi að tryggja að íslenska verði gjaldgeng í stafrænum heimi.

Samhliða frumvarpi til fjárlaga 2019 verður lagt fram frumvarp til laga um stuðning við bókaútgáfu á íslensku, þar sem lagðar verða til endurgreiðslur á 25% hluta af kostnaði

sem fellur til við útgáfu bóka á íslensku. Gert er ráð fyrir að endurgreiðslurnar verði af líkum toga og endurgreiðslur vegna hljóðritunar á tónlist og kvikmyndagerðar á Íslandi.

Hlutverk stjórnvalda er að skapa skilyrði fyrir fjölbreytni, sköpun og frumkvæði á sviði lista- og menningarstarfs. Til að stuðla að þessu úthlutar ríkið fjárveitingum í gegnum lögbundna sjóði eða á grundvelli auglýsinga, þ.e. öðrum fjárveitingum en þeim sem renna til ríkisstofnana, eða eru bundnar í samningum við einkaaðila vegna stuðnings við ákveðin verkefni á sviði menningar og lista. Þeir eiga að stuðla að faglegri og sjálfstæðri listastarfsemi og samfellu í henni. Úthlutun styrkja úr þeim sjóðum byggir á opnu umsóknarferli og tillögum faglegra úthlutunarnefnda á grundvelli jafningjamat. Tilgangur með starfs-launum til listamanna er að efla listsköpun og stuðla að fjölbreyttri og öflugri menningar- og listastarfsemi í landinu, sbr. ákvæði laga þar að lútandi.

Alls gilda 14 sérlög og reglur um sjóði innan málaflokksins, bæði lögbundna og aðra. Markmið í málaflokknum er:

1. Að skapa betri skilyrði fyrir fjölbreytni, nýsköpun og frumkvæði í íslenskum listum og menningu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Framlög til sjóða. Verkefnishópur aflar upplýsinga og gerir tillögu að skiptingu framlaga.	MRN
2	1	Bókmenningsstefna innleidd, þ.m.t. sérstakur stuðningur við útgefendur bóka á íslensku.	MRN
3		Kvikmyndastefna. a) Undirbúningur að mótun kvikmyndastefnu, b) reglur um úthlutanir úr Kvikmynda-sjóði endurskoðaðar.	MRN
4	1	Barnamenning. a) Barnamenningarsjóður settur á laggirnar á grundvelli þingsályktunar, b) barna- og unglingsbókasjóður stofnaður.	MRN, FOR og Miðstöð íslenskra bókmennta
5	1	Máltækni. Máltækni-verkefni unnin á grundvelli fyrir- liggjandi áætlunar.	MRN og samstarfsaðilar
6	1	Staða íslenskrar tungu. Unnin aðgerðaáætlun á grund- velli þingsályktunar um íslenska tungu sem lögð verður fyrir Alþingi á haustþingi 2018, m.a. um opinn aðgang almennings að orðabókum á vefnum.	MRN
7	1	Menningarhús. Bygging menningarhúsa á Fljótsdals- héraði og í Skagafirði undirbúin.	MRN og samstarfsaðilar

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.30 Menningarsjóðir					
Rekstrarframlög	122,0	62,3	61,5	-1,3	-49,6
Rekstrartilfærslur	2.886,9	3.616,5	3.600,5	-0,4	24,7
Fjármagnstilfærslur	212,3	299,4	297,6	-0,6	40,2
Fjárfestingarframlög	18,7	17,7	17,5	-1,1	-6,4
Heildarútgjöld	3.239,9	3.995,9	3.977,1	-0,5	22,8
Rekstrartekjur	-	56,6	59,8	5,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.939,3	3.917,3	-0,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.995,9	3.977,1	-0,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.977,1 m.kr. og lækkar um 65,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 46,3 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 90 m.kr. til samræmis við samning við Kvikmyndasjóð.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 10 m.kr. vegna aðgerðaáætlunar um máltækni og verður heildarframlag til verkefnisins 460 m.kr. árið 2019.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um alls 72,8 m.kr. vegna breytinga á forgangsröðun innan málefnaáviðsins.
- Á móti lækkun sem kemur fram í c-lið er framlag til Miðstöðvar íslenskrar bókmennta hækkað um 8 m.kr.
- Niður falla alls 41 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.
- Millifærðar eru alls 19,8 m.kr. af málaflokknum á önnur málefnaávið. Annars vegar eru 13,4 m.kr. framlag vegna Ungmennaáætlunar ESB flutt á málefnaávið 22 og hins vegar er 6,4 m.kr. framlag vegna Breiðdalsseturs fært á málefnaávið 21.
- Til að mæta aðhaldsmarkmiði um 1% lækkun á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 39,7 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 3,2 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- Framlag í varasjóð málaflokksins er lækkað um 3 m.kr. og verður ásamt lækkun vegna aðhaldsmarkmiða 7,3 m.kr.

18.4 Ípróttá- og æskulýðsmál**Markmið og aðgerðir**

Áhersla er lögð á heilbrigði landsmanna og bætt lífsgæði. Sérstök áhersla verður lögð á

forvarnir og lýðheilsu, m.a. með stuðningi við frjáls félagasamtök sem vinna að fjölbreyttu grasrótar- og afreksstarfi.

Starfsemi í málaflokknum er að mestu leyti á hendi frjálsra félaga og félagasamtaka sem og sveitarfélaga, í samstarfi við ríkið, enda byggist hún að stórum hluta á sjálfboda- starfi og eigin fjármögnun. Málaflokkurinn er í eðli sínu þverfaglegur og hefur því víða skírskotun. Meginmarkmið aðgerða ríkis og sveitarfélaga, samkvæmt íþróttalögum er að stuðla að því að allir landsmenn eigi þess kost að iðka íþróttir við sem hagstæðust skilyrði. Tilgangur æskulýðslaga er að styðja börn og ungmenni til þátttöku í æskulýðsstarfi og skapa sem bestu aðstæður fyrir börn og ungmenni til að vera virkir þátttakendur í samfélaginu. Samningar eru gerðir um framlög til helstu heildarsamtaka.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að bæta umgjörð og auka gæði í skipulögðu íþrótt- og æskulýðsstarfi.
2. Að efla umgjörð og stuðning við afreksiþróttafólk.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Börn af erlendum uppruna. Þátttaka þeirra í íþrótt- og æskulýðsstarfi verður greind.	MRN og íþrótt- og æskulýðsfélög
2	1	#églika-byltingin: Unnið verður að aðgerðum í samræmi við tillögur starfshóps sem lagðar voru fram árið 2018.	MRN og samstarfsaðilar
3		Æskulýðsstefna. Unnið verður að stefnumótun um æskulýðsmál.	MRN og samstarfsaðilar
4		Íþróttastefna. Aðgerðaáætlun unnin í samræmi við íþróttastefnu sem endurskoðuð var 2018.	MRN og samstarfsaðilar
5	2	Afrekssjóður ÍSÍ. Framlög í sjóðinn verða aukin.	MRN og ÍSÍ

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.40 Íþrótt- og æskulýðsmál					
Rekstrarframlög	23,4	35,1	32,9	-6,3	40,6
Rekstrartilfærslur	962,1	1.070,6	1.176,7	9,9	22,3
Fjármagnstilfærslur	24,3	23,8	19,3	-18,9	-20,6
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.009,8	1.129,5	1.228,9	8,8	21,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.129,5	1.228,9	8,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.129,5	1.228,9	8,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.228,9 m.kr. og hækkar um 88,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 10,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er augin um 100 m.kr. til samræmis við samning við Afrekssjóð ÍSÍ. Með hækkuninni verður heildarframlag til sjóðsins 400 m.kr. árið 2019, sbr. markmið nr. 2, aðgerð nr. 5.
- b. Til að mæta aðhaldsmarkmiði um 1% lækkun á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 11,5 m.kr.

19 Fjölmíðlun

Skilgreining málefнасviðs

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti. Undir það fellur einn málaflokkur, en hann er:

- Fjölmíðlun

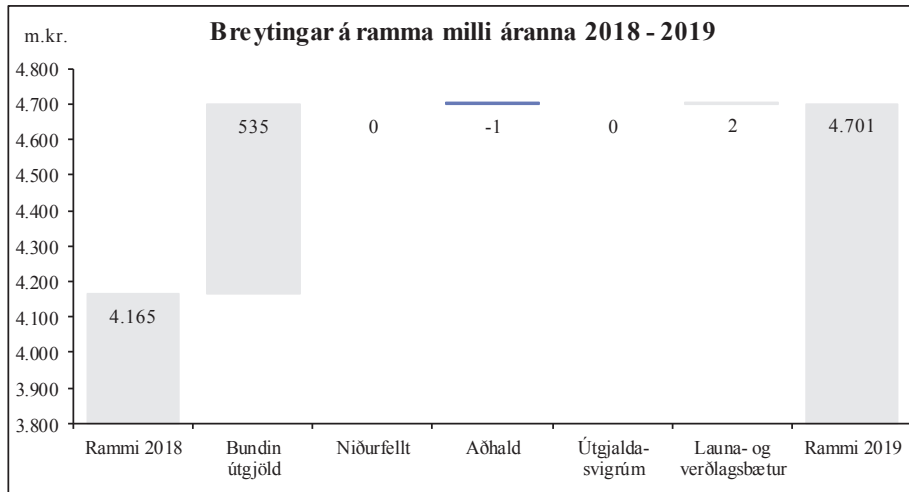
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19 Fjölmíðlun					
19.10 Fjölmíðlun	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
Samtals	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangs röðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld til fjölmiðlunar árið 2019 eru áætluð 4.700,9 m.kr. og aukast um 534,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 12,8%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 536,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 12,9%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 nema alls 535,0 m.kr. til hækkunar.
- Engin tímabundin framlög falla niður.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 0,5 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Ekki er gerð breyting á útgjalda-svigrúmi þessa málefna sviðs.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 1,8 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendra mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðs 19 *Fjölmiðlun* breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19 Fjölmiðlun					
Rekstrarframlög	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.164,6	4.700,9	12,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.164,6	4.700,9	12,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

Rekstrarframlög eru áætluð 4.700,9 m.kr. og hækka um 536,3 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Breytinguna má aðallega rekja til 175 m.kr. hækkunar til Ríkisútvarpsins ohf. vegna sjóðs sem ætlaður er til kaupa á efni frá sjálfstæðum framleiðendum hérlendis og 360 m.kr. hækkunar til Ríkisútvarpsins í samræmi við tekjuáætlun um innheimtar tekjur af útvarpsgjaldi.

19.1 Fjölmiðlun

Markmið og aðgerðir

Aðkoma ríkisins að málum tengdum fjölmiðlum markast annars vegar af lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 og hins vegar af lögum um Ríkisútvarpið nr. 23/2013. Markmið laga um fjölmiðlun er m.a. að stuðla að tjáningarfrelsi, rétti til upplýsinga, fjölmiðlalæsi, fjölbreytni og fjölræði í fjölmiðlum auk þess að efla vernd neytenda á þeim vettvangi. Ríkisútvarpinu er meðal annars ætlað að stuðla að lýðræðislegri umræðu, menningarlegri fjölbreytni og félagslegri samheldni í íslensku samfélagi með fjölmiðlun í almannabágu eins og nánar er kveðið á um í samningi við ráðherra.

Undir málefna sviðið heyra Fjölmiðlanefnd og Ríkisútvarpið ohf.

Markmið í málaflokknum er:

1. Að bæta starfsumhverfi fjölmiðla.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Breytingar á lögum. Drög að frumvörpum um breytingar á fjölmiðlalögum nr. 38/2011 og lögum um eftirlit með aðgangi barna að kvikmyndum og tölvuleikjum nr. 62/2006 verða lögð fram til kynningar og samráðs.	MRN
2	1	Bætt starfsumhverfi. Unnið að aðgerðum á grundvelli úttekta og skýrslna um stöðu á íslenskum fjölmiðla-markaði.	MRN
3		Íslensk dagskrárgerð. Auka meðframleiðslu, framleiðslu og kaup Ríkisútvarpsins ohf. á íslensku barna- og menningarefni og innlendu efni frá sjálfstæðum framleiðendum.	Ríkisútvarpið

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19.10 Fjölmiðlun					
Rekstrarframlög	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.186,0	4.164,6	4.700,9	12,9	12,3
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.164,6	4.700,9	12,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.164,6	4.700,9	12,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.700,9 m.kr. og hækkar um 534,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 175 m.kr. vegna sjóðs til kaupa á efni frá sjálfstæðum framleiðendum héraendis, sbr. aðgerð nr. 3.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um alls 360 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun um innheimtar tekjur af útvarpsgjaldi.
- Til að mæta aðhaldsmarkmiði um 1% lækkun á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 0,5 m.kr.

20 Framhaldsskólar

Skilgreining málefнасviðs

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti. Málefnasviðið skiptist í fjóra málaflokka, en þeir eru:

- Framhaldsskólar.
- Tónlistarfræðsla.
- Vinnustaðanám og styrkir.
- Jöfnun námskostnaðar.

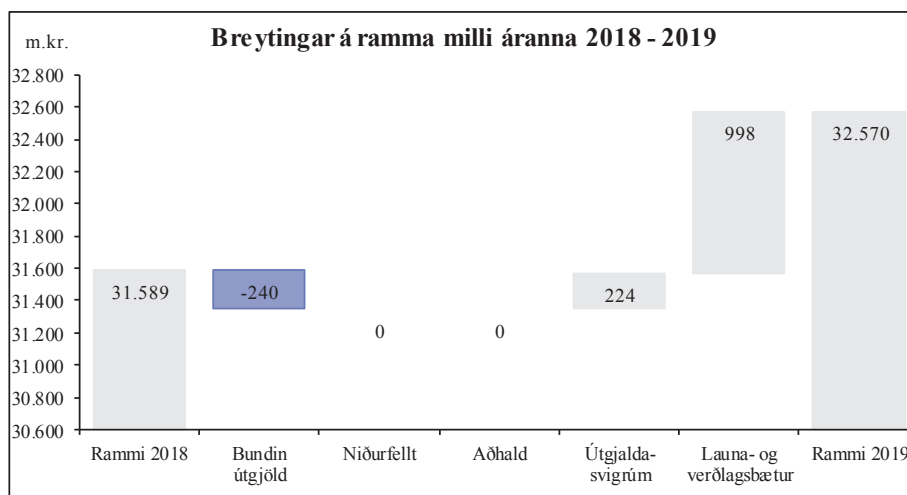
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20 Framhaldsskólastig					
20.10 Framhaldsskólar	27.838,7	30.172,0	31.123,6	3,2	11,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	27.838,3	30.172,0	31.123,6	3,2	11,8
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	0,4	0,0	0,0	-	-100,0
20.20 Tónlistarfræðsla	536,7	545,3	555,5	1,9	3,5
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	536,7	545,3	555,5	1,9	3,5
20.30 Vinnustaðanám og styrkir	223,4	242,6	242,6	0,0	8,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	223,4	242,6	242,6	0,0	8,6
20.40 Jöfnun námskostnaðar	532,8	628,6	648,7	3,2	21,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	532,8	628,6	648,7	3,2	21,8
Samtals	29.131,6	31.588,5	32.570,4	3,1	11,8

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld framhaldsskólastigsins árið 2019 eru áætluð 32.570,4 m.kr. og lækka um 16 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 0,05% lækkunar. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa almennra launa- og verðlagsbreytinga hækka útgjöldin um 981,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,1%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2018 en þær nema alls 239,8 m.kr. til lækkunar.
- Engin tímabundin framlög falla niður.
- Aðhaldskrafan til málefnasviðsins var 176,2 m.kr. í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun en ráðuneytið nýtti hluta af útgjalda-svigrúmi til að fella niður aðhaldskröfuna.
- Gert er ráð fyrir 400 m.kr. útgjalda-svigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita annars vegar 223,8 m.kr. í ný eða aukin verkefni og hins vegar til að mæta 176,2 m.kr. aðhaldskröfu sem gerð er til málefnasviðsins.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 997,9 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðs 20 *Framhaldsskólastig* breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20 Framhaldsskólastig					
Rekstrarframlög	26.541,7	28.980,1	30.109,5	3,9	13,4
Rekstrartilfærslur	2.546,6	2.098,2	2.150,7	2,5	-15,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	286,4	186,4	-34,9	-
Fjárfestingarframlög	43,3	223,8	123,8	-44,7	185,9
Heildarútgjöld	29.131,6	31.588,5	32.570,4	3,1	11,8
Rekstrartekjur	-	1.531,2	1.297,0	-15,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	30.057,3	31.273,4	4,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	31.588,5	32.570,4	3,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 30.109,5 m.kr. og hækka um 1.129,4 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 943,9 m.kr. launa- og verðlagsuppfærslu, 223,8 m.kr. útgjaldasvigrúm, 75 m.kr. tímabundið framlag og 113,3 m.kr. lækkun á rekstrarframlögum vegna leiðréttingar á sértekjum.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 52,5 m.kr. og verða 2.150,7 m.kr. en eru 2.098,2 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 54 m.kr. launa- og verðlagsuppfærslu og 1,5 m.kr. lækkun á rekstrartilfærslum vegna leiðréttingar á sértekjum.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 186,4 m.kr. og er það 100 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst millifærsla af stofnkostnaðarlið á málefna svið 21 *Háskólastig*.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 123,8 m.kr. og er það 100 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst millifærsla af stofnkostnaðarlið á málefna svið 21 *Háskólastig*.

20.1 Framhaldsskólar

Meginverkefni málaflokksins er rekstur, kennsla og nám á framhaldsskólastigi.

Um málaflokkinn gilda lög um framhaldsskóla nr. 92/2008. Þau taka til opinberra framhaldsskóla og annarra framhaldsskóla, bæði skóla sem hlotið hafa viðurkenningu til kennslu á framhaldsskólastigi og skóla sem ekki eru viðurkenndir. Skólarnir bjóða ýmist upp á almennt eða sérhæft nám. Undir málaflokkinn fellur einnig starfsþróun kennara, námskrágerð og innleiðing aðalnámskrár.

Framhaldsskólar vinna að menntun nemenda þannig að þeir verði ábyrgir þátttakendur í lýðræðissamfélagi og geti tekist á við áframhaldandi nám og störf. Í reglugerð nr. 204/2012 um breytingu á reglugerð um innritun nemenda í framhaldsskóla nr. 1150/2008 eru tekin af öll tvímæli um réttindi nemenda til náms í framhaldsskóla, þar með talið nemenda 25 ára og eldri. Um 50 skólar sem bjóða nám á framhaldsskólastigi fá framlög úr ríkissjóði á grunni samninga við mennta- og menningarmálaráðuneyti. Þar af bjóða 30 þeirra heildstætt nám skv. aðalnámskrá framhaldsskóla. Skólasamningar hafa verið gerðir við opinbera framhaldsskóla. Þjónustu- og skólasamningar um fjárframlög til kennslu eru gerðir við viðurkennda einkarekna framhaldsskóla. Rekstrarsamningar eru gerðir um fjárframlög til kennslu við skóla sem ekki eru viðurkenndir af mennta- og menningarmálaráðuneyti.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Fleiri nemendur ljúki prófi úr framhaldsskóla á tilskildum tíma.
2. Nemendur í öllum landshlutum hafi aðgengi að fjölbreyttu bók- og starfsnámi sem uppfyllir kröfur næsta skólastigs og/eða atvinnulífs.
3. Nemendum bjóðist heildstætt og markvisst starfsnám.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Brotthvarf. Brugðist verður við niðurstöðum könnunar frá hausti 2018 á þjónustu framhaldsskóla sem ætlað er að vinna gegn brotthvarfi.	MRN
2	1, 2 og 3	Lykiltölur. Hafin verður regluleg söfnun og birting lykiltalna sem gefa upplýsingar um starfsemi á framhaldsskólastigi, brotthvarf og vísbendingar um gæði náms.	MRN
3	1	Nemendur af erlendum uppruna. a) Brugðist verður við niðurstöðum könnunar frá hausti 2018 á þjónustu framhaldsskóla sem ætlað er að styðja sérstaklega við nemendur af erlendum uppruna. b) Kallað verður eftir móttökuáætlunum framhaldsskóla.	MRN
4	1 og 3	Verk-, iðn- og starfsnám. Rafrænar ferilbækur verða í áframhaldandi þróun, prófun og innleiðingu. Jafnframt verður unnið að einföldun á stjórnskipulagi starfsnáms.	MRN
5	1, 2 og 3	Breytingar á lögum. Endurskoðuð lög um framhaldsskóla nr. 92/2008 verða kynnt ásamt reglugerðum. Ráðgert er að frumvarp að nýjum lögum verði lagt fyrir Alþingi á haustmisseri 2019.	MRN
6	2 og 3	Reiknilíkan. Náms- og kennsluhluti verður tekinn í notkun. Fyrirhugað er að endurskoðað líkan verði að fullu komið til framkvæmda árið 2021.	MRN
7		Menntastefna 2030. Ný menntastefna til ársins 2030 verður mótuð í víðtæku samráði.	MRN
8	2 og 3	Bætt aðstaða. a) Greining á húsnæðisþörf Menntaskólans í Reykjavík, b) Bætt verknámsaðstaða í Fjölbrautaskólanum í Breiðholti og Borgarholtsskóla, c) Bætt félagsrými fyrir nemendur í Fjölbrautaskóla Suðurnesja.	MRN

9	1	Námstími. Hafinn undirbúningur á mati á áhrifum breytinga á námstíma til stúdentsprófs, úr fjórum árum í þrjú.	MRN
---	---	---	-----

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20.10 Framhaldsskólar					
Rekstrarframlög	26.528,5	28.980,1	30.109,5	3,9	13,5
Rekstrartilfærslur	1.266,9	681,7	703,9	3,3	-44,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	286,4	186,4	-34,9	-
Fjárfestingarframlög	43,3	223,8	123,8	-44,7	185,9
Heildarútgjöld	27.838,7	30.172,0	31.123,6	3,2	11,8
Rekstrartekjur	-	1.531,2	1.297,0	-15,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	28.640,8	29.826,6	4,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	30.172,0	31.123,6	3,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 31.123,6 m.kr. og lækkar um 16 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 967,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 400 m.kr., þar af 75 m.kr. tímabundið í eitt ár. Þetta er í samræmi við áherslumál í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar um að efla menntun í landinu. Til að ná markmiði sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun er gerð krafa um 176,2 m.kr. aðhaldskröfu sem nemur um 0,5%. Útgjaldasvigrúm málaflokksins verður því 223,8 m.kr. Við ákvörðun á fjárveitingu til einstakra framhaldsskóla á síðustu árum hefur verið stuðst við reiknilíkan. Unnið er að nýju reiknilíkani sem tekið verður í notkun í skrefum. Við ákvörðun á fjárveitingum til framhaldsskóla í fjárlögum 2018 voru tveir afmarkaði þættir nýs reiknilíkans nýttir, þ.e. ein tegund þjónustuframlags og útskriftaframlag, og nú er virkjaður til viðbótar meginhluti reiknilíkansins, sem kallast Nám og kennsla. Þar er annars vegar gert ráð fyrir verðflokkum eftir námsbrautum og hins vegar er nemendafjöldi miðaður við nemendur í fullu námi þremur vikum eftir upphaf annar. Fram að þessu hefur nemendafjöldi verið miðaður við nemendur sem þreyta próf í lok annar, sjá nánari skýringu í fylgiriti með fjárlögum, yfirliti 5. Gert er ráð fyrir að síðustu hlutar líkansins verði virkjaðir í vinnu við fjárlög ársins 2021. Breytingin er í samræmi við markmið nr. 1, 2, og 3 og fylgjandi aðgerðir.
- Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 200 m.kr. vegna flutnings af stofn- kostnaðarlið framhaldsskóla yfir á háskólastig til reksturs háskóla.

- c. Gert er ráð fyrir að 250 m.kr. framlagi sem veitt var í þriðju umræðu fjárlaga 2018, þegar heimild til undanþágu frá innheimtu efnisgjalda var felld niður úr framhaldsskólalögum, verði dreift á framhaldsskóla með því að hækka framlag til list- og starfsnámsgreina.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 114,8 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.

20.2 Tónlistarfræðsla

Um málaflokkinn gilda lög um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla nr. 75/1985, þau taka til tónlistarskóla sem reknir eru af sveitarfélögum og annarra sem njóta styrks skv. lögnum. Ríki og sveitarfélög hafa gert samkomulag um fjárhagslegan stuðning ríkisins við tónlistarnám á vegum sveitarfélaga á framhaldsstigi í hljóðfæraleik og mið- og framhaldsstigi í söng. Nýtt samkomulag til þriggja ára tekur gildi frá og með 1. janúar 2019.

Í lögnum er m.a. kveðið á um að tónlistarskólar skuli kenna eftir námskrá sem gefin er út af mennta- og menningarmálaráðuneyti. Aðalnámskráin skiptist í almennan hluta og greinanámskrár fyrir einstök hljóðfæri og námsgreinar í tónlistarskólum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1		Endurnýjun á samkomulagi við Samband íslenskra sveitarfélaga um eflingu tónlistarnáms og jöfnun á aðstöðumun nemenda til tónlistarnáms, sbr. samkomulag frá 2011.	Jöfnunarsjóður sveitarfélaga

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20.20 Tónlistarfræðsla					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	536,7	545,3	555,5	1,9	3,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	536,7	545,3	555,5	1,9	3,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	545,3	555,5	1,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	545,3	555,5	1,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 555,5 m.kr. og hækkar um 10,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum sem skýrist af almennum launa- og verðlagsbreytingum.

20.3 Vinnustaðanám og styrkir

Undir málaflokkinn falla lög um vinnustaðanámssjóð nr. 71/2012. Styrkir eru veittir til fyrirtækja og stofnana vegna vinnustaðanáms og starfsþjálfunar sem er skilgreindur hluti af starfsnámi samkvæmt aðalnámskrá framhaldsskóla. Styrkjunum er ætlað að auðvelda nemendum að ljúka starfsnámi og koma til móts við kostnað fyrirtækja og stofnana af vinnustaðanámi.

Eðli málaflokksins er með þeim hætti að markmið og aðgerðir í málaflokki 20.1 *Framhaldsskólar* eru að hluta til leiðandi fyrir úthlutun úr vinnustaðanámssjóði.

Til að skerpa á tilgangi sjóðsins og áherslu ráðuneytisins um eflingu starfsmenntunar var árið 2018 gerð úttekt á starfsemi og úthlutunum úr sjóðnum með tilliti til markmiðs um að nemendum bjóðist heildstætt og markvisst starfsnám í málaflokki 20.1 *Framhaldsskólar*. Unnið verður með niðurstöður úttektarinnar.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20.30 Vinnustaðanám og styrkir					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	223,4	242,6	242,6	0,0	8,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	223,4	242,6	242,6	0,0	8,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	242,6	242,6	0,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	242,6	242,6	0,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 242,6 m.kr. og er óbreytt frá fjárlögum 2018.

20.4 Jöfnun námskostnaðar

Undir málaflokkinn falla lög um námsstyrki nr. 79/2003. Námsstyrkir eru veittir til að jafna fjárhagslegan aðstöðumun nemenda í framhaldsskólum.

Eðli málaflokksins er með þeim hætti að markmið og aðgerðir í málaflokki 20.1 *Framhaldsskólar* eru að hluta til leiðandi fyrir úthlutun námsstyrkja.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1		Úttekt gerð á framkvæmd laga um námsstyrki nr. 79/2003.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20.40 Jöfnun námskostnaðar					
Rekstrarframlög	13,2	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	519,6	628,6	648,7	3,2	24,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	532,8	628,6	648,7	3,2	21,8
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	628,6	648,7	3,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	628,6	648,7	3,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 648,7 m.kr. og hækkar um 20,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum sem skýrist af almennum launa- og verðlagsbreytingum.

21 Háskólastig

Skilgreining málefнасviðs

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti. Málefnasviðið skiptist í þrjá málaflokka, en þeir eru:

- Háskólar
- Rannsóknastarfsemi á háskólastigi
- Stuðningur við námsmenn

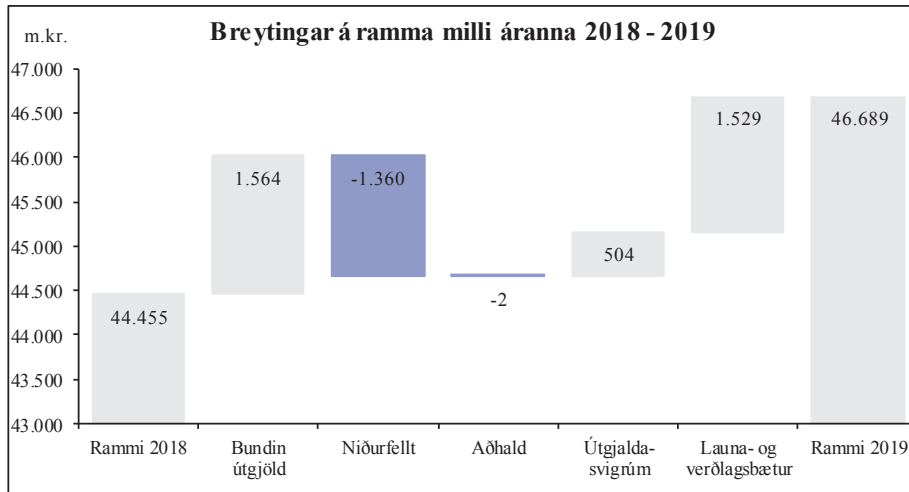
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
21.10 Háskólar	30.161,3	33.068,1	34.591,9	4,6	14,7
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	30.161,3	33.068,1	34.591,9	4,6	14,7
21.20 Rannsóknastarfsemi á háskólastigi	3.679,8	3.420,8	3.849,2	12,5	4,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	3.448,2	3.196,9	3.668,9	14,8	6,4
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	231,6	223,9	180,3	-19,5	-22,2
21.30 Stuðningur við námsmenn	7.967,3	7.965,9	8.247,8	3,5	3,5
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	7.967,3	7.965,9	8.247,8	3,5	3,5
Samtals	41.808,4	44.454,8	46.688,9	5,0	11,7

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld háskólastígs árið 2019 eru áætluð 46.688,9 m.kr. og aukast um 705,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 1,6%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa almennra launa- og verðlagsbreytinga hækka útgjöldin um 2.234,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar 5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2018 en þær nema alls 1.563,9 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 1.360 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 203,9 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 2,2 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun. Aðhaldskrafan til málefnasviðsins var 198,6 m.kr. en ráðuneytið nýtti hluta af útgjaldasvigrúmi til að fella niður stærstan hluta aðhaldskröfunnar.
- Gert er ráð fyrir 700 m.kr. útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita annars vegar 503,6 m.kr. í ný eða aukin verkefni og hins vegar til að lækka aðhaldskröfu sem gerð er til málefnasviðsins um 196,4 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 1.528,8 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendra mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðs 21 Háskólastig breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
Rekstrarframlög	29.806,7	33.854,8	35.778,9	5,7	20,0
Rekstrartilfærslur	9.870,0	8.800,0	9.325,0	6,0	-5,5
Fjármagnstilfærslur	4,0	0,0	0,0	-	-100,0
Fjárfestingarframlög	2.127,7	1.800,0	1.585,0	-11,9	-25,5
Heildarútgjöld	41.808,4	44.454,8	46.688,9	5,0	11,7
Rekstrartekjur	-	9.458,4	9.141,6	-3,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	34.996,4	37.547,3	7,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	44.454,8	46.688,9	5,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 35.778,9 m.kr. og hækka um 1.924,1 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um að:
 - Fjárveitingar til kennslu í háskólum hækka um 158,3 m.kr.
 - Fjárveitingar til að styrkja rekstur háskóla og rannsóknastofnana hækka um 245 m.kr.
 - Tímabundin framlög vegna ýmissa stofnkostnaðarframkvæmda eru 275 m.kr.
 - Framlög til fræða- og þekkingarsetra hækka um 50 m.kr.
 - Fjárveitingar til endurskoðunar kennaranáms nema 50 m.kr.
- b. **Rekstrartilfærslur** hækka um 525 m.kr. og verða 9.325 m.kr. en eru 8.800 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um aukin framlög til Lánasjóðs íslenskra námsmanna, 262 m.kr., og flutning þriggja fræða- og þekkingarsetra úr málefnasviðum 18 og 22, alls 102,8 m.kr.
- c. **Fjárfestingarframlög** eru áætluð 1.585 m.kr. og er það 215 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst 200 m.kr. lækkun á tímabundinni útgjaldaheimild Happraðttis Háskóla Íslands til viðhaldsframkvæmda hjá Háskóla Íslands.

21.1 Háskólar

Markmið og aðgerðir

Meginverkefni málaflokksins er rekstur, kennsla, rannsóknir og nám á háskólastigi. Um málaflokkinn gilda lög um háskóla nr. 63/2006 og lög um opinbera háskóla nr. 85/2008. Háskólar eru sjálfstæðar menntastofnanir sem sinna kennslu, rannsóknum, varðveislu þekkingar, þekkingarleit og sköpun á sviði vísinda, fræða, nýsköpunar og lista. Þeir stuðla að sköpun og miðlun þekkingar og færni til nemenda og samfélagsins alls. Þeir eru hluti af alþjóðlegu mennta- og vísindasamfélagi og styrkja innviði íslensks samfélags og efla samkeppnisstöðu þess.

Starfsemi háskóla skal standast alþjóðlegar gæðakröfur og skal m.a. stuðla að fram-sæknu samfélagi og samkeppnishæfu atvinnulífi. Fyrirhugað er að endurskoða reglur um fjárveitingar til háskóla. Gera má ráð fyrir að þessi endurskoðun leiði til breytinga á skiptingu fjármagns frá og með árinu 2020. Á áætlun um þróun fjárframlaga, sem kynnt er í fylgiriti fyrir árin 2020 og 2021, er sett fram með fyrirvara um þetta.

Háskólar hér á landi eru sjö talsins. Opinberir háskólar eru Háskóli Íslands, Háskólinn á Akureyri, Landbúnaðarháskóli Íslands og Hólaskóli – Háskólinn á Hólum. Einkareknir háskólar eru Háskólinn í Reykjavík, Listaháskóli Íslands og Háskólinn á Bifröst.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að auka gæði náms og námsumhverfis.
2. Að styrkja rannsóknastarf í háskólum og umgjörð þess (sjá einnig málaflokk 7.1 *Vísindi og samkeppnisjóðir í rannsóknum*).
3. Að auka áhrif og tengsl háskóla í samfélaginu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Nýliðun kennara. a) Hrint verður í framkvæmd aðgerðum um nýliðun kennara, m.a. verður litið til þess hvernig fjölga megi karlmönnum í kennslu á öllum skólastigum. b) Unnið verður frumvarp til breytinga á lögum um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda nr. 87/2008 í samráði við hagsmunaaðila.	MRN
2	1	Starfsþróun kennara. Þróunarverkefni skipulagt til að styðja starfsþróun kennara í leik-, grunn- og framhaldsskólum með sérstaka áherslu á menntun fyrir alla.	Samstarfsráð um starfsþróun kennara og skólastjórnenda
3	1	Gæði háskólanáms. a) Sérstakar úttektir verða gerðar á gæðum fjárnáms og meistaranáms þvert á háskóla. Sérstaklega verður litið til kynja- og jafnréttissjónarmiða. b) Úttekt á lögreglunámi á háskólastigi.	MRN
4	3	Miðlun til almennings. Aðgerðaáætlun verður gerð um miðlun vísinda og tækni frá háskólum og rannsóknarstofnunum til almennings, annarra skólastiga og stjórnvalda.	Vísinda- og tækniráð
5	1, 2 og 3	Reiknilíkan. Lokið verður samráði um breytingar á reglum um fjárveitingar til háskóla nr. 646/1999 og gefnar út nýjar reglur. Litið verður sérstaklega til þess hvort reglur um fjárveitingar til háskóla hafi ólík áhrif á konur og karla.	MRN

6	1, 2 og 3	Mannafla- og færnisþá. Vísinda- og tækniráð mun leggja mat á niðurstöður sérfræðingahóps um mannafla- og færnisþá á íslenskum vinnumarkaði. Niðurstöður verða tengdar menntastefnu 2030.	Vísinda- og tækniráð
7	1,2,3	Bætt aðstaða. a) Endurbætur á húsnæði Háskólans á Akureyri vegna rakaskemmda. b) Flutningur sviðslistadeildar Listaháskóla Íslands af Sölvhólsgötu í Laugarnes. C) Þarfagreining og hönnunarsamkeppni vegna framtíðarhúsnæðis Listaháskóla Íslands. d) Endurbætur á húsnæði Landbúnaðarháskóla Íslands að Reykjum í Ölfusi.	MRN
8	1	Framlög til háskóla. Unnið úr tillögum starfshóps sem skilgreindi fjárförf til háskóla í samanburði við framlög í OECD-ríkjum. Samhliða verður horft til þess hvernig bæta megi skilvirkni í rekstri háskóla.	

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21.10 Háskólar					
Rekstrarframlög	27.073,9	30.928,2	32.667,0	5,6	20,7
Rekstrartilfærslur	1.039,6	339,9	339,9	0,0	-67,3
Fjármagnstilfærslur	4,0	0,0	0,0	-	-100,0
Fjárfestingarframlög	2.043,8	1.800,0	1.585,0	-11,9	-22,4
Heildarútgjöld	30.161,3	33.068,1	34.591,9	4,6	14,7
Rekstrartekjur	-	8.163,4	7.826,6	-4,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	24.904,7	26.765,3	7,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	33.068,1	34.591,9	4,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 34.591,9 m.kr. og hækkar um 152,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.371,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag vegna fjárfestinga er lækkað um 95 m.kr. vegna byggingar Húss íslenskra fræða og verður það 845 m.kr. á árinu 2019.
- Framlag vegna fjárfestinga og viðhalds er aukið tímabundið um 235 m.kr. Um er ræða brýn viðhaldsverkefni ýmissa háskóla.
- Framlög til styrkingar á rekstrargrunni háskóla eru aukin um 120 m.kr. sbr. markmið nr. 1 og 2.
- Framlög til að styrkja innviði og stoðþjónustu fámennra háskóla eru 80 m.kr. sbr. markmið nr. 1.

- e. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 158,4 m.kr. með því að hækka framlög til kennslu í háskólum sbr. markmið nr. 1.
- f. Framlög til fámennra en samfélagslegra mikilvægra námsgreina eru 55 m.kr. sbr. markmið nr. 1.
- g. Framlag til fjárfestinga og viðhalds er aukið tímabundið um 50 m.kr. Um er að ræða heimild til að ráðstafa framlagi frá Hapdrætti Háskóla Íslands. Hækkunin kemur í stað tímabundins 250 m.kr. framlags sem fellur niður.
- h. Tímabundin framlög vegna endurskoðunar kennaranáms eru 50 m.kr. sbr. markmið nr. 1.
- i. Niður falla 1.290 m.kr. til ýmissa tímabundinna verkefna. Þar vegur þyngst 990 m.kr. framlag til byggingar Húss íslenskra fræða.
- j. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 4,1 m.kr. vegna leiðréttinga á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- k. Framlag í varasjóð málaflokksins lækkar um 17,2 m.kr. og verður 173,3 m.kr.
- l. Áætlaðar launa og verðlagshækkanir eru 1.371,2 m.kr.

21.2 Rannsóknarstarfsemi á háskólastigi

Markmið og aðgerðir

Áhersla er lögð á að styrkja rannsóknarstarf hjá rannsóknarstofnunum og efla áhrif þeirra og tengsl í samfélaginu.

Meginverkefni málaflokksins er rannsóknarstarfsemi á háskólastigi. Hún er fjölþætt og er ætlað að efla þekkingar- og nýsköpun á ólíkum fræðasviðum auk þess að varðveita og miðla þekkingu. Mikið samstarf og í sumum tilvikum formleg tengsl eru milli einstakra háskóla, rannsóknarstofnana og þekkingarsetra sem falla undir málaflokkinn. Undir málaflokkinn falla þrjár stofnanir sem vinna í nánnum tengslum við Háskóla Íslands; Raunvísindastofnun, Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum og Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum. Enn fremur tilheyrir Stofnun rannsóknarsetra Háskóla Íslands málaflokknum en hún skapar aðstöðu til rannsókna og háskólamenntunar á landsbyggðinni og starfar innan vébanda HÍ. Undir málaflokkinn falla átta rannsóknar-, fræða- og þekkingarsetur á landsbyggðinni.

Markmið í málaflokknum er að:

1. Efla tengsl þekkingarsetra á landsbyggðinni við háskóla og rannsóknarstofnanir, staðbundið atvinnulíf og samfélag.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Stefna um starfsemi rannsóknar-, fræða- og þekkingarsetra. Starfshópur skilar tillögum að stefnu.	MRN
2		Háskólastarfsemi um allt land. Bóðið verður upp á meistaranám í sjávarbyggðafraði við Háskólasetur Vestfjarða á ábyrgð Háskólans á Akureyri.	Háskólasetur Vestfjarða

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21.20 Rannsóknastarfsemi á háskólastigi					
Rekstrarframlög	2.732,8	2.926,6	3.111,9	6,3	13,9
Rekstrartilfærslur	863,1	494,2	737,3	49,2	-14,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	83,9	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	3.679,8	3.420,8	3.849,2	12,5	4,6
Rekstrartekjur	-	1.295,0	1.315,0	1,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.125,8	2.534,2	19,2	-
Viðskiptahreyingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.420,8	3.849,2	12,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.849,2 m.kr. og hækkar um 270,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 157,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Tímabundið framlag, 100 m.kr. er vegna verkefnis um þróun nýsköpunar í kennslu í háskólum sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 21.1.
- b. Framlög til fræða- og þekkingarsetra eru aukin um 50 m.kr. til að styrkja rekstur þeirra.
- c. Tímabundið framlag, 48 m.kr. er vegna gæðaúttekta á háskólastiginu og fleiri verkefna. Framlagið kemur í stað 55 m.kr. tímabundins framlags sem fellur niður.
- d. Fjárveiting til rannsóknastofnana á háskólastigi er aukin um 45 m.kr. til að styrkja rekstrargrunn þeirra sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 21.1.
- e. Tímabundið framlag, 40 m.kr. er vegna viðhaldsverkefna hjá rannsóknastofnunum á háskólastigi.
- f. Vegna undirbúnings að kvikmyndanámi á háskólastigi er tímabundið framlag 34 m.kr.
- g. Millifærðar eru alls 102,8 m.kr. af öðrum málefna sviðum. Annars vegar eru millifærðar 96,4 m.kr. vegna Austurbrúar og Þekkingarnets Þingeyinga af málefna sviði 22. Hins vegar eru millifærðar 6,4 m.kr. vegna flutnings Breiðdalsseturs úr málefna sviði 18.
- h. Niður falla 75 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.
- i. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 41,8 m.kr. vegna leiðréttinga á rekstrarmfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- j. Framlag í varasjóð málaflokks er 15,2 m.kr.
- k. Áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar eru 157,6 m.kr.

21.3 Stuðningur við námsmenn

Markmið og aðgerðir

Meginverkefni málaflokksins er fjárhagslegur stuðningur við námsmenn. Undir málaflokkinn falla lög um Lánasjóð íslenskra námsmanna nr. 21/1992 (LÍN) og er megin-tilgangur þeirra að tryggja tækifæri til náms óháð efnahag.

Það er stefna stjórnvalda að þróa námsstyrkjakerfi að norrænni fyrirmynd, að aðgengi að háskólanámi sé óháð efnahag, búsetu og öðrum aðstæðum og sérstaklega sé gætt að kynja- og jafnréttissjónarmiðum. Samhliða þarf áfram að stuðla að jöfnum tækifærum til náms og bæta þjónustu við námsmenn. Aðalmarkmiðin eru:

1. Jafnari og gagnsæri dreifing á framlagi ríkisins til nemenda.
2. Bætt námsframvinda nemenda í háskólum.
3. Stuðningur við markmið stjórnvalda í menntamálum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1,2,3	Endurskoðun á stuðningi við námsmenn. Frumvarp um stuðning við námsmenn fer í opið samráð á fyrri hluta ársins 2019 og ráðgert að leggja það fyrir Alþingi á haustþingi.	MRN
2	1,3	Úthlutunarreglur Lánasjóðs íslenskra námsmanna 2018-2019. a) Framfærslugrunnur hækkaður, b) barnalán hækkuð, c) flóttamenn öðlist rétt til námslána.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21.30 Stuðningur við námsmenn					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	7.967,3	7.965,9	8.247,8	3,5	3,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	7.967,3	7.965,9	8.247,8	3,5	3,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	7.965,9	8.247,8	3,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.965,9	8.247,8	3,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 8.247,8 m.kr. og hækkar um 281,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum vegna aukins framlags til Lánasjóðs íslenskra námsmanna.

22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menningarmála

Skilgreining málefnasviðs

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti. Málefnasviðið skiptist í þrjú málaflokka, en þeir eru:

- Leikskóla- og grunnskólastig.
- Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig.
- Stjórnýsla mennta- og menningarmála.

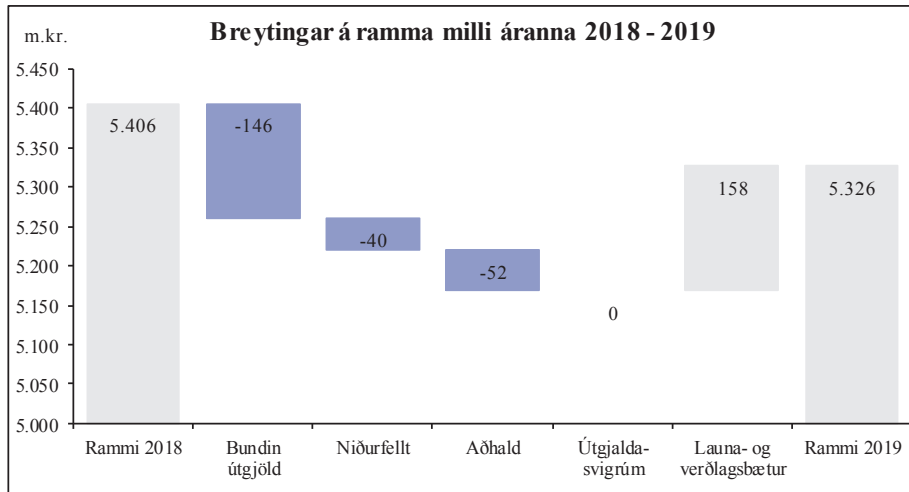
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menn.mála					
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig	263,2	269,2	276,5	2,7	5,1
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	263,2	269,2	276,5	2,7	5,1
22.20 Framh.fræðsla og menntun ófl.á skólas.	2.018,4	2.080,6	1.981,4	-4,8	-1,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	2.018,4	2.080,6	1.981,4	-4,8	-1,8
22.30 Stjórnýsla mennta- og menningarmála	2.851,3	3.055,9	3.068,2	0,4	7,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti	2.851,3	3.055,9	3.068,2	0,4	7,6
Samtals	5.132,9	5.405,7	5.326,1	-1,5	3,8

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á utgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu utgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju utgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld til annarra skólastiga og stjórnáslu mennta- og menningarmála árið 2019 eru áætluð 5.326,1 m.kr. og lækka um 237,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til -4,4%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa almennra launa- og verðlagsbreytinga lækka útgjöldin um 79,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar -1,5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 145,6 m.kr. til lækkunar
- Til viðbótar lækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 40 m.kr. Lækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 185,6 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 51,9 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Ekki er gerð breyting á útgjaldasvigrúmi þessa málefnasviðs.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 157,9 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðs 22 Önnur skólastig og stjórnáslu mennta- og menningarmála breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menn.mála					
Rekstrarframlög	3.329,9	3.668,7	3.701,1	0,9	11,1
Rekstrartilfærslur	1.803,0	1.737,0	1.625,0	-6,4	-9,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	5.132,9	5.405,7	5.326,1	-1,5	3,8
Rekstrartekjur	-	731,4	657,6	-10,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.674,3	4.668,5	-0,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.405,7	5.326,1	-1,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 3.701,1 m.kr og hækka um 32,4 m.kr frá fjárlögum þessa árs. Breytingin skýrist af 111,4 m.kr. hækkun vegna almennra launa- og verðlagsbreytinga, 20 m.kr. hækkun á tímabundnum framlögum, 11,7 m.kr. hækkunar vegna breytinga á forgangsröðun innan málaefnasviðsins, lækkun um 20,5 m.kr. vegna aðhaldskröfu og lækkun um 90,2 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á sértekjum.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 112 m.kr. og verða 1.625 m.kr. en eru 1.737 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Breytingin skýrist af 46,5 m.kr. hækkun vegna almennra launa- og verðlagsbreytinga, 40 m.kr. niðurfellingar á tímabundnum verkefnum, 83 m.kr. lækkunar vegna breytinga á forgangsröðun innan málaefnasviðsins, lækkun um 31,4 m.kr. vegna aðhaldskröfu og lækkun um 4,1 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á sértekjum.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 0 m.kr. og er það engin breyting milli ára.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 0 m.kr. og er það engin breyting milli ára.

22.1. Leikskóla- og grunnskólastig

Markmið og aðgerðir

Sveitarfélög bera ábyrgð á rekstri, kostnaði, stefnu, skipulagi, eftirliti, innra og ytra

mati og miðlun upplýsinga um leikskóla og grunnskóla. Ráðuneytið fer með yfirstjórn á leikskóla- og grunnskólastigi eins og lög kveða nánar á um, setur aðalnámskrár, fer með ytra mat og eftirlit, annast öflun, greiningu og miðlun upplýsinga um skólastarf og lagaframkvæmd á grundvelli upplýsinga frá sveitarfélögum og eigin könnunum og það hefur úrskurðarvald í tilteknum tegundum ágreiningsmála í grunnskólum. Ríkið leggur grunnskólum til námsgögn en samkvæmt tímabundnu samkomulagi um stuðning við tónlistarnám og jöfnun á aðstöðumun nemenda til tónlistarnáms bera sveitarfélögin ábyrgð á að fjármagna og reka námsgagnasjóð. Ríkið styður þróunarstarf gegnum þróunarsjóð námsgagna og Sprotasjóð og er með samning við samtök höfundarréttarféлага sem heimilar skólum að ljósrita höfundarréttarvarið efni. Mikilvægt er að breytingar sem gerðar eru á starfsumhverfi leik- og grunnskóla með stjórnvaldsákvörðunum byggist á faglegum grunni, verði unnar í samráði og sátt við hagsmunaaðila og markviss innleiðing breytinga verði tryggð.

Markmið í málaflokknum eru að:

1. Fleiri grunnskólanemendur hafi við lok grunnskóla náð lágmarksviðmiðum í lestri.
2. Auka gæði menntunar í leikskólum og grunnskólum.
3. Efla gerð og útgáfu námsgagna fyrir nemendur á skólaskyldualdri.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Læsi. a) Að ljúka við gerð matstækis sem metur grunnþætti læsis (Lesferill), í samræmi við Þjóðarsáttmála um læsi. b) Vitundarvakning um mikilvægi sumarlesturs.	MRN og Menntamálastofnun
2	1 og 2	Skimunarpróf. Hefja vinnu við þróun prófa fyrir fleiri námssvið, t.d. stærðfræði og náttúrugreinar.	Menntamálastofnun
3	2	Samræmd könnunarpróf. Ljúka við mótun framtíðarskipulags samræmdra könnunarprófa sem byggir á niðurstöðum starfshóps sem lýkur störfum í árslok 2018.	MRN
4	1	Staða barna með annað móðurmál en íslensku. a) Unnið eftir þingsályktun um framkvæmdaráætlun í mál-efnum innflytjenda fyrir 2016-2019 í samstarfi við sveitarfélög. b) Kynna og innleiða samræmdan leiðarvísi fyrir móðurmálskennslu á leik-, grunn- og framhaldsskólastigi.	MRN
5	2	Brotthvarf. Skima fyrir brotthvarfi á unglíngastigi grunnskóla, ekki síst í hópi nemenda af erlendum uppruna.	Menntamálastofnun
6	2	Menntun fyrir alla. Rýna núverandi lög, reglugerðir og aðalnámskrár leik-, grunn- og framhaldsskóla, með tilliti til úttektar á framkvæmd menntunar án aðgreiningar	MRN
7	2	Gæði menntunar. Úttektir verða gerðar á: a) grunnskólanámi nemenda með táknmál að móðurmáli, b) grunnskólanámi nemenda með alvarlega geðræna-, hegðunar- eða félagslega erfiðleika.	MRN og VEL
8	3	Námsgögn fyrir táknmálsnotendur. Auka úrval námsgagna fyrir nemendur sem nota táknmál, í samvinnu við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra.	Menntamálastofnun

9	3	Námsgagnaútgáfa. Ljúka endurskoðun á fyrirkomulagi námsgagnaútgáfu og ráðast í nauðsynlegar lagabreytingar í samræmi við niðurstöður.	MRN
10		Menntastefna 2030. Ný menntastefna til ársins 2030 verður mótuð í viðtæku samráði.	MRN
11	2	Gæði frístundaheimila. Innleiðing á gæðaviðmiðum sem sett voru 2018, sbr. ákvæði í lögum um grunnskóla.	MRN
12	2	Raun- og tæknigreinar (GERT). Unnið að aðgerðum til að efla raun- og tæknigreinar, í samstarfi við sveitarfélög og atvinnulíf.	MRN
13	1 og 2	Fjármálalæsi. Undirbúningur fyrir PISA könnun í fjármálalæsi sem fram fer 2021.	MRN og Menntamálastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig					
Rekstrarframlög	17,2	100,8	103,1	2,3	499,4
Rekstrartilfærslur	246,0	168,4	173,4	3,0	-29,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	263,2	269,2	276,5	2,7	5,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	269,2	276,5	2,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	269,2	276,5	2,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflöksins fyrir árið 2019 er áætluð 276,5 m.kr. og lækkar um 1,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 9,1 m.kr. Lækkunin er vegna aðhaldskröfu sem sett er í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.

22.2 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig

Markmið og aðgerðir

Framhaldsfræðsla tengist samstarfi ríkisins og samtaka á vinnumarkaði og samtaka um málefni fatlaðra. Starfsemin er að mestu hjá sjálfseignarstofnunum og félögum. Ráðuneytið ber ábyrgð á almennri stefnumótun í samráði við hagsmunaaðila, almennri stjórnarsýslu og gæðaeftirliti, viðurkenningu fræðsluaðila sem er í höndum Menntamálastofnunar og mál-efnum Fræðslusjóðs sem fjármagnar starfsemi framhaldsfræðslu. Ellefu símenntunarmiðstöðvar eru starfandi og tekurstarfsemi þeirra mið af styrktarsamningum við ráðuneytið. Undir málaflökkinn falla Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra og Fjölmennt, símenntunarmiðstöð sem þjónar fullorðnum fötluðum einstaklingum á grundvelli samnings við ráðuneytið.

Markmið í málaflokknum er að:

1. Auðvelda einstaklingum sem ekki hafa lokið formlegu námi eftir grunnskóla, að afla sér viðurkenndrar menntunar/starfsréttinda.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Breytingar á lögum. Lög um framhaldsfræðslu nr. 27/2010 verða endurskoðuð, m.a. með tilliti til umræðu um lýðskóla.	MRN
2	1	Menntun og námstækifæri fatlaðs fólks. Unnið að kortlagningu í samstarfi við hagsmunaaðila.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig					
Rekstrarframlög	532,0	562,0	579,9	3,2	9,0
Rekstrartilfærslur	1.486,4	1.518,6	1.401,5	-7,7	-5,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.018,4	2.080,6	1.981,4	-4,8	-1,8
Rekstrartekjur	-	100,2	94,0	-6,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.980,4	1.887,4	-4,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.080,6	1.981,4	-4,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.981,4 m.kr. og lækkar um 156,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 57 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 10 m.kr. til að fylgja eftir markmiðum málaflokksins m.a. varðandi námsgögn, sbr. markmið nr. 3 og aðgerð nr. 9 í málaflokki 22.10.
- b. Niður falla 40 m.kr. vegna tímabundinna verkefna.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 96,4 m.kr. vegna breytingar á forgangsroðun innan málaefnasviðsins.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 9,1 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagna er með sértekjum.
- e. Til að mæta aðhaldsmarkmiði á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 20,7 m.kr.

22.3. Stjórnsýsla mennta- og menningarmála

Markmið og aðgerðir

Stjórnamálefni mennta- og menningarmálaráðuneytisins falla undir 17 málaflokka. Kveðið er á um heimildir og skyldur ráðherra í almennum lögum og 45 sérlægum. Ráðherra fer með yfirstjórn stjórnvalda sem heyra undir almennar stjórnunarheimildir hans og hefur eftirlit með starfi, fjárreiðum og eignum þeirra.

Undir málaflokkinn heyra Menntamálastofnun og Rannsóknarmiðstöð Íslands.

Markmið í málaflokknum er að:

1. Efla stefnumótun ráðuneytisins.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Efla stefnumótun. a) Þjóða starfsmönnum á námskeið í opinberri stefnumótun. b) Gera lykiltölur fyrir framhalds-skólastigið og háskólastigið aðgengilegar á vef.	MRN
2		Norrænt samstarf. Í tengslum við formennsku Íslands í Norrænu ráðherranefndinni verður m.a. unnið að verkefni „Ungt fólk á Norðurlöndum“.	MRN og samstarfsaðilar á Norðurlöndum
3		Menningarmálastofnun Sameinuðu þjóðanna (UNESCO). a) Í ljósi framboðs Íslands í stjórnarnefnd UNESCO verður áfram unnið við menningar- og menntasamninga, b) leitað leiða til að koma Vatnajökulsþjóðgarði á heimsminjaskrá UNESCO, c) unnið að fullgildingu Haag-sáttmálans frá 1954.	MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22.30 Stjórnsýsla mennta- og menningarmála					
Rekstrarframlög	2.780,7	3.005,9	3.018,1	0,4	8,5
Rekstrartilfærslur	70,6	50,0	50,1	0,2	-29,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.851,3	3.055,9	3.068,2	0,4	7,6
Rekstrartekjur	-	631,2	563,6	-10,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.424,7	2.504,6	3,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.055,9	3.068,2	0,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.068,2 m.kr. og lækkar um 79,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 91,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 10 m.kr. m.a. til að efla stefnumótun sbr. markmið málaflokksins nr. 1 og aðgerð nr. 2.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 25,1 m.kr. vegna millifærslu fjárheimilda frá öðrum málefnasviðum.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 85,2 m.kr. í samræmi við leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- d. Til að mæta aðhaldsmarkmiði á útgjaldaramma er fjárheimild málaflokksins lækkuð um 29,4 m.kr.

23 Sjúkrahúsjónusta

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka, en þeir eru:

- Sérhæfð sjúkrahúsjónusta
- Almenn sjúkrahúsjónusta
- Erlend sjúkrahúsjónusta

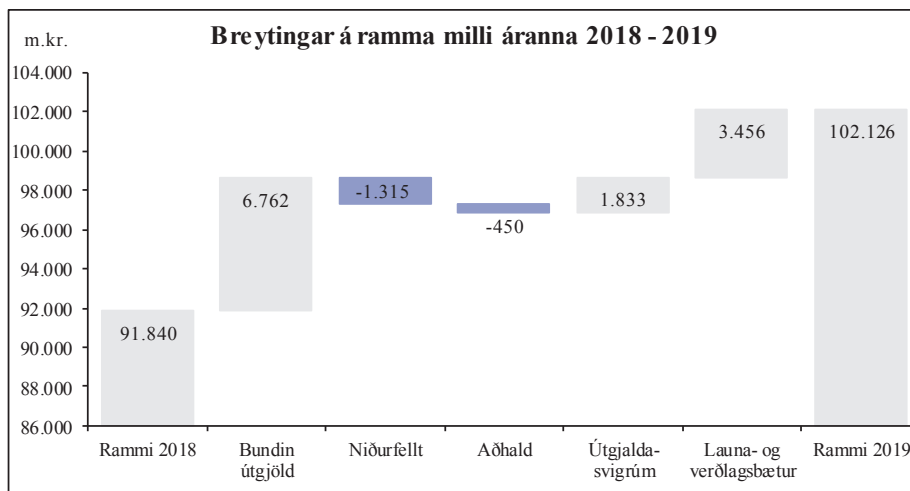
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúsjónusta					
23.10 Sérhæfð sjúkrahúsjónusta	76.679,3	80.329,6	89.799,6	11,8	17,1
08 Velferðarráðuneyti	76.679,3	80.329,6	89.799,6	11,8	17,1
23.20 Almenn sjúkrahúsjónusta	8.862,7	9.185,5	9.894,8	7,7	11,6
08 Velferðarráðuneyti	8.862,7	9.185,5	9.894,8	7,7	11,6
23.30 Erlend sjúkrahúsjónusta	2.232,9	2.324,7	2.431,5	4,6	8,9
08 Velferðarráðuneyti	2.232,9	2.324,7	2.431,5	4,6	8,9
Samtals	87.774,9	91.839,8	102.125,9	11,2	16,3

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld sjúkrahúspjónustu árið 2019 eru áætluð 102.125,9 m.kr. og aukast um 6.830,1 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 7,4%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 10.286,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 11,2%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 6.762,3 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 1.315 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 5.447,3 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 450,2 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 1.833 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 3.456 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun sjúkrahúspjónustu breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúsbjónusta					
Rekstrarframlög	83.112,0	83.649,2	89.538,9	7,0	7,7
Rekstrartilfærslur	2.558,3	2.555,0	2.742,2	7,3	7,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	2.104,6	5.635,6	9.844,8	74,7	367,8
Heildarútgjöld	87.774,9	91.839,8	102.125,9	11,2	16,3
Rekstrartekjur	-	6.785,7	8.044,4	18,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	85.054,1	94.081,5	10,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	91.839,8	102.125,9	11,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 89.538,9 m.kr. og hækka um 5.889,7 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 840 m.kr. fjárheimild til að gera framkvæmd biðlistaaðgerða varanlega, 250 m.kr. hækkan til að efla mönnun, 200 m.kr. til eflingar göngudeildarþjónustu, 200 m.kr. til að efla starfsemi heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni, 192 m.kr. til sérhæfðrar sjúkraþjónustu og 151 m.kr. til lækkunar afsláttar á húsaleigu heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni. Launa- og verðlagsbætur rekstrarliða nema samtals um 3.412,3 m.kr.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 187,2 m.kr. og verða 2.742,2 m.kr. en eru 2.555 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 80 m.kr. millifærslu vegna tilfærslu líknarhjúkrunar, sem Karitas, hjúkrunar- og ráðgjafarþjónusta hefur sinnt til LSH. Þá hækka launa- og verðlagsbætur, auk kerfislægs vaxtar, fjárheimildina um 106,8 m.kr.
- Fjármagnstilfærslur** eru engar á málefna sviðinu.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 9.844,8 m.kr. og er það 4.209,2 m.kr. hækkan milli ára. Þar vega þýngst aukin framlög til uppbyggingar á nýjum spítala við Hringbraut, 4.449 m.kr. Á móti fellur niður tímabundin fjárveiting til tækjakaupa vegna Brjóstamiðstöðvar á Landspítala. Í samræmi við markmið um aðhald í útgjalda-ramma ráðuneytisins eru framlög lækkuð um 14,8 m.kr.

23.1 Sérhæfð sjúkrahúsjónusta

Markmið og aðgerðir

Landspítalinn og Sjúkrahúsið á Akureyri veita sérhæfða sjúkrahúsjónustu hér á landi. Með sérhæfðri sjúkrahúsjónustu er átt við alla sjúkrahúsjónustu sem ekki telst almenn sjúkrahúsjónusta. Landspítalinn er aðalsjúkrahús landsins og háskólasjúkrahús. Sjúkrahúsið á Akureyri er kennslusjúkrahús. Hlutverk þeirra er að veita heilbrigðisþjónustu sem á hverjum tíma samræmist skyldu slíks sjúkrahúss, meðal annars sérfræðiþjónustu í nær öllum viðurkenndum greinum læknisfræði, hjúkrunarfræði og eftir atvikum öðrum greinum heilbrigðisvísinda sem stundaðar eru hér á landi, með aðgengi að stoðdeildum og rannsóknardeildum. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að sjúklingar fái heilbrigðisþjónustu á réttu þjónustustigi.
2. Að sjúklingar fái þá heilbrigðisþjónustu sem þeir þurfa innan ásættanlegs biðtíma út frá eðli vandans.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
	1 og 2	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu eins og fram kemur í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.	VEL
	2	Framkvæmdir við byggingu meðferðarkjarna, rannsóknarhúss og bílastæðahúss Landspítalans við Hringbraut standa yfir allt tímabilið.	Nýr Landspítali ohf.
	2	Átaki í tilteknum aðgerðum til að stytta biðlista verður haldið áfram í samræmi við tilmæli Embættis landlæknis.	Landspítali og aðrar heilbrigðisstofnanir
	2	Starfsfólki á göngudeild BUGL fjölgað í samræmi við stefnu og aðgerðaáætlun í gedheilbrigðismálum.	Landspítalinn
	2	Skapa aðstæður fyrir aukna göngudeildarþjónustu á LSH.	Landspítalinn
	1 og 2	Líknar- og lífslokameðferð fyrir Vestfirði, Norður- og Austurland verði samhæfð.	Sjúkrahúsið á Akureyri

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta					
Rekstrarframlög	74.257,7	74.730,4	79.909,3	6,9	7,6
Rekstrartilfærslur	317,0	230,3	310,7	34,9	-2,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	2.104,6	5.368,9	9.579,6	78,4	355,2
Heildarútgjöld	76.679,3	80.329,6	89.799,6	11,8	17,1
Rekstrartekjur	-	5.881,3	6.728,9	14,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	74.448,3	83.070,7	11,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	80.329,6	89.799,6	11,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 89.799,6 m.kr. og hækkar um 6.459,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3.010,1 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar er fjárheimild til málaflokksins aukin um 4.489 m.kr. vegna byggingar nýs Landspítala. Áformað er að hefja jarðvegsvinnu við nýjan meðferðarkjarna á árinu.
- b. Rekstrarumfang Landspítala sem fjármagnað er með sértekjum hækkar um 638,8 m.kr. í samræmi við tekjuáætlanir ríkisins.
- c. Reiknaður raunvöxtur í veittri þjónustu er 1,8% og nemur um 1.307 m.kr. Hjá Sjúkrahúsi Akureyrar hækkar fjárveiting um 143 m.kr. og hjá Landspítala um 1.164 m.kr.
- d. Fjárveiting fyrir um 840 m.kr. vegna biðlistaaðgerða er gerð varanleg.
- e. Framlög til málaflokksins hækka um 250 m.kr. til að efla mönnun.
- f. Framlög til málaflokksins hækka um 200 m.kr. til að efla göngudeildarþjónustu.
- g. Framlög til málaflokksins hækka um 192 m.kr. til ráðstöfunar til verkefna sérhæfðrar sjúkrahúspjónustu.
- h. Millifærðar eru 80 m.kr. vegna tilfærslu líknarhjúkrunar til Landspítala.
- i. Varið verður 20 m.kr. til Bjarkarhlíðar, til meðferða vegna kynferðisbrota, forvarna, fræðslu og styrkingar neyðarmóttöku Landspítala.
- j. Tímabundin fjárveiting fyrir 50 m.kr. til Sjúkrahússins á Akureyri fellur niður.
- k. Tímabundin 225 m.kr. til tækjakaupa fyrir Brjóstamiðstöð fellur niður.
- l. Tímabundin fjárveiting fyrir 840 m.kr. til biðlistaaðgerða fellur niður.

- m. Gert er ráð fyrir samtals 402,3 m.kr. lækkun útgjalda í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar um aðhald í útgjöldum ríkissjóðs. Þar af eru um 41,3 m.kr. hjá Sjúkrahúsinu á Akureyri og um 335,5 m.kr. hjá Landspítala.
- n. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar um 3.010,1 m.kr.

23.2 Almenn sjúkrahúspjónusta

Markmið og aðgerðir

Með almennri sjúkrahúspjónustu er átt við almennar lyflækningar, hjúkrun, slysamótöku, endurhæfingu og nauðsynlega stoðeildapjónustu. Almenn sjúkrahúspjónusta er veitt á heilbrigðisstofnunum í heilbrigðisumdæmum. Landspítalinn og Sjúkrahúsið á Akureyri veita almenna sjúkrahúspjónustu fyrir íbúa sem búa í viðkomandi heilbrigðisumdæmi en allar fjárveitingar til þessara tveggja stofnana eru undir málaflokki 23.1. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum er:

1. Að auka aðgang sjúklinga að sérhæfðri heilbrigðisþjónustu á sjúkrasviðum heilbrigðisstofnana.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu skv. ríkisstjórnarsáttmála.	VEL
2	1	Meta þörf fyrir mismundandi sérfræðiþjónustu á heilbrigðisstofnunum utan höfuðborgarsvæðisins.	VEL
3	1	Skilgreina og skýra verklag um samstarf heilbrigðisstofnana og sérhæfðra sjúkrahúsa við veitingu heilbrigðisþjónustu.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta					
Rekstrarframlög	8.854,3	8.918,8	9.629,6	8,0	8,8
Rekstrartilfærslur	8,4	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	266,7	265,2	-0,6	-
Heildarútgjöld	8.862,7	9.185,5	9.894,8	7,7	11,6
Rekstrartekjur	-	904,4	1.315,5	45,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	8.281,1	8.579,3	3,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	9.185,5	9.894,8	7,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 9.894,8 m.kr. og hækkar um 307,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 402,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Færðar eru 16,2 m.kr. af málafloknum yfir á aðra málaflokka vegna afsláttar af húsaleigu hjá Ríkiseignum.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 130 m.kr. vegna millifærslu á fjárveitingu af sjúkrasviði yfir á hjúkrunarsvið vegna Heilbrigðisstofnunar Norðurlands.
- c. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 370,2 m.kr. vegna hækkunar rekstrarumfanga heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni sem fjármagnað er með sértekjum í samræmi við tekjuáætlanir ríkisins.
- d. Millifærsla fjárheimildar 20 m.kr., af málefna sviðinu vegna starfsmanns sem sinna mun verkefnum sem tengjast Alþjóðlegu heilbrigðisstofnuninni (WHO) og Alþjóðlegu vinnumálastofnuninni (ILO).
- e. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 151 m.kr. vegna lækkunar afsláttar á húsaleigu heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni.
- f. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 200 m.kr. til að efla starfsemi heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni.
- g. Tímabundin fjárveiting 200 m.kr. til reksturs heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni fellur niður.
- h. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 402,2 m.kr.

23.3 Erlend sjúkrahúspjónusta

Til erlendar sjúkrahúspjónustu telst sú þjónusta sem veitt er erlendis vegna veikinda og slysa erlendis og brýnnar meðferðar sem ekki er hægt að veita hér á landi. Ef sjúkra-tryggðum einstaklingi sem er staddur erlendis er nauðsyn að leita sér lækninga greiða sjúkratryggingar kostnað af því eins og um læknishjálp innanlands væri að ræða. Ef sjúkra-tryggðum einstaklingi er brýn nauðsyn á alþjóðlega viðurkenndri lækni meðferð erlendis, vegna þess að ekki er unnt að veita honum nauðsynlega aðstoð hér á landi, greiða sjúkra-tryggingar kostnað við meðferðina. Jafnframt greiða sjúkratryggingar fyrir sérfræðinga sem koma erlendis frá og framkvæma nauðsynlegar aðgerðir hér á landi. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Umfang þjónustunnar getur verið mjög breytilegt milli tímabila og byggist á sértækum þörfum fyrir þjónustu. Því er eðli málaflokksins með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23.30 Erlend sjúkrahúsjónusta					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	2.232,9	2.324,7	2.431,5	4,6	8,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.232,9	2.324,7	2.431,5	4,6	8,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.324,7	2.431,5	4,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.324,7	2.431,5	4,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 2.431,5 m.kr. og hækkar um 63,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 43,7 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður kerfislægur vöxtur í málaflokknum nemur 2,7% eða samtals 63,1 m.kr.
- b. Áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar nema 43,7 m.kr.

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka, en þeir eru:

- Heilsugæsla
- Sérfræðiþjónusta og hjúkrun
- Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun
- Sjúkraflutningar

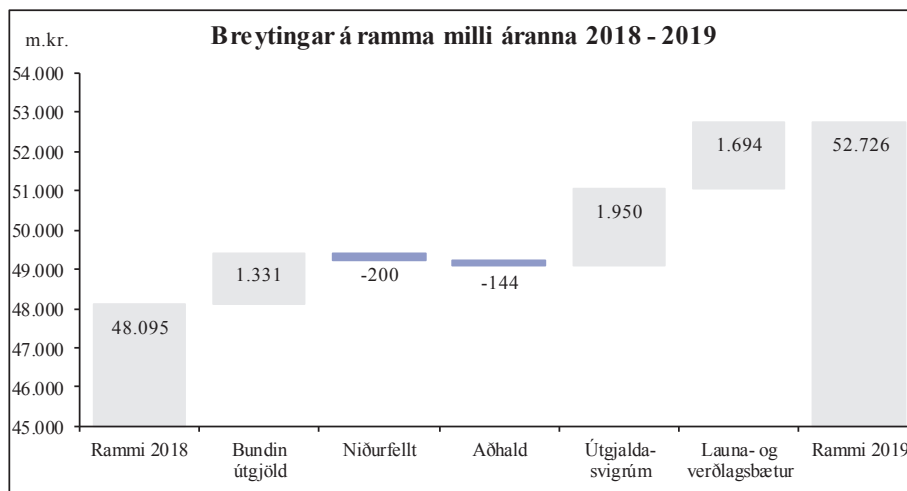
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
24.10 Heilsugæsla	27.199,8	24.216,0	26.668,7	10,1	-2,0
08 Velferðarráðuneyti	27.199,8	24.216,0	26.668,7	10,1	-2,0
24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun	14.858,8	16.145,9	17.760,9	10,0	19,5
08 Velferðarráðuneyti	14.858,8	16.145,9	17.760,9	10,0	19,5
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun	4.697,4	5.279,4	5.514,2	4,4	17,4
08 Velferðarráðuneyti	4.697,4	5.279,4	5.514,2	4,4	17,4
24.40 Sjúkraflutningar	2.376,5	2.454,0	2.781,9	13,4	17,1
08 Velferðarráðuneyti	2.376,5	2.454,0	2.781,9	13,4	17,1
Samtals	49.132,5	48.095,3	52.725,7	9,6	7,3

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefnasviðsins árið 2019 eru áætluð 52.726 m.kr. og aukast um 2.937 m.kr. á verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 6,1%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.630 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 9,6%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 1.331 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 200 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 1.131 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 144 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 1.950 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 1.694 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
Rekstrarframlög	29.324,3	26.222,1	28.975,5	10,5	-1,2
Rekstrartilfærslur	19.788,2	21.841,9	23.719,1	8,6	19,9
Fjármagnstilfærslur	20,0	0,0	0,0	-	-100,0
Fjárfestingarframlög	0,0	31,3	31,1	-0,6	-
Heildarútgjöld	49.132,5	48.095,3	52.725,7	9,6	7,3
Rekstrartekjur	-	1.492,4	1.730,0	15,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	46.602,9	50.995,7	9,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	48.095,3	52.725,7	9,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 28.975,5 m.kr. og hækka um 2.753,4 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um launa- og verðlagsbætur auk 900 m.kr. hækkun framlags til málaflokks heilsugæslu, til að styrkja heilsugæsluna sem fyrsta viðkomustað í heilbrigðisþjónustunni. Jafnframt hækka rekstrarframlög um 650 m.kr. til verkefna sem samþykkt voru í þingsályktun um stefnu og aðgerðaáætlun í geðheilbrigðismálum til fjögurra ára.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 1.877,2 m.kr. og verða 23.719,1 m.kr. en eru 21.841,9 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um kerfislægan vöxt í tilfærslulíðum og aukin framlög til að lækka greiðsluþátttöku í heilbrigðiskerfinu.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 31,1 m.kr. og er það 0,2 m.kr. lækkun milli ára í samræmi við aðhaldsmarkmið.

24.1 Heilsugæsla

Markmið og aðgerðir

Almennt er miðað við að heilsugæslan sé fyrsti viðkomustaður sjúklinga í heilbrigðiskerfinu. Heilsugæsluþjónusta veita Heilsugæsla höfuðborgarsvæðisins, heilsugæsluvið heilbrigðisstofnana heilbrigðisumdæma og einkareknar heilsugæslustöðvar. Auk þess sinna sjálfstætt starfandi heimilislæknar ákveðnum þáttum heilsugæsluþjónustu. Undir starfsemi heilsugæslunnar falla almennar lækningar, hjúkrun, þar með talin heimahjúkrun, heilsu-

vernd, forvarnir, bráða- og slysamóttaka, sálfræðiþjónusta og önnur heilbrigðisþjónusta sem veitt er á vegum heilsugæslustöðva. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Skilvirkari þjónusta fyrir sjúklinga sem leita til heilsugæslu
2. Aukinn aðgangur sjúklinga að fjölbreyttri geðheilbrigðisþjónustu.
3. Að lækka tíðni sjúkdóma sem rekja má til lífshátta.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu í samræmi við stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.	VEL
2	1	Fagstéttum sem starfa í heilsugæslunni verði fjölgað, til dæmis sálfræðingum, sjúkraþjálfurum, lyfjafræðingum og næringarfræðingum.	Yfirstjórn heilsugæslu
3	1 og 3	Þverfagleg teymisvinna aukin í heilsugæslu, sem meðal annars sinni fræðslu til sjúklinga varðandi lífshætti og sjúkdóma tengdum þeim.	Yfirstjórn heilsugæslu
4	1 og 3	Innleiðing á skipulagðri heilsuvernd aldraðra í öllum heilbrigðisumdæmum.	Heilsugæsla
5	2	Fjölgun geðheilsuteyma í samræmi við stefnu og aðgerða-áætlun í geðheilbrigðismálum.	Yfirstjórn heilsugæslu
6		Komið verði á fót skipulagðri söfnun upplýsinga um aðgang sjúklinga að þverfaglegum teymum í heilsugæslu.	VEL
7	3	Skimað verður fyrir krabbameini í ristli og endaparmi í aldurshópnum 60-69 ára í fyrstu og í lokin 50-74 ára	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24.10 Heilsugæsla					
Rekstrarframlög	27.131,2	24.172,0	26.624,9	10,1	-1,9
Rekstrartilfærslur	48,6	12,7	12,7	0,0	-73,9
Fjármagnstilfærslur	20,0	0,0	0,0	-	-100,0
Fjárfestingarframlög	0,0	31,3	31,1	-0,6	-
Heildarútgjöld	27.199,8	24.216,0	26.668,7	10,1	-2,0
Rekstrartekjur	-	1.268,3	1.498,7	18,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	22.947,7	25.170,0	9,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	24.216,0	26.668,7	10,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregn frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 26.668,7 m.kr. og hækkar um 1.529,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 922,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður raunvöxtur málaflokksins er 400 m.kr.
- b. Framlög til málaflokksins hækka um 300 m.kr. til að efla heilsugæsluna sem fyrsta viðkomustað í heilbrigðisþjónustunni.
- c. Tímabundin 200 m.kr. fjárveiting til að efla heilsugæslu á landsbyggðinni er felld niður en á móti kemur samsvarandi ótímabundin fjárveiting til sömu mála.
- d. Gert er ráð fyrir að veitt verði 650 m.kr. framlag til málaflokksins til verkefna sem samþykkt voru í þingsályktun um stefnu og aðgerðaáætlun í geðheilbrigðismálum til fjögurra ára.
- e. Gert er ráð fyrir leiðréttingu á útgjaldaheimild heilsugæslusviða heilbrigðisstofnana á Vesturlandi, Vestfjörðum, Norðurlandi, Suðurlandi og Suðurnesjum um samtals 230,4 m.kr. gegn samsvarandi breytingum í sértekjum.
- f. Millifærðar verða 81 m.kr. milli málefna sviða til tiltekinna verkefna. Til málaflokksins verða millifærðar 70 m.kr., skimanir fyrir krabbameini í ristli verða á vegum heilsugæslunnar. Gert er ráð fyrir 11 m.kr. millifærslu fjárheimildar til málaflokksins vegna lækkunar afsláttar af húsaleigu hjá Ríkiseignum.
- g. Þá lækka rekstrarframlög um 131,4 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- h. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 922,8 m.kr.

24.2 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

Markmið og aðgerðir

Sérgreinalæknar, tannlæknar, hjúkrunarfræðingar, sálfræðingar og ljósmæður veita sérhæfða þjónustu utan sjúkrahúsa. Þjónustan er almennt veitt á grundvelli samninga Sjúkratrygginga Íslands við fyrirtæki heilbrigðisstarfsmanna eða á grundvelli ramma-samninga og nær til rannsókna og meðferða. Allir landsmenn skulu hafa aðgang að slíkri sérhæfðri þjónustu óháð búsetu og efnahag. Þeir skulu hafa aðgang að starfsstöðvum þeirra sem veita sérhæfða þjónustu í heilbrigðisumdæmum eða fjarheilbrigðisþjónustu.

Starfsemi sjúkrahótels fellur undir þennan þátt. Sjúkrahótel er ætlað þeim sjúklingum sem dvelja þurfa fjarri heimili vegna rannsókna og meðferða. Einnig þeim sem lokið hafa sérhæfðri meðferð á sjúkrahúsi en eru enn í virkri meðferð og geta ekki dvalið á heimili sínu eða búa fjarri sérhæfðu sjúkrahúsi. Enn fremur er sjúkrahótel ætlað verðandi foreldrum sem búa fjarri fæðingarstað og bíða fæðingar. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að lækka í áföngum hlutfall greiðsluþátttöku sjúklinga fyrir heilbrigðisþjónustu
2. Að jafna aðgang sjúklinga um land allt að þjónustu sérfræðilækna
3. Að hækka hlutfall sjúklinga sem fá sérhæfða hjúkrun á heimilum sínum í samræmi við mat á þörf.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu í samræmi við stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.	VEL
2	1	Sett verði fram áætlun um hvernig dregið verði úr greiðsluþátttöku sjúklinga í heilbrigðisþjónustu.	VEL
3	2	Þjónusta sérfræðilækna utan sjúkrahúsa verði endurskipulögð til að tryggja aðgang allra landsmanna að þjónustunni.	VEL, Sjúkratryggingar Íslands
5	2	Skilgreina umgjörð fjarheilbrigðisþjónustu sem uppfyllir kröfur um meðferð heilbrigðisupplýsinga og persónuupplýsinga.	Embætti landlæknis

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun					
Rekstrarframlög	219,9	11,6	11,7	0,9	-94,7
Rekstrartilfærslur	14.638,9	16.134,3	17.749,2	10,0	21,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	14.858,8	16.145,9	17.760,9	10,0	19,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.145,9	17.760,9	10,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	16.145,9	17.760,9	10,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 17.760,9 m.kr. og hækkar um 1.126,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 488,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Reiknaður kerfislægur vöxtur til málaflokksins er 376,6 m.kr.
- Framlög til málaflokksins hækka um 500 m.kr. til að draga úr kostnaði aldraðra og öryrkja við tannlæknaþjónustu.
- Framlag til málaflokksins hækkar um 400 m.kr. til að draga úr greiðsluþátttöku sjúklinga í heilbrigðiskerfinu.
- Millifærðar verða 150,4 m.kr. milli málefna sviða til tiltekinna verkefna. Af málaflokknum eru millifærðar 70 m.kr. Skimanir fyrir krabbameini í ristli verða í heilsugæslu. Verkefni líknarhjúkrunar er fært til Landspítala með 80,4 m.kr. millifærslu fjárframlags.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 488,9 m.kr.

24.3 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun

Markmið og aðgerðir

Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun utan sjúkrahúsa veita sjúkraþjálfarar, iðjuþjálfar og talmeinafræðingar. Þjónustan er almennt veitt á grundvelli rammasamninga Sjúkratrygginga Íslands vegna viðkomandi faghópa en Heyrnar- og talmeinafræðingur Íslands heyrir einnig undir þennan þátt. Sjúklingar skulu hafa aðgang að starfsstöðvum þeirra er veita sérhæfða þjónustu í heilbrigðisumdæmum eða fjarheilbrigðisþjónustu. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Ekki eru tiltækir á Íslandi lýsandi mælikvarðar fyrir þennan málaflokk og því eru ekki sett fram mælanleg markmið fyrir málaflokkinn að sinni. Unnið verður að því að skilgreina slíka.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun					
Rekstrarframlög	424,9	408,0	420,1	3,0	-1,1
Rekstrartilfærslur	4.272,5	4.871,4	5.094,1	4,6	19,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.697,4	5.279,4	5.514,2	4,4	17,4
Rekstrartekjur	-	224,1	231,3	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.055,3	5.282,9	4,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.279,4	5.514,2	4,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 5.514,2 m.kr. og hækkar um 76,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 158,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Reiknaður 1,7% kerfislægur vöxtur til málaflokksins er 79,8 m.kr.
- Framlög til málaflokksins lækka um 3,5 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 158,5 m.kr.

24.4 Sjúkraflutningar

Markmið og aðgerðir

Til sjúkraflutninga teljast allir flutningar sjúkra og slasaðra utan sjúkrahúsa, á landi og í lofti. Þjónustan er veitt af rekstraraðilum sem starfa samkvæmt samningum eða á vegum heilbrigðisstofnana. Undir þennan málaflokk falla einnig ferðir innanlands sem greiddar eru á grundvelli reglugerðar um ferðakostnað. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum er:

1. Í 90% tilvika verði bráðaútköllum (F1 og F2) í dreifbýli sinnt innan 20 mínútna frá útkalli.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu í samræmi við stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.	VEL
2	1	Endurskipuleggja sjúkraflutninga á grundvelli þarfa- greiningar	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24.40 Sjúkraflutningar					
Rekstrarframlög	1.548,3	1.630,5	1.918,8	17,7	23,9
Rekstrartilfærslur	828,2	823,5	863,1	4,8	4,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.376,5	2.454,0	2.781,9	13,4	17,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.454,0	2.781,9	13,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.454,0	2.781,9	13,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 2.781,9 m.kr. og hækkar um 204,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 123,3 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður kerfislægur vöxtur til málaflokksins er 13,6 m.kr.
- b. Framlög til málaflokksins hækka um 200 m.kr. til samninga um sjúkraflutninga, þ.m.t. til að mæta veikleika í samningi um sjúkraflug.
- c. Þá lækka framlög til málaflokksins um 9 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- d. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 123,3 m.kr.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Hjúkrunar-, dvalar- og dagdvalarrými
- Endurhæfingarþjónusta

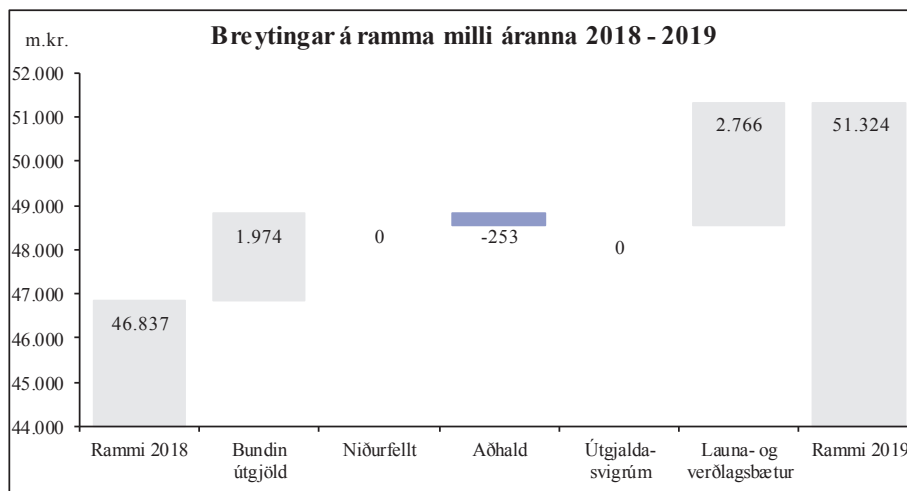
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta					
25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými	37.712,5	41.618,6	45.853,4	10,2	21,6
08 Velferðarráðuneyti	37.712,5	41.618,6	45.853,4	10,2	21,6
25.20 Endurhæfingarþjónusta	4.894,4	5.218,0	5.470,1	4,8	11,8
08 Velferðarráðuneyti	4.894,4	5.218,0	5.470,1	4,8	11,8
Samtals	42.606,9	46.836,6	51.323,5	9,6	20,5

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld hjúkrunar- og endurhæfingarþjónustu árið 2019 eru áætluð 51.324 m.kr. og aukast um 1.721 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 3,7%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.487 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 9,6%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 1.974,3 m.kr. til hækkunar
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið eru engar tillögur í frumvarpinu um niðurfelldar tímabundnar fjárveitingar Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því sú sama og í lið a.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 253,1 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Ekki er gert ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 2.765,7 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun hjúkrunar- og endurhæfingarþjónustu breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta					
Rekstrarframlög	40.761,1	43.280,2	47.441,8	9,6	16,4
Rekstrartilfærslur	155,7	1.127,0	895,0	-20,6	474,8
Fjármagnstilfærslur	166,2	1.518,4	2.291,6	50,9	1.278,8
Fjárfestingarframlög	1.523,9	911,0	695,1	-23,7	-54,4
Heildarútgjöld	42.606,9	46.836,6	51.323,5	9,6	20,5
Rekstrartekjur	-	2.547,8	2.599,1	2,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	44.288,8	48.724,4	10,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	46.836,6	51.323,5	9,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 47.441,8 m.kr. og hækka um 4.161,6 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um framlag til nýrra hjúkrunarrýma og endurmats launa og verðlags til hækkunar og til lækkunar vegur þyngst samdráttur í ríkisútgjöldum í samræmi við markmið um aðhald útgjalda.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 232 m.kr. og verða 895 m.kr. en eru 1.127 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Það er leiðrétting á tegundaskráningu tilfærslna til rekstrar.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 2.291,6 m.kr. og er það 773,2 m.kr. hækkun milli ára. Þar vega þyngst aukin framlög til byggingar hjúkrunarheimila.
- Fjárfestingarframlög** eru áætluð 695,1 m.kr. og er það 215,9 m.kr. lækkun milli ára. Þar vegur þyngst lækkun framlags til eldri framkvæmdaáætlunar um byggingu hjúkrunarheimila.

25.1 Hjúkrunar-, dvalar- og dagdvalarrými

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn fellur starfsemi hjúkrunar- og dvalarrýma á hjúkrunar- og dvalarheimilum og á heilbrigðisstofnunum. Undir flokkinn fellur einnig dagdvöl og Framkvæmdasjóður aldraðra.

Hjúkrunarrými eru fyrir fólk, óháð aldri, sem er of lasburða til að búa sjálfstæðri búsetu á eigin heimili þrátt fyrir aðstoð, en einnig getur fólk komið til styttri dvalar í

hvíldarinnlagnir eða endurhæfingu. Dvalarrými og dagdvöl eru fyrir fólk sem er 67 ára eða eldra.

Framkvæmdasjóður aldraðra stuðlar að uppbyggingu og eflingu öldrunarþjónustu um land allt og fær sjóðurinn tekjur af sérstöku gjaldi sem lagt er á þá sem eru á aldrinum 16–69 ára og greiða tekjuskatt. Fjármagni sjóðsins skal meðal annars varið til byggingar og nauðsynlegra breytinga og endurbóta á stofnunum fyrir aldraða, en þó ekki íbúða í eigu einstaklinga, félagasamtaka og/eða sveitarfélaga. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Biðtími eftir hjúkrunarrýmum verði undir 90 dögum
2. Að bæta þjónustu við aldrað fólk sem glímur við geðheilbrigðisvanda og áfengis- eða/og vímuevanda
3. Aukinn aðgangur fólks að þjónustu dagdvalar

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1, 2 og 3	Mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu eins og fram kemur í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.	VEL
2	1	Ganga frá fyrirkomulagi/samningi um rekstur og þjónustu allra hjúkrunar-, dvalar- og dagdvalarrýma.	VEL
3	1	Byggja ný og/eða bæta aðbúnað í um 790 hjúkrunarrýmum.	VEL, sveitarfélög og rekstraraðilar
4	2	Setja á fót sérstaka deild með hjúkrunarrýmum til að mæta þörfum aldraðs fólks sem glímur við samþættan geðheilbrigðis- og fíknivanda.	VEL
5	3	Fjölga dagdvalarrýmum um 95 fram til ársins 2023.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými					
Rekstrarframlög	35.878,0	38.294,2	41.971,7	9,6	17,0
Rekstrartilfærslur	144,4	895,0	895,0	0,0	519,8
Fjármagnstilfærslur	166,2	1.518,4	2.291,6	50,9	1.278,8
Fjárfestingarframlög	1.523,9	911,0	695,1	-23,7	-54,4
Heildarútgjöld	37.712,5	41.618,6	45.853,4	10,2	21,6
Rekstrartekjur	-	2.547,8	2.599,1	2,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	39.070,8	43.254,3	10,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	41.618,6	45.853,4	10,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 45.853,4 m.kr. og hækkar um 1.713 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.521,8 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.074 m.kr. til reksturs nýrra hjúkrunarrýma sem eru í framkvæmdáætlun um byggingu hjúkrunarrýma sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 3.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 650 m.kr. til nýrrar framkvæmdáætlunar í uppbyggingu hjúkrunarrýma og fyrri áætlun lækkar um 211 m.kr., samtals aukning um 439 m.kr. sbr. markmið nr. 1 og 2 og aðgerðir nr. 3 og 4.
- c. Fjárheimildir vegna sammingsbundinna endurgreiðslna á stofnkostnaði við byggingu hjúkrunarheimila hækka um 63 m.kr. á árinu.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. til reksturs nýrra dagdvalarrýma sbr. markmið nr. 3 og aðgerðir nr. 2 og 5.
- e. Fjárheimildir málaflokksins hækka um 60,3 m.kr. vegna fjölgunar gjaldenda í Framkvæmdasjóð aldraðra.
- f. Fjárheimildir málaflokksins hækka um 42,7 m.kr. vegna leiðréttinga á sértekjuáætlun heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni sem reka hjúkrunarrými.
- g. Fjárheimildir málaflokksins hækka um 5,3 m.kr. vegna lækkunar afsláttar á húsaleigu hjá Ríkiseignum.
- h. Þá lækka rekstrarframlög um 201,3 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- i. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 2.521,8 m.kr.

25.2 Endurhæfingarrými

Markmið og aðgerðir

Undir málaflokkinn falla endurhæfingarrými sem ætluð eru fólki óháð aldri sem þarfnast þverfaglegrar endurhæfingar vegna færniskerðingar af völdum veikinda, slysa eða annarra vandamála. Hér falla m.a. undir endurhæfingarrými á Reykjalundi og Heilsustofnun Náttúrulækningafélags Íslands auk starfsemi SÁÁ. Þau eru rekin á grundvelli þjónustusamninga Sjúkratrygginga Íslands við rekstraraðila.

Ekki voru sett markmið í málaflokknum þar sem ekki eru til lýsandi mælikvarðar fyrir hann. Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25.20 Endurhæfingarþjónusta					
Rekstrarframlög	4.883,1	4.986,0	5.470,1	9,7	12,0
Rekstrartilfærslur	11,3	232,0	0,0	-100,0	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.894,4	5.218,0	5.470,1	4,8	11,8
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.218,0	5.470,1	4,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.218,0	5.470,1	4,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 5.470,1 m.kr. og hækkar um 8,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 243,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 60 m.kr. til að styrkja rekstur endurhæfingarstofnana.
- Þá lækka rekstrarframlög um 51,8 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 243,9 m.kr.

26 Lyf og lækningavörur

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka, en þeir eru:

- Lyf
- Lækningatæki
- Hjálpartæki

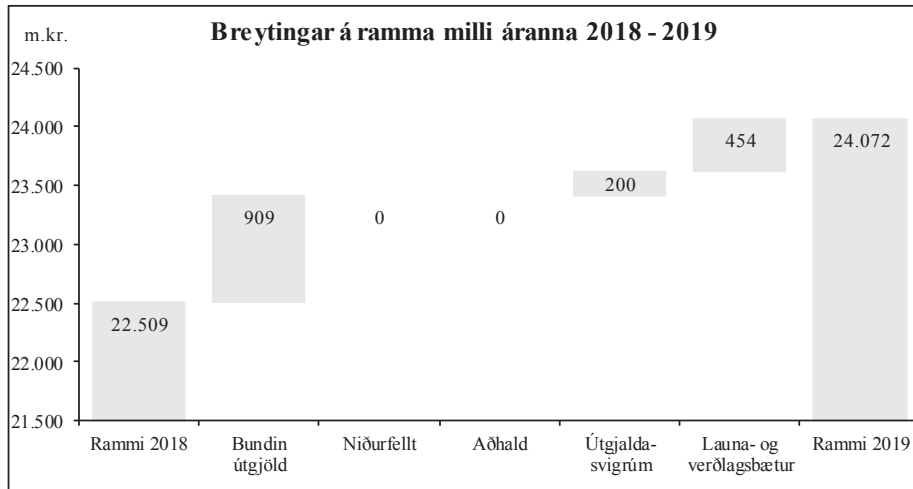
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
26.10 Lyf	15.354,1	17.715,2	19.072,4	7,7	24,2
08 Velferðarráðuneyti	15.354,1	17.715,2	19.072,4	7,7	24,2
26.30 Hjálpartæki	4.550,3	4.793,8	4.999,6	4,3	9,9
08 Velferðarráðuneyti	4.550,3	4.793,8	4.999,6	4,3	9,9
Samtals	19.904,4	22.509,0	24.072,0	6,9	20,9

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld til lyfja og lækningavara árið 2019 eru áætluð 24.072 m.kr. og aukast um 1.108,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 4,9%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.563 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,9%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 908,8 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið eru engar tillögur í frumvarpinu um niðurfelldar tímabundnar fjárveitingar Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því sú sama og í lið a.
- Ekki eru gerðar sérstakar ráðstafanir til að lækka útgjöld á árinu 2019 í samræmi við almenn markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnaáætlunar sem verður notað til að veita 200 m.kr. framlagi til innleiðingar nýrra S-merktra lyfja.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 545,2 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun lyfja og lækningavara breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
Rekstrarframlög	7.236,4	8.992,4	10.021,2	11,4	38,5
Rekstrartilfærslur	12.668,0	13.516,6	14.050,8	4,0	10,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	19.904,4	22.509,0	24.072,0	6,9	20,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	22.509,0	24.072,0	6,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	22.509,0	24.072,0	6,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 10.021,2 m.kr. og hækka um 1.028,8 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um kerfislægan vöxt milli ára í S-merktum lyfjum að fjárhæð 666,9 m.kr. og kostnað vegna innleiðingar nýrra lyfja að fjárhæð 200 m.kr.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 534,2 m.kr. og verða 14.050,8 m.kr. en eru 13.516,6 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um gengis- og verðlagsreikning að fjárhæð 292,3 m.kr. Gert er ráð fyrir 241,9 m.kr. hækkun í útgjaldaskuldbindingum tilfærslukerfa ráðuneytisins sem leiðir af endurmati vegna lýðfræðilegrar þróunar og endurmati í ljósi útgjalda umfram áætlanir fjárlaga 2018.

26.1 Lyf

Markmið og aðgerðir

Lyfjamál fjalla meðal annars um framleiðslu, dreifingu, notkun og sölu lyfja og skyldra vara (blóð, frumur og vefir). Eftirfarandi aðilar koma með einum eða öðrum hætti að stjórnarsýslu og framkvæmd verkefna á sviði lyfjamála: Lyfjastofnun, Lyfjagreiðslunefnd, Embætti landlæknis og Sjúkratryggingar Íslands. Auk þess hefur Landspítali með höndum undirbúning og framkvæmd útboða fyrir opinberar heilbrigðisstofnanir og sóttvornarlækni. Auk framantalinna aðila má nefna að Geislavarnir ríkisins hafa eftirlit með geislavirkum efnum, þar með talið geislavirkum lyfjum og Matvælastofnun hefur eftirlit með ávisunum dýralækna á dýralyf og með lyfjanotkun í landbúnaði.

Markmið í málaflökknum eru:

1. Að bæta aðgang allra landsmanna að nauðsynlegum lyfjum
2. Að draga úr mis- og ofnotkun geð- og verkjalyfja í þeim flokkum þar sem notkun er tvöfalt meiri á Íslandi, samanborið við hin Norðurlöndin

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Auka fjölda innleiddra nýrra lyfja, í sambærilegt hlutfall og meðaltal Norðurlanda	Lyfjastofnun
2	1	Unnið að því að tryggja aðgengi að lyfjum jafnt á landsbyggðinni sem á höfuðborgarsvæðinu með sérstakri áherslu á staði þar sem þjónusta er takmörkuð.	Lyfjastofnun
3	1 og 2	Komið á fót klínískum lyfjagagnagrunni og verklag við afgreiðslu umsókna um klínískar lyfjarannsóknir og framkvæmd slíkra rannsókna verði í samræmi við reglugerð ESB, nr. 536/2014.	VEL (Embætti landlæknis, Lyfjastofnun, Vísindasiðanefnd)

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26.10 Lyf					
Rekstrarframlög	7.122,7	8.992,4	10.021,2	11,4	40,7
Rekstrartilfærslur	8.231,4	8.722,8	9.051,2	3,8	10,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	15.354,1	17.715,2	19.072,4	7,7	24,2
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	17.715,2	19.072,4	7,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	17.715,2	19.072,4	7,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflökksins fyrir árið 2019 er áætluð 19.072,4 m.kr. og hækkar um 1.028,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 328,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflökksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflökksins er aukin um 200 m.kr. til að auka fjölda innleiddra nýrra lyfja sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 1.
- b. Fjárheimild málaflökksins er aukin um 828,6 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti í kostnaði vegna lyfja.
- c. Áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar nema 328,6 m.kr.

26.2 Lækningatæki

Markmið og aðgerðir

Meginmarkmið málaflokksins er að koma í veg fyrir að notendur lækningatækja verði fyrir tjóni og tryggja að framleiðsla, viðhald og notkun lækningatækja sé í samræmi við bestu fagþekkingu á hverjum tíma. Eftirlit með lækningatækjum er mikilvægt til að tryggja rétta virkni þeirra, en röng notkun lækningatækja og/eða galli í framleiðslu þeirra getur haft alvarlegar afleiðingar. Aðgerðir stjórnvalda felast fyrst og fremst í því að efla skráningu og eftirlit með sölu, framleiðslu og notkun lækningatækja og að taka upp gjaldskrá vegna eftirlitsstarfseminnar.

Markmið í málfloknum er:

1. Að auka markaðseftirlit með lækningatækjum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Eftirfylgni með eftirliti með lækningatækjum	Lyfjastofnun

26.3 Hjálpartæki

Markmið og aðgerðir

Meginverkefni málaflokksins er að sjá fólki með skerta færni fyrir hjálpartækjum til að auðvelda því athafnir daglegs lífs og hjálpa því að takast á við umhverfi sitt, auka eða viðhalda færni og sjálfsbjargargetu eða auðvelda umönnun. Undir málaflökkinn falla einnig einnota hjúkrunarvörur, næringarefni og sérfæði.

Markmið í málaflöknum er:

1. Að auka aðgang að og þjálfun í notkun flókinna tækja til tjáskipta og umhverfisstjórnunar.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Tímaáætlun	Ábyrgðaraðili
1	1	Eftirfylgni með árangri af starfi teymis sérfræðinga til að þjálfa og aðstoða starfsmenn í nærumhverfi einstaklinga sem þurfa flókin tæki til tjáskipta- og umhverfisstjórnunar.	2019–2023	Sjúkratryggingar Íslands.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26.30 Hjálpartæki					
Rekstrarframlög	113,7	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	4.436,6	4.793,8	4.999,6	4,3	12,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.550,3	4.793,8	4.999,6	4,3	9,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.793,8	4.999,6	4,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.793,8	4.999,6	4,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 4.999,6 m.kr. og hækkar um 80,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 125,6 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður kerfislægur vöxtur í málaflokknum nemur 1,7%, eða samtals 80,2 m.kr.
- b. Áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar nema 125,6 m.kr.

27 Örorða og málefni fatlaðs fólks

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka, en þeir eru:

- Bætur skv. lögum um almannatryggingar – örorkulífeyrir
- Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð – örorka
- Málefni fatlaðs fólks
- Aðrar örorkugreiðslur
- Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða

Málaflokkurinn jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra en aðrir málaflokkar eru á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra.

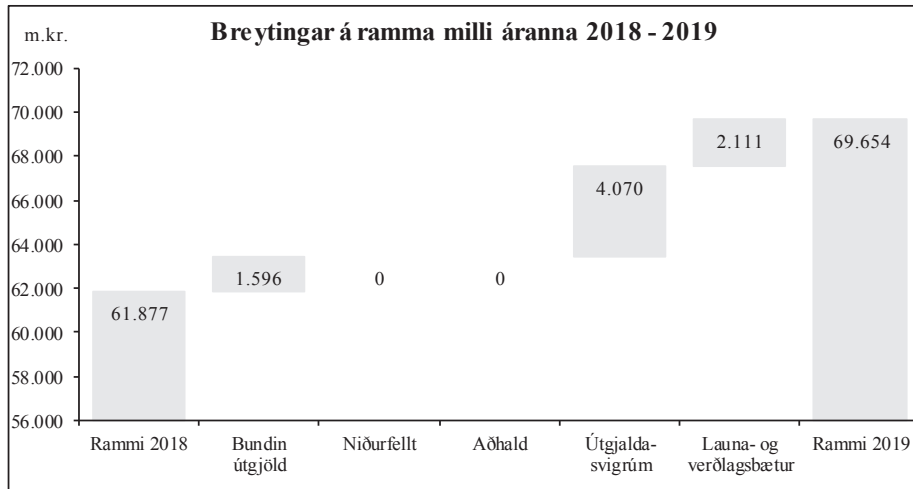
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks					
27.10 Bætur skv. lögum um alm.tr., örork.	38.126,9	41.027,9	47.623,8	16,1	24,9
08 Velferðarráðuneyti	38.126,9	41.027,9	47.623,8	16,1	24,9
27.20 Bætur skv. lögum um félagsl. aðstoð	13.963,2	15.596,8	16.344,7	4,8	17,1
08 Velferðarráðuneyti	13.963,2	15.596,8	16.344,7	4,8	17,1
27.30 Málefni fatlaðs fólks	356,7	563,2	610,3	8,4	71,1
08 Velferðarráðuneyti	356,7	563,2	610,3	8,4	71,1
27.40 Aðrar örorkugreiðslur	154,3	161,6	171,2	5,9	11,0
08 Velferðarráðuneyti	154,3	161,6	171,2	5,9	11,0
27.50 Jöfnun á örorkubyrði alm. lífeyrissjóða	4.108,7	4.527,0	4.904,0	8,3	19,4
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.108,7	4.527,0	4.904,0	8,3	19,4
Samtals	56.709,8	61.876,5	69.654,0	12,6	22,8

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld örorku og málefna fatlaðs fólks árið 2019 eru áætluð 69.654 m.kr. og aukast um 5.666,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 9,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 7.777,5 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 12,7%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 4.070 m.kr. til hækkunar. Þar vegur þyngst framlag vegna kerfisbreytinga í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja, 4.000 m.kr., en að auki er 70 m.kr. framlag til notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar (NPA).
- b. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 sem eru áætlaðar 2.111,4 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun örorku og málefna fatlaðs fólks breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks					
Rekstrarframlög	182,9	247,2	294,3	19,1	60,9
Rekstrartilfærslur	56.526,9	61.629,3	69.359,7	12,5	22,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	56.709,8	61.876,5	69.654,0	12,6	22,8
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	61.876,5	69.654,0	12,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	61.876,5	69.654,0	12,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 294,3 m.kr. og hækka um 47,1 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um framlög til notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar (NPA).
- Rekstrartilfærslur** hækka um 7.730,4 m.kr. og verða 69.359,7 m.kr. en eru 61.629,3 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 4.000 m.kr. framlag vegna kerfisbreytinga í almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja.

27.1 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorka

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Örorkulífeyrir er greiddur til þeirra sem metnir hafa verið til 75% örorku að lágmarki þegar aðrar tekjur þeirra eru undir tilteknu viðmiði og að uppfylltum skilyrðum um búsetu hér á landi. Þeir sem hafa verið metnir að lágmarki til 50% en þó aldrei meira en 74% örorku geta fengið örorkustyrk samkvæmt ákvæðum laganna. Tryggingastofnun ríkisins ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna sem falla undir málaflokkinn.

Markmið málaflokksins eru:

- Meiri áhersla verði lögð á getu fólks til starfa.
- Einfaldara og sveigjanlegra bótakerfi almannatrygginga vegna skertrar starfsgetu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Innleitt verður nýtt matskerfi almannatrygginga sem miði að því að tekið verði upp þverfaglegt mat á stöðu einstaklinga í stað læknisfræðilegs örorkumats.	VEL
2	1	Greina orsakir þess að öryrkjum fjölgar og finna leiðir til að bregðast við þeim.	VEL
3	2	Lagt verði fram frumvarp um breytingar á lögum um almannatryggingar sem miði að því að tekið verði upp sveigjanlegra bótakerfi vegna örorku þar sem bótaflokkar verði sameinaðir og útreikningar einfaldaðir.	VEL
4	2	Koma í veg fyrir víxlverkanir í samspili örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða.	VEL og FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	38.126,9	41.027,9	47.623,8	16,1	24,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	38.126,9	41.027,9	47.623,8	16,1	24,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	41.027,9	47.623,8	16,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	41.027,9	47.623,8	16,1	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 47.623,8 m.kr. og hækkar um 5.029,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.566,1 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir að framlög til málaflokksins hækki um 4.000 m.kr. vegna framlags til kerfisbreytinga á almannatryggingum til að bæta kjör öryrkja.
- Þá nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 1.566,1 m.kr., eða 3,4%.

27.2 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og felur að mestu leyti í sér greiðslur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, nr. 99/2007. Undir málaflokkinn falla bótaflokkarnir endurhæfingarlífeyrir, heimilisuppbót, uppbót til framfærslu, uppbætur vegna kostnaðar og bifreiðakostnaður. Tryggingastofnun ríkisins ber ábyrgð á framkvæmd

greiðslna sem falla undir málaflokkinn. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	13.963,2	15.596,8	16.344,7	4,8	17,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	13.963,2	15.596,8	16.344,7	4,8	17,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	15.596,8	16.344,7	4,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	15.596,8	16.344,7	4,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 16.344,7 m.kr. og hækkar um 210,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 537,5 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 210,4 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti milli ára.
- Áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar nema 537,5 m.kr., eða 3,4%.

27.3 Málefni fatlaðs fólks

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Þar er fjallað um málefni fatlaðs fólks sem falla undir velferðarráðuneytið en meginþungi þjónustunnar er á hendi sveitarfélaganna. Sveitarfélög bera ábyrgð á framkvæmd og skipulagi þjónustunnar og starfa á fimmtán þjónustusvæðum. Sértek þjónusta á landsvísu er á hendi ríkisins svo og umsjón með framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks. Á vegum velferðarráðuneytisins er starfrækt réttindagæsla fyrir fatlað fólk sem ætlað er að tryggja því viðeigandi stuðning við að gæta réttinda sinna og að tryggja að sjálfsákvörðunarréttur sé virtur.

Markmið í málaflokknum eru:

- Að bæta gæði í þjónustu við fötluð börn og fjölskyldur þeirra.
- Að nýsköpun og tækni styðji fatlað fólk í ríkara mæli til sjálfstæðs lífs.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Til að samþætta þverfaglega þjónustu við börn með röskun og fjölskyldur þeirra og efla samræmingu þjónustu óháð búsetu þarf að skilgreina ábyrgð, hlutverk og verkaskiptingu ólíkra þjónustustiga, þ.e. þjónustu sveitarfélaga (1. stig), landshluta (2. stig) og ríkisstofnana (3. stig).	VEL
2	1	Kortleggja þörf barna sem þurfa snemmtæka og þverfaglega þjónustu. Á grundvelli kortlagningar verður þörf fyrir þjónustu á landsvísu greind og mælikvarðar verða þróaðir um árangur þjónustunnar.	VEL
3	1	Tilraunaverkefni 2019–2020 um landshlutateymi til að auka þekkingu og efla og samþætta þjónustu við börn í heimabyggð. Verkefni festi sig í sessi og starfsemi þeirra verði viðvarandi. (Sjá aðgerð G.3 í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks 2017–2021.)	VEL
4	2	Sáttmáli Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks verði innleiddur með áherslu á markmiðið um að þjónustan byggist á hugmyndafræði um sjálfstætt líf. Mæling fer fram skv. samningi sem gerður hefur verið við Félagsvísindastofnun HÍ.	VEL
5	2	Notendaráð fatlaðs fólks starfi á öllum félagsþjónustusvæðum til að auka áhrif fatlaðs fólks á þjónustu og hagsmunamál sín í sveitarfélaginu. (Sjá aðgerð F.7 í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks 2017–2021.)	VEL
6	2	Samvinna verði milli ríkis, sveitarfélaga, frjálsra félagsamtaka og nærsamfélags við það að beita hjálpartækjum og tæknitengdum lausnum við veitingu þjónustu sem stuðlar að auknu sjálfstæði notenda og gerir þjónustuveitendum kleift að sinna fleiri notendum. (Sjá markmið G.7. í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks 2017–2021, og verkefni á áherslusviði 2 í stefnu í nýsköpun og tækni á sviði velferðarþjónustu 2015.)	VEL
7	2	Sett verði viðmið um í hvaða mæli nýsköpun og tækni styðji fatlað fólk til sjálfstæðs lífs. Mæling fer fram skv. samningi við Félagsvísindastofnun HÍ.	VEL
8	2	Útfærsla tæknilausna á sviði öryggis- og tækni til að draga úr skerðingu og styðja við og bæta líðan, tækni til að þróa félagsleg tengsl og tækni til hjálfunar og umönnunar. (Sjá verkefni á áherslusviði 3 í stefnu um nýsköpun og tækni á sviði velferðarþjónustu 2015.)	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27.30 Málefni fatlaðs fólks					
Rekstrarframlög	111,0	247,2	294,3	19,1	165,1
Rekstrartilfærslur	245,7	316,0	316,0	0,0	28,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	356,7	563,2	610,3	8,4	71,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	563,2	610,3	8,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	563,2	610,3	8,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 610,3 m.kr. og hækkar um 44,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir að 70 m.kr. verði varið til notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar (NPA) í samræmi við lögfestingu þess þjónustuförmis. Lögin gera ráð fyrir að fram til ársins 2022 fjölgi samningum um NPA-þjónustu um 20-25 samninga á ári og ríkissjóður ráðstafi í gegnum Jöfnunarsjóð sveitarfélaga fjármunum til samræmis við það.
- Gert er ráð fyrir að millifærðar verði 25 m.kr. af málaflokknum til nýrrar ráðuneytisstofnunar sem annast verkefni á sviði stjórnsýslu og eftirlits með félagsþjónustu sem veitt er af hálfu sveitarfélaga og opinberra stofnana eða á grundvelli samninga. Réttindagæsla fatlaðra verður framvegis meðal verkefna þessarar nýju stofnunar.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 2,2 m.kr., eða 0,4%.

27.4 Aðrar örorkugreiðslur (önnur velferðarmál, lífeyristryggingar)

Undir þennan málaflokk fellur m.a. kostnaður vegna örorkumats. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)					
Rekstrarframlög	71,9	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	82,4	161,6	171,2	5,9	107,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	154,3	161,6	171,2	5,9	11,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	161,6	171,2	5,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	161,6	171,2	5,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 171,2 m.kr. og hækkar um 4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,6 m.kr. eða 3,4%.

27.5 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða

Undir þennan málaflökk heyrir jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða, en fjárframlag hefur verið veitt úr ríkissjóði til að jafna og lækka mismunandi örorkubyrði lífeyrissjóða. Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald kveða á um að 0,325% af gjaldstofni tryggingagjalds skuli renna til þessa. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	4.108,7	4.527,0	4.904,0	8,3	19,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.108,7	4.527,0	4.904,0	8,3	19,4
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.527,0	4.904,0	8,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.527,0	4.904,0	8,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 4.904 m.kr. og hækkar um 377 m.kr. frá gildandi fjárlögum í samræmi við endurskoðaða áætlun um innheimtar tekjur af tryggingagjaldi á árinu 2019.

28 Málefni aldraðra

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka, en þeir eru:

- Bætur samkvæmt lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra
- Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, öldrun
- Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur

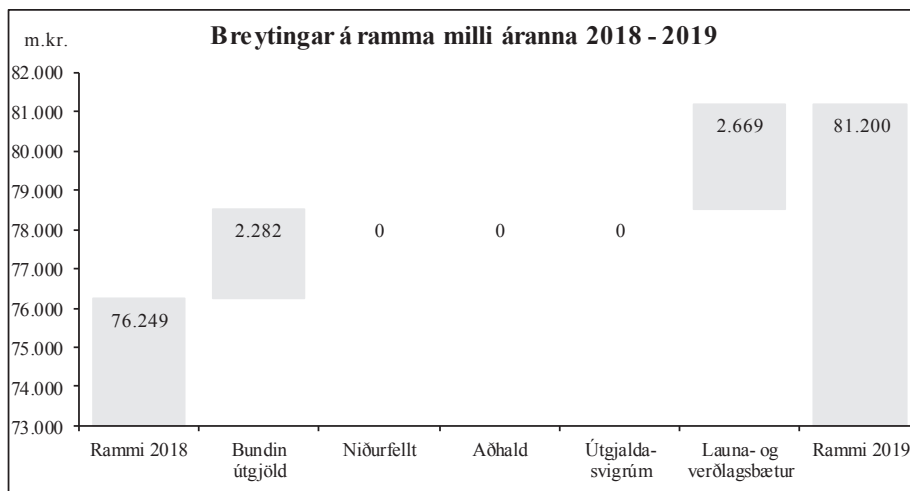
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
28.10 Bætur skv. lögum um alm.tr., lífeyr. aldr.	62.017,1	69.772,2	74.303,6	6,5	19,8
08 Velferðarráðuneyti	62.017,1	69.772,2	74.303,6	6,5	19,8
28.20 Bætur skv. lögum um félagsl. aðst., öldr.	4.897,1	6.451,8	6.870,8	6,5	40,3
08 Velferðarráðuneyti	4.897,1	6.451,8	6.870,8	6,5	40,3
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar gr., óta.	17,5	25,0	25,7	2,8	46,9
08 Velferðarráðuneyti	17,5	25,0	25,7	2,8	46,9
Samtals	66.931,7	76.249,0	81.200,1	6,5	21,3

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefna sviðs 28 *Málefni aldraðra* árið 2019 eru áætluð 81.200,1 m.kr. og aukast um 2.282 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 3%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.951,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 2.282 m.kr. til hækkunar.
- b. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 2.669,1 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna aldraðra breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
Rekstrarframlög	35,9	3,5	3,5	0,0	-90,3
Rekstrartilfærslur	66.895,8	76.245,5	81.196,6	6,5	21,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	66.931,7	76.249,0	81.200,1	6,5	21,3
Rekstrartekjur	-	2,1	2,1	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	76.246,9	81.198,0	6,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	76.249,0	81.200,1	6,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 3,5 m.kr. og standa í stað frá fjárlögum þessa árs.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 4.951,1 m.kr. og verða 81.196,6 m.kr. en eru 76.245,5 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um breytingar á kerfislægum forsendum.

28.1 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Undir málaflokkinn falla bótaflokkarnir ellilífeyrir og ráðstöfunarfé. Tryggingastofnun ríkisins ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna sem falla undir málaflokkinn.

Markmið í málaflokknum eru:

- Að auka atvinnuþátttöku aldraðra og innleiða aukna möguleika á sveigjanlegum starfslokum.
- Að hækka heildartekjur ellilífeyrisþega
- Aukin samræming við mat á þjónustupörf aldraðra einstaklinga og endurhæfingu í heimahúsum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Hvetja aldraða til að stunda vinnu og kynna betur möguleika þeirra á sveigjanlegum starfslokum.	VEL og Tryggingastofnun ríkisins
2	2	Stuðla að aukinni atvinnuþátttöku aldraðra og hvetja almenning til aukins séreignarlífeyrissparnaðar.	VEL og FJR
3	3	Innleiðing á RAI-upphafsmati í félagslegri heimaþjónustu á öllu landinu.	VEL
4	3	Tilraunaverkefni um endurhæfingu í heimahúsi.	VEL og Tryggingastofnun ríkisins
5	3	Sett gæðaviðmið um þjónustu við aldraða.	VEL og FJR
6	3	Óflun gagna svo að hægt verði að meta áhrif á mati á þjónustuþörf og á mismunandi stöðu kynja.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	62.017,1	69.772,2	74.303,6	6,5	19,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	62.017,1	69.772,2	74.303,6	6,5	19,8
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	69.772,2	74.303,6	6,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	69.772,2	74.303,6	6,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 74.303,6 m.kr. og hækkar um 2.088,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.443,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.088,2 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti milli ára.
- Launa- og verðlagsbætur nema 2.443,2 m.kr.

28.2 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Undir málaflokkinn *Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, öldrun* falla bótaflokkarnir heimilisuppbót,

uppbót á lífeyri og bifreiðakostnaður. Tryggingastofnun ríkisins ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna sem falla undir málaflokkinn. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun					
Rekstrarframlög	32,9	0,0	0,0	-	-100,0
Rekstrartilfærslur	4.864,2	6.451,8	6.870,8	6,5	41,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	4.897,1	6.451,8	6.870,8	6,5	40,3
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.451,8	6.870,8	6,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.451,8	6.870,8	6,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.870,8 m.kr. og hækkar um 193,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 225,9 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 193,1 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti milli ára.
- b. Launa- og verðlagsbætur nema 225,9 m.kr.

28.3 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Undir málaflokkinn fellur eingöngu Eftirlaunasjóður aldraðra. Eftirlaunasjóður greiðir lífeyri til þeirra sem fæddir eru 1915 eða fyrr og maka þeirra sem njóta lítilla eða engra réttinda úr lífeyrissjóði. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.					
Rekstrarframlög	3,0	3,5	3,5	0,0	16,7
Rekstrartilfærslur	14,5	21,5	22,2	3,3	53,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	17,5	25,0	25,7	2,8	46,9
Rekstrartekjur	-	2,1	2,1	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	22,9	23,6	3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	25,0	25,7	2,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 25,7 m.kr. og hækkar um 0,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

29 Fjölskyldumál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra að undanskildum bótum vegna veikinda og slysa er heyra undir heilbrigðisráðherra, barnabótum sem heyra undir fjármála- og efnahagsráðherra, Embætti umboðsmanns barna sem heyrir undir forsætisráðuneytið og meðlögum samkvæmt lögum nr. 76/2003 sem heyra undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið. Málefnasviðið skiptist í sjö málaflokka, en þeir eru:

Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

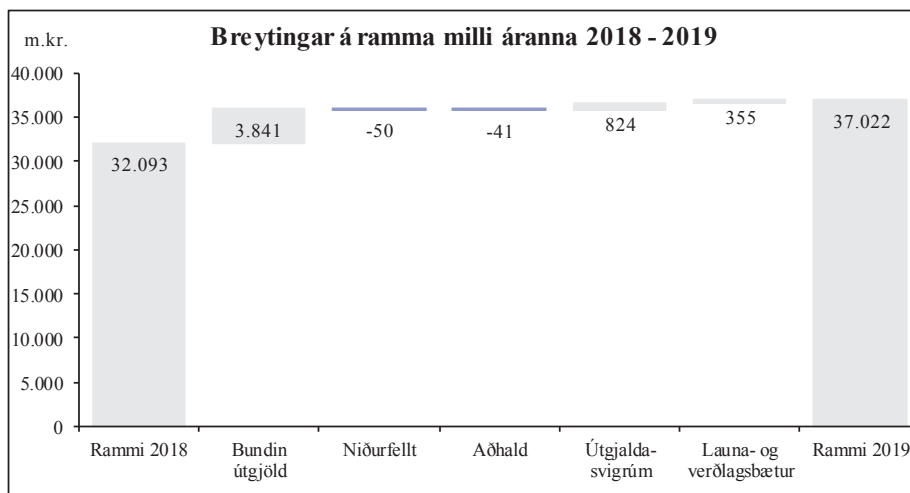
- Barnabætur
- Fæðingarorlof
- Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð
- Stuðningur við einstaklinga, fjölskyldur og börn
- Bætur til eftirlifenda
- Bætur vegna veikinda og slysa
- Málefni innflytjenda og flóttafólks

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
29.10 Barnabætur	9.561,8	10.528,0	12.100,0	14,9	26,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	9.561,8	10.528,0	12.100,0	14,9	26,5
29.20 Fæðingarorlof	10.698,2	11.571,8	13.817,8	19,4	29,2
08 Velferðarráðuneyti	10.698,2	11.571,8	13.817,8	19,4	29,2
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð	374,3	418,0	443,1	6,0	18,4
08 Velferðarráðuneyti	374,3	418,0	443,1	6,0	18,4
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn	6.394,5	6.694,8	7.530,3	12,5	17,8
01 Forsætisráðuneyti	50,1	54,3	78,8	45,1	57,3
08 Velferðarráðuneyti	6.047,4	6.348,9	7.150,0	12,6	18,2
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	297,0	291,6	301,5	3,4	1,5
29.50 Bætur til eftirlifenda	412,6	503,6	520,7	3,4	26,2
08 Velferðarráðuneyti	412,6	503,6	520,7	3,4	26,2
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa	1.693,3	1.966,0	1.962,9	-0,2	15,9
08 Velferðarráðuneyti	1.693,3	1.966,0	1.962,9	-0,2	15,9
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna	294,8	410,8	646,7	57,4	119,4
08 Velferðarráðuneyti	294,8	410,8	646,7	57,4	119,4
Samtals	29.429,5	32.093,0	37.021,5	15,4	25,8

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefнасviðsins árið 2019 eru áætluð 37.022 m.kr. og aukast um 4.574 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 14,2%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.929 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 15,3%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 3.841 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 50 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 3.791 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 41 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefнасviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 824 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 355 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við

spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefna sviðs 29 *Fjölskyldumál* breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
Rekstrarframlög	3.424,6	3.824,1	4.616,8	20,7	34,8
Rekstrartilfærslur	26.004,9	28.043,9	32.179,7	14,7	23,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	225,0	225,0	0,0	-
Heildarútgjöld	29.429,5	32.093,0	37.021,5	15,4	25,8
Rekstrartekjur	-	124,1	130,0	4,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	31.968,9	36.891,5	15,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	32.093,0	37.021,5	15,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 4.617 m.kr. og hækka um 793 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 220 m.kr. framlag til móttöku á flóttafólki. Í öðru lagi verður 200 m.kr. ráðstafað til snemmtækra ihlutunar í málefnum barna og aðgerða í þágu efnalítilla barnafjölskyldna. Í þriðja lagi verður 150 m.kr. varið til búsetu-úrræða fyrir börn með alvarlegar þroska- og geðraskanir og 80 m.kr. til reksturs á stuðningsheimili fyrir ungmenni með sérstakar þarfir í kjölfar meðferðar. Breytingar sem leiða af hagrænni skiptingu og endurmati á starfsemi leiða til 38 m.kr. hækkunar útgjalda. Þá lækka rekstrarframlög um 41 m.kr. í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í áætlun um ríkisfjármálin. Launa- og verðlagsbætur nema 123 m.kr.
- b. **Rekstrartilfærslur** hækka um 4.136 m.kr. og verða 32.180 m.kr. en eru 28.044 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 2.191 m.kr. framlag í Fæðingar-

orlofssjóð til að mæta hækkun greiðslna úr sjóðnum og breytingar á mótframlagi í lífeyrissjóði ásamt 1.600 m.kr. hækkun barnabóta sem er tilkomin vegna breytinga á útfærslu skattaaðgerða frá þeim forsendum sem notaðar voru við gerð fjármála-áætlunar 2019–2023. Í öðru lagi er gert ráð fyrir 181 m.kr. hækkun á framlagi til endurgreiðslu á útlögðum kostnaði sveitarfélaga vegna veittrar aðstoðar við fólk sem fengið hefur alþjóðlega vernd á Íslandi. Í þriðja lagi eru felldar niður tíma-bundnar heimildir að fjárhæð samtals 50 m.kr. Breytingar sem leiða af hagrænum þáttum og endurmati á umfangi leiða til lækkunar útgjalda um 18 m.kr. Loks nema launa- og verðlagsbreytingar 232 m.kr

- c. **Fjárfestingarframlög** eru áætluð 225 m.kr. og er það óbreytt fjárhæð frá yfirstandandi ári. Um er að ræða framlag til byggingar nýs meðferðarheimilis fyrir börn og unglinga.

29.1 Barnabætur

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra en undir hann heyra barnabætur. Embætti ríkisskattstjóra annast framkvæmd barnabóta.

Markmið málaflokksins eru:

1. Að auka stuðning við tekjulága foreldra.
2. Aukin einföldun og skilvirkni á barnabótakerfinu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Endurskoðun á barnabótakerfinu til einföldunar í tengslum við heildarendurskoðun á tekjuskatti einstaklinga.	FJR í samvinnu við VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.10 Barnabætur					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	9.561,8	10.528,0	12.100,0	14,9	26,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	9.561,8	10.528,0	12.100,0	14,9	26,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	10.528,0	12.100,0	14,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	10.528,0	12.100,0	14,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 12.100 m.kr. og hækkar um 1.572 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er:

- a. Barnabætur eru hækkaðar sérstaklega til að styðja betur við tekjulægri fjölskyldur í samræmi við fyrirheit stjórnvalda í tengslum við gerð kjarasamninga. Auk hækkunar fjárhæða og viðmiðunarmarkna skerðingar barnabóta er í fjárlögum gert ráð fyrir nýju þrepi skerðingar á barnabótum sem er ætlað að tryggja að áhrif hækkana í barnabótakerfinu skili sér fyrst og fremst til lágtekju- og lægri millitekjuhópa. Aðgerðin er jafnframt liður í heildarendurskoðun tekjuskatts einstaklinga og bótakerfa sem nú stendur yfir.

29.2 Fæðingarorlof

Markmið og aðgerðir

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Málaflokkurinn tekur til greiðslna samkvæmt lögum nr. 95/2000, um fæðingar- og foreldraorlof, til foreldra sem njóta réttinda til greiðslna í fæðingarorlofi.

Markmið málaflokksins er:

1. Að draga úr röskun á tekjuinnkomu foreldra í fæðingarorlofi.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Breyta reglugerð þannig að mánaðarlegar hámarksgreiðslur í fæðingarorlofi hækki í 600 þús. kr. vegna barna sem fæðast, verða ættleidd eða tekin í varanlegt fóstur 1. janúar 2019 eða síðar.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.20 Fæðingarorlof					
Rekstrarframlög	110,8	107,5	138,7	29,0	25,2
Rekstrartilfærslur	10.587,4	11.464,3	13.679,1	19,3	29,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	10.698,2	11.571,8	13.817,8	19,4	29,2
Rekstrartekjur	-	1,2	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	11.570,6	13.817,8	19,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	11.571,8	13.817,8	19,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 13.818 m.kr. og hækkar um 2.218 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 28 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild Fæðingarorlofssjóðs er aukin um 1.470 m.kr., í kjölfar hækkunar á hámarksgreiðslum til foreldra í fæðingarorlofi í 520.000 kr. frá 1. janúar 2018.
- Fjárheimild sjóðsins hækkar um 350 m.kr., til hækkunar á hámarksgreiðslum til foreldra í fæðingarorlofi í 600.000 kr., sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 1.
- Gert er ráð fyrir að útgjöld sjóðsins hækki um 371 m.kr. sem leiðir af hækkun mótframlags í lífeyrissjóði í 11,5%.
- Gert er ráð fyrir að 28 m.kr. verði varið til að efla starfsemi Vinnumálastofnunar á Hvammstanga.
- Gert er ráð fyrir að útgjöld sjóðsins vegna umsýslukostnaðar lækki um 1 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem ríkisstjórnin hefur sett í áætlun um ríkisfjármál.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 28 m.kr.

29.3 Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Málaflokkurinn tekur til mæðra- og feðralauna og endurgreiðslu umtalsverðs kostnaðar við læknishjálp og lyf samkvæmt lögum nr. 99/2007 um félagslega aðstoð. Tryggingastofnun ríkisins ákvarðar réttindi og greiðir bætur samkvæmt lögnum. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	374,3	418,0	443,1	6,0	18,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	374,3	418,0	443,1	6,0	18,4
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	418,0	443,1	6,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	418,0	443,1	6,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 443,1 m.kr. og hækkar um 25,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Þar af nema launa- og verðlagsbreytingar 14,6 m.kr., sem svarar til 3,4% hækkunar bótafjárhæða. Mismunurinn 10,5 m.kr., leiðir af áætluðum breytingum á fjölda viðtakenda bóta.

29.4 Stuðningur við einstaklinga, fjölskyldur og börn

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra að undanskildu Embætti umboðsmanns barna sem heyrir undir forsætisráðherra og meðlög samkvæmt lögum nr.76/2003 sem heyra undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra. Málaflokkurinn skiptist í níu undirflokkka, þar með talið barnavernd, þjónustu ríkisstofnana við fatlað fólk, ráðgjöf vegna skuldsettra heimila, meðlagsgreiðslur og bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, svo sem umönnunargreiðslur til foreldra langveikra og alvarlega fatlaðra barna.

Helstu stofnanir sem falla undir málaflokkinn eru: Barnaverndarstofa, Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins, Tryggingastofnun ríkisins, Embætti umboðsmanns barna, Embætti umboðsmanns skuldara og Þjónustu- og þekkingarmiðstöð fyrir blinda, sjónskerta og daufblinda einstaklinga.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Aukin snemmtæk íhlutun í málefnum barna og bætt afkoma efnalítilla barnafjölskyldna.
2. Staða barna í íslensku samfélagi verði styrkt.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Greiðslur almannatryggingakerfisins með börnum verði endurskoðaðar til að barnabætur, barnalífeyrir og aðrar greiðslur vegna barna komi betur til móts við þarfir tekju-lágra barnafjölskyldna, svo og til að minnka skerðingar vegna samspils bótakerfa, skattkerfis og atvinnutekna.	VEL
2	1	Fyrir árið 2020 verði búið til viðmið um hvenær börn þurfa á aðstoð málsstjóra að halda sem sér til þess að þjónustan sé samhæfð og sniðin að þörfum þeirra.	VEL
3	1	Fjármálalæsi ungs fólks í grunn- og framhaldsskólum landsins verði aukið til að hægt verði að draga úr greiðslu-erfiðleikum einstaklinga á aldrinum 18–29 ára.	Embætti umboðsmanns skuldara
4	1	Viljayfirlýsing undirrituð af ráðherrum félags-, heilbrigðis- og menntamála um snemmtæka íhlutun með barnið í brennipunkti.	VEL
5	2	Haldið verði barnaþing árið 2019 til að fara yfir stöðu innleiðingar barnasáttmálans og þróun í málefnum barna og leggja til úrbætur.	Embætti umboðsmanns barna.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn					
Rekstrarframlög	3.164,2	3.243,4	3.769,6	16,2	19,1
Rekstrartilfærslur	3.230,3	3.226,4	3.535,7	9,6	9,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	225,0	225,0	0,0	-
Heildarútgjöld	6.394,5	6.694,8	7.530,3	12,5	17,8
Rekstrartekjur	-	57,9	65,0	12,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.636,9	7.465,3	12,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.694,8	7.530,3	12,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 7.530 m.kr. og hækkar um 623 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 213 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. til snemmtækrar íhlutunar í mál-efnum barna og aðgerða í þágu efnalítilla barnafjölskyldna, sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 181 m.kr. vegna endurgreiðslna á útlögðum kostnaði sveitarfélaga vegna veittrar fjárhagsaðstoðar við fólk sem hefur fengið alþjóðlega vernd á Íslandi.
- Varið verður 150 m.kr. til búsetuúrræða fyrir börn með alvarlegar þroska- og geðraskanir. Um er að ræða börn sem ekki geta búið í foreldrahúsum og sökum fötlunar þurfa sérsniðin búsetuúrræði með mikilli og samfelldri þjónustu stofnana ríkis og sveitarfélaga.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 80 m.kr. til reksturs stuðningsheimilis með eftirfylgd fyrir ungmenni með sérstakar þarfir í kjölfar meðferðar. Um er að ræða börn sem hafa ítrekað verið vistuð á meðferðarheimilum Barnaverndarstofu og eftir atvikum einnig á sjúkrastofnunum vegna alvarlegs vímuefnavanda.
- Embætti Umboðsmanns barna er styrkt um 24 m.kr. í samræmi við áherslur í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar á barnvænt samfélag, sbr. markmið nr. 2 og aðgerð nr. 2.
- Breytingar sem leiða af hagrænum þáttum og endurmati á umfangi stofnana og fjárlagaliða leiða til hækunar útgjalda um 73 m.kr.
- Fellð er niður tímabundin fjárheimild í fjárlögum 2018 að fjárhæð 50 m.kr. til félagasamtaka.

- h. Gert er ráð fyrir að útgjöld stofnana og verkefna verði lækkuð um 35 m.kr. í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- i. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 213 m.kr.

29.5 Bætur til eftirlifenda

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Málaflokkurinn tekur til barnalífeyris, samkvæmt lögum um almannatryggingar og maka- og umönnunarbóta, dánarbóta og barnalífeyris vegna menntunar samkvæmt lögum um félagslega aðstoð. Tryggingastofnun ríkisins ákvarðar réttindi og greiðir bætur samkvæmt lögum. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.50 Bætur til eftirlifenda					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	412,6	503,6	520,7	3,4	26,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	412,6	503,6	520,7	3,4	26,2
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	503,6	520,7	3,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	503,6	520,7	3,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 520,7 m.kr. og hækkar um 17,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Hækkunin skýrist alfarið af launa- og verðlagsbreytingum.

29.6 Bætur vegna veikinda og slysa

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Málaflokkurinn tekur til bóta samkvæmt lögum um sjúkratryggingar, lögum um slysatryggingar og lögum um sjúklinga-tryggingu. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa					
Rekstrarframlög	89,9	75,7	75,5	-0,3	-16,0
Rekstrartilfærslur	1.603,4	1.890,3	1.887,4	-0,2	17,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.693,3	1.966,0	1.962,9	-0,2	15,9
Rekstrartekjur	-	65,0	65,0	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.901,0	1.897,9	-0,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.966,0	1.962,9	-0,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.962,9 m.kr. og lækkar um 65,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 62,5 m.kr. Breytingar á fjárheimildum málaflokksins skýrast af tveimur tilefnum. Annars vegar 65 m.kr. lækkun heimildar til samræmis við áætlaðar tekjur af slysatryggingaiðgjöldum sjómanna og hins vegar 0,6 m.kr. lækkun vegna aðhaldskröfu.

29.7 Málefni innflytjenda og flóttafólks**Markmið og aðgerðir**

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og tekur annars vegar til innflytjenda sem koma hingað til atvinnuþátttöku, náms eða vegna fjölskylduaðstæðna og hins vegar til flóttafólks sem fengið hefur alþjóðlega vernd hér landi. Flóttafólk getur bæði komið fyrir tilstuðlan stjórnvalda og Flóttamannastofnunar Sameinuðu þjóðanna sem og á eigin vegum. Málaflokkurinn tekur einnig til endurgreiðslna til sveitarfélaga vegna fjárhagsaðstoðar við erlenda ríkisborgara skv. 15. gr. laga nr. 40/1991 sem og vegna kostnaðar sem hlýst af barnaverndarmálum sveitarfélaga vegna barna sem ekki eiga lögheimili hér á landi eða eru hér án forsjáraðila sinna skv. 15. gr. laga nr. 80/2002.

Helstu framkvæmdaraðilar í málaflokki eru auk velferðarráðuneytisins, sveitarfélög, félagasamtök, Fjölmenningssetur og Vinnumálastofnun.

Megináhersla er lögð á að stuðningur verði með þeim hætti að innflytjendur og flóttafólk geti orðið virkir þátttakendur í samfélaginu, hvort sem er í námi eða starfi.

Tvö markmið hafa verið skilgreind fyrir málaflokkinn

1. Að jafna tækifæri innflytjenda til félagslegrar þátttöku og virkni í íslensku samfélagi.
2. Móttaka flóttafólks og innflytjenda verði samræmd.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1 og 2	Aðgengi að upplýsingum verði aukið og bætt fyrir innflytjendur fyrst eftir komu til landsins, svo og upplýsingar til innflytjenda frá sveitarfélögum, sbr. aðgerðir A4, B1, B2 B3 og B4 í framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda.	VEL og DMR
2	1 og 2	Kynningarverkefni verði útbúið með áherslu á þróun innflytjendamála á Íslandi, tækifæri og framlag innflytjenda til samfélagsins.	VEL
3	2	Hvatningarverðlaun til fjölmiðils, opinberrar stofnunar, fyrirtækis og/eða einstaklings sem skarað hefur fram úr með faglegrum umfjöllun, þátttöku, veittri þjónustu eða vinnu í þágu hagsmuna innflytjenda.	VEL
4	1	Halda skal málþing með það að markmiði að auka og efla lýðræðislega þátttöku innflytjenda, samstarf félags- og hagsmunasamtaka innflytjenda, áhrif þeirra á hagsmunamál sín og þátttöku í stjórnámum.	
5	1	Í samræmi við aðgerðaáætlun verði innflytjendum gert kleift að nýta menntun sína með þátttöku á vinnumarkaði.	VEL
6	2	Auglýst verði eftir sveitarfélögum til að taka á móti flóttafólki.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna					
Rekstrarframlög	59,7	397,5	633,0	59,2	960,3
Rekstrartilfærslur	235,1	13,3	13,7	3,0	-94,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	294,8	410,8	646,7	57,4	119,4
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	410,8	646,7	57,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	410,8	646,7	57,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 646,7 m.kr. og hækkar um 215,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 20 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er augin um 220 m.kr. til móttöku á flóttamönnum í samstarfi við Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna sbr. markmið nr. 2 og aðgerð nr. 2 í samræmi við ákvörðun ríkisstjórnarinnar.
- Gert er ráð fyrir að útgjöld málaflokksins lækki um 4 m.kr. í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 20 m.kr.

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka, en þeir eru:

- Vinnumál og atvinnuleysi
- Vinnumarkaður

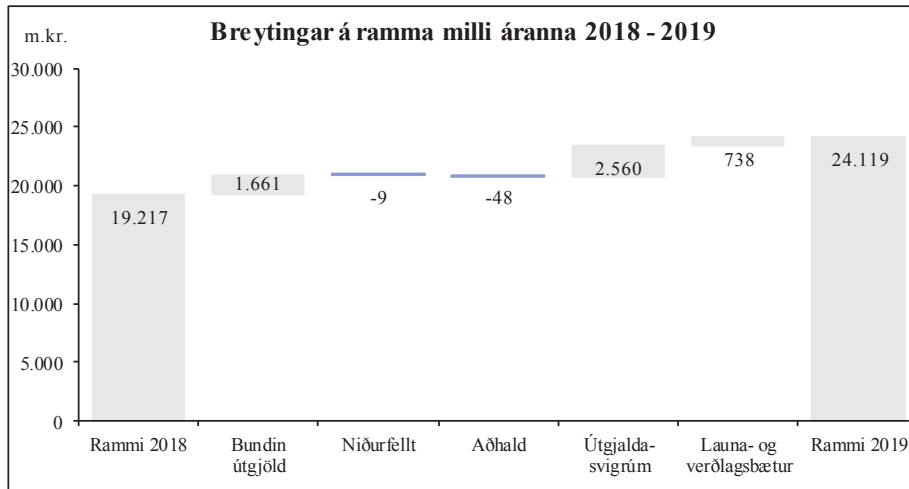
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi	16.007,3	18.015,1	22.744,1	26,3	42,1
08 Velferðarráðuneyti	16.007,3	18.015,1	22.744,1	26,3	42,1
30.20 Vinnumarkaður	1.259,1	1.202,0	1.374,9	14,4	9,2
08 Velferðarráðuneyti	1.259,1	1.202,0	1.374,9	14,4	9,2
Samtals	17.266,4	19.217,1	24.119,0	25,5	39,7

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld málefnasviðsins árið 2019 eru áætluð 24.119 m.kr. og aukast um 4.164 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 21,7%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.902 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 25,5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 1.661 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 9 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 1.652 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 48 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Gert er ráð fyrir útgjaldasvigrúmi innan ramma málefnasviðsins sem verður notað til að veita framlög í ný eða aukin verkefni, samtals 2.560 m.kr.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 738 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
Rekstrarframlög	4.279,1	4.089,0	4.273,2	4,5	-0,1
Rekstrartilfærslur	12.987,3	15.128,1	19.845,8	31,2	52,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	17.266,4	19.217,1	24.119,0	25,5	39,7
Rekstrartekjur	-	2.172,2	1.647,7	-24,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	17.044,9	22.471,3	31,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	19.217,1	24.119,0	25,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 4.273 m.kr. og hækka um 184 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um launa- og verðlagsbætur sem nema 137 m.kr. og 55 m.kr. framlag til eflingar á starfsemi ríkissáttasemjara og vinnumarkaðsmála.
- Rekstrartilfærslur** hækka um 4.718 m.kr. og verða 19.846 m.kr. en eru 15.128 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Þar munar mest um 3.975 m.kr. framlag til Atvinnuleysistryggingasjóðs og 200 m.kr. til Ábyrgðasjóðs launa. Launa- og verðlagsbreytingar nema 601 m.kr.

30.1 Vinnumál og atvinnuleysi

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn tekur til aðstoðar við fólk í atvinnuleit, mats á vinnufærni þess og skipulags virkra vinnumarkaðsaðgerða auk starfsendurhæfingar. Undir málaflokkinn heyra Vinnumálastofnun, Atvinnuleysistryggingasjóður, Tryggingasjóður sjálfstætt starfandi einstaklinga, Ábyrgðasjóður launa, vinnumál, atvinnuleysi, starfsendurhæfing og starfsendurhæfingarsjóðir. Vinnumálastofnun aðstoðar fólk í atvinnuleit ásamt því að skipuleggja virkar vinnumarkaðsaðgerðir. Einnig sér stofnunin um umsýslu Atvinnuleysistryggingasjóðs, Fæðingarorlofssjóðs og Ábyrgðasjóðs launa, auk fjölmargra annarra verkefna.

Markmið málaflokksins eru:

1. Að draga úr langtímaatvinnuleysi.
2. Að efla stuðningsúrræði fyrir fólk með skerta starfsgetu til vinnu.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Tilraunaverkefni um samstarf við önnur þjónustukerfi um eflingu þjónustu við viðkvæmasta hóp ungra atvinnuleitenda (NEET).	Vinnumálastofnun
2	1	Taka upp skimun fyrir áhættu á langtímaóvirkni þegar atvinnuleitandi hefur verið í atvinnuleit í fjórar vikur þannig að unnt sé að bjóða einstaklingum viðeigandi þjónustu áður en í óefni er komið.	Vinnumálastofnun
3	1	Leita eftir samstarfi við atvinnulífið um starfstækifæri fyrir háskólamenntaða langtímaatvinnuleitendur.	Vinnumálastofnun
4	2	Átak verði hafið við að finna störf fyrir fólk með skerta starfsgetu.	Vinnumálastofnun

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi					
Rekstrarframlög	3.107,1	3.027,8	2.988,8	-1,3	-3,8
Rekstrartilfærslur	12.900,2	14.987,3	19.755,3	31,8	53,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	16.007,3	18.015,1	22.744,1	26,3	42,1
Rekstrartekjur	-	1.768,0	1.134,7	-35,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.247,1	21.609,4	33,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	18.015,1	22.744,1	26,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 22.744 m.kr. og hækkar um 4.043 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 686 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.300 m.kr. til hækunar bóta Atvinnuleysis-tryggingasjóðs, þannig að þær nemi 90% af dagvinnutekjum. Um er að ræða eina af aðgerðum sem stjórnvöld tóku ákvörðun um í tilefni af endurskoðun á kjara-samningum á almennum vinnumarkaði í febrúar 2018.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1.675 m.kr. í ljósi spár um breytingar á atvinnuleysi milli árána 2018 og 2019. Áætlunin byggir á spá Hagstofu Íslands um að atvinnuleysi verði 3,3% árið 2019 samanborið við 2,9% á yfirstandandi ári.

- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. í kjölfar hækkunar á hámarks-ábyrgð mánaðarlegra greiðslna til launafólks úr Ábyrgðarsjóði launa í kr. 633.000 og hækkunar á móttframlagi sjóðsins í lífeyrissjóði í 11,5%.
- d. Framlög til málaflokksins lækka um 145 m.kr. í kjölfar þess að vaxtatekjur Atvinnuleysistryggingasjóðs og Ábyrgðarsjóðs launa af inneign hjá ríkissjóði falla niður. Um er að ræða fjárhæð sem svara til fjármagnsgjalda af vaxtatekjunum.
- e. Aðrar breytingar sem leiða af leiðréttingu á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum, millifærslur og niðurfelldar heimildir hækka útgjöldin um 48 m.kr.
- f. Í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin lækka útgjöld málaflokksins um 36 m.kr.
- g. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 686 m.kr. Gert er ráð fyrir að atvinnuleysisbætur hækki um 3,4% á árinu 2019.

30.2 Vinnumarkaður

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Undir málaflokkinn heyra vinnuvernd, sáttamiðlun á vinnumarkaði, Vinnueftirlit ríkisins og Embætti ríkissáttasemjara.

Markmið málaflokksins eru:

1. Fyrirbyggjandi sáttamiðlun verði innleidd.
2. Forvarnarstarf innan fyrirtækja á innlendum vinnumarkaði verði aukið á árunum 2019–2020.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Fleiri sáttasemjarar koma að sáttamálum sem vísað er til embættis ríkissáttasemjara.	Ríkissáttasemjari
2	1	Átak í að kalla samninganefndir atvinnurekenda og launafólks fyrr að samningaborðinu vegna kjarasamninga sem verða lausir undir lok árs 2018 og í byrjun árs 2019, ásamt því að bjóða upp á fræðslu fyrir samninganefndir.	Ríkissáttasemjari
3	2	Aukið forvarnarstarf, þar á meðal fræðsla um orsakir vinnuslysa í einstökum starfsgreinum.	Vinnueftirlit ríkisins
4	2	Rannsókn á hugsanlegum tengslum aðstæðna á vinnustöðum, þar á meðal skipulagi vinnunnar, vinnuálagi og forvörnum, við brotthvarf fólks af vinnumarkaði og inn í almannatryggingakerfið.	VEL
3	2	Í fyrirtækjaeftirliti Vinnueftirlitsins verði lögð áhersla á að kanna hvort fyrirtæki hafi gert skriflega áætlun um öryggi og heilbrigði á vinnustað, þar á meðal áhættumat og áætlun um forvarnir, og hvernig fyrirtæki fylgja þeim eftir með markvissum hætti.	Vinnueftirlit ríkisins
4	2	Átak í að hvetja opinberar stofnanir til að gera skriflega áætlun um öryggi og heilbrigði á vinnustað, þar á meðal áhættumat og áætlun um forvarnir.	VEL og Vinnueftirlit ríkisins.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30.20 Vinnumarkaður					
Rekstrarframlög	1.172,0	1.061,2	1.284,4	21,0	9,6
Rekstrartilfærslur	87,1	140,8	90,5	-35,7	3,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	1.259,1	1.202,0	1.374,9	14,4	9,2
Rekstrartekjur	-	404,2	513,0	26,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	797,8	861,9	8,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	1.202,0	1.374,9	14,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 1.375 m.kr. og hækkar um 121 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 52 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 30 m.kr. til að efla umgjörð við kjarasamninga hjá ríkissáttasemjara, sbr. markmið nr. 1 og aðgerðir nr. 1 og 2.
- Veitt er 25 m.kr. framlag til vinnumarkaðsmála, sbr. markmið nr. 2 og aðgerðir nr. 3 og 4.
- Gjaldaheimildir málaflokksins hækka um 93 m.kr. á móti samsvarandi hækkunum á tekjum stofnana.
- Á málaflokk 32.3 *Stjórnarsýsla velferðarmála* eru millifærðar 15 m.kr. vegna verkefna er tengjast Alþjóðavinnuumálastofnuninni í Genf.
- Í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin lækka útgjöld málaflokksins um 12 m.kr.
- Launa- og verðlagsbætur eru 52 m.kr.

31 Húsnæðisstuðningur

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Undir því er einn málaflokkur sem ber sama heiti og málefnasviðið. Viðfangsefni málefnasviðsins heyrir undir velferðarráðuneytið að undanskildum vaxtabótum og stuðningi til kaupa á íbúðarhúsnæði með nýtingu á skattfrjálsum séreignarsparnaði sem heyrir undir fjármála- og efnahagsráðuneyti.

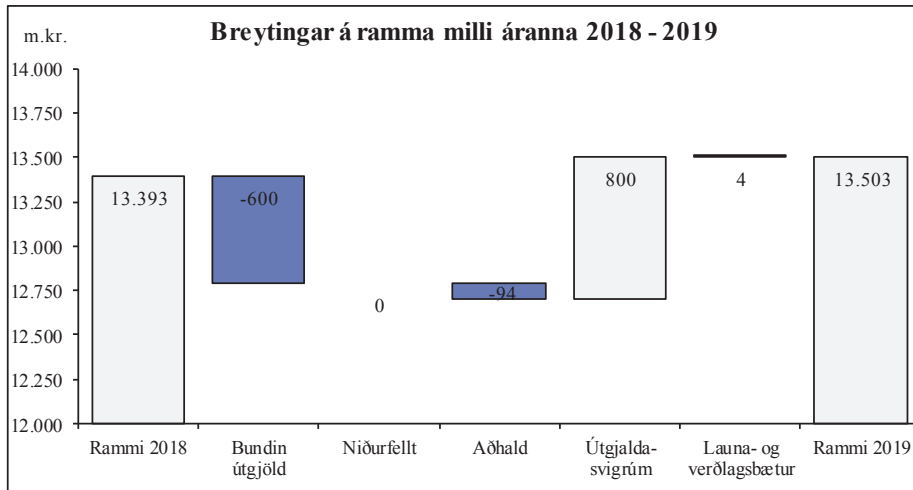
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðisstuðningur					
31.10 Húsnæðisstuðningur	14.299,3	13.392,6	13.503,0	0,8	-5,6
08 Velferðarráðuneyti	9.875,2	9.392,6	10.103,0	7,6	2,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.424,1	4.000,0	3.400,0	-15,0	-23,1
Samtals	14.299,3	13.392,6	13.503,0	0,8	-5,6

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld húsnæðisstuðnings árið 2019 eru áætluð 13.503 m.kr. og aukast um 106 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til tæplega 1%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 111 m.kr. milli ára.

Útgjaldabreytingin skýrist af eftirfarandi tilefnum.

- Bundin útgjöld lækka um 600 m.kr. vegna endurmats á áætluðum útgjöldum vaxtabóta á yfirstandandi ári, en þær urðu mun lægri við álagningu opinberra gjalda á einstaklinga á þessu ári en reiknað var með í fjárlögum 2018.
- Gert er ráð fyrir að nýta 800 m.kr. af útgjaldasvigrúmi til aukinna stofnframlaga vegna almennra íbúða.
- Gerð er aðhaldskrafa sem nemur 94 m.kr.
- Launa- og verðlagshækkunir ársins 2019 eru áætlaðar rúmar 4 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Hafa verður í huga þegar litið er til endurmats á áætluðum útgjöldum til vaxtabóta að sú lækkun sem gert er ráð fyrir endurspeglar breytt umhverfi á húsnæðismarkaði. Enn fremur hefur samsetning útgjalda ríkisins til málaflokksins breyst þar sem fjármunum er í auknum mæli varið í úrræði sem gagnast þeim sem eru á leigumarkaði. Þá hefur einnig orðið tilfærsla í húsnæðisstuðningi á þann veg að í stað þess að hann sé gjaldfærður á gjaldahlið ríkissjóðs fer hann í gegnum tekjuhlið ríkissjóðs. Þar má sem dæmi nefna að

stuðningur til fyrstu kaupa á íbúðarhúsnæði í formi skattfrjálsrar úttektar á séreignarsparnaði kemur fram sem frádráttur iðgjalda frá tekjuskattstofni eða tapaðar fram tíðarskatttekjur af úttekt uppsafnaðs séreignarsparnaðar. Í þessu sambandi ber loks að nefna að vinna stendur yfir við endurskoðun tekjuskattskerfisins og samspil þess og bótakerfa, m.a. vaxtabótakerfisins, með það að markmiði að þau nýtist betur tekjulægri hópum. Niðurstöðu þeirrar vinnu er að vænta fyrir árslok.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun málefnasviðsins breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðisstuðningur					
Rekstrarframlög	202,1	136,3	140,7	3,2	-30,4
Rekstrartilfærslur	9.654,6	10.289,5	9.625,5	-6,5	-0,3
Fjármagnstilfærslur	4.342,5	2.966,8	3.736,8	26,0	-13,9
Fjárfestingarframlög	100,1	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	14.299,3	13.392,6	13.503,0	0,8	-5,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.058,7	14.169,1	0,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	-666,1	-666,1	0,0	-
Samtals fjármögnun	-	13.392,6	13.503,0	0,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefnasviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 140,7 m.kr. og hækka um 4,4 m.kr. frá fjárlögum þessa árs, sökum launa- og verðlagsbreytinga.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 664 m.kr. og verða 9.626 m.kr. en eru 10.290 m.kr. í fjárlögum ársins 2018. Breytingin skýrist annars vegar af því að heildarútgjöld til vaxtabóta lækka sem fyrr segir um 600 m.kr. og hins vegar vegna markmiða um aðhald, 64 m.kr.
- Fjármagnstilfærslur** eru áætlaðar 3.737 m.kr. og er það 770 m.kr. hækkan milli ára. Þar vegur þyngst 800 m.kr. framlag til stofnframlaga félagslegra leiguíbúða. Í öðru lagi er gerð 30 m.kr. aðhaldskrafa í samræmi við markmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármál.

31.1 Húsnæðisstuðningur

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Undir málaflokkinn falla vaxtabætur og stuðningur til kaupa á íbúðarhúsnæði með nýtingu á skattfrjálsum séreignarsparnaði, húsnæðisbætur og leiguíbúðir, þar á meðal almennar íbúðir. Ríkisskattstjóri annast framkvæmd vaxtabóta og stuðnings til kaupa á fyrstu íbúð. Íbúðalánasjóður annast framkvæmd húsnæðisbóta og stofnframlaga vegna almennra íbúða.

Markmið í málaflokknum eru:

1. Að landsmenn eigi þess kost að eignast eigið húsnæði og hafi val um búsetuform.
2. Einfaldari húsnæðisstuðningur.
3. Að auðvelda aðgengi ungs fólks og tekjulágra inn á húsnæðismarkaðinn.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	3	Stuðningskerfi endurskoðuð með það að markmiði að þau nýtist betur ungu fólki og tekjulágum.	FJR í samvinnu við VEL
2	1	Stofnstyrkir til byggingar allt að 2.100 nýrra almennra íbúða.	Íbúðalánasjóður
3	2	Stuðningur í formi vaxtabóta uppfærður í takt við launa- og eignaþróun.	FJR
4	1	Stuðningur við fyrstu kaupendur helst óbreyttur.	FJR
5	3	Stuðningur við byggingu íbúðarhúsnæðis á köldum svæðum.	Íbúðalánasjóður

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31.10 Húsnæðisstuðningur					
Rekstrarframlög	202,1	136,3	140,7	3,2	-30,4
Rekstrartilfærslur	9.654,6	10.289,5	9.625,5	-6,5	-0,3
Fjármagnstilfærslur	4.342,5	2.966,8	3.736,8	26,0	-13,9
Fjárfestingarframlög	100,1	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	14.299,3	13.392,6	13.503,0	0,8	-5,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.058,7	14.169,1	0,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	-666,1	-666,1	0,0	-
Samtals fjármögnun	-	13.392,6	13.503,0	0,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 13.503 m.kr. og hækkar um 106 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 4 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 800 m.kr. til greiðslu stofnframlaga vegna félagslegra leiguíbúða. Í tengslum við kjarasamninga á almennum vinnumarkaði árið 2015 gaf þáverandi ríkisstjórn út yfirlýsingu um aðgerðir í húsnæðismálum. Samkvæmt henni er gert ráð fyrir byggingu 2.300 félagslegra leiguíbúða á árunum 2016–2019. Fjárhæðinni er ætlað að tryggja framgang þessa verkefnis, sbr. markmið nr. 1 og aðgerð nr. 2.
- b. Vaxtabætur lækka um 600 m.kr. frá fjárlögum 2018 og er áætlað að þær verði 3,4 ma.kr. á árinu 2019. Í forsendum fjármálaáætlunarinnar fyrir árin 2019–2023 var miðað við að heildarútgjöld vaxtabóta yrðu sama fjárhæð og var að finna í fjárlögum 2018 út tímabilið, þ.e. 4 ma.kr., m.a. vegna óvissu um hver niðurstaða heildarendurskoðunar tekjuskatts- og bótakerfanna, sem nú stendur yfir, verður. Þess er að vænta að tillögur um breytt tekjuskattkerfi einstaklinga með áherslu á lækkun skattbyrði og mögulegar breytingar á fyrirkomulagi persónuafsláttar og samspili við bótakerfi sem ætlað er að styðja við tekjulægri hópa, sjái dagsins ljós fyrir lok árs. Þær tillögur munu væntanlega ekki koma til framkvæmda fyrr en í fyrsta lagi 2020. Niðurstöður úr álagningu opinberra gjalda á einstaklinga fyrir árið 2018 urðu hins vegar þær að heildarútgjöld vegna vaxtabóta verði umtalsvert lægri en reiknað hafði verið með í forsendum fjárlaga 2018 og lágu til grundvallar í fjármálaáætluninni. Útlit er fyrir að þær verði kringum 3 ma.kr. á yfirstandandi ári, eða 1 ma.kr. lægri en forsendur fjárlaga gerðu ráð fyrir. Lækkunin skýrist einkum af meiri hækkun tekna og nettóeignar en reiknað hafði verið með. Áfram er gert ráð fyrir að reiknireglur vaxtabótakerfisins verði óbreyttar á árinu 2019, en á hinn bóginn muni viðmiðunarstærðir vaxtagjalda og hámarksvaxtabóta hækka um 5% og nettóeigna um 10% frá yfirstandandi ári. Miðað við þær forsendur er áætlað að útgjöld vegna vaxtabóta verði samtals 3,4 ma.kr. á árinu 2019 sem er rúmlega 13% hækkun milli ára. Í þessu samhengi má benda á áætlaða hækkun barnabóta, úr 10,3 ma.kr. á þessu ári í 12,1 ma.kr. árið 2019, sbr. greinargerð í málaflokki 29.1. Samanlagt munu áætluð heildarútgjöld vegna barnabóta og vaxtabóta fara úr 13,3 ma.kr. á þessu ári í 15,5 ma.kr. árið 2019, eða hækka um 16,5% milli ára, sem er talsvert umfram almenna verðlags- og launaþróun. Með útgjaldaaukningu í þessum bótakerfum er stigið fyrsta skref í aðgerðum stjórnvalda til aðstoðar tekjulægri fjölskyldum.

32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra og félags- og jafnréttismálaráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka, en þeir eru:

- Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit
- Jafnréttismál
- Stjórnýsla velferðarmála

Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit er á ábyrgð heilbrigðisráðherra, jafnréttismál á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra og stjórnýsla velferðarmála á ábyrgð heilbrigðisráðherra og félags- og jafnréttismálaráðherra.

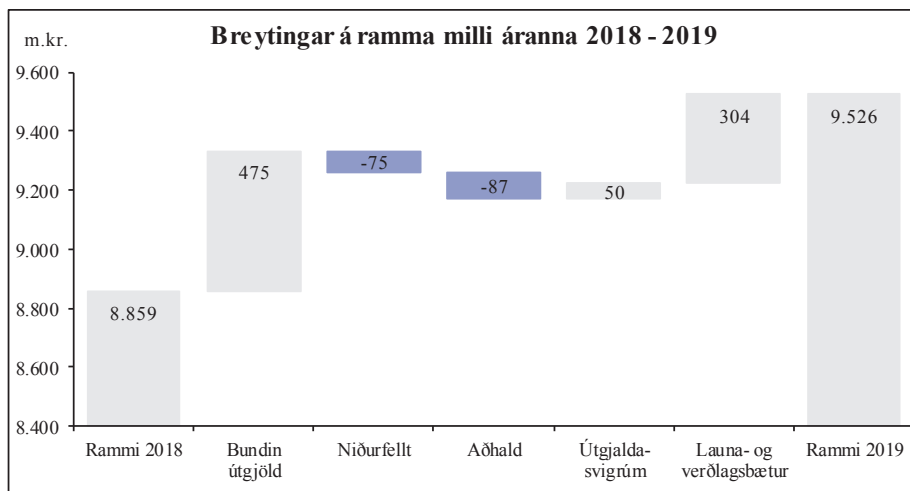
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála					
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit	2.764,5	2.793,5	3.223,6	15,4	16,6
08 Velferðarráðuneyti	2.764,5	2.793,5	3.223,6	15,4	16,6
32.20 Jafnréttismál	256,8	244,5	253,7	3,8	-1,2
08 Velferðarráðuneyti	256,8	244,5	253,7	3,8	-1,2
32.30 Stjórnýsla velferðarmála	5.553,1	5.821,0	6.048,3	3,9	8,9
08 Velferðarráðuneyti	5.553,1	5.821,0	6.048,3	3,9	8,9
Samtals	8.574,4	8.859,0	9.525,6	7,5	11,1

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Heildargjöld Lýðheilsu og stjórnsýslu velferðarmála árið 2019 eru áætluð 9.525,6 m.kr. og aukast um 362,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 4,1%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 666,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 7,5%. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem falla til á árinu 2019 en þær nema alls 474,7 m.kr. til hækkunar.
- Á móti hækkun útgjaldaskuldbindinga í a-lið falla niður í frumvarpinu tímabundin framlög til ýmissa verkefna, alls 75 m.kr. Nettóhækkun vegna breytinga á útgjaldaskuldbindingum er því alls 399,7 m.kr.
- Gerðar verða ráðstafanir til að lækka útgjöld um 86,8 m.kr. á árinu 2019 í samræmi við markmið sem ríkisstjórnin hefur sett í gildandi fjármálaáætlun.
- Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 303,7 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun Lýðheilsu og stjórnsýslu velferðarmála breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála					
Rekstrarframlög	7.721,0	7.993,8	8.729,9	9,2	13,1
Rekstrartilfærslur	853,4	865,2	795,7	-8,0	-6,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	8.574,4	8.859,0	9.525,6	7,5	11,1
Rekstrartekjur	-	1.370,7	1.778,6	29,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	7.488,3	7.747,0	3,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	8.859,0	9.525,6	7,5	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjöld málefna sviðsins eru hér greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í rekstrartilfærslur og hins vegar fjármagnstilfærslur sem veittar eru til fjárfestinga. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög.

- Rekstrarframlög** eru áætluð 8,729,9 m.kr. og hækka um 736,1 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Þar munar mest um 303,7 m.kr. framlag vegna launa- og verðlagsbreytinga, 50 m.kr. framlag til að tryggja fíklum viðunandi meðferðarræði og 42,3 m.kr. framlag vegna flutnings Tryggingastofnunar ríkisins.
- Rekstrartilfærslur** lækka um 69,5 m.kr. og verða 795,7 m.kr. en eru 865,2 m.kr. í fjárlögum ársins 2018.

32.1 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

Markmið og aðgerðir

Heilbrigðisráðherra fer með ábyrgð á málaflóknum en lögð er áhersla á viðtæka samvinnu varðandi málefni sem eiga sameiginlega tengifleti, svo sem forvarnir.

Undir málaflokkinn falla aðgerðir hins opinbera til að viðhalda og bæta heilbrigði, líðan og aðstæður einstaklinga, þjóðfélagshópa og þjóðarinnar í heild. Helstu verkefni eru á sviði lýðheilsu og forvarna þ.m.t. sóttvarna og geislavarna. Einnig eftirlit í heilbrigðisþjónustu, sjúkraskrár, lífvísindi, starfsréttindi og vísindarannsóknir á heilbrigðissviði. Helstu stofnanir sem sjá um framkvæmd málaflokksins eru: Embætti landlæknis, Lyfjastofnun og Geislavarnir ríkisins.

Markmið málaflokksins eru:

1. Efling heilsu og heilbrigðra lifnaðarháttá.
2. Öryggi sjúklinga og heilbrigðisstarfsmanna aukið.
3. Hagkvæmni, skilvirkni og gæði heilbrigðisþjónustu aukin.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Hvetja til og styðja við heilsueflandi samfélög.	Embætti landlæknis
2	1	Opnun neyslurýmis og aðgengi að nálaskiptabúnaði fyrir fíkniefnaneytendur.	VEL
3	1 og 2	Stofnun fagráðs um kynheilbrigði.	VEL, Embætti landlæknis
4	1	Hefja skimun fyrir krabbameini í ristli og endaparmi í aldurshópnum 60-69 ára.	VEL
5	1	Gerð vísindastefnu.	VEL
6	1, 2 og 3	Halda áfram uppbyggingu rafrænnar skráningar, rafrænnar sjúkraskrár og þróunar rafrænna samskipta.	Embætti landlæknis, VEL
7	1, 2 og 3	Gerð og birting gæðavísa hjá veitendum heilbrigðisþjónustu og landsgæðavísa hjá Embætti landlæknis.	Embætti landlæknis
8	1, 2 og 3	Úrvinnsla á sérstakri yfirlýsingu við gerð kjarasamninga aðildarfélaganna BHM við ríkið (mannaflaspá).	VEL, FJR, FOR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit					
Rekstrarframlög	2.478,7	2.514,7	2.947,3	17,2	18,9
Rekstrartilfærslur	285,8	278,8	276,3	-0,9	-3,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	2.764,5	2.793,5	3.223,6	15,4	16,6
Rekstrartekjur	-	538,8	920,1	70,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.254,7	2.303,5	2,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.793,5	3.223,6	15,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 3.223,6 m.kr. og hækkar um 244,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 104,7 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Framlag hækkar sem nemur 352,8 m.kr. vegna breytinga á sértekjuáætlunum einstakra stofnana. Um er að ræða leiðréttingu á veltu sem hefur ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs.
- b. Framlag lækkar um 28,2 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í áætlun um ríkisfjármálin.
- c. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 104,7 m.kr.

32.2 Jafnréttismál

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð félags- og jafnréttismálaráðherra. Velferðarráðuneytið fer með yfirstjórn málaflokksins og hefur reglulegt samráð við önnur ráðuneyti um verkefni á sviði kynjajafnréttismála. Velferðarráðuneytið fer einnig með stjórnýslu og starfsemi Jafnréttissjóðs Íslands og Framkvæmdasjóðs jafnréttismála. Undir málaflokkinn falla aðgerðir hins opinbera á sviði jafnréttismála, sbr. lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, nr. 10/2008, með síðari breytingum, og framkvæmdaáætlun í jafnréttismálum fyrir árin 2016–2019 (lögð fyrir Alþingi á 145. löggjafarþingi 2015-2016). Jafnréttisstofa annast stjórnýslu á sviði jafnréttismála í umboði félags- og jafnréttismálaráðherra og Jafnréttisráð er ráðherra til ráðgjafar. Hlutverk Jafnréttisstofu er jafnframt að hafa eftirlit með framkvæmd laga nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, laga um jafna meðferð á vinnumarkaði sem leggja bann við allri mismunun fólks á vinnumarkaði á grundvelli kynþáttar, þjóðernisuppruna, trúar, lífsskoðunar, fötlunar, skertrar starfsgetu, aldurs, kynhneigðar, kynvitundar, kyneinkenna eða kyntjáningar, og laga um jafna meðferð einstaklinga óháð kynþætti og þjóðernisuppruna, sem samþykkt voru af Alþingi 11. júní 2018.

Jafnréttismál tengjast fleiri málaflokkum og þar af leiðandi er fjallað um aðgerðir sem tengjast jafnréttismálum undir öðrum málaflokkum. Á það við ýmsar aðgerðir, svo sem hækkun greiðslna til foreldra í fæðingarorlofi, aðgerðir í málefnum fatlaðs fólks og hinsegin fólks í samræmi við lög um jafna meðferð á vinnumarkaði og jafna meðferð einstaklinga óháð kynþætti og þjóðernisuppruna sem samþykkt voru af Alþingi 11. júní 2018 og byggja á mismunatilskipunum Evrópusambandsins

Markmið í málaflokknum eru:

1. Launajafnrétti verði náð – kynbundnum launamun verði útrýmt.
2. Dregið verði markvisst úr ofbeldi í nánnum samböndum, kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi, með auknu og efldu samstarfi milli menntakerfisins, réttarvörslukerfisins og velferðarkerfisins.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Framkvæmd verkefnis um jafnrétti á vinnumarkaði og launa- jafnrétti kynja, þ.m.t. verkefni um jafnlaunavottun innan tímamarka laga nr. 56/2017.	VEL og FJR
2	1	Ráðuneyti og stofnanir ríkisins innleiði staðalinn ÍST 85 og hljóti jafnlaunavottun innan tímamarka laga nr. 56/2017.	VEL
3	2	Þverfaglegt samstarf um forvarnir og fræðslu, bætt verklag réttarvörslukerfisins og aukið samstarf um þjónustu við þolendur ofbeldis (framkvæmd samnings Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi).	VEL í samstarfi við DMR og MRN

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32.20 Jafnréttismál					
Rekstrarframlög	154,4	135,0	144,4	7,0	-6,5
Rekstrartilfærslur	102,4	109,5	109,3	-0,2	6,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	256,8	244,5	253,7	3,8	-1,2
Rekstrartekjur	-	22,2	22,9	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	222,3	230,8	3,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	244,5	253,7	3,8	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 253,7 m.kr. og hækkar um 5,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3,7 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 7 m.kr. vegna aðgerða á vinnumarkaði í jafnréttismálum í samræmi við samþykkt ríkisstjórnarinnar.
- Þá lækka framlög um 1,5 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í fjármálaáætlun.
- Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 3,7 m.kr.

32.3 Stjórnsýsla velferðarmála

Markmið og aðgerðir

Málflokkurinn er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Undir málflokkinn heyra meðal annars aðalskrifstofa velferðarráðuneytisins, Tryggingastofnun ríkisins (TR), kær- og úrskurðarnefndir og Sjúkratryggingar Íslands (SÍ). Heilbrigðisráðherra ber ábyrgð á aðal-

skrifstofu velferðarráðuneytisins og SÍ, en félags- og jafnréttismálaráðherra ber ábyrgð á TR og úrskurðarnefndum. Stofnanir sem taldar eru hér upp sjá um framkvæmd annarra málaflokka en þann sem þær falla undir. Þess hefur verið gætt að tilgreina stofnanir við umfjöllun viðkomandi málaflokka og verður því umfjöllun í þessu stefnuskjali einskorðuð við velferðarráðuneytið. Um verkefni ráðuneytisins er nánar tilgreint í forsetaúrskurði nr. 1/2017.

Markmið í málaflokknum er:

1. Skilvirkari stjórnsýsla velferðarmála

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Þjónustukönnun meðal forstöðumanna.	VEL
2	1	Fylgjast með tilskipunum í mótun hjá ESB og hefja innleiðingu fyrir í ferlinu.	VEL
3	1	Innleiðing straumlínustjórnunar hjá ráðuneytinu og endurskoðun ferla.	VEL
4	1	Innleiðing nýrra persónuverndarlaga til innleiðingar á nýrri reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 2016/679 um persónuvernd.	VEL

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32.30 Stjórnsýsla velferðarmála					
Rekstrarframlög	5.087,9	5.344,1	5.638,2	5,5	10,8
Rekstrartilfærslur	465,2	476,9	410,1	-14,0	-11,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	5.553,1	5.821,0	6.048,3	3,9	8,9
Rekstrartekjur	-	809,7	835,6	3,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.011,3	5.212,7	4,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.821,0	6.048,3	3,9	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 6.048,3 m.kr. og hækkar um 113 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 195,3 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:]

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 55 m.kr. vegna ýmissa verkefna sem tengjast aðalskrifstofu ráðuneytisins sbr. aðgerðir nr. 2 og 4.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 42,3 m.kr. vegna flutnings Tryggingastofnunar ríkisins.

- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 50 m.kr. til að tryggja fíklum viðunandi meðferðarúrræði.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 20 m.kr. vegna undirbúnings Tryggingastofnunar ríkisins vegna starfsgetumats.
- e. Niðurfelldar eru tímabundnar fjárheimildir að fjárhæð 75 m.kr.
- f. Þá lækka framlög um 57,1 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið sem sett voru í fjármálaáætlun.
- g. Loks nema áætlaðar launa- og verðlagsbreytingar 195,3 m.kr.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka, en þeir eru:

- Fjármagnskostnaður
- Ríkisábyrgðir
- Lífeyrisskuldbindingar ríkisins

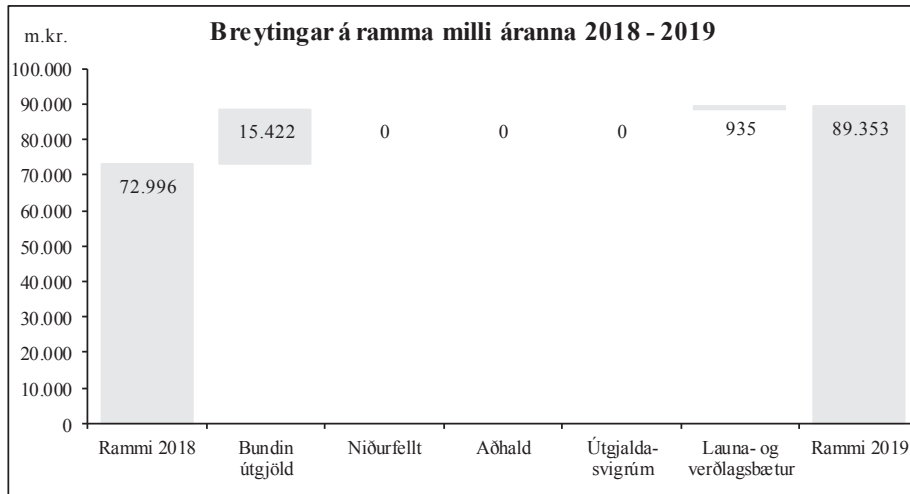
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbinc					
33.10 Fjármagnskostnaður	81.357,4	57.082,0	46.625,2	-18,3	-42,7
19 Vaxtagjöld ríkissjóðs	81.357,4	57.082,0	46.625,2	-18,3	-42,7
33.20 Ríkisábyrgðir	457,8	110,0	110,0	0,0	-76,0
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	457,8	110,0	110,0	0,0	-76,0
33.30 Lífeyrisskuldbindingar	54.418,4	15.803,5	42.617,4	169,7	-21,7
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	54.418,4	15.803,5	42.617,4	169,7	-21,7
Samtals	136.233,6	72.995,5	89.352,6	22,4	-34,4

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun.

Heildargjöld málefna sviðs 33 árið 2019 eru áætluð 89.353 m.kr. og hækka um 15.422 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2018, eða sem svarar til 21,1%. Þegar einnig er tekið tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 16.357 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 22,4%. Vaxtagjöld ríkissjóðs lækka verulega eða um rúmlega tíu ma.kr. Útgjöld vegna lífeyrisskuldbindinga hækka um tæplega 27 ma.kr. en stærsti hluti þeirrar hækkunar, eða um 20 ma.kr. er vegna breytts reikningshalds, sbr. umfjöllun í kafla 3.3. Útgjaldabreytingum milli ára má skipta í eftirtalda þætti:

- a. Ýmsar breytingar á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum falla til á árinu 2019 en þær nema alls 15.422 m.kr. til lækkunar.
- b. Launa- og verðlagsforsendur ársins 2019 eru áætlaðar 935 m.kr. Hækkunin er til komin vegna endurmats á launaforsendum fjárlaga 2018 miðað við áhrif á ársgrundvelli, ásamt áætluðum hækkunum launa á árinu 2019 samkvæmt forsendum frumvarpsins. Fjárheimildir vegna annarra rekstrargjalda en launa hækka miðað við spá um almennar verðbreytingar til ársins 2019, en auk þess er tekið tillit til áhrifa af breytingum á gengi krónunnar í útgjöldum sem greidd eru í erlendri mynt.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Flokkun útgjalda og fjárheimilda fjármagnskostnaðar, ábyrgða og lífeyrisskuldbindinga eftir hagrænni skiptingu á ekki við málefna svið 33 og verður því ekki rakin hér.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi					
Rekstrarframlög	135.775,8	72.885,5	89.242,6	22,4	-34,3
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	457,8	110,0	110,0	0,0	-76,0
Heildarútgjöld	136.233,6	72.995,5	89.352,6	22,4	-34,4
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	74.976,5	73.359,4	-2,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	-1.981,0	15.993,2	-907,3	-
Samtals fjármögnun	-	72.995,5	89.352,6	22,4	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

33.1 Fjármagnskostnaður

Markmið og aðgerðir

Málaflokkurinn er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Markmið málaflokksins eru:

1. Að lækka skuldir ríkissjóðs.
2. Að lækka fjármagnskostnað.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Greiða niður skuldir með stöðugleikaframlagi slitabúa.	FJR
2	1	Nýta óreglulegar tekjur til niðurgreiðslu skulda.	FJR
3	1	Lækka útistandandi hámarksfjárhæð markflokka ríkisbréfa.	FJR
4	2	Endurfjármagna útistandandi skuldir, þegar tækifæri gefast, á betri vaxtakjörum.	FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33.10 Fjármagnskostnaður					
Rekstrarframlög	81.357,4	57.082,0	46.625,2	-18,3	-42,7
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	81.357,4	57.082,0	46.625,2	-18,3	-42,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	57.493,0	51.287,0	-10,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	-411,0	-4.661,8	1.034,3	-
Samtals fjármögnun	-	57.082,0	46.625,2	-18,3	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 46,6 ma.kr. og lækkar um 10,5 ma.kr. frá gildandi fjárlögum. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru sem hér segir:

Vaxtagjöld vegna innlendra lána lækka um 9,7 ma.kr. en þar munar mestu um flokk ríkisbréfa sem er á gjalddaga í febrúar 2019 og skuldabréfaflokk sem gefinn var út til þess að fjármagna viðskiptabankana og greiddur verður upp í október 2018. Vextir af honum voru áætlaðir 2,2 ma.kr. í fjárlögum fyrir árið 2018. Vextir af erlendum lánnum lækka lítillega og aðrir vextir lækka um 0,7 ma.kr. Að lokum lækka verðbætur vegna verðtryggðra skulda ríkissjóðs úr tæplega 7,2 ma.kr. í 7,1 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2018. Lækkun vaxtagjalda frá fjármálaáætlun á árinu 2019 nemur 1.183,8 m.kr. Þar af lækka vaxtagjöld af innlendum og erlendum lánnum um 0,1 ma.kr. og aðrir vextir lækka um rúmlega 0,9 ma.kr. sem að mestu er til komið vegna breyttrar framsetningar á vaxtagjöldum þar sem vextir ýmissa sjóða eru samtímis teknir af gjalda- og tekjuhlið ríkissjóðs.

33.2 Ríkisábyrgðir**Markmið og aðgerðir**

Málaflokkurinn er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Markmið málaflokksins er:

1. Að draga úr ríkisábyrgðum.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Ekki veita nýjar eða endurnýja útistandandi ríkisábyrgðir.	FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33.20 Ríkisábyrgðir					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	457,8	110,0	110,0	0,0	-76,0
Heildarútgjöld	457,8	110,0	110,0	0,0	-76,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	20,0	20,0	0,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	90,0	90,0	0,0	-
Samtals fjármögnun	-	110,0	110,0	0,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 110 m.kr. og er hún óbreytt frá gildandi fjárlögum.

33.3 Lífeyrisskuldbindingar**Markmið og aðgerðir**

Málaflokkurinn er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Markmið málaflokksins er:

1. Að minnka ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Greiða árlega 7 ma.kr. inn á lífeyrisskuldbindingar.	FJR
2	1	Í tilfellum óreglulegs og einskiptis fjárstreymis í ríkissjóð verði hagstæðasta ráðstöfun þess metin, þ.e. hvort því verði varið til hraðari niðurgreiðslu skulda eða lækkunar á ófjármögnuðum lífeyrisskuldbindingum.	FJR

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33.30 Lífeyrisskuldbindingar					
Rekstrarframlög	54.418,4	15.803,5	42.617,4	169,7	-21,7
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	54.418,4	15.803,5	42.617,4	169,7	-21,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	17.463,5	22.052,4	26,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	-1.660,0	20.565,0	-1.338,9	-
Samtals fjármögnun	-	15.803,5	42.617,4	169,7	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 42,6 ma.kr. og hækkar um 26,8 ma.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 0,9 ma.kr. Meirihluti aukningarinnar, eða um 20 ma.kr., er til kominn vegna breyttrar uppgjörsaðferðar í samræmi við IPSAS-staðalinn. Raunhækkun að frátöldum reikningshaldslegum breytingum nemur um 7 ma.kr. Gjaldfærslunni í heild má skipta í þrjú hluta. Í fyrsta lagi hækka launabreytingar opinberra starfsmanna skuldbindinguna um 26,7 ma.kr. Í öðru lagi gera reikningsskilastaðlar kröfu um að hluti af hækkun lífeyrisskuldbindingar innan ársins sé sýndur sem reiknaðir vextir af ófjármagnaðri lífeyrisskuldbindingu ríkisins. Reiknaðir eru 2% vextir á ófjármagnaða lífeyrisskuldbindingu A-hluta ríkissjóðs, en ein af forsendum útreikningsins á bak við gjaldfærðar lífeyrisskuldbindingar er framreikningur á ófjármögnuðum lífeyrisskuldbindingum. Í árslok 2017 námu ófjármagnaðar skuldbindingar 619 ma.kr. Reiknað er með að þær verði 645 ma.kr. í árslok 2019 en 2% af meðalstöðu ársins nemur 12,8 ma.kr. Í þriðja og síðasta lagi er mismunur þeirra iðgjalda sem ríkissjóður greiðir nú og reiknaðrar prósentu sem ríkissjóður þyrfti að greiða til að B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins verði í jafnvægi, gjaldfærður en hann er áætlaður 3,1 ma.kr. Samtals nemur því gjaldfærsla ársins 42,6 ma.kr.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir

Skilgreining málefнасviðs

Umsjón og ábyrgð á ráðstöfun fjárheimilda málefнасviðsins er á hendi fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka, en þeir eru:

- Almennur varasjóður
- Sértækar fjárráðstafanir
- Afskriftir skattkrafna

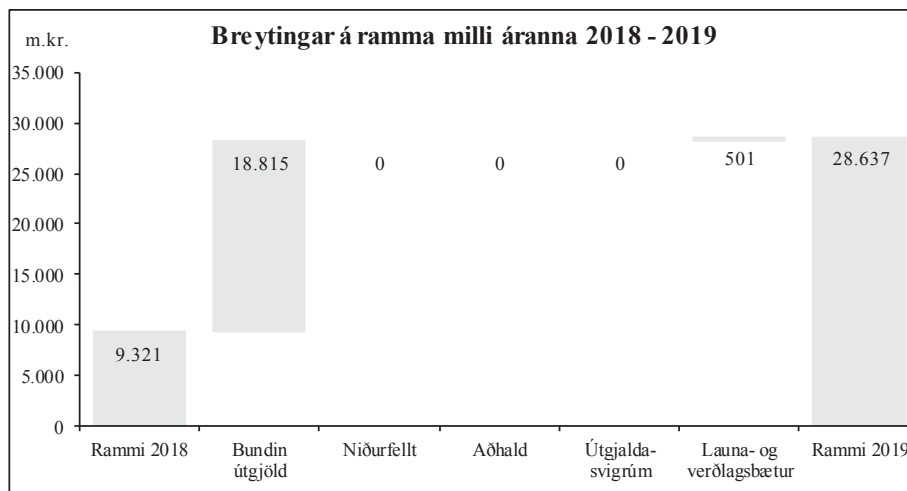
Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2017–2019.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir					
34.10 Almennur varasjóður	0,0	8.840,0	10.400,0	17,6	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	0,0	8.840,0	10.400,0	17,6	-
34.20 Sértækar fjárráðstafanir	0,0	481,0	481,0	0,0	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	0,0	481,0	481,0	0,0	-
34.30 Afskriftir skattkrafna	10.190,6	0,0	17.756,0	-	74,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	10.190,6	0,0	17.756,0	-	74,2
Samtals	10.190,6	9.321,0	28.637,0	207,2	181,0

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem rakin eru í framhaldinu. Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði. Meginbreytingin frá fjárlögum 2018 er tilkoma nýs málaflokks 34.30 *Afskriftir skattkrafna*, sem heyrir undir sviðið en sá málaflokkur var ekki hluti af útgjaldahlíð ríkissjóðs í fjárlögum ársins 2018. Með breytingunni er verið að samræma framsetningu fjárlaga og reikningsskil ríkissjóðs en nánar er fjallað um þessa breytingu í greinargerð málaflokksins.

Heildarframlög til þessa málefna sviðs á árinu 2019 eru áætluð 28.637 m.kr. og aukast um 18.815 m.kr. milli ára að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum, en þær nema 501 m.kr. Breytingarnar samanstanda annars vegar af 17.756 m.kr. framlagi vegna breyttrar reikningshaldslegrar framsetningar á afskrifuðum skattkröfum í frumvarpinu, en nánar er vikið að þeim breytingum í umfjöllun um mála flokkinn. Hins vegar er um að ræða 1.560 m.kr. hækkun í samræmi við áform um kerfislegan vöxt almenns varasjóðs.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Útgjöld, fjárheimildir og fjármögnun á málefna sviðinu breytast milli ára sem hér segir:

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir					
Rekstrarframlög	0,0	6.200,0	7.353,9	18,6	-
Rekstrartilfærslur	10.190,6	2.813,0	20.975,1	645,6	105,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	308,0	308,0	0,0	-
Heildarútgjöld	10.190,6	9.321,0	28.637,0	207,2	181,0
Rekstrartekjur	-	340,0	340,0	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	8.981,0	10.541,0	17,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	17.756,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	9.321,0	28.637,0	207,2	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Framlög til málefna sviðsins eru hér greind í þrjá þætti eftir hagrænni skiptingu þeirra. Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess

og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum. Í öðru lagi eru tilfærslur fjármagns úr ríkissjóði til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Í þriðja og síðasta lagi er hér fjallað um fjárfestingarframlög. Engin útgjöld eru reikningsfærð á málaflokka 34.1 *Almennur varasjóður* og 34.2 *Sértækar fjárráðstafanir*, en afskriftir skattkrafna færast til gjalda á málaflokk 34.3 í uppgjöri á rekstrargrunni en án þess að það hafi í för með sér greiðslur úr ríkissjóði.

- a. **Rekstrarframlög** eru áætluð 7.353,9 m.kr. og aukast um 1.153,9 m.kr. frá fjárlögum þessa árs vegna hækkunar framlags í almennan varasjóð.
- b. **Rekstrartilfærslur** eru áætlaðar 20.975,1 m.kr. og hækka um 18.162,1 frá gildandi fjárlögum með tilkomu nýs málaflokks innan málefnasviðsins auk 406,1 m.kr. hækkunar á framlagi í almennan varasjóð.
- c. **Fjárfestingarframlög** eru áætluð 308 m.kr. og eru óbreytt frá gildandi fjárlögum.

34.1 Almennur varasjóður

Markmið og aðgerðir

Almennur varasjóður er á abyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Markmið málaflokksins er:

1. Stærð almenns varasjóðs nemi að lágmarki 1% af heildarfjárheimildum fjárlaga.

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Framkvæmdaraðili
1	1	Setning reglna um ráðstöfun fjár úr varasjóði á grundvelli skilyrða í 1. mgr. 24. gr. laga um opinber fjármál, sbr. 6. tölul. 1. mgr. 67. gr. sömu laga.	FJR

Fjárheimildir

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2018 er áætluð 10.400 m.kr. og hækkar um 1.560 m.kr. frá gildandi fjárlögum í samræmi við áætlun um kerfislægan útgjaldavöxt eins og áður hefur komið fram. Taflan hér á eftir gefur yfirlit um framlög til málaflokksins.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34.10 Almennur varasjóður					
Rekstrarframlög	0,0	6.200,0	7.353,9	18,6	-
Rekstrartilfærslur	0,0	2.640,0	3.046,1	15,4	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	0,0	8.840,0	10.400,0	17,6	-
Rekstrartekjur	-	340,0	340,0	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	8.500,0	10.060,0	18,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	8.840,0	10.400,0	17,6	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

34.2 Sértækar fjárráðstafanir

Markmið og aðgerðir

Sértækar fjárráðstafanir eru á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Markmið málaflokksins er að skapa svigrúm til að framfylgja aðgerðum sem fram koma í heimildargrein fjárlaga, svo sem til að kaupa fasteignir, skip og flugvélar eða aðrar eignir. Sömuleiðis að ríkisstjórn geti mætt tímabundnum útgjaldatelefnum sem upp geta komið á fjárlagaári og talið er nauðsynlegt að sinna. Jafnframt að hægt sé að mæta ýmsum ófyrirséðum útgjöldum af fyrrgreindum toga sem ekki teljast vera á ábyrgð einstakra ráðherra heldur ríkisstjórnarinnar allrar og verða ekki fjármögnuð úr varasjóðum annarra málaflokka.

Fjárheimildir

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 481 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum. Taflan hér á eftir gefur yfirlit um framlög til málaflokksins.

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34.20 Sértækar fjárráðstafanir					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	0,0	173,0	173,0	0,0	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	308,0	308,0	0,0	-
Heildarútgjöld	0,0	481,0	481,0	0,0	-
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	481,0	481,0	0,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	481,0	481,0	0,0	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

34.3 Afskriftir skattkrafna

Markmið og aðgerðir

Afskriftir skattkrafna eru á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans. Um er að ræða fjárheimild á móti gjaldfærslu á bæði beinum afskriftum krafna sem taldar eru sannanlega tapaðar, t.d. vegna gjaldþrota, og óbeinum afskriftum þar sem kröfur eru færðar niður um tiltekinn hluta sem reynslan hefur leitt í ljós að muni að líkindum ekki innheimtast.

Fjárheimildir

	Reikningur ¹ 2017 m.kr.	Fjárlög 2018 m.kr.	Frumvarp 2019 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34.30 Afskriftir skattkrafna					
Rekstrarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Rekstrartilfærslur	10.190,6	0,0	17.756,0	-	74,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	10.190,6	0,0	17.756,0	-	74,2
Rekstrartekjur	-	-	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	-	0,0	-	-
Viðskiptahreyfingar	-	-	17.756,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	-	17.756,0	-	-

¹ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2019 er áætluð 17.756 m.kr. Fram til ársins 2017 var í fjárlögum gert ráð fyrir afskriftum skattkrafna á útgjaldahlíð ríkissjóðs samkvæmt eldri fjárreiðulögum. Með upptöku á lögum um opinber fjármál var í fjárlögum 2017 og 2018 gert ráð fyrir að færa afskriftir skattkrafna til lækkunar tekna á tekjuhlið ríkissjóðs, bæði í fjárstreymisyfirliti til samræmis við GFS-framsetningu og í öðrum greinum sem byggðar eru á reikningsskilaaðferðum í samræmi við IPSAS-reikningsskilastaðalinn, í stað þess að gjaldfæra þær á gjaldahlíð ríkissjóðs. Unnið hefur verið að því að samræma áætlanir og reikningsskil ríkissjóðs en niðurstaða þeirrar vinnu felur meðal annars í sér að í ríkisreikningi fyrir árið 2017 verða afskrifaðar skattkröfur færðar um gjaldahlíð ríkissjóðs í samræmi við IPSAS-reikningsskil. Til samræmis er því lagt til í þessu frumvarpi að veittar verði fjárheimildir á móti áætlun um afskrifaðar skattkröfur. Í því sambandi er þó rétt að benda á að erfitt er að áætla fyrir þessum óreglulegu gjaldfærslum í fjárlögum en í áætlanagerðinni er byggt á reynslu fyrri ára.

Einnig er vakin athygli á því að þótt afskrifaðar kröfur séu færðar til gjalda á þennan málaflokk í uppgjöri á rekstrargrunni þá hefur það ekki í för með sér greiðslur úr ríkissjóði. Enn fremur skal í því samhengi bent á að þótt veittar séu auknar fjárheimildir vegna

afskrifaðra skattkrafna þá hafa þær ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs samkvæmt 1. gr. fjárlaga. Sú lagagrein er sett fram á grundvelli alþjóðlegs hagskýrslustaðals (GFS) og þar er áfram gengið út frá því að afskrifaðar skattkröfur færast til lækkunar tekna á tekjuhlið.

Töfluviðauki

	Bls.
1. Rekstraryfirlit	440
2. Sjóðstreymi	442
3. Tekjur ríkissjóðs	443
4. Útgjöld ríkissjóðs eftir hagrænni skiptingu	444
5. Útgjöld ríkissjóðs eftir málaefnasviðum	445
6. Skuldir og kröfur ríkissjóðs	446
7. Efnahagsforsendur frumvarpsins, prósentubreytingar	447
8. Efnahagsforsendur frumvarpsins, nafnstærðir	448

Tafla 1

Rekstraryfirlit A-hluta rikissjóðs

Þjóðhagsgrunnur ¹ , m.kr.	Reikn. ² 2016	Reikn. ³ 2017	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
Heildartekjur	1.148.958	815.453	840.126	839.587	891.662
Skatttekjur	944.855	615.592	661.358	657.152	699.962
Skattar á tekjur og hagnað	240.827	269.341	295.430	292.600	312.800
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	7.375	7.881	8.310	8.400	8.929
Eignarskattar	394.094	9.828	5.410	5.810	6.224
Skattar á vöru og þjónustu	282.552	307.581	333.341	330.843	351.350
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	5.087	4.222	1.972	2.622	2.916
Aðrir skattar	14.921	16.739	16.895	16.877	17.743
Tryggingagjöld	85.370	89.209	96.444	97.362	100.786
Fjárframlög	11.887	11.607	5.126	5.117	5.547
Aðrar tekjur	106.846	99.045	77.199	79.956	85.368
Eignatekjur	60.322	52.542	41.782	44.841	45.807
þ.a. vaxtatekjur	18.110	14.455	12.901	12.440	11.206
þ.a. arðgreiðslur	33.503	31.665	18.730	25.250	27.450
Sala á vöru og þjónustu	37.839	39.473	30.669	30.581	33.515
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	8.685	7.030	4.748	4.535	6.046
Heildargjöld	848.783	784.014	807.251	805.991	862.693
Rekstrarútgjöld	835.890	764.895	795.394	792.964	829.591
Laun	164.061	179.680	200.034	200.789	206.452
Kaup á vöru og þjónustu	115.940	118.489	115.291	116.369	121.627
Afskriftir	30.747	31.225	30.945	30.945	31.811
Vaxtagjöld ⁴	86.483	88.213	71.182	67.789	59.442
Framleiðslustyrkir	30.100	33.110	35.491	35.611	35.928
Fjárframlög	235.323	266.241	276.644	276.004	304.221
Félagslegar tilfærslur til heimila	15.216	14.453	21.138	19.638	22.052
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	158.020	33.484	44.669	45.819	48.057
Fastafjárútgjöld	12.893	19.119	11.857	13.027	33.102
Fjárfesting í efnislegum eignum	43.640	50.344	42.802	43.972	64.913
Afkriftir (-)	-30.747	-31.225	-30.945	-30.945	-31.811
Frumjöfnuður	368.548	105.197	91.156	88.945	77.205
Vaxtajöfnuður	-68.373	-73.758	-58.281	-55.349	-48.236
Heildarjöfnuður	300.175	31.439	32.875	33.596	28.969

¹ Fjármál rikissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga. Unnið er að samræmingu á gögnum í talnagrunni fjárlaga og eldri gögnum og því kunna eftir atvikum að vera frávik á tekju- og gjaldahlíð sem skýrast af breyttri framsetningu.

² Vakin er athygli á því að innifalið í eignarsköttum eru 384,2 ma.kr. vegna stöðugleikaframlaga. Þá er í tilfærsluútgjöldum öðrum en fjárframlögum, 105,1 ma.kr. gjaldfærsla vegna fjármagnstílfærslu frá rikissjóði til A-deildar LSR í lok árs 2016. Að frátöldum þessum liðum nemur heildarafkoma rikissjóðs 21,1 ma.kr. eða 0,9% af VLF og frumjöfnuðurinn 89 ma.kr. eða 3,7% af VLF.

³ Bráðabirgðatölur.

⁴ Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 13 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2018.

Tafla 1 - framhald

Rekstraryfirlit A-hluta ríkissjóðs

Þjóðhagsgrunnur ¹ , % af VLF	Reikn. ² 2016	Reikn. ³ 2017	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
Frumtekjur	46,2	31,4	30,3	30,6	30,7
Frumgjöld	31,1	27,2	27,0	27,3	28,0
Frumjöfnuður	15,1	4,1	3,3	3,3	2,7
Vaxtatekjur	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4
Vaxtagjöld ³	3,5	3,5	2,6	2,5	2,1
Vaxtajöfnuður	-2,8	-2,9	-2,1	-2,0	-1,7
Heildartekjur	46,9	31,9	30,8	31,1	31,1
Heildargjöld	34,7	30,7	29,6	29,8	30,1
Heildarjöfnuður	12,3	1,2	1,2	1,2	1,0

¹ Fjármál ríkissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga. Unnið er að samræmingu á gögnum í talnagrunni fjárlaga og eldri gögnum og því kunna eftir atvikum að vera frávik á tekju- og gjaldahlið sem skýrast af breyttri framsetningu.

² Vakin er athygli á því að innifalið í eignarsköttum eru 384,2 ma.kr. vegna stöðugleikaframlaga. Þá er í tilfærsluútgjöldum öðrum en fjárframlögum, 105,1 ma.kr. gjaldfærsla vegna fjármagnstílfærslu frá ríkissjóði til A-deildar LSR í lok árs 2016. Að frátöldum þessum liðum nemur heildarafkoma ríkissjóðs 21,1 ma.kr. eða 0,9% af VLF og frumjöfnuðurinn 89 ma.kr. eða 3,7% af VLF.

³ Bráðabirgðatölur.

⁴ Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 13 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2018.

Tafla 2	Sjóðstreymi A-hluta ríkissjóðs		
Greiðslugrunnur, m.kr.	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
Rekstrarhreyfingar			
Innheimta	889.514,8	869.287,4	891.683,6
Skatttekjur	651.012,1	647.167,8	683.690,7
Tryggingagjöld	95.040,0	96.390,0	99.669,0
Fjárframlög	5.125,8	5.117,2	5.546,5
Stöðugleikaframlög	62.000,0	42.500,0	19.500,0
Aðrar tekjur	76.336,9	78.112,4	83.277,4
Greiðslur	774.340,3	775.910,3	831.335,9
Rekstrarframlög	383.364,5	389.297,5	417.410,9
Rekstrartilfærslur	313.714,8	312.194,8	341.277,8
Fjármagnskostnaður	57.493,0	54.100,0	51.287,0
Fjármagnstilfærslur	19.768,0	20.318,0	21.360,2
Handbært fé frá rekstri	115.174,5	93.377,1	60.347,7
Fjárfestingarhreyfingar			
Fjárfestingarframlög	-34.628,5	-34.798,5	-42.817,6
Sala fasteigna, jarða og réttinda	810,0	560,0	560,0
Veitt langtímalán	-11.700,0	-11.700,0	-7.000,0
Afborganir af veittum lánum	4.000,0	6.200,0	3.500,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-900,0	-900,0	-600,0
Fyrirframgreiðsla til LSR	-5.000,0	-5.000,0	-7.000,0
Óreglulegt fjárstreymi vegna félaga í ríkiseigu	35.000,0	40.245,4	8.800,0
Stöðugleikaframlög, innlögð umfram útborguð	0,0	0,0	0,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-12.418,5	-5.393,1	-44.557,6
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	102.756,0	87.984,0	15.790,1
Fjármögnunarhreyfingar			
Skammtímalán, breyting	-4.000,0	-5.800,0	0,0
Tekin langtímalán	40.000,0	40.000,0	40.000,0
Afborganir af teknum lánum	-95.800,0	-107.000,0	-59.000,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-59.800,0	-72.800,0	-19.000,0
Breyting á handbæru fé	42.956,0	15.184,0	-3.209,9

Tafla 3

Skipting tekna ríkissjóðs

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019	br. frá fjárl. m.kr.	br. frá fjárl. %
Skatttekjur	661.358	657.152	699.962	38.604	5,8
Skattar á tekjur og hagnað	295.430	292.600	312.800	17.370	5,9
Tekjuskattur, einstaklingar	181.230	179.000	195.400	14.170	7,8
Tekjuskattur, lögaðilar	73.500	73.000	75.500	2.000	2,7
Sérstakur fjársýsluskattur	3.800	3.700	3.900	100	2,6
Fjármagnstekjuskattur	36.900	36.900	38.000	1.100	3,0
Skattar á launagr. og vinnuafll	8.310	8.400	8.929	619	7,5
Fjársýsluskattur	3.130	3.180	3.270	140	4,5
Aðrir skattar á launagreiðslur og vinnuafll	5.180	5.220	5.659	479	9,3
Eignarskattar	5.410	5.810	6.224	814	15,1
Erfðafjárskattur	4.400	4.800	5.100	700	15,9
Aðrir eignarskattar	1.010	1.010	1.124	114	11,3
Skattar á vöru og þjónustu	333.341	330.843	351.350	18.009	5,4
Virðisaukaskattur	241.200	239.500	255.300	14.100	5,8
Stimpilgjöld	5.090	4.850	5.150	60	1,2
Vörugjöld af ökutækjum	7.900	7.950	8.950	1.050	13,3
Vörugjöld af bensíni	13.300	12.800	13.200	-100	-0,8
Kolefnisgjald	5.580	5.410	5.920	340	6,1
Olíugjald	11.400	11.800	12.100	700	6,1
Áfengisgjald	18.590	18.790	19.750	1.160	6,2
Tóbaksgjald	6.050	5.700	5.850	-200	-3,3
Úrvinnslugjald	1.796	1.796	1.880	84	4,7
Önnur vörugjöld	4.581	4.540	4.857	276	6,0
Sértækir þjónustuskattar	6.585	6.445	6.741	156	2,4
Kilómetragjald	1.100	1.150	1.200	100	9,1
Bifreiðagjald	7.450	7.400	7.700	250	3,4
Aðrir neyslu og leyfisskattar	2.720	2.713	2.752	32	1,2
Tollar og aðflutningsgjöld	1.972	2.622	2.916	944	47,9
Aðrir skattar	16.895	16.877	17.743	848	5,0
Bankaskattur	9.200	9.100	9.650	450	4,9
Gjald í framkvæmdasjóð aldraðra	2.531	2.410	2.540	9	0,3
Útvarpsgjald	4.230	4.370	4.600	370	8,7
Ýmsir aðrir skattar	933	997	953	20	2,1
Tryggingagjöld	96.444	97.362	100.786	4.342	4,5
Fjárframlög	5.126	5.117	5.547	421	8,2
Aðrar tekjur	77.199	79.956	85.368	8.169	10,6
Eignatekjur	41.782	44.841	45.807	4.025	9,6
Vaxtatekjur	12.901	12.440	11.206	-1.695	-13,1
Arður og hluti af tekjum ríkisfyrirtækja	18.730	25.250	27.450	8.720	46,6
Veiðigjald	10.033	7.033	7.033	-3.000	-29,9
Aðrar eignatekjur	118	118	117	0	-0,2
Sala á vöru og þjónustu	30.669	30.581	33.515	2.846	9,3
Sektir og skaðabætur	2.390	2.430	2.493	103	4,3
Fjármagnstilfærslur	1.285	1.282	1.409	123	9,6
Ýmsar tekjur	263	263	284	21	8,0
Sala eigna	810	560	1.860	1.050	129,6
Heildartekjur ríkissjóðs	840.126	839.587	891.662	51.535	6,1
þ.a. skatttekjur og tryggingagjöld	757.802	754.514	800.748	42.946	5,7
Sjóðshreyfing	890.325	886.593	901.044	10.719	1,2

Tafla 4

Hagræn skipting útgjalda A-hluta ríkissjóðs¹

Rekstrargrunnur - m.kr.	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019	br. frá fjárl. m.kr.	br. frá fjárl. %
Rekstrarframlög	395.670	420.812	452.288	56.619	14,3
Laun og launatengd gjöld	204.630	205.385	222.638	18.008	8,8
Lífeyrisskuldbindingar ²	15.804	39.013	42.617	26.814	169,7
Önnur gjöld	175.236	176.414	187.033	11.796	6,7
Fjármagnskostnaður	57.082	53.689	46.625	-10.457	-18,3
Rekstrartilfærslur	313.715	330.404	359.034	45.319	14,4
Lífeyrstryggingar	115.628	113.628	126.924	11.296	9,8
Sjúkratryggingar	37.417	38.292	39.930	2.512	6,7
Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð	20.201	20.201	21.378	1.177	5,8
Jöfnunarsjóður sveitarfélaga	19.582	19.582	20.567	986	5,0
Afskriftir skattkrafna ²	0	18.209	17.756	17.756	-
Atvinnuleysistryggingasjóður	12.873	12.873	17.409	4.537	35,2
Greiðslur vegna búvöruframleiðslu	13.954	13.954	14.357	403	2,9
Fæðingarorlof	11.464	12.449	13.679	2.215	19,3
Barnabætur	10.528	10.278	12.100	1.572	14,9
Lánasjóður íslenskra námsmanna	7.966	7.966	8.248	282	3,5
Húsnæðisbætur	6.290	6.040	6.226	-64	-1,0
Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða	4.527	4.527	4.904	377	8,3
Vaxtabætur	4.000	3.000	3.400	-600	-15,0
Aðrar rekstrartilfærslur	49.286	49.406	52.157	2.871	5,8
Fjármagnstilfærslur	19.102	19.652	20.694	1.592	8,3
Leiguibúðir	2.967	2.967	3.737	770	26,0
Framkvæmdasjóður aldraðra	1.465	1.465	2.238	773	52,8
Ofanflóðasjóður	1.102	1.102	1.092	-10	-0,9
Framkvæmdasjóður ferðamannastaða	745	745	595	-150	-20,1
Rannsóknir og nýsköpun	10.307	10.857	10.649	341	3,3
Annað	2.516	2.516	2.383	-133	-5,3
Fjárfestingarframlög³	34.719	35.889	42.908	8.189	23,6
Vegagerðin	21.847	22.847	24.950	3.104	14,2
Háskóli Íslands	1.180	1.180	580	-600	-50,8
Bygging sjúkrahúss á lóð Landspítalans	2.791	2.791	7.240	4.449	159,4
Framkvæmdir á Alþingisreit	950	950	700	-250	-26,3
Annað	7.951	8.121	9.437	1.486	18,7
Samtals heildargjöld	820.287	860.445	921.549	101.262	12,3
Samtals frumgjöld	763.205	806.756	874.924	111.719	14,6

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útgjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í kafla 3 í greinargerð frumvarpsins.

² Innleiðing IPSAS reikningsskilastaðals í ríkisreikningi fyrir árið 2017 leiðir til breyttrar meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskrifta skattkrafna. Ekki var gert ráð fyrir þessari breytingu í fjárlögum 2018 og leiðréttist það með áætlun ársins. Frekari umfjöllun um breytinguna er að finna í kafla 5.1 í greinargerð frumvarpsins.

³ Fjárfestingarframlög eru ekki gjaldfærð í ríkisreikningi heldur verða þau eignfærð og afskrifuð yfir líftíma viðkomandi eignar.

Tafla 5

Útgjöld A-hluta ríkissjóðs eftir málefna sviðum¹

Rekstrargrunnur, m.kr.	Reikn. ² 2016	Reikn. ³ 2017	Fjárlög 2018	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	4.162	4.758	5.902	5.902	5.621
02 Dómstólar	2.210	2.429	3.144	3.144	3.215
03 Æðsta stjórnarsýsla	1.641	2.027	2.351	2.351	2.477
04 Utanríkismál	12.842	13.056	14.961	14.961	16.704
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	44.510	22.306	22.257	22.957	24.294
06 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál	3.277	3.564	3.941	3.941	3.897
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	12.305	13.083	13.590	14.140	13.763
08 Sveitarfélög og byggðamál	23.279	20.876	21.694	21.694	22.796
09 Almanna- og réttaröryggi	24.956	26.989	25.118	25.223	29.926
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	14.076	15.941	14.262	15.102	14.568
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	32.222	37.432	39.079	40.079	43.633
12 Landbúnaður	15.051	16.484	16.085	16.085	16.560
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	5.411	6.399	6.749	6.749	6.358
14 Ferðaþjónusta	1.925	1.921	2.131	2.131	2.335
15 Orkumál	3.934	3.703	4.060	4.060	4.154
16 Markaðsefirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála	4.325	4.167	4.623	4.623	4.663
17 Umhverfismál	15.301	17.190	17.454	17.624	19.509
18 Menning, listir, íþrótta- og æskulýðsmál	11.850	12.525	13.988	13.988	14.531
19 Fjölmíðlun	3.852	4.186	4.165	4.165	4.701
20 Framhaldsskólastig	28.062	29.132	31.589	31.589	32.570
21 Háskólastig	39.707	41.808	44.455	44.660	46.689
22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menn.mála	5.046	5.133	5.406	5.406	5.326
23 Sjúkrahúspjónusta	80.932	87.775	91.840	92.170	102.126
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	39.459	49.133	48.095	49.010	52.726
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	41.835	42.607	46.837	46.837	51.324
26 Lyf og lækningavörur	19.863	19.904	22.509	22.239	24.072
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	50.481	56.710	61.877	61.877	69.654
28 Málefni aldraðra	50.686	66.932	76.249	74.249	81.200
29 Fjölskyldumál	26.955	29.430	32.093	32.828	37.022
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	15.474	17.266	19.217	19.220	24.119
31 Húsnæðisstuðningur	23.775	14.299	13.393	12.143	13.503
32 Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	7.828	8.574	8.859	8.959	9.526
33 Fjármagnskostn., ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	231.037	136.234	72.996	92.812	89.353
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	22.325	10.191	9.321	27.530	28.637
Samtals	920.593	844.161	820.287	860.445	921.549

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í kafla 3 í greinargerð frumvarpsins.

² Vakin er athygli á því að innifalið í gjöldum málefna sviðs 33 eru útgjöld vegna einskíptis uppgjörðs á skuldbindingum ríkissjóðs gagnvart A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins auk fjármögnunar í hlutdeild ríkisaðila í B- og C-hluta, samtals 120 ma.kr.

³ Bráðabirgðatölur sem byggðar eru á drögum að ríkisreikningi. Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2017 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Tafla 6

Eignir og skuldir A-hluta ríkissjóðs

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers ár	2015	2016	2017	Áætlun 2018	Frumvarp 2019
Skuldir ríkissjóðs	1.340.687	1.128.471	916.570	843.300	831.700
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskírteini	679.065	676.374	683.676	689.530	680.500
Vegna eiginfjárframlags til fjármálastofnana*	302.911	200.214	69.985	0	0
Aðrir innlendir aðilar	53.721	49.934	46.817	38.720	35.810
Lántaka vegna gjaldeyrisforða	304.990	201.949	116.092	115.050	115.390
Önnur erlend lán	0	0	0	0	0
Kröfur ríkissjóðs	179.520	262.482	174.266	150.400	159.500
Veitt lán	116.885	158.355	95.722	69.700	78.800
Viðskiptareikningur, nettó	62.635	104.127	78.544	80.700	80.700
Hreinar lántökur ríkissjóðs	1.161.167	865.989	742.304	692.900	672.200
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	302.342	185.972	82.100	84.600	84.900
Handbært fé, annað, nettó	95.049	88.275	84.716	125.000	117.500
Hrein staða ríkissjóðs	-763.776	-591.742	-575.488	-483.300	-469.800
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	350.736	502.680	872.029	872.929	873.529
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-413.040	-89.062	296.541	389.629	403.729
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	943.296	854.224	749.754	633.700	629.300
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>					
Skuldir ríkissjóðs	60,0	46,0	35,9	31,2	29,0
Kröfur ríkissjóðs	8,0	10,7	6,8	5,6	5,6
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-18,5	-3,6	11,6	14,4	14,1
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	42,2	34,8	29,3	23,5	21,9

*Skuldabréf útgefið til Seðlabanka Íslands meðtalið.

Tafla 7

	Fjárlög 2018 ¹	Endurmat 2018 ²	Frumvarp 2019 ²
I. Helstu þjóðhagsstærðir, magnbreytingar - %			
Einkaneysla	5,3	5,3	3,9
Samneysla	1,3	2,5	2,1
Fjárfesting	3,1	3,2	4,9
Þjóðarútgjöld alls	3,9	4,2	3,8
Útflutningur vöru og þjónustu	4,3	3,4	2,7
Innflutningur vöru og þjónustu	6,2	6,4	5,1
Verg landsframleiðsla	3,1	2,9	2,7
Viðskiptajöfnuður, % af landsframleiðslu	3,9	1,8	1,5
II. Launa- og verðlagsforsendur, meðalbreytingar - %			
Visitala neysliverðs	2,9	2,7	2,9
Launavisitala	6,3	5,9	6,0
Gengisvisitala	-0,6	0,0	0,3
Atvinnuleysi, hlutfall af mannafla	3,0	2,9	3,3

¹ Þjóðhagsspá í nóvember 2017

² Þjóðhagsspá í júní 2018

Tafla 8

	Fjárlög 2018 ¹	Endurmat 2018 ²	Frumvarp 2019 ²
Helstu þjóðhagsstærðir, ma. kr.			
Einkaneysla	1.400,8	1.391,8	1.491,6
Samneysla	626,9	634,3	672,2
Fjárfesting	579,2	603,8	650,5
Þjóðarútgjöld alls	2.606,9	2.629,9	2.814,3
Útflutningur vöru og þjónustu	1.300,9	1.267,8	1.329,0
Innflutningur vöru og þjónustu	1.177,4	1.195,5	1.273,9
Verg landsframleiðsla	2.730,4	2.702,2	2.869,4
Viðskiptajöfnuður	106,5	48,6	43,0

¹ Þjóðhagsspá í nóvember 2017

² Þjóðhagsspá í júní 2018